גליון שיחת חברים

מימי הנחל

יו"ל ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון א' מנחם אב תשע"א

דבר האיחוד

זה היה לפני שבועיים ביום שני בצהריים.

כמעט ארבעים אברכים, התאספו כולם כאחד ב"מקלטי הנחל"- המקלט השוכן מתחת לשכונה הירושלמית הותיקה בתי נייטין (שזה כמה שנים זוכה לשמש את אנשי הצדיק, ובפרט לצרכי חבורות "מורשת הנחל" ומכאן שמו נאה לו מקלטי הנחל) למעמד הגדול - אשר כמדומה לא היה מימות רביז"ל ועד עתה - מסיבת סיום הספר הקדוש "שיחות הר"ן", שנלמד מדי שבוע בשיחת חברים ובפלפול התלמידים.

לא חודש ולא חודשיים, לא שנה ולא שנתיים ארך הלימוד, יותר מחמש שנים רצופות, שהתאחדו ונקבצו האברכים היקרים אנשי הצדיק, בערבו של יום שלישי אחרי תפילת מעריב, בביתו של אחד החברים, להתחזק ביחד בספרו של רביה"ק ספר שיחות הר"ן, אחרי לגימה המקרבת, הקריא אחד האברכים, שיחה אחת או שתיים, וכל אחד החל להוציא מחשבותיו והגיגי לבו, את כיסופיו ואת רצונותיו, ע"פ ההתעוררות או ההתחזקות ששמעו זה עתה, יוצא מפורש משיחת רביה"ק,זה מעלה איזה עצה כיצד לקיים למעשה דברי רביה"ק וזה מוסיף פרפרת נאה ששמע מפי אנ"ש.

כך מדי שבוע בשבוע נתחוורו ונתלבנו, נתבהרו ונתחזקו עוד שיחה ועוד שיחה, עוד עצה ועוד עצה, עד שזכינו בעזרתו יתברך שמו לעשות מסיבה לגמרה של תורה, לשמוח יחד בשמחת התורה שמחת סיום הספר הקדוש שהתקיים כאמור ביום שני פרשת מטות.

סביב שולחנות ערוכים מלאים בכל טוב התיישבו האברכים בהתרוממות מרובה, בהמשך הסעודה זכינו לשמוע דברים נפלאים מפי הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א, על גודל מעלת הספר הקדוש "שיחות הר"ן", וכידוע שרביה"ק בירך לר' אהרן רבה של העיר "ברסלב", שיזכה בעולם הבא להבין את השיחות חולין שדיבר, וכ"ש שיחות קודש עמוקות ונוראות כאלו, שאדרבא מרוממין את החולין לקדשי קדשים בעצות אמיתיות ונפלאות, וכן הזכיר כמה שיחות ופירש אותם לעובדא ולמעשה.

גלי השמחה וההתרגשות שהתפרצו מלבות האברכים, כשגמר הר"ר ראובן שיף שליט"א את דברי רביה"ק בשיחה האחרונה: "ולשומעים יונעם ותבא עליהם ברכת טוב" איימה למוטט אף קירות הבטון העבות של המקלט, יד נתחברה ליד, ורגל עם רגל התרוממה, ובשמחה נפלאה פצחו בשירת: "בך רבינו נגילה ונשמחה בך", דקות ארוכות רקדו ושרו ומחו כף אל כף, על הזכיה הגדולה שנפלה בחלקנו ללמוד לסיים את ספרו הקדוש של רבינו זיע"א.

אחר כך נשא דברים הרה"ח ר' ישראל מאיר ברנר שליט"א לכבודה של תורה – תורת רביה"ק והזדעזענו... הזדעזענו לשמוע דברים היוצאים מלבו של ברסלב'ר חסיד מהדור הקודם, שעוד זכה להכיר את אנשי שלומינו עובדי השם, שהדגימו – ולו במקצת את העובדים באומן ובפולין שבערו לד' יתברך ליל ויומם בלא מצא מנוח, [ראה תמצית דבריו הנוראים מעל"ד]

ואז התנוצץ הרעיון.

דבריו הנוקבים חדרי בטן פילחו את לבבינו וטלטלו את נשמתינו טלטלה עזה, התודענו אל קביעתו ללא עוררין, שבלתי חבורה – בלי להתאחד כולנו כאחד אי אפשר, אי אפשר להיות עובד ד' באמת, ומכ"ש שאי אפשר להיות ברסלב'ר חסיד אמיתי בלא קיום רצון רביז"ל שאמר: "רק תחזיקו עצמכם יחד – 'רק' – אז תהיו אנשים כשרים".

ע"כ נתלכדנו כמה חברים והגשמנו את הרעיון, התכנית יצאה לדרך והנה היא לפניכם:

גליון "שיחת חברים – מימי הנחל"

כשמו כן הוא, "כי גם צריך כל אחד לדבר עם חבירו ביראת שמים, כדי לקבל התעוררות בלבו מהנקודה שיש בחבירו יותר ממנו, כמו שכתוב: 'ומקבלין דין מן דין', כי בזה הבחינה שיש בחבירו יותר ממנו, זאת הבחינה הוא בחינת נקודה, ושם בהנקודה הזאת שורה האהבה: [לשון רביז"ל בתור' לד ס"ח] **וזה הגליון יהיה לפה ולמליץ לכל האברכים להוציא הנקודות שיש בלבם לכתבם על גליון, ובזה נרבה האהבה והאחוה להרגיש קירבה ושייכות בין אנשי שלומינו, וכן גליון זה ישמש לפרסם בין האברכים כל התארגנות טובה בעיניני רביה"ק.**

הגליון יכלול בעזהי"ת מאמר מאחד האברכים בפרשת השבוע או בעניני דיומא, וכן חדשות בעניני החבורות,, שמחות אצל האברכים וחברי קופת אנ"ן, ועוד נושאים כאשר עיניכם תחזינה.

ובכן אברכים יקרים, כמקובל עלינו בכל דבר שעושים למען כבודו יתברך שמו ובפרט בעניני רביז"ל מתגברים ע"ז מניעות עצומות, לכן הבה נרבה בתפילה ובקשה לפני בוכ"ע שנזכה לראות הגליון יוצא בהדרתו בקביעות להתאחד ולהתחזק בעבודתו יתברך להתקרב לצדיקי אמת באמת ולקיים עצותיו בתמימות.

עוד בקשתינו שטוחה, מכל אחד ואחד מחברי האיחוד, לבל ימנע נקודתו הטובה מחבריו ויחרוט בעט ברזל עלי נייר מחשבות לבו רצונותיו וכיסופיו למען יתחזקו בו רבים, וכן הוספות והערות למאמר או שיחה, כמו כן מי שיש לו רעיונות והצעות למען שיפור הגליון, אזנינו פתוחות לכל אשר נמצא כמועיל למען הכלל. ואנו תפלה לא-ל עליון שחפץ ה בידינו יצליח אמן.

העורך
ש.ג. גודלבסקי

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"פ

דברים חוצבים להבות אש

מפי הר"ר ישראל מאיר ברנר שליט"א

בגודל מעלת האחדות וההשתתפות בחבורה שנאמרו במעמד סיום "שיחות הר"ן"

השיחה האחרונה בשיחות הר"ן בתחילת השיחה נוגעת מאוד לדורנו אנו. מה שרבינו אומר כאן לענין מה שאומרים שבשנים קודמות היה טוב יותר וכו' וכן אומרים שפעם היו עובדי ד' וכדו'. בצעירותי היה ג"כ חבורות לבחורים והיה נקרא "מבא הנחל" שניהל ר' מרדכי טורץ שליט"א, היו חבורות 3 פעמים בשבוע עם ר' משה קרמר שליט"א, פעמיים למדו את ה'תורה החודשית' ופעם אחת דיברו שיחת חברים. היינו יחד בליל שישי בחצות, למדנו תורה בעיון עם ביאור הליקוטים. אבל כעבור תקופה מסויימת נתפרדה החבורה. קרא אז ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א אסיפה לכמה אברכים מבוגרים אצל ר' אברהם ירבלום שליט"א, באמצע נענה אחד מהאברכים היותר מבוגרים – ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א ואמר: "קראו כאן אסיפה לאברכים מבוגרים, חבל חבל שאברכים לא יושבים ומדברים ביחד, לזה יש טרדת הפרנסה, זה טרוד בחינוך הילדים, יש היום כאלו נסיונות ואין לו חבר קרוב ללב שיוכל לדבר איתו שיוכל לשפוך לפניו את ליבו שיוכל לשוחח בעבודת ד'"

חושבים שבלי איזה חבר טוב בלי מסגרת אפשר להתחזק, ידוע דברי הזוה"ק שכשיהיה בי כנישתא חדא לש"ש אז יהיה שלימות התיקון. כשיש חבורה שנמצאים ביחד ומתחזקים אחד עם השני אפילו אם מחסירים פעם פעמיים אבל קשורים לאיזו מסגרת לא יודעים כמה שזה עוזר, הרי על כל אחד ואחד עובר עליו הרבה 'שלא כסדר' במחשבה דיבור ומעשה בכל מיני עניינים הטורדים את האדם, אבל כששומעים שגם על השני עובר כמה זה מחזק ומחיה וכמו שרביז"ל אמר אילו היה א' אומר לו 'אחי חזק' היה מועיל לו הרבה לעבודת השי"ת.

הרבה אנשים באים אליי ושואלים: פעם היו עובדי ד' רלוי"צ בנדר ר"ש שפירא ר"ש הורוויץ ועוד, רוצים גם היום לראות 'עבודות', לראות 'עובדים', רי"מ שכטר כשדיבר לצעירים היה חוזר הרבה פעמים ואומר: מה שעבר על רלוי"צ בחצי שנה עובר עלינו בשבוע אחד, אל תסתכלו עליו שיש לו שיעורים כסדרן, והירא"ש, ואכילה בקדושה. מוהרנ"ת כותב שכהיום עובר על כל א' וא' אלפים ורבבות מעברים, יכול להיות שמה שעבר פעם על אדם בשבוע אחד עובר היום ביום אחד. וזה רק מחמת שאין מספיק התחזקות. אל תחשוב יש היום עובדים אין עובדים תהיה אתה 'עובד ד' תתפוס איזה פינה תתחיל לעשות התבודדות וזה עיקר ההתחזקות – לחדש את עצמו בעבודת ד'.

כל אחד חושב שמה שעובר עליו זה הכי גרוע, אבל כשיש לו חבר נעורים מהחבורה ומדבר איתו בתורה וירא"ש ומחזק אותו שגם עליו עובר כך ואומר לו: 'הבה נתחזק ביחד, בא נתגבר קצת, זה לא כ"כ קשה' זהו 'טובים השניים מן האחד' וזה מחזק את הקשר אחד עם השני. וידוע האמרה על הפסוק: "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" שבאחרית הימים האלה צריך להיות 'האספו' ע"י התאספות בחבורה שמדברים ביחד ואפילו רק דיבורים פשוטים, אברך חושב 'מה אני כבר מקבל כאן?' לא מדברים שיחות מורלוי"צ, לא מדברים מהעבודות של ר' שמואל שפירא, אבל בברסלב זה לא משנה אם זה מא' העובדים או מאברך פשוט, העיקר שזה דיבורים מהצדיק שנוכל להתעורר עי"ז. וכאלו דיבורים לא שומעים מאף גדול בדורנו. זה יכול להיות לפעמים אפילו סתם איזה 'קרעכץ'. יכול להיות שיש בעולם יותר גדולים, אבל ה'קרעכץ' של ברסלבער חסיד אין במקום אחר.

רבינו רצה מאוד שנלך עם איזה 'תורה' חודש, חודשיים, אבל זה בעיקר לבעלי מוחין כמו שהיו פעם, אבל היום [ברוב הזמן] אין לנו מוחין כאלו אנחנו אנשים פשוטים. אני כשהייתי בחור צעיר הדריכו אותי ללמוד כמה פעמים השתפכות הנפש ומשיבת נפש, ללמוד שיחות הר"ן חיי מוהר"ן וליקוטי תפילות, ואפילו לא דיברו ללמוד הרבה ליקו"מ. ר' גדליה קניג כשהיה נוסע ממקום למקום היה לוקח עמו ספר שיחות הר"ן קטן והיה חוזר הרבה על השיחות בע"פ. ר"ש שפירא היה לו קביעות ללמוד עם ר' הירש לייב ליפל כאן ב'שול' למטה כל יום בצהריים מכתב מ'עלים לתרופה' וזה היה הקשר ביניהם. שמעתי מר' יעקב מאיר שכטר שהגאון ר' שלמה וקסלר היה בעל מח עצום ונפלא והיה לומד כל יום עם ר' נתן בייטלמכער -שלא היה דומה לו כלל במוחו ובהשגתו - כמה דפים 'סיפורי מעשיות' דיבורים פשוטים בלשון רבינו הק'.

צריכים להתחזק מאוד בענין של החבורה, שלפעמים יש חלישות הדעת מהחברים וכדו' כבר אמר רבינו "המנין שלכם בוקע רקיעים". ועצם הענין שנמצאים עם אנ"ש ביחד אזי האור של רבינו מאיר ביתר שאת. וראיתי דבר פלא בספר 'לקוטי אמרים – תניא' ב'אגרות קודש': "כשעשרה אנשים יושבים ביחד ואומרים שירות ותשבחות להשי"ת אפילו אין מדברים דברי תורה, אין מלאך ושרף יכול לעמוד במחיצתם".

וזה המעלה של החבורה שנמצאים יחד, מתחזקים יחד ורוקדים ביחד, ההתחזקות הזאת אין לתאר ולשער מעלתה. אברך חושב אולי זה ביטול תורה וכו' צריכים לדעת: מחבורה לא מפסידים! א"א לדעת כמה זה משפיע לנצח נצחים!

ישנם החושבים שעיקר קירוב רחוקים זה לעשות בעלי תשובה וכדו', העיקר הוא לקרב את הקרובים - החבורה שלך.

אחרי נישואי באו אלי כמה אברכים ואמרו לי שרוצים לייסד ביהכנ"ס ליוצאי הישיבה בה למדנו, להתפלל ביחד. עניתי להם: אם בישיבה לא אמרנו שלום א' לחבירו היאך אתה רוצה שיהיה לנו קשר אחרי החתונה?...

כשמוצא אחד את השני ואינו אומר לו 'שלום עליכם' היאך הוא יחזק אותו בעבודת ד', איך ישפוך לך את לבו?

אבל כשיושבין בחבורה אחת על שולחן אחד אוכלים ושותים ביחד אפילו אחד שונה מהשני, אבל זה מקשר אחד עם השני וזה מחזק אחד את השני,

התחזקות זה לא רק מגדולי אנ"ש!

עיקר ההתחזקות זה מחבר בן גילך עם המעברים שלך.

השי"ת יזכנו להתאחד ולהתחזק בדרך רביה"ק אכי"ר.

מה רוצים כאן?

מאת אחד האברכים

ובכן, עומדים אנו בפתחו של גליון חדש.

לפעמים, פלא בעיני איך עדיין אין אנשים מיואשים מלהוציא עוד חוברת, ועוד גליון, ועוד עלון, ועוד מדור, ועוד מאמר, ועוד כתבה.

או במילים אחרות: איך עדיין אין אנשים עייפים לקרוא עוד חוברת, ועוד גליון, ועוד עלון, ועוד מדור, ועוד מאמר, ועוד כתבה.

אל תחשדו אותי ביאוש חס ושלום, כי אע"פ שאני באמת מיואש לפעמים. אבל שאלתי זו אינה שאלה של יאוש, אלא שאלה של בירור: מה באמת המטרה כאן? האם באמת עורך הגליון החדש סבור שהוא זה שהולך לתקן את העולם?

ומהצד השני: מהי מחשבתו של האברך שקורא כרגע את הגליון החדש, או את המאמר הנוכחי? האם באמת הוא סבור שהוא הולך לגלות כאן משהו חדש? האם הוא באמת סבור שמאמר זה, הוא זה אשר יפקח את עיניו ויוציא אותו מהמלכודת?

*

מסתמא יהיו הרבה אברכים, שלא כל כך יזדהו עם השאלה שלי. הם יחשבו עלי בליבם: מה רוצה הבן-אדם הזה? מה הוא מסבך את העסק? ברוך ה' יוצא עלון חדש, אור חדש. מה הוא מחטט בתוך המחשבות? תן לחיות!

אולי יש בזה אפילו איסור של 'חקירות'?...

כי אכן, רובם של האנשים, כשהם כותבים / קוראים עלון או מאמר, הם כותבים / קוראים זאת לשם שעשוע. או לכל היותר: לשם קבלת הארה, ותו לא. ולכן לא כל כך מטריד אותם מה הם רוצים כאן, ומה מטרת הגליון.

*

ממש כך, נוהג הדבר בנסיעה על קברי צדיקים.

אם פעם היתה לנסיעה משמעות עמוקה, והסתתר תחתיה רצון ברור ומוגדר; לצעוק, להתחנן, לבטל תאוות וכיו"ב. הרי שכיום רובם של הנוסעים נוסעים לשם נסיעה, ומקווים שבהמשך הנסיעה יתברר כבר גם מה המטרה...

אם יגיעו למעיינות, יבינו למפרע שמטרת הנסיעה היתה להירטב... אם יגיעו למדבר, יבינו למפרע שמטרת הנסיעה היתה להיצלות בשמש... ואם יגיעו לשלל מקומות שאין להם הגדרה ברורה, יבינו למפרע שהמטרה היתה סתם לנסוע... הרי בערב ראש חודש צריך לנסוע... (הגזמתי קצת... אבל לא נורא...)

פעם ידעו שצריך להגיע לקברי צדיקים, וכדי להגיע צריך לנסוע. היום יודעים שצריך לנסוע, וכדי לנסוע צריך קברי צדיקים...

וה"ה לענייננו: **פעם ידעו שצריך לבטל את התאוות, להתקדש, לעלות מדרגא לדרגא. וכדי לזכות לזה, יש צורך בשיחת חברים, במכתבים, בגליונות.**

היום יודעים שצריך שיחת חברים, מכתבים, עלונים, מאמרים. וכדי שיהיה מזה לכתוב, כותבים קצת על התאוות ועל שאר שלל הנושאים שביהדות...

*

רבינו כבר קבל על כך ואמר: **אל תהיו מהחסידים שנוסעים, ואינם יודעים לשם מה נוסעים. חוזרים, ואינם יודעים עם מה חזרו...**

ובכן: **אל תהיו מהחסידים שקוראים ונהנים, ולא יודעים לשם מה. מניחים את הגליון אחר קריאתו, ולא יודעים בדיוק מה הרוויחו כאן...**

*

כשאברך מתחתן [או חוגג כבר את ה"עשור" או את ה"יובל" לחתונתו], צריך שיהיה לו ברור מה הוא רוצה, ומה רוצים ממנו.

אם "תפילה בכח" או "קדושת הברית", זה רק נושא לשיחת חברים, או רעיון טוב למלאות בו שני מדורים בגליון - האברך בבעיה. כי גם אם הוא יתעורר, 'כבולעו כך פולטו'... (ומי שלא למד יורה דעה, או שלמד ונבחן, רק פשוט לא הבין מה הוא אומר, אז נסביר מהו המושג הזה לענייננו: שכשם שבלע וקיבל התעוררות, תוך 5 דקות של קריאת המאמר. כך לא יקח לו יותר מ 5 דקות, לפלוט את כל מה שקיבל...)

אבל אם האברך יודע בבירור בשביל מה הוא התחתן, ובשביל מה הוא הגיע (או סבא שלו הגיע) לברסלב. ואצלו "תפילה בכח" או "קדושת הברית", זה לא לוקסוס או דבר טוב, אלא 'הכרחיות'. אז יקבל את התועלת האמיתית מקריאת עלונים ומאמרים, כי הלא הם יאירו את עיניו איך להשיג את שאהבה נפשו.

*

כללו של דבר:

אם אין אני לי, מי לי. אברך שמעוניין בחיים טובים אמיתיים, עליו ליישב דעתו, ולדעת בשביל מה באתי לעולם הזה. אחרת, גם אם יתעורר ויחזור ויתעורר, הרי שייכבה ויחזור וייכבה.

אם אחד בא לעלון זה לחטוף עוד כמה אורות, זה גם טוב, אבל זה לא זה. רבינו מחפש אברכים שרוצים למצוא אצלו דרך העולה בית א-ל. מי שלא ברור אצלו לאיזה 'בית א-ל' הוא אמור וצריך להגיע, גם אם יציבו אותו בתוך הדרך העולה לשם, הוא יתעגע על אורות, ואף פעם לא יגיע...

*

ולכן הבה נגדיר ברורות, **'מה באמת רוצים כאן!'** מהי מטרתו של הגליון, ולאן הוא אמור להוביל אותנו.

המטרה אחת ויחידה:"לאחד, לגבש ולחזק את כל האברכים הצעירים, להיותם חבורה אחת, לחוש קירבה, להרגיש שייך עם 'אנשי הצדיק', יחדיו ללכת בדרך עצתו".

רשימת האברכים המתעדכנת כבר אכלה יותר מ-3 עמודים,המספר כבר עבר את ה-130...

ובפועל... איש תחת גפנו ותחת תאנתו, כל אחד עסוק עם החברה שלו, בשכונה שלו, בביהמ"ד שלו... אין משהו שיאגד את כולנו, שיאחד אותנו.

באמת, איך? איך אפשר? אני גר כאן במא"ש קרוב ל'שול', לומד בכולל 'אורות הנחל', ויש לי קצת זמן מיותר אחרי מעריב... [גם אם לא, הרי אני מילא לא קם חצות...] ולכן אני הולך לחבורות. אבל הוא גר שמה ב'גוש שמונים' או ברמות, ומיד אחרי מעריב צריך לרוץ לתפוס את האוטובוס... מתי יש לו זמן לשבת עם החברים, להתחזק יחד בדברי רביה"ק?...

אמנם כשיש 'גליון' עם במה פתוחה לכל אחד, בו יוכל כל אברך לכתוב את ה'נקודה השייך ללבו', וכל אחד יכול להעיר ולהאיר עליהם, וכולם יחד יקבלו את נקודות החברים, לקרוא,להתחדש, להתאחד ולהתחזק, יש תקווה שיביא אל המטרה הנכספת.

אדרבא! הוכיחו את עצמכם!

דיוק השמועה

ידוע הדבר שבשיחות וסיפורי צדיקים העוברים מפה לאוזן מצויים שינויים וסילופים לאין סוף, מחמת חוסר הדיוק של המעבירים, ואחר שעבר כמה אנשים "פנים חדשות באו לכאן" והשיחה \ הסיפור מסולף לגמרי. וכלשונו הזהב של ר' אברהם בר"נ:

"אשר רוב הסיפורים בעת משתה היין, אשר המספר עומד בין כוס שלישית לרביעית, והשומע יושב ומתנמנם, עד שיותר מתשעה חלקים בהם שקר, ומעט האמת מורכב ומשונה ומוחלף ומעורבב". (כוכבי אור-אנשי מוהר"ן הערה י"ט)

ראבר"נ עצמו היה מעביר שיחות וסיפורים באופן מדויק ביותר, וכשהיה מסופק באיזה סיפור או שהיה לו צל של ספק שמא המקור אינו מהימן, לא היה מוסרה כלל.

וכן רלוי"צ בנדר ג"כ היה מעביר רק שיחות מדויקים ששמע מאנ"ש ובעיקר מראבר"נ.

במדור זה נעתיק בעז"ה שיחות שנשמעו ע"י אנ"ש בפירוש מפי רלוי"צ, או מקלטת ברורה שלו, למען דיוק השיחות.

...

ידוע המנהג הפשוט אצל אנ"ש להשתדל לא לשתות אפי' מים בבוקר קודם התפילה כמנהג רביה"ק עצמו.

בהקשר לזה ידועה בין אנ"ש שיחה מהבעש"ט שאמר: "כלאפצ'ען דעם דאוועגען און נישט כלאפצ'ען די תה" (תרגום חפשי: עדיף שהתפילה תהיה מעורבבת [מחוסר שתית תה קודם לכן] מאשר לערבב [לשתות] את התה לפני התפילה).

...

רלוי"צ סיפר שאנ"ש היו אומרים לפעמים לאברך צעיר: "דיין טלית איז נאך ניי" הטלית שלך עדיין חדשה. הכוונה היתה – לא התמלאה עדיין בדמעות.

...

רלוי"צ היה בחורף תרע"ה במז'בוז', ופגש זקנים שעוד הכירו זקנים שזכרו את הבעש"ט, וסיפרו שאצל הבעש"ט היה כ"כ חזק ענין תפילת 'וותיקין' שכשנסתלק הבעש"ט ורצו לחזק את הדבר, סגרו כל יום את ביהכנ"ס לאחר תפילת וותיקין שלא יתקיימו עוד מנינים.

אברך יקר!

אם עדיין אינך נמנה על משתתפי החבורות, הננו אליך בקריאה של חיבה!
בוא והשתתף בגיבוש והאחדות שכבר החל בחבורות ונזכה לקבל ממך ותקבל ממנו חיות חדש בעבודת ד' והתקרבות לצדיק! בחר לך חבורה שבועית כלבבך!

חבורת יום א':
ב"שול" בבית צבי, אחר מעריב, באידיש, ע"י ר' **ראובן שיף**.
(לאברכים צעירים בני שנה שניה ושלישית)

חבורת יום ב':
בבית ר' אליעזר קירשבוים, אחר מעריב, באידיש, ע"י ר' **שמעון צבי שפירא**.

חבורת יום ג':
כל שבוע בבית א' מחברי החבורה, אחר מעריב, **בלשה"ק, שיחת חברים ביחד**.
פרטים: ר' חיים צ'צ'יק 05484-85412.

חבורת יום ד':
ב"שול" בבית צבי, באידיש, אחר מעריב, ע"י ר' **ראובן שיף**
(לאברכים בני שנה ראשונה)

שיעור בעבודת ד' ע"פ דרך רבינו הק':
יום א' בשעה 2:30 בצהריים בלשה"ק
ר' **אליעזר חשין**, בבית ר' יחיאל צוקר 05731-55472.

שיעור בעמוד היומי בליקו"מ:
מידי יום בשעה 4:00 אחה"צ ב'שול' באידיש
מפי הר"ר **נחום דוב שפירא שליט"א**.

כאשר קיבצנו כעמיר גורנה את שמות האברכים השייכים לחבורות והנלוים אליהם נדהמנו כשהמספר עבר את ה-130 אברכים.
אפשר בהחלט לפתוח עוד כמה חבורות אם תיענו לקריאתנו!

רק אתם החזיקו עצמכם יחד אז תהיו אנשים כשרים.

פינת ההודעות

האיחוד זה עתה קורם עור וגידים, ומתעתד בעזהשי"ת להרבות פעילויות רבות של אחדות, כגון 'שבת התאחדות' ועוד ועוד. נקוה שחפץ ד' בידינו יצליח. כל מי שיש לו רעיון \ הצעה \ עזרה, מתבקש לפנות להר"ר שמואל נחמן גודלבסקי, או בטל' 0548485412

...

למערכת דרוש בדחיפות קלדן מתנדב שיקדיש לטובת גליונו כחצי שעה בגלגון.

...

בחודשים הקרובים תחל אי"ה נסיעה קבועה להתבודדות כל יום אחר תפילת ערבית, חוץ מהנסיעות הקבועות בחצות וב-3 לפנו"ב. התכנית מתקדמת ברציונות, פרטים יבואו בעז"ה.

התודה והברכה

להר"ר **אליעזר קירשנבוים** הי"ו **ומשפחתו החשובה** שיחיו
על התמסרותם הנפלאה זה כעשר שנים בנתינת ביתם לטובת החבורות מדי שבוע בשבוע.

מעומק הלב
האברכים מחבורת יום שני

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר שי הי"ו

הר"ר **שמעון צבי שפירא** שליט"א לאירוסי בתו עב"ג נ"י	ר' **רפאל ויסקי** להולדת הבן	ר' **יוסף** ברא"ל **שפירא** להולדת הבן	ר' **משה דוד אנשין** להולדת הבת	ר' **שמואל מאיר** בר"ש ברי"ן **אנשין** להולדת הבת	ר' **דוב צוקר** ר' **אהרון צוקר** ר' **חיים דרוק** ר' **מנדל פיין** ר' **פנחס ויינשטיין** לנשואיהם בשעטו"מ.

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

יו"ל ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ב' ערב ר"ה אלול תשע"א

נקודת החבר

שמעון דוב בהגאון מוהר"ם זצוק"ל **בראנדסדארפער**

סוד הירידה תכלית העליה

אנו עומדים עכשיו בשבע דנחמתא אשר זה מורה לדרך מיוחד איך להתחזק נגד הבלבולים שמטרידו הבעל דבר תמיד, להראותו איך שהוא ניכשל תמיד פה ושם, והוא גרוע שבגרועים, וכמעט נהיה כגוים האלה ח"ו, ועצה ע"ז הוא ע"י שיסתכל על עצמו שהוא במצב ירידה ואעפ"כ זוכה בתוך מצבו הגריעה לעשות נקודות טובות.

וכפי שמוהרנ"ת כתב כי לכאורה תמוה איך שקודם תשעה באב שהוא קודם עיקר חרבן בית המקדש מתאבלין הרבה, ובתשעה באב מתאבלין מאוד ואין מניחין תפילין, ובמנחה של תשעה באב שאז היה עיקר החרבן אז דיקא מתחיל המתקה ומניחין טלית ותפילין, ופוסקין מלהתאבל תיכף אחר תשעה באב, והיה מהראוי שלא להניח תפילין דיקא במנחה ולנהוג איזה ימים אבלות אחר גמר החרבן שהיה בתשעה באב, ומדוע תקנו חז"ל להפך.

ומבאר כי הבית המקדש הוא 'תפארת ישראל', וכשגברו עונות ישראל נחשך אור בית המקדש, וכל מה שגברו העונות ישראל יותר ונתמעטו הזכיות, נתמעט ונחשך אור קדשת הבית המקדש, עד שגרמו שיהיה נחרב לגמרי שאז נאמר "השליך משמים ארץ תפארת ישראל", כאלו ח"ו נתבטל ההתפארות שהיה מתפאר בישראל במעשיהם הטובים, וכמו שסברו באמת השונאים ואמרו: "הנה ככל הגוים בית יהודה", אבל תיכף ומיד שאמרו זאת, נתגלה ונתראה גודל עוצם החילוק שבין הגוים לבית יהודה, איך שנמצאים עדיין בישראל כמה נקודות טובות וכמה מעלות רבות כנגד הגוים, ולכן מתחיל ההמתקה דיקא בתשעה באב לעת מנחה בשיא התגברות הדינים ומניחין טלית ותפילין, שאז נתגלה ונתראה המעלות טובות לישראל כנגד העכו"ם, ומנחמים אותנו הרבה בשבע דנחמתא.

■■■

מספר מוהרנ"ת: שקבל אחד לפני רבינו על ריבוי מעשיו הרעים והמכוערין ואין זוכה לצאת מהם, השיב לו רבינו בחכמתו-בפשיטות: אין לי עם מי לדבר כי כולו רע, ותיכף נתעורר האיש וענה ואמר הלא עם כל זה אני מתגבר לפעמים להמשיך את עצמי לקדושת ישראל, ענה לו רבינו הוא מעט דמעט (דהיינו שהוא רק מעט מהנקודות טובות שיש לך) ותיכף צוה לו רבינו שירגיל את עצמו לילך עם התורה אזמרה, הרי שדיקא ע"י שאמר לו רבינו שהוא כלו רע, החיה את האיש והתחיל להרגיש מעט קדושת הנקודות טובות הנמצאים בו עדיין.

וכן האדם אצל עצמו כשרואה שמעשיו אינם עולים יפה ר"ל, צריך להפוך הדבר ויסתכל על עצמו מעבר השני היינו כאילו ח"ו כבר הוא גרוע לגמרי, וכנגד הגרוע והרע לגמרי בודאי ימצא גם בעצמו בעומק גריעתו כמה וכמה נקודות טובות ויחיה את עצמו על ידי זה.

וזה בחינת **ירידה תכלית העליה** דהיינו לא שצריך ח"ו ירידה משמעתית כדי לעלות לדרגה יותר גבוה, אלא ע"י שמסתכל על עצמו **בירידה** כלומר מעבר השני כאילו ח"ו כבר הוא גרוע לגמרי, יש לו מזה עליה שכנגד הגרוע והרע שבו בודאי ימצא גם בעצמו בעומק גריעתו כמה וכמה נקודות טובות ויקבל חיות על להבא.

ולפי זה אפשר להבין מה שצוה רבינו לילך עם התורה אזמרה, כי לכאורה איך אפשר להחיות את עצמו בנקודות טובות, האם לזה תקוותו שיעבוד את השי"ת קרח כאן וקרח כאן, שלמד חמש דקות תחת יום שלם של תורה ועבודת השי"ת, אלא דבאמת אין שמחים בהנקודות שעשה ולהסתפק בהם כי אור ה' הוא בלי סוף וגבול, אלא מקור השמחה נובע על ההתקרבותו להשי"ת שאפילו בעומק גריעתו זכה לעשות איזה נקודות טובות, וזה מורה שעדיין ה' איתו ואצלו, וכן רואה עוד ועוד נקודות עד שרואה את עצמו בהחלט לאדם אחר ממה שחשב, ובזה צריך לחיות תמיד לראות איך שעדיין מקושרים להשי"ת עם הנקודות טובות.

(עפ"י לקו"ה ראשית הגז ד')

דבר האיחוד

אנו אוחזים כבר ביד הגליון השני ברוך הוא וברוך שמו.

התגובות לא מפסיקים להפתיע, לחמם, לאחד ולחזק. ידענו גם ידענו כמה נצרך ענין ה'אחדות', אך זאת לא ידענו כמה זה באמת ישפיע, ועוד כל כך מהר...

כעת נתגלה לנו יותר עומק כוונתו של רבינו הק' בהתבטאו על מוהרנ"ת, ש'לולא הוא - לא היה נשאר דף שמות' (ואלט קיין בלעטל שמות נישט געבליבן), הביטו וראו כמה יכול לפעול 'דף' אחד...

אכן 'העולם יתמהו על האחדות שיש בין אנשי' ...

העורך

סיפורי התקרבות

במדור זה נביא בעזה"ת 'ספורי התקרבות' ממקורבים חדשים גם ישנים, ואנו תפילה שנזכה כולנו להיכנס יחדיו ב'חדר של רבינו' ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

בעזרת ה' אכתוב את 'סיפור ההתקרבות' שלי.

קודם כל דבר אפתח את פי להודות לא-ל במרומים על רוב חסדיו ונפלאותיו המרובים, שזיכני להתוודע לאור הגדול הזה אור צח ומצוחצח רבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה זיע"א, עד הנה עזרונו רחמיו ובקשתי מאתו אל תעזבני ה' אלקי לנצח אמן !

והסיפור הוא כך : שמסבב כל הסיבות סיבב שאחי הגדול התקרב לברסלב מיד אחר שנכנס לעול תורה ומצוות, ואז ראיתי עליו הרבה שינויים לטובה בעבודת ה' בכלליות ולא הבנתי מה הסיבה לכך, וכעבור שנה מאז נכנסתי גם אנכי לעול תורה ומצוות התחיל אחי לדבר עמי מרבינו מעצותיו ודרכיו הנפלאים, אך הייתי רחוק מכל ענין רבינו מאד מאד ולא נכנסו בלבי כלל הדיבורים שדיבר אלי, אבל השי"ת ריחם על נשמתי הדלה והעלובה ורצה בתיקוני, ובהשגחה פרטית נפלא מאד סיבב עמי שאתקרב לאור האורות הצדיק היחיד שבדור הזה, המתקן כל נשמות ישראל ובפרט למתקרבים אליו, אשר בלעדיו אין אנו יכולים להגיע לתכליתנו הנצחי ומעשה שהיה כך היה :

באותו הזמן נסעו הורי לחו"ל, ואז התקיים 'שבת התאחדות' לכלל הבחורים דחסידי ברסלב באתרא קדישא מירון לשבות בצוותא אצל התנא האלוקי רשב"י זיע"א, אחי כבר היה אצל הבחורים כאחד מן המנין והוא ביקש ממני להצטרף לנסיעה. אני לא היה לי חשק לזה כי הייתי רחוק מכל ענין ברסלב כנ"ל, אך הוא אמר לי שאני מוכרח לנסוע כי לא יהיה לי איפה להיות בשבת כי הורי נסעו כנ"ל, כך הרבה עלי דברים עד שלא היה לי ברירה ואמרתי לו שבעזהי"ת אצטרף אתו לנסיעה.

ביום השישי ה' לחודש אדר ב' נסעתי ביחד עם הבחורים לעבר ציון המצוינת של רשב"י זיע"א. באמצע הדרך ירדו לציון של חבקוק הנביא, ומה אומר? כזאת לא ראיתי מימי, כזה תיקון הכללי, עם כזה התעוררות וכזה 'ברעון'... אחר כך יצאו כולם לריקוד גדול שממש הוצאני מכלי ושאלתי לאחי: מה פירושו של השמחה הזאת? ואז לא ידעתי מהאי רוחא דנשיב בשית פירקין דידין ודרגלין.

במירון נתעוררתי מאד מדיבוריו של הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א, מהזמירות והניגונים וכו'. אחרי הסעודה הכריזו שמי שרוצה ילך לישון ויעוררו אותו בחצות, ואלו שבדעתם להשאר ער ישבו עמהם ב'שבת-אחים' ובאותו מעמד סיפר ר' יעקב ברבר איך הוא התקרב לברסלב, ואח"ז התחיל לשיר ניגוני פורים וכו'. לפנות בוקר התאספו כולנו בהיכל ציון ר' אלעזר ברשב"י ושרו זמירות הבוקר והתעוררתי מזה מאד מאד בלי שיעור, ואח"כ התפללו שחרית בהתלהבות נפלא כראוי לבחורים הנקראים ע"ש רביה"ק שאמר "גאר מיין זאך איז תפילה". ובסעודה שלישית דיבר ר' נתן ליברמנש מתורה י' מענין מרדכי ואסתר ופורים.

כך עבר עלי השבת בהתרוממות ובהתעוררות גדול, והתנוצץ לי אז אור רבינו הק', בראותי את עבודת ה' שיש בין אנשיו, האחדות והשמחה, התפילות והקימות חצות, שעד אז חשבתי שזה שייך רק ליחידי סגולה, אמנם אז ראיתי שזה שייך לכל אחד ואחד. והכל בכח רבינו הק' אשר אורו הזך מאיר על אנשיו הדבוקים ומקורבים אליו, ומאז התחיל אחי לדבר עמי ביתר שאת וביתר עז דיבורים מרבינו הק', ולבי היה כבר פתוח לכל הדיבורים, וכך מעט מעט התקרבתי יותר ויותר לרבינו, והתחלתי לבוא לסעודה שלישית בבית מדרשינו לאכול בצוותא עם הבחורים, וככה עבר עלי קיץ תשנ"ז. בתחילת חורף תשנ"ח התחלתי לבא ל'חבורות' בליל ששי והייתי שם כל שנת תשנ"ח.

ומה שעבר עלי מיום שהתקרבתי לרבינו, אי אפשר לספר כלל וכלל. ורק זה – היינו, ההתקרבות לרבינו – החזיק אותי בכל המצבים. והעיקר מה שחיזק אותי ולא נתן לי ליפול לגמרי, היה "עצת ההתבודדות". שב"ה הקב"ה האיר לי אז גדולת נוראות העצה הזאת, והיה לי הרגשה נפלאה בזה. וכל מה שעבר עלי, הכל כאשר לכל, סיפרתי לה' ושפכתי לפניו כל לבי, כאשר הורנו רבינו הק'. וזה מה שנתן לי כוחות ברזל להמשיך בעבודתי, ולא להשגיח על כל מה שעובר עלי.

ואפשר לומר שאמנם לא היו לי מניעות להתקרב לרבינו, כאשר ידוע ורגיל בעולם. כגון: מצד ההורים, או מצד החברים וכיו"ב. אבל מניעות המוח היה לי הרבה. והעיקר הוא החלישות הדעת והירידות והנפילות שהיו לי בתחילת התקרבותי. ובפרט, בעצם האמונה בצדיק היו לי הרבה בלבולים. ומה שנשאר לי לפליטה, היה רק העצה הזאת אשר היתה בעבורי אי-מבטחים בתוך הים הסוער, ושם בתוך ההתבודדות, הכנסתי כל אלו הבלבולים וביקשתי עליהם; שיהיה לי אמונה בצדיק, ושאזכה לעלות ממצולות ים לאור גדול.

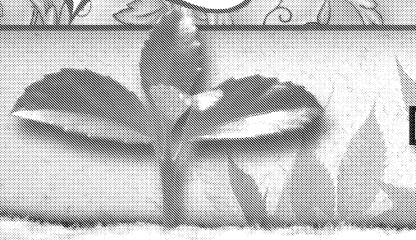
במאמר המוסגר אציין דבר נחוץ לכל ה'מתחילים' בעצת ההתבודדות: שבאמת אז בתחילת התקרבותי היו לי 'מוחין גבוהים', והתחלתי מיד ב"שעה" התבודדות, ובתחילה הרגשתי תענוג נפלא בזה, אבל לא היו לי כלים לכך. וכך, ביום בהיר אחד, נפלתי מכל זה. כי איבדתי את המוחין והחשק והדיבורים, ולהתבודד שעה שלימה בלי דיבורים לא יכולתי. ומחמת זה נפלתי מכל העסק של ההתבודדות ה"י. עד שבהשגחה פרטית נכנסתי לישיבת ברסלב, כדלהלן, ושם שמעתי שיעורים מפי הר"ר נתן שפירא שליט"א על ענין ההתבודדות, ודיבר על ענין זה שאי אפשר בשופו"א להתחיל עם 'שעה', רק עם חמש דקות, ולהתמיד בזה זמן-מה, עד שיוכה לקבוע עצמו בעצה קדושה זו, ולעלות מדרגא לדרגא. וכך עשיתי: התחלתי עם 5 דקות ובהדרגה עליתי והרחבתי והארכתי את ההתבודדות...

על ראש השנה תשנ"ט זכיתי ברוב רחמיו וחסדיו של השי"ת לנסוע לאומן לציון הק' של רבינו קודש הקדשים הנעלם"ח זיע"א, ולהסתופף בקיבוץ הק' של אנשי שלומינו המתקבצים ובאים אליו על ר"ה,

והשתלשלות ענין הנסיעה, יש בזה הרבה לספר, על כל מיני השגחות פרטיות שהיו לי בזה, ואכמ"ל. רק זאת אציין שנסיעתי בזו הפעם הראשונה לאומן היה בדרך נס והשגחה נפלאה ביותר. וה' יודע כמה ניסים גלויים ונסתרים עשה לי אז.וזה היה סיבה מאתו יתברך שעי"ז אכנס לישיבה הק' ישיבת 'ברסלב' בעיר בני ברק. והענין היה שר"ה חל אז ביום שני והייתי צריך לנסוע ביום חמישי וה' עשה שהקדימו לי נסיעתי ליום רביעי וזה היה מוקדם מאד מצד הישיבה בה למדתי וכשחזרתי מאומן לא הרשו לי לחזור לישיבה ואז קבלו אותי לישיבת ברסלב, ושם קניתי את עיקר חסידות ברסלב.

השי"ת ירחם עלי שאזכה להתבטל כליל לרבינו הק', ולהיות 'אפוי בלבו' לילך בדרכיו ועצותיו הקדושים עדי נזכה לבוא לתכליתי הנצחי ולתיקון נשמתי בקרוב אמן.

ח.צ.

עֲלֵה לְתִרוּפָה

מאת אחד האברכים

הגיע אלינו מכתב מאחד האברכים, שכתב לחבירו לחזקו בעבודת ה' וראינו לנכון לפרסמו כאן לתועלת האברכים.

יום ראשון לסדר "ראה" מנחם-אב תשע"א

ליצחק יקירי!

אני יושב כעת בסלון ביתי, אחה"צ, ורוצה לכתוב לך כמה מילים. כי כשאני כותב אליך, אני כותב אלי. מאחר שהבעיות והפתרונות של שנינו, נובעים ממקום אחד, מאותו נהר המטהר מכל הכתמים. ויה"ר שאכתוב את המילים הנכונות, שייכנסו ללבי ולבך ויאירו אותנו באור האמונה והשמחה, אור הנחל נובע מקור חכמה.

אתה ודאי מכיר את המעשה מהשבעה בעטלערס, ומה שמסופר שם על הבעטלער בלי ידיים, שיודע להוציא את כל העשרה מיני חיצים מהבת מלכה, אשר ירה בה המלך האכזר, ולרפאות אותה. ובכן, אם תסתכל שם בסיפור בעין פקוחה, תבחין בדבר מוזר, והוא:

כשהרבי מספר שם על הכח שיש לבעטלער להוציא את החיצים, הוא מספר שיש לו כח "לירות את החץ", ואחרי שהוא יורה את החץ - "לחזור ולהוציא אותה".

וכבר תמה על כך מוהרנ"ת בליקוטי הלכות (הלכות תולעים הלכה ד סעיף ז):

"וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה: לָמָּה הוֹצִיר בְּהִתְפָּאֲרוּתוֹ זְרִיקַת הַחִצִּים שֶׁיּוֹרֵק חֵץ וּמַחֲזִירָהּ? לֹא הָיָה לוֹ לְהַוְתִּיר כִּי אִם מַה שֶּׁיָּכוֹל לְהַחֲזִיר וּלְהוֹצִיא הַחִיצִּים, שֶׁזֶּה עִיקַּר הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא רוֹפֵא אֶת הַבַּת מַלְכָּה, כִּי מוֹצִיא מִמֶּנָּה אֶת כָּל הַחִיצִּים שֶׁיָּרַק בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל. אֲבָל מַה הַתּוֹעֶלֶת מִזְּרִיקַת הַחִיצִּים, שֶׁמַּזְהִיר שֶׁיָּכוֹל לִזְרֹק חִצִּים וּלְהַחֲזִירָם?! הֲלֹא טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא יִזְרֹק אוֹתָם כְּלָל!".

הרי כאן במעשה זו בא רבינו לספר לנו על הכח שיש לבעטלער לרפאות את הבת מלכה הפצועה, הלא היא נשמתנו הק' הפצועה מרוב פגמים והרפתקאות. ואם כן, מה המקום לספר כאן שהבעטלער "יורה חיצים" ומחזיר אותם. הרי יריית החיצים היא עבודתו של המלך האכזר שרוצה להרוג אותנו?

ומוהרנ"ת עונה - תירוץ מבהיל:

"אַךְ גַּם בְּחִינַת זְרִיקַת הַחִיצִּים צְרִיכִים בְּשִׁבִיל הָרְפוּאָה, וְזֶה סוֹד הַמְּתָקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַחִיצִּים שֶׁיָּרַק בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל, כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהוּא יְזָרֵק בָּהּ חִיצִּים וְיַחֲזִירֵם, וְעַל יְדֵי זֶה מַמְצִיא וּמוֹצִיא וּמְבַטֵּל כָּל הַחִצִּים הָרָעִים שֶׁיָּרַק בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל".

שמעת מה מוהרנ"ת אומר? שמת לב?

מוהרנ"ת אומר כאן שחלק ממהלך הריפוי שהצדיק מרפא את הבת מלכה, הוא "יריית חיצים"! הצדיק יורה בנו חיצים, ואח"כ מוציא אותם יחד עם החיצים שֶׁיָּרָה בנו המלך האכזר!

והוא ממשיך ומסביר:

"כִּי הַחִיצִּים שֶׁל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה הַנַּ"ל, שֶׁהֵם הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִיפּוֹת, כָּלָם נִמְשָׁכִין מִתִּקּוּן הַדִּינִים כַּיָּדוּעַ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיאָם וּלְבַטְּלָם, כִּי אִם עַל יְדֵי הַמְּתָקַת הַדִּינִים, וְהַדִּינִים אִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק כִּי אִם בְּשָׁרְשָׁן כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן זֶה הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל שֶׁעוֹסֵק בִּרְפוּאַת הַבַּת מֶלֶךְ הַנַּ"ל, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְרַפְּאוֹתָהּ כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁהוּא יְזָרֵק לָהּ חִיצִּים שֶׁהֵם בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים. אֲבָל אֵלּוּ הַחִיצִּים בְּחִינַת דִּינִים אֵינָם מַזִּיקִים לָהּ, אֲדַרְבָּא, עַל יְדֵי זֶה הַיְּרִיקָה הוּא מַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן וּמוֹצִיא מִמֶּנָּה כָּל הַחִיצִּים שֶׁנִּזְרְקוּ לָהּ וְרוֹפֵא אוֹתָהּ".

הבנת?

החיצים הראשונים, שירה המלך האכזר, הם חיצים קשים ומרים הגורמים לבת מלכה ליפול חלשות, ואף למות רח"ל. אבל כשהצדיק בא לרפא אותה, יורה גם הוא בה חיצים, אבל חיצים אלו אינם מזיקים, רק אדרבא, על ידם דיקא הוא יכול להוציא ממנה את החיצים של המלך האכזר! ומדוע זה הולך כך? כי דינים אי אפשר להמתיק בשרשם!

אני משער שהדברים לא מובנים לך בדיוק, מה זה אומר. מה הכוונה שממתיקים את הדין / את החיצים בשרשם. מה החילוק בין החיצים של המלך האכזר ובין החיצים של הצדיק שמרפא אותה.

ובכן, אנסה להסביר לך את הדבר כקטנות הבנתי:

בוא נגיד לדוגמא שה"חיצים" של המלך האכזר שבהם הוא רוצה להרוג אותנו, הם חיצים של "כבידות וחלישות הדעת", או יותר גרוע; "עצבות ומרה שחורה" [בחרתי בדוגמא זאת דווקא, כי כך מוכח מתוך המעשה, שהחיצים הם חיצים של עצבות ומרה שחורה, והרגשת ניתוק מהש"י. כי הרי הרפואה שלהם זה "עשרה מיני נגינה", שעניינם הוא ששון ושמחה והרגשת חיבור להש"י].

וחיצים אלו נורו בנו לאלפים ולמאות [ע"י פגמי הברית, הבאים מהקלי' ששמה על שם הלילה והעצבות], והתוצאות ניכרות: אין לנו כח, אין לנו חיות, אין לנו זרם של ששון ושמחה כמו שראוי לבת מלכה כמותנו...

ועכשיו בא הצדיק ורוצה לרפאות אותנו. איך הוא עושה זאת? - גם הוא יורה בנו חיצים הדומים לחיצים הראשונים. חיצים של "כבידות וחלישות הדעת" או "עצבות ומרה שחורה", אך מטרתם של אלו החיצים היא לא להרוג אלא לרפאות.

החיצים הללו, מטרתם שייכנסו בנו, ושם ילמד אותנו הצדיק איך להתנהג ולא לעזוב. ואז ממילא מתבטלים החיצים הקודמים שירה בנו המלך האכזר.

אתן לך דוגמא נפלאה לכך:

הדבר דומה ל"חיסון" שנהוג לתת היום לתינוקות ומבוגרים. מהו החיסון? החיסון הוא שמזריקים לתוך הגוף של המחוסן את אותם החיידקים של המחלה, רק במינון המתאים, מינון שהגוף יכול להתמודד איתם ולמגר אותם. ואז, אחרי שהגוף כבר היו לו את החיידקים האלו והתגבר עליהם, האדם מחוסן ממחלה זו. וגם אם תתקוף אותו המחלה עצמה בכל תוקפה, יש כח לגוף שלו להילחם איתה ולמגר אותה.

עוד דוגמא נפלאה:

הדבר דומה לחיילים בצבא [לא הציוני ח"ו] שעושים אימונים ותרגילים, ובאחד התרגילים מכניסים אותם בתוך בנין ששורץ מחבלים [מדומים] האורבים על נפשם, ועליהם להוציא משם שבוי... ואז, אם באמת יצליחו בתרגיל, הרי שסרה מעליהם גם הסכנה של מחבלים אמיתיים...

הבנת?

גם אנחנו יורה בנו הצדיק "עצבות ומרה שחורה", אך המטרה שלה היא

המשך בעמוד 6

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

עבור חסידי ברסלב אין שום צורך להרחיב אודות מעלת ההשתטחות על קברי הצדיקים, לכולנו ידועים היטב דברי רבינו ומוהרנ"ת בנושא זה, גם ה"מעשה רב" שיש לנו מרבינו ומוהרנ"ת ושאר החסידים שעלו לארץ ישראל אשר ראשית דרכם היתה להשתטח על קברי הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה, כמו כן ראינו בעינינו, זקנינו ויאמרו לנו, כמה מסרו נפשם אנשי שלומינו לדורותיהם עבור ההשתטחות על קברי הצדיקים, מהם שבילו שבועות וחדשים במירון וחירפו נפשם במשעולי הדרכים, בהרים תלולים ובשפת הצוקים, בכדי לזכות ולפקוד עוד קבר של תנא ואמורא. והדבר נמשך עד לימינו אנו, בפרט בימי ערב ראש חודש, או למשל בחודש אב, כאשר אברכים ובחורים, ואפילו זקני וחשובי אנ"ש, מכתתים רגליהם במרחבי הגליל העליון ושופכים צקון לבם במקומות הקדושים.

ואם כנים הדברים, הרי שמשנה חשיבות היא לנו לחקור ולחפש ולבדוק, היכן הם המקומות הקדושים, ובפרט לאחר שישנם כמה וכמה ציוני צדיקים שנפל בהם פולמוס, זה אומר בכה וזה אומר בכה. ובפרט לאחרונה שנתפרסם הספר היקר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" מאת הרב ישראל מאיר גבאי והרב ישראל הרצברג, אשר שידד מערכות וחקר ודרש, והגיע למסקנות שונות בקשר לעשרות קברי צדיקים, ובחלק נכבד מהם כיוון אל האמת, מה גם שגילה גילויים חדשים, וחשף מקומות שהיו מכוסים וטמונים מאתנו עד לאחרונה.

אך דא עקא, שבכמה וכמה קברים, הגיע למסקנה שונה לגמרי מאשר מסורת לנו מאבותינו ורבותינו, ומדובר בקברים שיש להם מסורת ברורה של מאות שנים, כפי שנביא ונוכיח בעז"ה בסדרת המאמרים, וע"פ רוב בנקודות כאלה נשען על גבי דקדוקי לשון של ספרי המסעות העתיקים, ולא חל ולא חש כיצד יוצאת מתחת ידו מכשלה, למניעת השתטחות על הקבר האמיתי, כפי המקובל, ובמקום זאת להתפלל במקום חדש לגמרי, (הגם, שמסתמא בכל מקרה מדובר בקברי צדיקים).

אי לכך, שנסתי מתני להעלות ע"ג הכתב את מה שהעליתי במצודתי, לחזק ולאמת את המסורת המקובלת בידינו, ואינני אומר קבלו דעתי ח"ו, אלא כותב אני את רחשי ליבי כפי שיצא לי אחרי החיפוש והעיון בספרי המסעות ושמיעת עדויות מזקני ירושלים, ולאחר בדיקת השטח עצמו מכל הכיוונים האפשריים. ואדרבה, אם אזכה וע"י פרסום הדברים יבואו ויענו על הדברים באופן שיהיה ברור לאחד מן הצדדים, והיה זה שכרינו להעמיד האמת על מכונו.

כל באי אתרא קדישא מירון הקבועים, יודעים על מערת קברו של התנא רבי יוסי בן קיסמא השוכנת בבקעה קטנה צפונית לחורבות בית הכנסת העתיק של רשב"י, ליד מתחם 'בני עקיבא'. הוועד להצלת קברי קדמונינו אף נקט יוזמה לפני כמה עשרות שנים, וגידר ושילט את המקום והעמידו לשם ולתפארת. במשך השנים אף נבנה גרם מדרגות מהודר המוליך מ"דרך בורמה" לעבר המערה ששוקקת חיים במשך כל השנה כולה.

מאידך גיסא, בעברו השני של כפר מירון, ליד הבנין הגדול של המקוה החדש בדרך מהדרין, ישנה דרך עפר עתיקה המוליכה לעבר הבקעה בה מצוי מעיין "מגידו". בתחילת דרך העפר, צמוד לגדר של מה שהיה אמור להיות "מלון הדר מירון", מצוי סלע צבוע בכחול, לידו יציקת ביטון הסותמת פי מערה, ועל גבי מצבה קטנה מופיע מטעם וועד אהלי צדיקים של הרב גבאי כי כאן מקום קברו של רבי יוסי בן קיסמא. במרחק של כעשרים מטר משם לצד מערב, ישנם שרידי מערת קבורה, הצבועה גם היא בכחול, ועליה מופיע השלט מטעם הנ"ל "קבר רבי טרפון".

המקורות למיקום הזה מופיעים בהרחבה בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", (ח"ב בפרק מירון), אין כאן המקום לצטט את כל המקורות, אציין רק את הציטוטים שהובילו לקביעה הזו.

בספר יחוס הצדיקים מופיע: **"ונגבה (דרומית) לכפר, ר' יוסי**

בן קיסמא". הרי לנו שהקבר אמור להמצא דרומית לכפר, ולא מזרחית כפי שהוא מצויין בדרך בורמה.

בספר גלילות ארץ ישראל ומועתק בשבחי ירושלים: "**מירון, בשדה שלושה ציונים, והם ר' יוסי בן קיסמא, ור' בנימין בן יפת ור' יהודה בן בתירא עליהם השלום, ונקראים צדיקים של החיטים על שם שהם באמצע השדה שזורעים חיטים, והתוגרמים קוראים אותו גם כן כך, ואומרים שכשיש מלחמה בין שני הכפרים, כמשפטם, אין משמרים החיטים שלהם בבורות ובמערות אולי ישרפום השונאים, אלא מניחים אותם בסביבות הקברים ולא יגע בהם אדם לעולם**" מכאן משמע שהקבר נמצא באמצע שדה מישור שם אפשר לזרוע חיטים. לטענת הרב הרצברג (עמ' 170) "השטח המגודר כיום כמתחם מלון הדר מירון הוא שטח המישור ששימש כקרקע לזריעת חיטים, זהו השטח היחיד בדרומה של מירון שמחמת השיפוע הקל שלו ניתן לגדל עליו תבואה עצי פרי וכרמים".

אך המקור "האולטימטיבי" עליו הוא נשען ביותר, הם דבריו של הגאון רבי משה באסולה

רבי משה באסולה היה מגדולי דורו ומפוסקי ההלכה, נולד באיטליה בשנת ר"מ, ונודע כאחד מגדולי המתירים לפרסם את ספר הזוהר הקדוש. בסוף שנת רפ"א ביקר בארץ ישראל והעלה את רשמיו ע"ג הכתב, בשנת שט"ז זכה לעלות להשתקע בעיר הקודש צפת, כשאת פניו מקבלים גדולי העיר ובהם רבינו הרמ"ק אשר "נשק ידיו והשתחוה לו". נפטר בשנת ש"כ בהיותו בן שמונים שנה. משקל יתר יש לתיאורו מסעו, שכן כפוסק הלכה דקדק בפרטים, ולמרות זאת לא נרתע להכנס לפרטים קטנים, וממנו תוצאות חיים כיום הזה כפי שנווכח בהמשך מאמרנו.

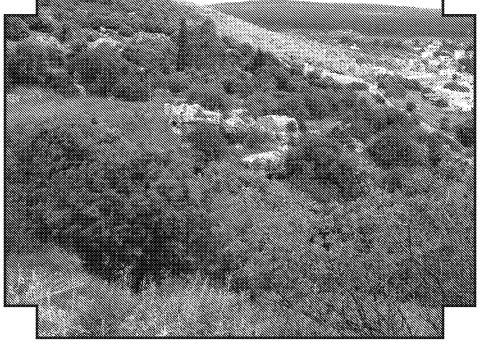
הכותב כך: "חזרתי למירון עם עשרה בני אדם שהיו קבועים אז ללכת בכל חודש להתפלל על מערת רשב"י ואז התפללתי ג"כ על קבר ר' טרפון ועל קבר ר' יוסי בן קיסמא, שניהם למטה מן ההר בשדה נכח פתח ביהכ"נשבראש ההר ומשם נראה, ועל שניהם גל של אבנים לציון, אלא של ר' יוסי אילן גדול של שקדים באמצע הגל ובאמצע בין זה לזה כמאה אמה". לכאורה הרי ברור לנו שאכן, למטה מן ההר בשדה נוכח פתח ביהכ"נ (שהוא לשיטת הרב הרצברג מערת הרשב"י) שם הקברים, המרחק של מאה אמה אמנם אינו מדוייק, אבל הוא קרוב למציאות שציין,

מערה מפוארת מאה אמה מזרחית לרבי יוסי, אולי רבי טרפון

רבי יוסי בן קיסמא כפי שמציין הרב גבאי

ציון רבי יוסי בן קיסמא למרגלות גל האבנים הגדול

ישנם עוד הוכחות, למשל, מסדר המסע של הנוסעים שעלו דרך השביל העתיק הזה מהבקעה למטה, ועברו ליד הקברים, ולצורך זה הביא שם בספר מפה עתיקה בה מופיעה הדרך כ"מטרוקה", אך ברור לכל שאי אפשר לבנות ולשנות דברים מסדר כזה או אחר המופיעים בספרי המסעות, שברובם מציינים את המקומות ללא סדר מסויים, יש בידינו מאות דוגמאות לכך ואין כאן המקום להאריך בזה.

אך לצערי הרב, לאחר בדיקת השטח והמקורות כפי שהם מודפסים במקור, לא נותר לי אלא להביע את עניות דעתי, שאין לשנות ח"ו מהמקובל, **ובוודאי מקום קברו של רבי יוסי בן קיסמא הוא ליד דרך בורמה כפי שציין הוועד להצלת קברי הקדמונים.**

הנה, ההוכחה הראשונה של צד דרום, זה ניתן לכתוב רק למי שלא יודע היכן היה מקומה של מירון העתיקה, כי זאת לדעת שמקומה של מירון העתיקה היה במעלה ההר מעל המתחם של בני עקיבא (וחלק מהמתחם עצמו), כך שציון רבי יוסי בן קיסמא נמצא מזרחית דרומית לעיקרו של הכפר. חוץ מזה המילה "נגבה" אינה אמורה באופן חד משמעי לציין את כיוון דרום, ויתכן שהכוונה רק "באותו אזור".

ההוכחה השניה אודות מקום של חיטים, תמוה הדבר מאד, הרי חיים אנו במירון ורואים מישורים גדולים הרבה יותר מאשר השטח ההוא של מלון הדר מירון, ואף אותו שטח עצמו ניתן לראות שהוא מלא סלעים גדולים ומערות קבורה רבות, וכמעט מן הנמנע להוליך שם מחרשה לחרישת קרקע. מאידך

גיסא השטח ליד דרך בורמה בנוי כטראסות אחת מעל השניה ומתאימה מאד לגידול חיטים, כמו כן ניתן להבין שהמקום מתאים לאחסנת החיטים, בעוד השטח של מלון הדר מירון פרוץ וגלוי ואי אפשר להבין את הלשון של "מניחים אותם בסביבות הקברים".

ועל כולנה ההוכחה מדברי רבי משה באסולה, שכאן הפך את הקערה על פיה, ובמקום להביא את מלוא הלשון של רבי משה באסולה, ממנו יוצאת מסקנה אחרת לגמרי מדבריו, בחר להביא רק את הסיום. לכן נעתיק את כל דברי רבי משה באסולה, (בהשמטת מה שאינו נוגע לנידון).

"מירון הוא מקום שמן וטוב ומעין מים טובים ואין דרים בו יהודים. שם ראיתי מערת ר' שמעון בן יוחי ובנו ע"ה, והיא סגורה אין מקום להכנס בה, ולמעלה על המערה שני ציורים יפים, זה כנגד זה, של רשב"י קודם מעט לצד חוץ. (= באותה תקופה עדיין לא נבנה הבנין שעל ציון הרשב"י והציונים היו באמצע השדה כפי שמשמע כאן מדבריו) אח"כ הלכתי בשפוע ההר לצד מירון, שם מערת הלל הזקן ותלמידיו... אח"כ הלכתי על ההר שכנגד זה, שם שמאי ואשתו בראש ההר, בנין של אבנים גדולות מאד... **ולמעלה בכפר יש בית הכנסת, עשאו רשב"י, עדיין קיים כל הצד שלפניה.** (= ברור כי כוונתו לבית הכנסת העתיק ולא לציון הרשב"י) ואשוב ביום ההוא לעין זייתון...

מכאן ממשיך רבי משה באסולה את מסעו לירושלים ולסוריה, ואח"כ חוזר למירון, וזהו המשך דבריו שהובאו לעיל בהוכחות: "חזרתי למירון עם עשרה בני אדם שהיו קבועים אז ללכת בכל חודש להתפלל על מערת רשב"י ואז התפללתי ג"כ על קבר ר' טרפון ועל קבר ר' יוסי בן קסמא, שניהם למטה מן ההר בשדה נכח פתח **בית הכנסת** שבראש ההר **ומשם נראה**, ועל שניהם גל של אבנים לציון, אלא של ר' יוסי אילן גדול של שקדים באמצע הגל, ובאמצע בין זה לזה כמאה אמה".

אם כן איפה, נפל פיתא בבירא, **"נוכח פתח בית הכנסת שבראש ההר"** כוונתו בוודאי על בית הכנסת העתיק ולא על ציון הרשב"י, **"ומשם נראה"** בוודאי הכוונה למערת רבי יוסי כפי שמצויינת כיום, שהרי מהמיקום החדש אין שום אפשרות טכנית לראות את בית הכנסת העתיק, ורק בקושי רב ובמאמץ ניתן להבחין בין העצים בקצהו המזרחי של בנין קבר הרשב"י, (שזו תוספת מאוחרת מאד ולא מזמן האריז"ל). כמו כן הציון המקובל הוא אכן בתוך של גל אבנים גדול (כפי שרואים בתמונות), ומכוסה צמחיה.

כעת נוסיף ונדגיש שהמסורת לגבי הציון בדרך בורמה היא עתיקה מאד, כפי שמציין רבי מנחם מנדל רובין מבלאזוב, חסיד נלהב שביקר בארץ ישראל בשנת תרמ"ט בכדי להשתתף בהילולת הרשב"י בל"ג בעומר, והעלה את קורותיו על הכתב בקונטרס בשם "מסע מירון".

"בטרם נטות צללי ערב הלכנו לתור ולראות את הכפר מירון מקום קודש הקדשים אשר שם רבין התנא רשב"י רובי תורתו עם תלמידיו הנוראים ובאנו אל מקום הבית הכנסת אשר עוד הפתח וחלון גדול חרות וחקוק במעשה צעצועים נראה כאשר עתה מחדש נעשה, והכל מאבנים גדולות וארוכות מאוד. **משם ראינו בתוך הכפר מערות רבות, במערה אחד מהם נודע לנו כי שם קבר רבי יוסי בן קיסמא**". והכוונה ברורה, וכפי שרואים במציאות גם בימינו מתוך השטח של בית הכנסת העתיק את כל המערות ליד רבי יוסי בן קיסמא.

בשולי הדברים נוסיף, היות ולפי רבי משה באסולה ועוד ספרי מסעות, קבר רבי טרפון אמור להיות במרחק מאה אמה מציון רבי יוסי בן קיסמא, הנה מצאתי דבר פלא בשטח, מצד ימין לרבי יוסי, במרחק של כחמישים מטר (מאה אמה!) מערה יפה ומקושטת, (סמוך למדרגות העולות מדרך בורמה, מצד ימין מיד עם תחילת העליה), ואם כן אולי זוהי מערת רבי טרפון.

ושוב, ניתן עוד להאריך כהנה וכהנה, אך הזמן קצר והגליון קצר מהשתרע. ומספיק במה שכתבנו לכל מי שיסתכל בעין האמת. והשי"ת ינחנו בדבר אמת תמיד.

המשך מעמוד 3

'לחסן' אותנו, ו'לחשל' אותנו! לא להרוג אותנו...

ומכאן נלמד שלא כל החיצים שיורים בנו הם חיצים שמטרתם להרוג ולחסל, אלא חלק גדול מהם הם חיצים של רפואה! ואם נלך עם רבינו - גם אם נראה לנו שגם הוא יורה בנו חיצים, כמעט כמו המלך האכזר רח"ל, לא נתבלבל, רק נמשיך עם ספריו ועצותיו, ובעיקר עם עצת השמחה ועשרת מיני הנגינה [לנגן ניגונים, לעסוק באמירת תהילים וליקוטי תפילות, למצוא את הטוב ולדון את עצמנו לכף זכות, וכו'], ואז - "יש ענין שנתחפך הכל לטובה"! "הכל" ממש, כולל החיצים עצמם...

יה"ר שנזכה לא להתבלבל ולא להיעצב, רק לאחוז באותו צדיק שיש לו את העשרה מיני נגינה, ונגינותיו ננגן כל ימי חיינו, אשר הם רפואתנו ותקוותנו לנצח נצחים, כי חדוות ה' היא מעוזנו, ברוך יי לעולם אמן ואמן.

"דִּבְרֵי אָבִיךָ [ידידך] אֲשֶׁר עוֹצָם אֲהֵבָתְךָ וּתְשׁוּקָתְךָ הַטּוֹב אֶלְצוּנִי לִכְתֹּב לְךָ עַתָּה דְּבָרֵי אֶלֶה, וְעֵינַי מְצַפּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁתִּתְחַיֶּה נַפְשֶׁךָ בָּזֶה. אוֹן טַאקֶע פָּארט הָאפּ. כִּי תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ אָב זָקֵן וְכוּ', וְיֵשׁ לָנוּ עַל מִי לִסְמוֹךְ תְּהִלָּה לְאֵל. וְהַכֹּל הֶבֶל, הַכֹּל הֶבֶל, אַךְ הֶבֶל בְּנֵי אָדָם כָּזֹב בְּנֵי אִישׁ. אֲבָל חִידּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁקִּבַּלְנוּ בַּדּוֹר הַזֶּה, חִידּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים כָּאֵלֶּה וְכוּ', הֵם דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים דְּבַר אֱלֹקֵינוּ אֲשֶׁר יָקוּם לְעוֹלָם, וְקוֹשְׁטָא קָאֵי. נָתָן הַנַּ"ל".

(עלים לתרופה)

מעט האברכים

לכבוד מארגני האיחוד , שלום וישע רב!

ברצוני לתאר מעט מצפונות לבי בגודל מעלת הדבר שהנכם מתעסקים בו.

הנה כולנו נוכחנו במו עינינו ברשימה של לא פחות מ- 130 אברכים צעירים דרי ירושלים עיה"ק (המשתייכים לכלליות אנ"ש), וברור לכל מבין שהפעולות שיש כיום שעושים ביחד בעבודת ד', היא כאין וכאפס לעומת מה שאפשר לעשות, הלא רועה אחד לכולנו, ואנשים אחים אנחנו, וכל רצוננו להתקרב להשי"ת בדרך רביה"ק וע"פ עצותיו בדיבוק חברים!

והנה ידוע שבכל מיני פעילויות בעבודת ד' ישנה שני מיני התקבצויות, האופן הכי מוכר הוא 'תשלום', הלומדים בכוללים, הקמים חצות, האומרים בכל יום תהילים וכו' וכו' דואגים לתת להם מלגה קבועה וכך הדבר מחזיק מעמד, יש הרבה לדון במעלות וחסרונות דרך זה, ואכמ"ל.

אבל יש דרך שניה שכו"ע מודו שעולה באיכות הרבה יותר, והיא, שאנשים מתארגנים לדבר מסויים שכולם רוצים ועושים משהו ביחד, ואזי הדבר נעשה באיכות פי כמה, מכיוון שכח אחד מעוניין בדבר ולא בשביל כסף, ודוגמאות לזה קיימות בלי סוף, וד"ל.

והנה אנחנו כ- 130 אברכים – הננו גוש גדול ומאוחד היכול להוציא לפועל פעילויות רבות ביותר של עבודת ד' בצוותא חדא – מתוך רצון החברים, דוגמאות לזה לא חסרות: 'סעודת ר"ח' שאנ"ש עשו ממנה עסק גדול כידוע, נסיעה לפעמים לקברי צדיקים שהיה ג"כ מהעבודות הקבועות של אנ"ש, תפילת שחרית בצוותא בבתי הכנסת של אנ"ש-ולא ב'שטיבלאך', 'שבת התאחדות', הקמת שרשרת יקיצה ב'חצות' למעוניינים ועוד ועוד, כרבות החברים כך גם ירבו הרעיונות...

ועל זה באתי לומר לכם, אשריכם שאתם בונים בסיס ויסוד כדי שיוכלו להתחיל פעילויות רבות כנ"ל, וכעת שיש איזה שהוא גוף שאוחז קשר עם האברכים, כל אחד שיעלה בידו רעיון מתאים וירצה להוציאו לפועל יוכל לפנות למארגנים ולהתחיל לפעול.

נ.ב.

הלא ידוע לכולנו המצב הכואב כיום עם ה'כשרות' באומן, הבה נהיה אנחנו חזקים, ונחליט כל אחד ואחד בלב: **"מה שאני לא אוכל כאן בא"י-לא אוכל באומן!"** אם כאן אראה אחד שהוא 'חצי דתי' מוכר פלאפל ללא תעודה מוסמכת לא אקנה ממנו.. ולא שונה דין אומן מדין א"י בענין האוכל! ואין להאריך כאן הרבה, ואיש לרעהו יאמר חזק.

ידידכם אברך מהשול

לכבוד מערכת "מימי הנחל-איחוד האברכים" שלום וברכה!

שמחתי מאוד לראות גיליונכם יוצא בהדרתו, ואמרתי בלבי שאין זמן יותר מתאים לזה כמו עכשיו שכלל ישראל מתאבל על החורבן וכידוע היה זה בגלל שנאת חנם, ובעבודתכם אתם מתקנים זאת וזה על ידי שאתם מכניסים אהבה בין אנשי הצדיק, וכמו שרביה"ק הזהיר אותנו ע"ז מאוד: "רצוני שתחזיקו עצמכם ביחד", ועוד אמר: "העולם יתמהו על האהבה שביניכם", וכמו שרשב"י אמר לחבריא "אנן בחביבותא תליא מילתא" ואמרו ע"ז אנ"ש 'אנ"ן ר"ת אנשי נחל נובע'.

ובכן אין לי פה להודות לכם, רק זאת אומר לכם חיזקו ואמצו בעבודתכם כי אין שיעור ומעלה לפעולתכם כי בזה אתם עושים נחת רוח לרביה"ק, אבל כידוע שבכל עניני רבינו יש ע"ז מניעות עצומות לכן קבלו ממני ברכת הדיוט, יה"ר שתשרה ברכה במעשי ידיכם, ותזכו להרבות פעלים לטובת האחדות בין אנ"ש ועי"ז נזכה לקרב הגאולה במהרה בימינו, ויקוים מאמר רביו"ל "מיין פייערל וועט שוין טלוען ביז משיח וועט קומען" חזקו ואמצו !

בברכה ח. ב. פ

כבוד מוציאי הגליון "מימי הנחל"

אחרי דרך מבא הברכה והשלום!

דבר אין בפי ובלשוני מילה, להודות לכם על הגליון הנפלא שאתם מפיצים, נקודות יקרות וחשובות העליתם בה שהנם נצרכים מאד, ובפרט אחרי שבירך אותנו רביו"ל ש'יעשה ממנו כיתות כיתות'...

ואין לי אלא לברך אתכם יה"ר שהדברים היוצאים מן הלב יהיו נכנסים אל הלב להתאחד כולנו כאחד, יחד להתחזק בדרכי רביה"ק, וכבר אמר ראבר"ן: "איננו יודעים כמה אנו מפסידים בגלל שאיננו באחדות" ומידה טובה מרובה כמה אנו יכולים לקבל מאורו של רביה"ק אם נהיה באחדות וכידוע ממוהרנ"ת שאור רביה"ק נתפס הרבה יותר על רבים ובמהרה נלך לקבל פני משיח צדקינו, אמן.

נ. ב.

נהנתי מאד מהמדור 'דיוק השמועה' ולמען אכן תהיה השמועה מדויק היטב ארשה לי להאיר שני הערות:

א. מה שתרגתם תיבת 'כלאפצ'ען'-לערבב, אינו נכון אלא התרגום המדויק הוא 'ללגום'(-שלינגען), כלומר עדיף ללגום את התפילה היינו להתפלל במהירות מחוסר ישוב הדעת מחמת שלא שתה מקודם, מאשר ללגום את התה.

ב. ראיתי מאת ר' אליעזר בורשטיין הי"ו אמה שכתבתם שסיפר רלוי"צ שאנ"ש היו אומרים לאברך צעיר וכו', יותר מדויק הוא שרלוי"צ 'שמע איך שאברך אחד אומר לשני כו'.

ידידכם דורש שלומכם

נ.א.

דיוק השמועה

נזכיר בקצרה, שמדור זה מיועד עבור שיחות מדויקות בלבד

וע"כ יופיעו בו שיחות שנשמעו בפירוש מקלטות של רלוי"צ או מאנשים ששמעו בעצמם ממנו וזוכרים במדויק השיחה.

...

ראבר"ן אמר: "אברך שלא מתבודד, הבעל דבר לומד איתו 'מורה נבוכים' (-ספרי חקירה) בעל פה".

...

רבינו הקדוש אמר: "אם אדם יוצא מהדלת שלי 'בין איך זיך שוין מייאש' (אני כבר מיואש ממנו), אם הוא עוד מחזיק בידית לא אעזוב אותו".

...

רבינו הק' אמר: "שיש מפורסמים שיש להם שרוולים רחבים אבל 'ס'דורך געשמאלצן מיט אפיקורסות' (ספוג ומשומן עם אפיקורסות).

...

ישנה שיחה ידועה המופיעה ב'אבניה ברזל' (כוכבי אור הוצאת הקרן עמ' שפב') שמוהרנ"ת אמר שאנשים כשרים היו מרגישים ירידה בבין המצרים. אמר על זה רלוי"צ שהשיחה היא חלקית, ויש לה המשך שאינו ידוע היום. היינו שזה לא כפשוטו שאם אדם הוא איש כשר צריך להיות לו ירידה בבין המצרים.

אברך יקר!

אם עדיין אינך נמנה על משתתפי החבורות, הננו אליך בקריאה של חיבה! בוא והשתתף בגיבוש והאחדות שכבר החל בחבורות ונזכה לקבל ממך ותקבל ממנו חיות חדש בעבודת ד' והתקרבות לצדיק! בחר לך חבורה שבועית כלבבך!

חבורת יום א':
ב"שול" בבית צבי, אחר מעריב, באידיש, ע"י ר' **ראובן שיף**.
(לאברכים צעירים בני שנה שניה ושלישית)

חבורת יום ב':
בבית ר' אליעזר קירשבוים, אחר מעריב, באידיש, ע"י ר' **שמעון צבי שפירא**.

חבורת יום ג':
כל שבוע בבית א' מחברי החבורה, אחר מעריב, **בלשה"ק**, **שיחת חברים ביחד**.
פרטים: ר' חיים צ'צ'יק 05484-85412.

חבורת יום ד':
ב"שול" בבית צבי, באידיש, אחר מעריב, ע"י ר' **ראובן שיף**
(לאברכים בני שנה ראשונה)

שיעור בעבודת ד' ע"פ דרך רבינו הק':
יום א' בשעה 2:30 בצהריים בלשה"ק
ר' אליעזר חשין, בבית ר' יחיאל צוקר 05731-55472.

שיעור בעמוד היומי בליקו"מ:
מידי יום בשעה 4:00 אחה"צ ב'שול' באידיש
מפי הר"ר נחום דוב שפירא שליט"א.

"התחדשות"
חבורה **חדשה** בליל שישי בביהמ"ד "אור אברהם" באידיש
10 דקות לפני השקיעה "שיחת חברים"
(מיועד לאברכים בני הו"ל)
אחראי ר' מרדכי הברפלד הי"ו 057-3409410

כאשר קיבצנו כעמיר גורנה את שמות האברכים השייכים לחבורות והנלוים אליהם נדהמנו כשהמספר עבר את ה-130 אברכים.
אפשר בהחלט לפתוח עוד כמה חבורות אם תיענו לקריאתנו!

רק אתם החזיקו עצמכם יחד אז תהיו אנשים כשרים.

הבהרה ותזכורת: כי 'חסיד ברסלב' הולך לישון מיד אחרי מעריב, כדי לקיים רצון רביז"ל לקום בחצות הלילה. אך מכיוון שדורינו דור יתום נהפכו יום ללילה ולילה כיום יאיר... לכן מנצלים את הזמן כדי להתחזק בדרכי רביז"ל. ואתה, שוכית לא להתבלבל מהבלי העולם והנך זוכה להקדים עלות על יצועך אשריך! חזק ואמץ! כי לא אליך דברינו...

הודעה משמחת

בראש חודש אלול הבעל"ט
תתקיים בעזהי"ת

"סעודת ראש חודש"
לכלל האברכים,
ביום שלישי א' דר"ח אלול
בשעה 2:00 בצהריים
(בעזרת נשים החדש)
בהשתתפות אחד מחשובי אנ"ש

פינת ההודעות

האיחוד זה עתה קורם עור וגידים, ומתעתד בעזהשי"ת להרבות פעילויות רבות של אחדות, בגון 'שבת התאחדות' ועוד ועוד. נקוה שחפץ ד' בידינו יצליח. כל מי שיש לו רעיון \ הצעה \ עזרה, מתבקש לפנות להר"ר שמואל נחמן גודלבסקי, או בטל' 0548485412

...

למערכת דרוש בדחיפות קלדן מתנדב שיקדיש לטובת גליונו כחצי שעה לגליון.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברינו היקרים:

ר' שמואל מאיר חשין להולדת הבן	ר' יעקב נתן אנשין להולדת הבן	ר' משה פראנק ר' משה אייזנבאך ר' מאיר פוקס לנשואיהם בשעטו"מ.	ר' נחמן כהן להולדת הבת	ר' יחיאל ווייצהנדלר להולדת הבת

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

יו"ל ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ג' ערב ראש השנה תשע"ב

נקודת החבר

איתמר לייפער

"מירושלים עיר הקודש לאומן ראש השנה"

ר' נתן זצוק"ל כותב בחיי מוהר"ן (אות ת"ו) בזה"ל: "וגם אז למדנו שרצונו חזק להיות אצלו באומן על ר"ה תמיד לאחר הסתלקותו, ושאין דבר גדול מזה" עכ"ל.

חשבנו לומר איזה רמז, מדוע סיבב הבורא יתברך שחסידי ברסלב הדרים בא"י יוצאים על ר"ה מא"י לחו"ל, ונוסעים לעיר אומן שרביז"ל אמר שהוא "הקצה וסוף של ישראל במקום שגבול ישראל כלה" (חיי מוהר"ן קצ"ה). הגם שר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל כותב (תפלת ראבר"ן, תפילה ו'): ש'אומן אין לקרותו בשם ודאי חו"ל (כנראה מפני שקדושת הציון מתפשטת בכל העיר), מ"מ בשורש הרי זה מקום של סוף וקצה של קדושת ישראל, ועוד שר"ה של רבינו הוא הזמן שממשיכין ה'עיני ה'' שעי"ז ממשיכין קדושת א"י בכל מקום שמסתכלין כמו"ש בתורה מ' תנינא, ומדוע סיבב השי"ת שדייקא אז יסעו לחו"ל.

וי"ל ע"פ מה שכתוב בלקו"ה הלכות תפלת ערבית ה"ד(אות ל"ג בסופו) וז"ל: "וע"כ מסבב השי"ת שבכל דור ודור הולכים בנ"י לא"י וחוזרים, כי עכשיו קודם ביאת משיח א"א לברר הניצוצות כי אם ע"י בחינה זאת שהולכים לא"י וחוזרים כדי לברר הניצוצות הנשארים שא"א לבררם כי אם ע"י שהולכים תחלה לא"י וחוזרים משם וכנ"ל, וזה נעשה בכל דור ודור ע"י הצדיקים האמיתים "ואנשיו" עד שיבא משיח צדקינו ויגמור הבירור בשלמות, ואז נשוב לארצינו ונשב שם לעולם וכו' עכ"ל, ע"ש ההסבר באריכות שא"א לקבל אור של א"י אלא ע"י עשיית כלים, ועיקר עשיית כלים הוא ע"י ברור הניצוצות שבחו"ל ועיקר בירור הניצוצות הוא ע"י אור א"י, אך קשה מהיכן ההתחלה, ע"כ צריכין לנסוע במס"נ ולחזור, ולחזור ולנסוע עד ביאת המשיח, והגם שר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל השיג ברוח קדשו "שדור רביעי ישובו הנה" - שקודם ביאת משיח יהיו אנ"ש בא"י, מ"מ פעם בשנה לכה"פ יוצאים מא"י לברר הניצוצות שזה צריך להיעשות "ע"י צדיקי אמת ואנשיו עד שיבא משיח צדקינו".

...

דבר האיחוד

שלשה הוי חזקה!

הגליון השלישי כבר נקרא על ידכם, ואיתו עמו הננו נתאחדים יותר ויותר, בפרט כשמתכוננים כבר אל ה'ראש השנה של רבינו' שם נתאחד ברבוי הבתים שלא ניתן לשער, בצילו של רבינו הק' והנורא.

בסעודת ראש חודש שהתקיימה בר"ח אלול נתרגשנו ושמחנו מאד, כשהשתתפו יותר משבעים אברכים, סביב שולחנות ערוכים בטוב טעם, ונתאחדו ונתחזקו יחד.

בהמשך נשמע דיבורים נפלאים מאת האברך שמואל נחמן גודלבסקי בגודל מעלת האחדות וה'חבורה', ועל מטרת ה'איחוד' ופעולותיו.

כן שמענו שיחה מיוחדת מאת ר' ישראל מאיר ברנר הי"ו דיבורי התחזקות והתעוררות על ימי ר"ה הק' הקרבים ובאים, ועל הקיבוץ הקדוש באומן.

מברכים אנו את כל האברכים היקרים בברכת כתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים אמתיים, ושנת גאולה וישועה, בביאת גואל צדק בב"א.

העורך

והזמן לזה הוא דייקא בר"ה כמבואר בלקו"ה (הלכות תפלת ערבית ה"ד, אות י"ג) וז"ל: "וע"כ באמת ענין זה הוא נפלאות תמים דעים, מאחר שא"א להמשיך האור כי אם ע"י כלים, וא"א לעשות כלים כי אם ע"י המשכת האור משם, א"כ מהיכן ההתחלה לעסוק בתיקון זה, וע"כ באמת ענין ר"ה הוא נפלא ונעלם מאוד, כפי אשר הבנו מדברי רביז"ל גודל עצם גדולת ר"ה שאמר שכל עסקו הוא ר"ה וכו'" עכ"ל, עכ"פ רואים מכאן שענין זה שנעשה ע"י נסיעה לחו"ל וחזרה לא"י נעשה ע"י רביז"ל בר"ה שלו באומן, ולפי"ז מובן קצת מרחוק השגחת השי"ת שבעקבתא דמשיחא יוצאים חסידי ברסלב לחו"ל לאומן על ראש השנה, והולכים שם על ציון רביז"ל 'שהוא חפר ומצא שורש קדושת א"י' (כמו"ש במכתבי מוהר"נ מטולטשין מכתב ה'), ועל ידו מבררין הניצוצות שבחו"ל ונתתקנין הכלים לקבל אור של א"י, וגם מקבלים שם העינים להסתכל בכל מקום בעולם ולהמשיך שם קדושת א"י "ועי"ז נתוסף אור גדול בא"י בעצמה יותר ויותר" (כמו"ש בלקו"ה, הלכות ברהמ"ז ה"ד, אות י"א, ע"ש).

ה' יזכינו כולנו לנסוע לאומן ר"ה "איש בל יעדר" ונזכה להמשיך שם התיקונים של רביז"ל, עד אשר נזכה לביאת משיח צדקינו ובנין ביהמ"ק בב"א.

סיפורי התקרבות

במדור זה נביא בעזה"ת 'ספורי התקרבות' ממקורבים חדשים גם ישנים, ואנו תפילה שנזכה כולנו להיכנס יחדיו ב'חדר של רבינו' ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

אעלה על הכתב את סיפור התקרבותי לדרך רבינו זי"ע. ואעפ"י שאליבא דאמת אני רחוק מאד מלהיות מקורב לרבינו, אעפי"כ טוב להודות לה' על עצם זה שזכינו לדעת מרבינו ודרכו הקדוש ולהיקראות על שמו, ולהשתדל לפי ערכנו לקיים את עצותיו הקדושים שאפילו הנקודה הכי קטנה מה שאנחנו זוכים לגעת בענין רבינו זה רווח עצום ותיקון גדול לנפש, כמו שהיה אומר הרה"ח ר' אליהו חיים רוזין ז"ל שהעסק של רבינו זה כל כך גדול שאפילו אחוז אחד זה רווחים עצומים.

אאמו"ר שיחי' בצעירותו היה תקופה מסוימת קשור מאד עם הרה"ח ר' גדליה אהרן קעניג ז"ל, וכן עם אנ"ש בב"ב-עיר מגורינו, ואפילו שלמעשה בהמשך הוא בחר בדרך אחרת אבל תמיד היה לו הרגשה חמה לדרך רבינו ואנ"ש, ובילדותי שמעתי ממנו כמה פעמים בשבח אנ"ש איך שתפילתם הוא במתינות ובחיות וכו', ומפעם לפעם היינו נכנסים לאישהו תפלה לביהמ"ד "כולל ברסלב" בב"ב וזכורני איך שהייתי מרגיש את המתיקות והחיות שבתפילת אנ"ש עם הקולות והמחיאת כפיים והריקודים שאחרי התפילה, ופעם אחת הגענו לשם במוצש"ק לתפילת ערבית בימי ספירת העומר, ונתעוררתי מאד מה'ספירה' של אנ"שכי לא ראיתי אף פעם שעושין כזה עסק מספירת העומר.

כשהייתי ילד בן עשר בשנת תשמ"ט היה לי חשק חזק מאד להתפלל בשבת במנין 'ותיקין', ואמו"ר שיחי' אמר שאם מתפללים ותיקין כדאי ללכת להתפלל בברסלב, כי שם לא חוטפים את התפלה במהירות כדי להספיק את ה'נץ' אלא מתחילים את התפלה בשעה מוקדמת, ואז התחלנו להתפלל בקביעות מידי שבת בשבתו במנין ותיקין של אנ"ש, ומשם איני יכול להעלות על הכתב איזה הרגשת חיות ומתיקות זכיתי להרגיש שם בתפלה, ואח"כ באמירת התיקון הכללי וסיפו"מ, במיוחד חקוק בזכרוני תפליתו של ר' משה שור שיחי', שהיה ש"ץ קבוע בתפילת שחרית,והתפלל בכזה נעימות והתעוררות שעורר את לבי מאד, כן זכורני תפילתו של הר"ר אברהם יצחק מערמלשטיין הי"ו-שמקומי בביהכ"נ היה ממש על ידו- שהיה מתפלל בכזה התעוררות ו'ברען',בפרט ב'קבלת שבת' שהיה מתפלל ממש כיורה רותחת. ואכן כעבור תקופה קצרה החלנו להתפלל כל התפילות של שבת עם אנ"ש.

וכל זה משך אותי מאד להתקרב לדרך רבינו, וגם זכיתי ללמוד קצת ספרי רבינו וליבי נמשך לזה מאד ורציתי מאד ללכת בדרך רבינו. בשבת אחת אחרי אמירת 'תקון הכללי' דפדפתי קצת בתיקון הכללי ומצאתי שם את הסדר היום של ר' יצחק ברייטער זצ"ל וממש אורו עיני ושמחתי על זה כמוצא שלל רב, קראתי בו והשתדלתי לקיים כמה שיכולתי, כן התחלתי באותו זמן להשתתף בחברה 'שלוש סעודות' לנערים שהתקיים שם בכולל, ובכל שבוע היה אחד מחשובי אנ"ש ה"ה ר' אליהו גודלבסקי שיחי' נותן לנו שיעור התעוררות מתובל בהרבה התחזקות, והדיבורים שלו הבעירו את לבי מאד מאד לעבודת ה', וזוכרני איך שבכל שבוע אחרי של"ס ה'מעריב' היה נראה אחרת לגמרי בכח הדיבורים ששמעתי בשל"ס, וממש כל השבוע חיכיתי לזה, ונקשרתי מאד להאברך הנ"ל שהיה מוסר את השיעור, וכן עם עוד כמה אברכים מאנ"ש והייתי שואל מהם הרבה דברים בדרך רבינו, וזכיתי לקבל מהם הרבה מאד ב"ה, ועד היום אני זוכר הרבה דיבורים שזכיתי לשמוע מהם אז.

גם קראתי הרבה באותו תקופה את הספרים 'אוצר יראת שמים' וזה החדיר בי באופן חזק את גדלותו של רבינו, וגם הבהיר לי הרבה דברים בדרך רבינו, זכורני שבאותה תקופה כשראיתי בספרי רבינו את כל מה שכתוב על 'התבודדות' נתפס אצלי בתור עבודה גבוהה מאד שלא שייך אלי, עד שפעם אחת דברתי עם אחד האברכים מאנ"ש על כך והוא הסביר לי היטב באריכות איך שזה דבר השייך לכל אחד ואחד גם לילד בגילי, כמובן שילד בגילי לא צריך לעשות שעה שלימה אלא אפילו כמה דקות חשוב ויקר מאד. ומאז זכיתי מפעם לפעם לקיים זאת בפשיטות (כי הייתי רחוק מלעשות זאת בקביעות) בכל זאת זכיתי הרבה פעמים לחוש התבודדות. [דרך אגב רואים מזה כמה חשוב ויקר לקרב ולדבר בעבודת ה' גם עם ילדים לפי מדרגתם, כי כל דיבור שאומרים לילד נחקק בלבו מאד, ויכולים ממש לכוון את דרכו לעבודת ה' לכל ימי חייו, ועיין בחיי"מ (סעיף ת"צ) איך שרבינו ז"ל היה מתעסק לדבר בעבודת ה' גם עם ילדים קטנים עיי"ש]

בר"ה תשנ"א זכיתי בפעם הראשונה בחיי להתפלל בקיבוץ אנ"ש במירון יחד עם אמו"ר שיחי', ואעפ"י שהיה לי קצת קושי כי לא הייתי רגיל להתפלל כל כך באריכות, בכל זאת זכיתי להרגיש את החיות והנעימות של התפלה של אנ"ש, במיוחד חקוק בזכרוני שעמדתי במוסף ליד הש"ץ הרה"ח ר' אפרים קעניג שליט"א והבטתי בפניו וראיתי את התרפקותו בתפלה וכו', וממש במשך כל השנה הייתי מלא חיות מהתפילות של ר"ה עד שכבר התגעגעתי מאד לר"ה הבא לבא ולהיות שוב בקיבוץ של אנ"ש, אך לצערי הרב בשנה שאחרי זה נבצר ממני לנסוע לקיבוץ אנ"ש ונשארתי בר"ה בב"ב, ובמשך כל ראש השנה בכל קטע בתפילה ניגנתי לעצמי את הניגונים והתנועות של אנ"ש והיה לי געגועים גדולים מאד לזכות שוב להיות ר"ה אצל אנ"ש, וב"ה שזכיתי בר"ה של שנת תשנ"ג אחרי שנהייתי 'בר מצוה' לבוא שוב לקיבוץ אנ"ש בירושלים וזה היה לי ממש כמוצא שלל רב, אמנם בליבי כבר נכספתי מאד מאד לנסוע לציון רבינו הק'.

בחודש אלול תשנ"ב זכיתי להכנס ללמוד בישיבה הקדושה 'ישיבת ברסלב' בני ברק ושם זכיתי במשך השנים לקבל את עיקר החינוך בהתקרבות לרבינו, ההליכה בדרכיו וקיום עצותיו הקדושים, בפרט מה שזכיתי לקבל מהמשפיעים בישיבה ר' נתן שפירא, ר' אברהם יצחק כרמל ור' נתן ליברמנש ועוד מאנ"ש ובכל זה יש הרבה מה לספר ולהאריך אך קצרה היריעה ואפס הפנאי.

עוד בילדותי עיינתי פעם בהקדמה של תיקון הכללי בסיפור של התגלות ה'תיקון הכללי', וראיתי מה שכתוב שם איך שרבינו הבטיח בהבטחה נוראה כזאת למי שיבא על ציונו הק', ומאז נכסף ליבי מאד מאד לנסוע לציון רבינו הק', במציאות לא היה נראה כלל בר השגה אך בכל זאת מכיוון שראיתי בספרי רבינו הק' בגודל מעלת התפלה ואיך שכל תפלה פועלת התחלתי להתפלל על זה, ובכל הזדמנות שהייתי עושה התבודדות הייתי מבקש על זה, בפרט מאז שנכנסתי בישיבה הק' באלול תשנ"ב וקודם ר"ה היה בישיבה כזה התעוררות לקראת הנסיעה הק' לר"ה ולצערי עדיין לא זכיתי אז לנסוע, אבל בליבי כבר בער הרצון והחשק מאד ולקחתי את עצמי יותר ויותר להתפלל ולבקש על זה שאזכה לנסוע לרבינו ולזכות לתיקון נפשי, וגם התחלתי לעשות השתדלות ואספתי וחסכתי כל פרוטה שהגיעה לידי (אספתי אפילו מטבעות של חמש אגורות...) ובמשך השנה ההיא - תשנ"ג - הצלחתי בעזרת ה' לצבור סכום יפה, אבל זה היה עדיין רחוק מהסכום שהייתי צריך ולא ידעתי מאין יבא עזרי, ובכל זאת לא התייאשתי והמשכתי להפציר בתפלה ובתחנונים עד שזכיתי בישועת ה' באותו השנה לנסוע לר"ה תשנ"ד בפעם הראשונה.

איי ! איי! קשה לי מאד לתאר את ההתרגשות העצומה שהיה לי כשנכנסתי בפעם הראשונה לחצר הציון הק', איך שאמרתי את התיקון הכללי על הציון,ממש אינני יכול לתאר זאת על הכתב, ברוך הוא וברוך שמו על כל מה שזכינו, השי"ת יעזרנו שנזכה בכל יום להיות מקורבים חדשים לרבינו ושנזכה לעבדו ית' בלבב שלם ונזכה להתגלות כבודו ית"ש בביאת משיח צדקינו בב"א.

יעקב אהרן פלטניק

אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו

בעמדנו בפתח השנה החדשה הבעל"ט אשר בו הוא הזמן שכל אחד מישראל בכלל, והמתנהגים בחסידות בפרט, ניגשים אל הקודש בהתחדשות הבריאה והמולכת הקדוש ברוך הוא עלינו ובהתקרבות לצדיקיו, אשר מהם תוצאות רוח חיים וממנו נקח דרך בעבודתו ית' להתעורר בחיות ושמחה דקדושה, להתכונן כראוי לפני בוא יום הגדול והנורא. שומה עלינו להתבונן ביתר שאת וביתר עז על תפקידינו בשעה זו.

מה רבו רחמיו וחסדיו והבלים נפלו לנו בנעימים, להתחדש בראשית השנה בהתקרבותינו לרבינו הקדוש והנורא זיע"א, אשר הפליג גדולות ונוראות ברום מעלת ערכו של הראש השנה שלו, כמובא בחיי מוהר"ן ערך גודל יקרת ר"ה שלו באריכות, ובעוד ערכים עי"ש ויונעם לך. ונציין בזה כמה קטעים קצרים:

אמר, הראש השנה שלי עולה על הכל. והיה פלא אצלי מאחר שהמקורבים שלי מאמינים לי, ולמה ל א יזהרו כל האנשים המקורבים אלי שיהיו כלם על ר"ה איש ל א יעדר. כי כל ענין שלי הוא רק ראש- השנה.

והזהיר לעשות כרוז שכל מי שסר אל משמעתו ומקורב אליו יהיה על ר"ה אצלו, ל א יחסר איש.

ומי שזוכה להיות על ראש-השנה ראוי לו לשמח מאד מאד. "אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי חדות ה' היא מעוזכם", וזה נאמר על ר"ה:

ל א מבעיא אתם כלכם בודאי תלויין בראש-השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש-השנה שלי:

ואמר בקול חזק מעמק הלב ומה אמר לכם אין דבר גדול מזה, הינו מלהיות אצלו על ראש- השנה. ואמר בזו הלשון בקול זיע סגיא "וי אזוי זאל איך אייך זאגן, קיין גרעסערס דער פון איז ניט פאר האנין. איי אנדערע גוטע יודין זאגין ניט אזוי, איז נאך אקשיא" [מה אמר לכם אין דבר גדול מזה, ואם צדיקים אחרים אינם אומרים כך אז עוד קשיא]

אמר שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה ל א היה באפשר שיהיה להם תיקון בשום אופן, אעפ"כ בראש-השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אע"פ שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל ל א היה יכול לתקנם, אבל בר"ה גם הם יכולים לקבל תקונים. כי אמר שהוא עושה בראש-השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות:

ואכן למשמע קול כרוז גדול זה נזהרו כל חסידי ברסלב לדורותיהם בראש כל שנה ושנה להתקבץ על ציונו הקדוש אומנה להתפלל עמו יחד ברננה ולצעוק על נפילת המלכות בכוונה, כמובא בחיי מוהר"ן הנ"ל שבערב ר"ה האחרון למדנו אז שרצונו חזק להיות אצלו באומין על ראש-השנה תמיד לאחר הסתלקותו, ושאין דבר גדול מזה.

ונהגו בכל הפרטים בזה כמו בחיים חיותו כדלהלן: החל מערב ר"ה בסליחות זכור ברית ובהגשה אל הקודש פנימה עם פדיון ווידוי דברים לפני הצדיק ולאחר הסתלקותו נמשך הדבר באמירת תיקון הכללי ופרוטה לצדקה ווידוי דברים אצל הציון הקדוש, וכן נוהגין אנ"ש ליתן על פדיון ע"פ המובא בשיחות הר"ן (ריד) ערב ר"ה ראוי ליתן על פדיון.

והנה התבטאות רביה"ק אודות הערב ר"ה אצלו אשר צדיקים אחרים היו מאחלים לעצמם אווירה כזו בר"ה עדיין מורגשת בחוש אל הבאים אל הר הקודש אומנה אשר לב מי לא יתרגש ונהפך לב האבן ללב בשר נוכח ההרהורי תשובה ובכיות וחרטות הנשמעים שמה בערב יום הרת עולם כיורה רותחת ממש כאשר יעידון כל באי המקום ועיין במכתבי רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל בסוף עלים לתרופה היאך המשיך את הרשימו דקדושה בקבעו את מושבו בארץ ישראל והתקשר כל פעם עם ציון רבינו הק' בעמדו על ציוני התנאים הקדו' בצפת ומירון וציר לעצמו כאילו עומד שם וכו' אשר מזה נוכל להבין קצת מרחוק את גודל כח ציונו הק' כל חד כפום מה דמשער בלביה ולהמשיך את הרשימו לכל השנה. ולגבי סליחות זכור ברית בקיבוץ אנ"ש באומין לאחר הסתלקותו יצא הדבר מפורש ביותר מפי מוהרנ"ת אודות אנשי טעפליק שבאו לר"ה ולא לערב ר"ה הפטיר מוהרנ"ת לעומתם "איידער אזא ראש השנה בעסער וואלט גיווען וויא זייא קומען נישט אינגאנצין" [אם כזה ר"ה יותר טוב היה אם לא היו מגיעים כלל] ונוראין הדברים.

ימי ראש השנה - התפילות, אמירת התורה, ההתקבצות וההתכללות, השמחה הגדולה, אשר כל אלו היו בחיי רבינו והמשיכו במתכונתם לאחר הסתלקותו עד לימינו אנו: התפילות הרי ידועות הן לכל את גודל ההתעוררות שישנו אצל הקיבוץ וישנם אנשים השואבים חיות מזה לכל השנה וכאשר מעיד ע"י מקדמות דנא הרה"ק מטשערין בספרו פרפאות לחכמה וכן בהגהת המעתיק בחיי מוהר"ן על אמרתו אם להתפלל או שלא להתפלל (ר"ל שלא להתפלל בכונה כראוי) אך ורק שתהיו אצלי על ראש השנה יהיה איך שיהיה ומוסיף שם בזה"ל ובאמת כל דברים אלו הנ"ל הם רק דמיונות ופתויים של הבעל דבר, כי תודה לאל נראה בחוש שע"פ הרוב מתפללין יותר בכונה בכלל הקבוץ הקדוש על ר"ה, ממה שהיה מתפלל בביתו. וכן מקובל אצל אנ"ש על שעת התחלת תפילת שחרית בקיבוץ שהינה מימות רבינו ללא שינוי ואפילו בשעת מלחמה שרצו אז רבני העיר אומין שכולם יתפללו כותיקין לא הסכים לכך החסיד רבי שמשון ברסקי ז"ל בשום פנים ואופן לשנות את זמן וסדר התפילה אצל הקיבוץ הקדוש באומין בהסתמכו שאל לנו להתערב בעניני רבינו ואנו סמוכים על כוחו של אותו זקן. וכן מקובל על הרה"ק מטשערין שהתפלל לבדו גם בר"ה כותיקין אבל בתפלת שמונה עשרה האריך כו"כ שעות עד שהשתווה עם כלל הקיבוץ הק' של אנ"ש והחסיד הרלוי"צ בנדר ז"ל בספרו את זה הסיפור האחרון שאל אותו אחד השומעים מדוע לא עשה הרב מטשערין מנין לתפילת שחרית כותיקין הפסיקו הרלוי"צ וכי בר"ה עושים מנין בנפרד ??? וידוע הסיפור שאחד מגדולי תלמידי רבינו הרה"ק רבי יודיל ממעדודיוקע ז"ל אמר שהיה יכול להראות באצבעו היכן רבינו נמצא אתנו כאשר אמר שהוא יירד מלמעלה מהיכלות העליונים להשתתף עמנו, אלא משום אחד שאינו ראוי לכך נמנע מעשות זאת ברבים.

אמירת התורה בליל ב' דראש השנה, באבניה ברזל מביא שכל התורות קודם שרצה רבינו זצוק"ל לומר תורה צוה לאנ"ש שיתפללו מנחה בכוונה גדולה כמו בערב יום כפור ויתודו ובראש השנה היה אומר תורה בין השמשות מיום א' לב'. ואם בכל השנה היה ההכנה לאמירת התורה כנ"ל הרי בוודאי שבר"ה אחר ההכנה דרבה של ער"ה והתפילות של יום א' דר"ה והחצות לילה הראשונה של השנה נגשו אנ"ש לשמיעת התורה בקדושה ובטהרה יתירה וכך נהג הדבר לאחר הסתלקותו שלמדו דברי תורותיו ז"ל ברבים והיה זה אחד מיסודות הקיבוץ ומה לנו ראיה יותר מזה שהתלמיד הגדול גאון עוזינו מוהרנ"ת ז"ל בר"ה האחרון בחייו שנת תר"ה לא אמר את ההלכה שחידש

באותה עת על דברי תורתו של רביז"ל מחמת שראה שישנם אנשים שכבר באים רק לשמוע את התורה שלו ולכן נהג ע"פ הוראת שעה בנמקו את הדבר כדי להראות לרבים שהקיבוץ הינו נמשך לדורות ולא רק התקבצות לשמיעת תורה גרידא כבשאר זמני השנה ולולי טעם זה לא היה מונע עצמו כלל וכלל מלומר תורה ברבים בליל ב' דר"ה. וכאן המקום להוסיף התבטאותו של החסיד רבי שמואל שפירא ז"ל על ליל ב' דר"ה אשר הינו הלילה הקשה ביותר במעגל השנה לקימת חצות היות והאריכו בלימוד תורת רבינו הק' ברבים וברקודי שמחה ולמחרתו לא ישנים ביום מחמת ר"ה והיו עייפים מיום א', וגם שעון המעורר לא היה אז על בטריות רק היו מכוונים אותו על קפיץ וכבר אזל כוח המכריח בצלצולו המעורר לקימת חצות הלילה הראשונה של השנה.

ההתקבצות וההתכללות, בחיי"מ (נסיעתו וישיבתו באומין, לד) באומין קודם ר"ה האחרון היה מספר עם אנשים שלו מענין הסתלקותו, וכו' אז ספרו אנשיו עמו והיו מתאנחים מאד כי מה נעשה ועל מי יעזב אותנו. והשיב רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד, אז תהיו אנשים כשרים. ול א כשרים בלבד אלא אפלו צדיקים וטובים תהיו. כי השם יתברך יעזר לי בודאי שיהיה כרצוני כאשר רציתי מכבר, כי בעזרת השם גמרתי ואגמר כרצוני בודאי [בעזרת השם איך האב אויס גיפירט אין וועל אויס פירן]. ואמר שכל מי שייגע ויתחבר לאחד מאנ"ש בודאי יהיה איש כשר באמת, ול א איש כשר בלבד אלא אפלו צדיק גמור כמו שאני רוצה. ובר"ה האחרון שלא בא לקיבוץ אחד מגדולי תלמידיו הרב רבי אהרן ז"ל הרב דברסלב אשר רבינו יצא מגדרו להשתמש בזכות אבות כדי להביאו לשמש ברבנות עיר ברסלב והיה עוד אחד מאנ"ש שלא הגיע לקיבוץ שמו היה משה ויש אומרים ששמו היה בערלע שהיה מויניצע, הפטיר אז רבנו ואמר בצער: "אהרלע איז נישט דא און משה איז נישט דא" [אהרן לא נמצא ומשה לא נמצא], אע"פ שזה השני היה איש פשוט מאד אעפ"כ הדגיש רבנו בצער את חסרונו שלא בא לקבוץ. כי הלא ידוע גודל הצירופים של הבתים הנעשים כשנתוסף נפש אחת להקיבוץ עד כדי כך שאנ"ש אמרו שמי יודע אם רבי אהרן ז"ל היה נשאר באומין או להקיבוץ אולי היה רבינו מאריך ימים ע"פ המובא בתו' ח' וזה בחי' ובל יאמר שכן חליתי כי ע"י שנתוסף שכן, עי"ז נצולין מהחולאת כנ"ל, כי העם חישב בה נשוא עוון-כי ע"י השכן נתרבה התפלה, ואזי הוא בחינת נשיאות עון כנ"ל, ועי"ז בא רפואה, ונתבטל החולאת.

ולהשלמות הענין והבנת הדברים באופן מעשי כדאי לצטט כאן קטע מהרב מטשערין בספרו פל"ח על התורה הנ"ל סעיף כ"ד וזה ג"כ בחי' מה שהזכרנו לעיל שהזהיר לאנ"ש שיחזיקו עצמן ביחד וכו', כי אע"פ שעיקר תיקון נפשות ישראל תלוי רק בהצדיק האמת הבעל כח הגדול הנ"ל, אעפ"כ גם עיקר כח הצדיק תלוי בקדושת הקיבוץ של ישראל כמארז"ל כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, וכמבואר גם במאמר לשמש סימן מ"ט בליקוטי ח"א ובסימן קס"ו כשהעולם אצל הצדיק וכו' בפרט זה העסק שצריך לעסוק בתיקון נפשותם בעצמם, שצריכין לזה איזה אתערותא דלתתא גם מהם עצמם עכ"פ, שהוא ע"י מה שבאין אל הצדיק בכדי שישתדל בטובת נפשם, והעיקר הוא ע"י מעלת הקיבוץ שמתקבצין הרבה נפשות ביחד שע"ז נתרבין הצירופין והבתים מאד, עד שגם הנפשות הנשפכין בראש כל חוצות ח"ו נכללין גם כן בהבתים הנ"ל ומקבלין תיקון כמבואר לעיל בשיחתו הקדוש ועיקר ריבוי הצירופין הוא ע"י שמחזיקין עצמן ביחד שאז הם בחי' תיבה אחת של הרבה אותיות שנצטרפין ממנה צירופין הרבה מאד כנ"ל, משא"כ אם היו אלו האותיות מתחלקין לכמה תיבות קטנות, שאז לא היה ריבוי צירופים כ"כ כמו למשל שתי תיבות של שלש אותיות אזי יש ששה צירופים לכל תיבה ולא יותר, אבל תיבה אחת של ששה אותיות אזי יש לה תש"ך צירופים כנ"ל ומזה תבין מעלת האחדות של רבים מישראל וע"כ כשיחזיקו עצמם ביחד ויהיו נקראים על שמו ז"ל, אזי בנקל לו יותר גם אחר הסתלקותו ז"ל להשתדל בתיקון נפשותם עד שיהיו אנשים כשרים וצדיקים כנ"ל.

וישנם עוד קטעים על גודל ההתקבצות בספרו פל"ח ואכהמ"ל ונעתיק כמה לשונות קצרים, בתו' ס"א כותב בזה"ל וזה מובן ממילא שגם ענין הנסיעה על ראש השנה לצדיקים היה דעתו ז"ל ג"כ על ענין הנסיעה שנוסעין כל אנ"ש בכל שנה לאומין להשתטח על קברו הקדוש, ולהרבות שם בתחנונים בכל ערב ר"ה, ואחר כך מתפללין כל הקיבוץ הקדוש הזה ביחד בראש השנה (בבית הכנסת הגדול והקדוש שנקרא על שמו ז"ל) בכלליות גדול ובאחדות רב ואהבה רבה ועצומה מאוד כל החברים זה לזה ממש, כולם בלב אחד כאיש אחד ובהתקשרות גדול לכל הצדיקי אמת ובפרט לכח וזכות הגדול והנורא של רבינו ז"ל, ... והחוש מעיד שענין זה של הקיבוץ שמתקבצין כלל אנ"ש על ר"ה לאומין, זהו עיקר הכלליות וקשר האחדות של כל אנ"ש בקשר אחד, ורק בזה אנו מקיימין רצונו ז"ל להיות מחזיקים את עצמם כלל אנ"ש בקשר אחד באהבה ואחדות כנ"ל, ורק ע"ז עיקר קיום הארת השארתו הקדושה לנצח, כאשר הבטיח ז"ל שענינו לא יופסק והאש שלו תוקד עד ימות המשיח כנ"ל.

ומקובל אצל אנ"ש שהרב מטשערין היה מסתובב להסתכל על כלליות אנ"ש בעת הקיבוץ ובפל"ח תו' ה' ח"ב מבוארים הדברים בטוב טעם ודעת על תיקון החמשה חושים הנעשים בר"ה גם לאחר הסלקותו. ואכן ההתכללות אחד עם רעהו בעת הקיבוץ היה ניכר מאד ונזהרו במאד מלעשות מחלוקת בשעת הקיבוץ בימי ר"ה בידוע. ובימי שמואל להחסיד רבי שמואל הורביץ ז"ל מתאר את ההתכללות בציורים חיים כדוגמת אמירת הלשנה טובה, האכילה ברבים וכיו"ב ואכן היו מאנ"ש שלגודל שמחתם ברכו ברכת שהחיינו כשראו אחד את חבירו. וכן הראוי לציין כאן ששיחת רבינו כן להתפלל או לא להתפלל וכו' אך ורק שתהיו אצלי על ראש-השנה יהיה איך שיהיה. היה תשובה לאחד שאמר לפניו שהיה ניחא לו יותר להיות אצלו על שבת תשובה ול א על ר"ה, כי אין לו מקום לעמוד שם בבית-המדרש, ולא מחמת שלא היה לו מקום ישיבה ועכ"ז ענה לו רבינו ז"ל שיהיה אצלו על ר"ה יהיה איך שיהיה. אבל תפקידנו בוודאי כיהודים להיות גומלי חסדים ולאפשר לאלו שאין להם מקום ישיבה, לשבת קצת על מקומותינו הקנויים בכסף מלא, ובעיני ראיתי אחד מגדולי אנ"ש שליט"א המסתובב לחפש לזכות מישהוא בישיבה על מקומו בחלק מהתפילה.

השמחה הגדולה, בעלים לתרופה רמז כותב כבר הזהירנו הוא ז"ל שמי שהוא אצלו על ראש-השנה צריך לשמוח בכל השנה, והמבוגרים שבין אנ"ש אכן מספרים על גודל השמחה שהיה בקיבוץ ר"ה כל השנים ובפרט מה ששמעו וראו מהזקנים בדור הקודם, וחברו ע"ז שיר מיוחד "אומאן אומאן ראש השנה ... אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו להתקרב לרבינו" ואכן אין לשער את גודל השמחה המתגלה לעינינו בימי הקיבוץ הפורצת גבולות ממש ואיה העט והסופר שיוכל לתאר זאת את ההתעוררות מחד גיסא והשמחה מאידך גיסא. ובאמת הבינו אנ"ש בזה שציווי רבינו לשמוח מאד מאד בר"ה ובכל השנה הינה לא רק שמחה גרידא בלבד אלא היא עצמה חלק מתיקוני הר"ה והמשכתו על כל השנה והרי שמחה ותיקון הברית הינה תרין ריעין דלא מתפרשין.

ולחיזוק הקודש נסיים בדברי הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן מטולטשין ז"ל בספרו כוכבי אור חלק אנשי מוהר"ן בזה"ל מכל שכן שגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, וכל אשר גדלה ושגבה רוממותו והתעלותו של אדמו"ר זצ"ל, כן גדלו ושגבו גם התקונים אשר יעשה בימי ראש השנה הקדושים: והדברים מדברים בעד עצמם ואין מה להוסיף עליהם בבחי' כל המוסיף גורע.

ולא לחינם היה המילה קיבוץ!!! מעביר חרדת קודש בין וותיקי אנ"ש ודי היה במלה זו לגלום בתוכה כל המאמרים התורות והשיחות בענין ראש השנה. יזכינו השי"ת לקיים את כל הנ"ל באמת ובתמים לטוב לנו כל הימים בזה ובבא בהתגלות כבוד מלכותו עלינו במהרה ובהתגלות ראש בני ישראל ובגאולתן ושמחתן של ישראל מראשית שנה ועד אחרית שנה.

איש בל יעדר!!

השתלשלות הקיבוץ הראשון אחרי הסתלקות רביז"ל למליאת מאתיים שנה

העורך, שמואל נחמן גודלבסקי

כ"ו טבת תקע"א, יום שלישי.

סופת שלגים עזה מלווה ברוחות סוערות משתוללת בחוצות, איש אינו מעיז להראות את פניו עקב הקור העז החודר לעצמות.

לא כן מוהרנ"ת, התלמיד הנאמן אשר קיבל פי שניים מרוח רבו, והבין שרצונו הטהור הוא שיתקבצו אליו על ר"ה גם לאחר הסתלקותו, וכפי שאמר בפירוש בר"ה האחרון-שכבר היה אז חולה מסוכן קרוב מאד להסתלקותו, וכל דבריו היה מעין צואה-בזה"ל: "איך וואלט געוואלט אז יעדער פון מיינע מענטשן פון וואסער שטאט ער איז, אז ער וועט קומען אהיים זאל ער מאכן א כרוז, אז ווער סי גלויבט אין השי"ת זאל פארן אויף ראש השנה צו מיר!" (ברצוני שכ"א מאנשי מאיזו עיר שהוא, כשיבא לביתו יעשה כרוז, שכל מי שסר למשמעתי ומאמין בהשי"ת שיבוא אליו על ר"ה). וסיים בזה"ל: "און איך אליין האב בדעה זיך אופהייבן און אוועק למורחקים" (ואנכי בעצמי בדעתי להתרומם ולילך למרחקים), כלומר, שהוא יעלה למקום שיעלה, אבל הקיבוץ ימשיך להתקיים.

ע"כ חש בנפשו שאם יצליח לארגן מנין שיתקבצו על ציונו הקדוש של רבינו בעיר אומן בער"ח שבט-שהינו ראש השנה לאילנות-שחל ביום ערש"ק, תהיה זו התחלה טובה להקמת קיבוץ קבוע בימי ר"ה הקדושים על ציונו של רבינו לדורי דורות, גם חבירו ר' נפתלי הסכים עמו, וילכו שניהם יחדיו אל העיר ברסלב במטרה לאסוף מנין עם גדולי החסידים דשם לנסוע בצוותא אומנה.

ואכן קבוצת חסידים מברסלב ובראשם ר' יוסקא חתנו של רבינו, ר' אהרן רבה של העיר ברסלב עם בנו ר' צבי אריה, שוכרים שני עגלות בכונה לצאת לדרך, אמנם עקב מזג האויר הקשה אין אפשרות לנסוע והחבורה מתפזרת. אך מוהרנ"ת בעוז רוחו מתגבר ומחליט לנסוע בכל אופן, אולם לא הרחיק רק כחצי פרסה מן העיר ונאלץ לחזור. כדרכו אינו נותן להעצבות להשתלט עליו וכותב (ימי מוהרנ"ת ע"ב): "ושמחנו עצמנו אז באותו היום הרבה ולא רציתי להניח העצבות ולהעיצב ע"ז, רק חיזקנו עצמינו בשמחה...ועל ידי זה-מסיים מוהרנ"ת-נתחזקנו ונסענו ביום שלאחריו אע"פ שהיה הדרך עדיין מקולקל מאד וכבר היה סמוך לער"ח, אעפ"כ חיזקנו ידינו בד' ונסענו יחד".

▪▪

כ"ז טבת, יום רביעי.

החבריא חוזרים למחרת ושוכרים עגלה שיקח אותם אומנה, והם מתנים עם העגלון שהינו שכיר יום, היינו שישלמו לו לפי שעה ולא לפי מה שעולה נסיעה מברסלב לאומן, כי מוהרנ"ת רוצה לסבב קצת את הערים בהם מצויים חסידי ברסלב לצרפם לנסיעה.

כשיצאו את העיר מצוה מוהרנ"ת לעגלון שלא יסע בדרך הרגילה דרך העיר הייסין, אלא יסע צפונה דרך הכפר סידקוביץ', שם דר יהודי בשם ר' יעקב חסיד ברסלב, ממקורבי השרף ר' שמואל אייזיק-מגדולי תלמידי רבינו והוא היה באומן בשנה האחרונה לחיי רביז"ל, ומוהרנ"ת רוצה שיסע גם השנה באמרו: "הנה יש לנו שותף כאן במסחר מהירושה שנשארה לנו, עלינו לשוחח עמו להודיעו גודל יקרת ערכה והרווחים העצומים שאפשר להפיק מהסחורה שלנו"

בהגיעם לסידקוביץ' מקבל אותם ר' יעקב בשמחה גדולה ובסבר פנים יפות, הוא מדליק נרות לכבוד האורחים החשובים ופורש מפה על השולחן ומעמיד להם כיבוד, יי"ש ומיני תרגימא, אולם מוהרנ"ת דוחה את הכיבוד מכיוון שעדיין לא התפללו תפילת מעריב. החבורה נעמדה להתפלל בהתלהבות ובמחיאת כפיים, ר' יעקב שמתפעל מאד מתפילתם חושב בלבו: אילו לא באו אלא כדי שאראה תפילה כזו די! כי עדיין אינו ידע מה זכה פתאום לאורחים חשובים כאלו.

כשגמרו להתפלל מכבד אותם ר' יעקב שוב לברך ולטעום אך מוהרנ"ת מסרב ואומר: 'לא אוכל עד אם דיברתי דברי'.

מתאר לנו נכדו ר' אברהם שטערנהארץ-מגדולי חסידי ברסלב בדור הקודם-בספרו "טובות וזכרונות" (עמ' קלב' והלאה):

"והרים מוהרנ"ת את עצמו מכסאו שישב עליה וענה בקול ואמר לר' יעקב: כפי שהיית על ר"ה שעבר בחיי רבינו ז"ל עם הקיבוץ הקדוש, ושמענו כמה מתלמידיו הק' מפי רביז"ל בער"ה הזה שרוצה שכל אחד ממקורבי באיזה מקום שדר שם שיכריז, 'כל מי שרוצה להיות איש כשר באמת יבא על ר"ה אצלו לאומן, וכיו"ב דיבורים כאלו, ואמר שהעיקר אצלי הוא ר"ה וואס זאל איך אייך ואגן קיין גרעסערס דערפון איז ניט פארהאנדן (מה אומר לכם גדול מזה אינו בנמצא), וגם בהתורה תקעו תוכחה (תנינא ח') שנאמרה בר"ה האחרון סמוך להסתלקותו כתוב שם בזה"ל: "וצריך לבקש מאד מהשי"ת שיזכה להתקרב למנהיג אמיתי כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות", וכן בהתורה סי' עח תנינא המדבר מענין 'פראסטיק' כתוב שם ג"כ בזה"ל: "צריכין לבקש מאד מהשי"ת לזכות להתקרב לצדיק האמיתי", וזה היה בשבת נחמו שרביז"ל היה אז חולה מסוכן וידע שיסתלק בקרוב ואעפ"כ הזהיר כ"כ על ר"ה".

"מובן מזה שכל אלו הדיבורים והאזהרות של אדמו"ר ז"ל היו על אחרי הסתלקותו עד ביאת הגואל, כי כך אמר רביז"ל: 'שהערים הבע"ד עצמו והקים מפורסמים של שקר עד שאין אחד יודע היכן משה שרוי היכן אהרן שרוי שהם הצדיקים האמיתיים', לזאת תדע ידידי וחבירי-פנה מוהרנ"ת בחיבה אל ר' יעקב-שעבור זה באנו לפה, שנתקשר בקשר אמיץ וחזק יחד כל ימי חיינו על זה הירושה הטובה שנשארה לנו".

אח"כ מורה מוהרנ"ת לשיר את הזמר "אשרינו מה טוב חלקינו ומה יפה ירושתינו"-היא תורתו של רבינו מורשתינו אשרינו שזכינו להתקרב אליו, ויוצאים כולם בריקוד של שמחה על נעימות גורלם. ר' יעקב מוזג למוהרנ"ת כוסית קטנה יי"ש לשתות לחיים ומוהרנ"ת תוקע כפו לאמירת לחיים ואומר לו: "זה יהיה תקיעת כף שלך שתיסע כל ימיך על ציונו הק' של רביז"ל על ר"ה ותימנה אתנו בחבורה קדישא בהקיבוץ הק' באומן, ור' יעקב עונה: אמן כן יהי רצון".

החבורה הקדושה נשארים באותו כפר ללינת הלילה.

▪▪▪

כ"ח טבת יום חמישי.

החבורה ממשיכה בדרכם אל העיר דאשיב, שם גר החסיד השרף ר' שמואל אייזיק, בטוחים הם שאילו ידע על הנסיעה בודאי יצטרף עמהם.

לדאשיב הם מגיעים בצהרים ופונים לאכסניה לנוח. לאחמ"כ הולכים לביתו של ר' שמואל אייזיק להודיעו על בואם, אולם בני ביתו אין מניחים להם לגשת אליו מכיון שהינו עדיין עוסק בעבודתו בדביקות עצומה.

"וכך דרכו-מתאר ר' אברהם-קודם הנץ החמה מתעטף עצמו בטלית ותפילין בחדרו המיוחד, ויושב ועוסק בתורה ותפילה וכיוצא בעניני עבודת השי"ת, ונשאר כך מעוטף בטו"ת עד סמוך לתפילת המנחה, אז מביאין לו מעט מים חמים עם איזה התיכות מזונות וחולץ את התפילין וטועם". ע"כ ביקשו ב"ב מהאורחים החשובים שיחכו עד הזמן ההוא ואז יוכלו לדבר אתו.

מוהרנ"ת במחשבה ראשונה אכן רוצה להמתין על ר' שמו"א אולם רואה שיאריך עוד זמן ועדיין דרך ארוכה לפניהם, ע"כ מחליט שהם ימשיכו בדרכם לאומן, ואחד מהחבורה ישאר בביתו של רש"א ויודיענו מענין הנסיעה, ולמחרת עם בוקר יבא עמו אחריהם.

וכן עשו, בנו של ר' אהרן רבה של ברסלב ר' צבי אריה נשאר, ומוהרנ"ת- בידעו את רש"א כי עני מרוד הוא-משאיר בידו סכום כסף שיהיה בכדי לשכור עגלה עבורו ועבור רש"א.

עבודתו של ר' שמואל אייזיק שהיה כשרפי מעלה בידוע, השאיר רושם בל ימחה על רצ"א [וכפי שהעידו זקני החסידים, מאז אותו לילה שהתבונן רצ"א בעבודתו המופלגת של רש"א נתעורר מאד ועבודתו היתה בהתלהבות מופלגת דומה לזו של רש"א]. בגמר תפילתו מאוחר בלילה כשהודיעו על הנסיעה המתוכננת ועל ביקורו של מוהרנ"ת בביתו, כאב לו מאד שלא הודיעוהו בזמן היותו בהטעימו: "הלא בפני מוהרנ"ת מאיר פני אדמו"ר ז"ל!"

▪▪▪

ערב ראש חדש שבט, ערש"ק.

מוהרנ"ת וכל החבריא קדישא מגיעים לאומן. בהתרגשות מרובה משתטחים על הציון ואומרים את 'התיקון הכללי'. "והוא הפעם הראשון - מדגיש מוהרנ"ת – שנסעו לאומן אחרי הסתלקותו כדי להשתטח על קברו הקדוש"

▪▪

ליל שבת קודש ר"ח שבט.

החבריא קדישא יושבים בסעודת 'חקל תפוחין קדישין' בצוותא חדא, בשמחה גדולה והתרוממות מרובה.

כפי שהיה נהוג בחיי רביז"ל, היה רביה"ק פותח כל קטע מהזמר 'אזמר בשבחין' לבדו, והתלמידים היו מסיימים את החלק השני. ומי יכול לשער הנעימות והקדושה ששרר, עת ישב רבינו בשולחן אשר לפני ד' מוקף בתלמידיו וחסידיו, ובנועם מנעימים הזמירות הקדושות כשרבינו בעצמו מנצח על השיר... ואילו עתה יושבים יחדיו לראשונה כמיותמים כשכסא רבינו פנוי... והמבוכה אוחזת בהם מי יעז להתחיל הזמירות למולאות מקום רבינו הקדוש והנורא??

כך ישבו זמן מה כשאיש מן החבורה אינו מעיז לישוט עטרה לראשו, להיות הפותח אזמר בשבחין.

לפתע פותח מוהרנ"ת פיו וקרא בהרגשות גדולה ועצומה:

"כה אמר הנחל נובע מקור חכמה שלא טעם טעם חטא מימיו: 'אזמר בשבחין למיעל גו פתחין'...

וכל החבורה התעוררו מיד וסיימו: "דבחקל תפוחין דאינון קדישין". וכך המשיכו כל הזמר עד תומו. ומוהרנ"ת יושב עמהם שעות ארוכות ועוסק בשירות ותשבחות ואמירת תורה.

▪▪

ר' שמואל אייזיק יחד עם ר' צבי אריה הגיעו לאומן סמוך מאד לכניסת השבת, ולא הספיקו להשתטח על הציון הקדוש בערב שבת, ע"כ הלכו אחרי התפילה של ליל שבת להציה"ק. רצ"א סיים להשתטח והוזר לסעוד עם בני החבורה, אולם רש"א נשאר עוד כמה שעות על הציה"ק.

ומספר ר' צבי אריה:

"הר"ר שמואל אייזיק נכנס לציון הקדוש לבדו והקור היה אז חזק מאד עד אין שיעור, ונשתהה ונתעכב שם כמה שעות עד אחר חצות לילה. אבל למחר כשסיפרו לו איך שמוהרנת עסק עם אנש בדיבורים קדושים מרבינו ז"ל והשמחה שהיתה בעת הסעודה אמר הר"ר שמואל אייזיק: "אני הייתי על הציון הקדוש, ומוהרנ"ת המשיך את אדמו"ר ז"ל על שמחתם אצלם!"

(טובות זכרונות שם).

היתה זו הנסיעה הראשונה לאומן מאז הסתלקות רבינו והיא השאירה רושם בל ימחה על כל הנוכחים.

▪▪▪

והנה קרב ובא "דעם רעבינ'ס ראש השנה" של שנת תקע"ב, הר"ה הראשון שרבינו לא יהיה אתנו בגופו הגשמי, אך הקול המהדהד "איש כל יעדר" "הראש השנה שלי עולה על הכל" הביא בכנפיו כששה מניינים של חסידים שקיימו בתמימות ובפשיטות רצון צדיק, עזבו את הכל אחר גיוום ובאו להתקבץ על ציונו הקדוש בימי ראש השנה.

ואף שבר"ה האחרון לחיי רבינו היו אצלו כמה מאות אנשים, אף על פי כן מוהרנ"ת שבע רצון מאד מכך, כי הוא לא ציפה שיגיעו גם אלו השישים, והעובדה שגם לאחר ההסתלקות מצאו ששה מניינים של חסידים את החובה למלא רצון רבינו ולבוא כבקשתו, משמח את לבו בהוכיחו לו שהקיבוץ של רבינו שזה עתה תוקע יסודותיו לאחר ההסתלקות לא ייפסק וימשיך לנצח.

מוהרנ"ת מסיים בשמחה: "ובעוצם נפלאותיו עזרני השי"ת שנתקבצו יחד לאומן על ראש השנה,-וכעבור שנים הוא כותב: ומאז ועד הנה נתוסף בכל שנה ושנה כמה נפשות שבחרו בחיים ובאו גם כן להתפלל עמנו יחד בראש השנה".

בערב ראש השנה ההוא תקע"ב עם התאסף הציבור, מתוועדים גדולי התלמידים לדון בסדרי התפילה בראש השנה ובעיקר על מקום התפילה, זו להם השנה הראשונה בה עליהם להתפלל לבד ללא רבינו, ועליהם להתמודד עם כל הקשיים מחד גיסא ומאידך גיסא לבנות את יסודות הקיבוץ לנצח על כל פרטיו ודקדוקיו.

ר' יודל, ר' שמואל אייזיק ועוד מזקני ונכבדי העדה, נדברו ביניהם להתפלל ב"האמבאר" (כמין מרפסת סגורה-גדולה, בביתו של נחמן נתן) המקום אשר בו התפלל רבינו בשנתו האחרונה יחד עם הציבור, אולם דעת מוהרנ"ת הינו להתפלל דוקא בביהכ"נ בו מתפללים שאר אנשי העיר שנקרא בשם 'שומרים לבוקר', מה גם שביהכ"נ זה נבנה אז בסמוך ע"י איש אחד שחפץ מאד שאנ"ש יתפללו שם, וגם כל הציבור המתפלל שם בקביעות הסכימו לזה.

מוהרנ"ת עמד על דעתו להתפלל שם, בנימוק שרצון רבינו היה תמיד שחסידיו יהיו מעורבים עם העולם כפי ששמע מרבינו בפירוש שאמר בלשון קדשו: "איך וויל איר זאלט זיין אויסגעמישט מיט די וועלט" (רצוני שתהיו מעורבים עם העולם). אך לבסוף מתקבל דעת הרוב, ואמנם נחלט להתפלל בהאמבאר בניגוד לדעתו של מוהרנ"ת.

סמוך למנחה של ערב ראש השנה בעת שהציבור התאסף כבר למנחה, חש מוהרנ"ת שעשו שלא כהוגן בכך שקבעו שם את מקום התפילה, מוהרנ"ת ראה בזה סתירה מרצונו הפשוט של רבינו, הדבר מצער וכואב אותו עד מאד ומחליט ללכת בעצמו לביהמ"ד שומרים לבוקר להתפלל שם עם שאר אנשי העיר, אומר ועושה: נוטל את מעילו העליון ועזב את המנין ויוצא לעבר ביהכ"נ הנ"ל.

ר' נפתלי בראותו את מוהרנ"ת יוצא נתעורר גם לילך, ולאחריו נתעוררו שאר התלמידים עד שכל הציבור יצאו והלכו אחרי מוהרנ"ת לביהכ"נ שומרים לבוקר להתפלל שם יחד עם בני העיר כרצון רבינו, כמו שהבין מוהרנ"ת יותר מכולם להיות מעורבים עם העולם.

אנשי ביהמ"ד קיבלו את הבאים בכבוד גדול, ואכן מאותה שנה ואילך התקיים שם הקיבוץ בר"ה שנמשך כעשר שנים עד שהציבור גדל כ"כ שנאלצו לעבור למקום אחר.

ומאז ועד היום, נתרבה וניתוסף הבתים הקדושים הבאים להתקבץ על ציונו הקדוש אומנה, ומקיימין רצון צדיק כפשוטו אשר ציוה איש בל יעדר!

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

האיזור עליו נסוב מאמרנו הפעם שונה בתכלית מהמאמר הקודם אודות קבר רבי יוסי בן קיסמא. בעוד על רבי יוסי ישנם הרבה ספרי מסעות המתעדים את המקום בשנים שונות, הרי שכאן כמעט שאין שום איזכור אצל "עולי הרגלים" אודות מקומם של הקברים. מאידך גיסא יש לנו כאן מקור חשוב ונאמן בהרבה מכל המקורות שהבאנו אצל רבי יוסי, זוהי עדותו של רבי חיים ויטאל כפי ששמע מהאריז"ל בעצמו, שגילה את המקומות הקדושים וזכה אפילו לדבר עם הצדיקים הקבורים כאן.

עוד הבדל יש בין המקומות, בעוד במירון ישנה מסורת רצופה על זיהוי המקום, הרי שכאן, עד לפני עשרות שנים בלבד לא היה שום זיהוי ברור, כך שכמעט ואין שום עדיפות לזיהוי שהתבצע אז לזיהוי שניתן לנסות ולבצע כיום, למרות שהוא עשוי להיות במקום שונה לגמרי.

ולכן, מסקנת הדברים כעת היא אחרת, כאן לא מצאנו ידינו ורגלינו בבואנו לאמת ולבסס את ציון רבי שמעון בן מנסיא לפי הזיהוי של 'קדמונינו', אדרבה, הסכמנו להוכחות של הרב הרצברג כי הציון נמצא במקום שהוא ציין לאחרונה.

מהמקומות היפים ביותר בארצנו הקדושה, הוא האיזור ההררי של הגליל העליון, הרים גבוהים ותלולים וביניהם וואדיות ועמקים שבהם מפכים בעוז מעיינות ונחלים, שקט נדיר נשמע בינות ההרים והבקעות, צפצופי הציפורים ושאגותיהם של חיות הבר מתערבבים זו בזו ומשרים אוירה פסטורלית שלא מעלמא הדין.

עבורנו כיהודים חרדים לדבר ה', לא נפלאות הטבע הם שמושכים אותנו לשם, ולא הנופים המרהיבים הם שגורמים לנו להצפין לגליל; קברי הצדיקים המצויים בשפע רב בפסגות ההרים הללו, במורדות המסוכנים ובמערות החבויות – הם אלו שגורמים לנו לפעמים לעזוב את כותלי בית המדרש ולוחול על ארבע בצוקים תלולים, לצעוד במשך שעות בשבילים על פני תהומות פעורים, הכל כדאי בשביל להשתטח על עוד קבר של צדיק, לשפוך את הלב בהתעוררות גדולה ולזכות לישועות ברוחניות ובגשמיות.

הפעם נתמקד על אחד ההרים שבגליל, הר מרהיב ביופיו שעדיין לא זכה לשם רשמי, אבל היער המסתורי המצוי בפסגתו השטוחה זכה משום מה לשם המעניין "יער הבעל שם טוב". מה משמעותו של השם? איש אינו יודע להגיד דבר ברור, יש אומרים ספק באירוניה וספק בבדיחותא, כי מחילה היתה פרושה מהעיירה מעז'יבוז' האוקראינית וסופה תחת אחד הסלעים השנונים המצויים כאן בשפע, בה היה הבעל שם טוב כביכול מגיע בסודי סודות לארץ ישראל וחוזר חלילה...

הדבר רחוק מאד מן המציאות, שכן ידוע לנו כמה השתוקק הבעש"ט הקדוש לעלות לארץ ישראל ולא עלתה בידו, והסיפור של 'שביעי של פסח' יוכיח... אך מה שברור כי מה שקורה בימינו במרחבי היער הזה, בפרט בלילות הזהב בשעות שלאחר חצות הלילה, מצדיק את השם, אלו הם אנשי שלומינו דרי עיה"ק צפת והסביבה המגיעים בקבוצות לתוך היער הזה בכדי לערוך את שעת ההתבודדות היומית. אכן, בשעות הללו אין שם מתאים יותר ליער מאשר "יער הבעל שם טוב" - - -

ובכן, יער הבעל שם טוב מצוי על גבי פסגה שטוחה של הר תלול, המצוי לימין הדרך הסלולה המוליכה ממירון לצפת, הכניסה ליער היא דרך צדו הצפוני של ההר, שם הפניה אליו מהכביש נוחה למדי ואינה תלולה, אך מכל שלושת כיווניו האחרים מורדותיו תלולים כל כך, שמי שינסה לרדת בהם בשבילים שאינם מסומנים וללא ידע מוקדם, יכול רחמנא ליצלן להקלע למצבים מסוכנים של פיקוח נפש, וכבר היו שם דברים לעולמים. (ראה עוד בהתחלת הספר ימי שמואל על הרפתקאות מסמרות שיער כאשר ניסה ללכת למירון, כנראה דרך ירידה מההר הזה המצוי ליד הדרך הרגילה).

למרגלות הצד הצפוני-מערבי של ההר, ברחבה הגדולה למרגלות מערת קבר רבי כרוספדאי האמורא, מצויה נביעת מים המכונה בשם "ביר אל שיך" (כיום רוב המים נאספים בידי חברת 'מקורות') משם יוצא תוואי של נחל יבש (בדרך כלל) לכיוון דרום, הוא ממשיך בוואדי עמוק וצר המתפתל בין שני הרים רמים וגבוהים למדי, עד שהוא נפגש עם מימי ה'כרא"ל', הוא נחל ביריה הנשפך אל נחל שכוי, הנמשך למרגלות המורד הדרומי של ההר, מאיזור צפת מערבה.

להלן נבין כי היסוד הראשון לקביעות מקומם המדויק של הציונים הקדושים בהר זה הוא זיהויו של ה"כרא"ל" המובא ב'שער הגלגולים' למהרח"ו. ובכן הכרא"ל הוא נחל אכזב (= הפעיל רק בימות הגשמים) המנקז את מי הגשמים המגיעים מצפת וביריה שבמערב ואיזור עין זיתים שהוא צפונה יותר. במפות עתיקות אף מופיע מפורשות השם "כראל" בצמוד לתוואי הנחל, וכיום הוא נקרא "נחל שכוי" (בסופו מצויה "מערת שכוי" עליה נרחיב את הדיבור בהזדמנות אחרת אודות קברו של רבי אבא הנמצא במערה זו).

מימי ה'כראל' נמשכים כאמור דרומית ליער הבעל שם טוב, ולמרגלות קבר יהוידע הכהן שבשפולי בית הקברות של צפת, עד לנחל עמוד במקום שהוא נפגש עם מימי 'ביר אל שיך', ומשם עושים את דרכם דרומה, בהמשכו

של נחל עמוד עד לים כנרת. בנקודת המפגש הזו שכנו עד לפני כמה עשרות שנים טחנות קמח שפעלו בכח המים, ויהודי צפת היו עושים את דרכם מידי שנה בערבי פסחים בכדי לטחון את החיטים לצורך אפיית המצות.

כעת, לאחר שהכרנו קצת את השטח, (וכדאי להסתייע במפה), נביא בתחילה את לשונו של רבי חיים ויטאל כפי ששמע מהאריז"ל, ולאחר מכן ננסה ללכת צעד צעד ולהבין איה מקומם האמיתי של הציונים הקדושים:

"בלכתך מצפת דרך צפון לגוש חלב, יש שם נחל מים הנקרא כראל, ונראה לי שמימי ביריה ועין זיתון יורדים בנחל ההוא, והנה בדרך הזה עצמו ההולך לגוש חלב, כשתתרחק מן הכראל ת' אמות לצד צפון בדרך הזה עצמו, יש אבן אחת גדולה ארוכה נטויה בצד הדרך הזה לצד שמאל, ושם תחתיה קבור רבי נתן הבבלי.

ותלך משם לצד מערב ממש, ושם בהר מקום גדול מלא חפירות, נראה מקום מחצב אבנים בין הסלעים, ושם קבור רבי שמעון בן מנסיא.

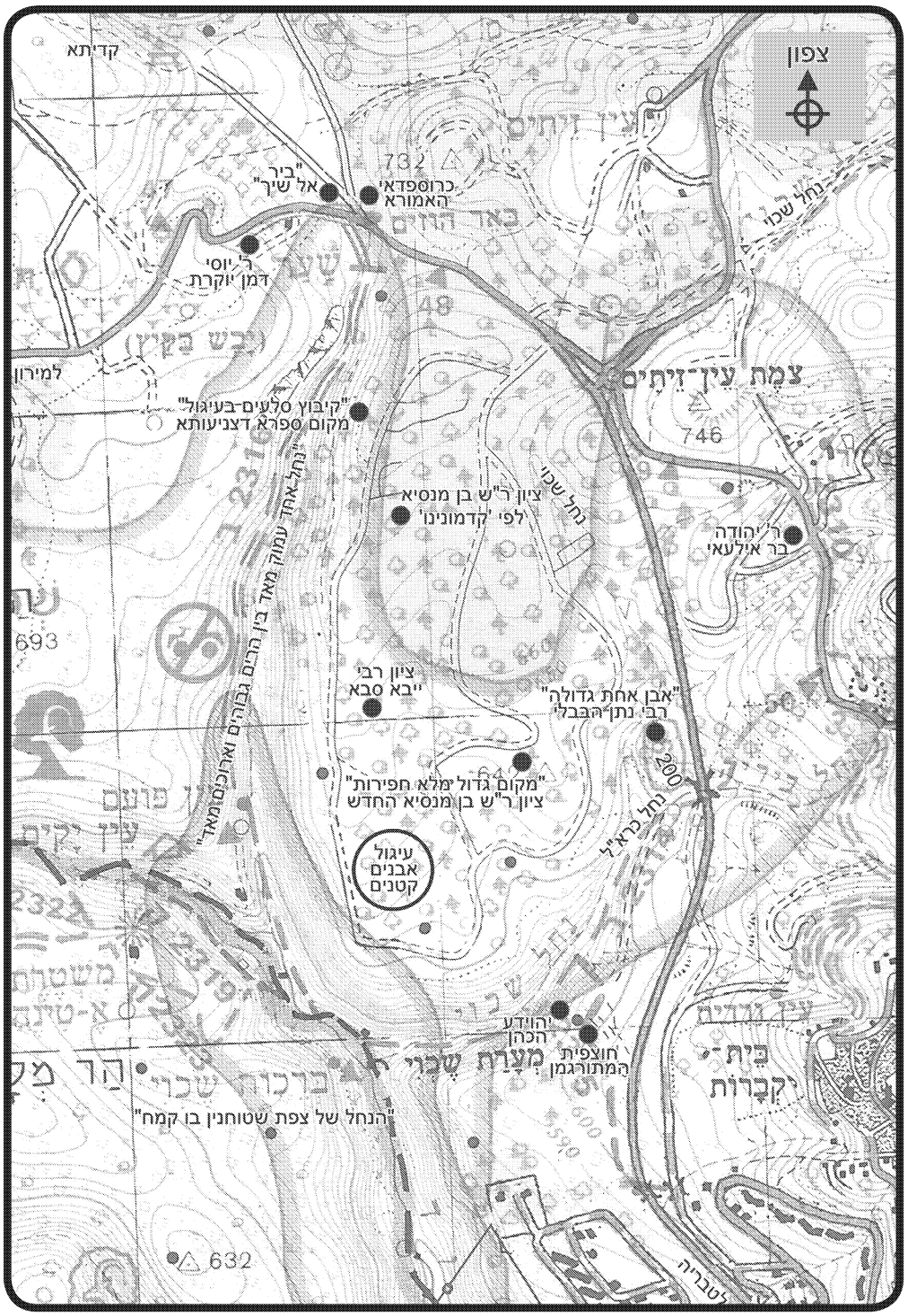
ומשם תלך לצד צפון, נוטה מעט למערב דרך אלכסון, עד אשר תגיע לנחל אחד עמוק מאד, בין הרים גבוהים מאד, ותחילת הנחל הזה ראשיתו מתחיל מן עמק אחד שבין ההרים, אשר אצל כפר קיומיאה (= כיום, קדיתא), ובעמק ההוא יש בור אחד הנקרא ביר אל שיך, ושם בעמק ההוא פרשת דרכים, למירון, ולגוש חלב, ולבאריתא, ולדרום הבור ההוא הנזכר, מתחיל נחל אחד יבש מבלי מים, ונמשך בין ב' ההרים גבוהים וארוכים מאד, ונמשך קצה הנחל הזה עד הנחל של צפת שטוחנין בו קמח הנזכר לעיל:

והנה בלכתך מן קבר ר"ש בן מנסיא לצד צפון, נוטה קצת באלכסון למערב, עד הגיעך אל סוף קצה ההר ההוא, אשר הנחל העמוק הנזכר לעיל הוא תחתיו, והנה שם למעלה בראש ההר סלע אחד ומעט מישור, אצלו קבור שם רב ייבא סבא הנזכר בזוהר פרשת משפטים: ורחוק ממנו לצד מזרח כמו מאתיים אמות, שם קבור אוריה הכהן.

והנה בזה ההר יש כמו קבוץ סלעות בעגול ממנו, ובאמצעותם הוא המקום שנתקבצו שם הרשב"י ע"ה ותלמידיו ללמוד שם ספרא דצניעותא דפרשת תרומה, ובאותו מקום עצמו קבור ר' יוסי דפקיעין הנזכר בזוהר פרשת בלק".

זיהויו של ההר המדובר כיער הבעש"ט הוא וודאי, היות ומהרח"ו נותן סימנים ברורים ביותר: מהכראל ומערבה, ומ'ביר אל שיך' דרומה, עד הנחל של צפת שטוחנין בו קמח, שהוא ידוע גם כיום בפינה הדרומית מערבית של הר זה. לאור זאת, בבואנו לקבוע את מקומם של הקברים נצטרך בראשונה לוודאות היכן הוא קברו של רבי נתן הבבלי, שכן הוא המפתח והיסוד, שממנו פונים מערבה לר"ש בן מנסיא, ומשם לשאר הקברים המצויים בזה ההר.

עד לפני שנים ספורות לא היה מי

שיצביע על מקום הידוע כקבר רבי נתן הבבלי, שכן גם מקומו של הכרא"ל עצמו לא היה ברור לחלוטין, הרב ישראל הרצברג (שבגליון הקודם הארכנו אודותיו לטב ולמוטב) הוא זה שקבע בראש ובראשונה את מיקומו של הכרא"ל הנקרא כיום "נחל שכוי" ובמפות העתיקות הוא מצויין כ"כראל". כמו כן גילה את קיומו של ה"אבן אחת גדולה ארוכה נטויה בצד הדרך" כאשר למרבה הפלא היא מצויה כ200 מטרים (ת' אמה) צפונית לתוואי הכרא"ל, דווקא בפלג המנקז אליו את מימי ביריה ועין זיתים, בדיוק כלשונו של מהרח"ו!!! לאור זאת הרי שזיהוי המקום כבר אינו מוטל בספק, ואכן ביקרתי במקום זה עם הרה"ח ר' נתן דוד שפירא והגר"מ סירוטה, ביחד עם הרב גבאי, בדקנו את הכרא"ל עצמו ואת הכיוונים והמרחקים, ולא נותר לנו שום פקפוק שאכן זהו הסלע עליו התכוון האריז"ל.

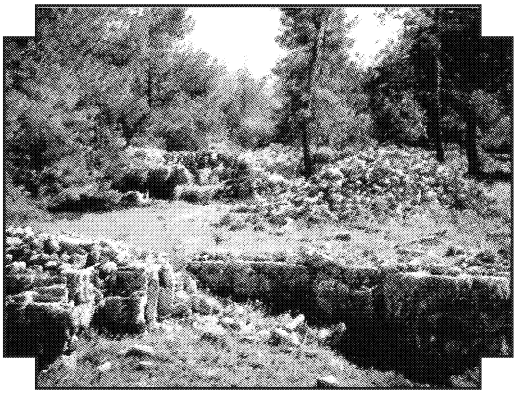
(אמנם בהגהות מוסיף רבי שמואל וויטאל כי נראה לו שכבר לקחו את האבן מהמקום, אך הוא כותב זאת בספק, ואם אנו מוצאים אבן כזו בדיוק במקום זה כנראה שבסופו של דבר לא נלקח האבן או שהוחזר למקומו. מעניין לציין כי גם בימינו בעל השדה מתנכל לציון ומאיים שיביא טרקטור ויפרק את האבן ויסירנה לגמרי, זממו בל תופק).

חשוב לציין כי לגבי קבר זה ישנו עוד מקור, והוא תלמיד האור החיים הקדוש רבי אברהם ישמעאל חי סנגוויטי, אך הוא מתאר את המקום כ"גל אבנים". הרב הרצברג מביא זאת דווקא כראיה לזיהוי המקום, שכן על גבי האבן הגדולה קיים עד היום גל של אבנים! (ראה בתמונה המצורפת).

אם כנים הדברים, הרי שנצטרך לחפש "משם לצד מערב ממש" ולמצוא "מקום גדול מלא חפירות" ששימש כ"מקום מחצב אבנים בין הסלעים", ושם צריך להיות קבר ר"ש בן מנסיא. והנה, הפלא ופלא! כשאנו מותחים קו אוירי ישר לצד מערב אל עבר יער הבעש"ט המתנשא מכאן מערבה, אנו מוצאים מקום המתאים עד להפליא לתיאורו של מהרח"ו, מחצבה קדומה גדולה ובה פזורים בורות חציבה רבים ואף הררי פסולת עתיקים של שיירי אבני בניה שנחצבו במקום, שם בין הסלעים אכן ציין הרב גבאי את קברו של ר"ש בן מנסיא.

ובאשר למקום השני ביער הבעש"ט, שם זיהה וועד 'קדמונינו' את הקבר ואף נבנה שם מבנה יפה ומהודר, ביררתי ושמעתי כי אין על המקום שום מסורת קדומה, וכפי שהעיד בפני אחד מזקני אנ"ש שהוא זוכר ביצד בא הרה"ח ר' שלום גפנר ז"ל לפני כארבעים שנה וחישב חשבונות רבים, (ללא זיהוי של רבי נתן הבבלי) והחליט כנראה מדעתו ששם הוא מקום ר"ש בן מנסיא, המקום אינו עונה כלל לתיאור של "מקום גדול מלא חפירות" או "מחצב אבנים בין הסלעים", בס"ה מדובר על בור טבעי יחיד הפעור בין סלעים טבעיים, ללא שום חפירות בידי אדם שנעשו באיזור אי פעם. כמו כן ברור שאינו נמצא כלל "בצד מערב ממש" לרבי נתן הבבלי, (אם כי יש להסתפק אולי זיהה ר' שלום את רבי נתן הבבלי במקום אחר, אך הדבר אינו מסתבר שכן במקרה כזה היה מציין ואולי אפילו בונה מבנה על המקום).

לאור הזיהוי הזה של הרב הרצברג, המשיך בדרך זו כפי שממשיך מהרח"ו בתיאורו, וזיהה וציין את קבר רבי ייבא סבא (שלפי האריז"ל הוא ביער הבעש"ט ובוודאי לא במירון ליד הרשב"י כפי שיש מציינים בטעות את קברו של 'רב אדא סבא' כ'רבי ייבא סבא'). אך את קברו של אוריה הכהן לא ציין מפני שמהרח"ו אינו נותן שום סימן היכר לזיהוי המקום המדוייק, אך הוא צריך להיות 100 מטר מזרחית לרבי ייבא סבא.

שברי אבני בניה הפזורים ברחבי המחצבה הקדומה

צפונית לאיזור הזה, קרוב יותר לתחילת דרך העפר המובילה ליער הבעש"ט, מימין לדרך מצוי מבנה ובו קבר רבי יוסי דפקיעין ומקום ספרא דצניעותא. כאן אין מחלוקת בין 'קדמונינו' להרב הרצברג, ושניהם מסכימים שהוא המקום המצויין ביום, שכן הוא עונה לתיאור של מהרח"ו "קיבוץ סלעות בעיגול" המצוי בזה ההר. אך מחובתנו לציין כי גם על מקום זה אין שום מסורת קדומה, ורק כאשר ארגון 'קדמונינו' בנו את הציונים בגליל הם עשו חקירות ודרישות במקום עם הרה"ח ר' שלום גפנר ז"ל, ולאחר שמצאו מקום העונה לתיאור של "קיבוץ סלעות בעיגול" סימנו את המקום ובנו עליו ציון.

קיבוץ הסלעים באמצע קבר רבי יוסי

נקודה מעניינת ברצוני להוסיף כאן, כשביקרתי במקום עם הרב גבאי הוא התעכב בהמשכו של היער במקום אחר לגמרי (ראה במפה), ושם הראה לי עיגול ענק בקוטר של כמאה מטרים המורכב מאבנים קטנים המרכיבים יחדיו כעין גדר בגובה של מטר פחות או יותר. ככל הנראה הדבר נעשה בידי אדם בתקופה קדומה מאד ולפי דברי החוקרים בוודאי היתה קיימת בתקופת האריז"ל, אם הכוונה "קיבוץ סלעים" היתה יכולה להתאים גם לאבנים בגודל כזה, היינו מצביעים על המקום ללא ספק כמקום ספרא דצניעותא ורבי יוסי דפקיעין, אך כאמור מדובר באבנים קטנים מרוכזים, מה שלא מתאים כל כך לתיאורו של מהרח"ו, ויש לעיין היטב בדבר כי אין לשלול את הדבר מכל וכל.

ציון רבי נתן הבבלי

ויה"ר שבזכות הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה נזכה במהרה להחושע בישועת עולמים לשנת גאולה וישועה וכתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים אמיתיים אכי"ר.

ציונו הקדוש קודש קדשים!!

שמואל דוד שטרנפלד

פדיון נפש על ידי הרב..כאן בדוכן...

סגולה לפרנסה לכל השנה לקנות סכין בערב ראש השנה...

צדקה לכרטיס חזור... צדקה לכבוד הצדיק...

שיחות לארץ בשקל בלבד...

הכנסת אורחים...אנשין...שיינר...אורות הנחל...

ואתה...איפה אתה בתוך כל המערבולת...אתה עומד מבולבל מבליל המראות, הקולות והצבעים ותוהה: האם ליאת הגענו? וכי לנער הזה התפללתי? איפה ההתעוררות העצומה? איפה הבכיות, התשובה האמיתית, הוידוי דברים, ואפילו קצת שיחה בינך לבין קונך אינך מצליח לדבר, קורטוב של ישוב הדעת... אוי רבונו של עולם! אין מילה בלשוני אפילו הגה איני מצליח להוציא מפי, ולבך זועק אוי!!! פתח פיך לאלם כמוני ותשלח לי דיבורים ממעון קדשך וכו', רכש"ע קצת ישוב הדעת, קצת פתיחת הלב, קצת התרגשות, הרי לבי כאבן קר קפוא כמימי נהר התשליך הזורם למטה, א ביסאלע געפיל...

ובכן הבה ונחשב חשבונו של עולם! נשים אל לבינו לחשוב שכר מקום גניזת ארון הקדוש אור האורות צח הצחצחות, כנגד הפסד דוכנים, פדיונות ועניינים חשובים קדושים ככל שיהיו.

זכורני ששאלתי את אחד מחשובי אנ"ש על מצוה מסוימת שבקשו ממני להתנדב עבורה כמה שעות ביום בימי ער"ה ואחריהם באומן, הלה סקרני מכף רגל ועד ראש כאומר 'מה זאת עלה לך במחשבה' ואמר לי: "וכי קלה בעיניך זמן יקר זה מועט המחזיק את המרובה, שיש לך ממנו מיותר לעסוק בעוד ענינים חוץ מתורה ותפלה, התבודדות ועבודת ה'?!" [הבהרה: אין חלילה בדברי לזלזל בכל הני יקירי המשקיעים את זמנם היקר אם בצדקה אם בהכנסת אורחים וכדו', אשריהם ואשרי חלקם, שכרם הרבה מאד! רק ברצוני להתעורר קצת לידע יקרת הזמן והמקום שלא לאבדו בענינים שוליים].

חשוב נא לרגע, אם רביז"ל אמר על ר"ה הגדול שלו 'יא עסין נישט עסין יא שלאפן נישט שלאפן יא דאוועגען נישט דאוועגען' הרי מורים דבריו הנוראים שאפילו על תפלה בכוונה כראוי יש לוותר אם נוגע לר"ה שלו שכל העולמות תלויים בו, וכל שכן אנחנו הקרובים אליו וקרואים על שמו הנורא ובאמת מאמינים אנו בני מאמינים במה שאמר רבינו לבתו: שכמו כשהולך לחדר אחר וסוגר הדלת וצועקת אליו אבי אבי, שומע צעקתה, אף אנו כשאנו באים לציונו הקדוש המוכן ומזומן לו משעת ימי בראשית לתקן שם אלפים ורבבות נשמות, וכמו שאמר הוא ז"ל בעצמו: "ומה הנשמות שלא זכו להכירני זוכים לתיקון שלו, כל שכן אתם" ושומע הוא את צעקתינו ורואה את נגעי לבבינו כמו בחיים חיותו ממש, ואם בחיותו אמר שמיד שנותן לו אדם את ידו רואה אותו מראשו ועד רגליו, בודאי גם לאחר הסתלקותו כן, באמונה זו ניגשים אנחנו אל מול ארון הקודש באימה לבטל כעס וחימה, לבקש על צרותינו ועינוינו שיהפך לנו לחיים ולשלום לששון ולשמחה, בין ברוחניות ובין בגשמיות.

בעיני חזיתי אברך אחד מאנ"ש, שכל לילה לפני שעלה לדירתו לאגור כח ולתת תנומה לעפעפיו כדי שיוכל לקום בחצות, היה עובר לציון הקדוש ואומר לרבינו 'א גוטע נאכט' בתוספת תפלה שיזכה לקום בחצות הלילה בתמימות ובפשיטות, באמונה שרביז"ל נמצא שם על מקום ציונו כמו בחיים חיותו ממש ואפשר לדבר אליו כדבר איש אל רעהו.

ועתה...התבונן נא אחי היקר ותצייר לעצמך, אילו רביה"ק יושב למולך בקלסתר פניו המאירים ומזהירים כזוהר הרקיע, ועיניו צופיות והודרות לעמקי לבך ופותחות את כל פתחי לבבך וחלליהם - ניתוח לב פתוח כפשוטו - באיזה פחד, באיזה מורא, באיזה חיל ורעדה היינו ניגשים אל הקודש פנימה. ואם אינך מצליח לדמיין צא ולמד מחצרות החסידים האחרים בעת שנכנסים אל רבותיהם, ואף אתה עצמך בשעה שאתה נכנס לדבר עם אחד ממשפיעי אנ"ש שאינך מקורב אליו ביותר, באיזה יראת הכבוד אתה נגש אליו?!

ועל דא זעוק ועורר לבבך, אם אני עומד במקום קדוש כזה אדמת קודש, קדושת אבן שתיה קדש הקדשים, אשר אין לנו כלל השגה בזה, ואני מצליח להישאר באדישותי ללא שום קושי ואין המקום והזמן מעוררני, גש נא לציון הקדוש וצעק: רבי איך בין קאלט!!! איני מצליח לעורר את ליבי!!! רבי! קח את ליבי וטלטלני ותעוררני מעלפוני הקשה אשר אני שרוי בו.

ואל תיפול לזרועות היאוש ותייאש עצמך באמרך אל לבך: אם כאן איני מתעורר כנראה אין לי שייכות לכל זה ואיני יכול לצאת מאפילה לאורה ומשעבור היצר לגאולה, אלא ידוע תדע כי זה הדרך וכך ההנהגה שמרגישים בבוא אל הצדיק, כמ"ש רבינו בתורה ע"ב וז"ל: "לפעמים בא לאדם הרהור תשובה וכו' בכן רוצה לנסוע להצדיק, ואחר כך כשנוסע מתגבר עליו היצה"ר ונופל מתשוקתו שהיה לו בתחילה ואובד כל חשקו"-אומר רבינו בטללי נוחם: "אל יקשה בעיניך זאת ואל יבהלוך רעיונך על זה, כי דע שזה נמשך מחמת הטוב שהתעורר בתוכו אזי על ידי מעשיו באותו שעה המית יצרו ונתבטל יצרו הרע שהיה לו כי המיתו ע"י ההרהור תשובה והעובדא של אותה השעה, ואח"כ כשרוצה לנסוע מתגבר עליו יצר הרע אחר כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו ויש לו עתה יצה"ר גדול ממה שהיה לו מתחילה, על כן אם אינו מתחזק כנגדו אזי מתגבר עליו היצה"ר החדש ונופל מתשוקתו שהיה לו מתחילה, כי צריך התגברות חדש ביותר נגד היצה"ר החדש שבא לו כנ"ל עכ"ל. ויש בזה הרבה להאריך בבחי' בקי בשוב, וכבר כתב רבינו על זה בתורה כ"ה בבהירות נפלא ואף כתב "שבזה תועים החסידים שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת ה' ואי"ז כי אם עליה ממדרגה למדרגה", עי"ש ותאיר עיניך בקלורין.

ואם אינך מתייאש וצועק לבלי הרפות, לסוף ודאי ישמע צעקותיך יודע תעלומות, ויפתח לך מן השמים אור נפלא והתעוררות כזה אשר רק ע"י מניעות כאלה וקושי כזה לעורר עצמך הם נעימות ביותר, ותזכה להגיע לשלימות הנצחי ולזכות לכל התיקונים הנפלאים הנעשים ע"י הצדיק האמת בראש השנה שלו ברוחניות ובגשמיות לטוב לך כל הימים, ותכתב ותחתם לאלתר בספרן של צדיקים אמיתיים ברסלב'ר חסידים בכתיבה וחתימה טובה אמן!

מלב אל לב, חברך הצמא כמותך לתשובה בשלימות.

מ'עט' האברכים

אל עורכי הגליון הנפלא מימי הנחל, שלום רב!

כשקיבלתי לראשונה את העלון לא הבנתי בדיוק לשם מה מוציאים לאור את העלון, האם חסרים לנו עלונים בברסלב, או שמא באו לספק לנו חומר קריאה ל'לכה דודי'...

אך לאחר מכן הבחנתי שעלון זה הוא שונה מכל השאר, בעוד שרוב העלונים מטרתם הוא ל'חזק', מטרתו של עלון זה הוא אמנם גם לחזק אך בעיקר ל'אחד' ומכאן חשיבותו, מכיון שהתנאי של השראת אור רבינו ז"ל הינה האחדות כפי שאמר רביז"ל: רק תחזיקו עצמכם ביחד אז תהיו אנשים כשרים, ולא רק זאת שהאחדות היא הבסיס להשראת אור רביז"ל אלא גם כל החורבנות מקורן בהעדר האחדות, וכדברי ראבר"נ בכוכבי אור (ששון ושמחה סעיף ז') שמתמיה ע"ז ששמו של מלך המשיח יהיה 'שר שלום', והלא משיח צדקנו לא ענין השלום לבד יתקן ויכנים בכ"א אלא גם יכנים בכ"א מידות טובות כגון: אמת ואמונה, ולמה זה יהיה נקרא שמו הקדוש על ענין השלום. אבל מכל זה אנו רואים רומעות הדבר הזה, כי באמת כל גלותינו הוא רק מחמת שנאת חינם ועל כן נתארך כל כך, וידוע הסיפור על תלמידי האריז"ל שבעקבות קטטה שהתגלעה בין נשותיהם והגיע לידי כך שנתהוה פירוד גם בין התלמידים, הוצרך האריז"ל להסתלק באותה שנה.

לכן הבה נתחזק בענין נשגב זה של ה'אחדות' ונתלכד ביחד לחזק איש את רעהו, וע"י זה נזכה להשכין את אורו של רבינו ז"ל בתוכנו ונזכה להיגאל בכלליות ובפרטיות אמן.

כעתירת ידידכם שמואל אנשין

לכבוד מארגני חבורות האברכים שיחיו.

אשרי דורינו שזכינו לכך יה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם אמן.

למדתי לאחרונה כ"פ תורה ס"ב בליקו"א, ומובא שם בסוף התורה לענין הנסיעה להצדיק שצריך לנסוע בכל פעם מחדש, ותמהתי בעצמי: זה כמה שנים שאני נוסע לרביז"ל לר"ה ולא ראיתי בכל הליקוטים והעלונים שמביאים דברים נפלאים אלו, והם ממש חובה למי שנוסע לרבינו ז"ל פעם אחר פעם.

וז"ל: "גם כי עיקר כל הדברים הן ההתחלה, כי כל ההתחלות קשות מחמת שיוצא מהפך אל היפך וכו', ועל כן בכל פעם ופעם שנוסע לצדיק צריך שיראה שיבוא בכל פעם מחדש, לא כמו שכבר היה אצל הצדיק ועכשיו הוא בא פעם שנית רק כמו שלא היה מעולם אצל הצדיק, ויהיה אצלו כמו שבא עכשיו מחדש פעם ראשון כי עיקר הוא ההתחלה כי כל ההתחלות קשות כנ"ל, נמצא שעיקר כח העבודה של כל היכים אינו אלא ההתחלה, וכפי הכח וההתלהבות של ההתחלה כן הולך ומתנהג בעבודתו כי עיקר הוא ההתחלה כנ"ל, ע"כ צריך להתחיל בכל פעם מחדש, כי פן ואולי לא היתה התחלתו כראוי ואם כן גם כל עבודתו אינה בשלמות כראוי כי הכל מתנהג כפי ההתחלה, ע"כ צריך להתחיל בכל פעם מחדש ולבוא להצדיק מחדש בכח התלהבות גדול והתגברות חדש לעבודת השי"ת, כדי שתהיה עבודתו כראוי כפי כח ההתחלה כנ"ל, וכן בכל פעם ופעם צריך לחשוש חששא זו פן לא התחיל עדיין כראוי וצריך להתחיל ולבא להצדיק בכל פעם מחדש עכ"ל.

ובהעיר לב צריך להבין מה שסיים רבינו: שצריך להתחיל בכל פעם מחדש כי עיקר הוא ההתחלה ושמא לא התחיל כראוי. הרי הדבר דומה למי שיעשה במטוס רק המראות כי הרי העיקר הוא ההמראה וכל הטיסה לוקחת כח מההמראה, כן הדבר לענייננו לכאו' וא"כ למה יתחיל מחשש הנ"ל כל פעם מחדש, ואם חוששין שמא לא התחיל כראוי יתחיל פעם אחת כראוי ויסע הלאה.

ואולי אפשר לומר ע"פ תורה ו' שעוסקים בו עתה בימי אלול, שמובא שם מענין 'תשובה על תשובה' מבאר שם רבינו גם ענין ההתחלות (וכן מובא שם ענין אקיה באחוריים כמו שמובא בתורה סב על הוי"ה אלוקים שחוזרים בכל פעם לאחור), והיינו שלפי ההשגה החדשה הוא התחלה חדשה לגמרי, וא"כ מה שחוששין שמא לא התחיל כראוי הוא לערך ההשגה החדשה. עוד חשבתי שהענין לבוא לצדיק הוא עצמו ההתחלה לכל עבודת השי"ת ולכן נקט לדוגמה ענין 'נסיעה לצדיק' ע"פ הכלל הנ' מח"י כללי ראבר"נ, ולפי הנ"ל אפשר להסביר ענין בואנו בר"ה דייקא -שהוא ההתחלה- לצדיק, ואז גם נפגשים עם הרבה מאחינו בנ"י שעדיין אוחזים בהתחלה אחרת לענין תשובה, ויש כאלו שהם ממש בתחילת התשובה בפעם ראשונה מעבירות למצוות וכן דרגא גבוהה יותר ויותר וכו', והוא כי לצד ההתחלות הכל שוין כל אחד בדרגא דיליה, ויותר מזה שנלמוד מהם כיצד הם עושים תשובה מעבירה למצווה היינו התחלה ראשונה, ונלמוד אנחנו שלערך בחינתנו אנו צריכים להתחדש כמותם במעבר מדרגא לדרגא, וכלשון רבינו בתורה שם: "שיבוא בכל פעם מחדש כמו שלא היה מעולם אצל הצדיק" וכל הנ"ל בדרך אפשר לרמז בדבריו הק' והבן.

בברכה, י. צ. ברוין

לכבוד עורכי הגליון הנפלא 'שיחת חברים - מימי הנחל'

מאד נהניתי מגליוניכם א' וב' בדברים אשר חיזקוני בעבודת ה' וענין האחדות וכו', רציתי לעורר ולחזק בדבר חשוב ונשגב והוא ענין ה'ריקודים אחרי התפלה', כידוע אשר רבינו הק' דיבר והפליג בענין זה וכן מוהרנ"ת בעלים לתרופה וכן נהגו אנ"ש בכל הדורות, ובפרט בזמן שיש דינים בעולם כידוע מה שמובא בתורה י' "בזמן שיש דינים על ישראל ע"י ריקודים והמחאת כף נעשה המותקת הדינים".

ע"כ הבה נתחזק בענין נשגב זה וצריך לדעת שאפשר וגם מצוה לרקוד גם יותר משתי דקות, וכן מותר לאברך לרקוד פעם עשר דקות, רבע שעה או יותר גם סתם ביום רגיל, ובוודאי שאם נחזק אחד את השני בענין הזה ע"ז נזכה לזה יותר ויותר.

בברכת שנזכה לקיים כל עצותיו הק' בתמימות ובפשיטות ולהמותקת כל הדינים אמן.

אברהם צוקר

הודעה חשובה ונוראה

רבינו הקדוש והטהור
הננמ"ח זיע"א
ציוה לעשות כרוז:

כל מי שסר למשמעתו ומקורב אליו ומאמין בהשי"ת יבא אליו על ראש השנה איש בל יעדר!!!

אברך יקר!

אם עדיין אינך נמנה על משתתפי החבורות, הננו אליך בקריאה של חיבה!
בוא והשתתף בגיבוש והאחדות שכבר החל בחבורות ונזכה לקבל ממך ותקבל ממנו
חיות חדש בעבודת ד' והתקרבות לצדיק! בחר לך חבורה שבועית כלבבך!

חבורת יום א':
ב"שול" בבית צבי, אחר מערים, באידיש, ע"י **ר' ראובן שיף**.
(לאברכים צעירים בני שנה שניה ושלישית)

חבורת יום ב':
בבית ר' אליעזר קירשבוים, אחר מעריב, באידיש, ע"י **ר' שמעון צבי שפירא**.

חבורת יום ג':
כל שבוע בבית א' מחברי החבורה, אחר מעריב, **בלשה"ק**, **שיחת חברים ביחד**.
פרטים: ר' חיים צ'צ'יק 05484-85412.

חבורת יום ד':
ב"שול" בבית צבי, באידיש, אחר מערים, ע"י **ר' ראובן שיף**
(לאברכים בני שנה ראשונה)

שיעור בעבודת ד' ע"פ דרך רבינו הק':
יום א' בשעה 2:30 בצהריים בלשה"ק
ר' אליעזר חשין, בבית ר' יחיאל צוקר 05731-55472.

שיעור בעמוד היומי בליקו"מ:
מידי יום בשעה 4:00 אהה"צ ב'שול' באידיש
מפי הר"ר נחום דוב שפירא שליט"א.

תיקון טעות
חבורה חדשה בביהמ"ד 'אור אברהם'
בליל שישי בשעה 8:00 באידיש 'שיחת חברים'
(מיועד לאברכים בני חו"ל)
אחרא: ר' מרדכי האבערפעלד 05484-95599

כאשר קיבצנו כעמיר גורנה את שמות האברכים השייכים לחבורות והנלוים אליהם נדהמנו
כשהמספר עבר את ה-130 אברכים.
אפשר בהחלט לפתוח עוד כמה חבורות אם תיענו לקריאתנו!

רק אתם החזיקו עצמכם יחד אז תהיו אנשים כשרים.

הבהרה ותזכורת: כי 'חסיד ברסלב' הולך לישון מיד אחרי מעריב,כדי לקיים רצון רביז"ל לקום בחצות לילה, אך מכיוון שלא כל אחד יכול לקיים זאת,לכן מנצלים את הזמן להתחזק בדרכי רבינו הקדוש ובקיום עצותיו, אך אתה אברך יקר שזכית להקדים עלות על יצועך וקם בחצות לילה, אשריך! חזק ואמץ! ולא אליך דברינו...

פינת ההודעות

האיחוד זה עתה קורם עור וגידים, ומתעתד בעזהשי"ת להרבות פעילויות רבות של אחדות, כגון 'שבת התאחדות' ועוד ועוד. נקוה שחפץ ד' בידינו יצליח. כל מי שיש לו רעיון \ הצעה \ עזרה, מתבקש לפנות להר"ר שמואל נחמן גודלבסקי, **או בטל' 0548485412**

...

למערכת דרוש בדחיפות קלדן מתנדב שיקדיש לטובת גליונו כחצי שעה לגליון.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר'ן היקרים:

ר' נחמן נתן טייכנר להולדת הבת	ר' יהודה צבי ברוין להולדת הבת	ר' שמואל נתן גרינוולד ר' דוד נחמן גרנט ר' מנחם דוד יעקבסון לנשואיהם בשעטו"מ.	ר' יוסף ברוין להולדת הבת	ר' אברהם יעקב מרדכי שפירא להולדת הבת

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

יו"ל ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ד' | מר חשון תשע"ב

נקודת החבר

יצחק פיליפ

אלט טאר מען ניט זיין!!!

"זה כלל גדול, שעיקר תקון האדם וכל העולמות התלויים בו הוא ע"י בחינת התחדשות, וכמו שהזהיר אדמו"ר ז"ל בקול רם בקול חזק מאוד, בעת שהוכיח אותנו ועורר והקיץ אותנו בדבריו הנוראים ואמר לנו בזה הלשון: 'אלט טאר מען נישט זיין' וכו', וכנדפס מזה בסוף הסיפורי מעשיות עיין שם, כי עיקר התשובה בבחינת התחדשות כמו שכתוב: 'השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם' וכתיב: 'תתחדש כנשר נעוריכי' (ליקו"ה הל' ס"ת ה"ד).

ובהמשך מבאר ר' נתן, שכל המעברים והירידות שעובר על כל אחד בכל מקום ובכל זמן הוא רק בשביל 'התחדשות', ומי שלא יפול לזקנה והתישנות הוא יכול להתחדש בכל פעם לטובה אפילו אם יעבור עליו מה, והעיקר ע"י התקרבות לצדיקי אמת ולספריהם הקדושים שזכו להתחדש בשלימות בכל יום ע"י קדושת ארץ ישראל.

וצריך להבין: מה רצה רבינו כשהוכיח אותנו להתחדש בכל יום ובכל שעה, צעק 'אסור להיות זקן', אם הוא צעיר הוא צעיר ואם הוא זקן הרי הוא זקן, ומה פשר ה'איסור' להיות זקן? אלא שיש צעיר בגילו אבל זקן ברוחו, דהיינו שכבר מיואש מלהתחדש והכל אצלו כבר כ'מצות אנשים מלומדה' נוהג כמנהגו מימים ימימה. הוא מתפלל בהתלהבות, לומד בהתמדה, קם בחצות ועובד את ה' בכל לבבו, אבל הכל בזקנה וישנונית, ועל זה צעק רבינו: "אלט טאר מען ניט זיין", דאם יזדקן –כלומר ברוחו- אף שעובד את ה' כמקדם, אבל מה יהיה כשיעבור עליו מה שיעבור - וזה אינו דבר נדיר כידוע לכל אחד - ומה יהיה כשלא יהיה לו כ"כ כח להתלהב בתפלה או ללמוד בהתמדה או לקום בחצות, או 'זמן קריי"ש', האם יפול מעבודתו לגמרי.

הדבר דומה למלחמת בשר ודם, חייל העומד בשדה הקרב, והאויב מתקרב לעברו האם יחשוב: 'מה שיהיה יהיה אני הגעתי ללחום'... הרי ודאי, כמה שלא יישן ולא יאכל וכמה כח שלא יהיה לו יתגבר בכל כחו ללחום עם האויב. ולא כל שכן במלחמה הכללית והנצחית - מלחמת היצר, האם ניתן לשיגרה להמשיך?! לכן צריך להתחדש בכל כחו בכל שעה ורגע בכל פעם מחדש בהתלהבות חדשה כאלו לא עשאו מעולם, כמ"ש רבינו ז"ל (ליקו"מ ס"ב) "שעיקר כח העבודה של כל היומים אינו אלא ההתחלה, וכפי הכח וההתלהבות של ההתחלה כן הולך ומתנהג בעבודתו וכו', על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש ולבוא להצדיק מחדש בכח ובהתלהבות גדול והתגברות חדש לעבודת השי"ת וכו', וכן בכל פעם ופעם צריך לחשוש חששא זו פן לא התחיל עדיין כראוי וצריך להתחיל ולבא להצדיק בכל פעם מחדש" ע"כ.

ואין יותר קרוב לדיבורים אלו מאשר אנו האברכים 'בני הנעורים' [אשר כידוע, עיקר עיסקו של רבינו היה עם בני הנעורים, אמנם, כשהגיעו לרבינו לפני החתונה שלחם מאתו ואמר להם שיחזרו עם 'טלית'.. וא"כ בני הנעורים הם לא אחר מאשר ה'אברכים'] ע"כ אנו האברכים עם הדמים הצעירים והתלהבות של ימי הנעורים, דייקא עלינו נפלה חובת היום לקיים ציווי רבינו: "אלט טאר מען נישט זיין" להתחדש בכל יום הרבה פעמים, כמו שרבינו הק' העיד על עצמו שהיו ימים שהיה מתחדש הרבה פעמים בכל יום, וכל מצוה וכל עבודה לעשות בהתחדשות ובהתלהבות חדשה כאלו מעולם לא עשאה, וכשעובדים את ד' בהתלהבות לא נופלים ליזקנה וישנונית. ויה"ר שנזכה לחדש כנשר נעורינו ונמשיך ימי הנעורים עד מאה ועשרים בעבודת ה' ע"פ דרך רבינו הק', ונזכה להכלל כבעטלער הזקן שאמר: 'איך בין נאר אלט אבער נאר יונג'...

דבר האיחוד

מרחשון – רחושי מרחשן שפותיה.

שפתותינו עוד מרחשות. אם זה קטעי תפילות היומים הנוראים, אם זה הד כלליות הגוונין שראינו בציונו של רביה"ק אשר עדיין מהדהד באזנינו.. אם זה השמחה והרקודים של 'שמחת בית השואבה' שעוד מרקיד את לבותינו...

אך ישנו עוד דבר אחד שעדיין מרחשת בשפתותינו והוא:

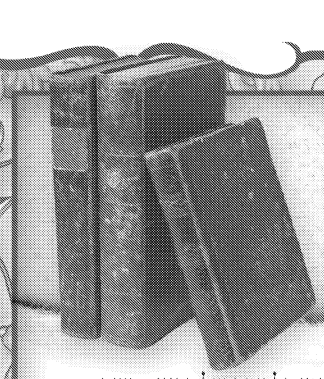
התגובות הנפלאות שהגיעו אלינו מכמה אברכים, וכולם מתבטאים בסגנון אחד: שניכרת הפעילות שישנה בחבורות האברכים!

האחד גילה אותנו ב'שמחת בית השואבה' ברקודים ובמעגלים הנפלאים של כלליות האברכים, השני גילה אותנו ב'שמחת תורה' ב'הקפות' הנפלאות, עד שהתבטא אחד האברכים הנושם את בית מדרשינו במא"ש מאז היולדו: שהשנה היו 'הקפות' שטרם נראו כמותן!..

ובכן חברים יקרים, לא נעצור את הגלגל, נמשיך את האחדות ביתר שאת, להתחדש לבא לחבורות כל אחד ואחד בחבורה השייך אל לבו, וכן לא לשכוח – שבת ההתאחדות הקרב ובא...

א געזונטן ווינטער,

העורך

אשרי תמימי דר"ך

ההליכה עם תורת רביז"ל - הוא שוה לכל נפש

שמואל פוקס

טוב להודות לה' שזכינו שמתאחדים יחד כל האברכים הנקראים ע"ש הצדיק הכוספים ומשתוקקים ומתגעגעים לעבוד את ה' יתברך בדרך רבינו הקדוש.

ובזה תלוי כל התקרבותינו לצדיק כמו שר' לוי יצחק בנדר היה אומר בשם ראבר"נ: "אתם לא יודעים מה הייתם יכולים לקבל מרבינו אם הייתם מחזיקים עצמכם ביחד", כמו שמבאר רבינו בתורה ס"א שכל התיקון הוא ע"י האהבה והתכללות שנכללין יחד, וכל הענין של רבינו תלוי בזה - באהבה שיש בין אנשי הצדיק "אנ"ן בחביבותא תליא מילתא" וכמו שמבאר מוהרנ"ת בליקוטי הלכות שכל יהודי הוא צינור פרטי (שכל פרטי) שע"י מתגלה כבוד ה' באופן שרק הוא יכול לגלות בעולם, כפי מה שהוא מקבל מהצדיק האמת שהוא שכל הכולל כל השכלים, אבל כמו שבקבלת התורה שקיבלנו ממשה רבינו היה צריך שיהיה אהבה ואחוה ושלום ורעות כאיש אחד בלב אחד, כך כשאנו באים לקבל מרבינו את קיום התורה שהם עצות משער החמישים של הקדושה -אורו של משיח ג"כ צריך להיות באהבה ואחוה ושלום ורעות, וכמה שיש יותר אנשים שמתאחדים יחד באהבה לקבל את האור של רבינו כך זוכים לקבל יותר, כמו שרלו"י היה אומר תמיד: שהאור של רבינו הוא כל כך גדול שאי אפשר לקבלו לבד אפילו מי שהוא באמת צדיק גדול, רק צריך כמה תלמידים ביחד, וזה הענין של שיחת חברים שמדברים ביחד מרבינו זה אור אחר לגמרי, וכל אחד יכול להרגיש את ההבדל שאפילו אותם דיבורים ידועים כשמדברים את אחד עם השני שיחת חברים מרגישים אותם אחרת לגמרי.

ואפילו שכל אחד צריך גם להתעסק בעניני הבית וכל מיני דברים אחרים, וכל אחד כוסף הלואי הייתי יכול להרגיש האור של רבינו גם בדרך למכולת, וגם כשצריך לרוץ לכל מיני סידורים אחרים וכל אחד שואל איך זוכים לזה, אך הענין הוא כמו שכתוב "יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" שואל ר' נתן: איך יתכן שהוא לא עזב לרגע את משה רבינו, הרי היה לו בית, האם הוא אף פעם לא היה צריך ללכת לשום מקום, אלא מסביר ר' נתן שבודאי לא היה עם משה כל הזמן אלא כל דבר שהיה צריך לעשות היה חושב: מה משה רבינו יאמר על זה נמצא שאפילו שלא היה כל הזמן עם משה רבינו בגשמיות אבל ברוחניות הוא לא עזב את משה רבינו אפילו רגע אחת, ואומר ר' נתן שע"י תלמידים כאלו מתגלה ההידור והפאר של הצדיק בעולם.

וזה מה שרבינו רוצה לתת לכל אחד ואחד שזה הענין ללכת עם התורות של רבינו לחיות עם התורות, כמו שאמר רבינו שהוא רוצה שכל אחד ואחד ילך עם התורות שגילה כל תורה חודשיים או שלש שעי"ז יזכה כאו"א לאור הזה של 'לא ימוש מתוך האוהל' והדרך הזה היא - כמו כל עצה של רבינו - שוה לכל נפש מהגדול שבגדולים עד האברך והבחור הכי פשוטים בעולם, וזה לא קשה ולא מסובך בכלל, כי ללכת עם התורות של רבינו זה לא ענין של למצוא איזה פלפול בתורה וכדומה, רק לחיות עם התורה, כמו לדוגמא בתקופת בין המצרים הרבה מאנ"ש הולכים עם תורה ס"ו, ששם רבינו מגלה שמהצדיק נמשכין ארבע מוחין שממלאים הבתים של התפילין, אזי כשאני הולך להניח תפילין אני מבקש מה': תזכני שהארבע מוחין שנמשכין מהצדיק יאירו ויכנסו במוחי שעי"ז אזכה שהמוח שלי יהיה בבחינת בית המקדש, ועי"ז אנצל מכל התאוות והמדות רעות שהם מאורי אש, או כשאני אוכל, הרי כל העולם אוכלים אבל אפשר לאכול עם האור של רבינו לבקש מה' לפני האוכל: רבש"ע הרי אפשר ע"י האוכל להגביר את המאורי אור ואפשר גם להיפך ח"ו, רחם עלי שאזכה לאכול בקדושה שע"י אכילתי יתגברו המאורי אור ועי"ז יתגלה ויתפרסם הפאר והחן והיופי האמיתי של העולם ועי"ז יכנע המאורי אש, וכן כשיוצאים לרחוב להתפלל: רבש"ע תציל אותי בדרך ממראות ומחשבות של מאורי אש רח"ל. וכך כל אחד כשילך עם תורות כבר יראה איך אפשר לחיות עם רבינו כל הזמן, כשהולך ברחוב בינתיים אפשר לכסוף לה' עפ"י התורה שהולכים עמה ולהתפלל לה': רבש"ע מתי יתגלה הפאר והחן והיופי של כל העולם שעי"ז נזכה להתקרב אליך באמת, ונזכה לצאת מכל התאוות שמתגברים בגלל שאור הצדיק נעלם וכו'.

וכשזוכים ללכת עם התורות של רבינו זה אור אחר לגמרי זוכים ממש לחיות עם האור של רבינו כל הזמן, וכמו כל העצות של רבינו זה שייך לכל אחד ואחד ממש באיזה דרגה שהוא, ואין אחד בעולם שיכול להגיד שהוא לא יכול ללכת עם תורות של רבינו, וכמו שדברו עם ר' נתן מהלב שהיה לאברהם אבינו, נענה אחד שהיה שם ואמר: "איך לוקחים לב כמו שהיה לאברהם אבינו" ענה לו ר' נתן: "לכל אחד יש לב רק צריך ללבב אותו", כל אחד יכול ללכת עם התורות רק צריך לרצות את זה ולהתפלל ע"ז, כמו על כל דבר של רבינו שהבע"ד מתגבר ועושה מניעות והסתרות כי בכל דיבור ובכל ענין שרבינו גילה בעולם תלויים בזה כל העולמות, כמו המעשה שהיה עם המחותנים של רבינו שאחד מהם היה כוסף ומתפלל ארבעים שנה לבוא לא"י, והשני אמר: למה צריך כל כך לכסוף לוקחים כסף ונוסעים, ואמר רבינו: זה שכסף הוא יזכה, וזה שאמר לוקחים כסף ונוסעים לא יזכה וכך הוה, לכן גם אם מנסה הרבה זמן ללכת עם תורות ולא הולך אסור להתייאש אף פעם, רק תמיד לכסוף ולהתפלל ע"ז עד שה' יזכנו לזה במתנת חינם, אמן.

בשמחה רבה ובהתרגשות עצומה קיבלנו את הידיעה המשמחת על התמנותו של חברינו היקר

הרה"ג ר'

שמעון דוב בראנדסדארפער

שליט"א

לרב ומו"ץ ב"שכונת נחלת צבי"

פעיה"ק ירושלים ת"ו

דברי ברכה והערכה יבואו בעז"ה בגליון הבא

שיצא לקראת "שבת ההתאחדות"

היכונו! היכונו!

"שבת ההתאחדות" עומדת בפתח!!!

רוב המיטות כבר תפוסות!

האם כבר נרשמת? ומה עם חבירך?

פנה מיד לרשמים: משה יעקב צוקר

בן ציון מנדליאל: 0527114403

השבת שלנו היא! הבטיח את מקומך!

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

במאמרנו הנוכחי אין אנו מרחיקים נדוד מעבר לאיזור עליו דיברנו במאמר הקודם, הלא הוא "יער הבעל שם טוב", קבר רבי חוצפית המתורגמן הוא בעצם סמוך ונראה ליער הבעש"ט, במרחק אוירי של כמאה מטרים בלבד, ואף מצויין במפה שהובאה במסגרת זו. אך אין שום שביל או דרך המוביל ישירות מיער הבעש"ט לקבר חוצפית, ואין אנו מציעים לאף אחד לנסות ולעשות זאת, שכן הוואדי העמוק והתלול של נחל שכוי בותר בין ההרים, ומעמיד בסכנת ריסוק אברים את מי שינסה לצלוח אותו מעבר על עבר...

אכן, גם איזור זה, דרומית ליער הבעש"ט, עשיר ביותר בקברי צדיקים, החל מקברו של חוצפית המתורגמן, המשך בציון יהוידע הכהן ועדינו העצני ומכאן לשאר התגליות האחרונות, כמו קבר רבי נחוניה בן הקנה, רבי חייא מהזוהר, בריה דרב ספרא ועוד.

מה שמעניין הוא, שחוץ מקבר יהוידע הכהן שאין עליו עוררין, הרי בכל הקברים האחרים מצאנו לפחות שני דעות איה מקום כבודם. בעיקר אלו הרה"ח ר' שלום גפנר ז"ל מצד אחד בספרו "ציוני מקומות הקדושים" (שחיבר ביחד עם יבדלחט"א הרה"ח ר' נח שטרנפלד שליט"א), ומאידך גיסא הרב ישראל מאיר גבאי והרב ישראל הרצברג שיחיו, אשר בספרם "מקומות הקדושים וקברי צדיקים בגליל" קובעים אחרת.

וכאן חשוב מאד לחזור ולציין מה שכתבתי בתחילת דרכינו: אינני אומר קבלו דעתי ח"ו, כותב אני את רחשי ליבי כפי שיצא לי אחרי החיפוש והעיון בספרי המסעות ושמיעת עדויות מזקני ירושלים, ולאחר בדיקת השטח עצמו מכל הכיוונים האפשריים. ואדרבה, אם אזכה וע"י פרסום הדברים יבואו ויענו על הדברים באופן שיהיה ברור לאחד מן הצדדים, והיה זה שכרינו להעמיד האמת על מכונו. גם אם האמת תהיה אחרת מאשר כתבנו...

שנים אוחזים בחוצפית...

מי שיחפוץ בימים אלו להשתטח על קברו של התנא חוצפית המתורגמן הנמנה בין עשרה הרוגי מלכות, הנמצא ביער אשר למרגלות בית החיים העתיק בצפת, (ואגב, גם יער זה משמש מידי יום ביומו כמקום התבודדות מועדף עבור חסידי ברסלב הצפתיים), יגלה שישנם שני מבנים סמוכים למדי, על גבי שניהם מתנוססת כיפה הצבועה בצבע תכלת, ושניהם עונים לשם "קבר חוצפית המתורגמן" - - -

המבנה הוותיק יותר הוא זה שנבנה לפני כמה עשורים ע"י הוועד להצלת קברי קדמונינו. מדובר במבנה בעל שלש קירות בלבד, ובמרכזו מצבה זקופה, כמו בימה קטנה, מכוסה בפרוכת מפוארת. כפי שנווכח בהמשך הדברים, המצבה עומדת על גבי בור עמוק, שבחלקו מכוסה באבנים, ולפחות בעשרות השנים האחרונות היה ידוע כקבר חוצפית המתורגמן.

לא רחוק משם, מעט צפונית וקרוב יותר לכביש החדש, מצוי המבנה שבנה הרב ישראל מאיר גבאי. כיום אין אפשרות כניסה לתוך המבנה לאחר שהוא נתפס ע"י קבוצה מסויימת, אך הדבר אינו חשוב כל כך, כי הציון עצמו לא נמצא בתוך המבנה אלא למרגלותיו, בתוך שוחה עמוקה, במרחק מטרים ספורים מהמבנה ולידו באר עמוק ביותר בנוי בשורות אבנים, שככל הנראה נבנה בידי אדם בתקופה קדומה.

ננסה כפי השגתנו לעשות קצת סדר בדבר, ולהעמיד לפני הקוראים את המקורות הקודמים לגבי מקום הקבר, וכפי שנראה בהמשך נבצר מאתנו להבין על מה ולמה חשב לשנות מכפי המקובל ולציין את הקבר במקום שונה.

נתחיל במקור הראשון והחשוב ביותר, הלא הוא דברי רבי חיים ויטאל בספרו "שער הגלגולים":

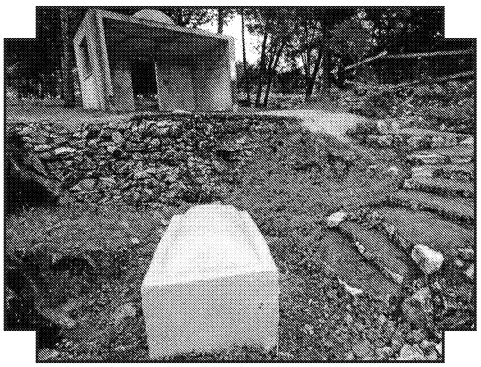
בלכתך מכפר ה"דהריאה" הנזכר שבמערב צפת, בדרך הנמשך ממנה תחת בית הקברות, והולך לצד צפון, ונמשך עד נחל מים הנקרא "כראל" כמו שיתבאר למטה, ואמנם בדרך הזה יש אילני זתים רבים, ובהגיעך שם, תתחיל לרדת בהר ההוא לראש נהר המים הנזכר, שבו טוחנים החטים, ושם חפירה אחת, כי הוא מקום מחצב אבנים, ושם קבור "עדינו העצני", ורחוק ממנו מעט יש מחצב אחד, ושם קבור "רבי חוצפית התורגמן". ומשם תרד עוד למטה, באמצע מורד ההוא של ההר, ושם סלע גדול אורכו קרוב לעשר אמות, וכן רחבו, והוא סלע יחידי בפני עצמו, שוכב ומוטה על גבי קרקע, ותחתיו חלול, ונבדל מן הקרקע מצד צפונו, ושם תחתיו קבור "יהוידע הכהן".

אמור מעתה: כאשר אנו מתחילים לרדת בהר בשיפולי בית הקברות העתיק של צפת, לכיוון "ראש נהר המים", הלא הוא נחל שכוי כפי שהבאנו במאמר הקודם, אנו צריכים למצוא חפירה אחת המשמשת ל"מקום מחצב אבנים", והוא מקום עדינו העצני. "רחוק ממנו מעט" (דהיינו במרחק מה מהמקום, אבל לא רחוק מדי) "מחצב אחד" (כנראה יחידי, מה שיכול להוות גם בור חצוב) והוא מקום חוצפית המתורגמן, "ומשם" תרד עוד למטה לכיון מורד ההר שם סלע גדול וכו' מקום יהוידע הכהן.

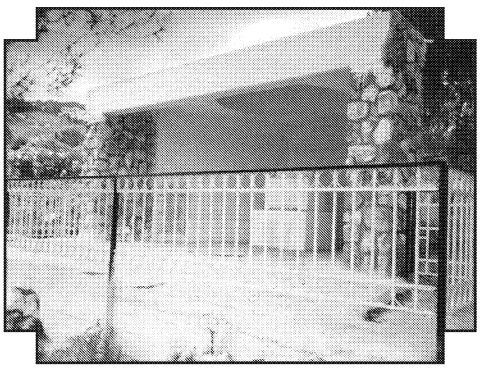
המסקנה הראשונה היא ללא ספק אודות קבר עדינו העצני, שאינו יכול להיות היכן שיש כאלו המציינים אותו כיום בסמיכות לקרית מאור חיים בצפת, ואף בנו מצבה יפה, ולעיתים גם מבנה שנהרס כמה וכמה פעמים ע"י בעלי השטח או עיריית צפת. שכן לפי דברי מהרח"ו הוא באיזור ההררי בשיפולי בית החיים, ולא רחוק מקבר חוצפית ויהוידע הכהן. ואם כן קל הרבה יותר לקבל את תגליתו של הרב הרצברג שמצא בהר שמעל לקבר יהוידע הכהן מקום העונה במדוייק לתיאור של "חפירה אחת כי הוא מקום מחצב אבנים" זוהי אמנם חפירה אל תוך הסלע, בצורה מרובעת נדבך על גבי נדבך, מה שמראה לנו כי כנראה שימש המקום למחצבת אבני בניה.

ציון עדינו העצני שציין הרב גבאי

ציון חוצפית המתורגמן לשיטת הרב גבאי

ציון חוצפית המתורגמן המקובל שנבנה ע"י קדמונינו

וכאן חשוב מאד להדגיש כי אודות קבר יהוידע הכהן אין שום ספק באשר למיקומו, שכן מהרח"ו נותן סימנים ברורים ביותר לצורת הסלע ואף נקב בגודלו המדוייק, כפי שהוא כיום, ועל כולנה ישנה הוכחה מפורשת שהמקום הוא בעל מסורת עתיקת יומין, שכן מתחת לסלע, במקום שהוא אינו חשוף לגשם ולשמש, נשארו עד היום שרידים של כתבי יד קדומים כתובים בדיו עתיק על גבי הסלע, של שמות יהודים שביקרו שם בעבר. בספר של הרב הרצברג הוא כותב שהחתימות האלו נאמדות לשנות הש' ומעלה, שהוא ממש בתקופה הסמוכה למהרח"ו. ואם כן קבר יהוידע עשוי לשמש לנו כאבן פינה בבואנו לחפש את שאר הקברים הצריכים להמצא בסביבתו על פי דברי מהרח"ו.

וכאן אנו מגיעים לפרק "שנים אוחזים בחוצפית"... על פי הבנת הרב הרצברג, המילה "ומשם" המופיעה בדברי מהרח"ו לאחר קבר חוצפית המתורגמן, אומרת, **שמקבר עדינו העצני**, (אשר רחוק ממנו מעט מצוי קבר חוצפית) תרד עוד למטה ליהוידע. אך יתכן מאד כי "ומשם" הכוונה כפשוטה, **מקבר חוצפית המתורגמן**. (הנמצא רחוק מעט מעדינו העצני...) ואם נפרש כך, קבר חוצפית צריך להיות במורד ההר בשביל המוליך מקבר עדינו העצני ליהוידע הכהן והוא כפי שציין קדמונינו, ובכך נשללת האפשרות שמדובר בציון החדש שהוא נמצא במרחק רב מהשביל היורד מעדינו ליהוידע. אך כאמור אם "ומשם" הכוונה מעדינו העצני, אין בכך ראיה לשום צד, אם כי מדברי מהרח"ו "רחוק ממנו מעט" משמע יותר שהוא הציון של קדמונינו הסמוך יותר לעדינו העצני מאשר המקום החדש.

ואם בדברי מהרח"ו אין הכרע כל כך, נחזור ונבדוק את המסורת הקדומה, מתקופת האריז"ל ועד ימינו, ולפיה נחשוב בעצמנו לאיזה צד האומר "כולה שלי" הדעת נוטה.

תלמיד האור החיים, שביקר במקום עם רבו כותב כך: "הלכנו אצל יהוידע הכהן לפי שהוא בשיפולי ההר, וזה כמו ב' שנים

שנתגלה מכתבי האר"י סימן עליו, והיא אבן גדולה ויש בה כמו פתח מצד צפון, וכן נתן רבינו סימן (!) הלכנו שם. סמוך לו עדינו העצני מגבורי דוד, גם היא אבן. **סמוך לו באר עמוק עמוק, שם חוצפית המתורגמן**".

גאון עוזנו מוהרנ"ת שביקר במקום בכ"ח סיון תקפ"ב כותב: "ביום שני הייתי אני לבד בלי חברי רבי יהודה אליעזר על קבר התנא רבי חוצפית המתורגמן אחד מעשרה הרוגי מלכות, ועל קבר יהוידע הכהן המונח סמוך לשם".

בספר קורות העתים לרבי מנחם מנדל מקמניץ, שנדפס בערך בשנת תקצ"ה כותב: "נגד הר תבור (= הג'רמק, הר מירון, במבט מכיון צפת) יש שם **בור עמוק**, ואומרים ששם מונח ראש (!) ר' חוצפית המתורגמן".

מכאן המקום מוזכר כמעט בכל ספרי הנוסעים המציינים כולם כאחד "**מחצב בור**" או "**בור גדול ועמוק אשר הושלך שם לפי הקבלה**", ונסיים בדברי החסיד רבי שמואל הורביץ שגם הוא מסיח לפי תומו בספרו ימי שמואל: "וגם הלכנו רחוק הרבה מציון רבי פנחס בן יאיר, **ושם היה בור עמוק ששם מונח רבי חוצפית המתורגמן** מעשרה הרוגי מלכות".

הרי לנו שהיתה מסורת רצופה החל מזמן האריז"ל ועד לדורינו, שישנו **בור עמוק** מסויים הנמצא באיזור זה, **בתוכו** הראו את קברו של חוצפית המתורגמן. חשיבות יתירה ישנה למסורת זו, שכן בעיר הקודש צפת לא פסק היישוב היהודי הרצוף מתקופת האריז"ל ועד לימינו אנו, במשך כל הדורות היו "שמשים" ספרדים ואשכנזים, כמו ר' בערל שמש, ור' בערל זילברמן, שהראו למבקרים את מקום הציונים, וזכינו שזקני ירושלים שיחיו, בהם ר' נתן דוד שפירא ור' נח שטרנפלד ועוד, קיבלו מר' בערל זילברמן שהמקום שציין קדמונינו הוא הוא מקום קבר חוצפית המתורגמן המקובל מדור דור. מה גם שדווקא קברו של חוצפית המתורגמן היה אבן שואבת מאז ומתמיד, ומידי שנה בשנה ביום תשעה באב היו יוצאים יהודי צפת לקונן את קינת "ארזי הלבנון" על קבר ר' חוצפית המתורגמן מעשרת הרוגי המלכות. (כפי שמובא בלוח דבר בעתו מהרב גנוט) ואם כך קשה לקבל את ההשערה כאילו טעות נפלה בשלב כלשהוא.

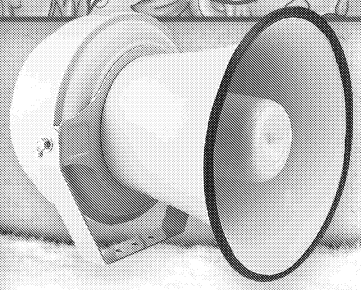
מעיון בספרו של הרב הרצברג, נראה כי בבואו לחקור את מקום הקבר, חשב לתומו כי קבר חוצפית המתורגמן צויין בטעות כדבריו "**במקום שאינו לא מחצב אבנים ולא בור או באר גדולה**", ואת לאחר שראה מצבה בנויה במבנה על גבי מישור של ביטון, ללא עדות לאיזה בור. אך כנראה שהוא לא בירר אצל המבוגרים יותר שזוכרים את המקום עוד לפני שנבנה המבנה, וכפי עדותם המצבה כיום נמצאת על גבי בור עמוק עמוק מאד, עד כדי כך, שרבי נתן דוד שפירא זוכר שכאשר היו זורקים אבן לתוך הבור היו עוברים כמה שניות עד שנשמע קול ההד מעל הבור. מפני הסכנה סתמו את הבור במצבה, ובכך כנראה נגרמה הטעות.

(ואגב נעלה כאן תמיהה גדולה שעולה ומבצבצת בעת העיון בספר "מקומות הקדושים וקברי צדיקים בגליל", בעוד כל דבר **שנדפס ונכתב** בעבר מקבל כאן מקום של כבוד (בתוכם גם ספרו של הכופר א"מ לונץ שהוחרם ע"י מרן מהרי"ל דיסקין ורבני ירושלים), הרי שאין כל חשיבות למסורת **בעל פה** שעברה מדור לדור, במידה והיא לא נדפסה בשלב כלשהוא. כך נתקלים אנו באבסורד, בעוד שישנם הזוכרים את רבי שמואל הורביץ עצמו משתטח בקבר חוצפית המתורגמן כפי שציין קדמונינו, הרי שהספר משתמש בספרו "ימי שמואל" (שם מצויין "בור עמוק") בכדי לבסס דווקא את שיטתו הוא...)

עוד דבר שנבצר מאתנו להבין הוא, כי למרות שבתיאורים הנ"ל רואים ברור שהקבר הוא ממש **בתוך** הבור, עד כדי שיש האומרים שהתנא הושלך לשם, או ראשו לבד נמצא שם, הרי שהרב גבאי ציין את הקבר בשוחה ששימשה מחצב אבנים, ורק במרחק של כמה מטרים מהשוחה מצוי הבאר הבנוי העמוק. קושיה זו מתורצת בספרו במילים אלו: "לפי תיאורו של ר' חיים ויטאל יש ללכת מכיון בית הקברות מעט צפונה ומשם לרדת מעט לכיון הנחל, ושם מחצב אבנים (?), אצל חלק מעולי הרגל מתואר המקום כבור אור באר גדול, בעל חיבת ירושלים השכיל לומר מחצב בור, מכן ברור (?) שבסמוך למחצב האבנים ישנו הבור הגדול ששימש או כבור מים או ככבשן סיד, ולכך טעו (!) וסברו שהוא נקבר בבאר. בדיוק בדרך ההולכת לכיון הכרא"ל לפני הירידה לנחל, ישנו מחצב אבנים עתיק ובסמוך לו באר גדולה. מאחר ועדותו של האר"י ז"ל גוברת על כולם הרי שקברו במחצב ולא בבאר".

את כל הפלפול הזה ניתן ליישב בדרך אחת ויחידה, הבור העמוק החצוב בסלע (ולא בנוי באבנים) שבתוכו קבר חוצפית המתורגמן המקובל, הוא זה שיכול בהחלט להקרא "מחצב אחד" (המילים "מחצב אבנים" אינם מופיעים כלל לגבי חוצפית המתורגמן), הוא עשוי להקרא כמובן 'בור' וגם 'באר', וכל התיאורים מתאימים להפליא, ללא טעויות או סתירות בין המקורות השונים והכל על מקומו בא בשלום.

חפצנו להמשיך בדרכנו לעבור מורד הנחל, ולהדרים לקבר רבי נחוניה בן הקנה ושאר קברי הצדיקים שם, מהם שהתגלו לאחרונה בידי הרב הרצברג, ומתאימים עד מאד לתיאורי מהרח"ו, אך קצר המצע מהשתרע וגם הזמן הולך ואוזל. ואי"ה בהזדמנות אחרת נספר גם עליהם.

תזכורת!

יעקב נתן אנשין

ברוך ה', העלון הנפלא יוצא כבר בפעם הרביעית. הודו לה' כי טוב. אנו - אנשי רבינו הק' - עשירים כל כך, שגם אם ייצאו לאור אלף עלונים מדי שבוע, יהיה תמיד מה לכתוב ומה לקרוא... נחל נובע מקור חכמה...

כשברסלב'ר בא לכתוב מאמר לעלון, הוא כמעט טובע בים הנושאים... יש לנו מה לכתוב על כל נושא בעולם... אך משום מה, יש נושא שהיצר הרע דואג לטאטא אותו תמיד תחת השטיח... נושא 'יסודי' שמוזנח עד מאד, הלא הוא: היסוד! שמירת וקדושת הברית! גם אם כולנו חכמים כולנו נבונים וכולנו יודעים ש"קדושה" זה משהו נחוץ וקריטי מאד, אך בסופו של דבר, עובר שבוע, חודש, שנה, שנתיים, וה"קדושה" על מקומה הישן עומדת...

▪

לפעמים נדמה, שהנושא של 'קדושת הברית' והחתירה התמידית להתקדש ולפרוש מהעולם הזה - ירד מהמפה... אני אישית, לא יצא לי לשמוע מאז שהתחתנתי [וגם הרבה לפני] שצריך להתקדש, שצריך לשבור קצת את התאווה, ושבזה תלוי כל התקרבותי לרבינו (כמבואר בליקוטי מוהר"ן, לו) תגידו לי אתם: מתי שמעתם בתור אברכים, בפעם האחרונה, על הצורך לשדד את הבהמיות, ולעלות דרגא במעלות הקדושה והפרישות? מתי שמעתם בכלל שהרבי דורש מאיתנו להתקדש יותר ויותר?

▪

אילו היתה זו הבעיה היחידה, החרשנו. אך הבעיה העיקרית היא, שכשלא עולים - יורדים. כשלא זוכרים שיש עבודה ושמה 'קדושת הברית' - לא רק שלא מתקדשים, אלא נופלים ומתדרדרים... זו עובדא! כי גם אם אנחנו שכחנו לשים לב שהקדושה היא היסוד - הבע"ד לא שכח! גם אם העלמנו עין מכך שכל ההשגה וההרגשה באורו של רבינו הקדוש, תלויה אך ורק בקדושתו של האברך - היצר הרע לא מעלים עין! והוא ממשיך לעבוד במלוא הקיטור... הוא לא יושן... כי הוא יודע ויזכר היטב עד כמה הקדושה קובעת את כל לבביותו וברסלבריותו של האברך...

כשאברך לא משנן תמידים כסדרם את דיבוריו של רבינו ומוהרנ"ת על קדושת הברית [ליקוטי עצות ערך "ברית", אוצר היראה ערך "ברית", וכן הלאה], הוא פשוט נותן לבעל-דבר להרוס לו את החיים, לייבש לו את הלב, ולרוקן אותו מכל זיק של חמימות! וכשאברך לא מרגיש צורך לשאוג על קדושתו, ולהתמהמה מעט בתפילה שאחר "תיקון הכללי" לצעוק ולהתחנן על נפשו האומללה שלא יתנהג כבהמה וכנבל ברשות התורה - אז הוא פשוט שכח מה זה ברסלב'ר...

▪

אברכים יקרים!

אין הכוונה כאן לדברי תוכחה [כי אנחנו הרי רגישים ושבירים מאד, ואסור לומר לנו שאנחנו לא בסדר], אלא לרענן ולהזכיר נשכחות. "לא באתי כמזהיר אלא כמזכיר". באתי להזכיר לחבריי ורבותיי: זכרו זאת ותשימו על לבכם, שיש מושג כזה שנקרא "קדושת הברית", ואסור להתעלם ממנו! "קדושת הברית" אינה לוקסוס, אלא ה"יסוד" כפשוטו ממש! בלעדיו, כל מה שיש לנו הוא כבנין נטול-יסוד...

ויותר מכך: רבינו אינו רבי רק לענייני התבודדות, התחזקות, חצות, ושמחה. רבינו הוא רבי גם לענייני הנהגת הבית, וגם בתחום הזה יש לרבי מה להגיד, וגם שם צריכים ללמוד את דבריו ולציית לו!

▪

חפצנו מאד להקדיש מדור בעלון זה על נושא הקדושה.

אל תיבהלו... זה לא יהיה מדור שישפכו בו אש וגופרית, ויפלשו בו לצנעת הפרט. זה יהיה פשוט מדור, שיזכיר לנו כל שבועיים / כל חודש, מה רבינו מדבר על 'קדושת הברית'.

אנו עדיין מסתפקים איך לעשות את זה, אך אם לא עכשיו אימתי, ואם לא בעלון לאברכים, אז היכן?...

אך בכל זאת, איך שלא יהיה, גם אם המדור לא ייצא לאור, עשינו את שלנו: הזכרנו לכם שלא תזניחו את היסוד!

משביע לכל חי

אסירי תודה הננו לראש הכוללים הנכבד והנערץ על מסירותו הנפלאה, בהתרוצצו שבועות ארוכים שעות ע"ג שעות, למען לא יחסר המזג להיראים והחרדים לדבר ה' המדקדקים על קלה כבחמורה, ובפרט בענין 'כשרות המזון' שהזהירנו רביז"ל ע"ז מאד, הבאים להקיבוץ על ציון רביה"ק בימי ראש השנה הק', ודאג להם במסירות ללא קץ שיהיה להם אוכל מהודר בתכלית ההידור, בהשגחה המהודרת של 'בד"ץ העדה החרדית', לקיים בהידור הכתוב: 'איכלו מעדנים ושתו ממתקים', שמו מפארים

הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א

רו"מ הכוללים 'אורות הנחל'
בביהמ"ד הגדול דחסידי ברסלב מא"ש

וברכותינו הלבביות: יה"ר מלפני היושבי בשמים, שישפיע לו שפע רב וברכה מרובה, ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח, ויוכל להרבות ספסלי ביהמ"ד להגביר פעלים לתורה ולתעודה בדרך רבינו הקדוש, בהרחבת הדעת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ומיעתא דשמיא, אמן.

המברכים בלב ובנפש חפיצה

חו"ר כולל אורות הנחל

מדר"ש תנחום"א

נשבר לבבנו ונפלה רוחינו, בהגיע אלינו הבשורה המרה על הילקח מאתנו האי זקן שבחבורה, עובד את ה' בכל כחו, מקיים עצות רבינו בתמימות ובפשיטות, זריזותו הנפלאה בכל עניני עבודת ה' היה לשם דבר, הגה בתורת ה' בהתמדה מרובה, ראש וראשון לכל עניני רביז"ל, בנה במסירות נפש את ביהמ"ד 'אור אברהם' ע"ש הגר"א שטרנהרץ ז"ל

הרה"ח ר' משה בורשטיין ז"ל

בעל הנחמות הוא ינחם את כל המשפחה הנכבדה, ובפרט לבנו החשוב

ידידנו עוז הר"ר חיים שליט"א

העומד לימיננו בכל עת, בתוך אבלי ציון, ונזכה במהרה לנחמת ציון וירושלים בביאג"צ, אמן.

איחוד האברכים הצעירים

מ'עט' האברכים

מכתב מיוחד במינו, מאחד האברכים, שיש בו התחזקות והתעודדות נפלא לכלל האברכים החשובים.

כבוד מערכת גליון 'מימי הנחל', שלום רב!

ראשית כל הנני להוקיר את עבודתכם החשובה והמסורה, להגביר פעלים בין אברכי אנ"ש, הן בהוצאת הגליון, והן בסעודות שארגנתם על הצד היותר טוב, וכן שאר הפעילויות שעשיתם ושאתם עתידים לעשות בעז"ה, יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם.

הנה ברצוני מעל במה חשובה זו, לכתוב כמה גרגירים לזכרון חברי הבלתי נשכח, האברך היקר הר"ר בנימין זאב שטרן ז"ל, אשר בימים אלו חל יומא דהילולא דיליה (ט' חשון) ויהא הדברים לעלוי נשמתו הטהורה.

לא מש מזכרוני עבודתו הנפלאה שהיה לו בענין 'התבודדות', ובפרט מה שהיה מחזק אחרים לעשות התבודדות ואפילו רק כמה דקות, **היה ממש מתחנן ברחמים מדוע שלא לקיים עצת רבינו הנפלאה הזו כל אחד כפי יכלתו אם זה חמש דקות או עשר דקות. וסיפר לי שהוא בעצמו התחיל עם זה הדרך של כמה דקות עד שזכה לקיים העצה הנוראה לעשות התבודדות שעה שלימה בכל יום**, והיה מקדיש שעות ארוכות לדבר עם אחרים להתחזק בעבודה זו, וראו עליו בעליל שענין זה נוגע ממש בציפור נפשו, לקיים עצת רבינו בתמימות ופשיטות. וזכורני שמצאתיו פעם אחת עומד ליד ביתו ומדבר עם אברך על ענין זה, ואחר כמה שעות שוב ראיתיו עומד במקום הלז בעודו מדבר על לבו לעשות התבודדות ואפילו רק כמה דקות, וזכות הרבים תלוי בו שע"י עושים רבים התבודדות עד היום הזה.

גם בענין 'בין אדם לחבירו' היה נפלא מאד, והיה מאיר פנים לכל אחד ואחד בחביבות וחמימות, והיה דואג שכל אחד ירגיש בסביבתו בנח ובטוב.

כן עסק הרבה להאיר אור רבינו בין חביריו והסובבים אותו, והיה מדרבן אותי ללמוד את ספרי רבינו הרבה, ולאו דוקא הספרים הגדולים כמו ליקוטי מוהר"ן וכו', אלא אפילו הספרים הקטנים ואפילו את הספרים בהם כתוב שיחות ומעשיות של אנ"ש, היה מעודד מאד לקוראם, להתלהב בשלהבת אור רביז"ל שהאיר באנשיו לדורותם.

ואציין סיפור נפלא בו נראה שני צדדי המטבע, הן את ה'הארת פנים' שלו, והן את עבודתו להתחזק בעניני רביז"ל: אברך אחד מהקרובים אליו מאד, היה ר' בנימין זאב בכל עת מצא מדבר על לבו שילמד בספרי רבינו, עכ"פ בספרי השיחות, ולכן כשיצא לאור הספר הנפלא 'דיבורי אמונה', ביקש ממנו מאד שיעבור עליו מהחל עד כלה. פעם אחת מצאו לאותו אברך בבית המדרש בשעות הצהריים, הוא ניגש לארון והוציא את ה'דיבורי אמונה' וניגש אליו באמרו הנה תלמד קצת ותתחזק מעט, האברך שהיה אחרי לימוד חצי יום בכולל בהתמדה מרובה, ניסה להתחמק ממנו בהשיבו: 'אין לי כח, אני רעב עדיין לא אכלתי ארוחת צהרים וכו', אך רב"ז לא הרפה ושאלו במאור פנים: 'מה הנך אוהב לאכול?' הלה שהיה מחביריו הקרובים מאד כאמור ענה לו בפשיטות: 'במבה', רב"ז לא נרתע ואמר לו בחביבות: שב עתה ותלמד חצי שעה בספר הזה ותקבל את מבוקשתך, כעבור חצי שעה פנה רב"ז ל'חנות' הקרובה וקנה לו את מה שהבטיח...

עוד יש לכתוב על עבודת התפילה שלו, שהיה בהתלהבות מרובה בכל הכח שהפליא את כל סובביו, ואף קנה לכך 'סידור' מיוחד [כמדומני שהיה 'כוונת ה'] כדי שיוכל להתפלל ביתר כוונה והתלהבות..

מחמת קוצר היריעה לא אאריך, אך זאת הנני מוכרח לציין על **עבודת ה'קדושה' אשר לו, שהירבה לדבר ולחזק בענין זה, ולאו דוקא בעבודות נשגבות של פרישות וכו' אלא אפי' עבודות פשוטות של 'שמירת עינים' ולהזדרז מאד בעבודת ה'מקוה', גם היה מרבה כל עת שהיה לו 'שיחת חברים' לדבר על הענין אשר 'צדו צעדינו מלכת ברחובותינו', וממש בכה במר נפשו להתחזק בענינים אלו.**

עוד הרבה באמתחתי לספר על האי נפש נקי וצדיק שנסתלק מאתנו בחטף, וכל מה שכתבנו אינו אלא מעט מן המעט מה ששיקף דמות מופלאה זו, ועוד חזון למועד, ואסיים בברכה שנזכה מהרה לתחיית המתים בביאת גואל צדק אמן.

בכל חותמי ברכות

נתן (בריי"ק) שפירא

אברך יקר!

אם עדיין אינך נמנה על משתתפי החבורות, הננו אליך בקריאה של חיבה!
בוא והשתתף בגיבוש והאחדות שכבר החל בחבורות ונזכה לקבל ממך ותקבל ממנו חיות חדש בעבודת ד' והתקרבות לצדיק! בחר לך חבורה שבועית כלבבך!

חבורת יום א':

ב"בית מדרשינו הגדול" בבית צבי, בשעה 7:00, באידיש, ע"י **ר' ראובן שיף**.
(לאברכים צעירים בני שנה שניה ושלישית)

חבורת יום ב':

בבית ר' אליעזר קירשבוים, בשעה 7:00, באידיש, ע"י **ר' שמעון צבי שפירא**.

חבורת יום ג':

כל שבוע בבית א' מחברי החבורה, בשעה 7:00, **בלשה"ק, שיחת חברים ביחד**.
פרטים: ר' חיים צ'צ'יק 05484-85412.

חבורת יום ד':

ב"בית מדרשינו הגדול" בבית צבי, באידיש, בשעה 7:00, ע"י **ר' ראובן שיף**
(לאברכים בני שנה ראשונה)

חבורת יום ה':

בשעה 8:00 בבית הר"ר אליעזר סאוויצקי הי"ו
רחוב בינת ישכר 1 ק"ג
שיחת חברים באידיש (מיועד לבני חו"ל)
אחראי ר' מרדכי הברפלד הי"נ: 0548495599

שיעור בעבודת ד' ע"פ דרך רבינו הק':

יום א' בשעה 2:30 בצהריים בלשה"ק
ר' אליעזר חשין, בבית ר' יחיאל צוקר 05731-55472.

"התחדשות"

חבורה חדשה ב"בית שמש"
ביום ב' בשעה: 8:15 ע"י ר' ראובן שיף
בבית ר' רפאל אנשין הי"ו רח' החיד"א 6 גבעת ירושלים

כאשר קיבצנו כעמיר גורנה את שמות האברכים השייכים לחבורות והנלוים אליהם נדהמנו כשהמספר עבר את ה-130 אברכים.
אפשר בהחלט לפתוח עוד כמה חבורות אם תיענו לקריאתנו!

רק אתם החזיקו עצמכם יחד
אז תהיו אנשים כשרים.

אט קומט די גילדענע נעכט!!!

הבהרה ותזכורת: כי 'חסיד ברסלב' הולך לישון מיד אחרי מערב, כדי לקיים רצון רביו"ל לקום בחצות הלילה. אך מכיוון שדורינו דור יתום נהפכו יום ללילה ולילה ליום יאיר... לכן מנצלים את הזמן כדי להתחזק בדרכי רביו"ל. ואתה, שזכית לא להתבלבל מהבלי העולם והנך זוכה להקדים עלות על יצועך אשריך! חזק ואמץ! כי לא אליך דברינו...

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

שלוחה בזאת אל האי גברא יקירא, עמל בכל כחו להנחיל אור רביז"ל בין אנ"ש, הקים את חבורתינו "מורשת הנחל" במסירות נפלאה,

ה"ה הר"ר **אליעזר ליפא בורשטיין** הי"ו

על השמחה אשר במעונו בהולדת הנכד

בן לבנו החשוב ר' מרדכי הי"ו

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שיזכה לראות נחת דקדושה מכל יו"ח, עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים, ויוכל להמשיך בעבודתו הקדושה מתוך הרחבת הדעת, בשפע גדול ובהרווחה מרובה, להאיר את אור רביה"ק ביתר שאת ועוז, ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח.

המברכים מקירות הלב

איחוד האברכים הצעירים ירושלים
שע"י "מורשת הנחל"

מזלא טבא וגדיא יאה

ברגשי גיל ובתרועות שמחה, נרים ונישא קולנו קדם מורה דרכינו, מאיר נתיבותינו ומדריכנו בשביליה העמוקים של תורתינו הקדושה, מאיר עינינו בשעוריו הנפלאים והבהירים מועד במועדו, משיב לשואליו דבר ה' זו הלכה בחביבות ובמאור פנים. ה"ה ראש כוללינו הנערץ

הרה"ג ר' **העניך יצחק רוזנבלט** שליט"א

מורה ודאין פעיה"ק ירושלים
ראש כולל "אורות הנחל"

לרגל הולדת בתו למז"ט

והברכה אחת היא: יהא רעוא מן קדם שמיא שיזכה לראות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח, ויוכל להמשיך בהרבצת תורה מתוך הרחבת הדעת, ויתבדרון שמעתתיה בי מדרשא ע"י ספריו הנפלאים 'הרי הלכות'.

המברכים מקירות הלב

תלמידים השותים בצמא דבריו בכולל 'אורות הנחל'

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבריו היקרים

ר' **יעקב קליגר** להולדת הבן	ר' **נתן** ברי"ק **שפירא** להולדת הבן	ר' **נתן סיעה** ר' **יוסף חיים** בן הרה"ג ר' שמעון **אנשין** לנשואיהם בשעטו"מ.	ר' **משה יעקב צוקר** להולדת הבת	ר' **שמעון לוינזון** להולדת הבת

שבת ההתאחדות
פר' תולדות תשע"ב
גליון שיחת חברים
מימי הנחל
י"ל ע"י
איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים
שע"י "מורשת הנחל"
גליון ה' ערב ר"ח כסלו תשע"ב

דבר האיחוד

ובכן, עומדים אנו בפתחו של "שבת ההתאחדות" הנכסף והחשוק.. משק כנפי השבת המרומם כבר נרגש באויר..

הבה נחזור בקצרה על פעולות ה'איחוד' מאז היווסדו, בכדי לחדד את מטרתנו לו רוצים אנו להגיע.

הכל התחיל ב'גליון' קטן – רק של ארבע עמודים.. שם סיפרנו על ההתעוררות הגדולה שקיבלנו משיחתו של הר"ר ישראל מאיר ברנר שליט"א בסעודת סיום הספה"ק "שיחות הר"ן", שחייבים לחזק את ענין האחדות בין אנשי הצדיק ובפרט בין האברכים הצעירים.

החיזוק העצום שקיבלנו מאת האברכים היה להפליא, נוכחנו לדעת עד כמה באמת היה חסר ענין זה בין האברכים. ההתלהבות שהחל בענין זה עודד אותנו מאד, ולקראת ר"ח אלול יצא לאור בעז"ה ה'גליון השני' מורחב יותר עם הוספות חשובות דוגמת "נקודת החבר" בו מאיר בכל גליון אחד האברכים את ה'נקודה' שלו בעניני רביז"ל לכלל האברכים החשובים, וכן התודענו על 'חבורה חדשה' שנפתחה לאברכים בני חו"ל בביהמ"ד 'אור אברהם' להתאחד ולהתחזק בעניני רביז"ל. כמו כן נתאחדו יותר משבעים אברכים ב'סעודת ראש חודש' והתחזקו בדיבוריו הנפלאים של הר"ר ישראל מאיר ברנר שליט"א בעניני חודש אלול ור"ה במשנת רביז"ל.

במוצאי שב"ק פרשת כי תבא התקיים 'סעודת מלוה מלכה' לכלל האברכים כהכנה ל'ימי הכסא', ושמענו סיפורים נוראים על עבודתם המופלאה של זקני אנ"ש מאת הר"ר יהושע דוב רובינשטיין שליט"א.

לקראת ראש השנה של רבינו הק' יצא לאור ה'גליון השלישי' עם מאמרים מיוחדים בגודל מעלת ציון רביה"ק והקיבוץ בימי ר"ה הק'.

בליל חמישי ד'חול המועד סוכות' ליל אושפיזא דיוסף, התקיים 'כינוס חג' לכלל האברכים, ושמענו דיבורים נפלאים מאת הר"ר אברהם יארבלום שליט"א שביאר בטוב טעם מהותו של חג "שמחת תורה" וגודל האהבה שהשי"ת מראה אז לעמו ישראל. כן שמענו דברים נוראים מהאברך היקר ר' שמואל מאיר חשין הי"ו על החיוב שמוטל על כל אחד ואחד להתפלל בביהכ"נ הנקרא על שמו של רביה"ק.

בחודש חשון האיר ובא הגליון הרביעי במספר, בהתחדשות לקראת הזמן החדש, בו נתפרסם על עוד 'חבורה' חדשה שנפתחה בעיר 'בית שמש' לאחד את האברכים היקרים דרי העיר. וכן נתבשרנו על 'שבת ההתאחדות' שקרמה אז עור וגידים.

ועתה, אחרי תלאות ותהפוכות שקצתם כבר ידעתם, נוסעים אנחנו אל המקום בו נשבות בשבת קודש להתאחד כלל האברכים היקרים בצותא חדא, לקבל נועם קדושת שבת מהצדיק האמת – בחי' שבת.

▪▪▪

הרבה מטרות ישנו ל'שבת' כזו: שבת התעלות, שבת התחזקות, אצל רבים הינו הזדמנות טובה לנסוע לקברו של צדיק, ואצל אחרים הוא גם לתת קצת נייחא למוחין...

אך אנו כדבוקים להוראתו הברורה של רביה"ק: "רק אתם תחזיקו עצמכם יחד" **מטרה אחרת לגמרי יש לנו כאן והוא: לקבץ ולאחד את כלל האברכים היקרים אנשי הצדיק, להתחזק יחד בדרך רביה"ק ובקיום עצותיו הנפלאות,** ובשבת כזו ישנה הזדמנות פז להוציאו לפועל, שבו נמצאים כל האברכים יותר מעשרים וארבע שעות ביחד, וכן מוצאים 'פנים חדשות'.. אם חדשות – שאינו מכיר אותם כלל, או שמכיר אותם רק קצת...

ולמען יצליח דרכינו עלתה בדעתי עצה נפלאה והוא: **שכל אחד ישב בשב"ק בעת ה'סעודות' ליד אלו האברכים שאינו מכיר אותם כל כך. ובזה נרויח בכפלים, א. שיתרבה ויתגדל ה'אחדות' בין החברים, ב. שיתודע לעוד נקודות נפלאות שישנו בלבות האברכים היקרים מה שמאיר להם דרכים נפלאים להתחזק בדרכי הצדיק.**

ומי שאין לו מוחין לזה, ורוצה לשבת עם חביריו המוכרים בפרט בשבת שכזו שאין לו עוד הזדמנויות כאלו לסעוד כל סעודות השבת בצותא, יש לי עצה עבורו שהיא הרבה יותר פשוטה, ובאמת הוא חובה על כל אחד ואחד ע"פ מאמר רבותינו ז"ל: "הוי מקדים בשלום כל אדם", היינו: **לקרב את כל אחד ואחד מהאברכים היקרים ע"י שיגש עכשיו - בעת קריאת העלון... אל כל אחד ואחד – בלי יוצא מן הכלל - ויקדמו בברכת "שלום עליכם" בחביבות ובמאור פנים, [ישאל לשמו אם אינו מכירו] וישוחח אתו קצת בעניני רביז"ל או בשאר עניני דעלמא, וכן בשב"ק יברך את כאו"א בברכת "שבת שלום" חמה ולבבית.** ועצתי אמונה, שע"י זה יתקרבו ויתאחדו הלבבות ביותר, לקבל יותר את אור רביה"ק המאיר בכל אחד ואחד.

תפילתנו ותקותנו, שנפיק את מירב התועלת משבת התאחדות זו להתחזק ביתר שאת בדרך רביה"ק, להאיר את ימי החורף באור הצדיק הקדוש המאיר עלינו.

בברכת שבת שלום, העורך

נקודת החבר

לוי יצחק צוקר

'נקודת החבר' ב'ברסלב' מהי?!

הנה יש בברסלב נקודה שנראית כעין תרתי דסתרי. מצד אחד. אומר רבינו הק': "רק אתם תחזיקו עצמכם יחד" וכו', וכן ידוע השיחות "המנין שלכם היה בוקע רקיעים", "הגגינה שלכם הוציא אותי ממטתי" וכו', וכן ראו תמיד אצל אנ"ש שהיו חיים ביחד באהבה נפלאה, כמו שרואים ב'ימי שמואל' את העבודות שהיה לו תמיד עם חביריו, ר' יעקב זאב ור' אלטר בן ציון, וכן היה ר' לוי"צ אומר תמיד, שאלו שעבדו את ה' לבד, לא החזיקו מעמד בזמן הקשה של ה'קומוניסטן', ורק אלו שהחזיקו עצמם יחד עם אנ"ש הם החזיקו מעמד, וכן יש עוד הרבה סיפורים מאנ"ש בענין זה. נמצא לפי"ז שצריך כמה שיותר להחזיק עצמנו ביחד, אם להתפלל יחד עם אנ"ש, אם זה להסתובב בין אנ"ש, לבא לחבורות שמדברים דבורי הצדיק כמה שיותר וכו'.

ועל מטרה זו גם זכינו בדורינו אנו לאחדות שכזה, ע"י החבורה הנפלאה "מורשת הנחל", וכ"ש עכשיו שיש גם "איחוד האברכים" (שהוקם בכדי לעזור בכל עניני האברכים של כלל חבורות 'מורשת הנחל') ב"ה אשרינו!

מצד שני. הרי רביה"ק אמר: "איך האב נישט ליב אייערע פראזניקעס" כלומר שרבינו אינו אוהב את ה'סעודות' וה'פאברענגען' שעושים, כמנהג החסידים, וכדמצינו אצל גאון עוזינו מוהרנ"ת כשנשלח ע"י חבירו תלמידי הרה"ק רלוי"צ מבארדיטשוב(!) לקנות 'מזונות' לסעודת 'מלוה מלכה', נכנס לעז"נ בביכ"נ אחד ובכה, בהיזכרו על תכליתו הנצחי והתבטא: "אויף דעם בין איך געקומען אויף דער וועלט קויפן בייגל?!" הבה ונתבונן, וכי מדובר כאן בכמה מבלי הזמן ח"ו, הרי מדובר פה בחסידי קמאי שרצו לאכול סעודת מלוה מלכה, ואעפ"כ התבטא כך ר' נתן, וכן ידעו תמיד אצל אנ"ש שכל דבר רביה"ק הוא בבחי' 'שמן בחשאי', שאינו הולך בקול רעש גדול כ"א עדרים עדרים, וכן ה'הצנע לכת' עם ה' אלקיך וכו'.

היאך מתיישב דבר זה? מה אני בתור 'מקורב' (וכי מה אני אשם שאבי הוא ברסלבר...) שרוצה להיות אפוי בלבו של רבינו הק', אמור לעשות?

וננקוט שאלה זו גם מזווית אחרת. אם אני ואתה – כולנו, היינו כעת באחד מחצרות החסידים הרי היה לנו אותו 'ברען' והתלהבות, היינו יכולים לשבת יחד ולהקים ג"כ 'איחוד האברכים' ולעשות 'שבת התאחדות' כינוסים חבורות וכו' (כמובן שאין להשוות כלל מבחי' התוכן, העבודות וכו', רק כוונתי הוא לעצם הענין וה'ברען') וא"כ במה אנו שונים שאנו 'ברסלבר' חסידים? ואולי להיפך בגלל שאנחנו 'ברסלבר' ואין לנו אדמו"ר חי [כביכול] ואין לנו 'טיש' וכו' אנו רוצים להשתוות להם לעשות כמוהם חבורות ושבתות?! מה באמת רצוננו בכל החבורות ובשבת ההתאחדות?!

▪▪

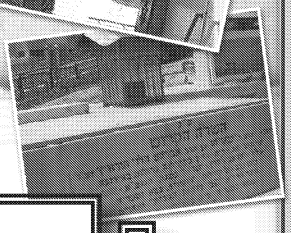
ובכן, התשובה מובאת בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ד [שרלוי"צ היה אומר על תורה זו שהוא ה'יסוד' של ברסלב], דמבואר שם שיש שלש נקודות: א. נקודת עצמו, "שצריך כל אחד לדבר בינו לבין קונו" (דהיינו לעבוד את השי"ת לבד לפי מדרגתו ולפי מקומו שהוא שם, לחפש ולבקש את השי"ת באמת). ב. נקודת החבר, "גם צריך לדבר עם חבירו בירא"ש כדי לקבל התעוררות בלבו וכו' והנקודה הזאת הוא בחי' צדיק לגבי חבירו" וכו'. ג. נקודת הצדיק, "וכל הנקודות הללו הם ענפים להצדיק שהכל צריכין לקבל מתחילה מהצדיק שהוא נקודה הכללית". כלומר שכל הענין שלנו הוא לחפש ולבקש בכל עת את הצדיק האמת שורש הבריאה 'נקודה הכללית של כלל ישראל', ובפרט של אלו המחפשים ומבקשים אותו ונקראים על שמו, ורוצים ומשתדלים ללכת בדרכיו ולקיים עצותיו הנוראים, וזה עיקר עסקינו בזה העולם.

ואחד הדרכים שאנו צריכים לעשות כדי להיכלל בהאי צדיק ולהיות הענפים מקושרים יותר לשורש, הוא ע"י שנקיים את 'נקודת החבר' היינו לדבר עם חברו בירא"ש. והוא ענין אחר לגמרי, כלומר: לא שאני בא ל'חבורה' בגלל שאמצא שם את החברים שלי וכו', אלא אני בא לחבורה 'לקבל ולתת' את ענין הצדיק. וצריך לחשוב היטב בכל פעם לפני שהולך לחבורה, "למה אני בא לכאן?" אם אני בירידה ח"ו - בשביל לקבל מרבינו הק' שאוכל להחזיק מעמד. ואם אני בעליה – כדי לחזק ולהאיר יותר את אור הצדיק שמאיר בי, לאחרים. ובכל אופן איני בא סתם! כי יכול להיות אחד שישב ב'חבורה' כמה וכמה שנים מידי שבוע בשבוע, ולא יהיה [מזה יותר] ברסלבר...

ואם באים לחבורה באופן זה, וכן עכשיו ל'שבת ההתאחדות' [כידוע, ש"השבתות ששובתין אצל הצדיק" הוא גם מה שמתקבצים יחד אנשי הצדיק, להתחזק בדרכין] במחשבה זאת, הרי"ז ענין אחר לגמרי, וע"ז אפ"ל [בניחותא] "אויף דעם בין איך געקומען אויף די וועלט?!" אכן כן, לזה הגענו לעולם, לגלות ולחפש את הצדיק, וגם אם זה מתבטא בקניית 'בייגל' לחבורה וכדו'. כי הרי זה לא אסיפה סתם לספר 'סיפורי צדיקים', אלא זהו חלק מ'חיפוש הצדיק'. ובזה הענין היה תמיד אצל אנ"ש 'שיחת חברים' [אמנם בדורות הקודמים היה ענין שיחת חברים יותר בפרטיות באופן של שנים שנים, או באופן שה'תלמידים יעשו תלמידים' דוגמת ראבר"ן וחבורתו, וכן ר' שמשון בארסקי וחבורתו. אכן כיום זכינו לאופן כזה, של שיחת חברים 'בחבורה', ובפרט שע"י זה אפשר בניקל יותר לעשות שיחת חברים בפרטיות].

לעובדה ולמעשה, אחי היקר! חזק ואמץ להגיע לכל חבורה, סעודה או כינוס שעושים החברים - אנשי הצדיק, וכן לבא להתפלל תמיד בביהכ"נ הנקרא על שם הצדיק, ותראה שיהיה תמיד חלקך עמהם לתחוב ראשך בכל מקום שמדברים מהצדיק - במסירות נפש. ובד בבד לזכור, שלא רק זה הוא שמחבר את הענף לשרשו אלא הוא רק אחד האמצעים, והעיקר הוא לחפש את עצמו תמיד היכן אני בעולם, היכן אני עם הצדיק, עדי נזכה להיכלל באמת בצדיק האמת להיות אפוי בלבו הק', ולהיות הענפים דומין וקשורים היטב לשרשן – ה'זקן דקדושה' כלליות השבעה רועים אמן.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

כפי שמצויין בכותרת, המדור מיועד לחקר "מקומות הקדושים" בארץ ישראל, כאשר הכוונה היא קברי התנאים והאמוראים ושאר הצדיקים הטמונים ברחבי הארץ. אולם האמת היא שכל אבן וכל ד' אמות בארץ ישראל - "מקום קדוש" הוא. רבינו הקדוש כאשר הגיע לארץ ישראל, פסע בה ד' אמות ומיד הכריז שכבר השיג מה שהשיג ואילו הדבר היה תלוי בו הרי שהיה תיכף ומיד חוזר לביתו - - -

ללמדנו כי הארץ קדושה היא, וכל מקום שבה יכול בהחלט להכלל כאחד מ"המקומות הקדושים" שבארץ ישראל. החסיד השרף רבי שמואל שפירא, באחת מנסיעותיו להשתטח על קברי הצדיקים בגליל, הגיע לקבר מסויים שיש עליו עוררין שאינו נכון וכי הצדיק טמון במקום אחר לגמרי, אך רבי שמואל לא שת לבו לדברי השוללים, ושפך לבו כמים ואף ניגש ונישק את המצבה בחרדת קודש. לתמיהת הסובבים ענה ואמר: "בכל אופן הרי זו אבן קדושה מארץ ישראל" - - -

לרגל השבת המיוחדת הקרבה ובאה, בה נתאסף כולנו כאיש אחד בלב אחד ביישוב "אור יהודה" השוכן סמוך ונראה לעיר "יהוד" אשר בה מצויין הציון הקדוש של השבט יהודה בן יעקב אבינו, חפצתי להעלות על הכתב אודות מקום קדוש זה, והאמת אגיד שהיתה לי הפתעה גדולה, וכאשר התחלתי לחפש במקורות השונים, בהם ספרים עתיקים ותיאורי מסעות של נוסעים קדמונים, מצאתי לא פחות מעשרה שיטות שונות היכן מקום קברו של יהודה בן יעקב!!!

אולם כפי ששמעתי מזקני אנ"ש, מקובלים ועומדים אנו, שכל ציון קדוש אשר יושבי הארץ הנכריים עשו ממנו "עסק" והכתירוהו בתואר "נבי" וכדו', כשלרוב שמותיהם דומים ומזכירים את שם הצדיק הקבור שם, אין ספק שמדובר במקום קדוש ליהודים. מאידך גיסא, מעולם לא החשיבו הנכרים את קברי גדוליהם הם, (מלבד מקומות יחידים של מאתיים השנים האחרונות, אשר ידועים וברורים), ואם כן, כל מקום שקדוש בעיניהם יש לו חזקה של קבר הצדיק, גם כאשר אין ברור איזה צדיק השוכן שם.

לאור זאת, גם אם יחליט מי שיחליט כי קבר יהודה בן יעקב נמצא במקום אחר, אין ספק שהמקום בו מצויין קברו ביהוד, הוא קבר של צדיק, וכפי שהערבים עצמם קוראים לו שהוא מבני יעקב כמתואר להלן.

ויהי רצון שזכות אדוננו יהודה בן יעקב, יעמוד לנו שהשבת הבאה עלינו לטובה ולברכה, תפעל את פעולתה הטובה ברוחניות ובגשמיות, בברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל אשר נפנה. אכי"ר

"אור יהודה" על שום מה?...

כאשר יצאו בני ישראל מארץ מצרים, לאחר הנסים והנפלאות שעשה הקב"ה במצרים, לקח כל שבט ושבט את עצמות ראש השבט, והעלו אותם לקבורה בארץ ישראל. וכפי לשון הירושלמי (סופ"ק דסוטה) "מלמד שכל שבט ושבט העלה עצמות ראש שבטו עמו". למרות שהדבר לא נכתב כאן כלל, יש המציינים ירושלמי זה כמקור לשיטה שכל ראש שבט נקבר דווקא בנחלתו הוא, אולם המקור האמיתי לכך הוא בספר הישר לרבינו תם (סוף יהושע): **"ויהי בימים ההם בשבת בני ישראל בעריהם לבטח, ויקברו את ארונות מטות אבותיהם אשר העלו ממצרים, איש בנחלת בניו, את שנים עשר בני יעקב קברו בני ישראל איש באחוזת בניו"**. להלן ממשיך שם ומונה את המקומות בהם נקברו ראשי השבטים, בהמשך נתייחס לדבריו אודות קבר יהודה בן יעקב.

מבדיקת המקומות השונים כפי שאנו רואים ויודעים, ישנם מסורות עתיקות כמעט על כל שבט ושבט היכן הוא טמון, ולאו דווקא בנחלתו, כך אנו מוצאים את קבר ראובן בן יעקב בחולות 'יבנה', שהוא דווקא בנחלת יהודה או לדעה אחרת ב'ארבל' שהיא נחלת נפתלי, קברי שמעון ובנימין בני יעקב מצויינים במבנים שונים בכפר סבא אשר בנחלת אפרים, וזאת ללא שאנו מחשיבים מסורות שונות ומשונות לגבי קברים נוספים. (לדוגמא נציין כי יש המציינים את קבר גד בן יעקב במערבה של העיר רחובות, בבנין עם כיפה לבנה ואילנות עתיקים סביבו, בו מצבה נמוכה שנקראה בפי הערבים הקדמונים "קבר נבי גנדה אבן סדנה יעקב" (= קבר הנביא גד בן אדונינו יעקב).

מאידך גיסא ישנם חלק מקברי השבטים המצויינים דווקא בנחלתם הם, כמו קבר נפתלי המצויין ב'קדש נפתלי' שהיא בנחלת נפתלי, צמוד אליו נמצא קבר אשר, (כפי המקובל קו הגבול בין נפתלי ואשר עובר בין שני הארונות המצויינים שם עד היום), דן בן יעקב באשתאול שהיא נמנית בין ערי נחלת דן, (הגם שרבי אשתורי הפרחי מציין קבר דן בחורבת דנה ליד הר תבור ומצוי בנחלת שבט יששכר), קבר יוסף הצדיק הנמצא בשכם, אשר בנחלת בניו אפרים ומנשה ועוד.

אולם כאשר אנו מגיעים לקבר יהודה בן יעקב המבוכה רבה ביותר, לא פחות מעשרה מסורות שונות ישנם אודות מקום קברו, ברובם הגדול אלו הם מסורות הישמעאלים תושבי הארץ, שקראו לכמה וכמה מהמקומות הקדושים בשם "נבי יהוד" או "נבי יהודה", ויתכן מאד שהם רצו לציין כי זהו קבר קדוש של "יהודי" ולאו דווקא של ראש שבט "יהודה". אולם באותה מידה יתכן שאכן זהו כן קברו של יהודה בן יעקב, וכפי שכתבנו בתחילת הדברים, אין ספק שבכל מקרה מדובר במקום קדוש וקבר הצדיק שהוא מקום מסוגל לקבלת התפילות ודביקות בהשי"ת כאשר באמנה אתנו מדורות אנשי שלומינו בדורות שעברו, אשר חרשו את הארץ לארכה ולרחבה להשתטח על קברות הצדיקים ולהתחדש בתורה ועבודה.

בראשונה נציין את המקורות אשר ממקום קדוש יהלכון, גדולי ישראל ואחריהם עולי הרגלים היהודיים שהעלו על גבי הכתב את אשר נודע להם בביקורם בארץ הקודש. ורק לאחר מכן נציין את המסורות אשר שורשם ע"פ דברי תושבי הארץ הנכריים.

1. **"עיר בנימין" אשר נגד "בית לחם"**. שיטה זו, שקבר יהודה בן יעקב נמצא באיזור בית לחם, היא בעלת המקורות הנאמנים ביותר, שכן הדברים מובאים בספר הישר לרבינו תם וחוזרת ונשנית בספר הדורות, עדן ציון ועוד. ולתועלת הדברים נעתיק כאן את לשונו של רבינו תם המציין כל ראש שבט היכן הוא נמצא (ובסוגריים מרובעות נציין אם כיום יש לנו מידע על כך). וזה לשון קדשו:

"ואלה שמות הערים אשר קברו בהם את שנים עשר בני יעקב אשר העלו ישראל ממצרים, ויקברו את ראובן ואת גד בעבר הירדן ברומיא אשר נתן להם משה לבניהם [לא ידוע]. **ואת שמעון ואת לוי קברו בעיר 'מגדא' אשר נתנה לבני שמעון** [לא ידוע] **ויהי מגרש העיר לבני לוי. ואת יהודה קברו בעיר 'כביא'** (במהדורות החדשות בספר הדורות מוגה "**בנימין**") **נגד בית לחם** [ג"כ לא ידוע, אולם מובן שהוא באיזור בית לחם דהיום, ולא כדעת קצת חוקרים שמדובר בבית לחם הגלילית שהרי אינה בחלק יהודה] **ואת עצמות ישששכר וזבולון קברו אותם בצידון בחלק אשר נפל לבניהם** [לפחות לגבי זבולון מובא הדבר בימי מוהרנ"ת] **ודן נקבר בעיר בניו באשתאול** [ידוע כיום ליד בית שמש] **ואת נפתלי ואת אשר קברו אותם בקדש נפתלי איש איש במקומו אשר ניתן לבניו.** [מצויין גם היום, ומעניין שאמנם יש קבלה כי קו הגבול בין נחלת אשר לנפתלי עוברת בדיוק בין שני הארונות הנמצאים שם, מה שמתאים ללשונו של ספר הישר "איש איש במקומו"] **ואת עצמות יוסף קברו בשכם בחלקת השדה אשר קנה יעקב מאת חמור ויהיו לבני יוסף לנחלה** [ידוע ומפורסם] **ואת בנימין קברו בירושלם נגד היבוסי אשר נתן לבני בנימין** [לא ידוע] **איש בעיר בניו קברו בני ישראל את אבותם".**

2. **ציפורי - סמוך לציון רבי יהודה הנשיא.** כך מעיד הנוסע ר' יצחק בר מוסא שביקר בארץ בסביבות שנת ש"א וזה לשונו: **"ותלך מעט ותמצא כיפה בנויה ובה יהודה בן יעקב אבינו ע"ה וסמוך לו רבינו הקדוש ע"ה".** כיום אין לנו כל קצה חוט על איזה "כיפה" המדובר, אולם באיזור ציפורי נמצאים כמה וכמה מבנים ומערות העשויים לענות לתיאור זה.

3. **ארבל.** המקור היחיד הוא באגרת ששלח רבי יצחק בן אלפרא מבני העיר מלקא, לרבי שלמה בן רבי שמעון דוראן ומכונה בשם "קבלת צדיקי ארץ ישראל". במקום זה ציין לאחרונה הרב גבאי את קברותיהם של ראובן שמעון ולוי ודינה אחותם, וכן מערת שת בן אדם הראשון, וזאת ע"פ כמה וכמה ספרים המזכירים זאת. אחד המקורות הוא האגרת הזאת, שם הוא כולל יחדיו את "ראובן בן יעקב ושמעון ולוי **ויהודה** ודינה ובנימין". ישנם מהחוקרים שהחליטו כי שיטה זו היא הנכונה, והביאו גם ראיה לשיטתם ממדרש 'ויסעו' (ילקו"ש ויישלח קלג) שם נכתב: "ונטה יעקב לתמנה ויהודה לארבאל". אך לענ"ד אין כאן שום ראיה, היות ובמדרש הנ"ל הדברים מובאים לגבי מלחמת השבטים לאחר מעשה דינה בשכם, ולאחר שעשו שלום עם האמוריים נכתב שיהודה הגיע לארבל, ללא שום הקשר למקום קברו או נחלת בניו בחלוקת הארץ.

4. **חברון.** ב"אוצר מסעות" מעתיק בשם יוסף בן מתתיהו בספרו "קדמוניות היהודים" הטוען כי עצמות כל בני יעקב שמתו במצרים, לבד יוסף, הביאו בני ישראל עמהם ויקברום בחברון. כמובן שלדעתו גם יהודה נכלל עמהם.

5. **ואדי אל יהודיה.** לצפון מזרח ים כנרת ישנו עמק בין ההרים הקרוי בפי הערבים "ואדי אל יהודיה". לפי אחד המקורות בספר "אלה מסעות" כחצי פרסה סמוך לשם מצוי קבר יהודה בן יעקב. כיום עובר במקום נחל יהודיה הידוע, אולם אין ידיעה כלשהיא על קבר צדיק במקום.

6. **יהוד.** הוא הקבר שבעז"ה נזכה להשתטח עליו במסגרת מסענו הנוכחי. זוהי מסורת מוסלמית ברורה, וכפי שמביא בספר "אוצר המסעות" שמזרחית דרומית לפתח תקוה נמצא כפר גדול 'אל יהודיא' היא העיר יהוד שבנחלת שבט דן, **"סמוך לכפר יש בנין עם כיפה לבנה ולפי מסורת הערבים הוא קברו של 'נבי יהודה אבן סדנא יעקוב'** (= **הנביא יהודה בן אדונינו יעקב)**". כנראה שמיקום הקבר במרכז הארץ גרם שמסורת זו הפכה למקובלת ביותר במאה השנים האחרונות, וכך מוצאים אנו את הרה"ח ר' יצחק טשינגל שליט"א בספרו "מורה דרך למקומות הקדושים" כותב: **"ליד הכביש ת"א-לוד נמצא הישוב 'יהוד'. נכנסים בכביש למרכז הישוב, משמאל לכביש נמצא גן עירוני, בתוך הגן חצר קטנה מוקפת גדר ברזל לפני בית קטן בעל כיפה, בתוכו מצבה בנויה - היא מצבת קבורת יהודה בין יעקב אבינו ע"ה".**

7. **בניאס.** לא רחוק ממפלי הבניאס, בסמיכות ליישוב "שאר ישוב" ישנו שלט משמאל לדרך וכתוב עליו "קבר הנביא יהודה" ובערבית "נבי הודה". זהו מקום קדוש אשר הדרוזים מכריזים שהוא יהודה בן יעקב אבינו ומקפידים מאד על קדושתו. קומפלקס שלם של מבנים עומד על גבי הקבר, ובקנאות מרובה שומרים שלא יכנסו אל מבנה הקבר עם נעליים. (השמועה אומרת כי לאחרונה, עם פרסום המקום בספר "מקומות הקדושים וקברי צדיקים בגליל" התחילו יהודים רבים להגיע למקום כ"קבר עידו הנביא" (עי' בספר הנ"ל באריכות), במקרה אחד התחילו היהודים להתווכח שהמקום שייך לנו ולא לדרוזים, ומאז יצאה פקודה ממנהיגי הדרוזים לא לתת שום דריסת רגל ליהודים חרדים במקום זה וכן בשאר מקומותיהם באיזור, כשבואל בן גרשום ועוד).

8. **גשר בנות יעקב.** מאז ומעולם תמהתי מדוע נקרא הגשר מעל נהר הירדן הצפוני, המחבר בין הגולן לגליל, בשם מוזר זה. כעת מצאתי ב"אוצר מסעות" כי לפי המסורת הערבית היו ליעקב בנות הרבה והן טמונות בצל עצים עתיקים בקרבת המושבה משמר הירדן הסמוכה למקום... ככל הנראה זהו דמיון מזרחי שאין לו אחיזה במציאות. בהמשך דבריו אודות המקום כותב הוא ששם נמצא הבור אליו הושלך יוסף הצדיק. ושמול הגשר, שלש פרסאות מהירדן נמצא קבר יהודה בן יעקב. מקום זה מוזכר גם כ'סילתא' ויש הטוענים שהוחלף עם התנא רבי יהודה בן תימא שיש הסוברים שהוא טמון שם.

9. 10. המסורת הערבית מראה עוד שני קברים כקברי יהודה בן יעקב, האחד הוא בכפר **רומא** סמוך לטבריה, והשני הוא **בטבריה** עצמה.

א גוט שבת

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

מי שיש לו דברים שברצונו לפרסמם מתבקש להביאו לר' יחיאל צוקר.

כתבה שנתפרסמה בשנת תר"ע בעיתון, בעיר 'וילנא', בו מתעד הכותב 'זלמן איצ'ס' את ליל "זכור ברית" בקלויז דחסידי ברסלב בעיר עוז לנו 'אומאן' יצ"ו שביקר שם בשנת תרס"ו (1906 למניינם).

זהות הכותב אינו ידוע. לפי הנראה הוא בא מבית חסידי, כפי מה שמרבה לצטט מספרי חסידות. ואח"כ נעשה יותר 'מודרני' שגילח זקנו וכדו' כמו שמשמע ממה שכותב: "השמש שכנראה חשד אותי בחסידות, - בין ה'חסידים' שהיו בבית התפלה, נמצאו גם צעירים וגם מגולחי זקן.." וכן מעיד על עצמו "עשרים שנה עברו מאז נחמצתי"...

שיננו את ביטוייו שלקו קצת ברוח הזמן ההוא, וכן הוספנו - בסוגריים מרובעים - ביאורים על מקצת מילים קשי הבנה.

הכתבה מביאה לקורא קצה מבט ממה שהתרחש בימים הקשים ההם שרוח ההתנגדות נשבה בעוז, ומצד שני מפליא ביותר את העבודות הנוראות של אנ"ש דאומן.

בברכה שנוכה להתעורר לעבודת השי"ת ביתר שאת.

העורך

ליל "זכור ברית" בין חסידי "בריסלאב"

בטרם עזבתי ראשונה את עיר מולדתי לא ראיתי בעיני אף אחד מחסידי ר' נחמן מבריסלאב ואף לא את אחד מספריו, כל חסידי עיר מולדתי היו או ממעריציו ומקורביו של הצדיק ר' איציק'ל מסאקבירה [-סקווירא], או ממעריציו ומקורביו של הצדיק ר' דוד'ל מטאלנה, וכולם היו כמו יראים גם להזכיר את שמו של ה"בריסלאבי", ובשהייתי מעתיר אותם כי יספרו לי דבר על אודות ה"בריסלאבי" ומקורביו היו משתמשים באמותלא כזאת: 'איננו חפצים לדבר על אודותיו דבר, יען כי סוף סוף היה נכדו של ה"בעל שם טוב" הקדוש!' ורק בעזרת צירופי רמזים ומילים מקוטעות עלתה בידי לדעת על פי חסידי עיר מולדתי, כי הבריסלאבים...[כאן התבטא הכותב בבטוי שאין הנייר סובלן], וכי קבר רבם נמצא בעיר 'אומאני' פלך קיוב הסמוכה לעיר מולדתי, ושלא רחוק מקברו או נוכח קברו בנו להם ה"בריסלאבים" ביהכנ"ס, ומדי שנה בשנה המה באים ומתכנסים מכל קצוי ארץ לעיר אומן לימים נוראים להתפלל שם, ובעת התפלה הם צועקים ומרעישים, מרקדים, מוחאים כפיים ומטפסים על הכתלים ממש כמשוגעים רח"ל, ובעד 'הוללותם ושגעונם' הם מקבלים למטרפסיהם [-כגמולם (ערוך), ועי' יבמות ק"ה ע"ב] מיהודי אומן המכים מכות רצח את כל אחד מהבריסלאבים אשר יעיז לטייל ברחובות אומן, ובני ההמון היהודי שבעיר אומן מתנפלים גם על הביהכנ"ס בימים הנוראים, משליכים אבנים בחלונותיו ועושים מהבריסלאבים הרג ואבדן. ולולא שוטרי הפיליציה ושומרי הסדר בעיר אומן כבר לא היה להבריסלאבים שריד.

הסיפור הקצר והנורא הזה נודע לי - כמו שאמרתי - רק בעזרת הצירופים שעשיתי מרמזיהם ושיחותיהם המקוטעות של חסידי עירינו, בענותם על שאלותי כאילו בפאם שד.

ובמדה שמיאנו חסידי עירנו לדבר דבר אודות הבריסלאבי ומקורביו ולהשיב תשובות ברורות על שאלותי , כן גברה התשוקה לדעת על אודותיו ומקורביו. ביחוד שאפתי לדעת את הסיבה המיוחדת שבגללה משתמטים חסידי עירנו לדבר על אודותיו ואפילו להזכיר את שמו, וגם סבת דבר התנפלותם של יהודי אומן על הבריסלאבים וביהכנ"ס שלהם. שאלות אלה היו מנקרות תמיד במוחי הצעיר. "רבונו של עולם - שאלתי את עצמי - במה חטא אותו צדיק נכדו של הבעש"ט וחסידיו, שכל החסידים והמקורבים של יתר הצדיקים שבארצנו צוררים אותם כל כך? מי התיר ליהודי אומן את דמם של הבריסלאבים? הלא יהודים אחים הם לנו, ועל כל פנים אנשים הם כמונו, ומדוע, למה ועל מה המה כה נרדפים ושנואים?"

השאלות האלה עוררו בי תשוקה גדולה ושאיפה עצומה לקרוא את כל ספרי ר' נחמן מבריסלאב וללמוד את שיטתו, לראות את חסידיו, להתבונן אל חייהם ולחקור מדותיהם, מנהגיהם ותהלוכותיהם, ואחר קראי את כל ספרי ר' נחמן מבריסלאב וכל המאמרים והספרים שנכתבו אודותיו, חייו ושיטתו, החלטתי לבלות זמן קצר בין מעריציו וחסידיו לשמוע את שיחותיהם על אודות רבם, שונאיו ומתנגדיו, ולהיוכח האמנם מתנהגים המה כהוללים ומשוגעים.

▪

בקיץ בשנת 1906 [תרס"ו] סרתי לעיר אומן, כדי להוציא לפועל את החלטתי.

מבעל בית מלוני ויתר מכירי באומן נוכחתי בבואי העירה, כי אף על פי שיהודי אומן קרובים מאד אל ביהכנ"ס של הבריסלאבים ויצין הצדיק הבריסלאבי, יודעים המה על אודות הבריסלאבי וחסידיו, חייהם ומנהגיהם לא יותר ממה שידעתי אני לפנים בהיותי בעיר מולדתי, כלומר: אינם יודעים מאומה.

על שאלתי את בעל בית מלוני, אם יתנו לי חסידי בריסלאב לבוא ולבלות אתם זמן קצר בביהכנ"ס שלהם ועל ציון רבם עניני: בוודאי לא! הן משוגעים המה האנשים האלה, המה רוקדים, מוחאים כפיים ומטפסים על הכתלים והקירות בשעת התפלה, ומשוגעים כאלה בודאי לא יתנו לאיש זר לבוא בקהלם, ומה גם בביהכנ"ס שלהם! וצריך אתה לדעת הוסיף בעל מלוני

כי זה רק שנים אחדות חדלו יהודי אומן להתנפל עליהם ולהכותם ולהשליך אבנים בחלונות ביהכנ"ס.

ומדוע היו מכים אותם? - שאלתי את בעל בית מלוני.

"וכי שאלה היא זו? - ענני- את המשוגעים רודפים ומכים!"

איזמו של בעל הבית חיזק את תשוקתי לבלות זמן קצר בין חסידי בריסלאב ודוקא בביהכנ"ס שלהם. וכאשר ספרו לי שהזמן היותר מעניין אצלם הוא ערב ר"ה בעת אמירת הסליחות, כלומר "בליל זכור ברית", שאז המה ממש יוצאים מכליהם 'בהתפשטות הגשמיות' צועקים ומרעישים עולמות, בוכים וצוחקים, רוקדים, מוחאים כפיים ומתפסים על הקירות והכתלים, כמטורפים גמורים, החלטתי להיות אצלם בלילה ההוא.

"החזיון המשונה והשגעוני הזה - אמר לי אחד ממכירי - יחל בחצי הלילה, יען כי מקדימים המה ל"זכור ברית" בכדי שיוכלו אחרי הסליחות ללכת ולבקר את ה"ציון" בעוד לילה כלומר: בטרם האיר המזרח, כמנהג רבם לבקר את ציון הבעש"ט זקינו דוקא בלילה".

בחצי הלילה של "זכור ברית" באתי במרכבה דרך מבואות צרים אל ביהכנ"ס של הבריסלאבים, אשר בקרן מזרחית- צפונית של השוק הישן בעיר אומן. כל העיר היתה לוטה במעטה ערפל, ודממה שררה בכל מקום. בבואי אל מגרש השוק הישן ראיתי מרחוק את האור הבוקע דרך חלונות ביהכנ"ס של הבריסלאבים השוקה, ובעוד רגע הגיעו לאזני גם קולותיהם וצעקותיהם. ביאתי לביהכנ"ס הסבה עלי עיניהם של הבריסלאבים שנמצאו אז במסדרון בית התפלה הפתוח אל הרחוב, ביניהם היה גם שמש ביהכנ"ס.

נכנסתי פנימה, והשמש שכנראה חשד אותי בחסידות, (בין ה'חסידים' שהיו בבית התפלה, נמצאו גם צעירים וגם מגולחי זקן..) מיהר להראות לי מקום פנוי לשבת ויכבדני ב"סליחה" [-ספר 'סליחות']. לקחתי ממנו את "הסליחה" ובעיני החילותי להביט על ביהכנ"ס ועל כל הנמצא והנעשה בו. הנה פה הם לנגד עיני ה"משוגעים", המתפללים עתה את תפלת "שלש עשרה מידות".

■

הנני מודה ומתודה כי עד שמעי את התפלה הזאת מפיות ה"בריסלאבים" ה"משוגעים", לא הבנתי את פירושו של מאמר חז"ל "עבודה-זו תפלה", ועוד פחות מזה הבנתי אפשרות תפלה "במסירות הנפש, שיכטל כל ישותו וגשמיותו ולא יכוון בשביל תועלת עצמו כלל, ולא יחשוב לכלום את עצמו, ויתבטל כאלו אינו בעולם" (קיצור ליקו"מ חו' ט"ו, ועי' מאור ושמש, פרשת תולדות), וגם לא הבנתי אם יש אפשרות לאיש "לאסוף את כל הרגשותיו וכוחותיו אל שרשם בלב כעין כל החיות המתקבצת בשעת השינה בלב ואינו מרגיש בחושיו הגשמיים, ואז האפשרות ללב להתיחד אליו יתברך" (פרי הארץ, פרשת תצוה) ולא ירדתי לעומקה של ההנחה כי האדם בתפלתו "כשמדבר הדברים בכל כחו ובהתלהבות אזי מתדבק אל הקב"ה על ידי הדבור וכו', וכשמשים חיות בהדיבור אז מתדבק החלק האלוקי ששוכן בקרבו בהקדוש ברוך הוא" (מאור עינים, ברכות). רק פה בביהכנ"ס הבריסלאבי, שמעתי את התפלה האצילית והרוחנית, המעורבת בתמימות ואמונה בלי תכלית, מלאה רגש ונובעת מעמקי הנפש היהודית וצערה העולמי, והממלאה את לבו של האדם וממריצות אותו להתקרב ולהתיחד עם קונו. תפלה כזו שמעתי רק בימי ילדותי ורק החסידים הראשונים והזקנים ידעו להתפלל ככה, שתפלתם תהיה מלאה יופי ורגש ושבחמימותה תגיע עד שחקים...

עשרים שנה עברו מאז 'נחמצתי' וחדלתי לטעום טעם בתפלות, ב"זכור ברית", "שלש עשרה מידות" ודומיהן. כסבור הייתי שבליבי לא נשאר אפילו סימן כלל מאותו הרגש האצילי, הרוחני והקדוש, שהרגשתי לפני עשרים שנה. בשמעי את התפלה העזה הזו הלילה הזה, בביהכנ"ס של הבריסלאבים נתעוררתי כמו מתרדמה עמוקה וממושכה, לבי נתחמם והחילותי להרגיש עוד הפעם את אשר הרגשתי אז. בצעקותיהם ובתנועותיהם המכוונות לפירוש המילות יכלו לעורר ולחמם כל נפש הקרה והצנומה.

כן, הם "הבריסלבאים" "המשוגעים" צועקים ורוקדים מוחאים כפיים בעת התפלה, אבל מכוונים המה את תנועותיהם אל פירוש המילות, והתפלה מקבלת אצלם רוח חיים ויש בו כח ועוז לפעול לא רק על המוציא בשפתיו כי אם גם על השומע. ה"משוגעים" האלו יודעים מה זו עבודה שהיא תפלה ורק הם מבינים איך להתפלל לקונם.

אחרי הסליחות באתי בדברים עם רבים מהחסידים הזקנים וגם הצעירים, ונוכחתי כי חסידותם איננה אותה החסידות הוואהלינית והפולנית, שנתרוקנה מתוכה, עד שלא נשארו ממנה רק ה'קוויטל' וה'פדיון'. חסידותם היא תולדה ישרה - לא עקומה - מחסידותו של הבעש"ט ותלמידיו, וע"כ היא מלאה רוח חיים, שירה, רגש, נעימות והתלהבות, ויש בה כדי לחמם גם את הלבבות היותר קרים. תשעים אחוזים מהבריסלאבים, הם יהודים יודעי תורה ולומדי תורה, (ובזה הם עולים בודאי על חסידי וואהלין ופולין).

■

בשעה השניה בלילה הלכתי ביחד עם חסיד אחד אל הציון .דרך רחוב צר על יד ביהכנ"ס, ימינה, הגנו יורדים בעמק, ודרך משעולים צרים ועקומים הגנו עוברים את העמק ובאים עד ההר שעליו נמצא בית הקברות הישן ובו נמצא גם הציון, בחשיכה הגנו מטפסים בין גבעות וסלעים אל ראש ההר ובדרכנו המלא מכשולים ואבני נגף, אנחנו פוגשים חסידים וקנים שבטרם הלכו אל הציון טיהרו את עצמם במקוה כשרה, ויחד הגנו ממששים את הדרך בעורים ונתקלים פעמים רבות ונופלים ווחלים על ארבע... אבל - כולנו מחשים, כאילו אסור להפסיק בדבור ואפילו במלה אחת.

הציון הוא בית קטן, חדר צר אחד, ממש ד' על ד', ודלת עץ ישנה בצידו הצפוני וחלון קטן בצידו המזרחי, אל צד ביהכנ"ס של הבריסלאבים [-? ציון הרוחות אינם תואמים את המציאות]. ובבית פנימה מול הדלת, בקרן המזרחי-דרומי נמצא קברו של הצדיק הבריסלאבי, מוגדר בגדר עץ, למוראשותיו על הקיר עומד נר תמיד, על ידו מחבת מלאה שמן וכף תקועה בה, וכל אחד מהחסידים הבא אל הציון פנימה, נוטל לראשונה כף מלאה שמן במחבת ווולפה אל ה'נר תמיד' ואחר הוא נסמך על הגדר, פותח את סדר התפלה שלו, ומתחיל לקרוא את מזמורי התהלים שתיקן ובחר רבם בעדם, וציוה להם לקראם על קברו.

המה קוראים, מתפללים ובוכים מקרב לבם, אבל לא באותם הצעקות והקולות שהם רגילים להתפלל תפילותיהם בבית הכנסת. פה אינם מתפללים ומתחננים, פה הם משיחים עם צדיקם, אוהבם, מגינם ומליצם שהבטיח להם להגן עליהם עד ימות המשיח [ועד בכלל]. ותפלה ושיחה, יראת הרוממות ואהבת דעים וידידים, אימת מלכות וגעגועים לאוהב מתערבים פה בהרמוניה של בכיה חרישית הנובעת ממעמקי הלבבות.

והבכיה הלזו של אנשים באים בימים, בבית הקטן והנמוך הזה, העומד יחידי בערער בערבה, בבית הקברות הגדול והישן הזה, בשעה שכל היקום ישן ומתענג על המנוחה. הבכיה הזאת, משברת את לבי, והנני מרגיש את עצמי בעולם אחר לגמרי, בעולם שכולו אצילי ורוחני, בעולם שכולו טוב ונעים למאד. ובזכרוני עלו אז דברי הצדיק הבריסלאבי הזה: "האדם המתבודד בשדות ויערים הוא מרגיש בכל פסיעה ופסיעה טעם גם עדן, גם אחר כך כשחוזר משם, אזי כל העולם חדש בעיניו, ונדמה לו כאלו הוא עולם אחר חדש לגמרי ואין העולם נראה בעיניו כלל כאשר מקדם" (עיין ליקוטי עצות התבודדות ד').

זלמן אי"ס

שיחות וסיפורים מרבינו הק' ותלמידיו הקדושים

מרשימות כתב ידו של
הרה"ח ר' משה גלידמאן (טשענסטחובער) זצ"ל

מוהרנ"ת נסע פעם בדרך ואמר לפני אנשיו ב' תורות מהליקוטי מוהר"ן ואח"כ התפלל בהתלהבות גדול, ואחר התפלה אמר שהתפלל בכח אלו הב' תורות, ומכל שכן **משיח שיתפלל בכח כל התורות של ליקוטי מוהר"ן**, אזי נוכל לשער לעצמינו באיזה התלהבות שהוא יתפלל.

*

פעם אחת אמר [מוהרנ"ת ז"ל], "ווילסטו זיין א גוי, זיי דיר א גוי ווילסטו אבער זיין א יוד, נו נו. ווילסטו זיין א פראסטער יוד, זיי דיר א פראסטער יוד, ווילסטו אבער זיין א ברסלבר חסיד נו נו". (=תרצה להיות גוי, יניחו לך להיות גוי, אבל אם תרצה להיות יהודי, נו נו. תרצה להיות יהודי פשוט, יניחו לך להיות יהודי פשוט אבל אם תרצה להיות ברסלבר חסיד, נו נו). פירוש שצריכין להיות באמת ואזי הוא ענין אחר לגמרי, וד"ל.

ונסמך על זה עוד סיפור שיוכלו להבין על ידי זה את האמור למעלה. פעם אחת אמר מוהרנ"ת ז"ל לאנ"ש בעת המחלוקת בזה הלשון: "איר זענט אייך אליין שולדיג אין די מחלוקת" (=אתם לבדכם אשמים בכל המחלוקת), והתחיל לפרט החסרונות של כל אחד ואחד, ומחמת זה עובר עליהם היסורים כמאמר חז"ל הרואה שיסורים באים עליו, יפשפש במעשיו. ענו ואמרו אנ"ש למוהרנ"ת: 'אף על פי כן אנחנו רוצים להתאחז ברבינו ז"ל כדי להתתקן', אמר להם מוהרנ"ת שמפני זה עובר עליהם מה שעובר "ווייל איר זענט אזוי ווי איר זענט, אין דער נאך ווילט איך נאך איך האלטן אין הייליגן רעבין" (=מפני שאתם כמו שאתם ואתם רוצים לאחוז עצמכם ברבינו הקדוש) פירוש שצריכין לזכך אותם ע"י יסורים, וד"ל)

*

מוהרנ"ת ור' אפרים ב"ר נפתלי נסעו פעם בחורף והיה הקור קשה מאד, וגנח ר' אפרים: הלואי ונבוא כבר הביתה "ווי אזוי קימט מען שוין אהיים?" ענה מוהרנ"ת ואמר לו: "מה יהיה לך בבית, יהיה לך דאגות אחרות?!, אבל אני רוצה כבר לבא לבית האמיתי, **"ווי אזוי איז מען זוכה שוין צו קומען אין די אמת'ע היים דאס הייסט איבער קומען בשלום אויפן עולם האמת"** (=איך זוכים לבא בשלום להבית האמיתי כלומר לעולם האמת).

*

ר' נתן היה אצל ר' בער פ"א על שבת, והיה אז ג"כ אצלו גיסו של ר' בער שהיה לו איזה התקשרות עם הסאוו', ובכל סעודה רצה לבלבל את אנ"ש היושבים על יד השולחן עם זמירותיו וסיפוריו. ובסעודה השניה לא היה יכול ר' נתן להתאפק ואמר בזה הלשון: **"בא אונזער טיש איז נאר אונזערע שמועסן און אונזערע זמירות"** (=בשולחן שלנו, רק השיחות שלנו והזמירות שלנו) וענה הנ"ל: "ואם לא?" אזי ענה מוהרנ"ת "אין אז נישט, פאטשט מען" (=ולא, סוטרים) וכששמע זאת קפץ הנ"ל מהשולחן מחמת פחד.

ושאלו תלמידי אדמו"ר שישבו על יד השולחן את מוהרנ"ת: "איזה רעש אתה עושה מרבינו הק'?" ענה ואמר להם: "עכשיו זהו רעש?! אז בקול רעש גדול!", דהיינו כשיבוא משיח אזי יהיה רעש גדול ונורא כמעניני אדמו"ר.

*

פעם אחת אמר רבינו הק' למוהרנ"ת ז"ל שבא על דעתו ענין ה'צער גידול בנים' שלו (כי היה למוהרנ"ת צער שמתו בניו), אבל למלאות בקשתו להתפלל עבורו הוא רוצה ממנו שיתן לו איזה דבר על פדיון. ונתן מוהרנ"ת ז"ל לרביה"ק ששה כסאות, והיה לו אח"כ חמשה בנים ובת אחת.

ואמר לו רביה"ק: **"אולי אתה יכול לחשוב, שאני רוצה ממך איזה דבר על פדיון שהוא שכר על שאני מקרב אותך לעבודת השי"ת, זה אינו, כי עבור זה אני צריך ליתן לכם שכר, כי טובה גדולה אני מקבל ע"ז כמובא בזוהר הק': "זכאה מאן דאחיד בידא דחייביא" ע"כ עבור זה אינו מגיע לי ממכם שום שכר**, והשכר שאני רוצה פדיון הוא עבור בנים להתפלל עבורך.

*

פעם אחת ישב רביה"ק עם אנשיו ואמר להם בזה הלשון: **"כתוב בפסוק 'ישראל אשר בך אתפאר' ווי איז אייער התפארות, ווי איז?!, ווארן עס דארף יעדער מענטש צו טאן אזעלכע גוטע עבודות בעבודת השי"ת אז השי"ת זאל זיך האבן מיט איהם צו בארימען"** (=איה ההתפארות שלכם, כי צריך כל אדם לעשות עובדות טובות בעבודת השי"ת שהשי"ת יהיה לו במה להתפאר בו).

*

כמה שיחות נפלאות להתחזק בעבודה הנפלאה לקום ב'חצות'.

ר' מיכלי (נכד מוהרנ"ת) אמר לענין חצות: **כמו ש'רצען' אי אפשר להיות בלי מרצע, כך אי אפשר להיות איש כשר באמת בלי חצות.** ר' זאב (-? יכול להיות שהוא ר' וועלוול המוזכר במכתב הסתלקות מוהרנ"ת) אמר שמובא בספרים **"מי שקם בחצות לא יבא עוד הפעם בגלגול"**.

*

פעם אחת ישב מוהרנ"ת ז"ל בברסלב יחד עם אנ"ש ב'שמחת תורה' והיו שמחים מאד עד הערב דהיינו עד הלילה, ואח"כ בלילה הסתכל מוהרנ"ת ז"ל בפניהם, וראה שנמצאים כמה אנשים

שנפל עליהם קצת מרה שחורה, כי היו כמה עניים גדולים ולא הכינו את עצמם ואת כל בני ביתם במלבושים שצריכים לימי החורף וגם לא היה להם עצים להחם את הבית בחורף, וגם כמה אנשים הבתים שלהם היו מקולקלים ואז הוא ימי גשמים ואין להם כסף במה לתקן, ע"כ נפל עליהם פחד ויסורים ומרה שחורה.

ומוהרנ"ת ז"ל הרגיש בזה ואמר להם בזה הלשון: "אז בא א מענטש מאכט זיך ר"ל א גרויסע מכה ויש לו יסורים גדולים מזה, אין דער זייט שטייט א פליג אדער א קליינע מכה וועט אודאי נישט פילן די קליינע יסורים, ווייל די יסורים פון די גרויסע מכה פארשטעלט די גרינגערע יסורים, אזוי אויך **אצינדערט גייט די גרויסע נעכט פון ווינטער "ימי החורף" וואס ר' פנחס מקאריץ ז"ל האט עס געהופן "די גילדענע נעכט" און אז מען איז זוכה** (=כשיש לאדם איזה מכה גדולה ר"ל ויש לו יסורים גדולים מזה, ובצד עומד לו איזה זבוב ומצערו או איזה מכה קטנה אזי בודאי לא ירגיש היסורים הקטנים, כי היסורים מהמכה הגדולה מסתירים את היסורים הקלים, כן גם עתה שבאים הלילות הגדולים של החורף אשר ר' פנחס מקאריץ ז"ל היה קורא אותם לילות הזהב וכשזוכים) **לקום בכל לילה ולילה בחצות ולעסוק בתורה ובתפילה ובפרט אם יש ביכולת להיות ניעור עד אור הבוקר ולהתפלל בודאי טוב מאד**". (ומוהרנ"ת ז"ל בימי נערותו היה ניעור עד אור הבוקר, אבל לעת זקנותו היה ישן קצת לאחר חצות קודם התפילה כי היה חלוש כח).

וסיים מוהרנ"ת ז"ל את סיפור הנמשל: **"אזוי ווי עס גייען די טייערע נעכט, אז דער וואס וועט זוכה זיין קאן ער ווערן א גרויסער ירא שמים, און להיפך ח"ו קאן ער דייקא די נעכט זיין להיפך ח"ו, על כן דארף דער מענטש האלטן אין איין טראכטן און בעטן השי"ת שיזכה לזה, און פרנסה וכל הצטרכות הבית ובני ביתו דאס רופט ער אן די קליינע פליג דאס דארף ער גאר ניט פילן"** (=כמו שבאים עתה הלילות היקרים, שמי שיזכה יוכל להיות על ידם ירא שמים גדול, ולהיפך ח"ו יכולים ע"י הלילות הללו דייקא להיות להיפך ח"ו ע"כ צריך האדם לחשוב מחשבות על זה ולבקש מהשי"ת שיזכה לזה, והפרנסה וכל הצטרכות הבית וב"ב זה נקרא זבוב קטן ואין צריך להרגיש את זה כלל) ובפרט אם נתתקן ברוחניות נתתקן גם בגשמיות, כדאיתא בזוה"ק: 'שמי שקם בחצות ועוסק בתורה ובתפילה מזונו מוכן לו, שנאמר 'טרף נתן ליראיו' מי נקרא יראיו זה הקם בחצות לילה' וד"ל.

יה"ר שנזכה לקיים כל דיבור ודיבור של רביה"ק, ובודאי נזכה להיות אנשים כשרים באמת כמו שרצה רביה"ק.

*

מכתב מעורר לקימת חצות, שכתב מאומן הרה"ח ר' משה גלידמן מטשענסטחוב זצ"ל אל ידידו הרה"ח ר' שמואל הלוי הורביץ זצ"ל

ב"ה יום ו' עש"ק פ' וישב פה אומן

לכבוד ידידי הנכבד כש"ת מוה"ר ר' שמואל נ"י ולכל אנ"ש היקרים.

אחדשה"ט באתי לכתוב לכם, שמכתבכם קבלתי ע"י ידידינו ר' לוי יצחק נ"י, ואני מודה לכם מאוד על שאתם כותבים לנו התעוררות והתחזקות מענין "חצות" כי זה הוא עיקר עבודה של איש ישראלי, כמו שאמר רביז"ל שעיקר עבודה של ישראל הוא בחורף לקום בחצות לילה, ובפרט בכאן אומן שיכולים לזכות לקום בחצות לילה ולילך במקוה, ואח"כ לילך על הציון הקדוש ולפרש שיחתינו לפני השי"ת על המקום ששם חלקת מחוקק ספון, ובפרט שמובא בליקוטי הלכות: **"כמו שגאולה ראשונה היה בחצות כן הגאולה האחרונה יהיה ע"י האנשים הכשרים שיקומו בכל לילה בחצות לילה"** ומפני זה יכולים לומר שמפני זה אמר מוהרנ"ת ז"ל 'אז זיין משיח איז שוין געקומען' כי הוא זכה לקום בכל לילה בחצות והבן.

ולפני איזה חדשים קודם ר"ה ראיתי בחלום את ר' אברהם ז"ל וקירב אותי, והושיב אותי על ידו והראה לי הרבה ספרים ואמר לי בזה הלשון: "אז די אלע ספרים האט ער זוכה געווען צו מאכן ווייל ער האט זיך אויף געהויבן חצות לילה" (=שכל אלו הספרים זכה לחבר מחמת שקם בחצות לילה).

רק המניעות של חו"ל הם גדולים מאד, ובפרט בחורף שהקור חזק ביותר, וצריכים מלבושי חורף א פעלץ אין שטיוול וכו' וכל אלו הדברים אינם בנמצא אצלי כלל, ואצלנו הקור חזק מאד ע"כ יש לנו מניעות רבים מאד לילך על הציון אפילו ביום ובפרט בחצות לילה כי בלילה הקור חזק יותר מביום. ועלי ההתגברות יותר מעל כל אחד, כי השי"ת זיכה אותי 'משה זכה וזיכה את הרבים' רק אעפ"כ איני מייאש את עצמי מלקום בחצות לילה ולילך על הציון הק', ולזכות את הרבים כמו שצעק רביה"ק נחל נובע מקור חכמה: "גיוואלד! זייט אייך נישט מייאש! קיין יאוש איז גאר נישט פארהאנדן!". וכמו שאמר מוהרנ"ת לאחד מבני הנעורים שהיה דר בעיר אומאן ושמו ר' משה ב"ר אברהם חיים, שהיה דרכו להתפלל בדביקות נפלא ומוהרנ"ת שיבח מאד את תפילתו, ואח"כ לאחר איזה זמן נפל מזה מחמת מקרי ופגעי הזמן והתגברות הבעל דבר, ומוהרנ"ת ז"ל היה לו יסורים גדולים מזה בבחינת 'כי מרחמם ינהגם' ועיקר הרחמנות הוא על הרוחניות כמובן, ואמר לו בזה"ל: **משה! דו ביסט אראפ געפאלן הייב אן אויף ס'נייעס – מחדש, ווארן אפי' איך האב שוין א וויסע באדד האב איך נאך אויך בדיעה צו ווערן איין ערליכער יוד, ובפרט דו וואס דו ביסט נאך א יונגער מאן!!** (=משה, נפלת התחל מחדש, הרי אפילו אני שיש לי כבר זקן לבן עדיין בדעתי להיות איש כשר, ובפרט אתה שהנך עדיין אברך).

לו היה השי"ת בעזרי לתת לי הון רב לחלק לצדקה, הייתי נותן בעיקר על הדבר הזה כי אין דבר גדול מזה, אבל יש ע"ז התגברות גדול מאד מאד, כמעט כל כחו של הבע"ד הוא מתגבר על הדבר הזה למנוע מלקום בחצות, ובפרט לילך למקוה ואח"כ לילך לציון הק', וע"כ איש אחד כמעט אי אפשר לזכות להעבודה הזאת, אבל אם זוכים להתחבר רבים ביחד ובפרט במנין יש שם בהקדושה של הרבים כח גדול להתגבר על הבע"ד, כמבו' בליקוה"ל (חו"מ ח"א) שיש דברים שבקדושה שאחד אינו יכול לזכות לזה אבל בצירוף הרבים יכולים לזכות. ומפני זה אמר רביז"ל קודם הסתלקותו: "אנן בחביבותא תליא מילתא" והבן.

והשי"ת יעזור לנו ויתן לנו פרנסה בניקל שלא ימנע לנו הפרנסה ביום והטרחות של יום מלקום בחצות, כמבואר במדרש (איכה) על פסוק "נתנני ה' בידי לא אוכל קום" ואומר ע"ז המדרש: "נתנני בידי של עצמנו" כי ע"י הטרדות הגשמיות עי"ז לא יכולים לקום בחצות לילה. ויתן השי"ת ונוכל לנוח ביום ושלא נצטרך לחשוב אז מענין פרנסה, וגם הלבושים הצריכים לזה בימות החורף שלא יהיו למניעה. ובפרט שהולך עתה 'ימי חנוכה' שמובא בלקוה"ל: שבימי חנוכה בפרט בחצות לילה אז מאיר אור הגנוז, ובפרט על הציוה"ק, וב"ה בכח ובזכות של רביה"ק זכינו להיות על הציוה"ק. והשי"ת יעזור לנו עתה ג"כ לעשות התחלה ולזכות להתחדשות חדש בבחי' ירידה תכלית העליה.

ידידכם משה גלידמאן מטעשנסטחוב

(שארית ישראל מכתב קכ"ה)

הגיגים...

לקראת 'שבת התאחדות' פרשת תולדות במושב 'אור יהודה'

שמואל דוד שטרנפלד

השבת נועם הנשמות, והשביעי עונג הרוחות, אֵי! שבת קודש נפשי חולת אהבתך...

אה! איזה נועם, איזה מתיקות, יש בשבת קודש הזה.. בפרוס כנפיה מורגש באויר מין נועם שלא מעלמא הדין.. דומה שיצא משב רוח מ'גן העדן' עצמו להשיב רוח חיים עם אויר הנח והזך בברואי מטה לנוח ולהתעדן באהבת ד' ובתורתו לשמוח בשמחת יהדותינו ובשבת קדשינו.

ומתוק האור וטוב לעינים לראות את השמש (קהלת י"א ז') – שמש צדקה ומרפא בכנפיה כדאמרי' במסכת שבת "שמש בשבת צדקה לעניים", ומזה נלמד דבשבת ישנו כח מיוחד לרפא נשברי לב ולחזק לבבות נשברים משיגרת ימי החול, השוצפים וסוחפים אבנים כנהר ה'סמבטיון' הזה הזורק בליסטראות כל ששת ימי המעשה, אבל בשבת 'שבת וינפש'.

ובזה נבין הא דכתבה תורה מחלליה מות יומת – בכפילות הלשון ללמדך, דלפעמים יש מיתה בגשמיות שנסקל ע"י בי"ד, אבל ישנה עוד מיתה אחרת והוא ברוחניות, ואפי' שהוא חי ונושם בגופו הגשמי אבל הוא בבחי' מיתה, כנראה בחוש אצל אחב"י התועים שלא זכו לאורה של שב"ק שכל כולם זועק אומללות, עצבות ומרה שחורה, שמתפרש ביתר שאת ביום השבת קודש, כאשר יעידון כל אלו שזכו לחזור אל תחת כנפי השכינה לשוב אל צור מחצבתם.

והוא אשר יעצנו רבינו 'לשמוח בכל ימינו ובפרט בשבתות קדשינו', כי בשבת שהוא האות והברית בינינו לבין בוראינו, הוא ניהו מחיה החיים ומפיח רוח חיים בנפשות ישראל ע"י 'נאמן ביתו' הוא הצדיק האמת בחי' משה שעליו נאמר: 'בכל ביתי נאמן הוא', והוא דייקא שיכול ליעצנו עצה נפלאה זו לשמוח על שמחת יהדותינו בפשיטות, שנולדנו כיהודים נאמנים ונימולנו לשמונה ימים ולי"ג שנה הנחנו תפילין, ועל הכל זכינו בזכיה הנפלאה לטעום מיערת הדבש ולהתענג בעצות נפלאות דעתיק יומין המשולים כפנינים יקרים מזהב ומפז רב, ומתוקים אי... מתוק מתוק... ובשבת דייקא הוא העת והזמן לצאת ולרקוד לשמוח על כל השמחה הזאת, המקבלת תוספת חיזוק וחיות ע"י הנשמה יתירה הנאצלת עלינו ממרום בשבת קודש.

וכיון שאנו זוכים בשבת לקירבה הנפלאה זו המיוחדת ובגלל הנועם הזו והמתיקות הנכנסת בנשמותינו, הוא הסיבה אשר נבחר ע"י המארגנים את החבורות לשם ולתפארת ומתחזקים איתנו בעצותיו האמתיות של הצדיק האמת, ליום בו נתאחד יחדיו כאיש אחד בלב אחד לחוס בצילא דהאי אילן רב הפארות אשר נכלל בו כל נשמות ישראל.

עוד נזכה להתעורר יחד לקום בחצות אשר הזהירנו רבינו הרבה על כך ויחדיו נצא השדה להתיחד עם קונינו להכניס אל תוך תוכינו את האהבה הגדולה והנפלאה אשר אוהב אותנו ותפרוץ מקרבנו הזעקה: **"אוי טאטע! הושענא רצוף אהבה!!...** הרי כה גדולה אהבתך אלינו, זכנו נא לטעום מצוף נעימותיך, הטעימנו טעמה האמיתי של שבת קודש שנוכל להמשיך הרשימו לאורך כל ימי חיינו, להאיר בהם את ימות החול האפלוליים והאפרוריים לבל נישן ימינו ושנותינו.

כן נתעורר יחד ב'סיפורי מעשיות משנים קדמוניות' המסוגלים לעורר מהשינה - אפי' של שבעים שנה - שהוא אחד משישים במיתה, כאמור, דבלא טעם שבת הערב הרי כולנו מתים אף שנראה שעוסקים עדיין בתורה ועבודה (עי' תו' ס'), וליזה קבעו אנ"ש ללמוד יחד סיפו"מ בשב"ק דייקא, כי עי"ז נתעורר מהשינה גם בימות החול, כי 'כל שיתא יומין מיניה מתברכין', וממנו ניקח לעבוד את בוראנו להאיר את חשכת ימי החול באש קודש להבת שלהבת של אהבת ה' וצדיקיו, להאמין בה' ובמשה עבדו, ששבת הוא הזמן המסוגל לזה כי הצדיק הוא בחי' שבת כידוע.

...

אמנם כמה מילים לא אוכל עצרה **לדעת מטרתנו ואיחודינו הנפלא הזה** בצל כנפי השכינה השוכנת בינותינו, כאמרם 'ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם – בתוך כל אחד ואחד, וכמו שאמר רביז"ל (תו' ה'): "כי צריך כל אדם לומר כל העולם לא נברא אלא בשבילי, נמצא כשהעולם נברא בשבילי צריך אני לראות ולעיין בכל עת בתיקון העולם ולמלאות חסרון העולם וכו'". ושמעתי ביאור נפלא מפי הגר"ש פינקוס זצ"ל, דאם נברא כל העולם בשבילי כלומר שכל העולם שלי הוא, א"כ כשאני נותן לחברי ממני ואני חפץ בטובו והצלחתו כמוני ואף יותר ממני, אני נותן לו 'עולם שלם' שהרי כל העולם לא נברא אלא בשבילי ואני נותן לו משלי ובזה אני מקיים את עולמו, ולכן כל המציל נפש אחת מישראל כאי' קיים עולם מלא כי נתן לחבירו מעולמו שיוכל ג"כ לומר שהעולם נברא בשבילו. ובזה נבין מאמר רבותינו ז"ל במדרש רבה, כשהכניס יהושע

המשך בעמוד 11 < < <

עלה לרפואה

הגיע לידינו מכתב נפלא מאחד האברכים שכתב לחבירו, להתחזק בעצת ההתבודדות ביתר שאת, חזקו ונתחזקה.

כבוד ידיד נפשי אהובי אחי ורעי האברך החשוב הר"ר.....הי"ו

אשרינו מה טוב חלקינו שאין בינינו שום ריחוק כלל שכולנו בני אב אחד ומקבלים חיות מרב אחד, ושנינו מחפשים רק דבר אחד - להתקרב אליו וללכת בדרכי עצותיו, ואשרינו שאנו הולכים בדרכיו.

בענין התבודדות, היה לי למשיב נפש שאלתך על זה, כי אני עדיין לא זכיתי לשעה שלימה ואני כוסף לזה יום יום, ושמח לבי שאתה כבר אוחז בשעה שלימה כי זה כל נחמתנו ותקוותינו להשאר בעבודתו, ולא להשתגע מרבוי הבלבולים העוברים על כל אחד, כמו שאמר ר' נתן שהכל הוא יכול להבין, חוץ מ'לב יהודי', שהוא דבר רגיש ועדין כ"כ ואי אפשר להבין מה עובר עליו.

ע"כ אשריך וטוב לך שאתה אוחז בזה בעקשנות נפלאה, כי הבע"ד נתפשט ע"ז ביותר, כי ברגע שאדם עושה התבודדות אזי אפילו אם עבר עליו מה שעבר במשך היום ונדמה לו שאבד תקוה וכבר רשאי ליפול לעצבות, אבל אח"כ עושה התבודדות ומתחזק שהנה עבר עוד יום של החיים, עוד יום שהיה 'שגריר' של הבורא כאן בעולם העשיה, עוד יום שגילה אלקותו והשתוקק לעבדו מתוך כל המצבים שהיה שם, ואזי 'יש ענין שיתחפך הכל לטובה' כי דייקא ע"י שנפל במשך היום לבלבולים ולא התפלל כראוי ולא למד כראוי, ע"ז דייקא הוא מגיע עם כל ה'פעקאלע' (החבילה) לרבוש"ע ואומר לו: "ראה היכן אני ואעפי"כ אני רוצה רק אותך, ואני יודע ומאמין שאין שום דבר בעולם שאני רוצה חוץ ממך!" ואז נעשים כאלו שעשועים בשמים שהקב"ה אומר למלאכים שלו: בואו וראו איך הוא אמיתי, שהוא היה יכול לחיות ככה בתוך הבור שלו ולחיות חיים טובים ולא לחשוב כלום, ואעפי"כ הוא מגיע אלי כל יום שעה שלימה ואומר לי שהוא רוצה אותי..

וע"ז אומר רבינו 'שכשעושים מתורה תפילה אזי נעשין שעשועים גדולים מאד למעלה', כי הקב"ה שלח אותנו כאן בעולם העשיה כדי לגלות רצונו מכאן, ולהראות שאין שום טבע כלל והכל תלוי באמונה לבד, שהשי"ת ברא אותי והוא חפץ בי, וברוב רחמיו נתן לנו תרי"ג עצות, ויעץ לנו שע"י שנלך בגד עם ארבע כנפות ונטיל בו ציצית עי"ז נגלה האמונה באיזה חלק מהעולם, וכן בכל המצוות, ובפרט עצות הצדיקים שהם עצות לקיום התורה ואיך נזכה על ידם לאמונה וחיות, ולהסתובב עם שמחת חיים ושלוות הנפש, אבל זה לא הולך ואני לא מתפלל כראוי ולא מכוין כמעט כלום, וגם אין לי חשק ללמוד, ולפעמים יש לי נסיונות של 'כעס' ואני לא מתגבר, ולפעמים נסיונות של 'עצבות' להיות עצבני ולחשוב: למה ה' מתנהג אתי ככה? וכך הלב מסתובב ומסתובב, אבל כשבאים להתבודדות וצועקים לה': "הרי הבטחת שע"י תפילה אזכה לאמונה, אמת שלא מגיע לי כי חטאתי, אבל 'למה נגרע'? בשביל מי א"כ בראת העצה של תפילה אם לא בשבילי, ולמה לא אזכה ג"כ להתפלל כראוי? ועי"ז נעשין שעשועים גדולים למעלה.

וזה עיקר העצה להתחזק ולהשאר תחת צילו של הקב"ה, שכל היום אני מסתובב כמו אוטובוס, אבל שעה ביום אני נכנס באיזה פינה ויושב לפני ה' לבדי ומספר לו מה עבר עלי, ואיך הרגשתי ואיך דבר זה הפריע לי, ופה ראיתי אמונה והיה לי איזה שמחה מזה, ופה עזרת לי, וכך מקבל כח לעוד יום לעבוד את ה', ולהעלות ניצוצות הפזורים לרגליו היכן שהוא נמצא, וללקט ולחטוף איזה נקודות טובות - פה חיוך בבית, וכאן חיוך לחבר, פה חמש דקות ללמוד ועוד איזה כמה מילים של תפילה בכוונה להתחבר למילים, ולפעמים להיות ברוגע של אמונה לא לעשות כלום, ולהאמין שה' משגיח עלי בפרטות והוא שם אותי כאן במצב הזה עם הסביבה הזאת, וזה משתלם לו עם כל הנפילות שלי שאני יגלה אמונה במצב כזה, לשמוח שיש לנו רבי אמיתי שהוא ערב לכל מה שיעבור עלינו, והוא יודע כל המעברים שלנו והוא אחראי ע"ז והוא יתקן אותם ואנו צריכים רק להתחזק באמונה, ואם אפשר לעשות איזה נקודה טובה, ללמוד קצת או קצת תהלים או להתפלל מה טוב, ואם לא אז להאמין שה' שם אותי כאן ויש לי אחראי, המצב לא אבוד אלא כך צריך להיות, ואף אם ע"ז אני יכול ליפול - הוא גם יודע מזה ואעפ"כ לקח סיכון, וכל זה זוכים ע"י התבודדות, שנעצרים שעה ביום וחושבים בישוב הדעת, בורחים מעניני העולם ויושבים עם עצמו ועם ה'.

ע"כ, אשריך שאתה זוכה להתעקש ע"ז! כי אני עוד לא זכיתי לזה, ואני שמח מאד שכבר זכית לזה, ואתה עומד כל יום במסירות נפש לעשות את זה וכל יום הנך נלחם ע"ז שלא יעבור בלי התבודדות, והוא חייך ותקותך לנצח, שאף אם יעבור עליך מה, אחרי הכל תזכה לנצח. וע"ז אמר רבינו: "שהוא רוצה שענינו ישכב על 'ליטוויישע הערצער'" שיש להם עזות ואין נכנעים בקלות. ה' עמך גיבור החיל! ואלו דברים שבינך לבין קונך ואף אחד אינו יודע מזה, ואתה מתגבר להתחזק בשמחה כמה שאתה יכול שזה ממש מסירות נפש, ושמעתי פעם שמובא בליקוטי הלכות שר' נתן אמר: "מי שמתגבר לשמח עצמו בתוך כל העצבות שלו, הוא כמו שמקבל עליו כל הארבע מיתות ב"ד" כי זה קשה מאד. וכל פעולות אלו וכל מחשבות אמונה שחשבנו יעמדו לפנינו לקץ הימים, בכח רבינו הק' אשר כל הנהגה שהוא מצוה לעשות הוא "סגולה ותיקון ומועיל, על העבר ועל העתיד ולאחר מיתתו של אדם ולימות המשיח ולתחיית המתים ולעתיד לבא" ואתה מרום לעולם ה' – לעולם ידך על העליונה, שאף לאחר שחטא אדם הראשון וידע שעכשיו יצטרכו לחכות אלפי שנים עד שיהיה התיקון, אעפ"כ השי"ת עוזר תמיד ושלח לנו צדיקיו וסוכ"ס יגמר התיקון שאפילו קודם החטא לא היה כמוהו, ואשרינו שאנו מקורבים לצדיק אמת כזה והולכים בדרך עצתו שבודאי לא ישובו ריקם.

יעזור ה' שתזכה לכל מה שאתה צריך ולא תדע שום צער ומכאוב לעולם, ותזכה ליישב דעתך לידע איך להתיחס לכל מצב שה' מכניס אותך, ותחיה חיים טובים באמת בכח רבינו הקדוש.

החותם באהבת אמת

ידידך עוז

השמיעה לראשונו שמורה עד

ברגשי גיל ובתרועות שמחה, נרים ונישא קולנו קדם חברינו היקר, חכמת אדם תאיר פניו המאירים באצילות וענוות חן, מידותיו התרומיות מאיר בכל סובביו, ה"ה האברך כפשוטו ומדרשו

הרה"ג ר' שמעון דוב בראנדסדאפער שליט"א

בן רב האי גאון ר' מאיר זצוק"ל

שעלה על גפי מרומי קרת לכהן

כרב שכונת "נחלת צבי"

פעיה"ק ירושלים תובב"א

וכבר ידענו נאמנה מרבינו הקדוש גודל מעלת 'לימוד הפוסקים' "שעי"ז מפרישין ומבררין הטוב מהרע, ומגרשין ומבטלין הרע מכל הארבע יסודות, שהם כלל המידות שזה עיקר תיקון האדם" (קיצור ליקו"מ תו' ח'). וכן כותב מוהרנ"ת (הל' פסח ה"ד ג'): "שמעתי מרבינו זצ"ל, שפסקי הלכות הם עיקר תיקון חטא אדם הראשון והם כלל כל התיקונים של כל החטאים, וכמבואר במאמריו הקדושים הרבה פעמים, והם בחינת 'שעשוע עולם הבא". זאת ועוד ש"ע"י לימוד הפוסקים מבטלין המחלוקת בשרשו ועי"ז נתבטל המחלוקת שלמטה, ונתבטל המחלוקת של היצה"ר שבלבו שהם הקושיות והכפירות ובלבולי אמונה העולים על לבו"(קיצור ליקו"מ תו' ס"ב). ו"ע"י שמבררין ההלכה האסור והמותר ומכריעין בין המחלוקת שבקדושה ונעשה שלום עי"ז נכנע מחלוקת דסט"א" (ליקוה"ל ראשית הגז ה"א).

ע"כ נאחל לו מעומק לבנו: יה"ר מלפני היושבי בשמים, שלא יכשל בדבר הלכה, ויזכה להמשיך לשבת באהלי תורה מתוך הרחבת הדעת, ויזכה ל'חלוקא דרבנן' שהם בחי' פסקי הלכות (עי' ליקוה"ל ראשית הגז ה"א), שיתבדרון שמעתתיה בי מדרשא, וישמחו בו חביריו ורבותיו, עד שנזכה לתיקון המלכות בשלימות (עי' ליקוה"ל דיינים ה"א) עם ביאת משיח צדקינו בב"א.

המברכים מקרב לב

"איחוד האברכים הצעירים"

המשך מעמוד 9 < < <

את בנ"י לארץ, והראם אותות ומופתים בקרעו את הירדן וכו' אמר להם "בזאת תדעון כי ה' בקרבכם" ומפרש במדרש "בזאת תדעון – שצמצמן בין שני בדי הארון", ושני בדי הארון רחבן לא היה רק אמתיים וחצי ובמקום דחוק כזה הביא את כל ישראל שישים רבוא לבד מהנשים והטף, ובזאת תדעו כי ה' בקרבכם. והביאור בזה בפשיטות, שהאדם רואה את עצמו שהוא ממלא את כל החלל בין שני בדי הארון, דהיינו שהוא בעצמו בו תלוי כל העולמות, והוא בעצמו בונה את כל הקדושה בעולם, ובכוחו בתפילתו בתורתו ובעבודתו לבנות ולהחיות אלפי עולמות, כשיחתו הידועה של רביה"ק "כשנהפוך יהודי [מפנים לחוץ] יראו שבכל גיד וגיד תלוי אלפי עולמות", והוא אמת, רק בתנאי שגם חבירו עומד שם בין הבדים, והוא מאמין שגם חבירו יש בכוחו להחיות ולבנות כל העולמות כמוהו באחדות פשוט וגמור בבחינת 'אני הכל אבל אני לא כלום', והוא 'האות והמופת שה' בקרבכם', שכשיש אחדות נפלא כזה ה' בקרבנו, ורבינו הולך לפנינו, כמו שציוונו קודם הסתלקותו 'רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד' ואז יכול ללכת לפנינו לבנות מעבודתינו בנינים נפלאים לתקן כל העולמות בשרשם, שרק הצדיק האמת יכול ע"י רבוי נפשות המתקרבים אליו, כמו שאמר 'איר אן מיר קענט נישט, אבער איך אן אייך קען אויך נישט' (אתם בלעדי אינכם יכולים, אבל אני בלעדיכם ג"כ אינו יכול), שע"י רבוי הנפשות האגודים יחד לקיים עצותיו ללכת בדרכיו עי"ז דייקא יכול הוא להשפיע יותר מהודו וטובו עלינו.

מי יתן והיה לבבינו זה, להתחזק ולהתאגד יחד בקיום עצותיו הנוראים, ולזכות לטעום טעמה של שבת לטוב לנו כל הימים, להאיר את חשכת גלותינו עם ביאת ינון במהרה אמן.

עם ה' חזקו ונתחזקה כי ה' עמנו לא נירא ולא נפחד ונבער את יצרנו הרע מקרבינו ונהיה שובע שמחות וגיל בנעימות נצח.

סידורו של שבת

והיה ביום השישי והכינו טבילת מקוה

12:00 יציאה בעז"ה מירושלים ויסעו...

1:30 טועמיה חיים זכו

4:00 זמן הדלקת נרות כמנהג ירושלים
תפילת מנחה וקבלת שבת
סעודת חקל תפוחין קדישין
בליל שבת קודש שורה בעולם צימאון גדול להשי"ת

11:00 חצות לילה אקום להודות לך "עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות"

יוצאים לשדה לקיים עצת "הניעור בלילה"
אמר רבינו הק': "א יונגערמאן קען זיך פארבענקען א פרייטיג-צונאכטס אז ער וועט נישט וויסן וואו די נאכט איז אריבער גיגאנגן"

3:00 וישכם בבוקר... קבוצה שניה יוצאים ל'התבודדות' בין עצי השדה

4:30 זמירות הבוקר "בצותא חדא" (בביהכ"נ)

5:00 ברכות

5:15 הודו תפילה בכח – "עיקר החיות מקבלין מהתפילה"

6:15 נץ החמה
'קידושא רבא' מיד אחרי התפילה
נדבת חברינו האברך היקר הר"ר אברהם הכהן גולדברגר הי"ו
וידידנו כהן שדעתו יפה הר"ר בנימין הכהן הי"ו
לרגל הולדת הבנות

11:15 דא היא סעודתא דעתיקא קדישא
סיפורי מעשיות משנים קדמוניות

2:30 שיעורים בהלכה ואגדה, ובספרי רביה"ק

4:00 תפילת מנחה
סעודת רעוא דרעוין

סעודת 'מלוה מלכה' וסעודת 'ראש חודש' רבתי בהשתתפות האברכים היקרים חדשים גם ישנים

ישא דברים הרה"ח ר' **נתן שפירא** שליט"א

ריקודים ומחולות בליווי תזמורת

9:45 שובו לכם לאהליכם..

בהרכת שהתא טבא

אלה יעמדו על הברכה

שהזילו זהב מכיסם והרימו את תרומתם למען השבת
הלא המה הנדיבים היקרים ידידינו החשובים:

הנהלת 'מורשת הנחל' שיחיו	הר"ר שלמה הכהן ליפשיץ שליט"א
הר"ר חיים בורשטיין שליט"א	הר"ר נחמן יצחק דורנבלט שליט"א
הר"ר ביומין ויצהנדלר שליט"א	הר"ר נחמן ברנ"ד שפירא שליט"א
הר"ר משה אשר אנשיל פוקס שליט"א	הר"ר אברהם יעקב ברנ"ד שפירא שליט"א
הר"ר ברוך מרדכי פראנק שליט"א	הר"ר שמואל דוד ויצהנדלר שליט"א
הר"ר יהודה צבי צוקר שליט"א	וכן אלו החפצים בעילום שמם הטוב

זכות רבינו הקדוש יגן בעדם באלף המגן ברב הוג"א ורב חסד'א,
אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, ויושעו בכל מילי דמיטב
בכבוד רב
איחוד האברכים הצעירים

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר'ה חשקים:

ר' מנחם מרדכי פרנקל להולדת הבן	ר' אברהם הכהן גולדברגר להולדת הבת	ר' שמעון דוב שפירא להולדת הבת

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

ע"י

איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ו' | טבת תשע"ב

נקודת החבר

נתן יוסף בורשטיין

חיפוש הצדיק לעובדא ולמעשה

ברוך ה' אלוקי ישראל אשר לא השבית לנו גואל ... וקרבנו לכלליות שבעת רועי ישראל (מתוך שיר ידידות לר' יצחק ברייטר).

אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לדעת כאן בעולם הזה מאור האורות רבינו הק' הננמ"ח זיע"א, והנחיל לנו עצות נפלאות אשר על כל עצה ועצה אפשר לומר: "אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא דין!" ואפשר לדבר ולכתוב על כל דבר בלי סוף, אבל יש נקודה שהיא החידוש הגדול ביותר אצל הרבי, וזה 'הצדיק בעצמו', דהיינו כוחו הגדול שבו תלוי כל תקוותינו, כמו שכותב מוהרנ"ת בליקו"ת (ל"ג ח"ב) על הצדיקים האמיתיים "מחמדי עינינו, גאוני עוזינו, עטרות ראשנו, הודנו זיוונו פארנו חיינו ואורך ימינו, שרשי נפשינו רוחינו ונשמתינו, אורותינו גדולתינו קדושתינו, תקוותינו תכליתינו נחמתינו ושמחתינו, תורותינו תפילתנו" עמוד והתבונן בלשונו הזהב של מוהרנ"ת, איך שכל החיים של האדם היינו התפלה הקדושה וכו' וכו' הכל תלוי בצדיק, ולכן היסוד הזה ש'צדיק' שמו צריך להיות בראש מעינינו, ולהשקיע מאמצים לחפשו עד שנמצא אותו, וכמש"כ בליקו"ה (השכמת הבוקר ה"ד, אות ז') "כי צריכים לנדד שינה מעינינו ומעפעפיו תנומה, לשוטט ולבקש ולהרבות בתפלה ותחנונים, שיזכה למצוא הצדיק האמת שיוכל לרפאותו ולהכניס בו השגת אלוקות, כדי להציל נפשו מני שחת",

וכיוון שהבע"ד יודע שבהתקרבות לצדיק כראוי זוכים להגיע למה שצריך להגיע, וניצולים מכל מה שרוצה להכשיל אותנו, ממילא כל עסקו הוא להשכיח את העסק בחיפוש הצדיק, ולפעמים אפשר להיות 'ברסלב'ר חסיד' להתפלל עם אנ"ש, ללמוד ספרי רבינו, ואפילו לקיים העצות, ואעפ"כ עדיין רחוקים מהצדיק, וממילא רחוקים מהתכלית, וזה דבר מאד עדין ודק, כי בשלמא אם אומרים לעשות פעולות חיצוניות כקימת חצות, יציאה לי'פעלד', לימוד הספרים וכו' וכו', על אף שזה קשה – אבל עוד אפשר לעשות, אך לחפש את הצדיק בעצמו לא כ"כ מובן מה רוצים ממני, ואפילו אם מובן לא ידוע איך עושים את זה.

לכן ראוי להביא לשונו הטהור של מוהרנ"ת בליקו"ה (כבוד רבו ות"ח ה"ג) ששואל את השאלה הזאת בזה"ל "אבל איך נזכה לזה בעצמו שנשתדל בענין זה לבקש ולחפש את הצדיק האמת עד שנזכה למצאו, ולזה אנו צריכין להמשיך עלינו אור הצדיק בעצמו שהוא בעצמו מאיר לנו ומעורר אותנו שנשתדל לבקשו ולמצאו" עכ"ל, דהיינו שבאמת קשה מאוד לחפש את הצדיק וצריך איתערותא דלעילא כדי שנזכה לחפשו, והשתא הא גופא קשיא איך נזכה להמשיך את אור הצדיק כדי שנתעורר לחפשו? ע"ז נתן לנו השי"ת את ימי החנוכה הק', וציונו להדליק נר חנוכה, ועיקר הכוונה בהדלקת נר חנוכה כותב ר' נתן שם: "וכשמדליקים הנרות צריך לכוון שנזכה ע"י קדושת מצוה זאת, שנמשיך עלינו אור הצדיק וע"ז נזכה לחפשו ולבקשו עד שנמצא אותו".

למעשה, קומי אורי כי בא אורך, מגיעים ימים שאנו יכולים לזכות שהרבי בעצמו יעורר אותנו לחפשו עד שנמצא אותו, וכשנמצא אותו נזכה לחיים טובים ככל הלשונות הנפלאות שהזכיר מוהרנ"ת בתפלתו, ולכן, טייערע ברידער! הערט אויף צו זיין "שלימזל'ניקעם" יש לנו הזדמנות פז לשנות את חיינו לטובה ולברכה, וכל זה ע"י הדלקת נרות חנוכה בלבד "מאמץ קטן רווח גדול"....!!!"

אמנם אפשר לקבל 'כדי חיונו' בלבד, ואפשר לקבל מלא חפניים באופן שאשתנה בשינוי הניכר, וזה תלוי בפיך ובלבבך כמה שיותר תפלות לפני חנוכה לזכות לקדושת חנוכה ולאור הצדיק, ובשעת מעשה עוד מעט מחשבה על ההדלקה, קצת יותר כוונה לזכות לאור הצדיק, עוד הסתכלות על הנרות הקדושים מתוך רצון והשתוקקות לקבל את האור הגנוז, קצת יותר ללמוד ספרי רבינו בחנוכה [ובפרט התחדשות בליקוטי מוהר"ן מחזור ט"ז], עוד חבורה וכינוס של אנ"ש, ו'אחר הפעולות נמשכים הלבבות' ונזכה ע"י המצוה להאיר את הנשמה באור הצדיק ולחפשו עד שנמצא אותו, ונלך בדרכיו ונקיים עצותיו, ונזכה לכל מה שרוצה להביאנו- לתכלית השלמות, אמן.

הערת המערכת: עקב תקלה טכנית לא יצא ה'גליון' קודם חנוכה, אבל הדברים הנפלאים לא פגה טעמם, כדמתאמרא משמיה של ה'טשערינער רב' זצ"ל שאמר: "נישט ס'איז אריבער דער יום טוב, נאר ס'איז אריין דער יו"ט" (=לא שעבר היו"ט, אלא נכנס) בתוך אוצרותינו באמתחתינו, ולכן גם עתה ביודעינו הדברים הנפלאים שאפשר לזכות בהם ע"י נרות החנוכה, הבה נישא על כך תפילה לפני השי"ת, שנזכה לכל האורות הנפלאים ע"י מה שזכינו להדליק את הנרות וכו'.

דבר האיחוד

ימי חנוכה הם ימי הודאה. ועלינו להודות לד' בכפלי כפליים על החסדים הנוראים שעשה עמנו, על ה'שבת' הנפלאה שהתאחדנו, לא! אי אפשר לשכוח... ראה בגליון סקירה מורחבת.

כמו כן התאספנו בנר ראשון של חנוכה לתפילת 'ותיקין' בכח בביהמ"ד הגדול במא"ש, ואח"כ התיישבו יותר מחמישים אברכים אל שולחנות ערוכים ל'סעודת חנוכה', ושמענו דיבורים נפלאים מפי חברינו היקרים בראשונה מפי הר"ר איתמר לייפער הי"ו על תורה ב' משמעות ההודאה שאנו צריכים לה, וכן שמענו דיבורים חמים כגחלי אש מאת הר"ר נתן פישר הי"ו **על החיוב המוטל על כל אחד ואחד לבא להתפלל בבית המדרש הנקרא על שמו הק' ועל הזכות והתענוג הנפלא שישנה בתפילה יחד עם אנ"ש בכח ובהתלהבות כיאה לנו.** ואח"כ יצאנו בריקודים שמחים להודות ולהלל לשמו הגדול.

וכבן חברים יקרים! כבר הוכחנו עצמינו כמה פעמים, הנה מגיעים לילי טבת הארוכים 'לילות הזהב - די גילדענע נעכט' וכבר אמר רבינו: "עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות" אבל אפי' אלו שאינם זוכים עדיין לקיים זאת, אבל תפילת שחרית היכן היא?! האם בביהכ"נ הנקרא על שמו או ב... האם לפני זמן קרי"ש [לפחות השני..] או שמא... יש מספיק זמן לשינה שיהיה הראש צלול ללמוד בכולל וגם לקום מוקדם להתפלל יחד עם אנ"ש..

אדרבא, הוכיחו את עצמכם!

העורך

רשמים משבת ההתאחדות

שעבר עלינו לטובה זה עתה בפרשת תולדות בישוב "אור יהודה"

שמואל דוד שטרנפלד

אזא שבת האב איך נאך קיינמאל נישט געהאט...

פלאי פלאים.. אזעלכע דאוועגענ'ס.. אזעלכע סעודות.. אזא דיבוק חבירים.. ממש א מחיה...

כך דיברו החברים בינם לבינם בצאתם ממקום התאחדותינו, כמעט והוצרכו לציווי מיוחד 'שובו לכם לאהליכם'.. אחר התעלות כזו, מעין עולם הבא - פשוטו כמשמעו.

ננסה בקצרה לכתוב קצת רשמי הוד משבת המיוחדת הזו למען יעמדו ימים רבים, שלא ימוש מזכרונינו ונוכל להיאחז ב'רשימו' להמשיכו בתוך שגרת ימי החול, להתחזק לילך בדרכיו ולעבדו בשמחה באהבה ובלב שלם.

* * *

יום השישי ויכלו ההכנות, ויסעו...

הלבבות מלאים התרגשות.. רק התחלנו לקבל ב'שלום עליכם' לבבי את חברינו באוטובוס וכבר נראה באופק השלט "אור יהודה" בד בבד עם שמיעת רעש המטוסים אשך נוחתים וממריאים כאן בקרבת מקום ב'שדה התעופה'...

פנינו ימינה ושמאלה ושוב ימין, והנה לנגד עינינו השלט "ישיבת ברכת יצחק" ירדנו מהאוטובוס סידרנו את חפצינו בחדרים ומיד ניגשנו המטבחה להשיב נפשינו במרק חם, לקיים מה שנאמר "טועמיה חיים זכו.." וכבר נשמע צללי השבת המתקרבת ובאה.

אצנו רצנו לביהמ"ד המואר באור יקרות והחילונו בתפלת המנחה, כשלפני התיבה עובר חברינו היקר מ'בית שמש' הר"ר אליהו קירשבוים הי"ו אשר בקול רעש גדול ובהתלהבות הלהיב לבבנו בתפלה בכח כמנהג אנ"ש, ולאחריו ניגש חברינו היקר גם הוא מבית שמש הר"ר משה ויספיש הי"ו אשר פתח בנעימה: "לכו נרננה לה' נריעה לצור ישעינו..."

ובקרבינו - סערה... אה! נועם שבת המתאחדת! דומה כי התנתקנו לגמרי מהעולם הזה, וכל כולנו טובלים בים של מתיקות רוחנית מעין עולם הבא...

ב'בואי בשלום' נשאנו רגלינו בריקוד נלהב לקיים עצת צדיק: "לעשות ריקודים על שמחת יהדותינו..."

הם הושלך בהיכל כשעלה חברינו היקר מחשובי מארגני איחודינו הר"ר שמואל נחמן גודלבסקי הי"ו עורך גליונינו, אשר פתח בלבביות "ברוכים הבאים בשם ה'" והזכיר דברי מוהרנ"ת בליקו"ה הלכות קריאת התורה (ה"ו) אהא דאמרו חז"ל: "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור" שצריך כל אחד להשלים פרשיותיו - היינו כל אחד נקודת עצמו המאיר בו, עם הציבור - שיהא מעורב עם הצבור וישפיע את נקודתו לחבירו, בהרחיבו שזהו ממש מטרת שבתינו ואיחודינו - להיוועד יחד להאיר בחברינו ולקבל מהם את נקודתם השייכים ללבם, וסיים בברכה שנזכה ללכת בדרכיו של האי צדיק סבא דסבין לקיים עצתו שאמר: "רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד אז תהיו אנשים כשרים" ששיחה זו היתה המובילה בקיום השבת.

ביתר שאת התחילו תפילת ערבית של שבת בהתלהבות מרובה, ואחריו שוב פצחנו בריקוד כנהוג בין אנ"ש בשירת 'שבענו מטובך' 'בר יוחאי' וכו', והלכנו הלוך ורקוד מעוצם שמחתינו עד הגענו אל חדר האוכל בו מצאנו השולחנות ערוכים ומסודרים לסעודתא "דחקל תפוחין קדישין" ע"י ידידנו הנכבד הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו - אשר עמל ללא ליאות ותיקן לנו את כל צרכי ומאכלי השבת בטוב טעם – ובנו נחמן נ"י יחד עם חברינו היקר הר"ר ישראל פוקס הי"ו.

וכמו עלתה השירה מאליה קיבלנו את המלאכים ב"שלום עליכם", ואח"כ שרנו "אשת חיל" בניגון המקובל. לקדש על היין נתכבד ידידנו היקר הר"ר בנימין הכהן הי"ו.

טרם החילונו בזמירות עלה ידידנו היקר הר"ר משה גדליה אנשין הי"ו, והתחיל בחידושו הנפלא של ה"חתם סופר" על הפרשה, היאך יכול היה יעקב אבינו - מידת האמת - להוציא מפיו דבר שקר כביכול באמרו: "אנוכי עשיו בכורך" וכו', ומבאר החת"ס שכשהלבישה לו רבקה אמנו את 'בגדי עשיו החמודות' - לבוש הרשע בעצמו, אזי נכנסה בו בזעיר אנפין נקודה קטנה של בחי' שקר ומשום כך בא לו הדבר הזה, וזהו הסיבה שהלבישתו אמו בבגדים אלו כדי שיוכל לקבל הברכות. עוד הפליא בדבריו על חובת האחדות בינותינו, בהזכירו 'וואו'רט' נפלא מר' מנחם מונדרר בשם זקני חסדי וויזניץ, מה שמברכים אחד לרעהו באמירת "גוט שבת" הוא לשון בקשה – "גיט" שבת [=תן שבת. 'גיט' בהברה החסידית הוא 'תן'] היינו שיאיר כל אחד בחבירו בחי' שבת שבו והנקודה השייך ללבו. וסיים בענין ה'זמירות' אשר רבינו הקפיד מאד לזמרם כראוי, והחובה המוטלת על כל אחד ואחד לזמר ולכבד ה' מגרונו אף שאין נשמתו מהיכל הנגינה ואפילו אם אין לו רגש ליזה.

מיד בסיימו דבריו התחלנו בשירת "אזמר בשבחין" ברגש ובנעימות המיוחדת לאנ"ש "ביי אונזער טיש אונזערע נגונים"...

בהמשך נעמד ידידינו עוז מותיקי חשובי חבורותינו הר"ר נתן יוסף בורשטין הי"ו ובקול חוצב להבות ביאר בארוכה שעצותיו הנוראות של רביה"ק הם בבחי' "מאמץ קטן רווח גדול" (כסיסמתם של בחורי הישיבה שאגרו סך רב של 'פחיות' והרויחו כמה אלפי שקלים לצרכי הישיבה..) ובקל יכול כל אחד לקיים עצת ההתבודדות אשר בלעדה אי אפשר להיות 'איש כשר' באמת, והרחיב בגודל מעלת האחדות והחשיבות להיות בחבורת אנ"ש, ובחיזוק נפלא הוסיף על חובותינו לעסוק בספריו הק' אשר הם יבקעו גידי קשיות לבנו, והם תיקון לעבר, לעתיד, לתחיית המתים, לימות המשיח ולעולם הבא (כמבו' בשיה"ר קפ"ה) ועודדנו לקבוע חברותות בספריו, אשר זהו הרי כל מטרת איחודינו להתחזק יחד בעצות רביה"ק.

לברך על הכוס של ברכה בברכהמ"ז, - שנמכר לכל המרבה במחיר עבור הוצאות השב"ק - נתכבד בו הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו, ומיד אח"כ פנינו לעלות על יצועינו כדי שנוכל לקום בחצות לילה ולצאת השדה, כעצתו המופלא של רביה"ק, [אגב נציין, שדבר זה גרם לפליאה מרובה ולהתרגשות רב בקרב בני הישיבה וראשה, כבר ביום השישי בראותם את המודעות עם הסדר הנפלא בהתפעמות רבה בתמיה: האכן, יש עוד שרידים כאלה אשר אינם מבלים לילותיהם כרוב העולם...

* * *

בחצות הלילה קמו הרבה אברכים לצאת השדה להתבודדות.

3:00 ויהי באשמורת הבוקר ויקומו כל חברי החבורות ויצאנו כולנו השדה - מי מחוץ למתחם ומי בתוככי פינותיה המיוחדות - לקיים עצת ההתבודדות, לא נשאר אחד בכל גבול מלאך החלומות הלזה.. כשברקע נשמע שירת "אודה לקל" וזמירות הבוקר מהיכל בית המדרש, מהחברים אשר כבר התחילו להתקבץ לתפילת שחרית.

ואני תפילתי, בקולות וברקים התחילו תפילת שחרית בכח ובנעימות, כיאה ל'ברסלב'ר חסידים' האמונים על דברי רביה"ק שאמר: "גאר מיין זאך איז תפילה" כשלפני התיבה עובר חברינו היקר הר"ר מאיר פוקס הי"ו, ל"שוכן עד" התכבד חברינו היקר הר"ר יחיאל גלינסקי הי"ו. זמירות יאמרו ותשבחות ישמיעו..

[וכאן המקום לציין בהתפעלות מרובה, שלקראת תפילת שחרית לא נשאר עד אחד במיטתו וכולם כאחד באו להתפלל יחד ברגנה. ומכאן תצא הקריאה – בתמיה גדולה, בקווי שיתורץ במהרה – היכן אתם חברים יקרים מדי שבת בשבתו ומדי יום ביומו? האם בביהכ"נ הנקרא על שם הצדיק, או שמא... עורו ישנים משינתכם!!]

לברך את החודש נתכבד הר"ר משה גדליה אנשין הי"ו, ולתפילת מוסף ניגש חברינו האברך היקר הר"ר ישראל נחמן פראנק הי"ו. בגמר התפילה הנפלאה פנינו ל'קידושא רבא' לשמחת ידידנו היקרים מבני הכהנים הרה"ח ר' בנימין הכהן והר"ר אברהם הכהן גולדברגר לרגל הולדת בתם. ושמענו דיבורים נפלאים מחברינו היקר הר"ר שמואל מאיר חשין הי"ו שביאר בטוב טעם [אך בכאב ובצער על החילול שבת הנורא] אופן נסיעת המטוסים... והרחיב על היוצא ממנו למעשה בהקשר לפרשת השבוע, ע"פ דברי מוהרנ"ת שהאריך לבאר הענין מה שרצה יצחק אבינו ע"ה לתת את הברכות לעשיו, שרצה שיעקב ישב רק על התורה והעבודה ועשיו יפרנסו, אבל באמת זה בלתי אפשרי אלא מוכרחים גם להתעסק בעניני העוה"ז ולהעלות אותם לשרשם.

לקראת חצות היום נטלו ידיים לסעודת צפרא דשבתא, וכמעשהו בערב כך מעשהו בבוקר בזמירות ושירים כדאתמול, ובהמשך שמענו דיבורים חמים מפי חברינו האברך היקר הר"ר יעקב נתן אנשין הי"ו לעורר אותנו מתרדמת הזמן אשר אנו שקועים בתאוות העוה"ז והבליו, ועורר את הלבבות בסערה אדירה להתרומם קצת מחיי החולין ולהכנס לנועם עבודת ה' ומתיקותו.

ברכת המזון נקנה ע"י כמה אברכים חשובים וכיבדו בו את הר"ר ראובן שיף הי"ו.

אחרי הסעודה מסר חברינו היקר הרב ר' נתן פישר ני"ו שיעור מיוחד במינו, בהציגו מכתב של מוהרנ"ת (מכתב י"ז בסופו) אשר בראיה ראשונה נראה כסתם מילי דעלמא, והרחיב וקישר מכמה וכמה סימנים בחו"מ בבקיאות נפלא אשר כבר פקיע שמיה בהלכות אלו.

ויהי בעלות המנחה, נתכבד חברינו האברך היקר הר"ר צבי אריה מימון הי"ו לתפילת מנחה, ופנינו ליטול ידים לסעודת 'רעוא דרעוין'. אחרי הזמירות ששרו בנעימה והשתפכות הנפש כראוי לעת רצון כזו, שמענו דיבורים נוראים מפי ראש חבורתינו החשוב הר"ר ראובן שיף שליט"א שפתח בתורה א' 'להסתכל בהשכל של כל דבר ואז ממילא לא ימצאו התאוות וכל הבלי העוה"ז מקום בנפשותינו, ואף לא נתאווה להם כלל אפי' שכאילו יש להם חן כי עכשיו והחשיבות הוא אצלם.

בסיימו את דבריו נתעלו הרגליים טפח וטפחיים מעל הקרקע בריקודים נפלאים, כשבתוך עברה הבשורה המרנינה במחנה על לידת הבת אצל חברינו היקר הר"ר רפאל אנשין הי"ו שגרמה לשמחה מחודשת בהתרגשות מרובה.

אחרי ברכהמ"ז, שנתכבד לברך חברינו היקר ממארגני השבת הנפלא הזו הר"ר לוי יצחק צוקר הי"ו, התפללנו תפילת מעריב כשלפני התיבה עובר חברינו היקר הר"ר אברהם יואל דורנבלט הי"ו.

ואחרי 'הבדלה' ע"י ידידנו היקר הר"ר ישראל נחמן פראנק הי"ו פנו לסדר החדרים עד שיהיה מוכן 'סעודת המלוה מלכה' ועד שיצטרפו אלינו החברים היקרים שלא זכו לשבות עמנו בשבת, ורצו להסתופף עמנו בסעודת מלוה דמלכה ובאו מירושלים עיה"ק במוצאי מנוחה, לטעום מטעמה הנפלא של שבתינו בסעודה רביעית סעודת החיתום.

והנה התחילה "סעודתא דדוד מלכא משיחא" בשילוב "סעודת ראש חודש" רבתי, ובהמשך שמענו את הרה"ח ר' נתן שפירא שליט"א מב"ב בדיבוריו המתוקים לחיך וטובים לנפש, שסיכמו את כל הדברים אשר שמענו במשך השבת, וטוו את פתיל הזהב שנוכל ללכת בדיבורים הקדושים אלו בדרכי ישרים - דרך רבינו הקדוש זיע"א ומיד בכלותו לדבר אל העם וכבר התחילו רגלינו מרקדין בשמחה על יהדותינו ושבתינו, כצווי רביה"ק..

ובעוד השירה על שפתינו, יצאנו ושמנו פעמינו ירושלימה לעיר הקודש והמקדש, מדושני עונג וברצון אמיתי לקיים העצות הנפלאות לעובדא ולמעשה.

סעודת "מלוה מלכה"

מסיבת חנוכה תשע"ב

שיחת חברים

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

הפעם עוסקים אנו בציון נודע ומפורסם לרבים, שעד לתקופה האחרונה לא התעורר שום פולמוס אודותיו, מלבד קושיא 'אלימתא' אחת ויחידה, שעמדה, ועדיין בעינה היא עומדת, שמעלה תמיהה על המסורת הצרופה זה יותר ממאתיים שנה אודות מקום הציון.

זהו הקבר הנמצא בהר המתנוסס מול קבר הרמב"ם בטבריה, ומכונה בפי כל כ"רבי חייא ובניו", וזאת עוד בדורות הקדמונים ביותר, ובוודאי לפני זמנו של האריז"ל שהוסיף כי במקום זה קבורים גם רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא שהעלו את ארונו לכאן כמבואר בגמ' (מועד קטן כה ע"א).

מילה אחת בלשונו הקדוש של רבי חיים ויטאל שאינה עולה בקנה אחד עם המציאות בשטח, וכתוצאה מכך נוספו עוד שני 'קברי רבי חייא' בנוסף לציון העתיק בעל המסורת הישנה...

לפני עריכת המאמר יצאנו במיוחד לעיר טבריה בער"ח כסליו דהאי שתא, בצוותא עם הרה"ח ר' נתן דוד שפירא שליט"א ועוד כמה אברכים מביני ענין, בדקנו את שתי השיטות החדשות מקרוב, שהרי אינה דומה שמיעה לראיה, ועדיין אין בידינו להגיע לכלל הכרעה על אחד משלושת המקומות שהוא זה האמיתי במאת האחוזים, היות ועל כל מקום ישנם קושיות חזקות ותמיהות שונות כפי שנראה בהמשך הדברים.

אדרבה, יבוא מי שיבוא ויתרץ את הקושיות לפחות על אחת משלושת השיטות. בינתיים לא נותר לנו אלא להעדיף את הציון בעל המסורת המקובלת, למרות הקושיא הידועה מאז ומתמיד, שכן אם היו השיטות האחרות לפחות מוסמכות וברורות ללא ספקות וקושיות חדשות, ניחא, אך במצב הנוכחי למה לנו לשנות את מנהג אבותינו ורבותינו ולהשתטח על מקומות חדשים שאין עליהם שום מסורת קדומה?

'רבי חייא' אייכה?...

העיר טבריה עתיקת יומין היא, לדברי החוקרים נבנתה העיר לפני כאלפיים שנה בידי המלך הורדוס אנטיפס (בנו של הורדוס הידוע), היה זה בשלהי תקופת הבית השני והוא נקרא על שמו של קיסר רומי 'טיבריוס', ואכן כך שמה הלועזי גם בימינו. אולם הגמרא במסכת מגילה (ה' ע"ב) קובעת שכבר בימי יהושע בן נון היתה העיר טבריה חיה וקיימת, אלא ששמה היה 'רקת' (או 'חמת' לשיטת רבי יוחנן), והיא נכללת בספר יהושע (פרק י"ט) כנחלת בני נפתלי.

למרבה הצער נבנתה העיר על גבי קברים קדומים, ועד לזמנו של הרשב"י היו כהנים נזהרים שלא לעבור בעיר, עד שהגיע הרשב"י ו"טיהר את עיר טבריה עשה אותה נקיה" כאשר ציין היכן הם מקומות הקבורה כמסופר במדרש רבה (וישלח ע"ט). שרידיו של בית הקברות הזה מצויים כנראה באיזור הצומת המרכזית בטבריה, שאותה נוהגים הכהנים לעקוף עקב הקברים הרבים שנחשפים לעיתים קרובות במקום. הארכיאולוגים ש"ט ממהרים מידי פעם לעוט על טרפם ולדבריהם עצמם מצאו כאן קברים עם שמות יהודיים עתיקים חקוקים עליהם, כמו "טליתא מרא בת שמואל", "שמעון בר שמאי" ו"יוסף בן אלעזר בן שילא". (ראה בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" כרך א' עמ' 279 משם לקחתי חלק מהחומר כאן).

בזמן חורבן בית שני גדלה העיר כאשר השתקעו בה יהודים רבים שנמלטו מגיא ההריגה אשר ביהודה וירושלים, אף הסנהדרין עברה לאחר גלגולים רבים לטבריה (בספר הנ"ל אף מצביע על גרם מדרגות ליד הצומת הנ"ל כמקום קבורת הסנהדרין). היישוב היהודי במקום לא פסק עד לסוף תקופת הראשונים ולאחר מכן היתה רק כפר קטן עם מעט מאד יהודים. רק לקראת שנות הת"ק חודש ברמה היישוב היהודי בטבריה עם בואו של רבי חיים אבולעפיה לעיר, עם עלייתם של תלמידי הבעש"ט לארץ הקודש קיבל היישוב בטבריה חיזוק רב ומאז ועד היום מתקיים במקום יישוב יהודי גדול ואיתן, כשבולטת בתוכו השכונה החרדית "קרית שמואל" שלאחרונה נוספים בה עוד ועוד משפחות חרדיות, בעיקר חסידי קרלין-סטולין מירושלים.

הארכתי קצת אודות תולדות העיר, שכן ישנה חשיבות

מיוחדת לעובדה שיש רצף של יישוב יהודי בעיר מזמן התנאים ועד לימינו אנו, אמנם בזמן האריז"ל היו כנראה יהודים מעטים בעיר, אך בכל זאת התקיים שם יישוב יהודי, ואם כך ישנה חשיבות יתירה למסורת אודות המקומות הקדושים שהיתה נשמרת ועוברת מדור דור אצל אנשי העיר.

העיר טבריה אכן משופעת בקברי צדיקים רבים הפזורים בה למכביר, החל מקבר רבי מאיר בעל הנס בדרום העיר, ביה"ח העתיק, הרמב"ם וסביבותיו, רבי עקיבא והאמהות ועוד הרבה. אחד מהקברים הידועים הוא הקרוי בפי העם "רבי חייא ובניו" והוא נמצא למערב קבר הרמב"ם ונשקף ממנו, גרם מדרגות תלול מוליך מהכביש (רח' ברנר) ועד למצבה הנמצאת בחצר מוקפת גדר, עליה פרוכת מעוטרת ולפני כמה עשורים אף נבנה ע"י 'קדמונינו' מבנה ראוי לשמו עם מים לנט"י וכו'.

בהמשך העליה של ההר, לכיוון מערב וצפון, מצויה מערת רבי עקיבא המפורסמת. אך כאן נגענו בקושיא ה'אלימתא' כפי שהקדמנו, שכן כאשר רבי חיים וויטאל מציין את קבר רבי חייא, ממשיך הוא לכיון רבי עקיבא "לצד מערב ונוטה מאד לצד דרום". וכאשר אין לנו ספק ומעולם לא נתעורר פולמוס אודות מקום קבר רבי עקיבא, הרי לנו לכאורה שרבי חיים וויטאל ציין את קבר רבי חייא במקום אחר לגמרי, שממנו צריך לעלות לכיוון דרום ואז נגיע לרבי עקיבא, ואילו מקבר רבי חייא הנוכחי עלינו לעלות לכיון צפון בכדי להגיע לשם.

זוהי איפה הקושיא הידועה כבר לעוסקים בתחום משנים שנימה, וכדי להבינה היטב, וגם כדי להבין מה הועילו השיטות החדשות בתקנתם, עלינו להעתיק כדרכנו את לשונו של מהרח"ו בשער הגלגולים: "ושם קבור הרמב"ם ואביו ז"ל כמו שאומרים העולם. ורחוק ממנו מעט לצד מערב, יש כמו חצר קטנה מאד, ואומרים כי שם קבורים ר' יוחנן האמורא... אח"כ תלך מעט לצד צפון ונוטה לצד מערב, ושם בהר ההוא אשר שם קוברים מתיהם אנשי טבריה, ויש שם אכסדרה אחת בנויה בג' כותלים וקורין אותה העולם מערת ר' חייא ובניו. ודע, כי באותם החלונות שיש בכותל הצפוני, שם קבורים ר' חייא ויהודה וחזקיה בניו. ורב המנונא סבא הנזכר תמיד בספר הזוהר. ורב הונא ריש גלותא, שהיה בזמן רבינו הקדוש, והעלו ארונו למערת ר' חייא, כנזכר בתלמוד. תעלה משם במעלה ההר ההוא לצד מערב ונוטה מאד לצד דרום, ושם במערת ר' עקיבא... וכו'".

נסכם זאת בלשוננו: מקבר הרמב"ם צריך ללכת מעט לצד מערב לקברי האמוראים (מה שנקרא בימינו 'תלמידי רב'. גם ע"ז התעורר פולמוס ואכמ"ל), משם צריך ללכת 'מעט' לצד צפון, אך בעיקר נוטה לצד מערב, שם יש הר שבו קברו אנשי טבריה את מתיהם בזמן מהרח"ו, שם בהר יש 'אכסדרה' של ג' כתלים הקרויה בפי העולם דאז "מערת רבי חייא ובניו". משם צריך להמשיך ולעלות 'במעלה ההר ההוא' לצד מערב ובעיקר נוטה מאד לצד דרום ושם מערת רבי עקיבא.

בתחילה רציתי להעלות השערה שישנה טעות בהעתקת דברי מהרח"ו, ולכאורה צריך לשנות רק מילה אחת, ובמקום 'דרום' לכתוב 'צפון' ואז הכל על מקומו יבא בשלום, ולא יישאר שום פקפוק על המקום המקובל כיום, אולם בדקתי ומצאתי כי ב"אוצר החכמה" מופיע ספר שער הגלגולים בכתב יד קדשו של מהרח"ו בעצמו, והוא כותב במפורש את המילה 'דרום', (אם כי יש לבדוק האם אמנם הכותר באוצר החכמה היא אכן מוסמך או שמדובר בהעתקה מאוחרת). ואילו לנסות ולומר שמהרח"ו כתב דרום ובעצם היתה כוונתו לצפון, נראה לי שבדורינו אין מי שיכול להעיז פניו עד כדי כך, ולכן הקושיא הזאת עדיין עומדת בעינה, ועדיין לא מצאתי מי שינסה לתרצה בלא לשנות את מקום הקבר.

נציין גם שיש עוד קושי להבין את המסורת לגבי מקום זה, שכן מהרח"ו מציין שמדובר ב"אכסדרה אחת בנויה בג' כותלים", כפי שמבואר בספר הערוך פירוש המילה 'אכסדרה': "הוא בית שיש לו שלש דפנות, ודופן רביעי שמעמידין בו דלת אינה מגופפת כל עיקר אלא ברוחבו של בית כולו". שאלתי את זקני אנ"ש הזוכרים את המקום לפני ששופץ והם מתארים קיר ישר בתוך ההר, כשבצד צפון הוא בולט כלפי חוץ כדופן נוספת, צפונית, אך לא היו בה חלונות כפי שמתאר מהרח"ו. כמו כן מהרח"ו מציין שבימיו היו אנשי טבריה קוברים מתיהם בהר ההוא, אך בכל האיזור הזה עדיין לא מצאו שום שרידים של מקומות קבורה מתקופת מהרח"ו. בעל 'חבת ירושלים' כבר מעיד בתקופתו (שנת תקע"ז) "ועתה לא יש שם אכסדרה וכותלים כ"א קצת ואין קוברים בשטח ההוא עכשיו", ככל הנראה מתייחס הוא למקום המקובל בימינו, וכך משמע מעוד תיאורים שקבר רבי חייא הוא על ההר ממול לקבר הרמב"ם, באמצע השיפוע היורד מקבר רבי עקיבא. (ראה ב"אלה המסעות" לשליח רבינו יחיאל מפריז "וסמוך לו (לר' עקיבא) בחצי שיפוע ההר מערת רבי חייא ובניו", וכן ב"ידי משה" כותב "מול המקום הזה (קבר הרמב"ם) הר גבוה, ובמורד ההר מערה בה נקברו ר' חייא ובניו". ובספר מסע מירון כתב "והלכתי משם (מר' עקיבא) בדרך ההולך על כתף ראש ההר (הוא השביל הנמצא גם כיום מר' עקיבא כלפי מטה וממשיך בכתף ההר לכיון דרום) עדי באנו אל מקום מערות רבי חייא ובניו יהודה וחזקיה והמערה סגורה ומסוגרת רק מחוגת אבנים יכתירו ויאופפו לציון מקום קדוש ההוא").

כתוצאה מכל תמיהות אלו, ובפרט עקב לשון מהרח"ו האומר ברורות כי קבר רבי חייא הוא צפונית לר' עקיבא, החליט בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" כי מערת רבי חייא היא במערת קבורה מפוארת שנחשפה במעלה רח' נירנברג (הכביש העולה מקרית שמואל צפונה) מתחת לבית ספר לשוטרים, גם משום הכיוון שמתאים לדברי מהרח"ו, שכן ממערה זו צריך ללכת מערבית דרומית לרבי עקיבא, ובעיקר כי המקום נראה כאכסדרה של ג' כתלים (ראה שרטוט המערה כפי שבוצע ע"י הארכיאולוגים שחיללו את המקום בשעתו), כמו כן ישנם חלונות בכותל הצפוני, ובהם גם ארון קבורה מהודר ומקושט ולהשערתו זהו ארונו של רב הונא ריש גלותא שהובא לכאן כדברי הגמרא. כמו כן זהו המשך לבית הקברות הקדום המשתרע בתחילת ההר סמוך לצומת המרכזית.

לכאורה הכל טוב ויפה, גם הכיוון מתאים, גם המקום מפליא בהתאמתו לתיאורו של מהרח"ו, ובייחוד עקב העובדא כי במעמקי המערה נחשפו גם נרות שמן מתקופה קדומה, מה שמוכיח שהמקום שימש להשתטחות. אולם בנקודה זו ניתן להבין את המאמר "אינה דומה שמיעה לראיה", כאשר ביקרנו במקום כמה פעמים ראינו שאכן לפי המפה הכיוון

נכון, אולם בשטח עצמו מדובר בהר אחר לחלוטין מההר שעליו שוכן רבי עקיבא, כאשר מתבוננים מכאן לעבר רבי עקיבא הוא נראה בראש ההר השני שממול ובינינו יש עמק בין ההרים. גם כשהגענו לרבי עקיבא איתרנו משם את בנין בית הספר לשוטרים שתחתיו מצויה המערה, והוא נראה בהר אחר לגמרי, כמו כן הם נמצאים בערך באותו גובה. וזה עומד בסתירה לדברי מהרח"ו שכותב כי מקבר רבי חייא "תעלה במעלה ההר ההוא" לכיוון רבי עקיבא. כאשר העליתי טענה זו בפני מחבר הספר הנ"ל הוא ענה לי שהדרך המובילה לרבי עקיבא עוברת דרך מערה זו, והולכת וסובבת עד שפונה שמאלה לכיון רבי עקיבא (כפי כיוון תנועת הכביש בימינו). אולם לענ"ד קשה להעלות על הדעת שעל זאת יכתוב מהרח"ו "במעלה ההר ההוא".

ועתה נגיע לשיטה השלישית, המופיעה בספר "תולדות מנחם" על חכם מנחם מנשה (מהצדיקים הנסתרים בירושלים לפני עשרות שנים, נסתלק בשנת תשכ"ח) שהיה מרבה להשתטח על הקברים הקדושים אך משום מה היה מתחמק מלהשתטח בקבר רבי חייא. נכדו שהוציא לאור את הספר טוען שהדבר נבע עקב הקושיא הנ"ל מדברי מהרח"ו. אותו נכד מספר שלאחרונה יצא לשטח והחל לחפש במורד ההר של רבי עקיבא בכיוון ההפוך מקבר רבי חייא המקובל, בכדי שיוכל להתאים לדברי מהרח"ו, והוא מצא לדעתו איזור שיש בו כמה וכמה מערות קבורה סתומות, ועל מערה אחת שהיא גדולה ונראית כ'אכסדרה' החליט שזוהי כנראה מערת רבי חייא. הוא מציין את מקום המערה ואף טוען כי מאז שהתחילו להשתטח במקום הולכת המערה הסתומה ונפתחת אט אט...

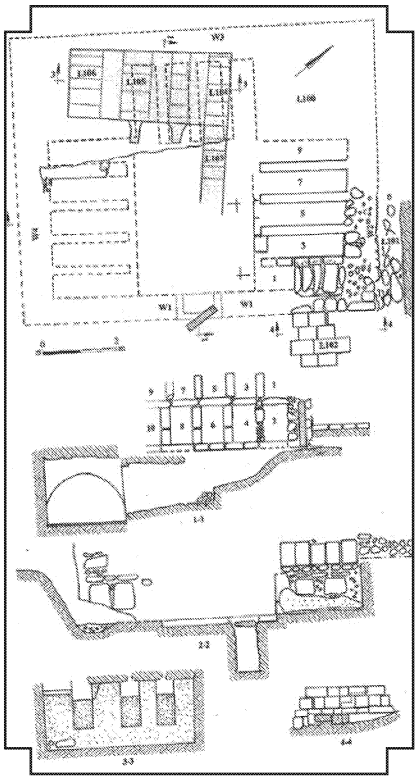
בנסיעתי האחרונה בער"ח כסליו כנ"ל ביקרנו גם במערה זו (ראה תמונה), ואמנם הכיוון מתאים מאד, אולם יש להסתפק מאד מאד האם אכן מדובר במערת קבורה, וכן קשה מאד להתאים התיאור "אכסדרה" למערה כגון זו, מה גם שהיא סתומה לגמרי בסלע גדול שצריך מומחה שיבדוק האם הסלע הוא במקומו הטבעי (ואז "נסתם הגולל" על האפשרות שזו מערת רבי חייא) או שמא מדובר בסלע ענק שהוכנס לאחר זמנו של מהרח"ו כדי שלא יכנסו למקום אורחים בלתי קרואים, אפשרות שיכולה אולי להתאים לדברי ספר מסע מירון ש"המערה סגורה ומסוגרת ורק מחוגת אבנים יכתירו אותה" (אולם בזמנו של המסע מירון אין ספק שהראו את הקבר במקום המצויין כיום). "המערות" הסמוכות אליה שיתכן ושימשו מקום קבורה בזמנו של מהרח"ו קשה מאד לזהות, ואולי ישנם מומחים גדולים שיכולים למצוא בקרקע המדוברת סימני מערות. עכ"פ אנו כמעט שלא זיהינו שום מערה באיזור, למרות שחיפשנו רבות ואף הועלו מספר השערות משונות שלא הוכיחו את עצמם.

מערת רבי חייא לפי נכד חכם מנשה

אנ"ש בתפילה בקבר רבי חייא המקובל מדורות שעברו

תוכנית המערה שנתגלתה על ידי הארכיאולוגים מתחת לבי"ס לשוטרים שר"י

לסיכום: השיטה המקובלת בעלת המסורת, איתנה וחזקה, אולם הכיוון אינו מתאים ללשון מהרח"ו. שיטת ספר 'מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל' נסתרת עקב היותה בהר אחר לגמרי, ואילו שיטת ספר 'תולדות מנחם' קשה לקבלה עקב תנאי המקום בשטח. ואם כך הייתי מציע לחזור לשיטה הישנה, וכפי שהתבטא בפני אחד מחשובי אנ"ש השומר אמונים לקבר רבי חייא בפרט, "מספיק לי אותו קבר רבי חייא שהשתטחו עליו רבי נחמן מהורדנקא, רבי אברהם מקליסק ושאר הצדיקים!"

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

מי שיש לו דברים שברצונו לפרסמם מתבקש להביאו לר' יחיאל צוקר.

מכתב נפלא

של הרב החסיד ר' שמואל מאיר אנשין זצ"ל

באדיבות נכדו הר"ר נתן בר"א אנשין שליט"א

מבוא

המכתב שלפנינו, שנכתב בברדיטשוב ביום ב' באב שנת תרס"ג, על ידי סבי הרה"ח ר' שמואל מאיר אנשין ז"ל, מהווה פנינה ספרותית מיוחדת במינה, שממחישה כיצד חיפש אחר האמת במשך שנים, תוך חיבוטי נפש רבים, עד אשר מצא את אשר איותה נפשו בקרב חסידי ברסלב בברדיטשוב.

כפי שמסופר בירחון ברסלב גליון מס' 7, מפי בנו הרה"ח ר' יצחק אנשין ז"ל, התקרב רש"מ בפועל על ידי הרה"ח ר' ברוך גלנט, מגדולי חסידי ברסלב בברדיטשוב, כדלהלן:

"פעם כשעבר דרך העיר ברדיטשוב התאכסן בביתו של ר' ברוך. ר' ברוך פתח עמו בשיחה לבבית, ותוך כדי כך פתח לפניו ספר 'ליקוטי הלכות' שהיה נדיר ביותר בימים ההם. ר' שמואל מאיר, שכידוע היה חובב ספרים מושבע, העמיק עיונו בספר כשהוא מפטיר: 'נו, עוד ספר חסידי, ככל ספרי החסידות'... ענה לו ר' ברוך בנועם: 'אם כך, אני אראה לך שספר זה אינו ככל הספרים. הרבה יותר ממה שראית כתוב כאן'. ישבו יחד ולמדו כל הלילה בספר הק' ליקוטי הלכות כשר' ברוך מכניס את ר' שמואל מאיר לתוך האטמוספירה הברסלבאית. ברוב תבערת לבבו הכניס בר' שמואל מאיר כזו תשוקה עצומה לדברי רבינו הקדוש, שמשם נסע מיד לאומן לציון רבינו הקדוש, כשידו לא משה מהליקוטי הלכות. במשך שלושה חדשים רצופים ישב והגה בו עד שגמר את כולו" (עמו' 24-23).

לפי השמועה נמשכו שלושה חדשים אלה מראש השנה עד חנוכה, ככל הנראה של שנת תרס"ד. בכל יום היה מופיע ב"קלויז" שבאומן באותה שעה ולומד את הספר הגדול "ליקוטי הלכות" במשך השעות הקבועות שקצב לו, ובשל כך כינוהו באומן: "דער גלאָק" (הפעמון), כך סיפר בנו א"מ ר' אברהם אנשין ז"ל.

בסוף אותה שנה, בקיץ תרס"ד עלה רש"מ לארץ ישראל, כנראה בעקבות דברי רבינו הרבים על חשיבות ישיבת ארץ ישראל, שם דבק ביותר ברבו הגה"ח רבי אברהם ב"ר נחמן בעמח"ס "ביאור הליקוטים" ועוד. תחילה התגורר בירושלים, היתה לו חנות ספרים במאה שערים, לאחר מכן נשא לאשה את בתו של ר' יעקב צבי פילמר, ה"ה סבתנו מרת פרומה ע"ה, ועבר לגור על-יד חמיו בעיר יפו, שם עבד בבית דפוס, שהדפיס בין היתר ספרים חיצונים. רש"מ פנה לרבו ראבר"ן בשאלה אם מותר לו להמשיך לעבוד שם, והוא הורה לו לעבור עם משפחתו לירושלים, שם, הוסיף, יוכל לגדל ילדים שילכו בדרך הישרה. מן העניין לספר כאן כי בנו אבי ז"ל בהיותו ילד גילף פעם סידור יפה מעץ, הראה זאת רש"מ למנהל ביה"ס בצלאל, מר שץ, התרגש המנהל ואמר לו: "שלח את הילד אלי ויוכל להתפרנס בכבוד, ולא עוד אלא שיפרנס גם אותך". ר' שמואל מאיר לא הסכים בשום אופן, לא בשביל חינוך כזה הוא עבר לגור בעיר הקודש והמקדש.

תודתי נתונה להרה"ח ר' אברהם משה וסילסקי מויליאמסבורג ניו יורק שבידו היה צילום המכתב שאותו צילם מכתב היד המקורי הנמצא באוספו הפרטי של ר' לייבל ברגר מארה"ב.

כפי שמוכח מהמכתב שלפנינו היה שקדן בתורה מנעוריו. אף עד זקנה ושיבה היה קם בכל יום בשעה שלוש לפנות בוקר ועוסק בשיעורי תורה קבועים עד הצהרים. בין היתר למד כל יום סימן שלם בשולחן ערוך. בַּמכתב ישנם ביטויים מליציים נדירים מהתנ"ך שבו היה בקי, מספרים שהוא למד תנ"ך בשדות אוקראינה, שכן לא היה מקובל בקרב חסידים במחוזות אלה לעסוק בתנ"ך. הוא היה בכור לאביו ופעם התבטא כי בצעירותו היה עורך סיומים בערב פסח דוקא על מסכתות גדולות כמו כתובות וכדומה. את הספר ליקוטי מוהר"ן ידע כנראה בעל פה, לזאת התוודענו כשכבר שכב על ערש דוי כשהקריאו לו את התורה ס"ד והוא המשיך לומר להלן בעל-פה.

למרות שמכתב זה נכתב בתחילת התקרבותו, כבר ניכרת ההשפעה של ספרי ברסלב על שיגרות הלשון שלו כאשר הוא משתמש בביטויים כמו "השתטחות הבעל דבר" ו"חיזו דהאי עלמא".

במכתב זה אנו מתוודעים לתהליכי התמודדות קשים שהיו לו בצעירותו עם המציאות המרה של רדיפת אנשים גדולים וקטנים אחר הבלי העולם, זאת לאור האמונה האיתנה שקיננה בו משחר ילדותו שאין תכלית אחרת בעולם

זולת תורה ומצוות. בולט כאן ביותר תיעובו לממון ולכבוד. אכן כל ימיו שנא את הממון ואת הכבוד בתכלית. בשנת תרס"ט הדפיס קונטרס "מאיר עינים" ובו תדפיס מיוחד מתוך ליקוטי הלכות, העוסק בגנות תאוות הממון. כשאבי שאל אותו מה ראה שהדפיס את הקונטרס, השיב: "ס'האט מיך געגעבן א קאָך" (זה 'הרתיח' אותי). היה עני מרוד כל ימיו וכמעט לא סיפר על עצמו, לא הלך אף פעם בגדולות ובנפלאות ואהב את התמימות ואת הפשיטות.

לאור זאת מהווה מכתב זה הפתעה גדולה בשבילנו, כאשר בו הוא מתגלה כחקרן אידיאולוגי, כמו כן הוא מגלה את מעלותיו בתורה וביראה, דבר שהיה מתרחק ממנו תדיר, אלא שלצורך הענין מצא כאן לנכון לספר את כל אשר עם לבבו כדי שנבין את רגישותו הגדולה לכל דבר שקר, וכתוצאה מכך - כמה גדולה היא האמת שמצא אחרי כן. וזו בעצם הנקודה העיקרית של המכתב – להתוודע ולהגלות כי לא לחנם בחר בחסידות ברסלב.

עם כל זאת גילה טפח וכיסה טפחיים, הוא לא פירט אילו יסורים עברו עליו "אשר עליהם יסמרו שערות ראש כל שומען", כדבריו. יש לשער כי בין היתר התכוון לעובדה שלאחר שנישא מתה אשתו יחד עם בנה הנולד ל"ע. כפי ששמעתי מאבי ז"ל יעצוהו אז אוהביו לצאת למסע בעולם כדי להרגיע את נפשו. הוא אכן נסע למקומות רבים, אך כפי שהוא מספר במכתב זה הוא ניצל את המסעות כדי לתהות על קנקנם של החוגים השונים ביהדות. בהמלצה שקיבל מרבה של זינקוב, עיירת מולדתו, כתוב, שהוא למד בצעירותו בישיבה בליטא, אך לא ידוע כמה זמן ואיפה למד. מעניין הוא נוסח ההמלצה, אותו שלח אליו הרב לאחר שכבר עלה לארץ ישראל:

"לאסהודי אגברא קאתינא, הוא ניהו הרב מאיר ב"ר זלמן אנטשין (!) מעירנו זינקוב, אשר הוא כעת בעיה"ק ירושלים תובב"א, אשר מנעוריו אני מכיר אותו, אשר היה חפצו בתורת ה' והיה לומד בתמידות בהקלוז (!) אשר אני למד שם, ואח"כ היה מקיים 'הוי גולה למקום תורה', והיה לומד בישיבה במדינת ליטא, והוא ממשפחה המיוחסת שבישראל כפי הכתבים והסכמות אשר נמצא ת"י... באתי עה"ח היום יום ד' שלישי לעשי"ת. המדבר לכבוד התורה ולמען המצוה. נאם יצחק ב"ר לוי ז"ל בערגיר אבד"ק זינקוב".

בדרכו לארץ ישראל עבר בארצות שונות, כאשר בידו נשא את האוצר המשפחתי החשוב ביותר, אותו מסר לו אביו. כתב יד ישן נושן מאחד מאבות אבותיו, הגאון רבי יצחק אבד"ק לעטשוב (Letichev עיירה סמוכה למז'בוז'), בו מבוארים חמשה חומשי תורה פעם אחת בדרך הפלפול ופעם שניה בדרך הדרוש, כמו כן יש שם ספר דרוש על תהילים, כמה שאלות ותשובות בהלכה, חידושים על הש"ס, הספדים, דרשות שהשמיע בשבתות מיוחדות בשנה, הדרנים על מסיימות ועל מסכתות שונות, ועוד רשימות. בכת"י זה רשום גם יחוס המשפחה עד ר' שאול וואהל ואביו מהר"ם מפדואה, ופרטים שונים שהוסיף כנראה סבו המקובל רבי אהרן חיים ועוד. בידינו גם הסכמות ו"פערנומעראנטן" (מינויים על קניית הספר לכשיודפס) שקיבל על כתב היד מאת רבנים ואדמו"רים בעיירות רבות במזרח אירופה, ביניהן הסכמה על הספר מרבה של ברודי, הגאון רבי אברהם בנימין בן הגאון רבי שלמה קלוגר, כמו כן מהגאון רבי שלום מרדכי מבערזאן בעל "שו"ת מהרש"ם" וכו'. הוא עבר גם בעיר קובנה ואף קיבל מרב העיר, הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור, ברכה מיוחדת אשר את טיבה לא רצה לגלות אך ציין כי היא מתקיימת בכל יום.

בשנת תשס"ח זכינו לאחר כמאתיים שנה, ואחי היקר ר' אהרן יוסף הוציא לאור (שלא בידיעתי) את כתב היד הנ"ל, תוך עמל רב של פענוח וכו' - תחת השם "כתבי הגר"י" בתוספת הערות רבות ונספחים חשובים.

בדרך גם שהה בהונגריה, שם המשיך לנהוג כמנהגו להשכים קום וללכת למקוה. השמש שם לב לאברך המשכים כל יום וטובל במקוה שטרם חומם, דבר שלא היה רגיל במחוזות אלה, ואחר כך יושב שעות ועוסק בתורה ובתפילה. עד מהרה עשתה השמועה כנפיים, ופעם באישון לילה הגיע אחד התושבים אליו לבית המדרש ושאל אותו מה לעשות לאשתו המקשה לילד. פטרו בעצה לומר את הפרק "אשרי יושבי ביתך"... ואכן ילדה האשה בנקל. למחרת בבוקר השכם ישב כדרכו בבית המדרש ולמד, והנה מגיעים הורים עם בנם הנכה על עגלה, ובידיהם תקרובת – אווז צלוי, וגם שקית כסף ל"פדיון"... עד מהרה אסף את כל חפציו, נסע הישר לתחנת הרכבת ועזב את הונגריה.

אף את גילו המדוייק לא גילה רש"מ לאיש (לפי השערות שונות נעו שנות חייו בין תשעים לתשעים ושש. לפי תאריך זה האחרון הוא נולד בשנת תרכ"ה, כפי שאכן נכתב בדרכונו, אך הדבר לא יתכן, שכן שנת לידתו של אביו ר' אפרים זלמן היתה תרט"ו, כך שהאב היה בתרכ"ה בן תשע בלבד) אבל אמר פעם לאבי ז"ל שהוא עוד הספיק לספור את שנות התר"ל. כך שבפטירתו בכ"ב סיון תשכ"א היה בסביבות התשעים שנה. ת.נ.צ.ב.ה.

לנוחות הקורא שיניתי מהפיסוק הבלתי תקני שבכתב היד ועשיתי כאן סימני פיסוק תקניים ומקובלים. גם טרחתי והוספתי הערות נחוצות למכתב, שיבהירו את הכוונה במשפטים לוטים בערפל. תודה מיוחדת לאחי היקר, בכור נכדיו של רש"מ, ר' יעקב צבי, שמסר לי פרטים חשובים על סבנו ז"ל שבמחיצתו בילה יותר מכל נכד אחר. כמו כן תיתי ליה לאחי ר' אהרן יוסף שהוסיף לי הערות והגהות רבות, ופיענח נעלמות במכתב זה כמו גם בכתב היד הנ"ל שהשאירו אבות המשפחה אחריהם ברכה.

נתן ב"ר אברהם ברש"מ אנשין ירושלים ת"ו

המכתב

בעזה"ש א' לסדר "מה ד' אלקיך 'שואל'
מעמך: כי אם ליראה" התרס"ג[1] בערדיטשוב[2]

לשביב אש יגיהַ[3] משֶׁפֶּד דֶּשֶׁן בשם תפארתו מוהר"ר "שואל"[4] נ"י.

חלום חלמתי ואינני יודע מה הוא?[5] יהי רצון שיהיה לטובה.

ברוך השם! אחר ארוחת-ערב מכל מעדני מלך, לחם סולת מנופה בשלוש עשרה נפה, בשר שמן שבשמנים, מגדנות, ממתקים ושתיה כדת מיין המובחר שבמובחרים, אני שכבתי ואישנה, שנתי ערבה עלי, שינה מתוקה, תענוג התענוגים[6].

פתאום! והנה בעל החלומות בא, עומד לנגדי ועמו חיל וצבא רב לאלפים ולרבבות, וכולם בידו כחומר ביד היוצר, עושה עמהם כל מה שלבו חפץ: הורגם, שוחטם וינתחם לנתחים ולגזרים; והמה עוד יכרעו וישתחוו לו, וכמו עני ורש בפתח עוד שואלים ומבקשים למו! שימלא בהם כל משאלות לבבו-לב אכזר ומרצח[7].

מה מאוד נבהלתי מראות, רעדה ופלצות אחזתני: מה זאת? - שאלתי לנפשי - המראה הזאת הנוראה והאיומה, בהקיץ היא לי או בחלום?[8] אין זה כי אם חלום. לאסוני - (ו)גם בזאת לא יכולתי להשקיט את המית רוחי[9]: האין זה פלא פלאות?! רבוא רבבות בכל לבבם ובכל נפשם ירוצו לגזלן ורוצח, פושטים צוארם, מכריעים את עצמם לטבח, הֶאָמין שכן הוא? ואין אחד שיחוס על נפשו! לא! לא! לא! אלך נא אחריהם בטרם יגמור המרצח את שלו, אשאל, אדרוש ואחקור בדרישה אחר דרישה, בחקירה אחר חקירה, אולי אמצא אחד מההמון האומללים, והוא ישיב את נפשי למנוחתה ממבוכתה הָרַבָּה[10].

עודני תפוש במחשבתי, ואשא עיני ואראה אחד מיוחד מתוך ההמון פתיים, סכלים ובערים מדעת, הוא כמו מתגנב וחותר מקום לצאת מעמק הבכא; ויהי אך רמזתי בעיני להנפש האחת החסה על עצמה, והנה הוא אזר כגבר חלציו, רץ אלי כצבי נמלט, כצפור מפח, חבקני, נשקני, נדבקנו והיינו לבשר אחד, בסלע אחד חקקנו משכן לנו ויהי באיתן מושבנו, מלחם אחד אכלנו, מנחל נובע מקור ומעין מים חיים מימינו שתינו, ואך טוב טוב לנו כל הימים לנצח נצחים[11].

כרגע! והאחד איננו, רָחַק! רָחַק ממני! חיפשתיו! בקשתי את שאהבה נפשי! מצאתיו! והנה, אהה! ביתר עוז ותעצומות ראיתיו בתוך ההמון השוטים, המשוגעים, האומללים והנדחים מבלי דעת, השליך החיים טובים לנצח

אחרי גיוו. כמוהם כמוהו רץ ופושט צוארו לנפול בחרב פיפיות בעל החלומות, להמית את עצמו וכמה נפשות אחריו ותלויים בו במיתת מיתת עולם רחמנא ליצלן![12]

חיל ורעדה אחזתני, כל עצמותי, רמ"ח אברי ושס"ה גידי כלהון כלהון דא לדא נקשן, נשאתי את קולי-קול עוז ואקרא ממעמקי לב: "אוי ואבוי! אוי! אוי!" תפסתי אומנות אבותינו, תפילה וצעקה מקרב ולב: "אנא! קֵל מלא

רחמים! חמול נא! חוס נא! רחם נא על נפש יקרה! הושיעה נא וחלצה ממצר, מטיט היָוֵן, ממוות עולם לחיי עולם לעד ולנצח.

הקיצותי והנה חלום![13] יהי רצון מלפניך אבינו שבשמים, מלא רחמים ורב חסד ואמת! שיהיה לטובה, התרחקות נפלא

תתהפך ותהיה לתכלית התקרבות נפלא[14] לעולמי עד ולנצח נצחים.

[15]נפשי יודעת מאד כי בנפש כבודו לדעת מי הוא החולם חלום? כן! כן! נכון אנוכי לגלות לו[16], אמנם כפי אשר יחייב טבע הענין, מצאתי לי להכרח ולחוב קדוש לגלות לפניו מעט דמעט מסדר תולדותי - למצער[17] ראשי פרקים - למען יהיה לכבודו במעט מושג נכון ונאמן, לדעת באמת לאמתו אל מה ירמזון מִלַי - הוא חלומי הנורא והאיום, ובנקל ימצא בנפשו ובעצמו פתרון נכון בכל הדקדוקים והפרטים בכלל ובפרט; ויקרא עוד הפעם את חלומי בשים לב ויראה שאין בלשוני שפת יתר אף במלה ונקודה אחת - להוציא הנקודה טובה והטוב הכבוש ממצולות ים[18], לעשות פרי טוב לעד לעולמי עולמים.

קרוב! קרוב! לא רחוק! לא רחוק ממקום מגורו![19] גם אני הכותב נולדתי וגֻדלתי על ברכי הורים מגזע ושורש אנשים מכובדים[20] - בלי ספק גם כבודו יש אחדים שידעם ויכירם[21].

כל מגמת הורי יחיו[22] בחינוכם אותי היה, ברוך השם, כדת משה וישראל, לתורה ולחופה ולמעשים טובים. לאשרם, מיום הכניסו אותי תחת כנפי התורה והאמונה, בין כל חברי בני גילי הייתי המובחר שבמובחרים, ובפי כל המלמדים - ממלמד דרדקי עד האחרון הגדול שבגדולים - הייתי לשבח ולתהלה בכשרוני הטוב והמעולה, וברצוני בכל לב ונפש.

הגיעה העת, רכשתי לי ידיעה מעטה בטיב התורה הקדושה והאמונה הצרופה, התמה והבָּרה, כַּהֲמוֹת יַמים הָמו[23] בקרבי רגשי קודש לדעת מה היא דורשת מאת החוסים בצלה ונושאים עולה; והנה נקודת האמת החלה להתנוצץ בקרבי, ובאצבע אלוקים הראתה לי הטוב באמת, ועל כל צעד ושעל היו דבריה אלי בנחת נשמעים: 'זה דרכך בקודש דרך חיים, קלעת אל מטרת האמת, לא תסור מדרך אמת בחרת ימין ושמאל'.

וזה דרכי בקודש: אוכל להתפאר ולאמור - וכל יודעי ומכירי מאז מעולם המה לי, ברוך השם, לעדים נאמנים - שתורתי היתה אומנותי, לא מַשתי מאהלה של תורה כמעט, נחשבתי מההוגים בה יומם ולילה, התפילה-עבודה שבלב היתה בלי פניה, דבר מצוה כי הגיעה לידי ח"ו לא החמצתיה! והיתה בעיני כמוצא שלל רב. בכל לב ונפש הייתי לומד ומלמד, לשמור ולעשות ולקיים, כמעט הייתי פרוש מחיזו דהאי עלמא[24].

ובאמת למה לאֹ? מה חָסֵר לי אז? על שולחן הורי יחיו הייתי סמוך, באכילה, שתיה, הלבשה וכל ההצטרכות כדת[25]. בכן לא מצאתי לי שעה פנויה ובטֵלה לצאת החוצה לראות השקר והשגעון המולכים בכיפה. אם מההכרח-מה יצאתי מעט מאהלה של תורה לחוץ, ובאקראי ראיתי מה, הנה תלמודי בידי: "הֱוֵי דן את חברך לכף זכות"[26] אך טוב! טוב היה לי כל הימים! כולו טוב.

אמנם לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים[27]. הייתי כְּבַר שיתסר-כְּבַר שיבסר[28], והנה קפץ עלי רוגז, ובענין רע מאחת מרעות וצרות הגלות המר, ועל הורי יחיו נהפך הגלגל וירדו ממדרגתם[29]. יצאתי מתחת ידם לאויר העולם[30], היה מה שהיה, עבר זמן-מה, ראיתי, אהה! והנה אנדרלמוסיא בעולם, האמת נעדרת, עולם חדש, עלמא דשקרא וחנופה, והשלשה דברים אשר עליהם העולם עומד המה: הכסף, הממון והמעות. אין תורה! אין דרך ארץ![31] פסו אמונים מבני אדם.

- - -

בקיצור אמרים: בתוך כמה הרפתקאות, צרות, תלאות ויסורים דעָדו[33] עלי, מד' מצעדי גבר כוֹנָנו, עפ"י סיבות נפלאות למבקש האמת באמת, הייתי שם ושם ושם, בכמה עיירות, מחוזות, פלכים וגלילים שונים[34], דרשתי זמן רב וחקרתי אחר מעשיהם מנהגיהם עם שינוי דעותיהם, פשוט! פשוט! באספקלריא המאירה, וכאשר רבים וכן שלמים הסכימו לדברי, שבאמת לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה, אמנם הצד השוה שבהן שכולם כאחד אחוזים ודבוקים בשקר בן כמה גוונין, השקר להם למרכז, וכ"א יתאמץ להצביע[35] ולפאר שקרו באמת מעט, וכולם ביחד ימשוכו וינהרו אל מרכז השקר.

- - -

ואם כן, החס ומרחם על נפשו, ואור האמת זורח ומתנוצץ לו במוחו, ונפשו עליו תאבל[39] - ח"ו להמיר חיי עד, נצח נצחים, בחיי הבל הבלים, צל עובר וענן כלה, היום חי ומחר בקבר[40]. זה החס על נפשו, אוי! ואבוי! מה יעשה? עם מי יתחבר? היתחבר עם התועים והאומללים הנ"ל, אוי להם ואוי לשכניהם מושכי עוון בחבלי שוא וכעבות עגלה חטאה[41], פשוט כפשוטו: מתאים לדרש חכמינו ז"ל: "היום אומר לו עשה כך, ומחר אומר לו עשה כך, עד ש(ו)אומר לו (לך ו)עבוד עבודה זרה"[42], עבודת התאוה, הממון והכבוד, וכן יסחבוהו כפגר מובס[43] עד שאול תחתיות ר"ל.

נקל לשער הדאגות, היסורים והמרירות אשר שבעתי מבקשה וחיפוש בהרפתקאות כמוהם אחר האמת שאהבה נפשי ולא מצאתיו. כמה אנחות וגניחות יצאו מקרב ומֵעמקי לבי בתפילה וצעקה לאבינו שבשמים: "הורני ד' דרכך, אהלך באמתך, תקנני בעצה טובה מלפניך, הַחֲזֵק בימיני בל אמוט, בעצתך תנחני".

אקצר ואומר: בי ראיתי אמיתת מאמר רז"ל "הבא ליטָהֵר" - באמת - "מסייעין לו". כלומר, "אומרים לו: המתן"[44]. זה שנים אחדים הייתי פה בערדיטשוב ולא זכיתי למצוא אשר בקשתי, האמת לאמתו. מאז - אוי! אוי! אוי! כמה גלים ומשברים עברו מאז על ראשי, כמה סיבות מסיבות שונות, נפלאות ואיומות, סבבו וסבבו מִסְבַּת הסיבות עד שנה זו, שנה זו!!![45]

אחרי סיבה נוראה[46] מאת סיבת כל הסיבות, כמו בחבלים חבלי אהבה משכה אותי עוד הפעם הנה בערדיטשוב ובעליל הראני ד' נפלאותיו ברחמים רבים, איך מיום החל רוח האמת לפעמני, החלו השתלשלות הסבות, ופה התאחזו התלכדו והסתבכו זה בזה וישר הוליכני להביאני אל מקום וקבוץ אמת לאמתו [ש] כל מחשבותיהם, דבריהם ומעשיהם, רק אל התכלית הנצחי מכוונים, אין ממון, אין כבוד. בכל יום ובכל עת ובכל שעה ובכל רגע בתוך כלל הקבוץ הקדוש גם אני מחזק ומאמץ ומשים את נפשי בנחל נובע מקור חכמה, בספרים נפלאים מלאים על כל גדותיהם בחידושים ועצות עמוקות לעבודת ד' באמת.

אודך אלוקי חסדי ואברך אותך ואשבחך ואהללה שמך, שבימי בחרותי[47] הוצאתני מעומק החושך והאפלה, ועל ידי צמצומים וכלים נפלאים הנני בר זוכה[48] שיתנוצץ במוחי אור טמיר ונעלם כמוהו. ברוך השם! יגעתי ויגעתי ובקשתי בכל לב ונפש את האמת שאהבה נפשי, וזה בתוקף בחרותי מצאתיו, וחבר אני לכל אשר יראוך באמת ובתמים.

ולהוכיח על אמיתת האמת של הקבוץ הנרדף[49] מעלמא דשקרא בעקבתא דמשיחא - לבד אשר אלף גליונות יקצרו מהכיל, עוד העת לא תרשני כעת. יתאמץ נא כבודו[50] להסתכל בעין האמת, ויקח לו לאות ולמופת מכמה נרדפים[51] מדור דור למען האמת לאמתו, ומה גם בעתותי אלה, עקבתא דמשיחא, אשר כבר נבאו זאת מראש חכמינו ז"ל, ועל כולם המשנה האחרונה בסוטה[52].

ובכן אסתפק לע"ע בדברי המעטים האלה, ומובטחני שדברי היוצאים מן הלב יכנסו היטב אל לבו - לב רגָש[53] - ויקרא עוד הפעם את החלום הנורא, עם הראשי פרקים, טפה מן הים מסדר תולדותי, ואיה"ש כנשר ידאה על ר"ה הבע"ל אל הקבוץ הקדוש[54], שם ימצא, ברוך השם, שלושה הדיוטים[55], ואולי - אחשוב - שימצא כמה מומחים

מופלגים לשחוק וללעוג על תקיעת כפו של שטות והבל שאנס אותו הבעל דבר לאסור עליו תלמוד תורה[56] המושבע ועומד עליה מהר סיני, רחמנא ליצלן! מה גדול כוחו של הבעל דבר, איך משתטה ומתאמץ ומתגבר בכל עוז ותעצומות על נפש יקרה החסה ומרחמת על עצמה לחשוב על תכליתה הנצחי עפ"י ספרים נפלאים מנחל נובע מקור חכמה, אשר מן הנמנע בעתותי אופל וימש חושך אלה בלעדם. אוי! אוי! אבינו שבשמים! השקיפה ממעון קדשך השמים לרחם עלינו עמך ישראל אשר בם תתפאר.

שם נתראה איה"ש פנים אל פנים, ופה אל פה אדבר בו, ואספר לו כל קורותי אשר עליהם יסמרו שערות ראש כל שומען, ויחד בתוך כל הקבוץ הקדוש נשא כפינו אל קל בשמים, נהללהו, נשבחהו ונפארהו על אשר בתוך חושך ואפלה קרבנו בהתקרבות נפלא לעבודתו באמת; וכבודו! ביתר שאת ויתר עוז בשבח ותודה לקל בורא עולם המשגיח הפרטי, על אשר זכה ועלה לדרגא כמוה, לעבור על מניעה כמוה - להתרחקות נפלא תכלית התקרבות נפלא. כבטחון ידידו עוז בלתי מכירו, מוקירו כערכו ופו"ב[57] ברוב אהבה וידידות,

מאיר[58] בן אסתר

הערות

1 ב' באב תרס"ג, 26/7/1903.

2 ר' שמואל מאיר אנשין, כותב המכתב, נולד בעיירה זינקוב (Zinkovtsy) הסמוכה לקמניץ-פודולסק (Kamyanets-Podilskyy), עיר דרומית-מערבית לברדיטשוב, אוקראינה. בברדיטשוב התקיים אז קיבוץ ברסלבי חשוב, על קיבוץ זה נמנה חותנו לעתיד ר' יעקב צבי פילמר.

3 על פי איוב י"ח ה'. לאמור, שהמכתב הזה מיועד לניצוץ הקדוש שעדיין לוחש בשפך הדשן - באש הכבויה - של "שואל" ויעוררו את לבו.

4 השם שאול היה נֶהֱגֶה פעם כמו שואל, והכוונה כאן לאיזה ר' שואל דמיוני הכולל את כל מי שמתעניין ושואל: מה ראה על ככה שהתקרב לחסידות ברסלב. כך זה מתקשר יותר עם הפסוק המצוטט בתאריך המכתב: "לסדר מה ה' שואל". אך יתכן בהחלט שהוא כתב את המכתב לר' שאול אמיתי שכנראה התקרב לברסלב אך הרחיקו אותו בכוח עד שתקע כף למתנגדים שלא ילמד יותר את ספרי ברסלב, כפי שקרה לא אחת אצל מתקרבים וכפי שניתן לראות בהמשך המכתב.

5 הוא פותח במשל, כאילו העולם הוא חלום בלהות, שאותו גילה כאשר יצא אל העולם הגדול, אחרי שהיה סמוך על שולחן אביו שסיפק לו עד אז את כל מחסורו וישב ולמד בלי עול.

6 כל זה רמז לשנים הטובות שעשה בחיק הוריו, שחלפו-עברו כארוחת ערב דשנה.

7 לאמור, יצאתי לעולם וראיתי שהכל רצים אחרי יצר הרע "הוא השטן הוא מלאך המוות", ועוד מבקשים ממנו שיתאכזר להם עוד...

8 רמז למציאות שלא תיאמן, שאנשים רודפים אחרי הבלי העולם ואינם חושבים על תכליתם בעולם הבא.

9 כלומר גם אם זה בסך הכל חלום, הרי מפליא ביותר שאנשים רבים כל כך ירוצו אחרי אסונם.

10 הוא מביע תקווה שימצא לפחות אחד מאנשי העולם-חלום שיכיר במוזרות שבהליכה אחר היצר המבקש את נפשם.

11 זה היה כנראה שלב בחייו שבו חשב שמצא איש אמת.

12 היתה זו אכזבה קשה מאיש צדיק כביכול, שאנשים נוספים היו כרוכים אחריו, ולאחר ששהה במחיצתו במשך זמן, התגלה שגם הוא רץ אחרי התאוות הרעות.

13 כאן הגיעה ההתפכחות האמיתית: השקר שולט בעולם!

14 על פי דברי מוהר"ן זיע"א, שמן השמים מרחקים לפעמים אדם מעבודת השם, כדי לעורר את חשקו יותר לעבוד את ה'. ראה למשל קיצור ליקוטי מוהר"ן רס"א א': "כְּשֶׁנּוֹפֵל אָדָם מִמַּדְרֵגָתוֹ, יֵדַע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם הוּא, כִּי הִתְרַחֲקוּת הוּא תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, עַל כֵּן נָפַל כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ".

15 כאן מסתיים החלום והוא פונה אל הקורא שלבטח סקרן לדעת מה פשר החלום.

16 מוכן אני לגלות...

17 = לפחות.

18 כל מטרת סיפור החלום הוא כדי להוציא לאור את הנקודה הקדושה הטמונה במעמקי לב הקורא.

19 אינני מתגורר רחוק ממך... (הדברים רומזים אולי שהמכתב יועד לאנשי הסביבה הקרובה לברדיטשוב שיבואו לקיבוץ הק' בר"ה).

20 אצל משפחתנו שמור כתב יחוס, אותו כתב רבי יצחק אבד"ק לעטשוב, בו מפורט יחוסנו עד הגאון רבי דוד מלידא בעל ה"יד כל בו" ועד מהר"ם מפדואה, מגדולי הפוסקים, המתייחס לרש"י, עד דוד המלך.

21 אתה בודאי מכיר אפילו כמה מבני משפחתי... כלומר, אינני "מישהו שמגיע מהירח"...

22 אביו היה ר' אפרים זלמן אנשין ז"ל מזינקוב, בן המקובל רבי אהרן חיים זצ"ל שהיה ממקורבי הרה"ק רבי יצחק מאיר בנו של הרה"ק רבי יהושע העשל מאפטא זצוק"ל. שושלת אפטא המשיכה בזינקוב עיירת מכורתנו.

23 על פי ישעיה י"ז י"ב.

24 על פי דברי הזוה"ק ויקרא קסט ע"ב: "חסידא קדישא, ודאי אי לא אסתים מניה כל חיזו דהאי עלמא, ולא אתאביד כלא מניה, לא להוי ליה חיזו וחולקא בההוא עלמא. עלמא דא בהפוכא איהו מההוא עלמא".

25 עשירים היו הוריו, היה להם בית בן שבעה חדרים, במרתף הכינו לקראת החורף הקשה באוקראינה מכל טוב: חבית שמנת, חבית שומן אווז, חבית פובידל (ריבת שזיפים) ועוד. תמיד היה אומר רש"מ כי עינו שבעה מן העשירות...

26 שבועות ל' ע"א.

27 קהלת ג' א'.

28 כבן 17-16. על משקל "כבר שית כבר שב" (גיטין נ"ט ע"א).

29 כנראה שירדו מנכסיהם. עובדה היא שהגרו אחר כך לארה"ב, שם מנו"כ בבית העלמין "בית דוד" שבלונג איילנד. אביו ר' אפרים זלמן היה שולח לו כספים לימים טובים ולשמחות. גם חלק מאחיו באמריקה היו תומכים בו מפעם לפעם ואביהם ר' אפרים זלמן היה אומר להם: "אילו ידעתם מי הוא מאיר, הייתם מגישים לו את הכסף על טס של זהב". שמות אחיו בארה"ב היו: יצחק, ישעיה, יעקב, דבורה. באוקראינה נותר אחיו חיים.

30 כנראה שהיה צריך לעזור בפרנסת בית הוריו, כי היה הבכור, ויצא לעולם המסחר.

31 היה בעל דרך ארץ, כשהגיד לפעמים שיעור בליקו"מ בביהמ"ד דחסידי ברסלב עמד על רגליו לכבוד הספר. כמו כן היה מסודר ונקי.

33 = שעברו.

34 כמדומני שאבי ז"ל אמר לי שגם היה בגרמניה וכמעט נלכד במצודתם הרעה של המשכילים. בתקופה מסויימת נמשך לתורתו של רבי שמשון רפאל הירש.

35 = לצבוע.

39 עפי איוב י"ד כ"ב.

40 עפ"י ברכות כ"ח ול"ג.

41 עפ"י ישעיה ה' י"ח.

42 שבת ק"ה ונדה י"ג.

43 ישעיה י"ד, י"ט.

44 יומא ל"ח ע"א: "בא לְטָמֵא פותחין לו; בא לטהר מסייעין אותו. תנא דבי רבי ישמעאל: משל לאדם שהיה מוכר נפט ואפרסמון. בא למדוד נפט, אומר לו: מדוד אתה לעצמך; בא למדוד אפרסמון, אומר לו: המתן לי עד שאמדוד עמך, כדי שנתבסם אני ואתה". בליקו"מ ח"א תורה ו' מקשר רבינו בין שני מאמרי חז"ל אלה, עיי"ש.

המשך בעמוד הבא

מ'עט' האברכים

אל עורכי הגליון הנפלא 'מימי הנחל' שלומכן יסגא!

לא במהרה אשכח את ה"שבת התאחדות" שהתקיימה לפני כמה שבועות במושב 'אור יהודה', ניתן לומר ששבת כזו לא ידעה ברסלב כבר זמן רב!! אם בכלל..

היתה זו הרגשת השותפות והאחדות שהובילה להתארגנות השבת, כמו גם התנהלות השבת כולה שהיתה ע"י אברכים בעצמם, החל מסידור הענינים הטכניים ועד ל'דרשות' שנשמעו ג'כ ע"י האברכים מבני החבורה, אשר זה הוא מה שמייחד את השבת הזאת יותר משאר השבתות שהיו בעבר.

במיוחד יש לציין שנהנתי מאד מהדרשה בשבת בבוקר שנמסרה ע"י הר"ר יעקב נתן אנשין הי"ו, שעורר על ענינים שהם מיסודות היהדות שלמרות חשיבותם לא שומעים הרבה על כך. כמו"כ נהנתי משיעורו של הר"ר נתן פישר הי"ו שהיטיב להסביר איך בכמה שורות שכתב מוהרנ"ת ב'עלים לתרופה' מסתתרים עשרות הלכות בחו"מ.

וכן מכל השבת, אם זה הזמירות והניגונים שהתנהלו בטוב טעם ע"י הר"ר משה גדליה אנשין הי"ו, או קימת חצות והמלווה מלכה עם הרה"ח נתן שפירא. נותר לי רק לסיים בהבטחתו של רביז"ל על ענין האחדות שנזכה להיות אנשים כשרים אכי"ר.

ידידכם המוקירכם לטובה

שמואל אנשין

נ. ב. בהזדמנות זו אודה לכם על כל פעולותיכם הברוכות, יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם ותזכו להרחיב את מפעלכם עוד ועוד.

לכבוד מערכת עלון 'מימי הנחל'

רציתי להביע קצת רגשי לבי מה"שבת התאחדות" הנפלאה והמרוממת, שזכינו האברכים להשתתף בישוב 'אור יהודה'

מה אומר לכם, היה שבת נפלא שלא היה כמוהו. במיוחד מוכרח הנני לציין שביותר מה ששבתה את לבי היתה "תפילות השבת" המיוחדות, הן ה'קבלת שבת' בנעימות שכזו, ממש הרגשתי 'לכה דודי נצא השדה' בין עצים מלבלבים ובאוירה מיוחדת מאין כמוהו..

כמו כן בלילה הרגשתי ממש 'מעין עולם הבא' כשכל האברכים - בלי יוצא מן הכלל - כולם קמו לפנות בוקר לצאת לשפוך את לבם ב'התבודדות' לפני ד', ולאחר מכן תפילת ה'ותיקין' בכח ובמתיקות נפלאה כזו, אשר מעולם לא הרגשתי תפילה מרוממת כזו. וכן כל המשך השבת אשר ממש נתן כח וחיות לכל האברכים שהיו שם.

ע"כ חיזקו ואמצו בפעולתכם, והמשיכו לעשות עוד כהנה וכהנה רבות ונצורות למען רביה"ק, ולמען אחדות אנ"ש היקרים, עד שנזכה ע"י האחדות להמשיך את רביה"ק אלינו לנפשינו.

הכ"ד חברכם החפץ להיכלל בכלליות אנ"ש

בן ציון מנדליאל

מוהרנ"ת בהלכות ר"ה הלכה ה' סעיף ו' מבאר: "כָּל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה מְנִיעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקַּבֵּל פִּתְאֹם הָאוֹר שֶׁלֹּא בְּהַדְרָגָה, שֶׁזֹּהוּ בְּחִינַת הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ. אֲמִרינָן לוֹ הַמְתֵּן. בְּחִינַת מְנִיעָה שֶׁמּוֹנְעִין אוֹתוֹ כְּשֶׁבָּא לְטַהֵר וְלַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְקַבֵּל הָאוֹר פִּתְאֹם... וְעַל-יְדֵי הַמְנִיעָה נַעֲשֶׂה לוֹ חֶשֶׁק יוֹתֵר וַאֲזַי הוּא חוֹשֵׁק וְכוֹסֵף מְאֹד וְהַמְנִיעָה מוֹנַעַת אוֹתוֹ וַאֲזַי הוּא חוֹשֵׁק יוֹתֵר וְהַמְנִיעָה מוֹנַעַת יוֹתֵר, וְעַל - יְדֵי זֶה... נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הָאוֹר בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶשֶׁק גָּדוֹל כְּפִי הַמְנִיעָה וּמְשַׁבֵּר אֶת הַמְנִיעָה וְזוֹכֶה לְמַה שֶׁהוּא חוֹשֵׁק אָז נַעֲשֶׂה מֵהַמְנִיעָה שֶׁהָיָה לוֹ קֹדֶם כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֶת הָאוֹר הַנֶּחֱשָׁק".

45 בכתב היד יש קוים מעל המשפט: "שנה זו, שנה זו" כדי להדגיש את גודל השנה, היא שנת תרס"ג בה זכה והתקרב לברסלב.

46 כנראה שהסיבה הנוראה היתה פטירת אשתו יחד עם בנה הנולד שארע בסביבות פסח תרס"ג - מספר חודשים לפני כתיבת מכתב זה, כפי שמוכח בהמלצה ששלח לו לא"י מו"צ דקהילת זינקוב רבי נחום ליברזון, הכותב: "האברך המופ' ה"ר מאיר ב"ר זלמן אנטשין מזינקוב נתאלמן זה שנה ומחצה... ע"ז באעה"ח אור ליום ד' חמשה ימים לחודש תשרי תרס"ה. פה זינקוב".

47 ימי צעירותי.

48 בר זכות.

49 כלומר, אם באתי להוכיח את צדקת דרכה של חסידות ברסלב הנרדפת...

50 כאן הוא פונה לקורא שיתאמץ לבדו ויתבונן בתולדות הצדיקים שנרדפו מאז ומעולם.

51 כמו יוסף הצדיק שנרדף על ידי אחיו ודוד המלך שנרדף על ידי שאול והבעש"ט שנרדף על ידי מתנגדיו.

52 "בְּעִקְּבוֹת מְשִׁיחָא חֻצְפָּא יִסְגֵּא... וְיִרְאֵי חֵטְא יִמָּאֲסוּ, וְהָאֱמֶת תִּהֵא נֶעְדֶּרֶת. נְעָרִים פְּנֵי זְקֵנִים יַלְבִּינוּ, זְקֵנִים יַעַמְדוּ מִפְּנֵי קְטַנִּים".

53 על משקל "לב רַגָּז" (דברים כ"ח, ס"ה).

54 באומן.

55 כלומר, ציבור קטן והדיוט בעיני העולם (עשרה "בטלנים"), אך ביניהם יש דוקא "מומחים מופלגים" היודעים ללעוג להבלי העולם.

56 אולי הכוונה ל"איסור" שהיה נפוץ בקרב מתנגדים ללמוד את תורת ברסלב, אך כאמור בהערה 4 יתכן שהכוונה למכותב מסויים שהוציאו ממנו תקיעת כף בכפיה לבל יעסוק עוד בספרי רבינו.

57 = ופורס בשלומו.

58 משום מה החסיר את שמו שמואל, כך הוא נקרא בפי כל "מאיר" בלבד בלי שמואל וכך גם חתם את שמו בכמה מקומות, בין השאר בדף השער של ספר "קורות העתים" שהדפיס בשנת תרצ"א ובכתב יד שבו העתיק את חידושיו של רבי יצחק מלעטשוב על התורה. ואגב, צורת כתב ידו שם זהה במדויק לכתב ידו כאן, דבר שסייע בעדנו לקבוע סופית - בנוסף לעוד פרטים רבים העולים מן המכתב - כי מחבר המכתב הוא אכן סבנו ר' שמואל מאיר, ששם אמו היה אסתר בת ר' יוסף צבי.

ברגשי גיל ובהתפעלות והתרגשות מרובה, נרים ונשא קולינו בקול רינה, אל חברינו היקרים אשר הרימו את דגלם למען רביה"ק, בהחילם לפעם את ענין האחדות בין אנ"ש ובפרט בינינו האברכים הצעירים, ה"ה

הר"ר חיים צציק הי"ו
הר"ר יחיאל מאיר צוקר הי"ו
הר"ר שמואל דוד שטרנפלד הי"ו
הר"ר שמואל נחמן גודלבסקי הי"ו
הר"ר לוי יצחק צוקר הי"ו

כל אחד בשמו הטוב יבורך, על פעלם הברוכות זה כחצי שנה, ועתה הניפו ידם בגדולה בארגונם "שבת התאחדות" נפלאה כזו אין בפינו מילה.

לא נצרכה אלא לברכה, יה"ר מלפני אלקי המערכה, שיהיה בעזרם להוציא לפועל כל מחשבותם ורצונם, לפאר ולרומם שם רביה"ק ביתר שאת ויתר עוז, עדי נזכה במהרה לביאת משיחנו ואדונינו בראשינו. אמן

המברכים מקרב לב ובנפש חפיצה מלא תודה והערכה

האברכים

לכל אחי ורעי בני החבורה הקדושה
הזמנות פרטיות לא נשלחו בדואר
ונא לראות הזמנה זו כאישית לכל אחד ואחד

בס"ד

בשבח והודי' להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו
שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה
הננו מתכבדים להזמין את מע"כ שיחי'
להשתתף בשמחת הבר מצוה של בננו בכורנו היקר

כמר **אלעזר מרדכי** הי"ו

שתתקיים ברצו"ה ביום **שלישי** פר' ויחי
אור ליום ט' טבת תשע"ב
באולמי "**פארהאנד**" (בית יעקב הישן) רח' בית ישראל 12
עיה"ק ירושלם תובב"א
קבלת אורחים משעה 8.00 בערב

נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו
ובתת ה' שמחה באהליכם ישמח לבנו גם אנו בל"נ

בכבוד רב
שמואל מאיר חשין

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י מורשת הנחל

התודה והברכה

בצאתנו מה"שבת התאחדות" הנפלאה
אשר אויר הנח ונוך נשב בה במידה מרובה
ומלא חפניים התעוררות והתחזקות קיבלנו בברכה
הננו לפרסם שמות העוזרים והמסייעים בכל מידה נכונה
למען הצלחת השבת והחבורה
וזאת למודעי, שכמחצית מהמשתתפים עזרו בשמחה
בעניינים שונים, והרשימה ארוכה
לכן נפרט רק את אלו שהכניסו כל כוחם בצורה נפלאה הלא המה:

הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו
הר"ר שמואל מאיר פראנק הי"ו
הר"ר משה גדליה אנשין הי"ו

שבאו לעזרת החבורה באופן מעורר התפעלות ומשתאה

ואלו בני החבורה אשר סייעו בכל אונם במרוצה:

הר"ר משה צוקר	**הר"ר משה דוד אנשין**
הר"ר בנציון מנדליאל	**הר"ר ישראל נחמן פראנק**
הר"ר משה בר"י פראנק	**הר"ר אייזק שפירא**

הר"ר שמואל מאיר בר"ש אנשין

ואחת היא להם ברכה:
יה"ר שתזכו תמיד לשבת באהלי תורה מתוך הרוחה
וללכת בדרכי רביה"ק בתמימות הכונה
ובמהרה נזכה לעלות לציון ברננה

ברכת מזל טוב חמים ולבבית לחבר'ה חשקו'ם:

ר' רפאל יוסף קנפלר
ר' אליעזר סאוויצקי
ר' ישראל סיעה
להולדת הבנים

ר' רפאל אנשין
להולדת הבת

ר' יעקב יוסף אנשין
ר' חנוך סגל
ר' פנחס טרייטל
ר' יוסף אריה הכט
לנישואיהם

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

ע"י

איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ז' שובבי"ם תשע"ב

נקודת החבר

חיים צצי'ק

המנין שלכם בוקע רקיעים!!

אחד מיסודות חסידות ברסלב ומהעיקרים שבה הוא **"עבודת התפלה"** כמו שרבינו בעצמו אמר: "גאר מיין זאך איז תפלה" וחוץ ממה שגילה וחידש רבינו את ענין ההתבודדות ושיחה בינו לבין קונו, דיבר הרבה מאד מגודל מעלת התפלות הקבועות שתקנו לנו אנשי כנה"ג, וחיזק אותנו מאד להתפלל בכל הכח ולהכניס כל כוחינו בתיבות התפלה, כמו שראינו אצל אנ"ש בכל הדורות איך שהתפללו בהתלהבות ובכח בקול רם כי ידעו והבינו ש"עיקר החיות מקבלין מהתפלה, ובשביל זה צריך להתפלל בכל כוחו כי כשמתפלל בכל כוחו ומכניס כוחו באותיות התפלה אזי נתחדש כוחו שם" (תורה ט'), ועוד כותב רבינו: "דע שעיקר ההתחברות ודבקות להשי"ת הוא ע"י תפלה" (תו' פ"ד תנינא).

עוד מצאנו שרבינו מכנה את התפלה **"עבודה הגדולה שבגדולות"**! ולמען תועלת הענין אעתיק את כל השיחה הנפלאה הזו כמו שמוהרנ"ת מביאו בהלכות תפלת ערבית (הלכה ד' אות ז') וז"ל: "וכמו ששמענו פעם אחת משיחותיו הקדושים, שאמר בפיו הקדוש בצחות מתיקות נעימות שיחתו הקדושה והנוראה מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית, **שהעבודה הגדולה שבגדולות בעבודת ה' יתברך קלה ביותר לעשות מעסק קטן שמטריחין עצמן בשביל פרנסה ועסקי עולם הזה**, כי הלא אנו רואים כמה יגיעות יגע אדם בשביל לנסוע על איזה 'רייד', שתיכף במוצ"ש צריך לטרוח ולחפש אחר עגלה, ונחפז מאד לטעון סחורתו על העגלה ביגיעה גדולה, ואחר כך צריך לנסוע כל הלילה ולנדד שינה מעיניו ומשבר כל גופו מחמת שצריך לישב על עגלה טעונה, ושאר טרחות ויגיעות כיוצא בהם כידוע להעולם, ואחר כך צריך לעמוד כל היום על רגליו וכו' ופרט ביגיעות הקור העצום וכו', וכל אלו היגיעות והטרחות הכבדות והקשות הוא מטריח עצמו על ספק, כי ספק אם ירויח איזה רווח קטן וספק אם יאבד ההוצאות כידוע להעולם, נמצא שעל עסקי פרנסת העולם הזה מטריחין עצמן כל כך ביגיעות כאלה על ספק רווח קטן, **והעבודה הגדולה שבגדולות היא התפלה** ואף על פי כן כשעומדין להתפלל מתפללין וגומרין התפלה" עכ"ל הקדוש. ומשיחה זו רואים דבר נפלא, מצד אחד מכנה רבינו את התפלה 'עבודה הגדולה שבגדולות', ומצד שני כמה חיזוק עידוד ונוחם נותן לנו רבינו שלא נתבהל כלל מהיצר הרע וחילותיו שרוצים להפילנו לגמרי מעבודה נוראה שכזו, שבה תלוי כל חיותינו, ועל ידה אנו מתדבקים ומתחברים להשי"ת מזה העולם השפל.

ע"כ חברים יקרים אחים לדעה! רועה אחד לכולנו, וכולנו חפצים ליראה את ה' הנכבד, ולציית להצדיק שבדור ככל אשר יאמר דבר קטן ודבר "גדול", בואו ונחדש את המלוכה - מלכו של עולם, הבה ניתן עוז והדר לאלוקינו לחדש עצמינו חדשים לבקרים בדבר גדול כזה הלא הוא 'עבודת התפלה', להכניס כל כוחינו בתפילה, להתפלל בקול ובכח כמו שראינו אצל אנ"ש.

ובפרט לבוא להתפלל בביהכנ"ס הנקרא על שם הצדיק, שיש בזה מעלה יתירה כמבואר בכמה וכמה מקומות בליקוטי הלכות, כמה גדול וחשוב הוא 'ביהמ"ד של הצדיק האמת' והזוכים לבוא ולחסות בצלו, וכ"ש לבוא ולהתפלל ביחד עם אנשים המקושרים לצדיק האמת.

ואעתיק קטע נפלא מליקו"ה (הלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות צ') בו רואים גודל הסייעתא דשמיא שזוכים כשמתועדים אנשי הצדיק ביחד לעבודת ה' וזה לשונו: "וכל זה הוא בכוח הקיבוץ הקדוש שעוסק הצדיק לקבץ ולאסוף בכל עת לקרבם להשי"ת, שזהו בחינת ביהמ"ד הק' שלו שהוא בחינת מקדש מעט וכו', וזה בחינת "כגנות עלי נהר" היינו כמו גן שצומחין בו פירות כשהוא אצל הנהר שתיכף כשזורעין בו נמשך עליו מימי הנהר להשקותו ולהצמיחו מזהרה, משא"כ שארי גינות כשזורעין אותם שצריכין להמתין עד ישקיף ה' משמים להוריד עליהם גשמי ברכה להצמיחם, כמו כן ממש הם הבתי כנסיות ובתי מדרשות של ישראל, שכל התפלות והתורות והעבודות שעושים בהתקשרות הקיבוץ הק' שבבתי כנסיות ובתי מדרשות נמשך עליהם מיד מהנהר היוצא מעדן להשקות את הגן להצמיחם ולגדל פירותיהם מהרה, כי בחי' האתערותא דלעילא יורד עליהם מיד בזכות הקיבוץ הק' שמתקבצים אל הצדיק האמת וכנ"ל וכו', אבל בכח הצדיקים האמתיים על ידי שנכללים בהקיבוץ הק' של הביהמ"ד שלהם, אזי מתחזק תמיד בכל מה שעובר עליו בכח הסיוע דלעילא שהוא בחי' אתערותא דלעילא שיורד עליו מיד, בבחי' כגנות עלי נהר שאינם צריכים להמתין על גשמים כי הנהר סמוך אליהם מיד, כמו"כ שם באהלים ומשכנות יעקב וישראל סמוך מאד האתערותא דלעילא לבחי' האתערותא דלתתא לסייעו בכל עוז להתחזק תמיד וכנ"ל עכ"ל הק'.

אחרי הדברים והאמת האלה, מי לא יחפוץ בהבטחה שכזו?! מי לא חפץ באתערותא דלעילא הבא בכח התקשרות לצדיק ולאנשיו?! **וע"כ במקום להתפלל במקומות אחרים ולעמול קשה לכוון בתפלה, כאשר יודע כל אחד בנפשו כמה מכוונים בתפלה כשמתפללים ב'שטיבלאך' וכו'.. במקום זה אפשר לבוא לבית הכנסת של הצדיק ולזכות לשפכי כ'מים' לבך מהנהר היוצא מעדן להשקות את הגן, להתפלל בכוונה כראוי ובשפיכת הלב באמת, כמו שכל ברסלעב'ר מאחל לעצמו להתפלל.**

ואל תחשבו שאלו דברי תוכחה הם, חלילה לא ולא!! אלא הם דברים היוצאים מ'נקודת החבר' - ומקבלין דין מן דין (ולא לחינם נקרא המדור "נקודת החבר" שכאן המקום לעורר כל אחד את נקודתו שיש לו בעבודת ה').

על כן בואו אחים אהובים להתחדש בזה ביתר שאת וביתר עז, לקום מוקדם ולבוא לביהכ"נ הנקרא על שמו הק', להתפלל תפלת שחרית בכוונה, בכח וברעותא דלבא כמו שלמדונו רבינו הקדוש, הן ביומות החול הן בשב"ק, וכדי ביזון וקצף שבחורים יכתבו עלינו שאחרי ההתונה כמעט ולא באים להתפלל בשול... עלינו נפל חובת היום להראות דוגמא לבחורי אנ"ש ולא להיפך.

ה' יזכינו לעבדו בכל לבב - איזהו עבודה שבלב זו תפלה, ולדבקה בו למען ייטב לנו כל ימי חיינו, אמן.

דבר האיחוד

חברים יקרים! כבר הבחנתם בגליון האחרון, שהחלה התעוררות בינינו-האברכים להתחזק ב"עבודת התפילה".

את ההמשך תקראו בגליון הנוכחי ב'נקודת החבר', וגם הבאנו מכתב נפלא מאת הרה"ח רלוי"צ בנדר ז"ל במדור 'מעט האברכים' (לא! לא ב'עלה לתרופה'. שוו בעצמכם כאילו רלוי"צ כתב לנו מכתב... כמה זה היה מחייב אותנו?! ואם רבינו בעצמו כותב לנו: "גאר מיין זאך איז תפילה" ועוד אומר לנו: "המנין שלכם היה בוקע רקיעים" כמה אנו מקיימים?! ?!---)

והפעם יש לנו הפתעה בשבילכם!

בואו להתפלל כל יום בבית מדרשינו הגדול במא"ש [כותיקין או 'מנין שני'], ותכנסו להגרלה על סכום כסף נאה מדי חודש.

'כרטיס רישום' אפשר להשיג אצל: ר' שמואל נחמן גודלבסקי הי"ו, כל יום אחה"צ בכולל 'אורות הנחל'.

המצפים לקראת בואכם לשלום

חבריכם הזוכים כבר להתפלל בחיות ובכח

יחד עם אנשי הצדיק, בביהכ"נ הנקרא על שמו ז"ל.

סיפורי התקרבות

במדור זה נביא בעזהי"ת 'ספורי התקרבות' ממקורבים חדשים גם ישנים, ואנו תפילה שנזכה כולנו להיכנס יחדיו ב'חדר של רבינו' ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

שמואל מאיר חשין

בימינו אנו, כאשר חסידי ברסלב שומעים את שם המשפחה "חשין" הם מכירים אותה היטב כמשפחה ברסלבאית וותיקה, אשר טובי בניה מפארים את פני המזרח של החסידות, כגון הרה"ח ר' בנימין זאב חשין זצ"ל ובניו שיבדלחט"א, כמו"כ ישנם עוד רבים מבני המשפחה המורחבת, ולאו דווקא צאצאיו של ר' וועלוול, הנמנים על חסידות ברסלב. ביניהם גם אאמו"ר שליט"א ובניו ואני בתוכם...

אולם לאמיתו של דבר משפחת חשין השורשית אין לה שייכות לחסידות, ואדרבה, ראשי המשפחה היו מגדולי תלמידי הגר"א מווילנא זי"ע שעלו לארץ הקודש והקימו בה את היישוב האשכנזי הישן - "הפרושים" כפי שכונו כאן. כמה מרתק לגלות שדווקא מוהרנ"ת בעת נסיעתו לארץ ישראל נפגש באודסה עם "משולחים מוילנא המכונים פרושים" ביניהם אחד מראשי המשפחה, הלא הוא ר' נטע ב"ר סעדיה משקלוב (אביה של מרת 'חאשע' שעל שמה נקראת המשפחה), מוהרנ"ת מספר: "התחלנו ליכנס בענין ויכוח קצת שבין חסידים למתנגדים, כי הם מהכת המתנגדים הגדולים על כל החסידים כמפורסם... ואני הייתי סבור שעל כל פנים יש להם איזה אמונה בהגאון מוילנא שנקראים על שמו, אבל הם השיבו לי מיד... וכו' וכו' אמונה יהיה לי באדם?! וכו'", מוהרנ"ת מציין באירוניה: "אז ראיתי היטב החילוק שבין חסידים למתנגדים, כי ראיתי שאפילו בהתלמיד-חכם שלהם... גם בו אין להם אמונה..." (אגב, הרה"ח ר' צבי חשין שליט"א אומר שמוכרחים לומר כי בהתנגדותם לחסידות כיוונו לשם שמים, והא ראיה: רבים מצאצאיהם זכו להתקרב לרבינו הקדוש!)

אני כשלעצמי, הייתי יכול להחשב כחסיד ברסלב שורשי, מצד אמי תחי' הנני צאצא לכמה מגדולי אנ"ש, ה"ה ר' שמואל מאיר אנשין (שזכיתי להקרא על שמו), ר' יעקב זאב ברזסקי שאביו ר' יצחק גרשון היה אחיו של השרף החסיד ר' מתתיהו כהן מאומאן ועוד. הדבר גרם שעוד בהיותי ילד היינו מבקרים בבית מדרשנו הגדול לעיתים קרובות, בעיקר עם סבי היקר ר' יצחק אנשין זצ"ל, שניתן לומר שכל התקרבותי לרבינו נזקפת לזכותו. הוא היה זה שהראה לי בסעודה שלישית את רבי לוי יצחק ושאר זקני אנ"ש מסובים ומדברים מרבינו, איני יכול לשכוח את השביעי של פסח האחרון לחיי ר' לוי יצחק, כאשר זכיתי בתור ילד כבן אחד-עשר להשתחל בסמוך אליו ולשמוע מפיו את סיפור הבעש"ט, כמו כן היינו מתפללים שם בראש השנה בחלק מהתפילות, וכן הברית מילה שלי התקיימה בהיכל בית מדרשנו בעיצומו של יום הכיפורים. כמו"כ זכורה לטוב סבתי תחי' אשר כבת החסיד ר' יעקב זאב ברזסקי הקפידה להזכיר לי תמיד כי "אתה תהיה ברסלבר!!!" מפליא הדבר כמה מילים ספורות אלו השפיעו עלי במשך הזמן... בד בבד היינו שייכים יותר לחוג אחר לגמרי, ורק לעיתים זכיתי להיות בברסלב.

בפועל, למרות הקשר הקרוב לברסלב הייתי שייך יותר לחוג ירושלמי ידוע, שם קשרתי את עתידי ולא העליתי על דעתי לשנות מקום ואוירה. אולם משמים סללו עבורי את הדרך, היה זה לאחר הבר מצוה, כאשר בן דודי היקר הבח' נחמיה אנשין הציע לי להגיע בליל שישי ל"ארגון הצעירים", הייתי צריך להתחבא מכל החברים שהיו שייכים לחוג האחר, ולאחר תרגילי הסחה הצלחתי להגיע בליל שישי. בתקופה זו היה מתאספים ביחד כל הבחורים ללא הבדלי גיל (ישי"ק וישי"ג) וביחד היו מגיעים לשתי שולחנות בלבד בפינה המזרחית צפונית בהיכל הכולל, כשהאחראי וראש החבורה היה מיודענו ר' יחזקאל עקשטין הי"ו, מעמודי התווך של הת"ת דהיום. האמת אגיד שבפעם הראשונה לא התלהבתי במיוחד, כנראה הייתי צעיר מידי בכדי לתפוס את העומק של שיחות ותורות רבינו, אולם בכל זאת הניגונים שבו את לבי, בעיקר הניגון של המגיד מזלוטשוב שאנו שרים על "שערי ציון" שכבש את כולי וגילה לי עולם חדש.

"המכה בפטיש" היה כמה שבועות לאחר מכן, כל הבחורים נסעו במאורגן באוטובוס לקבר דן בן יעקב בכדי לערוך שם שעה התבודדות ביער הסמוך. נסיעה זו שינתה את כל חיי הרוחניים, בימים ההם עדיין היה המקום מוזנח למדי, לא היו אמצעי תאורה וכאשר נכנסו לציון ניגש הבח' שמואל רוזנפלד (גיסי לעתיד, שהיה מהפעילים הבולטים בחבורה) והניח על השולחן פנס גדול כשהוא הפוך לכיוון התקרה, וזה האיר קלושות את כל מבנה הציון. כאן שרו בהתעוררות חזקה את הניגון "נפשי שפכי כמים לבך" פעם אחר פעם, כאשר הקול מתגבר לאט לאט עד שמרוב התעוררות חשבתי כי הנני מצוי בעיצומו של חלום מתוק ועוד רגע קט הכל יגוז כחלום יעוף... אולם המציאות כבשה אותי, לאחר כמה ניגוני התעוררות וכמה דיבורים כגחלי אש יצאנו ליער להתבודדות.

היתה זו עבורי הפעם הראשונה שיצאתי מחוץ ליישוב להתבודדות, פחדתי לזוז אפילו מטר אחד בתוך היער העבות והחשוך, אולם לאט לאט התקדמתי לעבר נקודה המשקיפה על פני כל הסביבה והתחלתי לשפוך את לבי כמים לפני השם יתברך, דמעות חמות זלגו מעיני והרגשתי טלטלה עזה התופסת את כל ישותי. עם סיומה של השעה ידעתי נאמנה "פה אשב כי אוויתיה", כאן אוכל בעז"ה להתדבק ליוצרי, זו הדרך וזהו המהלך בו אמשיך לצעוד לנצח.

בהמשך דרכי עברו עלי "שבעה מימות", מטבע הדברים לא עברה ההתקרבות בצורה חלקה, בעיקר מצד החברים באותו חוג שלא ראו זאת בעין יפה, אחד מהם אף עקב אחרי בליל שישי אחד, ולמרות שתוך כדי צעידתי לבית מדרשנו הסתובבתי מידי פעם לאחור לבדוק שאין עוקבים אחרי, הוא התחכם עלי, ורק כאשר נמצאתי כבר בתוך העזרת נשים הישן, מקשיב לדברי ראש החבורה ר' יעקב היילפרין הי"ו, פתח ההוא את הדלת וחיך לעברי חיוך מנצח... זינקתי ממקומי לדלוק אחריו והתחננתי אליו שלא יספר לראשי החבורות של אותו חוג כי הוא תפס אותי 'על חם'... הוא הבטיח, אבל כנראה לא הבטיח לקיים... בדיעבד התברר שדווקא היתה בכך טובה גדולה, כי בימים האלה החליטו עלי שאין סיכוי לנתק אותי מברסלב, ומאז פסקו המעקבים וההפרעות...

באותה תקופה מצאתי חיזוק רב ו"נקודת חבר" אצל הבחור החשוב יחיאל יהודה חשין, שחיזקני בכל עת ואף כתב לי מכתבי חיזוק נלהבים ופעל רבות למעני בכל המישורים. ולא אוכל להמנע מלהזכיר אבסורד מעניין בהקשר לתקופה זו, היו אלה כמה מן הנפשות הקרובות אלי אשר דאגו לי בכנות והוכיחו לי קשות שזה כבר דורות רבים ידוע הכלל (שבימינו פג תקפו...) ש"בחור ברסלבר" סובל קשיים בהגיעו לפרק השידוכים ועלי לחזור בי לפחות בתקופה זו ולהשמר מלהמצא בקרבת חסידי ברסלב. אולם "יושב בשמים ישחק" ודווקא בזכות השתייכותי לברסלב באופן מוצהר זכיתי לזיווג הגון, ממשפחה ברסלבאית חזקה (נכדת ר"ש הורביץ ור"ד רוזנפלד). במשך הזמן הצטרפו אלי גם שאר האחים, וגם אאמו"ר שליט"א בהיותו מבקש האמת כל ימיו והסכים להסתופף אצל כמה וכמה מצדיקי הדור העבר, מצא בברסלב את אשר איוותה נפשו הטהורה והתקרב יותר ויותר וכיום נמנה בין יקירי אנ"ש.

השי"ת יעזור שגם היום נזכה להוסיף ולהתקרב לרבינו הקדוש, שהרי גם מי שהתקרב לפני שנים רבות, גם מי שזכה ומבטן ולידה הינו חסיד ברסלב - יכול פתאום לגלות שבכוחו "להתקרב לברסלב"... אם רק יתחיל להסתכל בעינים חדשות על תורת הצדיק ובהתחדשות של אמת יקיים את העצות שמבעירים בימי ההתקרבות "היום אם בקולו תשמעו"!!!

עלה לתרופה

מכתב נפלא שכתב אברך יקר אחד לחברו, המדבר מגודל מעלת ימי השובבי"ם, והדפסנוהו כאן לגודל חשיבות הענין.

לכבוד חברי היקר ידידי בלב ונפש, המסתופף בצל הקדוש של הנעמ"ח זיע"א ומשתוקק לעבוד את ה' ע"פ דרכו ז"ל, ה"ה האברך היקר כמר ... נ"ו

אחדשה"ט, קבלתי מכתבך בשמחה רבה, ותודה רבה על כל הדיבורים וההתחזקות שכתבת שם, ממש החיית את נפשי. מה אומר לך! רק בברסלב אפשר לכתוב מכתב לחברו רק מעבודת ה' ודיבורים מהתכלית, ועצם הכתיבה היה אצל אנ"ש דבר גדול מאד, כמו שרואים אצל מוהרנ"ת כמה מכתבים כתב לבניו ולתלמידיו, ומזה יש לנו את האוצר היקר הספר הק' "עלים לתרופה", המלא תרופות ורפואות ועצות נוראות והתחזקות נפלא על כל ענין וענין בעבודת ה', וכן בכל הדורות עסקו אנ"ש בכתיבת דברי תורה ע"פ הדרך של רבינו, ומזה ג"כ יצאו ספרים נפלאים הרבה, כגון הספר "נתיב צדיק" לר' נתן ב"ר יהודה - מתלמידיו המובהקים של מוהרנ"ת, וכן הספרים "אמונת אומן" "אור צדיקים" "שארית ישראל" "נחלי אמונה" וכו' מגדולי אנ"ש באומן ובפולין, ב"ה כמה אנו צריכים לשמוח שיש לנו רבי ותלמיד כזה שאפשר לכתוב ולכתוב בלי סוף מעסקי תורתם ודרכי עבודתם, ולהתחזק ביחד כמ"ש "ומקבלין דין מן דין".

ועכשיו הנני מקיים הבטחתי להשיבך דברי חיזוק והתעוררות בעז"ה, עכשיו מגיעים וקרבים 'ימי השובבי"ם' הקדושים אשר בהם כל ישראל מתעוררים מאד לתשובה ולתקון עוונות, כמו"ש בשם האר"י ז"ל שבימים אלו אשר קוראים מגלות מצרים, וכל גלות מצרים היה לתקן עוון אדם הראשון כידוע מה שעבר עליו בק"ל שנים, עכשיו שקוראים הפרשיות האלו מתעורר עת רצון לתקן החטאים, והזמן מסוגל מאד לתשובה ובפרט על פגה"ב.

ואעתיק לך מה שכותב מוהרנ"ת בליקוטי הלכות על ענין 'שובבי"ם' בהלכות גלוח הלכה ה' (אות ח') וזה לשונו הק': "וזה בחי' שובבי"ם, שבהם נוהגים הכשרים להתענות ולצעוק להשי"ת בתפלות וסליחות, כי באלו הימים קורין בתורה בענין גלות מצרים וגאולתם שהיה ע"י צעקה כנ"ל, וכמו כן צריכים עתה בגלות הזה כנ"ל, וזהו "שובו בנים שובבים" שעיקר כל הצרות והגלויות ר"ל הם ע"י חסרון הדעת, שזהו בחי' שובבים שכל אחד הולך בעולם כמו משוגע ושובב ממש כמו שנאמר "וילך שובב בדרך לבו", וכשיבין האדם בעצמו כל זאת איך הוא שובב ומשוגע ממש כי הולך אחר שרירות לבו ואינו מסתכל על תכליתו הנצחי, בודאי יחוס על עצמו ויצעק הרבה להשי"ת, ועל ידי יזכה לפי בחינתו להוליד המוחין והדעת שעל ידי זה עיקר הגאולה בכלל ובפרט בכל אדם ובכל זמן כנ"ל" עכ"ל.

וזה ידוע שעיקר תיקון המוח הוא על ידי התקשרות לצדיק כמ"ש מוהרנ"ת בהלכות תפילין הלכה ב' (אות י"א) וז"ל: "וזהו בחי' איסור החמור וכו', וע"כ אמרו שאין מועיל תשובה, כי אי אפשר לו לשוב כי להיכן ישוב מאחר שפגם בהנקודה בעצמה, כי כל זמן שנשאר הנקודה קיימת מועיל תשובה אבל זה שפגם בהנקודה בעצמה וכאילו עוקר נקודתו ח"ו להיכן ישוב, אבל באמת אעפ"כ אין דבר שעומד בפני התשובה, וכמובא בכל הספרים שאעפ"כ אם יעשה תשובה יתכפר לו בודאי, אך עיקר תשובתו הוא על ידי צדיק הדור שהוא בחינת נקודה הכללית שמשם מקבלים כל הנקודות, וזה מאחר שפגם בהנקודה שלו בעצמה על כן מוכרח לקבל אור הנקודה מחדש, וזה אי אפשר כי אם על ידי צדיק הדור שהוא שורש כל הנקודות, ועל כן יש לו כח להאיר לו הנקודה מחדש כי שם שורש כולם, וכן מובן בדברי רבינו במאמר 'בחצוצרות' סימן ה' על פסוק "אוזן שומעת תוכחת חיים" שעיקר תיקון ענין זה הוא על ידי צדיק הדור עיי"ש, ועיקר זה התקון בשלמות הוא רק על ידי משיח שיבוא במהרה בימנו" עכ"ל.

רואים מכאן, שעיקר התקון לחטא זה הוא רק ע"י אמונת צדיקים, דהיינו לבטל מוחו ודעתו להצדיק שבדור וע"י כן נתתקן מוחו, והעיקר הוא להשליך את מוחו לגמרי לגמרי ולא ישתמש במוחו כלל, רק יבוא לצדיק בביטול גמור כמו מי שאינו מבין כלל, כמו שכתב מוהרנ"ת על תורה ל"ו שעיקר התקון הוא האמונה, כידוע דבריו בהלכות קרי"ש הלכה ד': "ובלתי אמונה, עליו נאמר דברי רביז"ל "שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפוס בדבורו של הצדיק אם לא שתיקן תחלה אות ברית קודש כראוי, ואז יכול להבין ולתפוס דיבורו של הצדיק" רק העיקר הוא האמונה".

ואם כך הם הדברים, כמה צריכים עכשיו בימים הקדושים האלו להתחזק באמונת צדיקים, ולהתחדש בהתקרבות לרבינו הק' והנורא אשר הוא הצדיק שבדור הזה עד שיבוא משיח צדקינו, להתחזק בלימוד ספריו הקדושים, לקיים עצותיו הנוראות ולעבוד את ה' בהתקשרות אליו, והעיקר להתפלל הרבה להשי"ת על זה שנזכה לביטול לרבי ולא להשתמש עם שכלי כלל, כי מי יאמר 'זיכיתי לבי' ומוחי זך וצח, כל אחד יודע בנפשו כמה מוחו פגום ומקולקל מאד מאד ואיך יצאה האדם לומר 'אני מבין' 'יש לי השגה ברבי', וכמו חולה שבא לרופא שירפאהו, אם יתחיל לומר לרופא כשנותן לו תרופה: "את זה אני לא לוקח, כי אני לא מבין עדיין מה זה עושה. וזה אני לא מבין מה זה מועיל", אוי לו ואוי לנפשו! הרי הוא ישאר חולה כל ימי חייו,רח"ל. כך אנו אצל הרבי, אי אפשר לגשת לעצות של הרבי בשכלנו הדל והשפל, רק צריכים להכנס לחדר של הרבי בביטול גמור, ואם אני לא מבין מה יש לי מזה שאני יושב שעה שלימה בהתבודדות בלי דיבורים?! צריכים לדעת שזה תיקון מהרבי ואין לנו השגה בזה כלל וכלל לא. כמו כן ב'תיקון הכללי' אם ירצה אחד לחקור בשכלו מה הענין של אלו הי' מזמורים הרי הוא טיפש גמור, רק צריכים לגשת באמונה לבד, וכמו שכותב הגה"ק מטשערין זצ"ל על תורה צ"ב תנינא, אחר שהוא כותב כמה רמזים על תקון הכללי "אך כל זה רשמתי, להפיס קצת דעת המעיין מה שיש למצוא איזה רמזים קטנים, אך עומק פנימיות מחשבותיו הקדושים שהיה לו לרביז"ל בזה, איך שדווקא אלו העשרה קאפיטל הם מסוגלים לתיקון זה, ושהוא תיקון גמור בוודאי וכו', זה בוודאי נורא ונשגב ומרומם ומופלא מאד מדעתנו, כי גבהו שמים מעל הארץ וכו' כן גבהו וכו' ומחשבותיו ממחשבותינו" עכ"ל. וכמו שאמר ר' נתן כשהתקרב לרבי: "ראיתי את האמת והשלכתי את שכלי", ורק ע"י אמונה בצדיק והתקשרות אליו יכולים לזכות לתיקון המוח.

עוד נקודה רציתי לכתוב לך, שבאלו הימים טוב להרבות באמירת תהילים, כמו שכתב רבינו בתורה ע"ג ח"ב: "שעל ידי אמירת תהלים יכולים לזכות לתשובה", ורבינו כותב שם: ש"עיקר הזדככות שנים עשר שבטי יה שהם מ"ט אותיות - מ"ט שערי תשובה היה במצרים וכו', וזהו "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו" סופי תיבות הם אותיות "תהלים" ואותיות "תשובה" כי ע"י תהלים זוכין לתשובה".

וידוע שמוהרנ"ת היה לו כל יום סדר בתהלים, ובימי השובבים היה לו עוד סדר חוץ מהסדר הרגיל, ולכן צריך לראות להרבות בתהלים באלו הימים המסוגלים לתשובה.

וכן להתחזק להיות בשמחה אשר הוא ג"כ תיקון לפגה"ב, כמ"ש רבינו בתורה קס"ט עיי"ש. וכן ראוי ליתן צדקה באלו הימים וזה תיקון גדול. וכן ידוע המנהג אצל אנ"ש לא לאכול באלו השבועות פעם אחת בשבוע דבר מן החי. ואשרי חלקך אם תזכה ללמוד באלו הימים תורה ל"ו ולומר התפלה על זה [תפלה ל"ן].

וכן להרבות בלימוד התורה כמה שאפשר, וידוע מה שכתוב בספרים שלימוד ביגיעת המח הוא תיקון למח, וכן לחדש חידושין דאורייתא ובפרט בתורת רבינו כמ"ש בתורה ק"ה תנינא: "שמעתי מאחד שהזהיר אותו שישתדל לעיין בתורתי, ויראה לחדש בתורתו איזה דבר, ואמר לו, אם תזכה לכוון אל תוכן כוונתי בתורתי מה טוב, ואפילו אם לא תוכל לכוון כוונתי אעפ"כ טוב מאד כשוזכין לחדש איזה דבר בתורה, כי הוא תיקון גדול להרהורים" וכו' עיי"ש.

הארכתי קצת בדיבורים מה שלא היה בדעתי להאריך כל כך, ומה' יצא הדבר לגודל נחיצות הענין הנורא הזה אשר בו תלוי כל גאולתינו ופדות נפשינו.

והשי"ת יעזרנו על דבר כבוד שמו שנזכה לנצל את אלו הימים כראוי, ולהרבות בתפלה ותחנונים שנזכה לתשובה שלימה, והעיקר להיות בשמחה עצומה שאנו יודעים מרבי כזה אשר על ידו יהיה לנו תיקון לנצח, וכמו שבגלות מצרים זכו ישראל לצאת משם ע"י משה רבינו ע"ה, כן אנו נזכה לצאת מגלות הזה הפרטי והכללי בזכות רבינו הקדוש ותלמידו ז"ל בשלימות, ע"י משיח צדקינו שיבוא במהרה בימינו אמן.

כה דברי הכותב

חברך הדורש שלומך תמיד, ומתגעגע לעבוד את ה' באמת.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

הרי הגליל העליון מחביאים בחובם סודות נעלמים, הרי מירון המתנשאים לגובה השמים כאילו ממתיקים סוד ביניהם, הר החרמון משקיף מרחוק וצופה על פני הגליל כמלך בגדוד, מצד מערב נושקים ההרים לחופי הים התיכון, ואילו המורדות המזרחיים של הרי הגליל העליון משתפלים אל עבר עמק החולה אשר בימים שעברו איכלסה בקרבה את "ים החוילה" שהאנושות ייבשה אותו והשאירה למזכרת רק אגם קטן המנסה להכיל בקרבו את מעט בעלי החיים שלפתע איבדו את מקור חיותם.

מורדות אלו השוכנים למזרח הגליל, כיום הם שוממים כמעט לגמרי, חלק גדול מהם משמשים כשטחי אימונים של הצבא, אחוז מסויים משמש לשטחי חקלאות ואחוז כמעט אפסי משמש למגורים, כאשר העיר הבולטת בתוכם היא "חצור הגלילית", אשר מעליה שכן בעבר הכפר "פרעם" עליו נשוחח במאמרנו הנוכחי.

גם הפעם אנו מתייחסים לספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", משם שאבנו מידע רב לגבי המקומות הקדושים האלו, גם אם לא תמיד אנו מחוייבים לקבל את ממצאיו, בעיקר כאשר הוא משנה מאשר הורגלנו עד כה. אמנם הפעם אין מדובר בשינוי ממסורת קודמת אלא ממה שקבע ארגון 'קדמוננו', ובכל זאת הבה ונבדוק האם אמנם אין מנוס אלא לקבוע כי יש לשנות ולהתחיל להשתטח במקומות המחודשים הללו. והשי"ת יעזרנו על דבר כבוד שמו וזכות הצדיקים אשר בארץ המה יגן בעדנו שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

חנן ה'נחבא'(!!)

כפר 'פרעם', למרות שבעבר היה מפורסם למדי, כיום הוא נעלם לגמרי, שטחו שומם לחלוטין ואפילו לא נשארו ממנו שרידים חוץ מכמה אבנים ושבילים עתיקים. ככל הידוע לנו התקיים כאן יישוב יהודי בזמנו של האריז"ל, בו התגורר המהרי"ט צהלון, ובו בנה את ביתו ולמרבה הצער קרהו אסון כאשר בנו התינוק נפטר בפתע פתאום, ונקבר במערת חוני המעגל השוכן למרגלות הכפר. מרתק לקרוא את סיפורו, כיצד מבכה הוא את בנו וקוראו "צדיק", מבקש הוא שאחיו הגדול יירש את שנותיו, גם האחיות יאריכו ימים, וגם הוא עצמו ייפקד בשנה זו בנשמה חדשה... וזה לשונו של המהריט"ץ (חידושי איזהו נשך סי' י"ד): "כאן מת בני ידידי צדיק, והנני מצדיק עלי את הדין, צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי, בנה בניתי בית זבול בול הרים לבני צדיק פה פרעם, איכה יועם זהב, בני צדיק, הקטן היה לאלף כרע כחיזרא תורה תורה בן שנה שאול היה אתי חסר חדש ימים, פתע פתאום טרוף טרף לא נודע מי הכהו, בלי נגע בלי פגע ובריא אולם, צדיק כתמר מתמר ועולה כברוש רענן, אשר חולל והתגולל במי טפה מן הראש יורד על הלב כמשפט בני הנעורים, ממנה מת, ממנה הסריח, ממנה פניו מוריקות, אשר היו כפני חמה בחמה שפוכה ההפוכה כמו רגע ברגע שאול חת משחת מאיש מראהו שב אל העפר, הצדיק אבד כאבדה המתבקשת, **עשיתי לו רב הפקדתיו אצל אדוני הארץ התנא האלהי הקדוש חוני המעגל, תחת האלה בוטם גדול, שם שמתי לו חק שמה קברתי צדיק אצל צדיק**, ה' הצדיק יאמר די לצרותי ויאמר למלאך המשחית די ואל שדי יתן לנו רחמים וישלם נחומים, ויתר שנותיו יירש אחיו הגדול הבן יקיר לי יהודה חיה יחיה גם הוא יגדל בתורה ובמצות אמן, ואחיותיו וצדיק באמונתו יחיה גם הנה חיו תחיינה, וצדיק שמת יתן תמורתו יוצר נשמתו בשנה הלזו כי אין מעצור לה' [להושיע] וצדיק חונן ונותן יתן ויחזור ויתן לי לחיים ולקיימה בחכמה ובתבונה לתקופת השנה אמן. כן יעשה ה'".

עד לשנת תש"ח עדיין עמד הכפר על מקומו, אך יהודים לא התגוררו בו. עם קום המדינה נטשו הערבים את המקום והוא הפך לשטח שומם, מה גם שמדובר באדמה תלולה והררית שקשה לקיים בה תנאי מגורים תקינים.

למרגלות ההר בו שכן הכפר פרעם, מצויה מערת קברו של התנא חוני המעגל, וממנו משתרע מישור לצד מזרח, עד שהוא משתפל כלפי מטה בירידה תלולה לעבר העיירה "חצור הגלילית" שהוקמה כאן בעשרות השנים האחרונות. כיום, כאשר אנו רוצים להגיע לקבר חוני המעגל, נכנסים אנו לתוך חצור הגלילית, עוברים את כל מרכז העיר וממשיכים במעלה ההר עד למישור שבסופו מצוי הקבר. בתחילת המישור בצד ימין של הכביש המוליך לחוני המעגל, מזרחית לקבר, נמצאת מערה מטופחת ועליה מבנה שהוקם בידי הוועד להצלת קברי קדמוננו, על גביו קבועה מצבה האומרת כי כאן קברם של אבא חלקיה בן בנו של חוני המעגל, וחנן הנחבא בן בתו של חוני המעגל. עד כאן העובדות בשטח כפי שנראים כיום הזה.

אך בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" טוען שקביעת מערת אבא חלקיה וחנן הנחבא בטעות יסודה, לדעתו היא נמצאת מעל פרעם העתיקה בראש ההר, צפונית מערבית הרחק מקבר חוני, סמוך למעלה הכביש המוביל לעמוקה. נמצא שהויכוח הוא האם מערת אבא חלקיה היא 'צפונית מערבית' ובמרחק של יותר מק"מ מקבר חוני, על ראש ההר שמעל לכפר העתיק

פרעם, או שהמערה היא באותו מישור שבו קבר חוני, מצד מזרח סמוך לשיפוע הירידה לעבר חצור הגלילית דהיום.

לפני שנדון בפרטי הדבר, נסתייג ונאמר שני פרטים חשובים: א) גם המערה הנוכחית המקובלת כאבא חלקיה וחנן הנחבא אין לה מסורת עתיקה, עד לפני עשרות שנים לא ידעו כי מערה זו היא היא קבר אבא חלקיה. אמנם היה ידוע שהקבר הוא בקרבת חוני המעגל אך לא היה מי שיצביע על מערה זו או אחרת כקבר אבא חלקיה וחנן הנחבא. כפי ששמעתי מהרה"ח ר' נתן דוד שפירא והרה"ח ר' נח שטרנפלד שיחיו, מי שציין את המערה היה הרה"ח ר' שלום גפנר זצ"ל. אבל כנראה שבעבר גם הוא עצמו לא החליט כך, ואדרבה, בספרו "ציוני מקומות הקדושים" (ירושלים תשכ"א) כותב הוא "...מערת חוני המעגל הנמצאת בתחתית ההר. לימין השביל, במעלה ההר, כפר הרוס בשם פירעם, **בעברו השני של ההר** מערה בה קבורים אבא חלקי' וחנן הנחבא..." נראה מדבריו שלא התכוון על המערה הנוכחית. ב) לצערי עדיין לא זכיתי להגיע למקום החדש עליו מצביע הספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", כך שקשה לומר דברים ברורים בזה, כל עוד לא ראיתי את המקום בפועל. (כאן המקום לציין טעות סופר שכנראה נפלה בספר הנ"ל, כשהוא מציין את מערת אבא חלקיה (בעמ' 83) כותב היא שהיא "צפונית **מזרחית**" לחוני המעגל. והאמת היא שהמערה שהוא מציין נמצאת "צפונית **מערבית**" לחוני).

וכעת נעתיק מקצת מלשונות ספרי המסע כדי שנוכל להבין על מה נסוב הויכוח:

בספר תוצאות ארץ ישראל לתלמיד הרמב"ן כותב הוא: "ומן העמוקה הלכנו לפרעם כשתי פרסאות, שם חוני המעגל ואשתו סמוך בעמק. וישמעאל אחד הראה לנו צדיק לא ידענו שמו. ומ**שם עלינו הר גבוה מאד סמוך לכפר ועלינו עליו מצד ההר כנגד המעין, ושם בהר אבא חלקיה** ויש אומרים כי הוא חנן הנחבא". הרי לנו שבזמנו הראו את אבא חלקיה אכן בראש ההר שמעל לקבר חוני, מה שמתאים מאד לפי שיטת הספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל". אמנם אנו רואים שגם סמוך לחוני נמצא איזה קבר של צדיק, ויתכן שזוהי המערה הנוכחית כפי שמעלה אפשרות זו גם בספר הנ"ל.

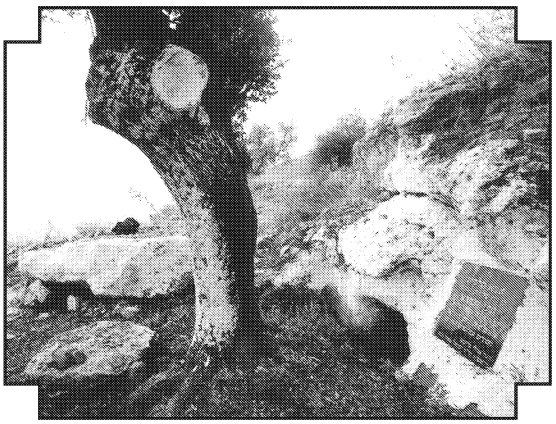
גם מדברי רבינו הרמ"ק בספר גירושין משמע שאבא חלקיה הוא בראש ההר למעלה מהכפר: "עוד נתעסקנו אצל פתח מערת חוני המעגל שבכפר פרעם, בפסוק וכו' ונכנסנו במערת אבא חלקיה וחנן הנחבא **שבראש ההר על הכפר** ושם נתעסקנו בפסוק וכו'. ויצאנו מהמערה". אם כי יתכן לפרש ש"ראש ההר" הכוונה יכולה להתאים גם למערה הנוכחית שהיא ראש ההר להבא מכיוון מזרח.

מערבית למערת חוני מצוי מעיין הנקרא "עין חוני", ואם כך יש עוד ראיה למקום החדש על פי ספר גלילות ארץ ישראל הכותב "סמוך לעין, בקרוב לפרדסים, מערה אחרת ובה קבורת אבא חלקיה וחנן הנחבא ע"ה". עד כאן הבאנו המקורות המתאימים לשיטה החדשה, אולם בכל זאת עדיין לא הבנתי על פי מה קבע את המערה שציין, שהרי כל המקורות האלו אינם נותנים שום סימן כיצד נראית המערה ונותנים רק סימן אחד כוללני "ראש ההר". יתכן שבדק בכל השטח הנרחב שבראש ההר ולא מצא שום מערה נוספת, או שמא יש לו סימנים אחרים ולא הביאם בספרו.

אולם במסעות ר' משה ירושלמי בספרו "ידי משה" (משנת תקכ"ט) כותב: "פרעם, מתחת לכפר הזה מצד צפון מערה ובה נקברו חוני המעגל ואשתו. **וממול מצד מזרח, גנים יפים ולידם בית וסמוך לו נקברו אבא חלקיהו** וחנן הנחבא ע"ה". מדבריו משמע שהיא המערה הנוכחית שהיא מול חוני מצד מזרח ויתכן שלידה היו גנים יפים. (בספר החדש כותב כמה פעמים כי בעל ידי משה אינו מדייק בכיוונים, ומחליף תדירות את מזרח למערב ודרום לצפון. הדברים טעונים בירור יסודי יותר, רוב ראיותיו הם מהמקומות בהם ממצאיו אינם עולים בקנה אחד עם הידי משה. אולם דווקא כאן יש הגיון מסויים בדבריו, שכן הידי משה כותב שמערת חוני המעגל היא מצד **צפון** לכפר, בעוד שאין עוררין כי מערת חוני המעגל היא **דרומית** מזרחית לפרעם).

מערת אבא חלקיה הנוכחית, מערה בתוך מערה

מערת אבא חלקיה החדשה שבראש ההר

בכת"י ב' של ספר גלילות ארץ ישראל (מובא בספר מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל עמ' 80 הערה 14): "פרעם, אצל אותו הכפר מערה אחת ושמה קבר חוני המעגל ואשתו, וקרוב לו בית המדרש, וקרוב משם, אצל הכרמים, יש **מערה בתוך מערה**, ושמה נקברו אבא חלקיה וחנן הנחבא ור' יהודה בר אילעי ושבעים תלמידיו (!) ע"ה". ואכן המערה הנוכחית היא "קרוב משם" ממש, וכן מתאים מאד שהיו לידה כרמים, ובעיקר היא "מערה בתוך מערה" (ראה תמונה) בעוד המערה שהספר הנ"ל מציין בראש ההר אינה נראית כך לפי התמונות. (ואחזור ואזכיר כי עדיין לא ביקרתי שם).

כמו כן בספר "מסע מירון" כותב "גם מערות אבא חלקיה אומרים כי לא רחוק משם הוא", וכן בספר גבעת שאול כותב "ורחוק מעט מקברו נמצא גם קבר אבא חלקיה", ואילו המקום החדש הוא די רחוק מקבר חוני מה שלא מתאים כ"כ לתיאורים אלו. ושוב, יתכן שמפני שלא הייתי במקום זה נראה לי כך, ואולי בשטח זה די קרוב וסמוך.

לאור כל זאת נמצא שישנם מספיק מקורות לב' הצדדים, והבוחר יבחר. אם כי יש להדגיש שבכל אופן, אפילו אם ננקוט כשיטה החדשה, יש עדיין ענין גדול להשתטח במערה הנוכחית של אבא חלקיה, שכן גם לפי המקורות הסותרים, הרי בכל זאת הם מציינים כאן קבר של צדיק שלא נודע להם שמו.

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

מי שיש לו דברים שברצונו לפרסמם מתבקש להביאו לר' יחיאל צוקר.

שיחות וסיפורים מגדולי אנ"ש בדורות עברו,
שנמסרו ע"י ידידנו היקר הר"ר יהושע יונתן דרוק הי"ו
אשר שמע מפי זקני אנ"ש, תשואות חן חן לו.

ארשום כמה שיחות וסיפורים מחשובי אנ"ש זצ"ל ממה ששמעתי מזקני אנ"ש זצ"ל, בעיקר דברים שעדיין לא נדפסו, כדי להחיות עם רב החפצים לשמוע מהני אריות שבחבורה, מעבודתם את בוראם ומדבקותם ברביו"ל ובדרכיו הק', ואני מקווה שיביאו בס"ד התעוררות עצומה, כמו שאמר רביו"ל: "אייערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך גיטאן".

א) שמעתי מהרה"ח ר' מרדכי יגלניק זצ"ל תלמיד מובהק להחסיד הנודע ר' יצחק ברייטער הי"ד זצ"ל, שסיפר על החסיד הוותיק והישיש זקן ופאר אנ"ש רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל, שבשנתו האחרונה - תשט"ו נסע עם אנ"ש לשבות על 'שבת חנוכה' במירון אצל ציוה"ק של רשב"י זיע"א, ואז עדיין לא יכלו לעלות עם הרכב עד מעלה ההר ומפני זקנותו וחולשתו העלו אותו (ר"א ויצהנדלר ר"י לבל ור"א עקשטיין) את ההר כשהוא יושב על כסא. בליל שבת ניגש ר' אברהם לעמוד והתפלל בקולו הנעים והערב 'קבלת שבת' ומערים, ואחרי התפלה עשו קידוש ונטלו ידים לסעודת שבת קודש. באמצע הסעודה התחיל ר' אברהם ז"ל לדבר תורה מליקו"מ והאריך כמה שעות – כדרכו - להרחיב הדיבור עם כל ההלכות שבליקו"ה על התורה בביאורים נפלאים במתק לשונו הזהב, [וכידוע דיבר התורה וההלכות הכל בע"פ כלשונם ממש], והאריך כ"כ עד שאמרו לו: ר' אברהם, כבר מאוחר! עוד מעט כבר חצות! ותיכף הפסיק. אח"כ בבוקר אחרי תפלת הוותיקין התחיל לדבר תורה אחרת מליקו"מ, וג"כ האריך זמן רב עד שאמרו לו שכבר מאוחר וצריך ליטול ידים לסעודה והפסיק אמירת התורה, באמצע הסעודה התחיל תורה שלישית והאריך כמה שעות עד שאמרו לו: ר' אברהם, צריך כבר להתפלל מנחה! והפסיק. ואח"כ ב'סעודה שלישית' התחיל תורה רביעית בליקו"מ, והאריך ג"כ כמה וכמה שעות בדיבורים נפלאים כדרכו בקודש, וסיים ר' מרדכי: "איך בין נתפעל געווארן פון אים, אגאנצין שבת האט ער גירעדט פון רעבין! (נתפעלתי ממנו, כל השבת הוא דיבר מרביו"ל).

ב) שמעתי מאא"ז הרה"ח ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין ז"ל שהיה ממקורביו ובאי ביתו של ר' אברהם ז"ל, שהוא יחד עם מורו ר' הערש לייב ליפל זצ"ל, ועם ידידיו ר' שמואל שפירא ר' אברהם יעקב גולדרייך ור' יונה לבל ז"ל, כל יום אחרי תפלת שחרית כ'ותיקין' שהתפללו באריכות ובכוחות נוראים כידוע, היו נכנסים לביתו של ר"א בעיר העתיקה לשמוע ממנו דברי התעוררות והתחזקות, והיה ממש 'מעיין נובע' מרביו"ל, ויותר משבעים שנה דלה והשקה לעדרים ממבועי הנחל, ובכל פעם כשבאו אליו כבר ישב ולמד ליקו"מ או ליקו"ה, והיה אומר להם בהתפעלות גדולה: "וואס זאל איך איך זאגן, איך האב שוין אסאך מאל גילערנט דאס, אבער דעם רעבענ'ס זאך איז א קוואל! א קוואל!" (=מה אומר לכם, כבר הרבה פעמים למדתי זאת אבל ענינו של רבינו הוא מעיין מעיין) כאומר, שבכל פעם שלומדים אע"פ שכבר למדו זאת הרבה פעמים, שומעים דבר חדש שלא עמדו עליו קודם.

ג) עוד שמעתי מזקני ז"ל, שאחרי ה'הלויה' של ר"א ז"ל שהטמינו את גופו הטהור בשעת לילה מאוחרת בחלקת הרבנים שב'הר המנוחות', [כידוע ההלויה התאחרה שעות רבות, מחמת שלא רצו לתת 'רשיון קבורה' אע"פ שנפטר בגיל צ"ג שנה, כיון שלא היה אצל רופא ונפטר בביתו, כי הקפיד על אזהרת רביו"ל להשתמש ברופאים וברפואות], אחרי שכל העולם התפזרו נשארו שם ר' הירש לייב ור' שמואל שפירא וזקני ר' מרדכי אלעזר, נענה ר' הירש לייב ואמר: "מיר האבן דא באגראבן א געגעראל", ענה ר' שמואל: "א גרויסן געגעראל". כמו"כ ידוע, שר' שמואל הביט בשו"ע שלמד בו ר"א ז"ל, וראה שאחז אז בסי' צ"ג כמנין שנותיו עלי אדמות.

ד) שמעתי ממו"ז, שהגה"צ המקובל ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל אמר, שהוא מקנא את ר' שמואל הורביץ בג' דברים: א' שעומד בל"ג בעומר 24 שעות ליד הציון הק' בתפלה ותחנונים ואינו זז משם אפילו רגע. ב' שר"ש מדבר תורה ואף אחד אינו מבין אותו, כי מדבר עניני קבלה גבוהים מאד שכל השומעים אותו לא הבינו כמעט כלום. (והדבר הג' שכח זקיני ז"ל)

ה) שמעתי מהרה"ח הישיש ר' יעקב קלמנוביץ (מלמד) ז"ל, שעוד זכה בימי נעוריו להכיר את הגה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל פה בעיה"ק ירושלים, ור"א ז"ל מינה אותו עוד כשהיה בחור מיד אחר הבר מצוה ל'בעל קורא', כי היה מדקדק לומר ה-ר' כמו שצריך, וסיפר שפעם הבחין שצאוורונו של ר"א אינו ישר וסידר לו את הצווארון, ור"א ז"ל בגודל ענותנותו אמר לו: "כבוד איז טרייף!!!" (=כבוד זה טרף)...

ו) שמעתי מהרה"ח הישיש ר' ישראל בער אודסר ז"ל, פעם הלך למערת 'שמעון הצדיק' להתפלל שם, ובעברו ליד מערת ה'סנהדרין' שמע משם קולות וברקים נוראים של התבודדות ושיחה בינו לבין קונו בשוועות נוראות, ונעמד בחוץ לראות מיהו העובד הגדול הזה השואג שאגות גדולות כאלו? ואח"כ ראה שיצא משם סבי ר' מ"א ז"ל, שכידוע עבד את ה' בכוחות נוראים יחד עם רעיו העובדים הגדולים הנ"ל, ובפרט עם ידיד נפשו הרה"ח ר"ש שפירא זצ"ל, והיו במירון שבועות רבות בעסקם יחד בעבודת ה' בכוחות בלתי אנושיים, וגם למדו הרבה ביחד. וסבי ז"ל היה יורד לכפר להביא משהו לאכול, קצת לחם קצת ירקות, עד שר"ש אמר פעם לדודי ר' יהושע דוב שיחי': אם לא אביך, כבר מזמן הייתי בעולם האמת. כי אז 'מירון' היה מדבר שמם.

ושמעתי מר' שמואל צ'צ'ק ז"ל, שכשחזר ר"ש מהשבי הירדני, בראותו את זקני רמ"א בירך עליו "שהחיינו" בשם ומלכות! מרוב ידידותם האיתנה, מה שלא בירך על שום אדם אחר. וכן היו הרבה פעמים הולכים לקיים "הניעור בלילה" בקבר שמואל הנביא שהיה מהלך גדול מאד מעיר העתיקה עד שם, והיה אומר ר"ש, ששמואל הנביא חי נ"ב שנים כר"ת של נ'יעור ב'לילה, וזה גם תורה נ"ב בלקו"מ, לכן שם מסוגל ביותר לקיים עצה זו של הניעור בלילה.

ז) שמעתי מהרה"ג ר' יחאל מיכל רבינוביץ שליט"א ר"כ 'חיי עולם', ששימש לפני רבות כמגי"ש בישיבת 'חיי עולם' ואחד מבני ר"ש שפירא ז"ל למד אצלו, והיה בא מפעם לפעם לומר לו מפרשים על הסוגיא כגון 'פני יהושע' וכיוצ"ב, ושאלו המגי"ש מנין לך זאת? השיבו שאביו ר"ש למד אתו! כי ר"ש היה עילוי גדול כידוע רק הסתיר את כוחו בתורה.

המשך יבא בעז"ה

מ'עט' האברכים

מכתב נפלא
מהרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל

לכבוד אנ"ש היקרים שיחיו הנקראים ע"ש אדמו"ר ז"ל 'ברסלבר' חסידים.

החוב מוטל עלינו להדר שמו ז"ל, "באשיינעם דעם רעבינ'ס זאך", עיקר ההידור ורצון רבינו ז"ל - להתקבץ ביחד, להתפלל ביחד עם התקשרות לרבינו ז"ל, התפלה שהיא עם התקשרות עולה למעלה ורבינו ז"ל בונה מזה משכן כמובא בתורה ב' אמור.

דרתי באומאן יותר מעשרים שנה ולא התפללתי בשום פעם רק בביהכנ"ס שלנו, אפילו כשגברו מלכות הרשעה ולקחו ביהמ"ד שלנו אעפ"כ לא התפללנו רק ביחד, אפילו שהיה הקור גדול והשלג גדול כ"כ כקומת אדם במסירת נפש הלכנו להתפלל ביחד עם אנשים שמקשרים עצמם קודם התפלה לרבינו ז"ל.

פלא בעיני ששמעתי שאתם מתפללים במקומות אחרים שזה היפך רצון רבינו ז"ל, ואנחנו מחויבים לבטל עצמנו לדעת הקדוש של רבינו ז"ל ולעשות רק רצונו ז"ל, ולהאמין באמונה שלימה שהתפלה שאנו מתפללין ביחד עם התקשרות הוא ענין אחר לגמרי.

בזה אסיים ידידכם עוז לנצח, והמברכם בפסח כשר ושמח.

לוי יצחק בן שרה רחל

לכבוד מערכת "מימי הנחל"

מה מאד נתעורר לבי בקרבי בקראי בגליון ד' את מאמרו החשוב והיקר בשם 'תזכורת' מחברנו ר' יעקב נתן אנשין הי"ו, ושמחתי את לבי כמה נחוץ לנו באמת להיזכר בכל יום ממש, שאנחנו בעיצומה של מלחמה גדולה ונוראה, ועיקר הצלחתו של היצה"ר שהוא מפיל עלינו תרדמה גדולה, וכל זמן שלא מתעוררים לזכור את זה - שאנחנו במלחמה, זה הבעיה הכי גדולה. והאמת היא שאין שום עצה ותחבולה להינצל מהתרדמה הגדולה הזאת, רק עצה אחת ויחידה: לזעוק ולהתחנן להשי"ת על זה מדי יום ביומו: רבוש"ע ראה כמה רחוק אני מהקדושה, בכזה הסתרה שבתוך הסתרה, עד שאני מרגיש שאני בסדר גמור ואיני מרגיש כמה אני רחוק וכמה שאני צריך ישועה גדולה וכו' וכו'.

ורק הדיבור והבקשה יום יום זה מה שיושיע אותנו, וזה מה שיזכיר לנו שאנחנו במלחמה עצומה, שלא נשקע לגמרי בהבלי הזמן, ולכה"פ נכסוף ונשתוקק להתקדש ולהיטהר, ועי"ז נזכה מפעם לפעם להתנתק מעט מהחומר הגשמי, כי הדיבור יש לו כח גדול "שאפי' אם האדם מונח ח"ו בשפל המדרגה מאד, אעפי"כ ע"י הדיבור יכול להזכיר את עצמו בהשי"ת לעולם, שאפי' אם הוא במקום שהוא ונפל למקום שנפל, אם יתחזק גם שם לדבר עכ"פ דיבורים קדושים של תורה ותפילה ושיחה בינו לבין קונו אזי הדיבור אינו מניחו לשכוח לגמרי את השי"ת, בבחינת "כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד" (ע"פ תו' ע"ח ח"א). וכמאמר רבינו ז"ל בשיה"ר קכ"ט: "און אפי' אז מ'פאלט אין א בלאטע אריין, מ'שרייט און מ'שרייט און מ'שרייט"

אך חשוב לדעת שבגשתנו אל הקודש לפרש את שיחתנו לפני השי"ת על ענין זה, וכן על כל דבר שבקדושה, חשוב מאד להקדים ולזכור את התו' 'אזמרה לאלוקי בעודי' שבלי זה א"א להיכנס לשום דבר בעבודת השם. ודבר ראשון צריך להודות לה' על זה 'שלא עשני גוי' והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, וזכינו שכל ארחות חיינו מושתת ע"פ ההלכה, ולהודות לה' על עצם זה שזוכים שאנו רוצים להתקדש ולהיטהר, ובפרט להודות על אין ספור הפעמים שזכו להתנתק אפי' רק משהו מן הרע, כי "אפי' אם נתעה במחשבתו כמו שנתעה, אעפי"כ צריך שיאמין שבכל מה שמנתק עצמו במחשבתו מרע לטוב הוא יקר בעיני השי"ת, ואפי' אם מתגברים עליו המחשבות כמו שמתגברים ח"ו, אעפי"כ בכל רגע שמתגברים כנגדם זהו בחי' תשובה, כמו שכתוב "לרגעים תבחננו", ואם יהיה חזק בזה יוכל לזכות ברבות הימים לתשובה שלימה, ועכ"פ "לית רעותא טבא דאיתאביד" (ליקו"ה הל' תפלת המנחה ה"ז אות ב' ח') ובאות י"ט כותב: "וידע, שכל נקודה והעתקה שנעתק מחשבתו מרע לטוב, הכל יקר מאד בעיניו יתברך וכולם יתקבצו לעזרתו". ורק ע"י שנשמח מאד בנקודות טובות של קדושה שזכינו ונרבה להודות עליהם עי"ז נזכה שיפתח לנו הפה והלב לפרש שיחתנו מעומק לבנו לפניו יתברך שנזכה לישועה שלימה, אכי"ר.

בשולי הדברים, אכתוב מה ששמעתי מאחד מחברי, שהוא ניגש פעם לאחד מגדולי אנ"ש בשאלה, שבתו' נ"ב אומר רבינו שצריך בהתבודדות לעבוד על מידה מסוימת בכל פעם, ושאל אותו אברך על מה יבקש? ענה לו אותו גדול אחד שצריך בעיקר לבקש על 'קדושה' שבזה תלוי הכל. [כמובא בשבחי הר"ן אות ט"ז].

בהערכה מרובה על כל פעולותיכם

יעקב אהרן פלטניק

לכבוד מערכת 'מימי הנחל'

שלום וברכה!

בהמשך לתגובות החמות והנעימות על ה'שבת התאחדות' שהיתה באור יהודה, שנכתבו בגליון הקודם, ראיתי להוסיף איזה דברים בעקבות מה שנדבר שם ברבים לפני האברכים.

ואעתיק בזה מכתב שכתב ר' לוי יצחק בנדר ז"ל לאברך אחד מאנ"ש ששאל אותו בענינים אלו.

"ב"ה, יום ג' תצוה ירושלים עיה"ק תובב"א.

שלום וכט"ס לכבוד ידידי האברך היקר החסיד, המקושר לאדמור ננמ"ח מוה"ר ליביש נ"י.

אחדשה"ט באהבה רבה, מכתבך קיבלתי ונהנתי מאד מתשוקת לבך אל האמת, כן יעזרך ד' ויוליכך בדרך האמת, כי 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו'.

על השאלות שאתה שואל בענין זהירות וחומרות איך להתנהג, מה אכתוב לך, הרבה יראים וכשרים צדיקים היו מתנהגים בקדושה גדולה, והשי"ת קיבל מהם תענוג גדול, עי' תורה ל"ב, ח"ב.

בדרך כלל ידידי היקר, הדברים הנוגעים בעניני התורה הק' בדיני התורה, מזה יכולים ומוכרחים לדבר בפרהסיא בקול רם, כי קיבלנו התורה הק' כדי לקיימה. אבל הדברים הנקראים 'חומרות' זה צריך להיות 'בהצנע לכת עם אלוקיך' דברים כאלו לא שואלין ולא משיבין, רק כ"א כפי שלבו משתוקק לקדש ולטהר עצמו, וכפי מה שמרבה בתפלה בן מסייעים לו מן השמים, בתנאי כפול ומשולש שיהא בהצנע לכת! וזה הוא תירוץ על כל השאלות שלך.

בזה אסיים, ידידך עוז לנצח

לוי יצחק בן שרה רחל"

החותם בכל חותמי ברכות **מ. נ. ט.**

איחוד האברכים הצעירים
דחסידי ברסלב ירושלים
שע"י מורשת הנחל

מזלא טבא וגדיא יאה

שלוחה בזאת לחברינו היקרים

הר"ר **יחיאל מאיר צוקר** הי"ו

ומשנהו בדומה לו

הר"ר **לוי יצחק צוקר** הי"ו

ממארגני ה'איחוד'

הפועלים במסירות ללא ליאות למען 'איחוד האברכים'

הר"ר **שמואל מאיר חשין** הי"ו

מטובי הכותבים בגליוננו

לרגל השמחה אשר במעונם

וברכותינו נאמנה: יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שיזכו לרוות מכל יו"ח מלא חפניים נחת דקדושה, בהרחבת הדעת ובשפע גדול, לחנכם על דרך רביה"ק, ובמהרה נזכה לביאת משיח צדקנו אמן.

המברכים מקרב לב

מערכת 'מימי הנחל' **האברכים**

הודעה משמחת

הננו להודיע לכל האברכים יקרים
שלכבוד ימי ה'שובבי"ם'

יתקיים בעז"ה במוצאי שב"ק זו
פרשת וארא (מברכים)

סעודת "מלוה מלכה"

בהיכל ה'כולל' שבבית מדרשינו מא"ש

בשעה: 7:30

בהשתתפות אחד מזקני אנ"ש שליט"א

המצפים לקראת בואכם לשלום

איחוד האברכים הצעירים

ועתה כתבו לכם...

ב"ה "איחוד האברכים" מתרבה והולך, ה'גליון' יוצא כבר זו הפעם השביעית.

וכבר כתבנו כמה פעמים מטרתו של הגליון, בו יוכל כל אחד להוציא את ה'נקודה השייך ללבו' ולפרסמו ברבים בין כל החברים, ללבנו ולצרפו, להתחזק איתו ולהתעורר עמו, כמו שידענו מאנ"ש לדורותם יקרת הכתיבה אחד לחברו בעבודת השי"ת, וכבר הוכח בעליל כמה יקר וחשוב הדבר.

ע"כ הננו פונים אליכם אברכים יקרים שיחיו, **למה תעצרון במילין?! מדוע לא תתנו לחבריכם ג"כ להתחזק בנקודות שלכם?!** הרימו עט וכתבוהו על הנייר ושלחוהו אלינו, גם אם לא נחתם בכישרון הכתיבה - אל תהססו, אנו נערכנו בעז"ה עצהיו"ט. ברצוננו להרחיב את הגליון יותר ויותר רק תשלחו לנו חומר...

המערכת

ואלה יעמדו על הברכה שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

חברנו היקר

הר"ר **שמואל אייזיק צוקר** הי"ו

לרגל הכניסו את בנו **מרדכי מאיר** נ"י לבריתו של אאע"ה

זכות רביה"ק יגן בעדו שיזכה לראות ממנו וטכל יו"ח מלא חפניים נחת דקדושה, לחנכו על דרך רביה"ק מתוך הרחבת הדעת ושפע רב.

תרומה נכבדה הורמה

לע"נ ר' **שמואל** ב"ר **ניסן אריה הכהן**

נלב"ע כ"ה טבת תשל"א

הונצח ע"י הר"ר **פנחס צ'צ'יק** הי"ו

כל הרוצה לתרום למען הוצאת הגליון בעת שמחה או לע"נ יפנה לר' חיים צ'צ'יק הי"ו 05484-85412

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר שנו חיקרים:

ר' **אלימלך אנשין**
ר' **שמואל אייזיק צוקר**
ר' **יחיאל מאיר צוקר**
להולדת הבנים

ר' **שמואל מאיר חשין**
להיכנס בנו לעוה"מ

ר' **לוי יצחק צוקר**
להולדת הבת

ר' **יהודה טרייטל רוזנפלד**
ר' **בן ציון צוקר**
ר' **נתן בר"פ שפירא**
ר' **ברוך זילבר**
ר' **יואל גולדנברג**
ר' **שמואל פיש**
לנישואיהם בשעטומ"צ

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

ע"י

איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ח' | שבט תשע"ב

נקודת החבר

צבי אריה מיימון

"קדושת המחשבה"

כהמשך למה שכתב חברינו היקר ר' חיים צ'צ'יק הי"ו להתעורר בעבודת התפלה, רציתי להוסיף נקודה חשובה שהיא הכרחית מאד בנושא זה והוא: "קדושת המחשבה". וכדאיתא במשנה (ברכות פ"ה מ"ה): "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפלה", והוא כדי לכוון לבם ומחשבותיהם להתדבק בקונם ע"י התפלה, דהיינו שצריך להשקיע בפנימיות העבודה, לשעבד את מוחינו ומחשבותינו לכוון בפירוש המלות, כמבו' בדברי רביז"ל בתו' ע"ג וזלה"ק: "תפלה לשמה הכוונה שיקשר המחשבה אל הדיבור של התפלה בקשר אמיץ וחזק, וכל השפעת השפע והברכה הוא רק ע"ז, כי ע"י קישור המחשבה אל התפלה נגמר ונעשה הכלי הנקרא 'אני' שע"י באין כל הברכות והשפע" עכ"ל.

ולעצם העבודה ידוע מרביה"ק ומעוד צדיקים בנושא המחשבה כמובא בתו' מ"ט וז"ל: "ועיקר היצירה היתה בחכמה, ואית יצירה לטב ואית יצירה לביש, כמו שאחז"ל 'וייצר' בשני יודין שהם שני יצרין יצר טוב ויצר הרע, היינו מחשבות טובות הם יצר טוב ומחשבות רעות הם יצר הרע, כי עיקר היצר הרע הם המחשבות". ומוסיף רבינו: "שכשחושב מחשבות רעות הוא מטמטם הלב בבחי' 'ערלת לב' ומקלקל את הבריאה, וכשחושב מחשבות טובות בזה נעשה לבו בבחי' 'צור לבבי', וע"י פעולותיו ומידותיו הטובות יתגלה שהוא מקבל עול מלכות שמים שלימה". ובהמשך באות ב' "ועיקר התפילה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה שלא יהיה בבחי' 'בשפתיו כבדוני ולבו ריחק ממני' ח"ו". ובסוף אות ד' כותב מוהרנ"ת בזה"ל: "ורביז"ל קיצר כאן ודיבר הכל ברמז, והעיקר לקיימן כפשוטן לשמור עצמו מאד ממחשבות רעות, כי הם עיקר היצה"ר, ע"כ צריכין לשמור מחשבתו מאד ולהכריח עצמו תמיד לחשוב מחשבות טובות שהם בחי' יצר טוב, ולזכות לעשות ע"ז מעשים טובים ומדות טובות, **ולהתפלל בכונה ולעשות תשובה**" עכ"ל.

היוצא לנו מכל זה, שההגנה הכי טובה מפני היצה"ר וחילותיו הוא 'מחשבות טובות', וכמו שמובא בדברי רביה"ק כמה פעמים שהמוח והמחשבות פועלים תמיד יום ולילה לא ישבתו, וא"כ כל רגע שלא עובדים לקדש את המח ואת המחשבה אנו נותנים מקום למחשבות זרות ח"ו להיכנס, אשר רק ע"ז בלבד אנו סובלים הרבה בגלות ויסורי עוה"ז, וכתב רבינו בתו' קי"ד ח"ב: "**ס'האט א פנים אז מע מוז זיך פון א הרהור זייער היטן**", וכדאיתא ב'צעטיל קטן' של הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק: "ולא יניח ח"ו לשהות המחשבה רעה במוחו שלא יטמא השכל העליון ח"ו" עכ"ל, וכידוע מהאריז"ל שכל תיקוני השובבים של הפגם הידוע הם דווקא על קדושת המחשבות זרות והרהורים רעים ח"ו, והעצה היעוצה היא 'זה לעומת זה' למלאות את מוחו במחשבות קדושות.

ואינני מתיימר לעמוד כמוכיח בשער, אלא אני כותב את נקודת לבי מה שאני מרגיש בתוכי, שכשרוצים להתחזק יחד בעבודה היום יומית של כל איש ישראלי, ובפרט "ברסלב'ר חסידים" אשר זה כל מהותנו וחיותינו להתקרב להשי"ת ולהתקשר בעוו לרביה"ק, העבודה העיקרית היא לקדש מחשבותינו, כדי שנזכה להגיע לתפלה ולתורה ולעבודת ה'.

וכדי להבין ענין זה בשפת המעשה נביא קצת דיבורים מכמה ספה"ק בביאור ענין זה. ב'צעטיל קטן' כותב בזה"ל: "בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה, ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישון, יהרהר במצות עשה של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל'". ובשו"ע בסעיף הראשון כותב הרמ"א וז"ל: "שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים" עכ"ל, ואל יחשוב אדם שהוא רק עבודה של צדיקים.. פוק חזי בספר 'שבחי הר"ן' איך שרבינו הק' עוד בשחר ילדותו עמל הרבה על ענין זה, לצייר במחשבתו שה' עומד לנגדו תמיד.

ולעצם העבודה אעתיק מש"כ הביאור הלכה (בסימן א' ד"ה הוא כלל גדול בתורה) וז"ל: "הרוצה לקיים שויתי כראוי יזדרז לקיים מה שכתוב בספר החינוך שיש שש מצוות תמידיות, וכל זמן ורגע שהאדם יחשוב בהן קיים מצוות עשה, ואין קץ למתן שכרן של מצוות. א. שנאמין שיש אלוק אחד. ב. שלא נאמין בשום אלוקים זולתו. ג. ליחדו. ד. לאהבו. ה. ליראה אותו. ו. שלא נסור אחר מחשבות הלב וראיית העיניים, ובזה מקיים מצות לא תעשה 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'" עכ"ל. ודברים אלו הם קלים ופשוטים מאד לקיים למעשה, בכל מקום ובכל מצב שהוא,

ה' יזכנו לעבדו באמת בתמימות ובפשיטות כרצון רביז"ל, ובפרט בימי ה'שובבי"ם' האלו אשר מסוגל לכל זה ביותר, לתקן מוחינו ומחשבותינו להוציא יק"ר מזוללל, ועי"ז נזכה לפנמיות התפילה להתפלל בכונה כפשוטו, ולהתעלות מעלות רמות בעבודת ה', ונזכה מהרה לביאת משיח צדקינו ובנין בית מקדשינו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובתינו. אמן

דבר האיחוד

למנצח על השמינית!!

ב"ה הגליון כבר רואה זו הפעם השמינית!

מה אומר לכם התפעלתי!

התפעלתי מאד, כשנכנסתי להיכל הכולל לפני שבועיים במוצש"ק, וראיתי השולחנות המלאים לא רק במעדנים טובים.. [ראה ברכה מיוחדת להאברכים היקרים שהשתתפו בזה] אלא באברכים החברים היקרים, שבאו בהמוניהם להתאחד ולהתחזק יחד בימי השובבי"ם הקדושים. ושמענו דיבורים נפלאים מאת הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלמכר שליט"א. בגודל אמירת תהלים בימי השובבי"ם.

יעזור ה' שנזכה לסיים את ימי השובבי"ם כראוי, להתחדש יחד עם העצים ביום הנפלא 'חמשה עשר בשבט', לקיים עצות רביה"ק ביתר שאת.

העורך

סיפורי התקרבות

במדור זה נביא בעזהי"ת 'ספורי התקרבות' ממקורבים חדשים גם ישנים, ואנו תפילה שנזכה כולנו להיכנס יחדיו ב'חדר של רבינו' ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

הרה"ח ר' אברהם שלו' הלוי שישא שליט"א

וְאָמַר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וְטִרְחוֹת יוֹתֵר בְּהִתְחַלַּת הַהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וּגְדוֹלוֹת, כְּגוֹן מֹאבִיו וְאִשְׁתּוֹ וְחוֹתְנוֹ אוֹ מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁמּוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים אוֹתוֹ מְאֹד וּמְנִיעוֹת מֵחֲמַת מָמוֹן וְשִׁעְבּוּדֵי מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים וּבְלְבּוּלִים, שֶׁמִּשְׁתַּטְּחִים לְפָנָיו וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ מְאֹד, וְהוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ וְיָטְרַח מְאֹד לְשַׁבְּרָם, כָּל אֵלּוּ הַיְגִיעוֹת וְהַטְרָחוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהַתְחָלַת הִתְקָרְבוּת, הֵם טוֹבָה גְּדוֹלָה לְהָאָדָם, כִּי עַל - יְדֵי - זֶה זּוֹכֶה אַחַר - כָּךְ לְקַבֵּל הַרְבֵּה יְגִיעוֹת וְטִרְחוֹת וְכוּ' יֵשׁ לוֹ כֹּלִי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל אַחַר כָּךְ בְּתוֹכוֹ שֶׁפַע קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. (ליקו"מ ח"א סוף תורה קפ"ה)

הייתי בחור צעיר כבן חמיסר, בישיבה בה למדתי היה נהוג שבכל ליל שישי הולכים כל בחורי השיעור אל בית-כנסת קרוב לישיבה בכדי לערוך שם "חבורת ליל שישי". בדרך למקום החבורה היינו עוברים דרך בית הכנסת "בית אהרן" שבשכונת בית ישראל, שם היה הרה"ח ר' בנימין זאב חשין זצ"ל מוסר שיעור ברבים, אשר כידוע היה עיקר משאת חייו להשיב לב בנים לאביהם שבשמים וזכה להציל אלפים אשר היו רחוקים מן היהדות וחזרו על ידו בתשובה שלימה. הרבה מגדולי ישראל התבטאו: "נכון שיש היום המוני בעלי תשובה, אך מי התחיל את תנועת התשובה? הלא הוא הרב חשין זצ"ל! כי הוא התחיל בזמן שהיה צריך 'לשבור קירות', בזמן שאף אחד לא חשב שאפשר לעשות משהו, הוא שבר את החומות האלו שעומדים נגד התשובה".

שיעוריו היו חוצבי להבות אש, ואפילו לב אבן היה נמס ומתעורר לתשובה, אלפים שינו את כל דרך חייהם כתוצאה מדבריו הק', הן אנשים שהיו רחוקים לגמרי מן היהדות, והן בני תורה שזכו להתקרבות חזקה להשי"ת ולתיקון הנפש. דבר פלא היו מספרים רבים מאלו אשר זכו להסתופף בשיעוריו: היינו מרגישים כי הרב מדבר בדיוק דברים להם היינו צריכים, בעיניו הטהורות היה מבחין מה צריך לעורר כל אחד, עד כי מדהים היה היאך מדבר לציבור רחב וכל אחד מרגיש שהרב דיבר בשבילו ממש. הרה"ג ר' יעקב ישראל לוגאסי שליט"א מספר בערגה כי זוכר הוא בימי נעוריו איך היו הם קבוצה שלימה של בחורים אשר כל השבוע היו משתוקקים מתי יגיע "ליל שישי" ללכת לשיעור של הרב חשין, כי היה מחיה ומחזק את נפשם בתבערה להתקרב להבורא יתברך. [וראה בזה בספר "צדיקים נסתרים" ח"ב במערכת הרב חשין, יעו"ש]. וגם אני חיכיתי בכליון עינים לליל שישי כדי להגיע להשיעור הנ"ל.

ונחזור לענייננו – בחורי ישיבה הרי בקיאים ב'רצוא ושוב'... הבחורים בדרכם היו נכנסים לבית הכנסת "בית אהרן", בוחנים בעין מהירה את הנאספים, כולם נסקרין בסקירה אחת ויוצאים תיכף משם. אך אני נמשכתי להמקום כאבן השואבת [מגנט בלע"ז] והייתי נשאר יושב שם עד סוף השיעור, שבדרך כלל נמשך עד השעה שתים עשרה בלילה ויותר. ובאמת עיקר המשיכה שלי לשם היתה על עצם ההבטה בפניו המאירות של הרב חשין, שהיו מלאות חן ויראת שמים, וכמ"ש רבינו ז"ל בליקו"מ (ח"א סי' י"ט) שצריך לזכך את הפנים שיוכל כל אחד לראות את פניו בפנים שלו כמו במראה, עד אשר בלא תוכחה ובלא מוסר יתחרט חבירו תיכף על מעשיו, רק ממה שיביט בפנים שלו... והרגשה כזו היה לי בשעת שיעורו של הרב חשין זצ"ל, וחשבתי בלבי שאם הבית חרושת הנקרא חסידות ברסלב ביכולתה לייצר אנשים כאלו, להביאם למדריגה כזו, הרי זה סימן מובהק שזה מקום טוב, והחלטתי נחושה "פה אשב כי אויתיה", (אש"ב ר"ת א'ברהם ש'לום ב'רסלבר...]

והנה בתקופה זו עזרני השי"ת שמצאתי בישיבה בין ערימת ספרים בפינה נידחת ספר ליקוטי מוהר"ן יחידי, וזה היה לי לשלל והרגשתי כאילו רבינו שלחו לי מיוחד עבורי, וכמו כן מצאתי שם ליקוטי תפילות לא מנוקד. כמו כן בהשגחה פרטית היו לי מפתחות מביהמ"ד סמוך לישיבה שבה התקיימו החבורות בכל שבוע, ושם ביליתי השעות לפנות בוקר בהתבודדות ותפילות ולימוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן. וכמובן שלא הבנתי הרבה בזה היות שלא הייתי רגיל למושגים החדשים שראיתי בו, אבל בליקוטי תפילות הבנתי טוב מאד בס"ד ושפכתי שיח מהספר הזה והרגשתי ממש שהנשמה שלי מתכבסת ומתרחצת לאט לאט ע"י אמירת התפילות שבספר, בהמשך מצאתי באוצר הספרים של הישיבה ליקוטי תפילות מנוקד [שי"ל ע"י הרה"ח ר' נחמן בורשטין שליט"א] והיה לי למושיב נפש. גם אינה ה' לידי בביהמ"ד שהייתי מתבודד שם, ספר ליקוטי הלכות כרך ראשון, בו קבעתי שיעור וקבלתי התחזקות עצומה מדברי מוהרנ"ת זי"ע.

בכל משך הזמן ההוא לא היה לי שום שייכות עם אנ"ש, כי פחדתי שלא יתוודע להמשפחה ענין התקרבות שלי, וכך נמשך הדבר עד שנה לאחר נישואין שלי, אז קבעתי שיעור עם הרה"ח ר' שמעון ברי"נ אנשין שליט"א, כשהשיעור הראשון היה בתענית אסתר בספר "אוצר היראה" על פורים, מה שנתן לי פורים אחר לגמרי, בבחינת 'עולמך תראה בחייך'. הוא קישר אותי ללימוד חברותא עם ידידי הרה"ח ר' אברהם וויצהנדלר שליט"א ולמדנו ביחד גם עם הרה"ח ר' שלום קוט שליט"א (חתנו של הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א) ואז התחלתי להבין קצת מהו לימוד בעיון בספה"ק ליקוטי מוהר"ן, וכמובן שבתוך השיעור פתח ר' אברהם הנ"ל את אוצרו הטוב בסיפורי מעשיות ושיחות מאנ"ש מה ששמע מהרה"ח רלו"י זצ"ל וקיבלתי הרבה חיזוק וחיות מזה.

באותה תקופה התחלתי להתפלל בבית מדרשנו הגדול במא"ש תפילת שחרית כוותיקין, והאמת אגיד שהתפילה שם אז היתה בהתלהבות והתעוררות עצומה [ממש וויא אקעסיל], ובפרט כשהתפללו אז ביטות החורף למטה בכולל והיה ביהמ"ד מלא ממש על כל גדותיו, התפילה התקיימה אז בקולות ובחיות עצומה, עד כדי כך שבשעה שהחזן סיים ברכת ישתבח ורצה לומר קדיש היו צריכים לדפוק על השולחן כמה וכמה דפיקות חזקות להשקיט את הציבור. אחדות גדול שררה בין כולם והרגישו אור רביז"ל ממש בבית המדרש.

במסגרת התפילות שם ניגש אלי ידידי הרה"ח ר' חיים שלמה רוטנברג שליט"א וקבע אתי שיעור קבוע בכל יום בספרי רביז"ל והראה לי בביתו המון מכתבים שקיבל מאנ"ש בעת שהותו בחו"ל וכו' וכו', היה זה בשנת תדש"ם והוא דירבן אותי לנסוע לציון רביז"ל באומן, והיה לי סייעתא דשמיא שאז היה החוק שכל מי אשר מחזיק בדרכון זר מחו"ל, יכולים גם כל ילדיו לקבל דרכון כזה, ואכן סידרתי אז דרכון אוסטרי ע"י אבי זצ"ל, וזכיתי לנסוע בר"ח איר עם קבוצה של כמה אנשים [ה"ה ר' חיים שלמה הנ"ל והרה"ח רא"י מרמלשטיין והרה"ח ר' מנחם לנדסמן והרב מוסקוביץ מב"ב שיחיו], ואחרי טלטולים קשים וחקירות שונות ומשונות ברוסיה הגענו למלון בקייב ומשם נסענו כל יום (עם שמירה) למשך כמה שעות להשתטח על ציון רביז"ל [וביחד זכיתי לשהות שם שתים עשרה שעות], וכמובן גודל ההתעוררות והרהורי תשובה שקיבלתי שם לא ניתן לתאר עלי גליון.

וכשחזרתי משם אז נתוודע לבני המשפחה שלי הסוד הגדול שאני קשור לרביז"ל ואז התחיל רוח סערה חזקה ואכמל"ב (און סי גייט דא נאך האפ...) ואז מגודל הלחץ מהמשפחה נאלצתי לא להמשיך להתפלל בבית מדרשנו ולקבוע שיעורים עם אנ"ש, וממש הרגשתי אז שלוקחים חיותי כפשוטו. אבל 'בצר הרחבת לי' שקבלתי בתקופה ההיא המון מכתבי חיזוק מהרה"ח ר' חיים שלמה שליט"א שהיו לי למנחם ומשיב נפש. הדבר נמשך כחצי שנה, אך "לא יכול יוסף להתאפק"... והשי"ת נתן לי כוחות ברזל לחזור לכל הנ"ל, ובס"ד נשקטה הרוח סערה לאט לאט עד שבמשך הזמן אף כמה וכמה מבני המשפחה זכו להגיע לציון רביז"ל [ואגב, אבי זצ"ל עבר ניתוח לפני פטירתו, וכאשר התעורר מההרדמה שאל אותו אחד מבני המשפחה: "איך עבר ההרדמה?" ענה לו: "הייתי באומן! לא רק בני אברהם שלום מותר לו לנסוע לשם! רק גם אני!" שאל אותו: "מה ראית שם?" ענה: "ראיתי ארון עם ספרים!" והפלא בזה הוא שאז היתה השנה הראשונה שהוועד העולמי אירגנו את ארונות הספרים בתוך היכל הציון, ולאלוקים פתרונים...].

לא אוכל לסיים בלא לציין את הניגונים היפים של אנ"ש שנשמעו בכל בוקר לאחר התפילה בעת הריקוד ע"י הרה"ח ר' לייב שפירא זצ"ל, וכן השיעור שהיה מוסר בכל יום אחר התפילה בספר המידות בעיון עם כל המראי מקומות של הרב מטשעהרין וכו' והיה לי תענוג וחיות מזה, ויש עוד הרבה להאריך בענין ההתקרבות אבל ידוע מאמר החכם מה שהלב חושק – הפנאי עושק, ואשים קנצי למילין.

ויעזור השי"ת שנזכה לחפש את הרוה"ק של רביז"ל בתוך ספריו הק' ובין תלמידיו הנאמנים להתקרב להשי"ת מתוך שמחה ונחת תדירא, ונזכה לביאת גוא"צ בגילה, במהרה דידן אכי"ר.

התחזקות והתעוררות בעניין התפילה הראויה

הר"ר יהושע יהונתן דרוק שליט"א

כבר אמרו חז"ל שתפילה הם מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בה, וזה ידוע לכל באי שערי חסידיות 'ברסלב' כמה הזהיר וחיזק רביה"ק בענין התפילה בכח ובכונה, בקול ובהתעוררות, במתינות ובדביקות, כמבואר הרבה בדבריו הקדושים, יכלה הגליון והם לא יכלו כל התורות והשיחות וההלכות בליקוטי הלכות וכו' וכו' בנושא יסודי ועיקרי זה, ואם רק נתבונן קצת בעומק השיחה הידועה שאמר רבינו ז"ל "גאר מיין זאך איז תפילה", כדאיתא בליקוטי מוהר"ן תורה צ"ג שרבינו ז"ל ביאר את ענין המחלוקת שעליו מחמת שכל עסקו הוא תפילה, כי בענין התפילה היה מרבה לדבר עם אנשיו והזהיר מאד להרבות בתפילה והתבודדות, ע"כ בני אדם מזלזלין בו ומבזין אותו וחולקין עליו, כי כל עסקו הוא תפילה שהם דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהם, עכת"ד שם.

וכשנתבונן בדיבור זה בעומק הרי הוא עמוק עמוק ביותר, כי ביטוי כזה אמר רביו"ל רק על עוצם קדושת הראש השנה שלו "גאר מיין זאך איז ראש השנה", ומי לא יתרגש מהשוואה כזו, הרי כל אחד מאנ"ש ודאי יודע קצת מגודל ההפלגות הנוראות שגילה רביו"ל על גודל מעלת הראש השנה שלו שאין דבר גדול מזה, ושצדיקים גמורים היו מאחלים להם ר"ה כמו שאצלי הוא ערב ר"ה, ושכמה שהספר הגנוז וספר הנשרף גבוהין עד למאוד מ"מ הראש השנה שלי גדול מהם, ועוד רבות כהנה וכהנה גילויים נוראים ועצומים מתוקף גדולת וקדושת הראש השנה שלו והחיוב הגדול לבוא אצלו, וכאן בא רבינו ז"ל ואמר ביטוי שלא מצינו על שום עצה שלו רק על ענין הר"ה ואמרה גם על ענין התפילה "גאר מיין זאך איז תפילה!" וכל מי שרק מתבונן קצת בדיבור קדוש זה, ומבין למרחוק עד היכן התפילה היא יסוד היסודות במשנת רביו"ל כמו שר"ה היא יסוד היסודות. ואחרי הקדמה קצרה זו נבא לבאר קצת בהרחבה כמה דברים יסודיים בענין "תפילה בכח" שלימדנו רביו"ל.

א. היסוד הראשון של תפילה בכח היא להתפלל במתינות ובהתעוררות כמונה מעות ממש. ופשוט מאד שמבלי זה לא שייך כלל להיקרא 'תפילה בכח', ומסופר על מוהרנ"ת ז"ל שאחד שאל אותו האם יתפלל במהירות כדי של יבלבלוהו המחשבות זרות? ענה לו מוהרנ"ת: אם יתפלל במהירות יכול להתפלל כל התפילה במחשבה זרה אחת.. משא"כ אם יתפלל במתינות עכ"פ יפסקו המחשבות כמה פעמים באמצע, ויחטוף לפחות אז כמה דיבורים בכונה. ומלבד זאת הרי פשוט לכל בר דעת שאם ידבר עם חבירו וימלל את מילותיו במהירות הבזק אין זה דרך ארץ, וגם חבירו לא יבין כלל מה הוא רוצה. וק"ו בן בנו של ק"ו כשמדבר עם מלך מלכי המלכים הקב"ה שצריך לדבר במורא ובכובד ראש מילה במילה שתהא נשמעת כל מילה בבהירות.

ב. לכוון פירוש המילות. וזה הרי מפורש בשו"ע - שכבר הזהירנו רבינו לבלי לזוז מס"ק כל דהו ממנו - (סי' צ"ח ס"א): "המתפלל צריך שיכוון פירוש המילות שמוציא בשפתיו, ויחשוב כאילו השכינה כנגדו וכו'". ודבר פשוט הוא שאם מאן דהו יתפלל בכל כחו אך לא יכוין פירוש המילות הרי"ז רחוק מאד מתפילה בכח.

גם אפשר לומר בכונת רביו"ל על "תפילה בכח", ע"פ מה דאיתא במס' שבת ק"ט ע"ב: "כל העונה איש"ר בכל כחו קורין לו גזר דינו", ופרש"י: "בכל כונתו". והתוס' מפרשים ע"פ הפסיקתא שהכונה להתפלל בקול עי"ש. ונראה דגם כונת רביו"ל הוא לשני הפירושים יחדיו, גם להתפלל בכל כחו להכניס כל מחשבתו ולבו באותיות התפילה, וגם עיין בפי' הע"ט – 'עצות המבוארות' להרה"ח הנודע ר' שמשון בארסקי ז"ל, שמפרש דברי רבינו בתורה ה' שצריך להתפלל בכל הכחות עד שיגיע הקול אל המוח ואז יוכל לכוון ויפשט העקמימיות בלב, שהכונה בכל כחו הוא 'בכל כונתו' להכניס את כל כחו כדי לשים לב אל דיבורי התפילה ולסלק המחשבות זרות המפריעין אותו.

וכן מבואר גם בסוף תו' ק"כ, שאחד מתלמידיו (כידוע שזה היה הרה"ק ר' יודל ז"ל) היה לומד קבלה ע"פ ציווי ז"ל, והבין רביו"ל בדברו עמו שהוא גם מכוין קצת בכוונות האריז"ל, והקפיד עליו רביו"ל מאד, ואמר לו שלא יעסוק עוד בזה רק יכוון פירוש המילות כפשוטו, עיי"ש. ומסיים שם: "שעיקר התפלה היא דביקות להשי"ת וכו', אבל העיקר הוא לכוון פירוש המילות כפשוטו, שזה עיקר התפלה שמתפללין לפני השי"ת על כל דבר" עי"ש.

ובענין הכונה בתפלה יש עוד ענין שמבואר הרבה בדברי רביה"ק והוא סילוק המחשבות זרות המבלבלין בשעת התפילה, כמבו' בתו' ל' שכל הבלבולים ומחשבות שחושב האדם, הכל באים דייקא בשעת התפילה. וכמו שסיפר ר' אליהו חיים רזוין ז"ל על איזה פריץ שאבד פעם את ארנקו בפונדק אחד על אם הדרך, ובעל הפונדק היהודי מצאו ופחד לקחתו שמא יתודע להפריץ ויעניש אותו בחומרה ע"ז. אמרה לו אשתו בחכמה: הרי אינו מתפלל אף פעם שמו"ע ולא יזכר לעולם שנאבד לו הארנק...

וכן מבואר בכמה מקומות שזה עיקר עבודת התפלה לסלק המחשבות המבלבלין מהכונה הראויה כמוש"כ רבינו בתו' מ"ו תנינא, שיש לכל אחד ואחד מסירות נפש בכל יום ויום ובכל שעה, עי"ש שמביא דוגמא מענין התפלה, ע"פ הפסוק 'כי עליך הורגנו כל היום' "כי צריך יגיעה ומלחמה גדולה עם המחשבות והבלבולים בבחי' מסירות נפש" עי"ש. גם מסופר בחיי"מ שפעם אחת רצה רביו"ל לאכול יחד עם התלמידים ומוהרנ"ת לא התפלל עדיין תפלת ערבית אמר רביו"ל שא"א להמתין עליו כי תפלה צריך מס"נ. וידוע הסיפור המובא ב'כוכבי אור' על ר' נפתלי תלמיד רביו"ל, שפ"א בשעה שעמד באמצע התפלה באו אנשי החיל לתפוס ילדים לקחתם לצבא, וחטפו איזה ילד יתום ואמו האלמנה בראותה זאת הרימה בקול צעקה אדירה כדי שיצילו את בנה יחידה. אח"כ כשגמר ר"נ תפלתו באה האשה הזאת להתנצל לפנינו על שהפריעה לו באמצע התפלה, והוא לא הבין כלל מה רצונה, מחמת שהיה שקוע בכל כחו בתפלה. וכן מסופר על ר' מנדל שהיה דר בכפר הסמוך לטשערין, פ"א אחת בעת עמדו בתפלה פרצה שריפה גדולה, והוא מגודל דביקותו לא הרגיש כלל בכל הסובב אותו, עד שהוכרחו להביא כמה ערלים לתפסו ולהוציאו מביתו.

ולכאו' אנו מדברים מעבודות גדולות כמו החסידים הראשונים שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות, כמבו' בשו"ע. וכ"א שואל: מה כ"ז שייך אלי? הרי אני יודע היטב את מצבי, ואני רחוק מאד מכל זה. אבל הרי רביו"ל אמר: "זאך ריישן צו די גרעסטע און נישט ארעפ פאלן פון די קלענסטע". כי עי"ז שנדבר ונכוון ונשתוקק למדריגה הגבוהה אזי לפחות נגיע למדריגה הבינונית. ועוד הלא זכינו להתקרב לרביו"ל שגילה לנו כמה וכמה שיחות ועצות נפלאות להתחזק בענין זה, ונעתיק כמה מהם:

רביו"ל אמר כמה פעמים שע"פ הרוב א"א לכוון כל התפלה בכונה כראוי רק חלק מהתפלה כ"א כפי בחינתו, כי אית מארי דידין ואית מארי דרגלין, עי' לקו"מ סי' קכ"א, ובשיחה"ר ע"ה כתב שנראה בחוש שנראה בחוש שאדם אחד מתפלל 'קטורת' בכונה, והאחר מתפלל 'פסוקי דזמרה' בכונה, עי"ש.

גם חיזק את אנ"ש בענין זה, שקבלו לפניו ע"ז שהם רחוקים מתפלה כראוי, וחיזק אותם רביו"ל שלא יפלו בדעתם ע"ז כי הלא אצל הגר כמה זכיה היא אצלו כשזוכה לומר התיבות לבד עד ברוך שאמר, ע"כ ראוי לאדם לנחם את עצמו ולשמח אשר הוא זוכה עכ"פ לומר כל התיבות, (לקו"מ תנינא קכ"א). עוד שם, שרביו"ל נתן עצה לאיש אחד שהיה קשה לו מאד להתפלל, שיחשוב שאינו צריך להתפלל רק עד 'ברוך שאמר', כי אולי בגלגול הראשון הוא התפלל בכונה את שאר חלקי התפלה, וע"כ יכניס את כל כחו להתפלל בכונה עד ברוך שאמר, ואח"כ יחשוב אולי צריך לתקן גם החלק מב"ש עד 'ויברך דוד', וכן הלאה. והכלל שלא יתבלבל בתחילת התפלה רק יתאמץ בכל פעם לומר מעט בכונה ואח"כ עוד מעט.

גם מבואר בשיחה רי"ב, שכשאדם רוצה להתפלל מבלבלין אותו בכמה בלבולים, וצריך כמה יגיעות בשעת התפלה, ואפי' אם אינו זוכה לנצח אותם - עצם היגיעה והמלחמה שלוחם איתם זה בחי' 'קרבנות' בחי' 'כי עליך הורגנו כל היום', עי"ש. הרי לנו התחזקות נפלא להתחיל להתפלל כראוי בכוונה , לכוין פירוש המילות כפשוטם, ולחשוב כל פעם שהוא מכוין רק קטע אחד וכן ילך הלאה והלאה, ויכנים את כל כחו באלו התיבות שאומרם עתה - לאמרם במתינות ובהתעוררות, בכוונת הלב ובהשתפכות הנפש. ואף אם ח"ו לא הלך לו וכמה שניסה להתרכז מחשבתו באותיות התפלה אעפ"כ התגברו הבלבולים והמחשבות זרות אל יפול מזה כלל, כי עצם מה שניסה והשתוקק להתפלל כראוי והשתדל לכוין התבות כדבעי, עצם היגיעה היא בחי' מסירות נפש כנ"ל.

יעזור השי"ת שנזכה להכניס את כל כוחינו בתפלה כרצון רביו"ל שמשם מקבלין עיקר החיות, ולהתפלל כמו שצריך בכל האופנים, הן במתינות מילה במילה כמונה מעות, הן להכניס מחשבתו במה שמוציא מפיו ובכונת המילות, אכי"ר.

וכמובן שא"א לזכות להתפלל במתינות ובכונה כמו שהארכנו כאן, רק כשמתפללין יחד עם אנ"ש בביהכ"נ הנקרא על שמו ז"ל, שמתפללין במתינות כראוי. כמו שאמר לי אברך ליטאי שבביה"כ ברסלב הוא המקום היחידי שאפשר להגיד גם "עלינו לשבח" מילה במילה...וד"ל.

ה"ה: סיפר הרה"ח ר' משה בורשטין ז"ל, שפעם אחת עבר איזה יהודי ליד ביהכ"נ דחסידי 'ברסלב' בוורשא, ושמע איך שאומרים 'עלינו לשבח', אמר: "על זה בעצמו כבר מגיע להם שיתנו להם פרנסה!".

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

יומן קיסריה

יומן מסע שנערך בער"ח שבט דהאי שתא תשע"ב
בשילוב מחקר על תולדות המקום ואמיתת המקומות הקדושים שבה

שעת לפנות בוקר ברחוב מאה שערים. כשעה וחצי לפני נץ החמה וקבוצה של אנ"ש הירושלמים נבלעים ברכב העושה את פעמיו בזריזות לעבר בני ברק לתפילת שחרית כוותיקין בבית המדרש השוכן כבוד במרתף כולל ברסלב רח' אלשיך.

כחצי שעה לפני התחלת התפילה הם מגיעים, המתפללים הקבועים כבר מכירים אותם, זהו חזיון נפרץ עבורם לפגוש את הירושלמים בערב ראש חודש מתפללים איתם "בדרך למירון", כשהמעגל נסגר במירון עצמה כאשר אלו ואלו נפגשים שוב בתפילת יום כיפור קטן בחצות היום...

אמצע פסוקי דזמרה, העינים נופלות על הרה"ח ר' שמשון ברסקי שליט"א נכד רביז"ל, היושב סמוך לארון הקודש. תפילתו נערכת מתוך התלהבות ודבקות כאחד, קשה להאמין שמדובר בזקן בגיל מופלג, את כל גופו הוא מנענע על גבי הסידור, כשפניו לוהטות וידיו אף הם 'מתפללים', בבחינת "כל עצמותי תאמרנה" - - -

אחרי התפילה יוצאים בריקוד נלהב, הרב ברמץ משמח את הקהל ומכריז כי היום יש לרקוד יותר לכבוד האורחים הירושלמיים... אחד מוותיקי אנ"ש עונה לעומתו בתודה והריקוד ממשיך ונמשך...

אחרי התפילה הפמליא יוצאת לכיוון צפון כשהפעם מגמת פנינו היא העיר 'קיסריה' השוכנת בין נתניה לחיפה, העיר הרומאית שנקראה על שם הקיסר הרומאי והיוותה את המרכז השלטוני של הורדוס המלך, נזכרת בגמרא כ'צרתה' של ירושלים. הנהג ר' שלמה אהרן הכהן ליפשיץ מסובב את רכבו ברחובות העיירה אור עקיבא הסמוכה, מחפש את דרכו לקיסריה העתיקה, ואחד הנוסעים מצטט את הגמרא במגילה (ו.): "**קיסרי וירושלים, אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן - אל תאמין, ישבו שתיהן - אל תאמין, חרבה קיסרי וישבה ירושלים, חרבה ירושלים וישבה קיסרי - תאמין, שנאמר 'אמלאה החרבה' - אם מלאה זו חרבה זו**".

סוף סוף רואים בקצה האופק את חורבות קיסריה האדירה, בירת הרומאים בזמן המשנה והתלמוד. ההיסטוריונים מצביעים על המבנה ממול, שעל חורבותיו קיימת כיום מסעדה, שבתוכו ובמרתפיו שכן הכלא הרומאי האיום בו הוחזקו עשרת הרוגי מלכות, ובו הוצאו רבי עקיבא וחבריו להריגה על קידוש השם.

מאידך גיסא, דורות רבים התגוררו כאן יהודים יראים ושלמים, ואף "רבנן דקיסרין" מוזכרים בגמ' כמקבילה ל"רבנן דטבריה" באותה תקופה. בעיקר ידועה קיסריה בתקופת האמוראים, כאשר רבי אבהו איווה לו למושב את העיר הזו, כאן היה קרוב למלכות והשפיע רבות לטובת עם ישראל. בעת צעידתו הקבועה מבית המדרש לבית הקיסר היו יוצאות לקראתו שפחות הקיסר ומקבלות את פניו במילות השיר: "נשיא בעמו ומנהיג אומתו מנורת המאור ברוך בואך לשלום". (כתובות יז.). חז"ל אף העידו על פניו שהיו מבהיקות, ואמרו "שופריה דרבי אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו" (ב"ב נח.).

ובכן, מתקדמים לפי הספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", מנסים להכנס לתוך האתר הארכיאולוגי, אך נתקלים במחסום מאוייש... לשווא מועלת הטענה הפשוטה כי לא הארכיאולוגיה המעוררת בנו חלחלה לנוכח חילולי הקברים - היא זו שמעניינת את הברסלב'ר חסידים, ברצונם אך ורק להשתטח על קבר האמורא רבי אבהו השוכן כאן ולהתחנן לפני ה'. הפקיד האדיב מבין ליבם, הוא אף מגלה להם בלחישה כי אם יבואו לאחר השעה 4 אחה"צ תהיה להם האפשרות להכנס חינם אין כסף, אך כעת הוא מוכן להתפשר רק על הסכום, ובמקום לשלם 38 ש"ח הוא מסכים להכניס את הקבוצה במחיר המנימום של 13 ש"ח לאדם.

נו, להגיע שוב אחה"צ לא עלתה על דעתם ח"ו, הרי השתדלו במיוחד להגיע בשעת בוקר מוקדמת וכפי הנשמע אין להגיע לכאן בשעות אחרות מטעמים מובנים, השלישו איפה 'איש כופר נפשו' והרכב שועט לכיוון שפת הים... בהתאם להסברים בספר יורדים ליד הגשר, מתמלאים התפעלות מהחומות העתיקות של העיר, ולקול שאגת גלי הים הרועשים זוחלים על ארבע ומגיעים לקיר חרב, אשר בטבורו מספר אבנים בנויות צבועות בצבע מוכר מאד, צבע תכלת - - -

אלו איפה קברי רבי אבהו ובנו. המקום משרה השראה רוחנית שלא מעלמא הדין, לאחר מספר מזמורי תהילים התקבלה ההחלטה לערוך התבודדות כאן ועכשיו, בין סלעי וגלי הים ואלפי הצדפים (מויערקאפ"ן בלע"ז) הנתונים למרמס תחת רגלינו. אכן היתה זו החלטה במקום הנכון, כאשר הצעקות "כל משבריך וגליך עלי עברו" נבלעו בקול שאון הגלים והמשברים שהתדפקו לידינו, ואף הצליחו מידי פעם לפרוץ ולהרטיב את הרגלים עד לשד העצמות...

קצת קשה להשתכנע שאכן 'כאן בדיוק' קברותיהם של רבי אבהו ובנו. רק שני מקורות ישנם על מקום זה: האחד הוא רבי יעקב ב"ר נתנאל הכהן שהשתטח על קברות הצדיקים בארץ ישראל בזמן הראשונים. וכך כותב הוא על קיסריה: "ובקיסרי **מערה של עשרה הרוגי מלכות**, ובמקום שנהרגו יש אבן שיש גדולה הרבה, ולפני פתח מערה של עשרה הרוגי מלכות קבר גוי אחד, בא להם בחלום לכל בני המדינה וזעק לפניהם: הוציאו אותי כי אין לי תקנה, כי מכין אותי בשבוטין של ברזל רתוחין באש. אמר להם כי בזאת המערה שנים עשר מלאכים בטליתות, אינן דומין לבני אדם, והיה אותו גוי צייר, לא חששו הגוים, מתו כל הציירים (= כלומר, היות והגויים לא שמעו בקולו נעשו כל בני אומנותו ציירים). ואומרים, האבן הגדולה של שיש, זה היה כסא מלכות של מלך קיסר. ולעולם לא יעלה שום עשב במקום שנהרגו הצדיקים. **ובתוך החומה הישנה יש קבר אחד של צדיק ואין יודע מי הוא**". הוי אומר: שלשה מקומות ישנם בקיסריה, מערה שבה נקברו הרוגי מלכות (ראה להלן), אבן שיש גדולה במקום שנהרגו (אגב, במסעדה הנזכרת

כמקום הריגת התנאים, אבן השיש הגדולה ככל הנראה לא נמצאת שם, גם לא הצלחתי לבדוק האם גדלים שם עשבים). וכן קבר צדיק בתוך החומה.

המקור הנוסף הוא של רבי יצחק חילו בעל 'שבילי דירושלים' שחי בספרד בסוף תקופת הראשונים, וזה לשונו: "קיסריה היושבת על חוף הים היתה מושב השלטון הרומאי בימי רבי עקיבא, פה נפל הצדיק ההוא חלל בידי העריצים, ועדיין מראים את המקום שבו נידון וכמו כן את הקבר שבו נטמן גופו הקדוש (!) **עוד יש בעיר הזאת קברי ר' אבהו ובנו, מקום שני הקברים האלה אינו רחוק מבית הכנסת**".

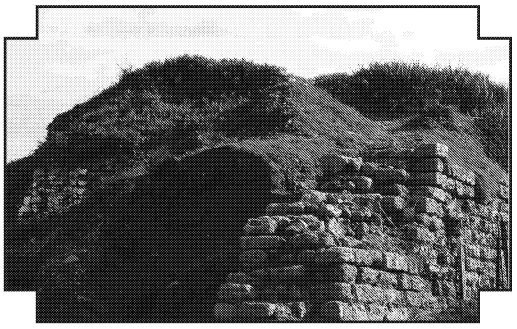
אם נצרף את שני המקורות נמצאנו למדים: בתוך החומה הישנה ולא רחוק מבית הכנסת העתיק של קיסריה, צריכים להיות שני קברים, שהם רבי אבהו ובנו. לאור זאת הלך מחבר הספר ובדק את השטח, הוא מצא שליד בית הכנסת העתיק המצוי במרחק של עשרות מטרים צפונית מכאן, ובו אפילו שרידים ברורים של פסיפס מעוטר מימי רבי אבהו (להשערת הארכיאולוגים) - ישנה חומה עתיקה, אשר מסביבה חפירה עמוקה שנועדה להקשות על האויב להתקרב לחומה עצמה. בקיר החפירה, מול החומה, היו עד לאחרונה שני כוכים, שככל הנראה נהרסו בשלב כלשהו (בספר מובאת תמונה צבעונית ברורה של הכוכים בשלימותם, ללא הסבר מתי נהרסו, מי הרס אותם ולצורך מה). אי לכך ציין את הקיר שמתחת לכוכים אלו כמקום קבורתם של רבי אבהו ובנו, כאשר "בתוך החומה" הוא מפרש שניתן להסבירו גם כ"סמוך לחומה". (לענ"ד קיר החפירה יכולה גם היא להקרא "בתוך" החומה כפי שהוא נראה במקום).

התבודדות בין גלי הים הגועשים

חצר הבנין שעל גבי מערת עשרה הרוגי מלכות (1)

קבר רבי אבהו ובנו

האמת אגיד, כי קביעת האיזור המוגדר הזה כמקום הקברים, די מתקבל על הדעת לאור המקורות הנ"ל, אולם לציין **בדיוק** את הכוכים האלו שהיו בעבר, לעניות דעתי אין שום סימוכין על כך, היות ובשני המקורות הללו אין שום רמז כיצד נראים הקברים, חוץ ממיקומם בתוך החומה ולא רחוק מבית הכנסת. יתר על כן, מעל הקיר משתרע שדה קבורה מוסלמי, בתוכו ניכרים 2 זוגות של קברים שנראים 'מיוחסים'; 2 קברים מוקפים בגדר אבן בנויה, וכן 2 קברים מופרדים נמצאים בקצה החלקה צמוד לשביל היורד לשפת הים. והרי ידוע מהרבה מקומות הקדושים בארה"ק שהמוסלמים עטו אליהם וניכסו אותם לעצמם, וכפי שכבר כתבנו בעבר אודות מסורת זו, ואם כן יתכן שקברי רבי אבהו ובנו נמצאים דווקא כאן למעלה.

כך או כך, השעון מתקדם במהירות, חוזרים לרכב, לא לפני שחוטפים ביקור חפוז בבית הכנסת העתיק של רבי אבהו, כשכולם אחוזי התפעלות מהפסיפס המרשים, בעל העיטורים המפוארים, שבתוכם היה רשום "מרותא", מה שמעלה בקרב החוקרים את ההשערה שאכן זהו "כנישתא מדרתא דקיסרין" (ירושלמי ברכות פ"ג ה"א) שממנו התפשט מרד היהודים על הרומאים בסוף הבית השני, שבסופו של דבר גרר אחריו את חורבן בית המקדש רח"ל.

ובכן, ממשיכים לכיוון שכונת היוקרה של קיסריה "העדי" שמה. כאן ישנה מערה אשר בספר מייחס אותה ל"עשרה הרוגי מלכות", כשהמקור היחיד הוא ר' יעקב ב"ר נתנאל הנ"ל, אך הוא אינו נותן שום סימן וגם אינו מציין היכן בקיסריה מצויה המערה, והאמת היא שבקיסריה מצויות הרבה מערות קבורה ומצבות קדומות (ראה בספר הנ"ל בפרק קיסריה). אכן מערה זו - על פי התמונות והמידע הארכיאולוגי - הינה מפוארת ביותר, על הקיר חקוקה מנורת שבעת הקנים ויש בה סימנים של השתטחות בזמנים קדומים, אולם מכאן ועד לביסוס הדבר כאמת מוחלטת הדרך ארוכה. כמו כן אין רמז לאיזה קבר של גוי, או של גויים אחרים במערה זו כפי שרואים בדברי הנוסע הנ"ל.

השכונה נראית יותר כעיר רפאים, בתים חד-קומתיים או דו-קומתיים בלבד, כולם כאחד מוגנים תחת גדרות, שערים אוטומטיים ומצלמות אבטחה לרוב... נפש חיה כמעט לא נראית ברחוב, למעט נביחות כלבים שנשמעות ללא הרף מבעד לדלתות הנעולות. גם כאשר הגענו לרח' ענבר 12, שבחצר הבית אמורה להמצא המערה המיוחסת - לא הצלחנו לחדור אל החצר המוגנת ב'עינים' אלקטרוניות ומגוננת על איזה "עצם בלתי מזוהה" שקשה להבין מה מסתתר במבנה המוזר הזה ולשם מה הוא משמש.

בספר הוא מציין כי כמה יזמים ניסו לבנות במקום בתי מגורים ולא הצליחו מחמת הפסדים כלכליים. אולי זהו ההסבר לתופעה המוזרה שלפנינו. בכל אופן, מחוץ לגדר נאמרו כמה מזמורי תהילים, וגם חלק מפיוט "אלה אזכרה" תוך נסיון לחשב איזה תנאים מעשרה הרוגי מלכות יתכן והם קבורים כאן, היות ועל חלקם ישנם מסורות ברורות אחרות, כמו רבי עקיבא בטבריה, רבי ישמעאל כהן גדול בשזור, רבי שמעון בן גמליאל בכפר כנא, רבי חוצפית המתורגמן בצפת ורבי יהודה בן בבא בשפרעם. הנשארים הם: רבי חנניה בן תרדיון, רבי אלעזר בן שמוע, רבי חנינא בן חכינאי, רבי ישבב הסופר ורבי יהודה בן דמה.

בחצות היום מגיעים לאתרא קדישא מירון, ובהגיע זמן מנחה גדולה הצטרפה קבוצה זו לתפילת יום כיפור קטן עם עשרות מאנ"ש. בשעות אחר הצהריים יוצאים מתוך נייחא למוחין לעיה"ק ירושלים ת"ו, ויה"ר שזכות הצדיקים יגן עלינו אמן.

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

המשך: משיחות וסיפורים מגדולי אנ"ש בדורות עברו,
שנמסרו ע"י ידידנו היקר הר"ר יהושע יונתן דרוק הי"ו
אשר שמע מפי זקני אנ"ש, תשואות חן חן לו.

ז. שמעתי מדו"ז הר"ר יעקב הלברטל שליט"א, שנתייתם עוד בימי ילדותו, ופ"א בחנוכה הבחין ר"ש בילד היתום שהוא עצוב ושאלו: מה קרה? השיב לו הילד: שכל חביריו יש להם 'לאטקעס' (לביבות) ורק לו אין, ולכן הוא עצוב. אמר לו ר"ש: בדיוק שמעתי היום בבית שמכינים לביבות, ואחרי מעריב תבוא איתי הביתה ואתן לך. אולם עד שר"ש הגיע לבית, הילדים כבר גמרו את כל הלביבות ולא נשאר כלום ליענקל'ע היתום, ר' שמואל בראותו זאת החוויר כסיד, והתחנן לפני הילד שימחול לו, כי לא ידע שכבר נגמר הכל. ומאז בכל פעם שפגשו התחנן וביקש שימחול לו אף שמחל לו מכבר, ולא נרגע ר"ש עד שפיצה אותו פעם במשהו אחר. כי כנודע שר"ש עם כל עבודותיו הנוראות היה 'בעל מדות' עצום מאד מאד.

ח. סיפר לי הרה"ח הישיש ר' אהרן חזן ז"ל מב"ב (לא נמנה בין אנ"ש, אבל זכה להסתופף באומן אצל אנ"ש ולהכיר את זקני וחשובי אנ"ש שם כר' אברהם שטערנהארץ, ר"ש ברסקי ור' מתתיהו הכהן ברזסקי וכו', כי שהה שם תקופה של יותר מחצי שנה אצל דודו החסיד הנודע ר' יעקב זיטאמער ז"ל) שהוא היה גר בקצה אחר של אוקריינא רחוק מאד מאומן, ואז הקומוניזם והמשטר כבר התגבר מאד מאד והרסו את כל היהדות, לא הניחו לשמור שבת ויו"ט והכריחו לשלוח לבית הספר הגויי המלא כפירה והרחקה מהיהדות, הרסו כל הבתי כנסיות ומקוואות ות"ת וישיבות וכל דבר שבקדושה, וגם החרדים לדבר ה' פחדו לצאת בריש גלי עם פאות וזקן וציצית וכו' והיו מחביאים הציצית תחת לבושם, וכשהיה ר' אהרן הנ"ל בחור צעיר שלחו אותו הוריו לדודו ר' יעקב זיטאמער באומן. בהגיעו לבית דודו - שהיה כידוע מגדולי העובדים באומן מחבורתו הק' של החסיד השרף הנודע ר' ברוך געצי'ס ז"ל - בפתחו הדלת נבהל ונשתומם לראות את ילדי ר' יעקב מתהלכים בחפשי עם פיאות ארוכות וטלית קטן בפרהסיה בלי שום פחד ומורא ממלכות הרשעה, מיד בראותו זאת בירך "שהחיינו" בשם ומלכות, שהרי נסע מקצה אחד של אוקריינא עד קצהו השני כמעט, ומחזה כזה לא ראה בכל העיירות שסיבב שם רק באומן, כי אנ"ש מסרו נפשם לכל דבר שבקדושה. ועוד הירבה לתאר בחן נפלא את עבודתם הק' של אנ"ש ז"ל בציור חי, אך רוב הדברים נשכחו ממני ברבות השנים, וחבל על האבדין.

ט. שמעתי מר' מוטל יגלניק ז"ל, שלפני עשרות שנים שימש כגבאי ב'קיבוץ' בעיה"ק ירושלים ת"ו ב'ראש השנה', פעם אחת נתן עליה להרה"ח ר' אלחנן ספקטור זצ"ל והכריז: יעמוד הרב ר' אברהם אלחנן בן ר' דוד שלמה. אחרי התפלה ניגש אליו ר' אלחנן ואמר לו בענותנותו הרבה: מדוע הכרזת 'הרב'? ענה לו ר"מ: אני זוכר אותך כרב בפולין! כי כידוע היה הרב ואב"ד בעיר 'מאנקביד' שבפולין, והיה גאון עצום סיני ועוקר הרים, מקובל גדול צדיק וחסיד, ועם כל זה העניוות שלו היה מבהיל על הרעיון, ענה לו ר' אלחנן: "אל תזכור לנו עוונות ראשונים!".. כ"כ סלד מהכבוד.

י. שמעתי מדודי הרה"ח ר' יהושע יונתן דוב רובינשטיין שליט"א, מה שסיפר הרה"ח ר' שמואל צציק ז"ל, פעם אחת בפסעו לפנות בוקר ב'שוק מא"ש' לעבר בית מדרשינו לתפלת 'ותיקין', עבר ליד 'אתר בניה' ושמע מעומק בור החפירה - שחפרו לעשות שם יסודות לבנין - אחד מברך בדביקות "ברכות השחר" - שלא עשני גוי וכו', והביט בפנים והנה מבחין שהחסיד הוותיק ר' אליהו חיים רוזין ז"ל נמצא שם, הלך מיד לבית המדרש והזעיק כמה אנשים והורידו אליו חבל והעלוהו משם. כששאלו אותו: מה קרה? השיב: שהלך מהמקוה לעבר ביהמ"ד להתפלל, ומפני האפילה לא הבחין בבור ונפל לתוכו, והתחיל לעבוד שם את ה' לומר ברכות וקרבנות וכו', מבלי לאבד עשתונות..

יא. עוד שמעתי מהנ"ל, שסבי רמ"א הולך את ר"ש שפירא במירון למערת בית שמאי ב'חצות הלילה', כשר"ש הולך בעיניים סגורות מפני 'שמירת עינים' כדרכו בקודש. בהגיעם למעלה ההר אמר זקני רמ"א לר"ש: "הסתכלתי למזרח ולמערב לצפון ולדרום מעלה ומטה ואין שום נפש חיה! פקח עיניך וראה 'נפלאות הבורא' איזה נוף מדהים! ענה לו ר"ש ז"ל: "מען קען קיינמאל נישט וויסן פון וואו דער אלטיטשקער ווועט אויס וואקסן" (=אי אפשר לדעת אף פעם מהיכן הזקן -היצה"ר- יצוץ) ולא פתח את עיניו.

התודה והברכה

לכל האברכים היקרים וב"ב שיחיו שטרחו בגופם ובממונם
והשתדלו בעין יפה למען הצלחת 'סעודת המלוה מלכה'
שהתקיימה במוצש"ק וארא ה"ה

שמואל פרנק	**לוי יצחק צוקר**	**שמואל ברא"ל שפירא**
שמואל פוקס	**יעקב ירבלום**	**שמואל מאיר חשין**
יוסף אריה הכט	**נתן קלצקי**	**ואחרון חביב הר"ר חיים כהן הי"ו**
מנחם מרדכי פרנקל	**נחמן צוקר**	**'לינת החסד'**

יה"ר שיזכו להתקרב לרביה"ק באמת ובתמים וזכות דוד מלכא משיחא יגן בעדם להתברך בכל מילי דמיטב
איחוד האברכים הצעירים

מ'עט' האברכים

לכבוד האברכים היקרים ההולכים בדרך רביה"ק באחדות נפלאה, שלום רב!

ב"ה וזכינו שדבר רביה"ק נעשה "שענער און שענער", בפרט אחרי שקמו כמה אברכים ויסדו את האיחוד הנפלא, ופרותיהם ניכר בין האברכים הן בעבודות, הן בעצם האחדות בכל התאספות, וכן ב'סעודה שלישית' בבית מדרשנו הגדול, [אשר כאן המקום להודות לרו"מ כוללנו הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א משפיע ראשי דבית מדרשינו הגדול, אשר זכות הרבים תלוי בו בחזקו ובעודדו הענין הנפלא הזה לבא ולהתפלל בבית מדרשנו תמידין כסדרן ובפרט בשב"ק].

אך דא עקא שהבע"ד רואה דבר כזה בעין צרה, ואינו נותן מנוח ומנסה בכל כחו להחריבו, ואפרש שיחתי:

ב'סעודה שלישית' אנו זוכים לישב יחד באהבת חברים מופלאה, אבל בל נשכח את אזהרת וקפידת רביה"ק על "מי שהוא חכם בעיניו ואינו מתאמץ לזמר זמירות בשבת", ומצד שני האהבה שרבינו "היה אוהב מאד את העבודות הפשוטות כגון לשיר ולזמר זמירות בשבת". הרי יש לנו ב"ה מספיק זמן לדבר שיחת חברים בשעת אכילת שב"ק שכולו קודש, לקדשו ביתר שאת. (כמובן רק למי שמתפלל מנחה בביהמ"ד...)

הבה נתחזק כולנו בקיום עצות רביה"ק, ובזה נזכה לתכלית חיינו בעבודת השי"ת.

בכל חותמי ברכות

א. מ.

לכבוד מערכת 'מימי הנחל' שלו' וכט"ס!

ראיתי בגליון ז' במדור "בית הגנזים" מה שהביא בשם המקובל ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל, שאמר על הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל שמדבר תורה ואף אחד אינו מבין אותו כי מדבר דברי קבלה גבוהים וכו', רציתי לציין בענין זה מה ששמעתי מבנו של ר' א"ז הר"ר שלמה אליעזר ז"ל שסיפר לי על אחד ששאל לאביו ר' אשר זעליג, למה הוא מקשיב לשיעורו של הר"ר שמואל הורביץ ז"ל במירון הרי הוא ברסלב'ר וכו', ענה ואמר: "וואס זאל איך טאהן, ס'פאלט איהם דאך ארויס פון ארבל שטיקער 'עץ חיים' מיט 'כתבי האריז"ל'" (-מה אעשה הרי משרוולי בגדיו נשפך ויוצא חתיכות עץ חיים וכתבי אר"י) עכ"ד.

עוד רציתי לציין, בסיפור התקרבות של הר"ר שמואל מאיר חשין שליט"א בסופו מזכיר את הפסוק "יושב בשמים ישחק", והנה האותיות השלישיות שבפסוק זה מרומז שמו בר"ת והוא: יוש'ב בשמ'ים ישח'ק אותיות שמ"ח.

וח"ש בברכה והצלחה וכט"ס

א.ש.ש. פעיה"ק ירושלים ת"ו

משנננם אדד מדנין בשמחה

הגנו להודיע לכלל האברכים היקרים
דרי עיה"ק ירושלים המוקפת חומה מימות יהושע בן נון
שבעז"ה בליל ב' דר"ח אדר הבעל"ט

יתקיים

סעודת ראש חודש

רבתי עם

בבית מדרשנו הגדול
באולמי 'בית צבי'
(מרתפי מרדכ'ע לוזער')

בהשתתפות זקני וחשובי אנ"ש האחשדרפנים
והפחות והסגנים

פרטים יבואו

לקראת שבת לכו ונלכה
הבונו! הבונו!

לשבת התאחדות והתעלות
יחד עם כלל אברכי אנ"ש דרי ארה"ק
שיתקיים בעז"ה בשב"ק
משפטים - שקלים
באתרא קדישא מירון

להרשמה: ר' שמואל נחמן גודלבסקי 05271-78160

ושאר הנציגים ברחבי הארץ כמו שהתפרסם

בסימן טוב ובמזל טוב

מברכים אנו בזאת מעומק הלב את הני תרי צנתרי דדהבא בראש ובראשונה רו"מ כוללנו הנערץ הפועל ללא ליאות למען לא יפסוק קול התורה בהיכל בית מדרשינו מחצות הלילה ועד אחרי תפלת ערבית ומכתת רגליו בגולה במסירות נפש להמציא טרף לאברכים היקרים העומדים בבית ה' בלילות ושוקדים על התורה ועל העבודה

ה"ה כש"ת

הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א

ראש הכוללים "אורות הנחל"

לרגל השמחה אשר במעונו בבא נכדו היקר

הבה"ח כמר **נתן אריה נ"י**

בברית האירוסין בשעטומ"צ

בן לחתנו חברינו היקר

הר"ר נחמן שמעון קרמר שליט"א

מחשובי הלומדים בכולל חצות 'אורות הנחל'

עב"ג בת מורינו מאיר דרכינו בעמקי התורה ונתיבותיה מורה לשואליו דבר ה' זו הלכה מוסר שיעורים ברבים בבהירות נפלאה בבית מדרשינו חובר חיבורים מחוכמים

ה"ה כש"ת

הרה"ג ר' יצחק רוזנבלט שליט"א

ראש כולל 'עיון ההלכה'

מורה ודאין פעיה"ק ירושלים ת"ו

ועוד זאת שניה נברכו בגילה בברכת מזלא טבא

בהיכנס בנו היקר כמר נתן יחיאל נ"י

לעול התורה והמצוות בשמחה

וברכותינו נאמנה, יהא רעוא מקדם אבוהון דבשמיא, שיזכו לרוות מלא חפניים נחת דקדושה משורק זה ומכל יו"ח, לראותם בונים בית נאמן בישראל ע"פ דרך רביה"ק, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא. ויזכו להמשיך לפאר ולגדל כבוד רביה"ק, להרבות פעלים לתורה ולתעודה ברב חיי"א ורב הונ"א.

המברכים מקרב לב

לומדי כולל 'אורות הנחל'

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

שלוחה בזאת לראש חבורתנו היקר מאיר דרכינו בבהירות נפלאה בדרכי רביה"ק ובקיום עצותיו הקדושות

הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

לרגל בא בנו היקר

הבה"ח כמר ישראל נחמן נ"י

בברית האירוסין עב"ג תחי'

יתן ה' שובע שמחות באהלו לרוות מלא חפניים נחת ממנו ומכל יו"ח, להמשיך בפעליו הברוכים לכבוד רביה"ק מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא.

המברכים מקרב לב

חבורת ליל שני

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

הרה"ח ר' **אפרים נחמן אנשין** שליט"א

רו"מ הכוללים 'אורות הנחל'

לרגל השמחה אשר במעונו

וכאן המקום לברכו על מסירותו ועידודו לכוללי האברכים וממנו יתד ממנו ממנו פינה לכל פעולות ה'איחוד' הברוכים

וכן נתנדב תרומה

לעי"נ הרה"ח

ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין

ב"ר יהושע יהונתן זצ"ל

נלב"ע כ"ג שבט תשנ"ד

הונצח ע"י נכדו הר"ר יהושע יהונתן דרוק נ"י

כל הרוצה לתרום למען הוצאת הגליון בעת שמחה או לעי"נ
יפנה לר' חיים צ'צ'יק הי"ו 05484-85412

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבריו החקדים:

ר' נתן ברמ"ג אנשין להולדת הבן	ר' בן ציון מנדליאל להולדת הבן	ר' צבי ארי' מיימון להולדת הבת	ר' יעקב אהרן פלטניק להולדת הבן	ר' יצחק ויסקי להולדת הבן

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון ט' גיליון מורחב להגל שבת התאחדות "מורשת הנחל" משפטים תשע"ב מירון

דבר האיחוד

אליך אברך יקר, ברעסלבער חסיד

חשותה ממימי הנחל נובע מקור חכמה

אחדשה"ט וכט"ס

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

בחסדו הגדול יתברך, זוכים אנו זה כמה שנים, להתאסף ולהתלכד יחדיו בצילא דמהימנותא דרשב"י - לשבת התאחדות והתעלות - כלל אנ"ש הי"ו מכל קצוות הארץ. אווירת הקודש שאין דוגמתה לא נמחית מאתנו, האחדות הנפלאה, ההתלכדות האמיתית בלב שלם, קיום עצות רביז"ל: חצות, הניעור בלילה, פאר טאגס, וותיקין, תפילה בכוח זמירות, שמחה וריקודין ועוד ועוד בפשיטות גמור כרצון רביז"ל. השמחה הגואה והדיבורים הנלהבים כגחלי אש - כל אלו אינם יכולים להמחק מלבותינו.

אך כל אחד חושב בליבו, מי יתן ואזכה להמשיך הרגשות אלו, עבודות נפלאות אלו, שמחה אמיתית שכזו, לכל השנה כולה, איך אזכה לעשות כלים שעל ידם אקבל את השפע האלוקי הנמשך בשבת התאחדות זו.

עוברת שנה ועוד שנה, ובלב הרגשות עולים שוב ושוב אולי בשנה זו אמצא מנוח ומרגוע לנפשי השוקקת והצמאה, ואשאב מלא חופניים ממעייני הישועה - לכל השנה.

רבינו הק' ציוה עלינו על האחדות בין אנ"ש ביותר וכמאמרו ז"ל: רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד, אז תהיו אנשים כשרים, ולא כשרים בלבד אלא אפלו צדיקים וטובים תהיו (חיי מוהר"ן רי"ח), וכידוע שהמשכת אור רבינו הק' תלויה הרבה באחדות שבין אנשיו, וכמו שמרגלא בפומיה של רלו"צ ז"ל בשם ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל שהיה חוזר על אמרה זו בכל עת מצוא: 'מיר וייסן נישט וואס מיר וואלטן גיקענט מקבל זיין פון דעם רעבן, וועז מיר וואלטן זיך געהאלטן צוזאמען'.

הבה נתבונן בסיפורו הק'(מעשה מו' בעטלירם) "ואלו הכת הנ"ל היה ביניהם אחדות גדול מאד, ולא רצו להתפרד זה מזה שקצתם ילכו אל האילן וקצתם ישארו, כי לא היו כולם ראויים לבוא אל האילן, כי לא נמצא ביניהם כי אם קצתם שהיו בהם מדות הנ"ל אבל השאר לא היו בהם אלו המידות. ועל כן נתעכבו כולם, עד שיהיו יגעים וטורחים שאר אנשי הכת הנ"ל, עד שיהיו בהם גם-כן המידות הנ"ל, כדי שיהיו כולם ראויים לבוא אל האילן. וכן עשו ויגעו וטרחו עד שבאו כולם לאלו המידות הנ"ל. ובספרו הק' (ליקו"מ י"ג) "ורמיא גלא קלא לחברתה: חברתי, מי שבקית מידי בעלמא דלא שטפיתה, וניתי אנא ונחרבה -היינו, כשאחר-כך, כשכל אלו הנפשות חזורים מעיבור הנ"ל, ועל-ידי הכלליות נתוסף בהם אהבה זה לזה, ואז מעוררין אלו לאלו ואומרים זה לזה ומזכירין זה את זה: אחי, שמא שבקת איזה מדה בעולם הזה, שעדין היא מושלת עליך ואין אתה יכול

להתגבר עליה, וניתי אנא ונחרבה - היינו אסייע לך לכלות את המידה הזאת ממך, והשיב לו: פוק חזי גבורתא דמרך, שהוא החכם הנ"ל; ראה כמה כוחו גדול, דאפילו כמלא חוטא דחלא לית דעבר - פירש ר"ש: אפילו כמלא רוחב החוט לא יכולתי לצאת חוץ מן החול; פירוש: את שואלת אותי, שמא שבקתי מדה בעולם שעדין לא תיקנתי אותה - תדע חברתי, שעדיין אני משוקע בכל התאוות, ועדיין לא יצאתי מן החול אל הקדש אפילו כמלא חוט, ובודאי מי שהוא במדרגה כזאת, בודאי לית דעבר - היינו שאי אפשר לו לבוא לבחינות עיבור הנ"ל (עיין זוהר ויקהל קצ"ה: רי"ג:); ואף-על-פי-כן, פוק חזי גבורתא דמרך – הינו כח החכם, שכל כך כוחו חזק, שאפילו נפש שלי העלה בעיבור.

כשנתבונן בדבריו הק' נראה בחוש את כוח האחדות שבין אנשיו, שכשזוכים להיות ביחד, וכל אחד חושב על חבירו, בזה ממשיכים על עצמינו את כוח הצדיק - דווקא ע"י שכולם יחדיו עובדים אותו יתברך, כולם ביחד יוכלו לשבר את התאוות, ויוכלו להגיע להאילן הגדול, שהוא כוח הצדיק - פוק חזי גבורתא דמרך.

ידועים דברי הרמב"ן זיע"א על הפסוק "מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ" - עד שתעשה כלי שהוא החפץ - שעל ידו תמשיך את התעוררות האהבה לזמן רב. הנלמד מכך שכדי לזכות להמשיך את אהבת השי"ת הנמשכת ע"י אהבה שבין אנשי הצדיק, הוא ע"י שעושים חפץ וכלי לעורר את האהבה.

לאחר התבוננות בכל הנ"ל, עלינו להתבונן מהו הכלי שע"י נוכל להחזיק את עצמינו יחד, שע"י ממשיכים את הצדיק בינינו, שע"ז יעשה מאיתנו אנשים כשרים, צדיקים וטובים.

רביז"ל בליקו"מ קמא (תורה לד) ציווה "וגם צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים, כדי לקבל התעוררות בלבו מהנקודה שיש בחברו יותר ממנו, כמו שכתוב: "ומקבלין דין מן דין" ...והנקודה הזאת, הוא בחינת צדיק לגבי חברו והנקודה הזאת מאיר ללב חברו, הנקרא ואו. וכל הנקודות הללו, הינו הנקודה הנקרא פי ידבר חכמות, וגם הנקודה שיש בכל אחד מה שאין בחברו הם ענפים להצדיק, שהוא נקודה כלליות של כל ישראל לקבל מתחלה מהצדיק, אחר-כך יקבלו דין מן דין, וכל אחד יקבל מיניה וביה".

וכתב גאון עוזינו מוהרנ"ת זיע"א בלקוטי הלכות (הלכות תפילין ב אות ד') "כי נקודת צדיק הדור הנ"ל היא בחינת ראש מוחין כנ"ל בחינת נקודה העליונה הנ"ל ונקודה שכל אחד מקבל מיניה וביה זה בחינת נקודה התחתונה שהיא סמוכה אל הלב ומאירה לשם והמשכת ההארה מנקודה עליונה לתחתונה נעשה על ידי כלליות ישראל על ידי שנקשרין ונכללין זה בזה ומאירין זה לזה, על ידי זה יכול לקבל הארה נקודה התחתונה מנקודה העליונה דהיינו שהנקודה שאצל כל אחד ואחד בפרטיות מקבלת מנקודה העליונה שהיא אצל צדיק הדור, כי בודאי כל אחד ואחד בפרט, הוא רחוק מאד מצדיק הדור ואי אפשר לקבל ממנו רק על ידי כלליות ישראל על ידי זה נמשכת ההארה ואז יכול לקבל כל אחד ואחד בפרט גם כן".

וביתר שאת מדגיש מוהרנ"ת זיע"א בהלכות ברכות הראיה ושאר ברכות פרטיו(הלכה ה אות ו) "ובפרט כשרואין את חברו שיכולין לדבר עמו בפרוש מהתכלית. כי בכל עת שפוגעין באיזה אדם בפרט בחברו החביב עליו, צריכין תכף להזכיר את עצמו בתכלית העולם הבא, כי מהאדם יכולין להבין ולשמוע ביותר רמזים שהם בחינת זכרון".

המורם מכל הנ"ל, שלקבל מנקודת הצדיק בפרטיות, אי אפשר, כי אם ע"י האחדות ושיחת חברים, שמדברים מתכלית עולם הבא, והוא הכלי שממשיך את התעוררות האהבה.

ברסלבער חסיד, טייערע ברודער!

כשאתה זוכה להשתתף בחבורות מידי שבוע, הינך נעשה חלק ומצטרף לאותו כח עצום, כח הציבור, המשלים את עבודת ה' הפרטית, כדברי מוהרנ"ת זיע"א בליקו"ל (קריאת התורה ו לב) "אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי. היינו עניין הנ"ל שצריכין שניהם דווקא לקרות בציבור ולהשלים פרשיותיו בפני עצמו כדי שעל ידי זה יזכה להכללבתוך נפשות הצבור הקדוש שזה עיקר בחינת קבלת התורה כנ"ל... וזהו ...וכשאני לעצמי מה אני כי בודאי תורתי ועבודתי בעצמה אינה נחשבת. כי עיקר בחינת קבלת התורה שמחויב כל איש ישראלי לקבל בכל דור, שהוא רק על ידי שיתחבר ויכלול בתוך הצבור הקדוש כנ"ל. .. וכל כוונת התנא להורות לאדם הרוצה לפקח על ימי חייו שלא יאבד ימיו ח"ו. שצריך להשתדל לבקש ולחפש מאד ולהתפלל להשם יתברך שיזכה למצוא רבי אמתי עם צבור הגון שהם תלמידיו הנלווים אליו, ויאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך להתחבר בכל עבודתו בתורה ותפלה עם הצבור ההגון כנ"ל. וגם בפני עצמו יעסוק בתורה ותפלה בעת שאינו יכול להתועד עם הצבור, וגם אז יהיה מקושר עמהם בפנימיות לבבו שכל כוונתו בעוסקו בתורה ותפלה יהיה שיזכה לחכלל תמיד עם הצבור הקדוש הנכללים בהרבי האמתי שיש לו בחינת רוח הקדש וכו' שעיקר התיקון על ידו"

ידוע בכל הדורות אצל אנ"ש שהיו חבורות לשיחת חברים, כמו שהיה מספר רלוי"צ ז"ל על חבורת ר' סענדער טרוויצער ז"ל, ר' מרדכי שוחט עם חבירו ר' אברהם שטרנהרן ז"ל, שהקפידו יום יום על שיחת חברים, וכידוע שבשנה אחת ביום הכיפורים כשהגיע השעה הקבועה, חשב אחד מהם שלכל הפחות ילך למקום הקביעות, אע"פ שחבירו בוודאי לא יבוא, וכשהגיע לשם ראה את חבירו שכבר מחכה עליו, ועד כהנה וכהנה על קביעות שהיה לאנ"ש. וביותר כפי שהתבטא 'שבזמנים הקשים באומן, מי שהיה לו חבורה החזיק מעמד ביותר'.

אברך יקר!

בידך לזכות ולזַכות את הכלל, בהצטרפותך לחבורות, בהשתתפותך מידי שבוע בדיבור ובהשפעה מהנקודה השייכת ללבך – לזולת, ולקבל מהנקודות הנפלאות שיש בחברים, ולחכנים את החיות שיש לך בעבודתו יתברך, לכלל!

נקודת החבר

הר"ר ראובן שיף הי"ו

"אור פניך עלינו אדון נשא"

בנוסח היוצרות לפרשת שקלים מבקשים אנו בתחינה ובנעימה: "אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא"

"כי בגלותינו כביכול הקב"ה בהסתרת פנים, כמו שכתוב "הסתרת פניך" שהוא בחינת רחמים, ופנה עורף שהוא בחינת דין, וכל תפילתינו ובקשתינו על זה שפנה עורף אלינו שיחזיר את פניו כמו שכתוב "פנה אלי" וכמו שכתוב "יאר ה' פניו". (ליקוטי מוהר"ן תו' ב')

הגלות היא תוצאה של הסתרת פני הקב"ה כביכול, כי הרי הקב"ה קיים בגלות כמו בגאולה "אני ה' לא שניתי", אלא שכביכול מסתיר פניו מאיתנו, אין לנו הארת פנים ממנו וזה כל הגלות. רק יאיר ה' את פניו אלינו כי אז השקל נשא בבית רם ונשא, כי הארת פנים הרי היא רחמים שתוצאותיה גאולה.

והנה לפי הכלל שקבעו לנו חז"ל שיש הנהגה של 'מדה כנגד מדה', ו'באיתערותא דלתתא איתער לעילא', חשבתי, אולי כמה שנתחזק אנו במידה זו של 'הארת פנים' כך נוכל להמשיך מלמעלה 'הארת פנים', הן בפרטיות שיאיר הקב"ה פניו באופן פרטי לאותו אדם, ואז יזכה לגאולה פרטית בבחינת "קרבה אל נפשי גאלה", והן באופן כללי שכמה שנרבה בזה נזכה עי"ז לגאולה הכללית.

▪ ▪ ▪

אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו שנפל חלקינו וחבלינו להתקרב לאור האורות, ולהיות נמנים על אנשי הצדיק ב'חבורה אהובה וחביבה כזאת של חברים אהובים' (חיי"מ שט"ו), וכבר אמר רבינו הק': "העולם ראוי שיתמהו עצמם על האהבה שבינינו!" (חיי"מ רצ"ב), וגילה אזנינו בנפלאותיו, שאחד התיקונים היסודיים להינצל מחרפת התאוות והאהבות הרעות ולהתקשר ב'אור החסד השורה ביסוד דאצילות' שהוא בחינת "הצדיק יסוד עולם" הוא ע"י "נקודת החבר", שצריך כל אדם לדבר עם חבירו ביראת שמים כדי לקבל התעוררות בלבו מהנקודה שיש לחברו יותר ממנו כמש"כ "ומקבלין דין מן דין" (תו' ל"ד).

ובוודאי ששיחת חברים וקבלת נקודת החבר נעשה ע"י אהבת חברים בלב ונפש חפיצה מתוך אהבת אמת, כי "אלו האנשים הנוסעים ובאים לצדיקי אמת, ראוי שיתוסף בהם אהבה זה לזה ויעוררו ויזכירו זה את זה בעבודת ה', וזה סימן שהיה כוונתם רצויה בעת שהיו אצל הצדיק והתחילו להתחדש לטובה" (ליק"ע צדיק כ"ד ע"פ תו' י"ג). הסימן איפוא לכך שכוונתנו רצויה בזמן שהותינו אצל הצדיק הוא: ריבוי האהבה זה לזה ושיחת החברים בעבודת ה'.

מוהרנ"ת בהלכותיו מרבה לבאר באריכות, גודל עוצם מעלת חיוב אהבת חברים שע"ז יכולים להמשיך השגות אלוקות שזה בחינת "התקינו שיהא שואל בשלום חברו בשם", כי ע"י השלום דייקא ממשיכים השגות אלוקות (נזיקין ד' י"ז). ורק ע"ז נחשבים כולם צדיקים, כי מתחברים יחד חלקי הנקודות טובות של שמירת הברית שיש בכל אחד, וגם ע"ז שמתחברים יחד באהבה יש להם כח לקבל הארת הצדיק יסוד עולם (שותפין ד' ג'). ולא אלאה אתכם אחי ורעי בריבוי העתקות, לכו נא ל"אוצר היראה" (כשמו כן הוא) ערך "שלום ואחדות" וראו שמה ב'ס"ח' סעיפיו גודל עוצם מעלת השלום ואהבת חברים.

אולם ברשותכם אחזור לראשית דברי, הן ברורים הדברים שיסוד הענין הוא "אהבה אמיתית" וכמו שאמר רביו"ל: "האהבה שיש בין הרשעים והקלי עולם אינה כלום, כי אינה אהבה אמיתית רק כל אחד מתכוון להנאת ולטובת עצמו, והכל בשביל חנופה וכל אחד מקנא בחברו, אבל האהבה שיש בין הכשרים והיראים בפרט אהבה שיש בין הצדיק ואנשיו זאת האהבה אין לשער והוא אהבה אמיתית" (חיי"מ תע"א עיי"ש). 'אהבה אמיתית' היא איפוא: אהבה שמביאה לתכלית, לדיבורים ושיחות בעבודת ה', וכפי שנתבאר לעיל קצת מן הקצת טיפה מן הים הגדול של רבינו הק' ותלמידו בענין זה.

אמנם לבאר ענין זה לפרטיו יכלו אילי נביות, ולא באתי בזאת רק להתעורר ולהתחזק על פרט אחד, והוא: נחיצות חשיבות ומעלת "הארת פנים". ראשית כל שעי"ז מתחיל הקשר בין החברים. ואפשר אולי להסמיך לכך מה שאמר רבינו הק' בעת שהזהיר לקרב נפשות להשי"ת "שרצונו היה אפילו לדבר עם בני העולם שיחות חולין בעסקי העולם אולי יצמח ויתגלגל מזה דיבורים שיעוררו אותם להשי"ת" (שם תקמ"ג עיי"ש). ועיין בסוף תורה ל"ד.

אולם על של עתה באתי, על קיום מצוות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" להאיר פנים זה לזה כפשוטו וכמשמעו. להראות פנים שוחקות עד שיראה לובן שבשיניו, וכמו ששנינו בגמ': "אמר ר' יוחנן, טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב שנאמר: ולבן שיניים מחלב" (כתובות קי"א). הרי לנו מצוות עשה של 'ואהבת' ומצוות 'והלכת בדרכיו' - מה הוא חנון אף אתה חנון, בהישג יד, וליתר דיוק בהישג פנים. עם קצת שימת לב שכאשר פוגשים חבר לדאוג שיראה את לובן שיניו (מלבין שיניים) לחברו, ואין זה מאמץ קשה מדי אם רק נשים על לב את גודל הזכות, ובודאי כשמוסיפים גם שאילת שלום זה לזה והתעניינות בשלומו הגשמי והרוחני אשר ע"ז בדרך כלל נתגלגל איזה חיזוק בעבודת ה'.

ברם עצם ה"הארת פנים" עוד לפני הכל ממש, דבר זה בלבד, דהיינו עצם זה שמסתובבים עם 'פנים שוחקות ומאירות' הרי הוא כבר מעלה עצומה עד מאוד. וכפי שגילה לנו רביה"ק תחת אחד השיחים בגודל מעלת השמחה ענה ואמר: "גם ע"י שמחה יכולים להחיות אדם אחר, כי יש בני אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים רח"ל ואי אפשר להם לספר מה שבלבם והם היו רוצים לספר אך אין להם בפני מי לספר ולהשיח עמו את כל אשר עם לבבם, והם הולכים מלאים יסורים ודאגות וכשבא אדם עם פנים שוחקות יכול להחיות אותם ממש, ולהחיות אדם אינו דבר ריק כי הוא דבר גדול מאוד, וכמו שמובא בגמרא (תענית כ"ב) מהני תרי בדחי שזכו למה שזכו ע"י זה שהיו משמחים בני אדם" (שיהח"ר מ"ג).

וכידוע המעשה שם בגמרא, שאמר אליהו הנביא לר' ברוקא חוזאה על שני אנשים שעברו שם ברחוב שהם 'בני עולם הבא', וכששאלם ר' ברוקא מה מעשיהם, אמרו לו: "אנשי בדיחי אנן". פירש רש"י: "שמחים ומשמחים בני אדם" עכ"ל. וכשהם רואים אדם עצוב משמחים אותו, וכן כשרואים שנים שיש מחלוקת ביניהם, טרחינן, [פירש"י: במילי דבדיחותא בינייהו] עד שעושים שלום ביניהם, ועל זה זכו להיות בני עוה"ב, והכל ע"י 'פנים שוחקות'. אכן לא לחינם מתגבר הבע"ד על דבר פשוט כזה שכמעט שאינו מצריך התאמצות, רק קצת עקימות שפתיים ולהלבין השיניים לחבירו, והבע"ד מכביד זאת בכל מיני כבדות ולפעמים מתלבש במצוות עפ"י רוב מחמת היראה והרצינות הנדרשת לעבודת ה', ולא חלי ולא מרגיש שדייקא בגלל זאת היראה יש לו ליזהר מאוד לא להפסיד מצווה רבה כזו, ולצייתי לרבינו הק' שהיזהירנו לילך עם 'פנים שוחקות'.

נחזור לראש, כמה אנו זקוקים להארת פני השי"ת, וכמו שאנו מתפללים שלשה פעמים ביום 'ברכינו אבינו כולנו כאחד באור פניך', וכמו שנתבאר לעיל אפשר לומר שלא לחינם מבקשים אנו בקשה זו באמצע ברכת 'שים שלום' כי הא בהא תליא.

בעמדנו עתה בעת נסיעה לצדיק ב'שבת התאחדות' של כלל אנשי שלומינו באתרא קדישא 'מירון' אצל התנ"א רשב"י זיע"א, בצל רוחו של רבינו הקדוש זיע"א, הרי אנו מאלו האנשים הנוסעים ובאים לצדיקי אמת שראוי שיתוסף בהם אהבה זה לזה. יהא רעווא מן שמיא שנזכה להרבות אהבה ואחווה שלום ורעות מתוך הארת פנים זה לזה, וכפנו נשא לאל נורא עלילה "אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא " בקרוב בימינו אמן.

סיפור התקרבות

במדור זה נביא בעזהי"ת 'ספורי התקרבות' ממקורבים חדשים גם ישנים, ואנו תפילה שנזכה כולנו להיכנס יחדיו ב'חדר של רבינו' ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

הרה"ח ר' אפרים נחמן אנשין שליט"א

תמיהה רבתית עומדת בפני כל מי שמתחיל לקרוא מסגרת זו: "סיפור התקרבות" לחסיד ברסלב ווותיק מבטן ומלידה??? וכי לא נולדתי להורים שדווקא שניהם נולדו כבר לחסידי ברסלב, וכי לא עברו כל שנות ילדותי ונעורי תחת צילם של זקני וחשובי אנ"ש מהדור העבר שהאצילו מהודם עלי והדריכו אותי בנתיבות דרכי רבינו הקדוש???

כדי להבין מדוע אני מרגיש כ'מקורב' וכמי שיש באמתחתו 'סיפור התקרבות' אקדים מה ששמעתי מאאמו"ר ז"ל, על אביו החסיד ר' שמואל מאיר אנשין ז"ל שאכן דיבר על גדולת רבינו וחינך את בניו ברוח הקדוש הזה, אבל מעודו לא ציוה בפועל מה לעשות, לקום חצות ולעשות התבודדות וכו'. פעם שאל אותו מדוע אינו מצווה את בניו שיתנהגו ע"פ חסידות ברסלב? ענה ר' שמואל מאיר ואמר: "דעם רעבינ'ס זאך אז מען כאפט זיך נישט אליין איז דאס גאר נישט דערווערד..." (ענין רבינו, אם האדם אינו תופס את עצמו בזה, זה לא שווה כלום...)

זה היה מצבי בימי הבחרות המוקדמים, אכן השתייכתי לבית ברסלבאי, למדתי ספרי רבינו והסתובבתי עם אנ"ש דאז כמו החסיד ר' שמואל שפירא וחבורתו, ולמרות זאת לא הרגשתי עדיין את הנקודה הפנימית של ההתקרבות, לא טעמתי את טעמו המתוק של החיות וה'ברען' בעבודת ה', הכל היה בבחינת מצוות אנשים מלומדה, ללא התלהבות ולהט אמיתי ופנימי.

עד שהגיע הזמן הנכון, ע"י חבר יקר שהתקרב לרבינו הקדוש והצית בי את הנקודה הלוהטת של אשו הגדולה של הצדיק. ומעשה שהיה כך היה:

למדתי אז ב"ישיבה קטנה" של עץ חיים (למעשה מדובר בגיל ישיבה גדולה דהיום), כשאני מצהיר על עצמי בפומבי שאני חסיד ברסלב ואפילו הבאתי אתי ספרי ברסלב שהוחזקו במקום מכובד. ביחד אתי למד בחור ירושלמי בעל כשרון מיוחד ובעל השגה ומוח חריף, שזכה בתקופה ההיא להתקרב לברסלב. היות ובישיבה כמעט שלא למדו עוד חסידי ברסלב הוא התחבר דווקא איתי וביקש מאתי שאמציא לו ספרי רבינו. זכורני שפעם ביקש ממני את הספר "מי התלאות" שלא היה ניתן להשגה, הלכתי לר' שמואל שפירא וביקשתי ממנו שישאיל לנו את הספר, לאחר התלבטויות הוא הסכים להשאיל את הספר כשהוא מזהיר שישמרו על הספר בשמירה חזקה ומעולה שלא ישופנו עיני זרים וחוץ מאותו מקורב לא יהיו עוד מבני הישיבה שיעיינו בספר. (בדרך אגב אנו רואים כמה הקפידו שלא להוציא לשוק ענינים עדינים כאלו).

יום אחד קבענו שיעור בבין הסדרים בספרי רבינו, לקחנו מפתח של חדר שיעורים והבאנו שני ספרי ליקוטי הלכות. התחלנו ללמוד כמה שורות ומיד התלהבנו והתחלנו לדבר 'פון דעם רעבנ'ס זאך', באופן חזק ומעורר כל כך עד שהתלהבנו שנינו לצאת להתבודדות. השדה הקרוב ביותר היה היכן שהיום מתנוססת לה שכונת גוש 80 בהמשכו של רח' עלי הכהן, היו שם בונקרים תעלות ומערות שהיוו מקום אידאלי להתבודדות. במשך למעלה משנה הלכנו לשדה כל יום בשעות הצהריים, בקיץ ובחורף ללא התחשבות במזג האויר.

כך התחברנו יותר ודיברנו יותר, והוא שהיה בעל רגש גדול, דיבר נלהבות מגדולת רבינו ובפרט מספה"ק ביאור הליקוטים וגדולת ראבר"ן. מצידי סיפרתי לו מה ששמעתי מזקני אנ"ש כך שהתבערה הרוחנית הלכה וגברה עד שעשינו תוכניות איך להיות 6 שעות בהתבודדות בשדה. בנקודה זו הרגשתי את השיא מבחינתי, ימים אלו היו הזמן שתפסתי את עצמי והתחלתי לקבל את אור הצדיק בחיות וב'ברען' כראוי, בהרגשת התקרבות של מקורב חדש ממש, וכפי שיחתו של זקני ר' שמואל מאיר, זיך אליין גיכאפט...

אותו מקורב, משנתקרב לרבינו, אחת התוצאות המיידיות היתה, שנהיה מהמתמידים הגדולים ביותר, בזה הוא תירגם את ההתעוררות שקיבל בברסלב, כמתמיד עצום כחף כמה וכמה בחורים ירושלמים שאכן נשארו 'ליטאיים' אבל הלכו איתנו לפעמים לפעלד. עד היום כשאני פוגש לפעמים חברים מאז הם שמחים על ההזדמנות לדבר שוב מרבינו הקדוש. לאחרונה פגשתי אחד מאותם חברים, שהוא כיום 'יהודי נשוא פנים ומפורסם, והוא התבטא בפני כי הוא "פארטיגער ברסלב'ר" ומה שחסר לו זה רק להגיע ולהתפלל בברסלב'ר שול... גם האוירה בישיבה היתה אוהדת, כשהמשגיח הגה"צ ר' משה אהרן גלומב זצ"ל הסכים אפילו להקצות מדור מיוחד בארון הספרים עבור ספרי ברסלב, כשהוא מתבטא פעם, שהוא מסכים שיביאו את הספרים האלו כי הם מוסיפים תורה ויראה אצל הבחורים, אך לא מעשיות ושיחות סתם. יצויין כי כל זה נעשה ללא שכנוע להיות ברסלבר חסיד דווקא, אלא התקרבות לבורא יתברך על פי עצותיו ותורותיו של הצדיק.

כשלמדתי ב"ישיבה גדולה" של עץ חיים (כולל אברכים דהיום) עמדנו פעם קבוצת אברכים עם ראש הישיבה הגה"צ ר' אברהם יעקב זלזניק זצ"ל ושוחחנו בדברים עמוקים בנוגע לגדרי מצוות הבטחון וההשתדלות, סוגיה קשה וידועה. לא הגענו לכלל בהירות בזה, וכשהגעתי הביתה מצאתי הלכה נפלאה בליקוטי הלכות (הל' ד' שומרין הלכה ג') בה מאריך מוהרנ"ת לבאר בבהירות גדולה ענין זה של בטחון והשתדלות לפי הענין של חלל הפנוי המבואר בתורה ס"ד. למחרת הבאתי לו את הליקו"ה, הוא לקח את הספר והתיישב על מקומו בכותל המזרח כעשרים דקות כשהוא לומד את ההלכה כדרך בעלי המוסר מתוך התלהבות והתעוררות. משגמר הגיע אלי ואמר לי: "אפרים! (ב'פתח' כפי שקרא לי תמיד, ונימוקו עמו כי זה לא בסוף פסוק...) החייתני! אף פעם לא היה לי בהירות כזאת בבטחון! יישר כח!"

אותו חבר יקר, עקב כשרונותיו נתמנה עם חלוף השנים למגיד שיעור ואח"כ כראש ישיבה, כמה שנים התגורר באחת הערים הרחוקות ועקב ריחוקו מירושלים התרחק קצת מהקשר עם אנ"ש, אבל נותר אצלו קשר חזק לברסלב, עד היום הוא קשור מאד איתי, ומעיד על עצמו שאם הוא מתפלל שמו"ע טובה או כל נקודה טובה שיש לו - זה רק מרבינו. בער"ח אלול תשמ"ח כשנסעתי לראשונה לאומן עם אבי, ואמרתי הרבה פעמים תיקון הכללי אצל רבינו, לפני נסיעתי בחזרה חשבתי כי מן הראוי לכוון עבור עוד יהודי שאין לו זכיה להיות כאן, ונזכרתי בו שהוא היה המנוע שהבעיר אצלי את ההתקרבות לרבינו, כהכרת הטוב אמרתי תיקון הכללי עבורו והזכרתי את שמו לטובה. כמה חודשים לאחר מכן פגשתי אותו ברחוב וכששמע כי אמרתי עבורו תיקון הכללי בציון עמדו לו דמעות בעינים... הגיע ערב ראש השנה תש"נ, הפעם הראשונה שהגיעו למעלה מאלף איש לאומן, והנה את מי פוגש אני בציון? את חברי היקר הזה!!! אמרתי לו 'שלום עליכם' בהתרגשות רבה, והוא מצידו זקף את הכל לזכות אותו מפגש ברחוב, "התיקון הכללי שאמרת עבורי בציון, האט געריסן שטיקער והוכרחתי להגיע..." מאז הוא מגיע מידי פעם לראש השנה באומן.

לסיום, היות וראיתי בגליונות האחרונים דיון בענין הקשר בין הרה"ח רבי שמואל הורביץ להמקובל הרה"ח רבי אשר זעליג מרגליות זכרונם לברכה, הנני לספר מה שראו עיני ולא זר באותה תקופה שאני מספר עליה: היה זה בשבת אחת שהגענו למירון, הציבור ששהה אז היה מורכב בעיקר מאנשים פשוטים, כפריים עם חליפות קצרות, שהגיעו ממספר יישובים כמו מושב גמזו ועוד. היינו קבוצת בחורים בתוכם ר' יהודה לייב פרנק שליט"א ור' אלתר הורביץ ז"ל ולא חפצנו לבלות עמם בסעודה שלישית כי שיערנו שזו תהיה סעודה פשוטה ללא דברי תורה והתעוררות, לכן עלינו לבד לאיזה חדר וערכנו סעודה שלישית כמנהג אנ"ש עם זמירות ותורה אך הזדרזנו לרדת תפילת מעריב כשאנו משערים שככל הנראה כבר סיימו מזמן את סעודתם ועוד מעט לא יהיה לנו מנין למעריב. מה נדהמנו כשנכנסנו לציון, והנה כל הקהל ישוב בשולחן הצמוד לקבר, בראש השולחן יושבים ר' שמואל הורביץ ור' אשר זעליג, כשכולם בלי יוצא מן הכלל מטים אוזניהם כאפרכסת לשמוע את דיבוריו הלוהטים של ר' שמואל שדיבר תורה מליקוטי מוהר"ן כדרכו, משולב עם מושגים של קבלה וזוהר הקדוש. והנני עד ויודע כי רק לראות את ר' שמואל הורביץ איך שהוא מדבר בערגה וכיסופין, מזה לבד היו מקבלים התעוררות נפלאה ונוראה (איי! ווי נעמט מען דאס היינט! - - -) ולמרבה הפלא כולם הקשיבו לו שקטים עד אל תוך הלילה, ולנו נותר רק להצטער על שלא ידענו מזה בזמן.

מאז ש"התקרבתי" לרבינו כפי שסיפרתי, התבוננתי בעבודתם של חשובי אנ"ש בעין אחרת לגמרי, כמו הצעקות של שאר בשרי הרה"ח ר' יענק'ל תפילינסקי ז"ל, (שאגב, נתבשרנו כעת כי שוב יצאו לאור מכתביו היקרים מפז), געגועיו ועבודותיו של הרה"ח ר' שמואל שפירא ז"ל, ובעיקר היה לי קשר עם ה'עובד' הרה"ח ר' הירש לייב ליפל ז"ל שהיה מקרב אפילו את הילדים ובני הנעורים בדיבורים פשוטים, אבל בוערים כגחלי אש. פעם ראיתיו עומד בספירת העומר כשידיו אחוזות בסורג החלון, והוא צועק מעומקא דליבא "תתיר צרורה" כרבע שעה רצוף, לאחר מכן שאלתי אותו מה מצא במילים אלו שכל כך התלהב מהם, ענה לי: "דער יצר הרע פארקניפעט, פארפלאנטערט, רבונו של עולם בינד מיר אויף!!!" (היצה"ר קושר ומסבך, רבש"ע תתיר אותי!) כשהוא מראה בידיו תנועות של התרת קשרים... כבר למחרת צעקתי בספירת העומר שלושת רבעי שעה, ואז קיבלתי טעם בצעקה להשי"ת.

יעזור השי"ת שגם בימינו יהיו לנו שאיפות טובות, שענין רבינו ז"ל לא יהיה ח"ו 'מלומדה' אלא נזכה תמיד להתקרב מחדש ולהרגיש את אור הצדיק בהתחדשות ובהתעוררות. אמן.

כזה ראה וקדש!

שיחת הר"ר אליעזר בורשטיין שליט"א במעמד סעודת מלוה מלכה לציון "עשור למורשת הנחל" במוצש"ק לסדר "והגדת לבנך" (בא) בהיכל הכולל במאה שערים.

אמרנו היום בתפלה: טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון "עלי עשור" וכו', ב"ה זכינו שהחבורות הקדושות של 'מורשת הנחל' כבר עומדים עשר שנים, אמנם לא נהגו אצל אנ"ש לעשות עסק עשר שנים או עשרים שנה וכו' אבל השמחה היא שב"ה 10 שנים שזוכים להכניס בבני הנעורים את האש של רבינו, ובמשך השנים עברו מאות בחורים שקיבלו את הענין של הרבי, כמו שקבלנו מהדור הקודם כן השתדלנו להעבירו הלאה, ב"ה זכינו שקם דור של עובדי ה' בחורים שמונחים בענין של הרבי, משתדלים לקיים את עצות רבינו, מתייגעים על תורות בליקו"מ, והכל מתוך תמימות ופשיטות.

אל לנו לשכוח להודות למייסדים חשובי אנ"ש, שנתנו כתף לענין נשגב זה ולוו אותו ברוחניות וגשמיות, והשתדלו לבא בכל עת שקראו אותם לכינוסים, לשיעורים, ולאסיפות, וכן עזרו בגשמיות, ה' יתן להם כח להשפיע ולסייע הלאה. וכן צריך להודות לראשי החבורות, שמוסרים נפשם ומופיעים בכל ליל שישי ובסעודה שלישית וכן בזמנים אחרים. ותודה מיוחדת לבריח התיכון והמייסד הר"ר אליעזר קירשבוים, והר"ר ראובן שיף - כשמו כן הוא שמנווט את ספינתנו במסירות מיוחדת במשך כל השנה. וכן תודה להר"ר שמואל הכהן אנגל שהכניס את לימוד הליקו"מ אצל הבחורים, ממש תענוג לראות איך הבחורים מסתובבים ותורות ליקו"מ באמותחתם, ויש שזוכים לחדש בתורות רביה"ק ומעלים על הכתב מה שהעלו במצודתם. ואחרון אחרון חביב בני היקר ר' נתן יוסף שהקריב כל כולו לענין זה, ומסר את עצמו בגוף ונפש ואת כל כחו, מוחו וזמנו. הקב"ה ישלם להם שכרם כפי המגיע להעוסקים בצרכי ציבור באמונה.

קראנו בפרשת השבוע על מצוות קידוש החודש "החודש הזה לכם ראש חדשים", ואומר רש"י, שמשה רבינו נתקשה בקידוש החודש והקב"ה הוציא לו את הלבנה ואמר לו "כזה ראה וקדש", משה רבינו הולך להוציא את ישראל ממצרים ולהביאם לקבלת התורה ולהכניסם לארץ ישראל, הולך לבנות את כלל ישראל והקב"ה אומר לו 'כזה ראה וקדש' כמו שמראים לך בדיוק ככה תמשיך להנהיגם, לא להוסיף ולא לגרוע (לא לסובב) 'נישט פאדרייען' ולא ליפות, אלא כזה ראה וקדש.

שמעתי מרלו"י ז"ל שאמר על כזה ראה וקדש, אם אתה אומר את השיחה 'כזה' כמו שאמרו אותה, אזי 'ראה וקדש' יש בזה ראיה ויש בזה קדושה. ואנו יודעים שהוא היה נאה דורש ונאה מקיים, כמו שראה את אנ"ש באומן בדיוק כך הוא העביר את זה הלאה, עם אותה תמימות ופשיטות, עם אותה ענווה ושפלות, בכל דבר השתדל לדייק אם זה שיחה, מנהג או נוסח, או כל דבר שהוא, הכל השתדל להעביר כמו ששמע, וזכה שהצליח להכניס זאת בקרב אנ"ש, ואת ה'חיידר' הזה משתדלים להעביר ב'מורשת הנחל'.

בשבוע האחרון למדו בדף היומי שבבית המקדש היה 'אבוב' (כלי שיר מעין חלול) מימי משה רבינו וניגן בקול נפלא, והמלך בא ואמר שראוי לצפותו בזהב כנאה לכלי ביהמ"ק, ועשו כן ולא ניגן יפה כמקודם, ציוו חכמים להוריד את הזהב ושוב ניגן כמקודם. וראיתי לבאר בשם הרב אלישיב שליט"א (השי"ת ישלח לו רפו"ש במהרה), שהמלך התכוין, שבזמנינו לא מתאים מה שהיה אצל משה וצריכים ליפותו בזהב, אבל הוכח שהשינוי מקלקל, חושבים שמייפים את זה ע"י הזהב אבל למעשה רק מקלקלים.

[מרגלא בפומיה דר' נתן ליברמנש שליט"א: מעשה במלך אחד ששלח שליח למלך במדינה אחרת שימסור לו שליחות מסוימת, וציוה עליו לבל יתערב שמה על שום כסף שבעולם. והנה השליח הגיע לשם ומסר את שליחותו, ולפני צאתו אמרו לו השרים שהם רואים 'חטוטרת' על גבו, והוא אמר להם שאינו נכון, אך הם התעקשו שיש לו, עד שאמרו לו בוא ונתערב על סכום כסף גדול, אך לא רצה בשום אופן כמו שציוה עליו המלך, והם העלו את הסכום גבוה מאד, עד שחשב שעל סכום גבוה כזה לא התכוין המלך, והסכים תיכף בפניהם להוריד את מעילו העליון והם ראו שבאמת אין לו גיבנת, ונתנו לו את הסכום שהבטיחו.

כשחזר אל המלך בשמחה רבה וסיפר לו על הסכום הגדול שקיבל על התערבותו, ובזה יגדל אוצר המלך, אמר לו המלך: "שוטה שבעולם! אתה חושב שהעשרת אותי, למעשה רוששת אותי. כי אני התערבתי עם המלך ההוא על סכום כפליים ממה שקיבלת, שיש לי שליח נאמן כזה שלא יעבור על דברי בשביל כל סכום שבעולם]

יש כאן לימוד נפלא לכאו"א, לא לשנות ולא ליפות, לא ללכת עם הדעת שלי אלא ללכת רק כפי שקבלנו מהדורות הקודמים, וכן הדבר לענין החבורות שמתנהלת ב"ה בס"ד, אך כל דבר צריך חיזוק ובפרט מה שקשור לרבינו הק' צריך חיזוק, לפעמים בזמן החבורות מקבל בחור 'ברען' (התעוררות) ללכת ל'כותל' או ל'הר ציון', או ללמוד עם חברותא או כל דבר מצווה אחרת, שהבע"ד יכול להתלבש בזה ויחשוב שיצליח יותר טוב בעבודת ה' כשילך אחר דעתו, אבל הנסיון הוכיח שרק אלו שהלכו בתמימות וקבלו בדעתם שמה שהוחלט בחבורה, שיעור, מלוה מלכה, סדר לימוד, או כל דבר אחר, כך נקבל את האור של הרבי, הם אלו שהצליחו וגדלו כראוי לברסלבער חסיד.

ובאמת אפילו אם האדם בטוח במאה אחוז שהוא הולך להרוויח יותר כפי הסדר שהוא החליט, מ"מ אם זה נוגע לכלל, ידועים דברי רבינו בסה"מ (אות תפלה) "צריך אדם להיות נכסף ומשתוקק לטוב הכללי אף על פי שימשך לו לבד הפסד", והמראה מקום על הסעיף הוא מדוד המלך, שהקב"ה אמר לו שלא יבנה ביהמ"ק בימיו כ"א בימי שלמה בנו, ושונאי דוד באו ושאלו אותו מתי יבנה ביהמ"ק? וכוונתם היתה מתי יומת, אבל דוד המלך אומר: "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך" דכיוון ששאלו אותו על הביהמ"ק נתמלא שמחה, הגם שתלוי במיתתו, כיוון שמדובר על בנין ביהמ"ק הוא מרוצה על אף שהוא יומת. וכל אחד צריך לקחת חיזוק מכאן לוותר על תועלת עצמו בשביל חיזוק החבורות.

שמעתי סיפור נפלא, שמחזק מאוד על החשיבות להיות בחבורה, ועד כמה חשובה היא עצם השהייה בין כותלי בית המדרש, סמוך לעובדי ה'.

בזמן שלטון הקומניסטים ברוסיה שניסו בכל דרך לעקור את שם ד', התקיים שיעור בגמרא ע"י הרב ר' יצחק זילבר באחד המרתפים ב'מוסקבה' הקומניסטית, אך מחמת חוסר מקום לא יכלו להשתתף בשיעור כי אם מספר מצומצם של אנשים,

יום אחד הגיע בחור אלמוני למרתף בו מתקיים השיעור, והתיישב. הבחור, שענה לשם בוריס, לא פתח ספר, ואף לא יצר קשר עם הלומדים, אלא ישב וישב, ולא עשה מאומה. רק הביט ובחן בעיניו את הבחורים שישבו ולמדו במרץ רב.

וכך עובר עוד יום ועוד יום, והבחור אינו עושה מאומה. רק יושב ומביט בלומדים. לאחר שבוע-שבועיים ניגש אליו המג"ש וביקשו בנועם, מכיון שאינו מבין ומשתתף בלימודים וישנם רבים הצמאים לבא ולהשתתף בשיעורים, אם יוכל לפנות את מקומו לטובת אחרים. ברם, הבחור שמר לעצמו את זכות השתיקה, ולא הגיב.

עברו עוד יום-יומיים, ומשלא חל שינוי במצב, ניגש שוב המג"ש אל הבחור ואמר לו שהוא מתבקש לפנות את המקום לבחור אחר, שאין לו מקום ללמוד.

למרבה ההפתעה, גם הפעם לא השיב בורים לדברים, והמשיך לשבת על מקומו.

משכללו כל הקיצין, החליט המג"ש להעלות מעט את הטון, וביקש מהבחור במפגיע לעזוב את האולם ולפנות את מקומו.

ואז - - -

פרץ בורים בבכי נסער - - -

הוא הפשיל את שרוולו והראה את ידיו המלאים חתכים וניכר עליהם שחבטות רבות הוטחו בהם, ופתח את פיו, ואמר להמג"ש: בא ואספר לך מי אני, ואז תחשוב פעמיים אם לסלק אותי מכאן.

לפני מס' חודשים ישבתי לתומי בבית קפה במרכז מוסקבה. לפתע, הגיעו למקום עשרות שוטרים ובלשים, וחוליות רבות של הק.ג.ב., הכו וחבלו מכות רצח ולקחו למעצר את כל מי שהיה באותה שעה בבית הקפה.

גם אני נלקחתי למעצר, למרות שלא ידעתי כלל מה רוצים ממני, ובמה חטאתי.

במשך שבועות ישבתי בכלא, ואף אחד לא מצא לנכון לומר לי בשל מה אני נמצא כאן. רק לאחר מס' שבועות הובאתי לפני שופט, ששאלני "אתה יודע במה הינך חשוד" וכשהשבתי בשלילה מוחלטת, ציווה להחזיר אותי למעצר לכמה שבועות נוספים.

לא עזרו לי בכיותיי ותחנוניי; השופט הורה, והסוהרים קיימו באופן מיידי את הוראתו, והוחזרתי לבית הכלא.

לאחר שחלפו כחודשיים תמימים, גילה לי אחד הסוהרים את הסוד הגדול, וסיפר שבאותה שעה שישבתי בבית הקפה, שהו שם 4 מבכירי המבוקשים של הק.ג.ב., החשודים בביצוע עבירות חמורות.

מידע מודיעיני שהועבר לשוטרים, עשה את שלו, ובתוך דקות ספורות הוקף כל האיזור באנשי משטרה וחוקרי הק.ג.ב., ואלו החליטו לעצור את כל מי שהיה בבית הקפה, בחשד שיש לו קשר עם המבוקשים הללו.

"עצרו אותך, כי היית לידם", גילה הסוהר לבורים ההמום.

"אבל לא היה לי כל קשר אתם" - טען בורים

השיב לו הסוהר: "ישבת עמהם אתה שייך אליהם!!"

עכשיו, משידע במה מדובר, ניגש בורים אל השופט והוכיח בראיות ברורות שלא היה לו כל קשר למבוקשים. השופט השתכנע ושיחרר אותי - סיפר בורים להמג"ש ההמום - לא לפני שישבתי במשך תקופה ממושכת בבית הכלא על לא עוול בכפי.

משיצאתי מבית הכלא, נתתי אל ליבי עד כמה גדולה היא הסכנה בישיבה ליד אנשים רשעים, בבחינת רע לרשע ורע לשכנו.

יש כאן לימוד נפלא לכאו"א, לא לשנות ולא ליפות, לא ללכת עם הדעת שלי אלא ללכת רק כפי שקבלנו מהדורות הקודמים, וכן הדבר לענין החבורות שמתנהלת ב"ה בס"ד,

וכיון ששמעתי שמתקיים כאן שיעור של תורה, למרות שאין אני מבין מילה וחצי מילה במה שהינכם לומדים, רציתי להיות ליד צדיקים, ולקיים את מה ששמעתי תמיד בביתו של הסבא שלי, ששינן באוזניי את המילים "טוב לצדיק וטוב לשכנו" ולעתיד לבא כשאבא למעלה אטען ואומר: "מכיון שישבתי עם לומדי תורה אני שייך אליהם וחלקי עם חלקם!"

ועכשיו אתה בא ומסלק אותי מהשיעור? - - -

למותר לציין שהדברים עשו רושם עז על כל המשתתפים, והבחור קיבל רשות להישאר להשתתף בשיעורים.

רואים מכאן את החשיבות של החבורה, שכשיש שייכות לחבורה אפי' שלא תמיד מרגישים את התועלת, מ"מ כשיושבים עמם אזי שייכים אליהם.

[וכן איתא בחיי"מ (רע"א): "גודל המעלה של המתקרבים אליו אי אפשר לשער, כי כבר נתפשטו דבורים כאלו בין העולם שהם מתפארין גם-כן בדבורים כאלו אבל באמת המקרבין שלי ההתקרבות לבד הוא דבר גדול מאד מאד. כי אף על פי שהוא בעצמו הינו המקרב אינו כלום, ואינו מתנהג בדרכי ישר כראוי, אף על פי כן מאחר שהוא בתוך אנשים כאלו שהם מקרבים לצדיק לקדשה כזה זה בעצמו מועיל לו מאד, ובמשך הזמן יתעורר גם כן ויחזר בתשובה. וראה בעיניך, כי אתם זוכים לשמע דברים כאלו. ואפלו אם אינם שומעים החדוש, רק שזוכים לעמד בעת שנתחדש חדוש כזה, גם כן אשרי לו מכל שכן כשזוכין לשמע. ואין צריך לומר אם זוכין לשמע חדוש כזה פעם אחת בשנה. אפילו אם ל א היו זוכין לשמע חדוש כזאת רק פעם אחת כל ימי חייו גם-כן די לכם, כי אלמלא ל א באתם לעלמא אלא למשמע דא די, כמובא בזהר הקדוש (מכל שכן וכל שכן שאנו זוכין לשמע כמה וכמה פעמים בשנה חדושים נפלאים ונוראים אשר ל א נשמעו מעולם)].

אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו שיש לנו שייכות לכזה חבורה של עובדי ה', בחורים שמתיגעים בליקו"מ, והכל ע"פ דרך רבינו כמו שקבלנו מהדור הקודם, אותם עבודות, אותו ליקו"מ, אותו חצות, 'ותיקין' ולכה"פ זמן ק"ש, אותו תמימות ופשיטות בכל הענינים, וב"ה שרואים את דור העתיד שגודל בדרך הזה, ה' יזכינו להמשיך להיות שייך לחבורה הקדושה הזאת.

אומרים בשם הבעש"ט שהסימן של דבר שבקדושה הוא שזה 'פרה ורבה', ב"ה מהחבורה של הבחורים נפתח חבורה של הילדים, מכינה לישיבה, חבורות אברכים, ועוד פעולות בקרב אנ"ש שאין כאן המקום לפרטם וב"ה שרבים הם. וכמו"כ במשך השנים עברו בסדר יומי על כל ספרי היסוד של רבינו, אשרינו!

אנו עומדים עתה ארבעים יום קודם פורים, וידוע מה שאמר מוהרנ"ת, שאם צועקים 30 יום קודם פורים "הצילני מקליפת המן עמלק" אפשר לראות את מרדכי הצדיק בשעת קריאת המגילה. דהיינו שזוכים להרגיש אור הפורים ששם נמצא אור הצדיק, שמעתי מר' בנימין זאב חשין ז"ל שבחודש שבט חזר משה רבינו על כל התורה עד ז' אדר, ובימים אלו נשפע שפע של תורה, ע"כ צריכים להתחזק בתורה ותפילה, ולהתחזק בעניני החבורות ובוודאי נזכה לקיום הבטחת רבינו "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח" במהרה בימינו אמן.

עשור ל"מורשת הנחל"

אנו מגישים כאן לציבור סקירה על כלל פעילויות 'מורשת הנחל'. לע"ע רק על שלש שנים הראשונות והשאר נמצא בשלבי עריכה. בקשתינו לכל מי שיש לו תיעודים, תמונות או מסמכים, שיעבירם בהקדם אל ר' שמואל נחמן גודלבסקי, העורך.

מוצאי שב"ק פרשת בא תשס"ב

שב"ק יצאה אך מזמן, ובשכונת גבעת משה ניכרת המולה. בחורים אצים רצים אל עבר ביהמ"ד 'אור אברהם' אשר במעלה הרחוב, על פניהם התרגשות רבה. היכל ביהמ"ד מאיר באור יקרות וליד שלחנות ערוכים מלאים בכל טוב יושבים עשרות בחורים ומשוחחים ביניהם בשמחה מופגנת.

זה זמן רב שניכר החיסרון בחבורה ראויה לשמה לבחורי החמד ע"פ דרך רבינו הק' כפי שנמסרה מדור לדור. בפרט ניכר החיסרון לאלו המדברים בלשה"ק שלא השתלבו במסגרות הקיימות בשפת האידיש.

אחרי התייעצות מרובה עם זקני ומשפיעי אנ"ש, קמו האברכים היקרים הר"ר אליעזר בורשטיין ואתו עמו הר"ר אליעזר קירשבוים שליט"א והקימו את 'חבורת הבחורים "מורשת הנחל" בלשה"ק'.

לאחר הכנות מרובות והשקעה רבה התקיימה סעודת 'מלוה מלכה רבתי' בשילוב 'כנס יסוד' במוצש"ק בא כאמור. ההיענות היתה ב"ה הרבה מעבר למצופה. כ – 80 בחורים גדשו את השולחנות בהתאספם יחד לשמוע את דבר ד'. זקני אנ"ש פיארו את הכנס בהשתתפותם, ה"ה הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א, ר' ניסן דוד קיוואק שליט"א ור' יצחק ברי"נ אנשין שליט"א.

מאז החלה פעילות רצופה חובקת ערים ועירות, ומקיפה את כל שכבות הגיל, מינקות ועד שיבה. ודבר רבינו הק' נשמעת ברמה ביתר שאת ועוז.

במלאות 10 שנים לייסוד המפעל הגדול הזה, פנינו לסקור את הפעילות מראשית היווסדה, להציץ מעט ולראות פלאי דרכי ד' יש מאין, איך מתקיימת הבטחת רבינו הק' 'מיין פייעריל וועט טלואין ביז משיח וועט קומען'.

אחרי הכינוס הנפלא החלו הבחורים להתאסף מידי שבוע במוצש"ק בבית הכנסת 'אור אברהם' לסעודת מלוה מלכה. בכל שבוע הופיע משפיע אחר מאנ"ש לדבר בפניהם, כשדגש מיוחד מושם על התמימות והפשיטות בדרך רבינו הק', וקיום עצותיו אף בדורנו אנו, ועל אף הקשיים המרובים וירידת הדורות שנדע לפחות למה להשתוקק.

מספר הבחורים מתרבה והולך. חודשיים אח"כ כבר מונה החבורה כ-100 בחורים כ"י המגיעים מלא פחות מ-36 ! ישיבות קדו' ברחבי ירושלים עיה"ק.

...

הפעילות הבאה היתה 'הכנה דרבה' לקראת ימי הפורים הק'.

ימים מספר לפני חג הפורים קיבלו הבחורים היקרים חוברת הנקראת 'איגרת הפורים' בה נקראים כולם להתכנס כהכנה ליום ההתחלה של כל ההתחלות 'ועכשיו'... און היינט... ולא סיים.

סדר היום התחיל בתפילת ערבית מוצאי תענית אסתר בהיכל ביהכנ"ס 'אור אברהם', ולאחריה סעודה לסיום הצום, בריבוי שמחה כיאה לליל פורים דפרזים. בסעודה הופתעו הבחורים לקבל חוברת מהודרת שהודפסה במיוחד לסדר הלילה הכוללת: קרי"ש שעל המיטה של האריז"ל (כמנהג רבים מאנ"ש), ברכות השחר, תיקון חצות, תיקון הכללי, תפילה לפורים, ועוד. כשלצד האמירות מובאים ציטוטים מספרי רביה"ק, והריני מקשר וכו'.

לאחר הסעודה – שנגמרה בשעה מוקדמת, פנו הבחורים ללון לאחר קרי"ש שעל המיטה בפנימיות הישיבות הסמוכות שנשכרו במיוחד ללילה זו.

בלילה ההוא בחצות נדדה שנת הבחורים. בנין 'אור אברהם' התעורר לחיים, כשעשרות בחורים אומרים תיקון חצות (תיקון לאה) בצוותא. בחוץ המתין כבר אוטובוס שהסיע את הציבור לציון דן בן יעקב זיע"א. שעת הנסיעה מנוצלת אף היא לניגוני כיסופין והתעוררות.

ביער הסמוך לציון התפזרו הבחורים להתבודדות, ולאחר גמר השעה אמרו תיקון הכללי ותפילה לפורים ליד הציון הק' בהתעוררות עצומה.

בדרך חזור נשא דברים הר"ר ישראל מאיר ברנר שליט"א, כשהוא מקשר את ענין פורים ומחיית עמלק שזינב בכל הנחשלים, לדן בן יעקב ששבטו היה המאסף לכל המחנות.

בחזור הציבור לפנו"ב ל'אור אברהם' התקיים שיעור בהל' מגילה מפי הר"ר שמעון צבי שפירא שליט"א. לאחריו הלכו לטבול ולהיטהר לקראת תפילת שחרית-ותיקין, שהתקיימה אח"כ בכח ובהתלהבות, כשניכרות היטב תוצאות לילה קדוש זה. (בתוספת אברכים וחלק מאבות הבחורים שהצטרפו בשלב זה –איך אפשר לוותר על זה?)

לאחר התפילה הסב הקהל לסעודת 'פורים דפרזים' בה השתתף החסיד הישיש הר"ר משה בורשטיין זצ"ל מזקני אנ"ש, ואברכים נוספים כשהציבור הגדול מונה כ-120 איש, הר"ר יצחק (ברי"נ) אנשין שליט"א נשא דברים לכבוד היום, לאחמ"כ התקיימו ריקודים נלהבים כשהבחורים מבטאים במעט את שמחתם העצומה על לילה קדוש ונפלא כזה לו זכו, ואת שמחת הפורים.עם סיום הסעודה חולק שי לכל המשתתפים: ספר שבחי ושיחות הר"ן וספר ליקוטי תפילות.

...

ע"ש אדמו"ר
הנחל נובע מקור חכמה מברסלב זיע"א

ניתוספים ספסלים...

מפליא במיוחד היה כינוס החג שהתקיים בחוה"מ פסח תשס"ב. במקורו נועד הכינוס עבור הבחורים, אולם השמועה על הכנס פשטה כאש בשדה קוצים, ולמקום הגיע גם ציבור ענק של אברכים.

היה זה ביום ראשון ג' דחוה"מ. השעה 5 אחה"צ, בית הכנסת 'אור אברהם' לובש חג.

מאות בחורים ואברכים גודשים את המקום כשמרגע לרגע הציבור הולך וגדל. בהתרגשות גדולה פותח הרה"ח ר' מיכל דורפמן את דבריו בברכת "שהחיינו והגיענו לזמן הזה" –אינו מאמין למראה עיניו- קהל ענק שכזה בליעה"ר הבאים לשמוע את דבר רביה"ק ברמה.

לאחריו נשאו דברים הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א בהרחיבו על עצת ההתבודדות. אחריו נשא דברים הר"ר משה ביננשטוק שליט"א – מנחה הכינוס, והזכיר בשם הרה"ח רלוי"צ בנדר זצ"ל שיש לנו 2 עדים המעידים על האדם הלא הם: התבודדות וחצות. והאריך בביאור שני יסודות אלו.

לאחמ"כ נעמד הציבור לתפילת מנחה בהתעוררות עצומה כראוי לברסלב'ר חסידים, אח"כ התכבד במשא נעילה הר"ר אברהם יצחק כרמל שליט"א שהרחיב על ענין כח המושך וכח המכריח. לאחריו מסר ר' משה ביננשטוק את 'דבר החבורה' ומטרת הקמתה:

להיות מקום מיוחד לבחורים מבקשי ד' בדרך רבינו הקדוש המסורה לנו מדורות עברו בתמימות ובפשיטות ללא כחל ושרק כפי שקיבלנו מזקני אנ"ש .

אחרי כן נעמד הציבור לתפילת ערבית וספירת העומר בהתעוררות ובכח 'בוקע רקיעים'.

בירחון ברסלב שיצא לאור בשנים אלו מסוכם הכינוס: "ניתן לומר ע"ז 'כנסיה לשם שמים' שהותירה רושם עז על המשתתפים כשאירת השמחה, האהבה והאחדות נחקקת בלבבות ומותירה רצון וכמיהה לעוד..."

▪ ▪ ▪

החבורה גודלת...

בר"ח ניסן נפתחת 'ישיבת בין הזמנים' בסעודת ר"ח חגיגית בבית הכנסת אור אברהם, בה נושא דברים ר' נתן ליברמנש שליט"א בענין ההכנה הראויה לקראת חג הפסח. ראשי החבורה שמו לעצמם מטרה לעודד את הבחורים לקיים את עצות רבינו הקדוש שאי אפשר בדרך כלל לקיימם בזמן של סדרי ישיבה רגילים. ולכן הושם דגש מיוחד על קימת חצות והתבודדות, ונקבעה מילגה גבוהה במיוחד עבור אלו שיהיו נעורים בשעתיים של חצות לילה, כששעה אחת נקבעה להתבודדות דוקא ושעה שניה לתפילה ולימוד התורה הקד'. להפתעת המארגנים עמדו רוב המשתתפים בסדר זה.

מעניין לציין שישיבת ביה"ז נועדה לבחורים ואברכים כאחד (לאברכים – מילגה גבוהה יותר).

סדרי הלימוד התקיימו אחר הצהריים, בכדי להשאיר את לפנה"צ של ערב פסח לקיום מצות 'כיבוד אב ואם'. בין מנחה למעריב נמסרו שחות ממשפיעי אנ"ש כל יום, וכן יצא מידי יום אחר מעריב אוטובוס לעבר ה'פעלד' שבהר חוצבים הסמוך (שכבר הפך עם השנים מהר ושדה לבחי' בית – כמליצת אנ"ש על הבניה במקום...). יוזמה נוספת וברוכה – מידי שבוע שמעו המשתתפים שיעורים בהלכות החג מפי מוצי"ם חשובים שליט"א.

לאחר החג יצאו בני החבורה ליומיים של התעלות בנסיעה לקברי צדיקים, כשאת לינת הלילה (-חציו הראשון כמובן) עשו במושב בית מאיר המוקף יערות לרוב. אח, משתתפי נסיעה זו לא ישכחו את רישומיה לכל חייהם. האחדות, האחוה, קימת חצות ביחד, לשבת במעבה היער באמירת תיקון חצות בצותא, לשורר את הפיוט 'דודי ירד לגנו' בניגון של אנ"ש כשלאחריה התבודדות מתוקה בעומק היער הרחק ממקום יישוב... לאחר תפילת ותיקין בחיות המשיך ה'קעמפ' בשיחות ממשפיעי אנ"ש, לימוד ל"ט מלאכות שבת באופן מוחשי בחוה ביישוב. (תמונה בודדת ומעניינת נותרה מנסיעה זו – מוגשת כאן לקוראים) הבחורים חזרו מלאים וגדושים בחיזוק והתעוררות לקראת זמן הקיץ הבעל"ט.

▪ ▪ ▪

התפתחות והתחדשות

'חבורות הבחורים' צוברת תאוצה. בעקבות ההצלחה הגדולה מגיעה דרישה גם מצד בחורים שאינם בדווקא דוברי לשה"ק, וכך התייסדו גם חבורות לדוברי אידיש החפצים להתעלות בדרכי רביה"ק ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

התוספות בחורים רבים לשורות החבורה, אילצה את ההנהלה לחפש מקום מרווח יותר למען יהיה מקום לכל הבחורים יחד, ושכל הקבוצות יוכלו להתפזר ל'חבורות' קטנים בבנין אחד. אחר חיפושים קדחתניים נמצא הרה"ח ר' ניסים כלפא שליט"א מנהל

הילולת רבינו באור אברהם

חבורות אהבת משה

הכנה דרבה פורים ס"ג

בקבר שמואל הנביא

בין הזמנים ניסן ס"ד

מוסדות 'אהבת משה' אשר בטוב ליבו נעתר לבקשתם ואיפשר השתמשות בבנין התלמוד תורה רחב הידיים, לו שמורה התודה עד היום.

מידי ליל שישי מתאספים בחורים לרוב, טעימה כל שהיא ו'לגימה המקרבת' שרים ניגוני התעוררות ודבקות בצוותא חדא, אח"כ מתחלקים הבחורים לקבוצות –לפי השפה והגיל- בחדרי כתות הת"ת, בהם מתוועדים כל קבוצה עם ראש החבורה –אברכים יקרים מאנ"ש- המנחילים לצאן דעת מדרך רבינו הקדוש.

במטרה לחזק את קיום עצת 'הניעור בלילה' נוסעים כל שבוע בני חבורה אחרת ל'פעלד' להתבודדות.

במקביל ממשיכים מידי מוצ"ש בסעודות מלוה מלכא לכלל הבחורים ב'אור אברהם' עם שיחה מפי אחד ממשפיעי אנ"ש.

▪ ▪ ▪

חידוש בחבורות הבחורים.

לדרישת הבחורים נפתחה חבורה מיוחדת ללימוד הספה"ק ליקוטי מוהר"ן בעיון, בהכוונת הרה"ח הבלתי נשכח ר' עמרם יוסף הורוויץ ז"ל הידוע בידיעותיו ועיונו הנפלא.

מידי יום ג' בערב מתאספים הבחורים באחד מבתי הכנסת בשכונת 'תל אריזה' ולומדים בחברותות בצוותא, כשהמטרה היא להחדיר את לימוד העיון בליקו"מ באופן המביא לידי מעשה.

▪ ▪ ▪

חבורה לאברכים צעירים

בשמחה רבה קיבלו האברכים את הידיעה המרגינה שנפתחה חבורה לאברכים צעירים הרוצים להמשיך ולהתחזק בצוותא באהבת חברים עם אברכים בני גילם.

החבורה מתקיימת מידי ליל שישי בבנין ת"ת אהבת משה. מתחילים בניגוני ערגה וכיסופים להשי"ת ולאחמ"כ מגיע מידי שבוע משפיע אחר מאנ"ש לשאת מדברותיו ולחזקם בעניני רבינו. סיפוק רב הובע ע"י המשתתפים והחבורה מרחיבה את שורותיה באברכים נוספים.

▪ ▪ ▪

שבת של התרוממות והתעלות התקיימה בשב"ק פרשת בלק באתרא קדישא מירון בצילו של הרשב"י זיע"א ע"י ישיבת ברסלב ב"ב יחד עם חבורת 'מורשת הנחל'. כ-200 בחורים ועוד כ-30 אברכים בראשות ר' נתן ליברמנש שליט"א השתתפו בשבת המרוממת ויצאו משם בהתעלות מרובה וחיזוק בדרכי רביה"ק ביתר שאת ועוז.

▪ ▪ ▪

סדרה חדשה של שיעורים בליקוטי מוהר"ן

ביום א' פרשת דברים – אב תשס"ב, החלה סדרת שיעורים חודשיים ע"י ר' נתן ליברמנש שליט"א. השיעור החל לאור דרישת האברכים הצמאים לשמוע את דבר ד'. ההיענות הינה רבה. כ-80 אברכים השתתפו כבר מתפילת ערבית שלפני השיעור.

(לע"ע השיעורים מתקיימים רק פעם בחודש במקומות שיתפרסמו, בתקוה שיתאפשר לקיימם פעם בשבועיים, ואולי בהמשך יימצא ביהכנ"ס קבוע לשיעור נפלא זה.)

▪ ▪ ▪

שרשרת פעילות בלתי פוסקת

ימי בין הזמנים של חודש אב מנוצלים אף הם ע"י 'מורשת הנחל' לתורה ועבודת השי"ת. כ-100 בחורים משתתפים במסגרת ישיבת ביה"ז המתקיימת ב'אור אברהם'. לפנה"צ לומדים הלכות ארבעת המינים, ואף הופיעו כמה מוצי"ם חשובים להדגים את הדברים הלכה למעשה.

וכמובן –כמסורת מורשת הנחל- מושם דגש רב על קימת חצות, וגם מוקצב לזה מילגה מיוחדת.

לקראת סיום ישיבת ביה"ז מתקיימת נסיעה מיוחדת לקברי צדיקים.

▪ ▪ ▪

הכנה דרבה פורים ס"ג

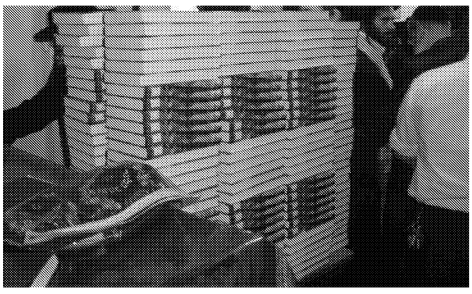
חבורות ליל שישי חוט של חסד תשסט

חבורות הנערים באהבת משה סה

מירון תרומה ס"ג

מוצ"ש חוקת ס"ג סיום שיחות הר"ן

חוליה חדשה

ליל שישי אור לכ"ז תשרי תשס"ג. בנין ת"ת אהבת משה ברח' שמואל הנביא ירושלים.

שבעה נערים בגיל בר-מצוה יושבים יחד ומתנועעים בהתמדה ליד הספרים הפתוחים לפניהם. בראש יושב המשגיח המסור ר' אליעזר קירשבוים שליט"א, ומנצח על המלאכה

יום זה חקוק היטב בזכרונות הנערים שכבר הפכו כיום לאברכים. ביום זה נפתחה 'ישיבת ערב – מכינה לישיבה' שבה מתכוננים ליום הגדול – יום קבלת עול המצוות ועול נועם התורה, ע"פ דרך רביה"ק בשמחה ובהתרוממות. וכן לומדים הלכות תפילין מתוך שו"ע ומשנ"ב, לדעת את המעשה אשר יעשון.

לא ארך הזמן והשמועה עשתה לה כנפיים, וכבר מונה ה'מכינה' עשרים נערים הרוצים להתענג על ד'. מבצעים שונים מושקעים בישיבת ערב, כאשר הדגש הוא להחדיר את ענין רבינו הק' כבר בראשית ימי הבחרות בכדי שגם כשיזקין לא יסור ממנה. דוגמת מבצע 'חנוך לנער' במסגרתו צריכים התלמידים לקיים כמה סעיפים חשובים מידי יום, ביניהם: מארי דחושבנא – התבודדות 5 דקות ביום. 'ובשכבך' – לימוד שיחות הר"ן לפני השינה כדי ללכת לישון מתוך דברי תורה.

מלבד זאת מתקיימת מידי שבוע סעודה שלישית בה שרים יחדיו זמירות, ואברכים חשובים מאנ"ש מדברים לפני הנערים בתורת רבינו הק'. כמו"כ נערכת מידי ראש חודש סעודה בה שומעים הנערים את אחד ממשפיעי אנ"ש.

הורי הנערים מלאים תודות למארגני ה'מכינה', בציינם את השיפור וההתעלות הניכרים בבניהם.

▪ ▪ ▪

שנה למורשת הנחל

זה שנה שלימה שאור רביה"ק מאיר בעולם במימדים עצומים שלא נראו כמוהם בעבר:

- חבורות הבחורים ישיבה קטנה
- ישיבה גדולה
- חבורות האברכים
- חבורה ללימוד ליקו"מ בעיון
- ישיבת ביה"ז וקימת חצות
- ישיבת ערב – מכינה לישיבה
- כנסים מרכזיים בחגים
- ועוד ועוד..

כל אלו זימנו באופן טבעי את ה'כינוס השנתי' במוצש"ק פרשת משפטים ר"ח אדר א' בביהכנ"ס אור אברהם.

כ-130 בחורי חמד ו-70 אברכים מאנ"ש באו לשוש איתנו משוש, להודות להשי"ת על גודל חסדיו עד הלום ולבקש רחמים על להבא. ליד שולחנות ערוכים מסובים הציבור הגדול, יחד עם מקורבים חדשים שנוספו מכאן ומשם עם השתתפות נרחבת של זקני אנ"ש ה"ה הרה"ח: ר' משה בורשטיין, ר' צבי פסח פראנק, ר' נתן ליברמנש, ר' יצחק הכהן אנגל, ר' נחמן בורשטיין, ר' ניסן דוד קיוואק, ר' אברהם יצחק כרמל, ר' יהודה קיפניס ועוד.

לאחר זמירות מלוה מלכא בהתרוממות מרובה פותח ר' אליעזר בורשטיין שליט"א -ממיסדי הארגון, והנושא במלא עול החזקתו מהחל ועד כלה- בהודאה להשי"ת על כל אשר גמלנו עד הלום, ומכריז בקול גדול על התחלת סדר לימוד יומי בספרי רביה"ק, כעצת זקני וחשובי אנ"ש ובברכתם. מתחילים בספר הק' שיחות הר"ן 2 סעיפים ליום. אח"כ נשא את המשא המרכזי הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א המלוה את הארגון מיום היווסדו. ושלא כהרגלו, דיבר במיוחד לבחורים בשפתם, סיפורי מעשיות ועובדות נפלאות מזקני אנ"ש. לאחר דבריו הנלהבים פצחו הקהל בשירה וריקודים סוערים בליווי תזמורת. בסיום הסעודה חולק שי לכל המשתתפים: ספר שיחות הר"ן מהדורת כיס. ר' אברהם יצחק כרמל מתכבד להתחיל במקום את הלימוד היומי – שני הסעיפים הראשונים בשיחות הר"ן.

הציבור התפזר בהרגשה שהנה קם לו וגם ניצב ארגון ראוי לשמו, להנחיל את מורשת הנחל נובע מקור חכמה לדורות הבאים, כמקובלנו מדורות עברו ללא שינוי זיו כל שהוא.

▪ ▪ ▪

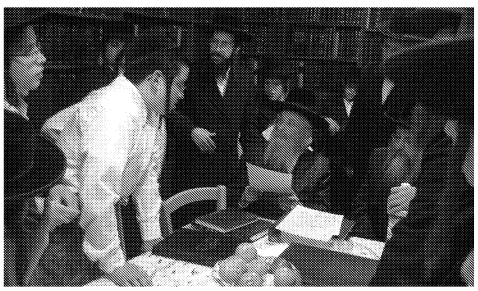
ל"ט מלאכות - בית מאיר תשס"ב

חבורות אהבת משה

מוצש חוקת ס"ג סיום שיחות הר"ן

מבחן אצל הגאבד מכינה תשס"ז

נסיעה לקברי צדיקים ס"ה

סיום הספה"ק שיחות הר"ן

רק עברה חצי שנה והלומדים החשובים שיחיו שאימצו בחום את התקנה הנפלאה של לימוד שני סעיפים ליום ב'שיחות הר"ן' מצאו את עצמם בלימוד הסעיפים האחרונים.

לכבוד הצדיק ותורתו, מארגנים 'מורשת הנחל' כינוס גדול במוצש"ק פרשת חוקת בביהכנ"ס 'אור אברהם'. מאות אברכים ובחורים גודשים את השולחנות ונהרה נסוכה על פניהם. ב"ה הם לומדים את ספרו הגדול של רביה"ק 'ליקוטי מוהר"ן' עמוד ליום כתקנת חשובי אנ"ש, אבל רבים לא זכו עדיין לעבור כסדר על הספרים הקטנים – השיחות והקיצורים.

מה רבתה שמחתם כשהכריזו על סדר לימוד יומי בספרים חשובים אלו. ובהתרגשות גדולה באו לשמוח לגמרה של תורה בשילוב סעודת מלוה מלכה כאמור.

הרה"ח ר' מיכל דורפמן מתכבד לסיים את הספר, ומדבר בהתפעלות בראותו ציבור רב כ"כ, בהדגישו את החשיבות הרבה ללמוד את ספרי השיחות. בסיום דבריו פוצחים הקהל בריקודים נלהבים. לאחר מכן מתכבד הר"ר נתן שפירא מבני ברק לשאת דברים. לבקשת הציבור הוא מדבר בלשה"ק כדי לאפשר לכולם להתחזק מנועם דיבוריו. הוא מרחיב במעלות האחדות שעל ידה ממשיכים עלינו את אור הצדיק.

המשך הלימוד נקבע בספה"ק חיי מוהר"ן. מחלקים לציבור ספרי חיי מוהר"ן בהדפסה מאירת עיניים באדיבות מכון 'תורת הנצח', והר"ר משה ביננשטוק שליט"א מתכבד להתחיל את הספר.

מציין ב'רחון ברסלב': "אגב נודע שרבים קבעו לעצמם חברותות מיד לאחר תפילת שחרית ללימוד היומי, וכן ישנן חבורות שלומדים בצותא לימוד זה. רבים מעידים גם שבלימוד היומי, מכיון שמדובר ב 2 שיחות בלבד ניתנת לנו אפשרות להתבונן בדברים ולהפנימם. וכן הולכים עם השיחות במשך היום. מה שבטוח, שכל מי שלומד את ספרי רביה"ק ושיחותיו ומשתדל לקיימם לעובדא ולמעשה בודאי יזכה להיות צדיק גמור, כהבטחת רביה"ק בפירוש.

▪ ▪ ▪

כמידי שנה התקיימה בחודש אב ישיבת ביה"ז בהשתתפות של כ-100 בחורים.כמסורת 'מורשת' מוקצבת מילגה מיוחדת עבור הקמים בחצות. ביוזמה מיוחדת יצאו הפעם מארגני החבורות לעודד את התפילה בביהמ"ד הנקרא ע"ש הצדיק, באמצעות קביעת סדרי תפילת שחרית כותיקין בבית המדרש הגדול במא"ש ולאחמ"כ סדר לימוד. בליל שישי האחרון נסעו הבחורים לקברי צדיקים לשפוך שיח ולהתכונן לקראת ה'זמן' החדש.

▪ ▪ ▪

הקיבוץ הק' ימי הכסא תשס"ד

מורשת הנחל אינה שוקטת על שמריה, ואף בימים אלו אירגנה ישיבת ביה"ז בקלויז באומן, סמוך ונראה לציון רבינו הקדוש. במסגרתו אף שמעו שיחת הכנה לראש השנה מפי ר' נתן ליברמנש שליט"א.

ירח האיתנים – לפני חג הסוכות ובימי חוה"מ המשיכה ישיבת ביה"ז ביתר שאת ועוז, כהדגש הוא התמדת התורה, קימת חצות, תפילת שחרית כותיקין עם אנ"ש בהשתתפות כ-100 בחורים.

בסיומה יצאו הבחורים למסע בן יומיים להרי הגליל לקברי הצדיקים. את לינת הלילה עשו בצפת ת"ו, שם נערכה גם סעודת מצוה לרגל סיום העמוד היומי ליקוטי מוהר"ן. הר"ר אליעזר בורשטיין סיים את הספר הק' בהתרגשות, ולאחמ"כ שירה וריקודים שנמשכו זמן רב.

למחרת הגיעו לציון הרשב"י, שם התחיל ר' אברהם שלום שישא תורה א' במחזור החדש.

▪ ▪ ▪

הילולת רביז"ל

ביום ג' ח"י תשרי בצהריים התאספו כלל אנ"ש לסעודת הילולא רבתי בסוכת הענק על גג בית הכנסת אור אברהם, בהשתתפות זקני וחשובי אנ"ש שנשאו מדברותם לכבוד היום.

▪ ▪ ▪

ביום רביעי אור לכ' תשרי התקימה "שמחת בית השואבה" מרכזית בביהכ"נ אור אברהם מיד לאחר תפילת ערבית –בכדי שנוכל לסיים מוקדם ע"מ שיתאפשר לקום בחצות לילה .השמחה והרקודים שהיו שם צרובים בזכרון המשתתפים, כשבאויר מורגש במוחש "ותקבלון אולפן חדת בחדותא מבחירי צדיקיא"[תרגום על הפסוק "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה"] ה"ה רביה"ק. כמו"כ התקימו "הקפות שניות"

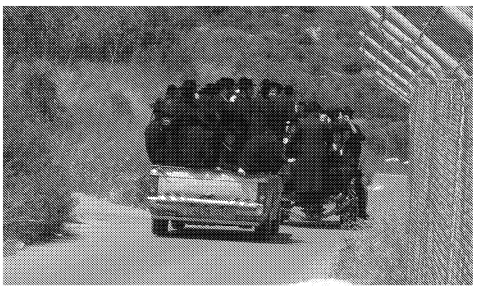
נסיעה לקברי צדיקים ס"ה

נסיעה לקברי צדיקים

סיעה לקברי צדיקים סה מתיא בן חרש

סיעה לקברי צדיקים סה מתיא בן חרש

לימוד בין עצי היער

בשמחה עצומה ובהתרממות הרוח בבנין ת"ת אהבת משה.

▪ ▪ ▪

מידי שנה מתקימת "הכנה רבתי" לימי הפורים הקדושים, בקימת חצות ותפלה בכוח.

▪ ▪ ▪

כן התקים כינוס חג רבתי, בהשתתפות מאות מאנ"ש אברכים ובחורים כ"י ושמעו בשקיקה דברים מפי הרה"ח ר' מיכל דורפמן זצ"ל, וכן דיבורים חוצבים להבות מאת הר"ר אליהו גודלבסקי שליט"א דברי חיזוק נפלאים מתורת רביה"ק ותלמידו מוהרנ"ת, לאחר ריקודים נלהבים נשמעו ברוב קשב דבריו של ר' נתן ליברמנש שליט"א שהאריך בגודל מעלת הצדיק, וקרא לציבור להיכנס ללימוד תורת רביה"ק בעיון ובשימת לב להוציא ממנו את המעשה אשר יעשון.

▪ ▪ ▪

זה כמה שנים שימי ביה"ז מנוצלים ע"י מורשת הנחל לעידוד בלימוד התורה וחיזוק לקיום עצות רביה"ק שא"א לקיימם בזמני הישיבה הרגילים כגון קימת חצות.

בהתחשבות מיוחדת עם הבחורים היקרים תושבי מא"ש, סידרו במורשת הנחל הסעה מאורגנת לאור אברהם, בכדי שלא יצטרכו להטלטל בדרכים בימים עמוסים אלו, ויוכלו לשמור על עיניהם כראוי.

פרויקט מיוחד היוו השנה - המבחנים. בהנהלת החבורות שמו דגש לעורר את החזרה על הגמרות שלמדו בישיבות, רבים חזרו ושננו עשרות אלפי דפי גמרא ונבחנו על כך, כאשר הובטח להם מילגה מיוחדת.

בליל שישי התקיימה תוכנית מיוחדת של קימת חצות, כשלאחר לימוד של שעתיים יוצאים לפעלד להתבודדות, ולאחמ"כ נוסעים להתפלל תפילת שחרית בקברי צדיקים פעם בקבר דוד המלך פעם בקבר שמעון הצדיק או שמואל הנביא.

בסיום ישיבת ביה"ז התקיימה נסיעה מיוחדת לקברי צדיקים לקראת הזמן החדש .

▪ ▪ ▪

ד' באייר תשס"ד נחקק בזכרון רבים כיום בשורה.

לאחר ציפיה ממושכת ודרישה מהורים רבים שרוצים לחנך את ילדיהם בדרך החינוך המקובלת מדור דור בדרך רביה"ק המסורה לנו בספריו וע"י תלמידיו הק', נפתחו "חבורות הנערים" שע"י מורשת הנחל בברכתם ובעידודם של זקני ומשפיעי אנ"ש שליט"א.

כינוס הפתיחה התקיים ביום א' פרשת אחרי-קדושים בביהכ"נ "רומינישע שול" שברח' מא"ש, ולהפתעת המארגנים הגיעו כבר בפתיחה קרוב לחמישים ילדים בליעה"ר. פיארו בהשתתפותם זקני ומשפיע אנ"ש ר' מיכל דורפמן ר' משה בורשטין ר' משה אנשין ור' שלום נתן דייטש.

ר' גדליה ברגר הי"ו משגיח החבורות פתח את הכינוס בהסבירו לילדים בטוב טעם את מטרת החברה להתעלות בדרכי התורה והיראה מתוך אהבת חברים נאמנה בדרכו של רביה"ק. אחריו נשא ר' מיכל דורפמן בהתרגשות מרובה דברי ברכה לילדים היקרים, להוריהם ומחנכיהם. לאחמ"כ דיבר לפני הילדים ר' משה אנשין כשהוא מציב בפניהם בבהירות את הנקודות המרכזיות עליהם יושתת החברה, כמו שנתבאר במכתב ששלחו להורי התלמידים בהדגשת קווי היסוד להנהגת החבורות חינוך למידות טובות ודרך ארץ שקדמה לתורה, התמדת התורה וידיעתה, הדגשה מיוחדת על תפלה במתינות ובכוונה, החדרת דעת רביז"ל לפי דעת התלמידים ע"י שיחות וסיפורים ומבצעים שונים. כחוליה זוהרת מצטרפת חבורת הנערים לשרשרת הפעולות הברוכה של "מורשת הנחל" של תורה חינוך וחסד המוארות באור הצדיק.

ואכן ההשקעה ניכרת. מבצעים מיוחדים נערכים להחדרת מידות והנהגות טובות וקיום עצות רביז"ל ועד היום החברה מוסיפה והולכת ביתר שאת ועוז. רק נציין עובדה מופלאה במינה הנערכת בתקופה האחרונה והיא: "לימוד הלכות ברכת הנהנין". חוברת מיוחדת מונפקת מדי זמן ע"י ר' יוסף צבי פראנק הי"ו, בה מבוארים בלשון קלה ומובנת לצעירי הצאן הלכות ברכות בבהירות נפלאה. וגם נערכים עליהם מבחנים מיוחדים.

"אייערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך געטאן!!"

▪ ▪ ▪

פורים המשולש ס"ה

פורים המשולש ס"ה

פורים המשולש ס"ה

שבת צפת אייר ס"ה

נסיעה לקברי צדיקים ס"ג

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו...

השבת פורסת כנפיה על העיר "בית שמש" ובביהכנ"ס זכרון אלעזר – נחלת חן מתכוננים לתפלת המנחה של ערב שבת, ההיכל מלא מפה לפה במתפללים הקבועים דרי העיר, אך בולטים ביניהם האורחים החשובים שבאו לשבות אתם בשבת מרוממת זו –ערב ל"ג בעומר, הלא הם כמאה בחורים יקרים מחבורות "מורשת הנחל" ועוד עשרות אברכים, ראשי החבורות והמארגנים היקרים שיחיו. התפילה עברה בהתרוממות יתירה "וכולהון מתעטרין בנשמתין חדתין". לאחמ"כ פונים הבחורים לאכול סעודת ליל שבת קודש בצוותא באולם הסמוך לביהכנ"ס.

ליל שב"ק, השעה 2:00 בלילה. רק לפני כ-3 שעות עלו הבחורים על יצועם לאגור כוח, וכבר מתעוררים הם לעמוד הכן לעבודת הלילה. ביהכנ"ס מאיר באור יקרות, והספסלים מתמלאים בבחורי החמד עם ראשי החבורות. ביהכנ"ס הופך לחטיבה אחת של ניגון ההולך ומתגבר יחד עם הקהל ההולך ומתרבה. אחרי כן פונים כולם אל מטע הזיתים למרגלות בית הכנסת כדי לקיים את עצת 'הניעור בלילה'.

תפילת שחרית עברה בהתעוררות עצומה ולאחריה סיפורי מעשיות.

לפני סעודת השבת מתיישבים הבחורים להשביע את נפשם כשעה בלחמה של תורה, רק אז מתחילה סעודת צפרא דשבתא. הזמירות מושרים בצוותא, אח"כ נעמד ר' נתן ליברמנש לשאת את דבריו. הוא מאריך במעלת הנסיעה לרשב"י בפרט מתוך הכנה של שבת נפלאה כזו.בסיום דבריו יוצאים בריקודים של שמחה, כשעולה על כולנה הניגון החדש: 'צדיק, צדיק יסוד עולם'.

מציין ירחון ברסלב: כהנה וכהנה ראיתי שמחה, הרגשתי דבקות והתקשרות, והעיקר המון אהבה ואחדות. כאן ב'מורשת' ישנם בחורים חובשי שטריימלאך כמנהג בני היישוב הישן בירושלים, לצד חובשי מגבעות לימאיות, דוברי אידיש לצד בני עדות המזרח שאינם מבינים שפה זו.

באוירה של שבת כזו, כמובן שסעודה שלישית המשיכה במוחין דגדלות...

אך יצאה השבת, וכבר מתכוננים להדלקה הגדולה ברחבת ביהכנ"ס לכבוד הרשב"י זיע"א. בגמר השמחה והריקודים יחד עם ילדי ה'חלאקה', מוזמן כל הקהל להסב לסעודת מלוה מלכה והילולת הרשב"י בשילוב סיום 'חיי מוהר"ן' בסדר היומי והתחלת ספר השתפכות הנפש.

בסעודה נושא דברים הר"ר נתן שפירא מבני ברק במעלת הספר השתפכות הנפש ובגודל כוחה של ההתבודדות. בסיום דבריו התגברו הריקודים עד שהציבור עלה לרקוד על הספסלים מרוב שמחה... לאחר שעה קלה עשתה שיירת האוטובוסים את דרכה למירון.

▪ ▪ ▪

בראש חודש תמוז התקיים מעמד חלוקת תעודות ומסיבת סיום לנערים היקרים לומדי ה'מכינה לישיבה', אשר אחרי חצי שנה של עמל ויגיעה בהלכות תפילין יחד עם המשגיח המסור ר' אברהם אהרן רייס הי"ו, שגם מסר להם שיעורים בבהירות נפלאה בהלכות אלו, עלו להיבחן על כל הלכות תפילין אצל הרבנים הגאונים: ר' מנחם מנדל פוקס שליט"א מו"צ ידוע ברמות, ור' משה הלברשטאם זצ"ל חבר הבד"ץ העדה"ח, והם הביעו קורת רוח מרובה מבקיאותם, ומרמת שליטתם הגבוהה בחומר.

המעמד התקיים ב'אור אברהם' בהשתתפות הנבחנים הצעירים עה הוריהם שיחיו, ובהשתתפות ציבור רחב מאנ"ש. כן פיארו את השתתפותם חשובי וזקני אנ"ש הרה"ח: ר' משה בורשטין, ר' יצחק אנגל, ר' נחמן בורשטין, ר' ניסן דוד קיואק, ר' ישראל מאיר ברנר ור' אליעזר חיים אסטרייכר.

ר' מיכל דורפמן דיבר על הזכיה העצומה להתעלות על אדני התורה והיראה בדרך רבינו הק', אח"כ שרו ניגוני התעוררות ודבקות, כשמנצח על המלאכה ראש החבורה המסור ר' בנימין פרנק הי"ו.נשא דברים גם ר' נתן ליברמנש, בעניין ניצול כל רגע ללימוד התורה הקדושה.

בסיום המעמד המרגש חילק ר' מיכל דורפמן פרסי עידוד לכל הנבחנים – סט ליקוטי הלכות. לאחריו קיבלו הנערים תעודות הוקרה מהרבנים הבוחנים. אח"כ נשא דברים הרב פוקס שליט"א בהפליגו את גודל כוחו של זקן דקדושה ה"ה רביה"ק מוהר"ן מברסלב אשר דרכו ותורתו עדיין מפכים בעוז ואורו הולך וגדל.

▪ ▪ ▪

נסיעה לקברי צדיקים ס"ה

שבת בחורים שבת זכור ס"ו

שבת בחורים שבת זכור ס"ו

ר שיעה בער רובינשטיין - שיחות בדרך

שנה למורשת הנחל - רח אדר ס"ג

הרחיבי גבולותיך...

בחודש אב נפתחו ארבעה סניפים לישיבת בין הזמנים. שניים בירושלים: בכולל שבמקלט רח' שפיצר 3 (באדיבות הר"ר אברהם ירבלום שליט"א) לתושבי מא"ש, ובאור אברהם לתושבי האיזור. סניף נוסף בבית שמש בעזרת נשים של בית הכנסת 'זכרון אלעזר – נחלת חן', וכן בעמנואל בבית הכנסת 'אור זורח'.

▪▪▪

כרגיל התקיימה ישיבת בין הזמנים בחודש תשרי תשס"ה, וכן שמחת בית השואבה מרכזית והקפות שניות בבית הכנסת אור אברהם בשמחה רבה בהשתתפות אנ"ש.

▪▪▪

בשב"ק פרשת בא ,התאחדו בחורי החמד- בשבת מיוחדת ומרוממות בעיר "עמנואל" אשר בהרי השומרון. לחבורות הבחורים ישב"ק וישב"ג דוברי לשה"ק .

התפילות התקיימו בביהמ"ד "אור זורח" בהתלהבות ובהתרוממות , ואח"כ סעדו את סעודות השבת באולם רחב ידים בהשתתפות ר' נתן ליברמנש ר' אליעזר בורשטין ור' מנחם קירשבוים ראש הכולל אור זורח מתושבי המקום.

בחצות הלילה התעררו הבחורים ויצאו אל עבר החורשה הסמוכה להתבודדות ושבו לקראת תפילת ותיקין שעברה בכוח ובהתלהבות.

לאחר תפילת מוסף התאספו כל המתפללים באולם האוכל לקידושא רבא ור' נתן ליברמנש דיבר סיפורי מעשיות .ומיד לאתמ"כ המשיכו הבחורים בסעודת שבת בזמירות ונגונים עם ריקודי שמחה. בשבת אחה"צ התקיים סדר לימוד כשכל הבחורים מצטרפים בשקיקה, ולאחר תפילת מנחה נטלו ידים לסעודת רעוא דרעוין בהיכל ביהמ"ד אור זורח, בצותא עם כל הקהל הקדוש. ור' נתן ליברמנש למד תורה בליקו"מ כשהוא מיחד דבריו לבחורים היקרים. אחר תפילת ערבית והבדלה התקימה סעודת מלוה מלכה והקהל יצאו בריקודי שמחה וחדוה בלוי תזמורת. ובחיזוק רב והתעלות מרובה עלו על האטבוסים בחזרה לביתם.

▪▪▪

כהנה וכהנה מוסיף והולך ארגון מורשת הנחל להרבות ולהגדיל שם רביה"ק בארץ ובעולם, וכל זה הוא רק טיפה מן הים מהפעילויות של שלוש השנים הראשונות, ועוד חזון למועד.

שנה למורשת הנחל

כולל אברכים לפנה"צ

בביהמ"ד הגדול דחסידי ברסלב

כי תקדמנו ברכות טוב

מקרב לב הננו לברך את האי גברא יקירא, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ובפרט לעניני רביז"ל, עמוד התווך ופטרון כוללנו, הפועל ללא ליאות למען ההדרת התורה ולומדיה, בבית מדרשנו הגדול הוא ניהו

הרה"ח נחמן יצחק דורנבלט שליט"א

לרגל השמחה השוריה במעונו

בהולדת בנו שיחי' למז"ט

נברכהו נאמנה: שיזכה לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ע"פ דרך רביה"ק הסלולה לנו משנות דור, מתוך הרחבת הדעת ובריאות איתנה. ויזכה להמשיך לפאר את עניני רביז"ל ביתר שאת ועוז עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

המברכים בתודה והערכה

אברכי הכולל

גדול העונה

אלכסנדר זושא שטיצר

על מה אנו נוסעים?

לוי יצחק צוקר

אברכים יקרים! אחים לדעה! אשרינו שזכינו להתכנס לשבת נפלאה זו.

עדיין לא מש מזכרונינו ועדיין מהדהד בכל אחד מאיתנו, ההתעוררות הנפלאה משבת ההתעלות הקודמת שהתקיימה בשבת תרומה תש"ע בשילוב סיום ליקו"מ, איזה דיבורים נפלאים, איזה ריקודים, הזמירות שבת בנוסח - הלב הברסלבאי, 'הנעור בלילה' וכו'. מי שהיה שם לא שואל שאלות אם לנסוע ולמה נוסעים וכו', איך אומרים "תמונה אחת שווה אלף מילים" [דרך אגב ר' יצחק ברייטער אמר כי עיקר מה שקרב אותו מכל המכתבים ששלחו לו אנ"ש היה הדיבורים של ר' שמשון ברסקי שכתב לו "אם יזכה לבוא למחנינו יבחין בין האמת לשקר. כי הרגשות אי אפשר להסביר וא"א לכתוב, אלא כשתבוא לכאן ותהיה בין אנ"ש תרגיש את נועם ומתיקות אור הצדיק, כי הרגשת הלב א"א לצייר בכתב]

אבל אעפ"כ בכל זאת למה נוסעים? ומה חסר לי שבת התעלות זו? הבה נתבונן יחד, הרי רביה"ק אמר "אל תהיו כחסידים שאינם יודעים למה הם נוסעים ועם מה הם חוזרים" אם כן מה באמת? מה לי ולשבת זו?

אגב שחתי בשבוע זה עם חסיד אחד מחו"ל שהחל להתקרב לאנ"ש, וספרתי לו על השבת הזו, הלה שאל אותי מה מיוחד בשבת הזו האם יש איזה תוכניות מיוחדות, ניסיתי קצת להסביר לו על "הניעור בלילה" יש דרשות וכו' אך הוא בשלו, נו בשביל זה עושים שבת? אין איזה שהוא תוכנית, סתם יושבים לאכול בליל שבת ודרשה מאחד המשפיעים וחוזר חלילה בבוקר וזהו?! ואז הבנתי את הנקודה, וניסיתי להסביר איך שכולם יחד מתפללים תפלה בכח ואח"כ הריקודים, ואחר מכן הזמירות ה'אשת חיל' בניגון הידוע כולם ביחד בהתעוררות נפלאה. הלה שמכיר היטב את ה'אשת חיל' שלנו כבר הבין הכול. לא היה צריך יותר הסברים כשהרגש נפתח הלב מתחיל לעשות את שלו, וכבר החל משתוקק להכלל בהאי קיבוץ של אנ"ש, כבר הבין הכל ...

ובכן מה באמת מקבלים בשבת זו, ומתי נוסד מושג זה? אנו מוצאים כבר מאז ומתמיד שחסידות ברסלב לדורותיה היו מתקבצים אנ"ש יחדיו, אם זה בשבת חנוכה, בשבועות, עוד אצל מוהרנ"ת לאחר פטירת רבינו ז"ל, אם זה בעוד הזדמנויות [שלא לדבר על ר"ה, שעל זה אמר רביה"ק איש בל יעדר וכו' וכו'] וכן פה בארה"ק ב'שבת חנוכה' במירון וכו', ויש על זה כמה סיבות: א) עצם ההתקבצות הינו קיום הצוואה הנוראה "רק אתם תחזיקו עצמכם יחד אז תהיו אנשים כשרים". ב) הרי ודאי שאם אנ"ש מתקבצים יחדיו והמטרה היא לגלות לקבל ולהאיר את אור הצדיק בינינו, ודאי שזה הכוונה שבת אצל הצדיק שהוא כמו תענית משבת לשבת (ליקו"מ)ועוד יותר מזה "השבתות ששובתים אצלי הם כמו שבעה פעמים תענית משבת לשבת (חיי"מ). ג) זהו הזדמנות פז. שכל אחד יכול להתעורר ולחיות שבת אמיתית של ברסלבער חסיד, שהרי לכ"א בביתו יש כח המכריח מכל מיני צדדים, אם זה מב"ב ואם ובעיקר מניעות המח וכו', ועל כן לא כ"א זוכה להתפלל בכל שבת עם אנ"ש בכח ובכוונה כראוי, לשיר זמירות כראוי מתוך שמחה וכיסופים להשי"ת, להתבודד כראוי בזמן ובמקום המובחר, להתפלל כותיקין, לשמוע דיבורים ממשפיעי אנ"ש, ולעשות ריקודים על שמחת יהדותינו וכו', ועוד יותר מזה הרי כולנו רוצים הרבה פעמים לעשות שבת אצל ה"עיר וקדיש" התנ"א רשב"י זיע"א אך נמנעים מזה שלא יהיה שם מנין של אנ"ש ולא זמירות עם אנ"ש וכו', וכאן יש הזדמנות נפלאה של השילוב, מצד אחד שבת במירון מצד שני שבת עם אנ"ש, [בדרך אגב כמעט בכל שבוע יש במירון יותר ממנין של אנ"ש וצריך רק 'חברמ'ן' שיארגן את כולם ולעיתים תכופות זה קורה].

עכ"פ ההזדמנות עתה בידינו פעם אחת בשנה, לזכות לשבת ע"פ רבינו באמת, וע"כ אחי היקר אשר דבר רבינו בראש מעייניך תראה לנצל שבת זו במירב התועלת, החל מ'השלום עליכם' והארת פנים לכל אחד מאנשי הצדיק, (וע"ז עיין באריכות במאמר 'נקודת החבר' של הר"ר ראובן שיף הי"ו) ולאחמ"כ התפילות בכח ובכוונה יחד עם כלל אנ"ש, האכילת שבת שכולה קודש, הזמירות של שב"ק, הקימת חצות, הפעלד, הריקודים, סעודות שבת בצוותא וכן הלאה. אי אי אי... איפה זוכים לכזה תענוג לכזה מעין עולם הבא? רק אצל הצדיק ואנשיו כשמתוועדים יחדיו, אשרינו! אשרינו!

כמובן שיש כאלו שלא מבינים בכלל על מה מדברים, כי ב"ה הם זוכים להכנים כל שבת את רביה"ק אצלם בביתם, מדברים עם ב"ב מרביה"ק עצותיו ותורותיו הק' והנפלאות, שרים את ניגוני אנ"ש בערגה עצומה, קמים באשמורת ושופכים לבם מתוך רצונות וגעגועים לה' יתברך, רוקדים הרבה וכו', בקיצור כל חיותם ושמחתם בשב"ק הוא בהתקשרות לרביה"ק במחשבה דיבור ומעשה, א"כ אדרבה אלו ביותר מחוייבים להשתתף ולהאיר לשאר החברים את אור רבינו ותלמידיו באופן ש"התלמידים יעשו תלמידים" בבחי' 'ומקבלין דין מן דין' להפיץ אורו ולהגדיל תורתו ביתר שאת וביתר אז עדי נזכה להיות אפויים בלבו.

ולסיום כשכל אחד חוזר לביתו במוצ"ש יקח עמו משהו חוץ מההתערותא דלעילא שזוכים בעצם השבת הזו, אם זה להסתופף יותר בין אנ"ש בתפילות, בחבורות וכו' אם זה להגיע לתפילה מוקדם ובכח, או בזמירות , בקימת חצות, ולהאיר מרביה"ק יותר בביתו בלימוד ספריו הק' אך לקחת משהו שישאר 'רשימו' של כזו שבת נפלאה לכל השנה כולה , ולא לתת ליזה לעבור ולחלוף אלא לבנות כלים לאגור אוצרות לכל החיים, ושיקויים בנו הדיבור "רק תהיו כחסידים שיודעים למה הם נוסעים ועם מה הם חוזרים"...

א גוט שבת.

פרפראות ורמזים לשבת קודש הבעל"ט

פרשת משפטים שנת תשע"ב – ת'קבלו ש'מחה ע'צומה ב'יותר

הר"ר אברהם שלום שישא

כתוב בפרשתינו – "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון ה'"

הר"ת של ש'לוש פ'עמים הוא: פ'רשת ש'קלים.

הר"ת וסו"ת של "פעמים" הוא ר"ת: פ'רשת מ'שפטים.

הסו"ת של שלוש' פעמים' הוא ר"ת: ש'בת מ'ברכין.

ר"ת של ב'שנה י'ראה זה י"ב ורומז לחודש אדר שהוא חודש הי"ב מניסן שהוא ראש חדשים.

סו"ת פעמים' בשנה' יראה' הוא ר"ת: ה'תקבצות מ'ורשת ה'נחל.

ר"ת וסו"ת תיבת 'פעמים' הוא פ'ורים מ'גיע.

"יראה כל זכורך–אל פני האדון ה'", ואיתא בזוה"ק מאן פני האדון–דא רשב"י.

הרי לנו רמז להתקבצות בשבת זו בהיכלא של התנא האלוקי רשב"י זיע"א.

ביטול היצה"ר והדינים

יש לקשר במכנה משותף שבת פרשת שקלים – משפטים - מירון שבכולם מצאנו ביטול היצה"ר והדינים.

א. שבת - ידועים לכל דברי הזוה"ק [שאומרים בליל שב"ק לפני ברכו] "כד עיל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה" היינו שאין שליטה להסט"א ולכל הדינין.

ב. שקלים - מובא בספר המדות [צדקה סוף ח"ב]: על ידי נתינת שקלים ניצול מיצה"ר. [וראה גם בלקו"ה הל' ציצית ה"ג,י'].

ג. משפטים – ראה ליקו"מ (ח"א תו' ט"ו) שקאי על המשפט שאדם דן ושופט את עצמו את כל עסקיו, וכשיש דין למטה אין דין למעלה ובזה מסיר מעליו כל הפחדים עי"ש היטב, וידוע שעיקר היצה"ר הוא מהדינים (ראה ליקו"מ ח"א תו' ע"ב).

ד. איתא בזוה"ק (פרשת ויחי דף רי"ח ע"א)

במקום שרשב"י שכיח אין שום ניצוץ דין יעו"ש בארוכה, וידוע בספרים הקדושים כשיש ביטול היצה"ר אזי יש שמחה וזהו הכנה גדולה לקראת ימי הפורים הבעל"ט. וראה בלקו"ה (ברכת הריח ה"ד, כ"ה) שעכשיו ההתחלה של הקדושה שאנו צריכים להמשיך עלינו הוא מפורים, והתחלת הנס והשמחה של פורים אנו מתחילין מפרשת שקלים, כי עיקר הנס של פורים היה על ידי שקלים שנותנין ישראל יע"ש. ולפי הנ"ל אתי שפיר הרמז במדרש תנחומא (פרשת תשא אות ג') שהקב"ה אמר לו למשה רבינו ע"ה: חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשם כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן יעו"ש. והרמז בזה שהשמחה הוא בראש כמ"ש ושמחת עולם על ראשם (ראה ליקו"מ תו' כ"ב. ט'), ומשה רבינו ע"ה משפיע שמחה לבני ישראל בחי' אור צדיקים ישמח [מש"ה ר"ת ה'וא מ'שפיע ש'מחה] ועל ידי האחדות שבין כלל ישראל שנעשה ע"י נתינת מחצית השקל כמבואר בספה"ק עי"ז, וע"י שנכללין יחד כל הנפשות עי"ז נעשה שמחה ע"י צדיק הדור (עיין היטב ליקו"מ תו' ס"א) ולכן בפרשת שקלים הרומז לכלליות בני ישראל יחד הוא זוקף ראשן דהיינו שמשפיע שמחה לכלל ישראל.

במקום שרשב"י שכיח אין שום ניצוץ דין יעו"ש בארוכה, וידוע בספרים הקדושים כשיש ביטול היצה"ר אזי יש שמחה וזהו הכנה גדולה לקראת ימי הפורים הבעל"ט

ובסה"ק שפת אמת (פרשת תשא תרמ"ח) כותב: והשבת נותן האחדות כמ"ש דמתאחדין ברזא דאחד ואז הקדושה מתגלה בקהל ישראל, ק'ודש ה'וא ל'כם ר"ת קהל יעו"ש.

שקלים ר"ת י'זכו ל'קבל ק'דושה מ'תוך ש'מחה. ויש לרמז עוד שקלים בגי' לילית שע"י נתינת שקלים מבטלים את הקליפה הנ"ל שגורמת יללה ועצבות רח"ל.

שמעון ר"ת: נ'בטל מ'הרה ע'צבות ו'מרה ש'חורה, וגם ר"ת: נ'שפע ע'לינו ש'שון ו'שמחה מ'רובה.

ליהודים' היתה' אורה' ושמחה' וששון' ויקר' – הסו"ת עם הכולל בגימטריא 'מירון'.

ויעזור השי"ת שנזכה לנצל את השב"ק הבעל"ט מתוך נחת ושמחה מרובה, ולקבל כל ההשפעות טובות ברוחניות ובגשמיות ולהתקרב להשי"ת לעבדו באמת ובתמים כל ימינו לעולם בהתקשרות להנענמ"ח זיע"א ונזכה לביאת גוא"צ במהרה דידן אכי"ר.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

סודות במירון

מאמר זה מוקדש למאות אנשי שלומינו היקרים דאתין ומתכנשין לקראת שבת מלכתא פרשת משפטים - שקלים תשע"ב להתאחד בצוותא חדא בצל קדושת התנא האלוקי הרשב"י במירון. בשמקום ההתכנסויות, התפילות והסעודות, נקבע במעלה ההר במתחם בו שכן בעבר כפר מירון העתיק בין קבר רבי יוחנן הסנדלר לבית הכנסת העתיק של הרשב"י.

חושבני כי מצפים כאן הפתעות אפילו למירונ'ער הוותיקים, כאשר יגלו כי גם במקומות מוכרים למדי ניתן לגלות ולמצוא כי מסתובבים אנו בשטח היסטורי שידע שינויים מפליגים במשך אלפי שנות קיומו.

מזבח להקרבת קרבנות

הפעם ניגש מיד לגילוי מרעיש ומעניין, כי מול עינינו כאן, הסלע הענק "סלע מירון" המוזדקר משמאל לבית הכנסת העתיק של רשב"י הנמצא ממש לידינו מול חדר האוכל, הוא לא פחות ולא יותר, 'במה' קדושה, שעליה הקריבו בני ישראל את קרבנותיהם לאבינו שבשמים לפני הקמת "משכן עלי" ולפני שנאסרו הבמות בישראל. וכך מעיד לנו תלמיד הרמב"ן במאמר "תוצאות ארץ ישראל": "ושם בית הכנסת לר' שמעון בן יוחאי, בנין מפואר מאד, ושם אבן גדולה חלולה מראשה עד למעלה קרוב לארץ, אומרים כי שם היה מזבח, והדם היה שותת ויורד דרך אותו מקום חלול" - - -

השער ש'נפל' לידי הארכיאולוגים

ואם בבית הכנסת העתיק עסקינן, היו מזקני צפת שסברו כי השיפוץ הארכיאולוגי שנעשה לפני כמה עשרות שנים בשער בית הכנסת גורם רחמנא ליצלן לעכב את ביאת המשיח. ואם תתמהו מה הקשר בין שיפוץ בית הכנסת לגאולה העתידה, הדבר קשור במסורת עתיקה שהיתה רווחת אצל יהודי הגליל, שכאשר יפול וייהרס שער בית הכנסת הזה, מיד יבוא משיח!!! וסימוכין לדבר מצאו במאמרו של רבי יוסי בן קיסמא (סנהדרין צח.): "שאלו תלמידיו את רבי יוסי בן קיסמא אימתי בן דוד בא... אמר להם לכשיפול השער הזה ויבנה ויפול ויבנה ויפול ואין מספיקין לבנותו עד שבן דוד בא..."

שער זה אכן היה מט ליפול, וסיפור נורא מספר תלמיד רבינו עובדיה מברטנורא שהשתטח על קברי הצדיקים בשנת רנ"ה, כי שלש שנים לפני ביקורו, בשנת רנ"ב (שנת גירוש ספרד וגילוי אמריקה), התחיל השער ליפול והסדק שהיה במשקוף העליון התרחב. הדבר גרם לשמחה עצומה בקרב תושבי האיזור ואף תיקנו לכבוד האירוע יום משתה ושמחה! וכלשון התלמיד: "עוד ראיתי בית הכנסת מר' שמעון ב"ר יוחאי זצ"ל וגם הוא בנין מאבנים גדולות אבל עתה הוא חרב ולא נשאר ממנו רק כותל אחד ואומרים אנשי ספיי"טה (צפת) כי מקובלים הם כי כאשר יפול הכותל ההוא אז יבא משיחנו במהרה בימינו. והוגד לי כי בשנת גירוש ספרד נפלה השאיי"טה בכותל ההוא והתחיל לנפול ואז עשו אנשי ספיי"טה יום משתה ושמחה". אין לנו עסק בנסתרות, אך למרבה הצער, לא רק שהגאולה לא באה בשנה זו, אלא שנה זו נחקקה בהיסטוריה היהודית כשנת גירוש ספרד והצרות האיומות שבאו בעקבות כך.

הסדק הרחב נשאר על מכונו מאות בשנים, כשאנשי צפת עוקבים אחריו לראות האם שוב הוא מתרחב והאם ישנו עוד רמז לביאת המשיח. באמצע המלחמה בשנת תש"ח קרה הדבר ואחת האבנים המחזקים את השער נפלה ממקומה, מה שגרם לחשוב כי הגאולה מתקרבת, אך שוב, במקום הגאולה קיבלנו גלות חדשה, גלות רוחנית איומה בדמות המדינה הציונית שהשתלטה עלינו וגוזרת עלינו גזירות חדשות לבקרים. יצויין כי היו מגדולי ישראל שאמרו כי שנת תש"ח היתה עת רצון לגאולה השלימה ובאו הציונים והחליפו את בן המלך בבן השפחה וד"ל. כמה נדהמו אנשי הגליל ביום מן הימים לראות את הארכיאלוגים באים 'לשפץ' את השער, משמאלו 'מוסיפים' חלון 'חדש', מרימים את המשקוף השבור ואף מחזקים אותו בקורת פלדה... כעת גם וקני צפת מודים כי הגאולה תלויה ועומדת ברצון השם יתברך, ורק כאשר יעלה במחשבתו לגאלנו הוא ישלח לנו את משיח צדקנו בב"א, גם אם פלדה חזקה מונעת את השער מליפול...

בקעת הדינרים

מעברו השני של בית הכנסת משתרעת בקעה אשר בטבורה מערת התנא רבי יוסי בן קיסמא. יש הטוענים כי בקעה זו התמלאה פעם על גדותיה בדינרי זהב, וכפי שמסופר במדרש רבה (שמות נב, ג): "מעשה בתלמיד אחד של ר"ש בן יוחאי שיצא חוצה לארץ ובא עשיר, והיו התלמידים רואין אותו ומקנאין בו והיו מבקשים הן לצאת לחוצה לארץ, וידע ר"ש והוציאן לבקעה אחת של פגי מדון (יש גורסים פני מרון) ונתפלל, ואמר 'בקעה בקעה! מלאי דינרי זהב!' התחילה מושכת דינרי זהב לפניהן, אמר להם אם זהב אתם מבקשים הרי זהב טלו לכם, אלא היו יודעין כל מי שהוא נוטל עכשיו - חלקו של עוה"ב הוא נוטל, שאין מתן שכר התורה אלא לעוה"ב הוי ותשחק ליום אחרון".

מושב הזקנים וישיבת בר יוחאי

ונחזור למתחם בו אנו נמצאים, מול הכניסה המרכזית ישנו בנין שנבנה לפני כמאה שנה בצורת חי"ת, עבור "ישיבת בר יוחאי" ו"מושב הזקנים" של מירון. במשך שנות דור למדו כאן יהודים בעלי צורה שאיזו למושב להם בית זה כמושב זקנים עבורם, בו העבירו בכבוד את שארית חייהם ולאחר פטירתם נקברו בבית העלמין הישן הנמצא משמאל לכניסה לקבר הרשב"י סמוך לדיורות של הרב שטרן. המקום אף מוזכר רבות בספר ימי שמואל, אשר לעיתים קרובות הסתופפו בו אנשי שלומינו, אם לסעודות ולינה או לשיחות חיזוק עם זקני אנ"ש ששהו במקום, כמו רבי שלמה

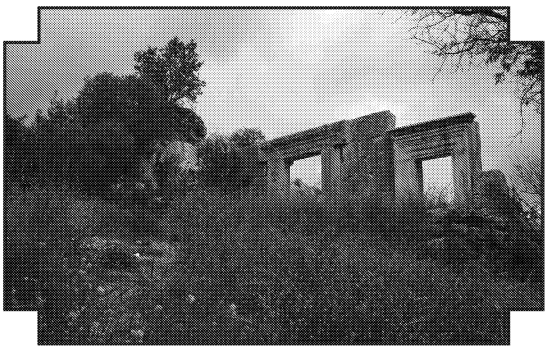
קאוולר שהתגורר כאן בחדר משלו ועוד.

רבי שמואל מספר ביומנו אודות 'וונדל' מהמושב זקנים שנהג להצר את רגליהם של אנשי שלומינו והפריע להם בכל הזדמנות שנקרתה לפניו. לשיא הגיעו הדברים כאשר ביום מן הימים הגיעה קבוצת מבקרים למקום, ורבי יצחק מנדל מאנ"ש התבקש לעשות 'מי שברך' לאחת הנשים כשתרומתה 'חצי פונט' משולמת במקום בכדי לשלם לסבלים שיבואו נאדות מים ממעין המגידו למלאות את המקוה שבחצר הציון. כאשר נודע הדבר לוונדל שלח את אחד הגבאים לתבוע את חצי הפונט המגיע לו... וכאשר לא הסכימו לגזילה זו הלך ושבר את כדי המים מכתפי הערביה שהביאתם. ה'שייך' של הכפר קרא מיד לגבאי והכה אותו במנעלו באמרו: "אתה חכם רק לקחת כסף, הם חכמים יושבים במסירות נפש על הציון הקדוש לעסוק בעבודת ה', אתה צריך לשלם להם כסף, ואתה רוצה עוד לקחת מהם החצי פונט, אם תעשה להם איזה רעה אאסור אותך בנחושתיים..." ומני אז פסקו ההצקות.

בית רבי שמואל הורביץ

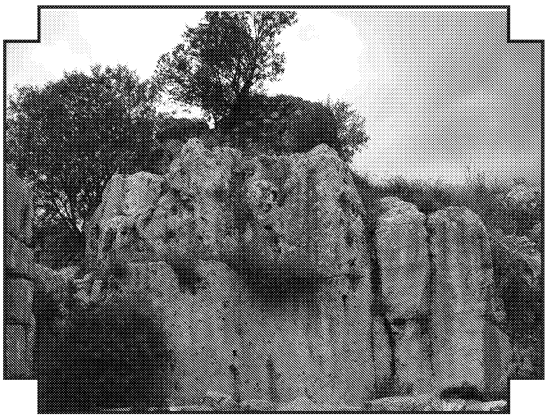
רבים מבינינו מכירים את הבית במושב מירון הסמוך ל"פריד" בו התגורר עשרות בשנים הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל. אולם מעטים הם היודעים כי בשנים הראשונות התגורר ר' שמואל כאן בתוככי המתחם, בבית אשר קיים עד היום בדיוק ממול קבר רבי יוחנן הסנדלר. עד לשנים האחרונות הדירה הייתה קיימת כמעט כצורתה המקורית, היתה זו דירה חד קומתית בת שני חדרים, חדר קדמי גדול אשר ממנו נכנסים לחדר הפנימי הקטן יותר, אולם בקצב השיפוצים וההתפתחות האדירה של כל הסביבה, לא ידוע לכותב השורות אם המקום עדיין קיים כהיום, ואולי בנסיעה זו ניווכח בזה.

הקשר העמוק של ר' שמואל למירון התחיל כבר מימי ינקותו כפי שמתאר בארוכה ב'ימי שמואל', אך למגורים קבועים במקום זכה רק בהמשך חייו. היה זה לאחר שובו מן השבי הירדני כאשר הגישה לכותל המערבי נחסמה בפני יהודי הארץ, או אז חיפש והשתוקק ר' שמואל למקום קדוש כמנהגו בימי העיר העתיקה שם זכה לקרבת אלוקים בכותל המערבי. ואכן לאחר זמן מגורים קצר בשכונת קטמון הירושלמית קנה מאת החסיד ר' נתנאל תפילינסקי זצ"ל את דירתו זאת אשר במירון ועבר לשם עם משפחתו. בתים אלו היו לפני קום המדינה חלק מהכפר הערבי אשר תושביו נטשו אותו במלחמת תש"ח ואז נכנסו יהודים לגור שם.

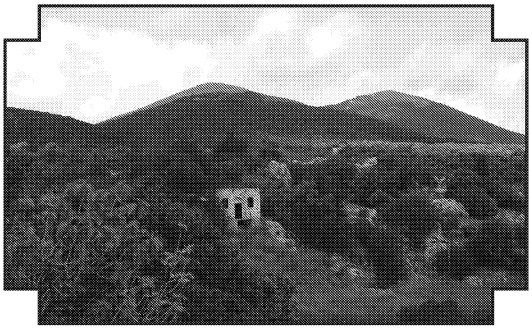
בית הכנסת העתיק, לשמאלו סלע מירון

בזמן ההוא היה כל מושב מירון רק בחלק העליון הזה, למטה בקושי החלו בבניית שורת דירות אחת - זו השורה היכן שמצויה הדירה שנכנס בה בסופו של דבר. כל החלקים הנוספים של הכפר למטה לא היו קיימים כלל. בהגיע ר' שמואל למירון קיבלה אשתו עבודה של מבשלת במוסד ישיבת בר יוחאי הסמוכה לבית.

המזבח מזמן הבמות

אותה הדירה הקטנה של ר' שמואל הפכה בימי ל"ג בעומר למרכז פיקוד אדיר וכמעט יחיד באזור, החדר הקדמי הגדול רופד במזרונים ככל יכולת קיבולו ועליו ישנו רבים מאורחיו של רשב"י בשיטת 'כל הקודם זוכה' וכל כמה שעות התחלפו האורחים. במצב זה, כאשר החדר הקדמי היה תפוס, הייתה זוגתו של ר' שמואל סגורה בחדר הפנימי במשך כל המעת לעת מבלי יכולת לצאת, היא ובנותיה הקטנות, (בהם חמותי תחי' אשר ממנה נודעו לי כל הפרטים כאן), אבל על הזכות לחלק מזון ומשקה לאורחים לא וויתרה, במשך כל היום הקדוש של ל"ג בעומר עמדה בחדר הפנימי והכינה שם את האוכל ככל שידה משגת, ומן החלון שבחדר זה התבצעה החלוקה לכל הפושט יד. וואת לדעת שמדובר היה בתקופת ה'צנע' הקשה, בה חילקה הממשלה מכסות קטנות של מוצרי יסוד בפנקסי תלושים לפי מספר הנפשות שבבית, היתה הצדקנית חוסכת את הסוכר חודשים רבים ושומרת לל"ג בעומר. עדיין זכור לחמותי תחי' איך היו האנשים תמהים ואומרים כלא מאמינים: 'יסע' תה גיבט מען?! (תה 'מתוק' מחלקים?) שכן בכל מקום אחר היה התה תמיד בלי סוכר.

מירון העתיקה כפי שנשקפת מסלע מירון

ר' שמואל גר שם כשנתיים תוך כדי שרוב אנשי הכפר מתאכלסים אט אט בכפר התחתון, אך את ר' שמואל לא עניינו עסקי הכפר כלל וכלל, הוא צריך את רבי שמעון ותו לא. לילה אחת נפל דבר במירון: אחרוני בני הכפר השלימו את מעברם לביתם החדש, ומשפחת הורביץ נשארה יחידה ומבודדת בלב הישימון, כשמסביבם חושך ואפילה, ואף לא שכן אחד לרפואה. עם עלות קרני השמש הראשונים החליט ר' שמואל שהמצב הוא בגדר פיקוח נפש מפני חיות היער וגם החיות מהלכי על שתים תושבי הכפרים הערביים הסמוכים. או אז עבר להתגורר בקצה הכפר התחתון, בדירה האחרונה בשורת הדירות, דירה של חדר אחד בלבד, מוקפת מכל צידיה שממה מפחידה, אבל מבחינתו של ר' שמואל אין טוב ממנה, זו הייתה הדירה הקרובה ביותר לציון הקדוש.

מושב הזקנים וישיבת בר יוחאי

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

למי שיש חומר המתאים למדור זה, מתבקש ליצור קשר עם ר' יחיאל צוקר

הפעם אנו מציגים כתבה נדירה ומענינת על חסידי ברסלב והשטיבל הברסלבאי בוורשא שנכתבה ע"י הסופר בנימין דאווידזאן שסיקר בזמנו כמה חסידויות בפולין. המקור באידיש, כאן הכתבה מתורגמת ללשה"ק, במאמץ להיצמד לסגנון הכתיבה האותנטי-מקורי.
[בתוך סוגריים כאלו הבאנו ציטוטים מהמקור]

"די טויטע חסידים"

"געוואלד יהודים אל תתיאשו" זועק השלט מהקיר הדרומי. עוד שלט תולה על הקיר המערבי עליו כתוב באותיות גדולות "עבדו את ה' בשמחה" – יהודים היו בשמחה!

השלטים האלו נמצאים ב'אומאנער שטיבל' החדש ברחוב נאוואליפיע 28.

'ברסלבר חסידים' 'אומאנער חסידים' 'טויטע חסידים' – זה היינו הך. מכנים אותם 'טויטע חסידים מפני שכשרבם ר' נחמן מבראצלאוו – אומאנער רבי נפטר, הם לא קיבלו עליהם ממלא מקום. תלמידו ר' נתן לא רצה לשבת על כסא רבו, מאז הם נקראים 'טויטע חסידים' (חסידים מתים).

יש להם שיטות שלהם בחסידות. הם שונים מכל החסידים, והם מנוכרים על ידי הסביבה. באופן כללי הם נראים ומתנהגים כשאר החסידים. אולם לא כמו כולם הם ה'אומאנער', הם לא מתערבים עם חסידים אחרים, הם אוחזים את עצמם שהם במדרגה גבוהה יותר מאחרים. להיות 'אומאנער חסיד' זה כבוד, לאו כל אדם זוכה וראוי להמנות עם האומאנער.

האומנער שטיבל היה ממוקם שנים רבות בשלושה חדרים קטנים ברחוב 'דזשעלנא'. אחרי שנים של מאמצים הם יצאו מדחקותם ונכנסו לרחבות. הם קנו את בית הכנסת היפה והמשופץ ברח' נאוואליפיע 28 שיש לו כניסה פרטית.

בית הכנסת בנוי ברמה גבוהה ועשירה: הקירות, החלונות והבימה הכל ישן חדש [אלטניי], מודה ישנה, אבל צבוע ומצוייר מחדש, הרהיטים – ספסלים ושולחנות, הם באמת ישנים, אבל בנויים חזק, להרים ספסל צריך שני פועלים. השמשות- מזכוכית מצוירת צבעונית. הכניסה, המדרגות, זה נראה כמו שנכנסים להבדיל למלון 'האטעל-פאלסקי'. מול הכניסה ממוקמים חדרי התבודדות - חדרונים קטנים שכל חסיד יכול להיכנס לשם ולהתוודות, לעשות חשבון הנפש.

כשמשה ברוך ברגמן מתבודד, שומעים את ה'געוואלדענעס' (זעקות געוואלד) במשך שלושת רבעי שעה –"אוי אני חוטא! רבש"ע, תרחם על נשמה חוטאת, אוי אני חוטא, [אוי איך בין זינדיק]" –הוא צועק ללא הפסקה עד כלות הנשמה, עד שכמעט נשמתו פורחת ממנו.

בשטיבל,או כמו שאחרים קוראים לזה 'האומאנער בית המדרש', ממוקמים שלושה כאלו חדרי התבודדות. חדר אחד סגור עם מפתח, חדר זה עומד תמיד הכן לאחד מהגבאים מחשובי החסידים אף שלפי המובא בליקוטי מוהר"ן צריך לקיים את ההתבודדות בפעלד, כמו שכתוב בתורה "ויצא יצחק לשוח בשדה". אולם באין ברירה כשדרים בעיר הגדולה הרחוקה מהפעלד צריך לפחות לתת חשבון נפש כל יום בחדרי ההתבודדות. כך חדרי העץ תפוסים תמיד.

איי איי גיוואלד נשמע החוצה בקול חזק שהלב מת מפחד. הקבועים שמגיעים תמיד לשטיבל כבר רגילים ליללות. אולם כשמגיע אורח, תופסים אותו פחד וחלחלה בשמעו צעקות כאלו.

האומאנער חסידים שמחים שהם נשארו עניים.

בשטיבל החדש מתפללים מאות חסידים. גם זרים הבאים לראות את ה'אטרקציה' – הרבה מהם נדבקים אליהם, מכניסים אותם לעבודה...

ר' גמליאל – שזקנו המגודל ארוך מאוד – אומרים עליו שהוא בעל תשובה, מלפנים היה מנהיג בקבוצת 'פועלי ציון' השמולאנים, - מקומו בשולחן העומד סמוך לדלת.

מי שנקלע לתפילה של שבת, שומע איך ר' אהרן לומד ומסביר את ה'סיפורי מעשיות' של ר' נחמן -'מעשה מבן מלך' ואחרים. לפני קריאת התורה, אחרי שחרית הוא עולה על הבימה עם יראת כבוד גדולה, בשטיבל משתרר שקט. ר' אהרן פותח את פיו – מפיק המרגליות הוא יכול למשוך\לקרב [צו ציעון] אפילו משומד. הציבור נהיה מחושמל [עלקטריזירט].

פרט מענין הוא ר' שלמה יהודה- אחד מחשובי החסידים- הוא השחיר את עצמו והגיע לאומן לציון הק' של רבי נחמן.

כשר' שלמה יהודה נעמד להתפלל מעריב ומתחיל 'והוא רחום' נרעדים הקירות. מעריב פשוט ביום חול נשמע אצלו כמו ליל יום כיפור. לאחר התפילה מתקיים ריקוד "אם אין אני לי מי לי", "אם אמרתי מטה רגלי " – ניגונו של הלובלינער רב. הריקוד אורך בין רבע לחצי שעה, 'ידן זייט אייך ניט מייאש' – יהודים אל תתיאשו! כאן בגלות המרה צריך להתחזק בביטחון באמונה. "אם אמרתי... חסדך ה' יסעדני" – מורמים הרגליים היהודיות הצנומות, עם נעליים בוציות, הבוץ מועף לגובה.

כך מתחבקים יד ביד. אחדות, אהבת ישראל, זה הסוד של האומאנער חסידים, אפילו כשאין בבית לקנות לחם לא עלינו, או לשלם דמי שכירות חודשיים, חייבים להיות בשמחה! לא שמחה של הוללות אלא שמחה של 'בטחון' של 'אני מאמין בביאת המשיח'.

גבוה מאומנער חסיד אין. לא יכול להיות. מי שראה את פניהם, איך שהם זורחים, איך שהם מגרשים את העצבות, יכול היה לראות זאת במוחש (באשיימפערלעך).

שלמה יהודה מבלה את רוב ימיו בשטיבל. הוא לומד עם הציבור 'ליקוטי מוהר"ן', תפילות ר' נתן, סיפורי המעשיות, דף גמרא או עין יעקב.

כששלמה יהודה מתישב על מושבו הקשיח (אינו רוצה לשבת על ריפוד כדי לא ליהנות מהעולם הזה) הוא יושב שעות. הוא גומר שיעור אחד ומתחיל את השני.

למחזה הכי מעניין מגיעים החסידים ב'לא תבושי' בליל שבת. כולם מוחים כפיים, ורוקדים בהתלהבות גדולה ביותר.

זה קרה בליל שבת אחד, לילה חורפי, כאשר לאחר מות מפקד המחוז [מרשל] פילסודסקי עלה הגנרל רידז-שמיגלי והכריז על שחרור אסירים רבים. כשהציבור עמד 'שמונה עשרה' התגנבו לשטיבל כמה "משוחררים". הם אימצו לעצמם את מעילי החורף [פאלטענעס] היפים והחדשים ביותר, ונעלמו כלעומת שבאו...

מוטל'ה פיקעלניק – טיפוס מעניין, זה שתמיד בגילופין. הוא בעל עגלה, יש לו סוס ועגלה, ואחרי העגלה נגרר עוד קרון. הוא מוביל רהיטים, חציר [אויבסט], ומה שמזדמן. בפורים יש לו חזקה להיבחר ל'פורים רב'. הציבור מצפה כבר כל השנה לראות איך שה'לץ' מנהל את ה'מלוכה'. הוא מקבל משלוחי מנות מכל הכיוונים – זורקים עליו מגבות, טלית-זעקלעך ישנות וקרועות, גארטלאך ועוד. אחרי כל 'חכמה' שלו הוא 'מקבל על הראש' כזו 'מתנה'...

המנהג אצל חסידים בתשעה באב לזרוק אצטרובלים ['שטעכעדיקע'] כדי שלא ליפול למרה שחורה. כך גם באומאנער שטיבל זרקו הילדים ללא הפסקה. כשרק התחילו לקרא "איכה" החלו לעוף הדוקרנים כמו יריות בשדה מלחמה. עצרו את הקריאה- הפסקה לדקה – זה לא עזר. אף אחד לא ידע לשית עצה בענין. כאן עולה לבימה ברוב ביטחון ר' זרח פלאטקין. "עולם שאא!" הוא צועק ונותן דפיקה על הבימה. – ר' זרח הוא אחד מחשובי הגבאים, יהודי בעל הדרת פנים שיש לו השפעה גדולה על כל החסידים. מלה שלו זה מילה [הייליג]. הוא מכריז: רבותי, החלטנו שמרגע זה אם ילדו של אחד החסידים יעיז לזרוק דוקרנים אביו נזרק מהשטיבל לחודש ימים! באותו רגע נהיה שקט. בקהל המונה מאות אנשים, אף אחד לא פצה פיו. זה אומר – שכולם מסכימים. הזאטוטים הקטנים עוד לא נכנעו, המשיכו ליפול דוקרן, ועוד דוקרן ועוד אחד, עד שבבת אחת הפסיקו להיזרק. בשטיבל שרר שקט מוחלט. אם ח"ו ילד ישכח את האזהרה, יאלץ אביו לקום 'קבל עם ועדה' ולעזוב את השטיבל לחודש ימים – באמצע הקינות. כשהבעל קורא אוחז בפרק השלישי "אני הגבר" מתפרץ לו נחמן הקטן – ילד כבן 10- בנו של ר' זרח בכבודו ובעצמו, וזורק דוקרנים אחדים בבת אחת ישירות אל תוך פניו של הבעל קורא. ר' זרח שם לב לזה, מתרומם ממושבו, יורד מהבימה כשעיני כל הציבור מרותקות אליו, ומלוים אותו ברחמנות גדולה. הוא יוצא מבית המדרש.

איי איי גיוואלד נשמע החוצה בקול חזק שהלב מת מפחד. הקבועים שמגיעים תמיד לשטיבל כבר רגילים ליללות. אולם כשמגיע אורח, תופסים אותו פחד וחלחלה בשמעו צעקות כאלו

מאז דוקרנים באומאנער שטיבל בתשעה באב – הם בבחינת "בל יראה ובל ימצא".

ארכיון, תרגום ועריכה: י. מ. צוקר

מ'עט' האברכים

אל מעלת כבוד חברינו ידידינו היקרים קוראי גליוננו הנפלא "מימי הנחל" האגודים יחד בצילא של חבורתא קדישתא ד'מורשת הנחל' של רבינו הק' הנגמ"ח זיע"א. שלום רב!

אחדשה"ט קודם כל דבר, רציתי להודות מעומקא דליבא למנהלי וראשי חבורתינו ובראשם הר"ר אליעזר בורשטין שליט"א ובנו ר' נתן יוסף הי"ו, ואתם הר"ר אליעזר קירשבוים הי"ו אשר השליכו עצמם ל'מימי הנחל' נובע וארגנו לנו את שבת ההתאחדות הנפלא הלזה, וזה נדבך נוסף בשורת הפעילויות אשר זכינו להם במשך כל השנה בחבורות וכינוסים וכו', ועל דא אמינא לפעלא טבא איישר, ותזכו להמשיך אפיקי דעת ממעין הנצחי אמן!

אמנם אשר עלה על לבי בפרוס השבת הוא, הענין אשר בבחינת שני הפכים בנושא אחד הוא, שמצד אחד יש ענין בחבורות קטנות 'כתות כתות' כמו שאמר רביז"ל, ורבה מאוד התועלת בזה כי האחדות והגיבוש השורר בכיתות ובחבורות קטנות, והרגשת השותפות שכל אחד החסר פעם אחת מרגישים בהעדרו, אינה דומה לחבורה גדולה מאוד אשר כל אחד בעצמו נבלע בהמון ואינו מורגש כלל, וגם לפעמים אינו מוצא את מקומו וכו' כידוע.

ומצד שני גדול מאוד ענין 'ריבוי הבתים' וברוב עם הדרת מלך, ואף בחינה של אחדות מיוחד יש בזה אשר יחד כולם באים כאחד, האברך מצפת ואלעד עם אברכי ירושלים וב"ב וכולם מתקשרים יחד, ואין כח הציבור המאוחד ככח היחיד ואף ככל שגדילה החבורה הולך כוחה ומתחזק, דלא כחבורות קטנות.

אלא מאי, לזה מתאים במיוחד ההגדרה של 'תרי הפכים בנושא אחד' כי באמת צריך כל אחד להיות שותף בחבורה קטנה שלו איתם הוא נפגש מידי שבוע בשבוע, ומתחזק ביחד עם חבריו המיוחדים לגילו ולאופי חברתו, אולם מצד שני עליו לאחוז החבל גם מצידו השני ולהיות שותף בחבורה הגדולה הכוללת, ואז יכול האברך מ'בית שמש' להאיר באברך ד'ברכפלד', והאברך מ'ביתר' יאיר באברך מ'עמנואל' את הנקודה השייכת לחבורתו בעת הזאת, ו'נקודת החבר' שכ"כ דיבר רבינו על זה להאיר בחברו את הנקודה השייכת ללבו בעת הזאת אינה דווקא חבר לחבר, ואדרבה כשמאירה חבורה אחת את הנקודה השייכת לליבה בעת הזאת אשר נדבר בה בין חבריה - לחבורה אחרת והיא מקבלת מזו האחרת את הנקודה השייכת לליבה וכו' וכן הלאה, מזה נמשך השלמות המיוחד לכלל החבורות ולכל חבורה וחבורה בפני עצמה מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו.

ולזה רבה מאוד התועלת משבת התאחדות כללי כזה, ולכן שומה עלינו להשקיע את מירב כוחותינו להוועד יחד עם חבירינו מהחבורות האחרות לקבל מהם, עדי נגיע לשלימות האמיתי ולהתקרב באמת לצדיק האמת "מר דרור", ולהנצל מקליפת המן עמלק אשר כל מהותו פירוד כידוע (ישנו עם מפוזר ומפורד) ולזכות לקדושת מרדכי ואסתר אמן.

אחד מהחבורה שמואל דוד שטרנפלד

לכבוד הגליון הנפלא 'מימי הנחל' שלום רב!

אבקש לפרסם מכתב זה לתועלת הרבים, תזכו למצוות.

לכבוד אנ"ש היקרים די בכל אתר ואתר, רציתי מעל במה זו לעורר את הציבור על נקודה חשובה מאד והוא: ענין הצניעות. הנה כל אחד ואחד עובר עליו מעברים בתבערת המדורה של שבעים אומות, וכל אחד בוודאי מרבה בהתבודדות לה' שינצל מהתאווה, ובפרט עכשיו בימי השובבי"ם מרבים בתיקונים וכו', ודבר יסודי מאד שצריך לתקן בענין זה הוא, שבני הבית ילכו בצניעות ושלא יכשילו ח"ו אחרים, כי איך יתכן שיעמוד 'ברסלבער חסיד' ויזעק לה' "העבר עיני מראות שווא" וכשבני ביתו יוצאים לרחוב הם מכשילות אחרים, אתמהה?! ואין אנו נכנסים לפרטים, כל אחד ישאל לרבו ע"ז ו'צאי לך בעקבי הצאן', אבל בוודאי שהמהדר בצניעות מוסיף יראת שמים לילדים ומכניס קדושה לביתו, וידוע מה שפסקו הביד"ץ פעיה"ק שאסור לנשים לילך כל הבגדים הצמודים וכדו' אשר מכשיל מאד כידוע, וידוע הסיפור עם בת רבינו וה'טיכאלע', שאמר לה רבינו שבדורות שלנו המוחות חלושים וכל דבר קטן יכול לבלבל, וק"ו בדורינו 200 שנה מאותו דיבור מה נענה אבתריה.

ע"כ טייערע ברידער עורו נא התעוררו נא והתחזקו נא בסוף ימי השובבי"ם האלו, בעת חשבון הנפש איך לתקן עצמנו בעניני הקדושה, בל נשכח את עיקר מצוות הנשים שהקב"ה אמר לחוה בעת שבראה "היי צנועה", ונקפיד שבני ביתנו ילכו בגדים רחבים וארוכים בענין שלא יכשילו בצאתן לרחוב, ובזכות זה בוודאי נזכה לבנים ת"ח וצדיקים אמת'ע ברסלבער חסידים.

הכותב וחותם מ. ה.

ואלה יעמדו על הברכה

ידידנו היקר הר"ר **נחמן יצחק דורנבלט** הי"ו לרגל הולדת הבן למז"ט	חברנו היקר הר"ר **שמעון דוב בראנדסדארפער** הי"ו לרגל שלישי למילה לבנו שלמה נ"י	חברנו היקר הר"ר **ישראל יעקב שפירא** הי"ו לרגל הולדת הבת למז"ט	ידידנו היקר הר"ר **שלמה הכהן ליפשיץ** הי"ו	ידידנו היקר הר"ר **בנימין ויצהנדלר** הי"ו

יתן ה' שובע שמחות באהלם, שיזכו לגדלם לתורה ולחופה ולמעש"ט. ולרוות מהם ומכל יו"ח מלא חפניים נחת דקדושה. מתוך נחת והרחבת הדעת וסייעתא דשמיא. ובכל אשר יפנו יעשו ויצליחו

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

ע"י

איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון י' | פורים תשע"ב

נקודת החבר

שמואל אנשין

"הוא נחמתינו"

"צדיק!!"

המושג צדיק' בברסלב, הוא הרבה מעבר לאדם קדוש פועל ישועות, שהותיר אחריו ברכה בדמות ספרים קדושים.

עבורנו הצדיק הוא כל חיותנו וכל תקותינו, כי מעבר לעצות ולספרים שהותיר לנו רבינ"ל, הותיר לנו יותר מכל אותו עצמו - את כוחו הגדול ואת רוחו החיה, וזהו אמנם מה שהפך את חסידי ברסלב בכל הדורות לחסידים "חיים" ביותר.

כי זאת עלינו לדעת שיחודה של חסידות ברסלב איננה בכך שהיא עשירה בעצות, כי רבינו בכוחו הגדול לא רק גילה לנו עצות נפלאות אלא גם מביא אותנו לידי קיום העצה למעשה, וככל שמקורבים יותר להצדיק כך זוכים יותר שיחדיר בנו את אותו רוח דקדושה שיניע אותנו הלאה לקיום עצותיו, **ואם כן פשוט וברור שכל השקעתנו צריכה להיות בה'התקשרות לצדיק' שמסוגל להוריד מאתנו את אותם מחסומים כבדים המונעים אותנו מכל דבר שבקדושה, וכדברי מוהרנ"ת ש'צריכין לשוטט ברחובות ובשווקים לבקש את שאהבה נפשי הוא הצדיק האמת'.**

אך כפי גודל הענין כך גודל המניעות, ואם יש כאלו שלא מבינים מה חשוב כ"כ בהתקרבות להצדיק, הרי שהבע"ד יודע גם יודע את גודל מעלת המתקרבים להצדיק האמת, ויודע היטב שכשיתקרב אליו אדם לא תהא תקומה למכתו, ו**"לא יהיה דרגא בעולם שהצדיק לא יביאו לכך" (חיי"מ 'מעלת תורתו' אות שנ"ד), גם יודע הוא היטב שאפי' "הפחות שבאנשי אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאוד" (שם אות שי"ד 'מעלת המתקרבים אליו'), ובהתאם לכך הוא גם מרכז את עיקר כוחו וחילותיו בכדי למנוע אותנו מלהתקרב להצדיק**, וכדברי מוהרנ"ת שעיקר מלחמתו של המן עמלק הוא לנתק אותנו מהצדיק, הוא יניח לנו לעשות עבודות גדולות ולחשיג השגות נעלות, ובלבד שלא נתקרב לרבינ"ל.

ומי שכן יודע ומנסה להתקרב ולהתקשר להצדיק, איז עוברים עליו כל ה'שבעה מיתות', לא לחינם אמר לנו (שם אות ש"א) ש"אם היו לוקחים מכם היצה"ר היו הולכין ומקלחין צינורות מלאים דם"..., כי היצה"ר אכן יודע היטב שבזה תלוי ועומד כל תקותינו לצאת מחושך הגלות, **ואם כן נשאלת איפוא השאלה היאך זוכים לכך? היאך זוכים שרוחו של רבינו הק' תפעם בתוכנו? היאך זוכין להיות מהכיתה השלישית ה'אפויים בלב' הצדיק, ולא רק מהאלה שבאין לשמוע תורה או לחטוף שיריים?!**

והתשובה היא, בראש ובראשונה עלינו להכיר בכך! עלינו להכיר שאנחנו בלי הצדיק איננו מסוגלים לשום דבר! וכלשון מוהרנ"ת בחיי"מ: (שם אות רצ"ט) "כי לאחר שכבר הצדיק נמצא בעולם אי אפשר להתקרב להשי"ת באמת בשום אופן כי אם כשזוכין להתקרב אליו".

גם עלינו לדעת, שרבינו הוא זה ששב בתשובה עבורנו, והוא גם זה שמעלה את כל התפילות ובונה מהם את המשכן, וכשנכיר במציאות זו ונכיר בחיוניות שיש בהתקרבותינו אליו, אזי יש לנו את כח התפילה שהוא הוא ה'בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה' בדרך לשבירת כל מידה והשגת כל השגה.

שהרי העיקר הוא התפילה, וכלשונו הברורה של מורנו ר' נתן (ליקו"ה הל' שלוחין ה') "צריכין לשפוך דמעות כמים שיזכה למצוא את הצדיק ולהתקרב אליו" ע"כ. וכפי שמסופר על ר' שמואל שפירא שפעם שאלו מאן דהו על מה צריך לבקש ב'התבודדות', ענהו ר' שמואל: "חלק נכבד מהזמן תקדיש עבור ההתקרבות לצדיק ויתר הזמן תתפלל על שאר העניינים!" כי אכן 'דדא ביה כוליה ביה'.

ואחר כך יש לנו כמובן את היסוד העיקרי בהתקרבות לרבינו, הלא הוא דעתו הקדושה שהם ספריו הקדושים, המגלים לנו מה בעצם תפקידנו ומה עלינו לעשות, ובכוחו של הלימוד בספריו לשנות אותנו גם ע"י עצם הלימוד בהם, [כשלומדים בהתקשרות אמיתית וברצון אמיתי להתקרב להשי"ת, ולא סתם כלומד חכמה ודרוש נאה] וכמסופר ב'כוכבי אור' (אנשי מוהר"ן אות י"ב) על מוהרנ"ת, שאחר ששמע מרביז"ל את התורה 'הניעור בלילה' (ליקו"מ נ"ב) [בענין הביטול לאין סוף ב"ה] רצה לצאת לשווקים ולזעוק "מה הם חושבים לעצמם, הרי יש רבי בעולם" וכו'. ומסביר ר' אברהם, שבעת אמירת התורה המשיך רבינו על מוהרנ"ת את כל ההשגות שעליהם דיבר באותה תורה, ומוהרנ"ת זכה להתבטל לאין סוף ב"ה, עד שמעוצם ביטול היש רצה לצאת לשווקים ולצעוק כנ"ל. כי כאמור מעבר לעצות עצמן שיש לנו בספרי רביז"ל, יש לנו את רוחו הקדושה המרחפת ומשוטטת בינות לדפים, והיא זו שיכולה לשנות אותנו בעצם הלימוד והעסק בדעתו הק'.

איברא, לאו כל אדם זוכה למה שזכה ר' נתן לבטל עצמו כ"כ, אבל גם אנו אם נזכה ללמוד בהם בחיפוש אמיתי אחר רוחו הק', נשתנה כולנו ללא ספק, וכפי שהיו מאנ"ש בכל הדורות שזכו לכך.

ונסיים בתפילה, שנזכה כולנו לנצח במלחמתו של מרדכי - הצדיק האמת, את המן עמלק הם הקליפות והבלבולים המרחיקים אותנו מהצדיק, אמן.

הערת הכותב: מן הראוי היה להקדיש מאמר מיוחד שיברר באופן יסודי את כל חלקי ההתקרבות לצדיק, האהבה לצדיק, הביטול וכו', מכיון שהם יסודות שרבים נבוכים בהם, אך קצר המצע מהשתרע, ועוד חזון למועד.

דבר האיחוד

בשמחה עצומה התאספו האברכים החברים היקרים ל'סעודת ר"ח אדר', שהתקיימה בליל ב' דר"ח באולמי 'בית צבי' השוכן כבוד מתחת לבית מדרשנו הגדול.

אחרי השיחה הנפלאה של הרה"ח יהושע דוב רובינשטיין שליט"א, שתיאר ביד אמן את עבודת אנ"ש בימי הפורים הק', פרצו כל הקהל בריקודים סוערים ועליזים לקול התזמורת השמחה, שנמשכה שעה ארוכה.

דומה שאין הכנה יותר ראויה לימי הפורים הקדושים מלשמוח בשמחה של מצוה.

אך אסור לנו לשכוח את המן עמלק וואס 'ער שטייט אויף אונז מיט א דראנג', ולכן נצא כולנו בחצות הלילה של ליל 'פורים דפרזים' אל עבר השדה אשר ליד קבר שמואל הנביא, שהוא קיים בפשיטות את מחיית עמלק ככתוב 'וישסף שמואל את אגג' ונקיים מה שנאמר בשמואל 'ויזעק אל ה' כל הלילה'.

פרטים ראה בפנים הגליון

אל ישתמט אחד מן המערכה, כי בנפשנו הדבר!

א פריילאכן פורים!

העורך

סיפורי התקרבות

הפעם סיפור ההתקרבות של הרה"ח הנודע ר' שמואל הורביץ זצ"ל, לכבוד יו"ד דיליה – י"ב אדר,
מתוך הספר 'ימי שמואל' שם מתאר באריכות נועם את כל ימי חייו, ועוד ספרים.

הרה"ח ר' שמואל הלוי הורביץ זצ"ל

נולד בט"ז בשבט שנת תרס"ה, בעיה"ק צפת ת"ו, לאביו הרה"ח ר' ישעי' בן אחר בן לבעל השל"ה הקדוש.

אביו היה מחסידי 'חב"ד' וגם הוא נמשך אחריו ביומי ילדותו, עד שהציץ עליו אור רביה"ק כפי שמתאר אותו ביומנו "ימי שמואל":

"...והנה בכל הזמן הייתי עושה תשובה ומחפש האמת בכל הכוחות, והשי"ת עזרני שעברתי על כל זה, אילו כל הימים דיו וכו' אי אפשר לבאר ולספר מה שעבר עלי בכל יום ויום.

ואם היה לי איזה ירידה בעבודת ה' הייתי נופל בדעתי כאילו אין השי"ת מסתכל עלי ח"ו, והייתי מתחיל עוד פעם בעבודת ה' ושוב היו לי ירידות ועליות, וכן היה כמה פעמים בלי שיעור, כי לא היה לי מי שיחזק אותי וידריך אותי.

עד שהשי"ת חמל עלי, ובהשגחת השי"ת היה בצפת אחד מידידי אבי נ"י, רבי יצחק גבריאל ראדזינער שמו, שהיו לו ספרים הרבה והיה משאיל ספרים לכל מיני אנשים.

ופעם אחד באתי לזה האיש וחפשתי בספריו, וראיתי איזה ספר שמלקט לקוטים מספרי צדיקים, ומביא שם ג"כ מאמר מרבינו הק' בתורה "קרא את יהושע" בסימן ו' בלקו"מ בזה הלשון: "שמי שרוצה לחגור מתניו לשוב בתשובה צריך שיהיה לו שני בקיאות, ואפילו אם יעבור עליו מה אל יתרחק מהשי"ת ויקיים 'ואציעה שאול הנך', וצריך להיות בקי ברצוא ובקי בשוב, ואם אינו חזק בזה אין יכולים לעשות תשובה".

וממש נעשיתי בריה חדשה והיה לי כח והתחזקות מזה, אבל עדיין לא ידעתי כלל מרבינו הק', אבל המאמר הזה מרבינו ז"ל נתן לי כח והתחזקות לעסוק בעבודת ה' ובהשתפכות הלב והתבודדות."

* * *

"והנה אנשים מצפת שראו אותי עוסק בספרי רביז"ל, דברו על לבי דברי התנגדות, ושחסידי ברסלב הם משוגעים, ומגלגלים עצמם מההרים ורוקדים עם מגריפה וכו' וכו', ושהזקן (ששבחו אותו כ"כ) היה חולק, וגם סיפרו לי שיש אחד בטבריה שהוא מחסידי ברסלב והרב זרק אותו מהישיבה בשביל חסידות ברסלב.

הכלל, שאין לשער ולספר את כל הדיבורים רעים ואת כל דברי ההתנגדות שדברו על חסידות ברסלב, והכניסו בלבי בלבולים בענין זה, אך אעפ"כ החזקתי בספרי רבינו ז"ל בעקשנות, ואמרתי לעצמי: הלא סוף כל סוף אני מרגיש בהם חיות והתעוררות גדול בעבודת ה' מה שאין אני מרגיש בשום ספר אחר, ואיך אני יכול לעזוב את הספרים האלו שהם כל חיותי, וע"י אלו הספרים אני מרגיש חיות חדש בכל מצוה ומצוה בתורה ובתפילה.

והייתי צועק להשי"ת ומתחנן אליו, שיורני דרך האמת איך להתנהג, ושח"ו לא אעשה נגד רצונו יתברך, והייתי מתיישב בדעתי, והייתי משוה את הלימוד והתפילה ועשיית המצוות לפני שהתחלתי ללמוד באלו הספרים ואיך אני נראה אחרי שאני לומד באלו הספרים, וראיתי את החילוק ממש בין יום ללילה, והרגשתי שהספרים האלו הם חיותי ממש, ואם אני עוזב את הספרים האלה חיי אינם חיים..

והחלטתי במוחי: יהיה מה שיהיה, את הספרים האלה אני לא עוזב! אבל בכל זאת האדם הוא רק אדם, והמח הוא לא תמיד על מדריגה אחת, ומפעם בפעם היו באים לי בלבולים שונים, אולי בכל זאת אני לא עושה טוב, אולי בכל זאת צודקים המתנגדים, והיו נתעוררים אצלי ספיקות ולא ידעתי מה לעשות, וראיתי שאין לי עצה אחרת רק לצעוק להשי"ת שינחני בדרך אמת, עד שהשי"ת היה עוזר לי בכל פעם לראות את החילוק הנזכר לעיל, ושאני אחזיק עצמי במסירות נפש אפי' עם כל הבלבולים והספיקות.

וכך היה אלפי פעמים כמה שנים שהיו לי הספיקות והבלבולים, ואני הייתי מתחזק בתפלה וצעקה ושועה להשי"ת, ובתהלים הרבה, ובלימוד התורה ובקיום המצוות, והייתי תמיד משוה בין קודם שידעתי מאלו הספרים לבין אח"כ, והייתי מחליט בדעתי שבשום אופן לא אתן שינתקו אותי מאלו הספרים".

וכך עלה ונתעלה בדרכי רביה"ק ביתר שאת ועוז.

כמו"כ ידוע על נסיעתו במסירות נפש ממש אל משאת חיינו ציון רבינו הקדוש והנורא, שם נותרו לו חיין לשלל בדרך נס, הלא הוא כתוב על ספרו 'ימי שמואל' בארוכה, ואכמ"ל.

אחר חתונתו בא לגור ולהשתקע פה בעיה"ק ירושת"ו, והתרועע יחד עם אנ"ש דפה בחיבה עצומה, כן הירבה לנסוע לציון הרשב"י במירון ואף קנה שם דירה, בעשותו שם לילות כימים בתורה ועבודת ה'.

שמואל זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו בהוציאו לאור עולם במס"נ ממש את כתביו של מורינו ראבר"ן ספרו הנפלא 'ביאור הליקוטים', בו תווה דרך מיוחד להעמיק בספר הקדוש והנורא 'ליקוטי מוהר"ן',להוציא ממנו את המעשה אשר נעשה והדרך נלך בה. ואף הוא עצמו הדפיס ספר מיוחד בשמו יקבנו 'יעלת חן', שם ליקט את כל הפירושים על תורה א' 'אשרי תמימי דרך', יחד עם התורה והתפילה שעליה, כדי שיוכל כל אחד אשר איוותה נפשו לילך עם התורה שיהיה לו הכל מוכן ומזומן לפניו כשולחן הערוך.

בערוב ימיו הסתגר בביתו ולא יצא ממנו כמעט רק לתפילות בציבור, וישב בביתו בעסקו בעבודת ה' ובהשגות אלוקות.

נפטר י"ב אדר שנת תשל"ב בשם טוב, בהותירו אחריו משפחתו הברוכה ההולכים בדרך ה' ע"פ דרך רביה"ק, ונטמן במרומי הר הזיתים.

בנותן טעם לציין סיפור מופלא אשר אירע בהלוויתו. ר"ש ציווה לפני מותו שיוליכו אותו דרך ה'סילוואן' (הכפר הערבי למרגלות ה'כותל המערבי') ושם יעברו דרך מעין השילוח 'מקוה ר' ישמעאל כהן גדול' ואם יתאפשר יעשו לו שם את ה'טהרה'.

ואכן קיימו את דבריו והלכו עם המיטה דרך ההר ליד ציון האוה"ח הק', היות והיה שם דרך כבושה, והיה מסוכן מאד עקב המעבר הצר והמדרגות ואף הערבים אחרי הטהרה זרקו עליהם אבנים...

'מי יתן והיה לבבינו זה ליראה אותו כל הימים' - לבו הבוער והחם של ר' שמואל לכל דברי רביה"ק וקיום עצותיו בתמימות ופשיטות במסירות נפש, הלוואי ונזכה גם אנו למעט דמעט, אשרי לו!

דע את האויב!

שמואל דוד שטרנפלד

זכור את אשר עשה לך עמלק...

ז..ז..זכור..רר.. הדגיש הבעל קורא בקול - בשבת 'זכור' שעעל"ט - כל מילה, דייק באותיותיה, דיקדק בטעמיה, ואף הנשים והטף באו והתאספו בבתי כנסיות בדממה לשמוע זכירה זו, שקם עלינו עם כזה אשר בשם עמלק יכונה ובא למלחמה עם ישראל אחר יציאתם מגלות מצרים, וכאשר הרים משה ידו וגבר ישראל ויחלוש יהושע את עמלק לפי חרב וגו'.

הבה ונתבונן מהו הזכירה המיוחדת הזו לזכור מעשי עמלק?

עוד צריך להבין מהו הדיוק אשר כתבה התורה מתי ואיך התרחש סיפור זה, והדגישה פעמיים שהיה 'בדרך' בצאתכם ממצרים אשר קרך 'בדרך'?

ועל כולם, מהו דרך המלחמה באותו עמלק, מהו דרך המלחמה שהיה אז ומהו התכסיס הפלאי הזה של הרמת ידים? ומה הקשר לחרבו של יהושע?

וע"י ההעמקה בדברים אלו נבין גם אנו את הדרך למלחמה בעמלק הפנימי שבנו, ומה תפקידינו בימי הפורים הק' הבאים עלינו לטובה, בס"ד.

* *

צא ולמד מה היה מצבם של כלל ישראל ביציאתם ממצרים, האורות הגדולים, שידוד המערכות, כל הבריאה כולה ראתה עין בעין אהבת החושק לנחשק (עי' אוה"ח הק' פ' יתרו) אהבת ה' לעמו, 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי'. אנשי דור המדבר - דור דעה היו שרויים באותה שעה בהתרוממות הדעת, בעצם היום הזה יצאו מטומאת מצרים והגיע בין רגע לדרגת נבואה, עד שאין הפה יכול לספר והדמיון להשיג את גדלות ישראל באותה שעה.

אבל בכדי להגביר אהבת ישראל לתורתינו הקדושה, וכדי שיגיעו בכוחות עצמם וב'איתערותא דלתתא' לקבלת התורה, לקח ה' מהם כל האורות ויצאו למדבר הגדול והנורא 'נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין בו מים' (דברים ח, ט"ו) - אין מים אלא תורה, שלא נשארו אצלם האורות שהיה להם ביציאת מצרים, 'ברפידים - ברפיון ידים שרפו ידיהם מן התורה' כידוע, ואז בתוקף החשכות שבא להם ובעת חלישות דעתם וניסיונם להתחזק ולחזור למדרגתם, בא עמלק וצינגם מרתיחתם ואמר להם: "כבר רפו ידיכם נחשלים אתם ולא יראי אלוקים ויזנב בך" אז דיקא נבהלו ישראל מפניו.

וכן בדרך זו המשיך המן בן המדתא האגגי נכדו להחלישם בשעתם הקשה, ובדברי דלטוריא שלו אמר לאחשורוש 'ישנו עם אחד' וביארו חז"ל כוונתו שאמר 'אלוקיהם של אלו ישן הוא' כיון שישנו מן המצות, ואף לישראל עצמם אמר כן כמבואר בדבריהם ז"ל כמה פעמים שהיו ישראל אז בסוף הגלות ממש בסוף שנת השבעים לגלות בבל, ואז אמר המן לישראל ששוב אין חפץ בהם השי"ת מאחר שנהנו מסעודתו של אותו רשע וישנו מן המצות, ומזה נבהלו ישראל ונפלו בדעתם מאותו צר הצורר כנ"ל.

* *

ומהו באמת דרך המלחמה באותו חלישות כח שמחדיר בנו המן עמלק הזה?

הבה ונפתח שוב בפרשת בשלח בפסוקי מעשה עמלק ונדקדק בפסוק ט' שם: "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנוכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלוקים בידי". ובהמשך בפסוק י"ג: "ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב" ופירש"י: בחר לנו אנשים: גיבורים ויראי חטא וכו', ויחלוש יהושע: חתך ראשי גיבוריו ולא השאיר אלא חלשים ולא הרגם כולם מכאן שע"פ הדיבור נעשה.

והביאור בזה ע"פ רש"י בפר' קרח 'יצאו ניצבים: בקומה זקופה' עכ"ל, וכן הוא בכל התורה ביאור המילה 'ניצב' היינו ניצבים בגאון ועוז 'בקומה זקופה', וזהו גם לשונו של משה רבינו ע"ה מחר אנוכי 'ניצב' היינו ניצב בתוקפא ובגבורתא נגד הצר הצורר עמלק הרשע, ואף יהושע לקח עמו אנשים גיבורים יראי חטא ולאו דוקא גיבורים בכח גופני (ואולי בכח גופני באמת חלשים היו), ויראת חטאם היינו שיראים מחטאם שלא יבא עליהם, אבל לאחר שנכשלו בחטא אינם חוזרים לאחור ונופלים ליאוש ח"ו אלא מאמינים בעצמם ויודעים רצון בוראם מהם בעת הזאת, כמבואר הרבה במכתבי מהורנ"ת שגרוע מאוד הוא מה שקוראין

"איבער טראכטין" וגם אז אינם מתיאשים ונשארים ניצבים בתקיפות נגד עמלק.

ומזה בא להם נצחונם שהחלישו את עמלק ואת עמו והשאירום חלשים בפנימיותם, וכשכבר היו חלשים בלבם אז כבר היתה ישועת ישראל קיימת מאליה, ורמז לזה שמעתי 'המן מן התורה מנין שנאמר המן העץ' (גמרא), היינו שהנחש הקדמוני - שרו של עשיו ועמלק, דחף את חוה להפילה על העץ כידוע, כדי להראותה הנה נפלת ושוב אין בך הכח להלחם נגדי לבלי לאכול מהעץ כציווי השי"ת, וזה אשר גרם לה החטא, ולכן השיבו להמן מחשבתו אשר חשב על היהודים על ראשו, שהשיבו לו מחשבת יאוש זו בראשו לחתוך ראשי גיבוריו להחלישם, כי עי"ז ממש שאנו עומדים כנגדו בתוקף ואומרים לו איננו רוצים בהבליך ומאמינים אנו בגילוי הנפלא שגלה לנו רביז"ל, שאף בנוקבא דתהומא רבא עומד השי"ת ומצפה אף להגרוע שבגרועים שבישראל, ואף אני בתוקף חשכת גלותי עדיין יש לי תקוה ולא אבדה תוחלתי מה', עי"ז ממש נאבדת תקותו ותוחלתו ונשאר חלש ואינו יכול להם לישראל.

וכן מורה לשון 'ויחלוש יהושע' שדקדקה התורה לכתוב לשון זה שלא מוזכר כ"כ בתורה (אם בכלל), שהחליש יהושע את עמלק ע"י שחתך ראשי גיבוריו, שהפריד דעתם ומוחם מלבם וכלי מעשיהם ע"פ הדיבור בחי' אמונה (ליקו"מ תו' י' ועוד), וע"י שעמד בתוקף כנגדם עי"ז נחלשו דיקא וכנ"ל.

ואף מרדכי - מר דרור, צדיק האמת, חקר ודרש והבין בכוחו הזה של המן, ולכן עמד בעוז כנגדו ולא כרע ולא השתחוה בריש גלי כמודגש במגילה כמה פעמים 'ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה', ולא ניסה להחביא עצמו לבל יתראה לפני המן הרשע שלא יצטרך להשתחוות לפניו, לפי שידע שכל כוחו של המן הוא דיקא הפחד והבהלה מפניו, ומפלתו אף גם בדרך זו היתה כשהראתה אסתר ללא שום פחד באצבע כלפי המן 'איש צר ואויב המן הרע הזה', ומיד נפל כוחו ונבעת לפני המלך והמלכה, וזרש אשתו וכל אוהביו גם הם ידעו והבינו דבר זה באמרם 'אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו, לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו', כי אם מרדכי היהודי הצליח לעמוד נגדך בתוקף ועוז ממילא נפול תפול לפניו מעצמך, כי כל כוחנו הוא רק כשהוא מאמין בחלישותו נגדנו וכנ"ל.

וזהו החיוב המיוחד לזכור בכל יום מעשה עמלק, כדי להכנים בלבנו ענין זה להתחזק אף לאחר הנפילה, 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור - מדורו של משה עד דורו של שמואל, ומדורו של שמואל עד דורו של מרדכי, ומדורו של מרדכי ואסתר עד דורו של משיח' שנהיה בקיאים בשני הדרכים בדרך בצאתכם ממצרים היינו בחי' רצוא, ובין בדרך אשר קרך בדרך בחי' שוב, בכל הדורות ובכל הדרכים בכל מצב שהוא זה דרכנו אשר נלך בה כדי למלאות תפקידנו בעולם ולזכות לתכלית הנצחי אשר רוצה ה' מעמנו.

"אך לא בעי ישלח יד בפידו להם שוע', שאפי' אין ישראל עושים מצוה לפני אלא מעט כפיד של תרנגולים שמנקרים באשפה אני מצרפם לחשבון גדול".

"ואתם תבינו אחי ורעי - כותב מוהרנ"ת במכתבו הנפלא ערב פורים (מכתב ש"ג) - **כי כל דברי חז"ל הנ"ל קשורים ומחוברים זה בזה היטב, כי הזהיר אותנו לבל יבהילו אותנו רעיוננו והיסורים והרפתקאות העוברים על כל אחד וחסרון הפרנסה וכו', כי כל היסורים הם רק כתרנגול המנקר באשפה והכל לטובה לנצח וכו', כדי שיזכו לחיי העוה"ב וכו', ואם תרצה לומר, האמת בודאי כך אבל במה אזכה להעוה"ב מאחר שאני יודע בנפשי מיאוס מעשי ומיעוט מצוותי ותורותי, על זה אמרו מיד 'דבר אחר אפי' אין ישראל עושין מצוה לפני מעט כפיד של תרנגולים המנקרים באשפה אני מצרפו לחשבון גדול"**

ולמעלה מזה כותב: **"ואני מחיה את עצמי בזה מאוד, כי הטוב שלנו עתה הוא ממש כתרנגול המנקר באשפה, שמתוך האשפה הוא מוציא איזה חצי גרעין של שעורים או חיטים וכיוצא, וכן חוזר ומחפש כל היום עד שמוצא בכל פעם איזה חלק מפירור לחם המוטל באשפה ובזה מחיה עצמו, והשי"ת ברחמיו העצומים מבקש מישראל עם קרובו שעל כל פנים יחיו עצמן בזה כי הוא מצרפן לחשבון גדול" עכ"ל. כי 'פורים' לשון 'פירורים' לחיותנו מפירורים המוטלים באשפה**, וע"י שאנו עומדים בתוקף ועוז נגד עמלק להתחזק בפירורים אלו ע"י נחלש כוחו ונופל נגדנו כנ"ל.

וזהו מה שהאריך רביה"ק זיע"א בלשונו הטהור: **"און היינט... ועכשיו..." והבין ר' נתן דעכשיו שיש נחל נובע מקור חכמה כל ההתחלות מפורים**, וע"פ דברינו היינו שעכשיו שהוריד וגילה לנו רבינו ענין השני בקיאות ברצוא ובשוב, דיקא עכשיו 'עיקר ההתחלות מפורים', כי מתחילה היו כל ההתחלות מפסח שידעו איך לילך בדרך בצאתכם ממצרים בדרך הרצוא, ועכשיו... גילה רבינו הבקיאות גם בדרך אשר קרך בדרך נחש שרף ועקרב וגו' בדרך השוב, דיקא עכשיו עיקר ההתחלות מפורים, כי ע"י שיודעים אנו דרך זה לחזק עצמנו כנ"ל ע"י דיקא נוכל להתחיל מחדש ולהתקרב אליו יתברך וכנ"ל, 'וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם - היינו זכירה זו - לא ימוש מזרעם' להינצל מקליפת המן עמלק ולזכות לקדושת מרדכי ואסתר, שיהא השם שלם והכסא שלם במחיית זרעו של עמלק אמן.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

כיום מפורסמים שני מקומות כ"קברי מרדכי ואסתר". האחד הוא בכפר ברעם אשר בגליל העליון, והשני הוא בעיר 'חמדאן' אשר בפרס – אירן. בשני מקומות אלו נעסוק בעז"ה במאמרינו, אולם האמת היא כי ישנם עוד שיטות ומסורות שונות על מקום קברה של אסתר המלכה.

כך למשל מוצאים אנו את גאון עוזנו מוהרנ"ת אשר ביומנו, כשהוא מתאר את ביקורו בעיה"ק טבריה בקברי האמהות, מזכיר הוא כי יש אומרים שגם אסתר המלכה קבורה שם, אולם מסתייג ומוסיף "ויש חילוקי דעות על קצת מהנ"ל, אבל עכ"פ לפי דעת כולם מונחים שם הרוב מהצדקניות הנ"ל אשרי להם". יש המציינים אותה בצפת, ישנם המצרפים אותה עם שבעים הזקנים בעוורתא ואילו ב'מסע מירון' כותב שהיא טמונה באיזור גוש חלב. גם בפרס עצמה, לבד מהסברא הרווחת שמרדכי ואסתר קבורים בחמדאן, ישנה המסורת שכתב רבי יעקב שליח רבינו יחיאל מפריז שמציין את הקבר בשושן הבירה עצמה, (כיום הכפר "שוש" מקום קבר דניאל (הוא התך שנהרג ע"י המן) היכן שהתגלו בתקופה האחרונה שרידים של ארמון המלך אחשורוש ועוד חזון למועד לסקור את הגילויים המרעישים שנחשפו שם).

מה היה בסופם של מרדכי הצדיק ואסתר המלכה לאחר שוך אירועי המגילה ונס פורים? הדבר אפוף מסתורין ועדיין לא מצאנו דעה ברורה בזה, ישנם מדרשות חלוקות ואי"ה כפי מיסת הפנאי נזדקק גם לשאלה מרתקת זו, שהפתרון לה הוא גם פתרון הספק היכן קבורים הני צדיקי, בפרס או בארץ ישראל?

מ'חמדאן' האיראנית - ל'ברעם' הגלילית

הכפר העתיק והחרב 'ברעם' שוכן כבוד במרומי הגליל העליון צפונית לגוש חלב. את עיקר פרסומו קנה לו כתוצאה מבית הכנסת המפואר העתיק הנמצא בשטחו, בית כנסת זה, שעל פי המסורת עשאו רשב"י, השתמר בצורה גבוהה יותר מכל בית כנסת קדום אחר בארץ ישראל. מיוחדת היא החזית הדרומית של הבנין הפונה לכיון ירושלים, ששרדה כמעט בשלימותה ומעוררת התפעלות לכל המבקר בה. אולם מעניין שבכותל דרומי זה מצויות גם דלתות הכניסה לבית הכנסת, מה שלא כל כך מתאים עם הנפסק להלכה שאין פותחין פתח בית הכנסת אלא כנגד הצד שמתפללים בו (או"ח סי' ק"נ סעי' ה'). ברוח ימי הפורים הבעל"ט יש המציינים בבדיחותא שהתפילה לעבר פתחי בית הכנסת אילצה את יהודי הגליל להגיע בזמן לתפילה, מחמת הבושה שתאחז באיש שיעיז להכנס לבית הכנסת באיחור כאשר עיני כל הציבור נשואות באופן תמידי לעבר הדלתות... (מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל ח"ב עמ' 359). מסביב למקום פזורים שרידים של בתי היישוב, ביניהם ישנם חורבות של בית כנסת נוסף המיוחס לעובדיה הנביא, הקבור גם הוא בברעם.

דרומית לכפר משתרע יער עבות הזרוע שבילים מפותלים, ומי שינסה לחדור לעומקו ללא ידיעת השטח עלול לתעות בו עד שלא ימצא את הדרך החוצה. דומה כי הציוויליזיה האנושית עדיין לא נגעה ביער זה והניחה לו להשאר בצורתו עד היום הזה. בטבורו של היער מצויה חורבה עתיקה הבנויה אבני גזית ענקיים, באיזהו שלב התמוטטה כנראה החורבה והפכה לגל של אבנים גדולות, כשרק פינה אחת נשארה כעדות לגודלה ותפארתה של החורבה. בקצהו של גל האבנים לצד צפון ישנה מצבה קטנה שנקבעה לפני שנים ספורות ועליה חרוטות המילים "קבר מרדכי ואסתר".

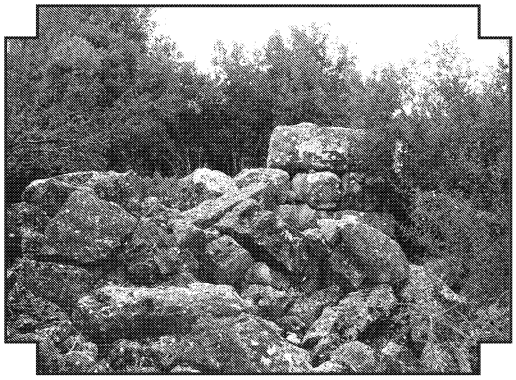
אם נעקוב בספרי המסעות העתיקים, נראה שהם מזכירים את קבר אסתר המלכה בכפר ברעם, כל אחד מתאר את המקום בצורה אחרת, רבי מנחם בן פרץ החברוני מתאר את הקבר "**בתוך סלע אחד**", תלמיד הרמב"ן בתוצאות ארץ ישראל מצייר "**פי המערה למעלה ואבן גדולה מכסה את פיה**", אחרים כותבים "**מערה סגורה**", "**כוך של אבן**" ואילו רבי משה באסולה מתאר תיאור הקרוב ביותר למצב כיום: "**גל של אבנים ואילן רוביר"ו לציון**".

אם נתבונן בחורבה הקיימת כיום, אותה ציינו זקני צפת, ובראשם רבי דוב זילברמן, שהוא קבר מרדכי ואסתר, דומני כי כל המסורות יכולות להתאים. יכול מאד להיות שהחורבה מכסה על מערה סגורה שנחקקה בתוך הסלע, אשר פיה למעלה ואבן גדולה מכסה אותה, וכיום ישנו גל של אבנים מעל כל זאת. זה המקום שגם ארגון 'קדמונינו' מציינו, והוא הקבר אליו נוסעים כל השנים, וישנה גם מסורת מאנשי צפת שהיו נוסעים למקום בכל שושן פורים וקוראים את המגילה ואוכלים ושותים ושמחים (אגרת יחוס האבות).

בית הכנסת העתיק של רשב"י בברעם

יש לציין כי ברוב רובם של המקורות הנ"ל לא מופיע דבר קבורתו של מרדכי הצדיק במקום, אלא כולם כותבים רק אסתר המלכה. היחיד שמציין כי גם מרדכי קבור כאן, הוא ספר "סדר הדורות" שלדבריו משמע שאכן בתחילה נקברו מרדכי ואסתר בפרס, ולאחר מכן העלו את עצמותיהם לכפר ברעם, וזה לשונו: "כתב גלילות ארץ ישראל, בכפר ברעם נקברו מרדכי ואסתר, הביאו אותם מארץ עילם". ואילו ר' מנחם בן פרץ החברוני טוען שמדובר בצוואת אסתר המלכה "אשר ציותה בחייה לכורש בנה להעלותה שמה".

ברעם, מימין שריד של החורבה שהפכה לגל אבנים

אמנם בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" מבטל את המסורת על חורבה זו, ובמקום זה הוא מראה את קבר אסתר המלכה בבור עמוק מרובע שנמצא סמוך לכביש ממול הכניסה לאתר הארכיאולוגי של ברעם. את הבור תוחם גדר אבנים שגילו ככל הנראה כמה עשרות שנים בלבד, ואינני מבין כיצד החליט שתיאורי ספרי המסעות מתאימים לבור זה. אין מדובר כלל ב'מערה' ולא 'גל של אבנים' ובוודאי לא מערה סגורה. התיאור היחיד שניתן אולי להלום הוא "פי המערה למעלה" אולם בתיאור היחיד הזה יש גם המשך "ואבן גדולה מכסה את פיה" מה שלא יכול להתאים לבור גדול כזה. כמו כן לדעתו "מערה סגורה" הכוונה שבאמת המערה פתוחה לגמרי אלא היות שמחמת עומקה אין גישה לתוכה כתבו "מערה סגורה"... חושבני שדבר שפתיים אך למחסור להתמודד עם 'טענות' מסוג זה.

הגדר מעל הבור המרובע מול הכניסה לברעם

גם כאן אנו רואים כיצד "המילה הכתובה והנדפסת" תופסת בספר הנ"ל מקום חשוב יותר ממסורת ברורה בעל פה, ובעוד שזקני ירושלים החיים איתנו לאויט"א זוכרים בבירור כיצד רבי בערל זילברמן היה לוקח אותם לקבר מרדכי ואסתר אשר ביער ברעם, לא בוש בספר הנ"ל להביא 'עדות' מד"ר כהנא "בשם הרב דב זילברמן כי סמוך למקום זה שאנו מציינים היו שרים וקורים במגילה כשירה ביום הפורים"... כמו כן בספר הנ"ל מציין בסמיכות לבור זה גם את קברי ר' נחמן קטופא ומר זוטרא, ועל המקומות שציין קדמונינו כותב שזה בטעות. אין כאן המקום לציין את כל הגיגיו, ובעז"ה בהזדמנות אחרת אי"ה נוכיח כי בוודאי אין לזוז מהמסורת שקיבלו הזקנים, והקברים הם היכן שציין קדמונינו.

כעת, אם ברצוננו לנסוע לקברי מרדכי ואסתר אשר באיראן, נצטרך קודם להתחבר לאנשי נטורי קרתא ולתאם פגישה עם הנשיא "ירום הודו" מחמוד אחמינידז'אד ימ"ש וזכרו, או שנתגייס לשורות "וועד הרבנים" ולהצטרף עם המנין שהם מארגנים בפורים בקברי מרדכי ואסתר בחמדאן...

העיר חמדאן אשר באירן, ידועה היתה מאז ומתמיד כעיר יהודית ובתקופת הנוסע רבי בנימין מטודילה (ה' רפ"ב) התגוררו במקום כשלושים אלף מישראל

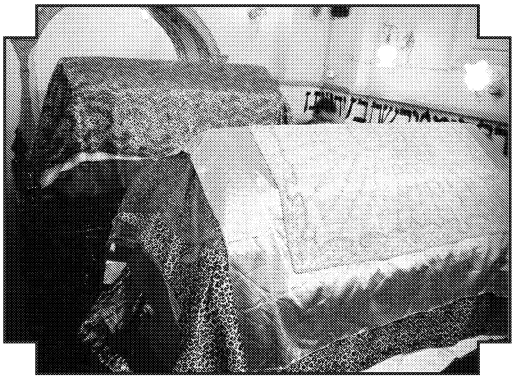
והוא מציין כי "שם לפני כנסת אחד קבורים מרדכי ואסתר". בשנת תר"י ישנה עדות כי מתגוררות במקום 500 משפחות יהודיות, והנוסע הלא הוא בנימין השני, כותב: "בפנים מחומת העיר, סמוך לקצה גבולה, עומד בנין גדול ומהודר, ובו חדר אחד, ובחדר ההוא נמצאים שני קברים הנפרדים זה מזה, המכוסים באדרות יקרות ועליהן כתובים טורים אחדים בעברית, ורק שני שמות מהם נכרים. השם האחד מצד שמאל – אסתר, ומצד ימין – מרדכי. הבית הוא קנין לעדת ישראל שמה. פעם אחת בחודש יבואו שם להתפלל ובחג הפורים יקראו שם את המגילה". ישנם המציינים כי היות ובתקופת הפורים יורד במקום שלג כבד, היו היהודים עושים בובת שלג כדמות המן, וכאשר היה נמס היו מקיימים בכך "מחיית המן עמלק".

בעשרות השנים האחרונות שלפני קום המדינה ועליית יהודי פרס ארצה, נמנו במקום כ-2000 נפש, שהיו נתונים לגזירות קשות והתנכלויות חוזרות ונשנות מצד שכניהם המוסלמים. אף ילדים קטנים היו נתונים למרמס ומידי יום ביומו היו סופגים יריקות, קללות ומכות. היו אף יהודים שנאלצו להמיר את דתם. לשיא הסבל הגיעו הדברים בשנת תרמ"ט כאשר הגיע לעיר מוסלמי שיעי קנאי בשם מולא עבדאללה, והצליח להשפיע על הערבים לפגוע ביהודים ולראות בהם אויבים בנפש. רק לאחר נקיטת פעולות בינלאומיות מצד הברון רוטשילד ועוד, נרגעו הרוחות בעיר.

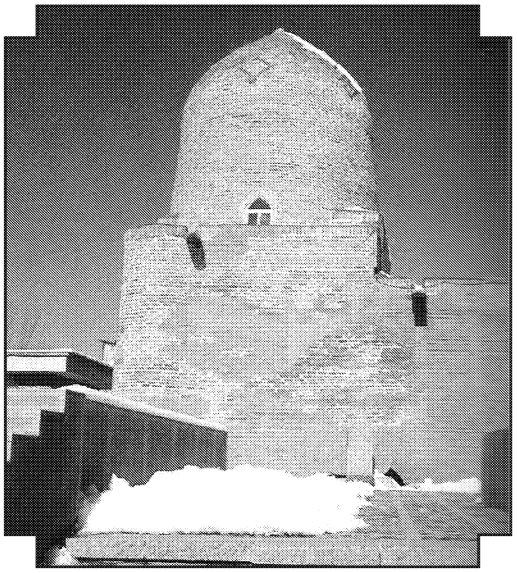
ומכאן לשאלה הידועה, היכן באמת קבורים מרדכי ואסתר, האם בארץ או בחוץ לארץ?

מצבת מרדכי ואסתר ביער ברעם

מצבות מרדכי ואסתר בחמדאן

קבר מרדכי ואסתר בחמדאן מבחוץ

הדבר ברור שלאחר נס פורים עלה מרדכי הצדיק לארץ ישראל, הוא נמנה בין הבאים עם זרובבל כ"**מרדכי בלשן**" (עזרה ב', נחמיה ו') בהמשך אף שימש בבית המקדש כממונה על הקינים, כמו שמפורש במסכת שקלים (פ"ה מ"א). אולם אין בכך ראיה שלא חזר לפרס, בפרט לאחר שמסתבר כי אסתר המלכה נשארה שם כמלכה, וכאמו של המלך כורש או דרויש. יתכן גם שנהג כמו זרובבל שעלה לארץ ישראל וחזר לבבל הלוך ושוב.

אם ננקוט כדבריהם של בעל סדר הדורות והנוסע ר' מנחם בן פרץ החברוני, הרי שבתחילה נקברו בפרס, ולאחר מכן, אולי כתוצאה מצוואתה של אסתר, הועלו ארונותיהם לארץ ישראל ונקברו בברעם. ולכן יתכן שמקום הקבורה הראשון נשאר קדוש ליהודים. כאן המקום לציין כי בתקופת הראשונים בשנת ה'ק"ע לערך, מלך באיזור זה המלך **יזדגרד**, שאשתו היתה יהודיה בשם "**שושן-דוכת**", ישנם הטוענים כי הקבר בחמדאן הוא בס"ה קברה של אותה מלכה יהודית ועקב הדמיון לאסתר המלכה טעו במשך השנים והחליטו שזהו קבר אסתר המלכה. אולם טענה זו אינה מתיישבת עם העובדה שמקום מצויה גם מצבת מרדכי הצדיק. ועדיין הדברים טעונים בירור יסודי.

נאר דער רבי'ש

אברהם יואל דורנבלאט ב"ש

המשפט "נאר דער רבי" מזכיר לכולם את השיכרות של פורים, איך שכל אחד ואחד מאנ"ש כשזוכה להגיע ל'עד דלא ידע' בוקע מגרונו דיבורים חמים כגחלי אש בגדולת רביז"ל, ומי שנכנס לברסלב'ר שול ביום הפורים רואה "קיפקע'ס" של אנ"ש איך שמנסים להוציא מהעובדי ה' קצת "שארפע שיחות"...

נשאלת השאלה מה זכתה פורים שרק אז צועקים "נאר דער רבי" ומדברים כ"כ הרבה מהצדיק, ועל כל הקירות תלויות מודעות של 'להודיע שיש נחל נובע מקור חכמה' וכדו', מפני מה זכתה פורים לכך, ואם מחמת ה'מרדכי' שיש בה, גם בחנוכה יש 'מתתיהו בן יוחנן כהן גדול', ובפסח יש 'משה רבינו' וכו' וכו', ואף על פי שבכל המועדים מדברים מהצדיק, ובכל המועדים אפשר למצוא שמאיר בהם אור הצדיק, אך כולם יודו שבפורים עושים עסק הרבה יותר גדול מזה, וכי מפני מה...

כבר בכתבי האר"י מובא שהמעלה הגדולה של פורים שאז מאיר האור של "מרדכי", וכל הנס היה שהאיר אז הארת מרדכי, ומובא שם שהארת מרדכי מאיר בכל שנה ושנה בימים אלו, וזה כל מעלת פורים בכל שנה ושנה, ואם נפתח התורות בליקוטי מוהר"ן שמדברים מפורים נראה ג"כ שכל הענין הזה של פורים הוא "מרדכי" (ראה בתו' י"ז, נ"ו, ס' וכו', ובהרבה מקומות בליקוטי הלכות), וכל ההארות הנפלאות שמתגלים בפורים הוא בעצם "הארת מרדכי".

וכי מפני מה, הרי בכל נס ונס היה איזשהו צדיק שבזכותו היה הנס, כגון בחנוכה היה את מתתיהו בן יוחנן כהן גדול ובפסח את משה רבינו, ולמה אז לא מאיר האור של הצדיק שבזכותו היה נס, (וכמובן שאפשר לומר שגם אז האיר האור של הצדיקים הנ"ל, אך לא זה היה העיקר).

כי המן רצה להשמיד להרוג ולאבד את כל עם ישראל, ושלא ישאר זכר מקדושת ישראל, ולכן התגבר עליהם בהתגברות גדולה מאוד והפיל את עם ישראל לכל החמישים שערי טומאה, כי הוא היה כלול מכל הנ' שערי טומאה, והיה מזרע עמלק שהוא שורש הסטרא אחרא כמ"ש "ראשית גוים עמלק", ואז 'היתה עת צרה ליעקב אשר כמוהו לא נהיתה', ולכן הגיעו אז לעבירות החמורות ביותר.

ואז השי"ת ריחם עליהם ושלח להם את מרדכי הצדיק אשר הוא הציל אותם עד אשר תלו את המן, 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם', כלומר שאז לא היתה להם שום הצלה אחרת כי אם שיבא מרדכי הצדיק ויצילם.

ולפי סיפור המגילה מוכח שמרדכי לא הסתפק במה שנתן אז לעם ישראל עצות נפלאות כאלה כדי להנצל כמו שנתן בלב ישראל לצעוק אל השי"ת וכו', כי על עצות אלו המן גם יכל להתגבר, אלא בעיקר שהוא בעצמו הלך להציל את עם ישראל, והוא עצמו פעל להכניע את המן עמלק, כמו שמובא במגילה את כל המעשה שעשה עד שיצא מלפני המלך בלבוש מלכות, כי אז רק מרדכי הצדיק בעצמו יכל להציל...

"ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה"- - -

בגלות זה בעקבתא דמשיחא נפלנו כל כך עמוק לסטרא אחרא שלא עוזר כבר שום עצה של הצדיק מבלי הכח של הצדיק בעצמו, ואפילו אם העצות גם כן מגיעים ממקום גבוה מאוד מאורו של משיח, אך היות וזה כבר התלבש בלבושים אז יש עליהם כאלה מניעות לקיימם, וזה כבר לא מאיר מרוב ההסתרות שקלי' המן עמלק עושה על זה...

אפי' שרבינו הק' מגלה לנו כזה עצה נפלאה של 'אזמרה' שזה יכול להוציא אותנו מכף חובה לכף זכות, אך המן עמלק מתגבר גם על זה הרבה פעמים שלא נוכל לקיימו...

אפי' שרבינו הק' מגלה לנו כזה עצה נפלאה של 'התבודדות' שעל ידי זה אנו יכולים לבא לכל המעות והדרגות שבעולם ויכולים להיות עי"ז איש כשר, אך המן עמלק מתגבר גם על זה הרבה פעמים שלא נוכל לקיימו, וכן כהנה וכהנה...

התקוה שלנו בגלות המר הזה שעדיין 'עבדי אחשורוש אנן' הוא רק הצדיק בעצמו, רק רחמנותו של הצדיק, רק הכח של הצדיק, אם נעשה את כל העצות של הצדיק מבלי הביטול אליו, וההתקשרות אליו, המן עמלק יוכל להתגבר גם כאן, וכמו כן אפילו אחד שהבע"ד מתגבר עליו ועובר עליו ימים בלא התבודדות רח"ל, או שעובר עליו ימים בעצבות ומרה שחורה ומחמת התגברות הבע"ד אינו זוכה לקיים את עצותיו של הצדיק להיות בשמחה וכדו' , גם אז יש לו תקוה, כי רבינו הק' יכול גם אז להצילו וללחום בעדו, ולהאיר לו הארות נפלאות, ולעורר ליבו להשי"ת, ולהפכו לאיש כשר, אך רק אם מאמין בצדיק וסומך על כוחו...

כל מעלת פורים הוא - שמתגלה "הארת מרדכי" וזה כל הנס שהיה בפורים, אז מתגלה האור של הצדיק בעצמו בלא שום לבושים, בפורים מתגלה שאפילו אם נפלנו מהכל, מכל העצות של הצדיק, והתייאשנו אין ספור פעמים, יש לנו גם תקוה, כי יש לנו את הצדיק, שגם עכשיו יוכל לחזק ולעורר אותנו...

כי רק הרבי בעצמו יכול להצילנו, רק מרדכי הצדיק בעצמו, העצות לבד כבר לא יעזרו לנו מגודל התגרות הבעל דבר, אלא רק רבינו הק' הוא חיותינו, הוא תקוותינו, הוא שמחתינו, ואז יש תקוה לעולם...

וכמובן שבשביל להגיע לזה שרבינו הק' יתחיל לתקן אותנו ולהחיות אותנו אנו צריכים להאמין בו ולשמוע בקולו ולקיים עצותיו הנוראות, אך תמיד יש תקוה, כי"גדלה רחמנותו עלינו"...

ורק אז אפשר לומר בלב שלם "להודיע שכל קויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך", כי אז יש תקוה לכל, אפילו אחד שעבר מה שעבר, אפילו אחד שלא קיים את העצות של הרבי, ועבר עליו ימים בלא התבודדות, ועבר עליו ימים עם עצבות ומרה שחורה, אף על פי כן בפורים מתגלה שגם לו יש תקוה, אך רק אם גם אז יאחז עצמו ברבי, (עי' היטיב מענין זה בליקוטי הלכות הל' ערב הל' ה' אות כ"ה), כי הצדיק יש לו רחמנות גם עליו, ויש לו כח גם עליו.

בפורים אפשר לזכות לאור הנפלא הזה של "הארת מרדכי", אפשר לזכות שרבינו הק' יאיר לנו את אורו הבהיר, ויתחיל להחיותינו ולתקן אותנו ולהכניע את הקלי' המן עמלק שהתגברה עלינו, ולהפוך אותנו לאיש כשר, רק נאמין בו ונתבטל אליו, או אז נזכה גם אנחנו ביום גדול זה ובפרט בעת השכרות להרגיש בליבנו ש- "נאר דער רבי"- - -

"ולא יכלמו לנצח כל החוסים בנצח"

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

מי שיש לו דברים שברצונו לפרסמם מתבקש להביאו לר' יחיאל צוקר.

לכבוד ימי הפורים הקדושים, הבאנו תיאור מיוחד מאת הרה"ח ר' **שמואל העשיל פרידמאן** ז"ל הי"ד, מתלמידי ראבר"ן, שהתקרב אל רביה"ק בהתגוררו בעיר בארדיטשוב, שם מצא את חבורת העובדים של אנ"ש והם האירו עליו את אור רביה"ק.

ר' שמואל העשיל מתאר את **יום הפורים הקדוש בעיר 'יפו'** שם גר בערוב ימיו מאת שעלה לארץ הקודש, ואף טמון שמה בביה"ח.

התיאור לקוח מתוך יומנו האישי **'תולדות שמואל'**,

העומד לצאת לאור עולם בקרוב ע"י **מכון 'אמונת חכמים'** תודת המערכת נתונה להם על שנתנו לנו אותו בחפץ לב, תשואות חן חן.

פורים שנת תרע"ג לפ"ק

בָּרוּךְ ה' הִגִּיעוּ יְמֵי הַפּוּרִים וְהָיִינוּ בְּשִׂמְחָה. הַיּוֹם ב' דְּכִרְכִים פֹּה עִיר הַקֹּדֶשׁ יָפוֹ ת"ו בְּנֶה וְתִכּוֹנֵן: אֶתְמוֹל לְעֵרֶת עֶרֶב בַּחֲזֹרָתִי מֵהָרַב, אָכַלְתִּי סְעֻדַּת פּוּרִים, וּבָאֶמְצַע הַכְּרִחְתִּי לִישֹׁן מֻחְמֶרֶת שֶׁשָּׁתִיתִי יוֹתֵר מֵהֶרְגֵּל, וְיָשַׁנְתִּי עַד קְרוֹב לַחֲצוֹת הַלַּיְלָה; וְאַחַר כָּךְ נִתְעוֹרַרְתִּי, וְהִתְפַּלַּלְתִּי תְּפִלַּת עַרְבִית, וְקָרָאתִי אֶת הַמְּגִלָּה (כִּי בְּיָפוֹ קוֹרִים שְׁנֵי הַיָּמִים הַמְּגִלָּה), וְגָמַרְתִּי אֶת הַסְּעֻדָּה. וּבְאֶמְצַע הַסְּעֻדָּה נִזְכַּרְתִּי מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי אֶתְמוֹל מֵרַב אֶחָד שֶׁיֶּשׁ בְּעֵת תְּפִלַּת יוֹם כִּפּוּר וְכוּ', וְעוֹד בָּא עַל דַּעְתִּי מֵעִנְיַן שֶׁהִבְדִּילוּ מִזֶּה, מַה שֶּׁנִּמְצָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ מַה שֶּׁרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי גִּלָּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה לְתַלְמִידָיו, וְאָמַר לָהֶם הַלָּשׁוֹן: מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם בָּנַי, לִי גִּלּוּ בְּמִתִּיבְתָּא דִּרְקִיעָא בִּלְחִישָׁא, וַאֲנִי אֲגַלֶּה לָכֶם בְּפַרְהֶסְיָה וְכוּ'?! – כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּלְהַחְבְּרָיָה שְׁגִגָּה הַסּוֹדוֹת הַנַּ"ל הָיוּ קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים וְכוּ' מְבְּחִינַת 'שִׁבְעָה עֵינַי' וְכוּ' בַּמְּבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, אֲשֶׁר עַל כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁשָּׁמְעוּ, אָמְרוּ: 'אִלְמָלֵי לֹא בָאנוּ אֶלָּא לִשְׁמֹעַ' וְכוּ':

וְאַחַר כַּמָּה מֵאוֹת שָׁנָה בָּא הָאֲרִ"י זַ"ל, וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת מִן הַשָּׁמַיִם לְגַלּוֹת וּלְסַפֵּר כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְכוּ' וְכוּ' רָזִין וְסוֹדוֹת, אֲשֶׁר עַל כָּל דִּבָּה וְאוֹת וְקוֹץ וְתָג שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה תְּלוּיִים עוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים עַד אֵין שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וְכוּ', עוֹלָמוֹת 'עַקְדִּים' 'נְקֻדִּים' 'וּבְרֻדִּים', אֲשֶׁר תִּסְמַר שְׂעַר הָרֹאשׁ וְכוּ'; וְלִכְאוֹרָה כָּל סוֹדוֹתָיו לֹא גִּלָּה אֶלָּא לִיחִידֵי סְגֻלָּה קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים, וּרְצוֹנוֹ הָיָה לְגַלּוֹת רַק לְמוֹרֵנוּ הָרַב ר' חַיִּים וִיטַאל, וְאַחַר כָּךְ כַּמָּה שָׁנִים נִתְפַּשְּׁטוּ סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּכָל הָעוֹלָם:

וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ עוֹד צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים וְכוּ', וְהֵם הוֹרִידוּ וְהִלְבִּישׁוּ אֶת כָּל הַסּוֹדוֹת הַנַּ"ל בְּאֹפַנִּים כָּאֵלּוּ וּבְדֶרֶכִים נִפְלָאִים, אֲשֶׁר כָּל דִּבְרֵיהֶם הָיָה לְמָשָׁל כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין, וְהֵם הוֹדִיעוּ לָנוּ כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, בִּבְחִינַת "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", וְכֵן יֵשׁ עֲלִיָּה לְמַעְלָה מֵעֲלִיָּה עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית וְכוּ', בִּבְחִינַת "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה", וְיֵשׁ דֶּרֶךְ כָּזֶה בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל הָעֲוונוֹת יִתְהַפְּכוּ לִיזְכִיּוֹת, בִּבְחִינַת "וְיִבְקַשׁ עָוֹן יְשָׁרְאֵל וְאֵינֶנּוּ"; וּכְשֶׁנּוֹפְלִים בְּמַדְרֵגוֹת הַשְּׁפָלוֹת, שָׁם הַיְקָא נִתְלַבֵּשׁ תּוֹרָה גָּבוֹהַּ, בְּחִינַת סִתְרֵי תוֹרָה, בִּבְחִינַת "וְיָרַדְתִּי מִצְרַיְמָה וְכוּ' – אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ" וְכוּ':

וְהֵם סִפְּרוּ לָנוּ שֶׁאִישׁ דְּיִשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר רַק בְּשֵׁם 'יִשְׂרָאֵל' יִקָּרֵא, הוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁעוֹשֶׂה תְּנוּעָה כָּזֹאת בְּאֶחָד מֵאֵבָרָיו נַעֲשֶׂה כָּזֹאת בָּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים וְכוּ'; כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כְּנֶגֶד רְמַ"ח אֵבָרָיו וּשְׁסָ"ה גִּידָיו, וְהַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ ה' שִׁשִּׁים רִבּוֹא אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים רִבּוֹא נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא כָּל אֶחָד כָּלוּל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וּמֵעֶלְיוֹנִים וּמִתַּחְתּוֹנִים וְכוּ', וְאֵין שׁוּם פֶּלֶא מַה שֶּׁהַמַּלְאָכִים יִשְׂרְאֵלוּ לְיִשְׂרָאֵל 'מַה פָּעַל אֵל', וְיִתְקַיֵּם כַּמְּבֹאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ו' עַל מַאֲמָר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה – 'פַּעַם אַחַת הָלַכְתִּי בַּמִּדְבָּרָא וְכוּ'. אָמַר ר' אֶלְעָזָר: עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין, כִּי יִשְׂרָאֵל יִתְּנוּ דִּין לְכָל הָעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם:

וּמַה שֶּׁנִּתְגַּלּוּ בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּעוּקְבוֹת דְּמְשִׁיחָא סוֹדוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלּוּ, הוּא כְּעֵין שֶׁמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' סִימָן ל': 'כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלָה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר', וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיוּ בְּמַדְרֵגָה נְמוּכָה מְאֹד, הָיוּ צְרִיכִין רַבִּי גָּדוֹל כָּזֶה – הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְהוֹצִיא אוֹתָם בְּחָפְזוֹן גָּדוֹל, שֶׁלֹּא לִכְּנֵס עַד שֶׁעֵרֶת הַנּוּן חַס וְשָׁלוֹם; וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם ת"שִׁיג הַשַּׁעַר הַנּוּן שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ, כַּמְּבֹאָר בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י עַל פָּסוּק "וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הַר נְבוֹ", 'נְבוֹ'. כִּי בְּעֵת חֲטָא הָעֵגֶל יָרַד מִמַּדְרֵגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֶךְ רֵד". וְעַתָּה עַתָּה שֶׁאֲנַחְנוּ יָרַדְנוּ בְּעִקְבוֹת דְּמְשִׁיחָא לְמַדְרֵגָה נְמוּכָה וּשְׁפָלָה עוֹד יוֹתֵר מִגְּלוּת מִצְרַיִם, בִּבְחִינַת "כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ", לָכֵן אֲנַחְנוּ צְרִיכִין לְהַרְתְּקוּן "וּמִי' יִרְפָּא לָךְ" – לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּנִים מִשַּׁעַר הַנּוּן, לָכֵן נִרְאֶה רְשׁוּת לְגַלּוֹת דְּבָרִים נוֹרָאִים כָּאֵלּוּ וְכוּ':

כִּי עוֹד מִימֵי הָאֲרִ"י זַ"ל הִתְחִיל הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ כַּיָּדוּעַ, וְכָל מַה שֶּׁקָּרוֹב לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, הַהִתְנוֹצְצוּת הוּא בִּבְחִינַת "אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ", "הוֹלֵךְ וְאוֹר וְכוּ'", בִּבְחִינַת "וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם" – 'בְּנֵיכֶם' אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּבָבֶל שֶׁדַּעְתָּם וְכוּ', 'בְּנוֹתֵיכֶם' אֵלּוּ שִׁבְשְׁאָר הָאָרְצוֹת וְכוּ' . וּבִימוֹת הַמָּשִׁיחַ יִגְמֹר הַתִּקּוּן בִּשְׁלֵמוּת – מַה שֶּׁהִתְחִיל מֵהָאֲרִ"י זַ"ל וּמֵהַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל וּמֵרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זַ"ל, עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוּ לֹא הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת הָיָה בְּוַדַּאי תִּקּוּן הָעוֹלְמוֹת תַּכְלִיתַ כַּיָּדוּעַ, וְלֹא הָיָה כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה עַתָּה בְּמַהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

מ'עט' האברכים

אל מע"כ מערכת הגליון הנפלא 'מימי הנחל', שלום וברכה!

בהתעוררות מרובה עברה עלינו שבת נפלאה של התרוממות והתעלות בצל קודש הרשב"י זיע"א, בהתאחדות כלל אנ"ש מרחבי ארה"ק החוסים תחת צל איתן אדונינו הנגמ"ח זיע"א.

יפה התבטא אחד האברכים, שהוא מרגיש כאן יותר אחדות מבאומן ר"ה! כי שם מחמת ריבוי הציבור ההולך וגדל בליעה"ר משנה לשנה כ"י, אינו יכול למצוא את חביריו הותיקים, ורק בשבת כזו יכול למצוא אותם ולשבת אתם יחד במסיבת רעים, להתחזק ולהתעורר בעבודת השי"ת ובדרכי רביה"ק.

ובכן ברצוני לשאול כאן שאלה אחת, והאמת שאני בעצמי עדיין מחפש את התשובה עליה, אבל אמרתי אשיחה וירוח לי, אולי בדיבוק חברים תבא התשובה ונמצא נחת.

כידוע ב'מורשת הנחל' מאז היוסדה, שמו דגש מיוחד על קיום עצות רביה"ק בתמימות ופשיטות ללא שנוי זיז כל שהוא, ובפרט על 'קימת חצות' ו'התבודדות' שהמה לנו כעדים נאמנים [כדמתאמרי משמיה דרלוי"צ], ולכן אך טבעי הוא שבשבת כזו ועוד במקום קדוש כזה - שאין כמעט פרשה בספר הזוה"ק שאינו מדבר מגודל מעלת קימת חצות – שהאברכים היקרים ביקשו אחד מהשני, ובפרט מאלו הזוכים לקום כל לילה בחצות, אשרי להם!, שיעוררו אותם בחצות הלילה לנצל את העת הרצון המיוחד הזה לעבודת ה'.

ואח"כ היתה תפילת ותיקין בהתרוממות הרוח, בכח ובהתלהבות מאין כמוהו, ב"ה וברוך שמו.

ואני עומד ושואל את עצמי, מדוע רק בשבת כזו אפשר לקום 'חצות' ולכה"פ 'ותיקין'? וכי כל שבוע א"א לקיים עצה נפלאה ונוראה הזו אשר רבינו אמר שהיא גדולה כמו 'פדיון'?! וכי א"א לבא להתפלל יחד עם אנ"ש בביהמ"ד הנקרא על שמו?! ואם בכל יום קשה לקום מחמת כל מיני מניעות טובות(?) אבל לכה"פ בשבת קודש. או אפילו להיפך אם לאחד קשה בשבת קודש אז לכה"פ בשאר ימות השבוע.

הרי ממילא צריך להתפלל, א"כ מדוע לא נתפלל בביהמ"ד הנקרא ע"ש הצדיק, ונזכה לכל הטובות והישועות, כמו שהאריך מוהרנ"ת בליקוה"ל (תפילת ערבית ה"ד אות ז') והביאו חברינו היקר ר' חיים צ'צ'יק ב'נקודת החבר'(גליון ז'). מדוע לא נתפלל יחד עם אנ"ש באריכות ובמתיקות נועם כראוי לנו אנשי הצדיק אשר אמר: "גאר מיין זאך איז תפילה".

הן אמת שקשה לקום קצת מוקדם יותר אם יש אפשרות אחרת, אך הבה ונחשב 'הפסד מצוה כנגד שכרה' כמו שדיבר הרה"ח ר' נתן מימון שליט"א ב'שבת מירון' בסעודת צפרא דשבתא על רקע ה'שלג' הנופל... בהתלהבות מרובה, על גודל מעלת התפילה וההתאספות יחד עם אנ"ש וההפסד למי שמחסר זאת, עד שאמרו חז"ל "מעוות לא יוכל לתקון" כמו שפירש רש"י: שנמנו חבריו לדבר מצוה והוא לא הלך עמהם!

ובכן חברים יקרים! הבה ונתחזק בענין נורא זה, כבר הבטיחו לנו פרסים ומלגות אבל איפה אנחנו? מדוע אנו יושנים?! עורו ישנים משנתכם, וגרדמים הקיצו מתרדמתכם!!

עכשיו מגיעים ימי הפורים הקדושים ימי ההתחלה 'ועכשיו', הבה ונתחיל בהתחלה חדשה לבא ולהתפלל יחד עם אנ"ש בביהמ"ד הנקרא על שמו, בכח ובהתלהבות ובכונה, ונזכה לכלות את קליפת המן עמלק עד שנזכה לקדושת מרדכי ואסתר, אמן!

בכל חותמי ברכות

ב. ש.

כולל אברכים לפנה"צ בבית מדרשנו מא"ש

מְזֻלָּא טָבָא וְגַדְיָא יָאָה

שולחים אנו בזאת ברכת מזל טוב חמה ולבבית, קדם האי גברא יקירא, אשר השכיל אלינו האברכים למען נוכל לשבת על התורה והעבודה, ופתח עבורנו 'כולל' מיוחד בו נוכל גם לעבור על כל התורה כולה במסגרת 'אוצרות יהודים'

ה"ה הרה"ח מטובי משפיעי אנ"ש

ר' **אלכסנדר זושא שטיצר** שליט"א

פטרון כוללנו

לרגל השמחה השרויה במעונו בנשואי נכדתו

בת לבנו ידידנו

הר"ר נפתלי הי"ו

יהא רעוא מקדם אבוהון דבשמיא, שיזכה לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח, להמשיך להרבות פעלים לתורה ולתעודה ולהפצת אור רביה"ק ביתר שאת מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח.

המברכים מקרב לב

האברכים

גדול העונה

נחמן יצחק דורנבלט

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

ר' **נחמן ארול** הי"ו
לרגל הכניסו בנו אהרן נ"י בבריתו של אאע"ה

ר' **מתתיהו יחיאל גלינסקי** הי"ו
לרגל הולדת הבת

ר' **שמואל אנשין** הי"ו
לרגל הולדת הבת

ולעי"נ זקנו הרה"ח ר' שמואל ב"ר ישעי' הלוי
הורביץ זצ"ל
נלב"ע י"ב אדר תשל"ב

כל הרוצה לתרום למען הוצאת הגליון בעת שמחה או לעי"נ
יפנה לר' חיים צ'צ'יק הי"ו 05484-85412

הודעה חשובה

ב"ה קימו וקבלו אנו האברכים בסעודת
ליל ר"ח אדר לילך עם תורה בליקו"מ.
לע"ע לומדים תורה י' **'ואלה המשפטים'**

ופונים אנו בקשה לכל האברכים: כל מי שיש לו חידושים, ביאורים, הארות, ישלחם אל המערכת

ובעז"ה בגליון הבא נקדיש מדור מיוחד עבור זה, למען יתבדרון מיליה בבית המדרש, ויה"ר שנזכה לקיים עצות רביה"ק בתמימות ופשיטות באמת

בכל הכבוד
המערכת

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
שע"י מורשת הנחל

התודה והברכה

שולחים אנו בזה תודה מרובה מקרב הלב,
לכל האברכים היקרים וב"ב שיחיו
שטרחו בגופם ובממונם
והשתדלו בעין יפה למען הצלחת
'סעודת ראש חודש'
שהתקיימה בליל ב' דר"ח אדר
ואלה שמותם:

בראש ובראשונה הנהלת 'מורשת הנחל' שיחיו

ר' נתן יוסף ראובן אנשין	הר"ר חיים כהן
ר' משה בנימין אנשין	ר' אשר הכהן מלמד
ר' שמואל אנשין	הר"ר משה אשר אנשיל
ר' שמעון דוב ברנסדארפר	פוקס
ר' נתן יוסף בורשטיין	ר' שמואל פראנק
ר' מרדכי דושינסקי	ר' שמואל אייזיק צוקר
ר' שלמה ויספיש	ר' נחמן צוקר
ר' מיכל חזן	ר' חיים נחמן רובינפין
ר' שמואל מאיר חשין	ר' שמואל בר"נ שפירא

יה"ר שיזכו להתקרב לרביה"ק באמת ובתמים, ומי שענה למרדכי ואסתר הוא יענה אותם למלאות כל משאלות לבם לטובה וזכותם יגן בעדם להתברך בכל מילי דמיטב.

איחוד האברכים הצעירים

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר'ינו חיקר'ים:

הרה"ג ר' **שמעון דוב ברנדסדארפר** הי"ו
ר' **שמואל פוקס** הי"ו
ר' **נחמן ארול** הי"ו
להולדת הבנים

ר' **נחמן דרוק**
ר' **בנימין** בר"י ז"ל **פראנק**
לנישואיהם

ר' **ישראל יעקב שפירא** הי"ו
ר' **יצחק שרייבר** הי"ו
ר' **מתתיהו יחיאל גלינסקי** הי"ו
ר' **שמואל אנשין** הי"ו
להולדת הבנות

פ.פו..פור...פורים בפתח!

"הכנה דרבה" גיוואלד!!!

המן - עמלק עומד עלינו מיט א דראנג (גארזע'ן בלע"ז) ורוצה לגזול ממנו
את כל הנקודות הטובות שיש בנו היתכן?! החרש לא נוכל!

יוצאים כולנו ב'חצות הלילה' של "ליל פורים דפרזים" אל עבר "יער שמואל
הנביא' אשר ב'רמה' למחות ולזעוק 'הצלני מקליפת המן עמלק!!'

יוצאים בשעה 2:15 מרחוב שבטי ישראל

שירות יקיצה (בחינם) 05484-85412

נא להירשם לצל חייס צ'צ'יק מחיר הנסיעה 5 ₪

כמו"כ יוצאים כלל אנ"ש בהמוניהם
בליל "פורים דמוקפים"
להמשיך את הארת מרדכי ואסתר
אוטובסים יצאו בשעה: 12:00 1:00 3:30
מרחוב שבטי ישראל, שמואל הנביא, כביש רמות בכל התחנות

יום השישי ויכולו...
8:30 סעודת האושפרנזים בני הרמכים
בהשתתפות הפחות והסגנים והצעירים המבושמים...
בנשיאות הרב הצעיר והרבי הזקן..

3:00 אוה"צ משתה היין באולמי 'בית צבי' המרווחים..
[הנקרא על שמו ולזכר דמיו של ראש כוללנו הנערץ הרה"ח פה מפיק מרגליות הגאון אפרים נחמן אנשין שליט"א גבאי ומשפיע ראשי דבית מדרשנו הגדול, העומד על המשמר לקיים מאמר התם הקדוש "נאר אן ליצנות!"]
בלווי תזמורת מלאה
[ואם ברגע האחרון יוחלט ע"י שבעת רואי פני המלך שהשמחה יתקיים בהיכל 'אליהו חיים' [ה'כולל' בלשון בני הישיבות] המפואר והמשופץ והמרומם והמתנשא,
אל תיבהלו!
עיקבו אחרי המודעות ותלכו לאט לאט, אחד אחרי השני בנתינת יד ליד ורגל לרגל... עדי תגיעו אל משכן ה' והיכל תיוסד בראש הרים.]

ונבא בקריאה של חיבה לכלל האברכים היקרים כל אחד כפי מצבו שיהיה אז [עתים שוטה עתים חלומה...] לבא לקחת חבל בשמחתנו לשוש אתנו משוש לכבוד יציאתנו [מהדעת]

ומשם נעלה כולנו מעלה מעלה... עדי נזכה לקבל את השבת בבוזי' ס'איז 'נאך פורים' יחד עם אנ"ש העובדים והבעלי בתים, השיכורים והשפויים, הפשוטים והשדרי"ם, הכוכבים והחידושים... כל אחד בשמו הטוב יבורך
ועל צבאם הרופא הגדול ד"ר שמחה פריילאך
הפרופסור הנודע מאומן יצ"ו
וכלהון מתעטרין בנשמתין וזדתין!!
- נא להישמע להוראות הסדרנים –
לא תותר כניסה בפחות משלשה בקבוקים עדיפות ל-96 %

נעילת החג
סעודת רעוא דרעוין רבתית
בהיכל בית מדרשנו
תפילת מנחה בשעה 4:45

לאחר תפילת ערבית והבדלה
ריקודים והמוזאת כף
בלווי כלי זמר
להמשיך את שמחת פורים לכל השנה

כשוך הריקודים
תתקיים 'סעודת מלוה מלכה'
בהיכל ה'כולל'

"נאר דער רבי!"

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון י"א | אייר תשע"ב

דבר האיחוד

ב"ה אחרי הפוגה קצרה [שהתארכה קצת..] אנו זוכים לצאת שוב בגליון חדש להתאחד ולהתחזק בעצות ודרכי רביה"ק.

אם חשבתם שפעולות האיחוד התיישנו, הבה ונגלה לכם סוד, לא רק שלא נתיישן וכמו שתראו בהמשך הגליון, כי אם הרחיב את שעריו בכפלים. הסכיתו ושמעו:

בעיר "מודיעין עילית – ברכפלד" נמצאים שם קהילה גדולה של אנ"ש ואף הקימו להם בית גדול לתורה ולתפילה כדוגמת ה"קלויז" של מוהרנ"ת, כידוע לכל אחד, אך לאחרונה הרגישו גם הם את הצורך באחדות האברכים, ואכן בזכות פעולותינו כאן בירושלים עיה"ק לקחו את המושכות בידיהם והקימו את איחוד האברכים אשר ישמש כסניף לאיחודנו כאן בעיה"ק.

ולכן בראש חדש אדר התאספו יותר מעשרים אברכים ל"סעודת ראש חדש" בצוותא, והביאו במיוחד מירושלים את הר"ר אליעזר בורשטין שליט"א אשר נשא מדברותיו בגודל מעלת האחדות והחבורה, ואף עורר את הצורך להתאחד ולהתאסף תכופות יותר ולפחות אחת בחודש, בכדי להמשיך את אור הצדיק עלינו, להתחזק בקיום עצותיו.

סעודת פורים בברכפלד

כמו"כ התאחדו יחד בליל פורים הק' בחצות הלילה ונסעו אל השדה בצותא לקיים עצת רביה"ק 'הניעור בלילה'. ובחזרם העירה התישבו כולם כאחד לסדר לימוד בצותא, (כדמטי משמיה דהחת"ס "כל הלומד בין מגילה למגילה מובטח לו שהוא בן עולם הבא"). ולאחריו התקיימה תפילת 'ותיקין' כנהוג בהתלהבות ובהתעוררות כיאות לאנשי הצדיק שאמר "גאר מיין זאך איז תפילה".

לאחר התפילה התיישבו כ-40 אברכים לקיים את מצות היום 'משתה ושמחה' וסעודת פורים, ובהמשך נשא דברים אחד מחשובי האברכים דשם הר"ר אהרן חשין הי"ו בגדולת היום הגדול והנורא ע"פ תורת רביה"ק ומוהרנ"ת, ואח"כ פצחו בשירה וריקודים עד דלא ידע.

* * *

ובכן קוראים אנו אליכם חברים יקרים אחים לדעה, די בכל אתר ואתר בכל עיר ועיר בין בארץ הקודש ובין בחוץ לארץ:

עולו אתו ואתכנשו!!

רבינו הקדוש רוצה לתת לנו מתנות רבות בלי שיעור וערך אבל תנאי התנה עמנו: **"רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד"** ואם נקיים זאת הבטיח לנו **"אז תהיו אנשים כשרים, ולא כשרים בלבד אלא אפילו צדיקים וטובים תהיו!!"**. **ואם כן למה תעמדו בחוץ? התחברו והתלכדו בשורות האיחוד, התחדשו והקימו חבורות והתאספויות עוד ועוד בכל עיר ועיר בכדי שח"ו לא יישאר אחד שירגיש או יחשוב: "מה שייכות יש לי עם אברכי אנ"ש?!" אלא כל אחד ואחד ירגיש שייך, יחוש קירבה, ומקבלין דין מן דין.**

העורך

קריאה דחופה

אל כלל אברכי אנ"ש היקרים המסתופפים בצל האילן הגדול אור האורת רביה"ק הננמ"ח זיע"א, אליכם אקרא.

הנה זכינו בסייעתא דשמיא להוציא לאור גליון מיוחד במינו, אשר כל רואיו יעידון יגידון על גודל תועלתו ואיכותו הנפלאה, לאחד לקרב ולחזק את כלל אנשי הצדיק תחת דגל אחד להתחזק בקיום עצותיו הקדושים. **אך דא עקא זה כשני חדשים שהגליון התעכב ביציאתו, וכולם שואלים ומבקשים מתי נזכה להתבשם מנועם אמריו? מתי יאיר אורו? ואנו מוכרחים להשיב פניהם ריקם מחמת סיבה פשוטה אחת והיא: שאין לנו "מחשב" [קאמפיוטע"ר בלע"ז] לכתוב את המאמרים וכו'. (עד עתה היה לנו אחד מושאל ובעליו ביקשוהו לפני חג הפסח להחזירו)**

ובכן קוראים אנו אליכם אחים לדעה, ברצוננו לקנות מחשב חדש שישמש את כל צרכי האיחוד, ועל ידי זה נוכל בסייעתא דשמיא להרחיב את הפעולות בכפליים, אך המניעה היחידה היא כמובן "כסף". ברוך ה' כבר נרתמו כמה אברכים יקרים והרימו נדבה הגון לצורך זה, אך עדיין חסר סכום ניכר עבור מחשב חדש באיכות טובה כראוי. ובכן בקשתנו שטוחה אל כל אחד ואחד שירים את נדבת לבו כמה שיוכל, וע"י זה יהיה לו חלק עם מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

בכל חותמי ברכות

המערכת

נקודת החבר

שמואל אייזיק צוקר

בעמדנו בימי הספירה הקדושים דבהו איהו בדיקו דאשת חיל כמובא בזוהר הקדוש, שבוחנים ומנסים אותנו מלמעלה. ומאידך אנו מצידנו באתערותא דלתתא משתדלים לקיים המצוה בשמחה ובטוב לבב, ואנו מקבלים מהימים הקדושים האלו המאירים כספירים, שיהיה נעשה אצלנו ספירה והארה לבחינת 'עומר שעורים' - מאכל בהמה. וההסתרה שעובר על כל אחד ואחד איך שהוא שכאילו מפילין את האדם, הוא כדי שיגלה שמה תוקף דביקותו והתקשרותו אליו יתברך, כפי שאינו רוצה להתבלבל משום ירידה שבעולם, משום נפילה והסתרה שבתוך ההסתרה יהיה מה שיהיה, אז אדרבא אנו זוכים שמזה אנו מתברכים וזוכים לכל המתנות מה שכל אחד צריך לזכות עלי חלד, ואז יראה שדייקא מהבקיאות בשוב מזה זכה למה שזכה, שהחזיק מעמד מה שקורין זאך דערהאלטין [= להחזיק את עצמו] יהיה מה שיהיה בהתחדשות בכל פעם.

וכלל מונח בידינו "מען דארף שטרעבן צו די העכסטע און נישט פאלן פון די קלענסטע" [= צריכים לכסוף להכי גבוה ולא ליפול מהכי נמוך]. מצד אחד להחזיק את הרצון דקדושה בעקשנות בכל עת לעבודת השם יתברך באתערותא דלתתא מעצמנו ככל שאפשר ויותר מזה, כי השם יתברך מצפה שדייקא בהתעוררות שלנו יהיה תיקון כל העולמות התלויים בנו בכלל ובפרט בכל אחד ואחד כמבואר הרבה בליקו"ל ובשאר מקומות כמו שיתבאר. וכל זמן שהוא עדיין רוצה לעבוד את השם אפילו משהו אז הוא נאכל ונתהפך למהות הצדיק מעצם אמונתו ושמחתו בו (כמבואר בתורה קכ"ט, קמ"א).

והדבר השני והוא העיקר, לחזק עצמו הרבה כפשוטו בשבעה משיבי טעם, בכל הדיבורים והתורות הקדושות שגילה לנו רביה"ק זכרונו לברכה, וביותר בספרי מוהרנ"ת: ליקוטי הלכות, עלים לתרופה וליקוטי תפילות הרבה הרבה. וראה מה שכותב הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל במכתב לאברך (ושמואל בקוראי שמו' מכתב ל') בזה הלשון: "על כן צריכין ללמוד הרבה ליקוטי הלכות, ואפילו ללמוד במהירות, אשר יש בו כפליים לתושיה, כי כל העניינים הנאמרים שם הם מחזיקים את האדם, וגם יש בהם סגולה שאפילו האמירה בעצמה של ליקוטי הלכות מחזקת את האדם". וגם רלוי"צ היה אומר שבאומן דאו, אלו שהיו לומדים ליקוטי הלכות "האבן גישיינט אנדערש" [= היה מאירים אחרת]. וממילא היה להם התחזקות כפי שהיו צריכים. ועל ידי זה נזכה לקלוט מהשכל הקדוש והזך באמת של מוהרנ"ת הקדוש, דעם רעבנ'ס מה [= המח של רבנו הקדוש], לזכותנו לחיים נצחיים בזה ובבא.

גם צריכים להתמיד ולהרבות בשיחת חברים, לשוח בנפלאות אהבתנו לצדיק ואהבת הצדיק אלינו, וכל האוצרות הנפלאים והנוראים שיש לנו (ראה תו' קל"ה 'כי אקח מועד'), ולהחיות עצמנו תמיד. כי עיקר ההתחזקות על ידי שמחה כמו שכותב מוהרנ"ת, ואפילו במילי דעלמא, בפרט על ידי מילי דשטותא. כמו שאמר רבנו, הנראה שאי אפשר לשמח עצמו כי אם על ידי מילי דשטותא, ואמר בזה הלשון: "ס'האט אפנים אז מען קען מער ניט פריילך זיין נאר מיט נאריש מאכן זיך". וכן דיבר עוד מזה כמה פעמים (עי' ליקו"ה הלכות נפילת אפיים ה"ד אות ה') והעיקר בכח הצדיק האמת העוסק עמנו בכל עת לתקן אותנו לנצח. יהי רצון שנזכה להתהלך בפנים שוחקות ומלאי שמחה בכל עת כרצון רבנו.

והנה איתא בתורה כ"ה תנינא: "גם טוב לעשות מהתורה תפילה, דהיינו כל הדברים הקדושים שגילה בכל תורה ותורה לעשות מזה תפילה, לבקש ולהתחנן מהשם יתברך שיזכה לבוא לכל זה, כפי סדר חידושי התורה שגילה בדרכו הנפלאה. ואמר שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה, שלא עלו עדיין שעשועים כאלו לפניו מעולם (וכלשון מוהרנ"ת בתחילת הל' ר"ח ה"ה). והנה אעתיק קצת מתורה מ"ט ויהיה זה כסחורה יפה להראות, [אפילו לעצמנו להעירנו מתרדמתנו, להתחדש בשמחת תורותיו וכוחו הגדול והנשגב העולה על הכל]. וז"ל שם: "והנה לפי גודל התלהבות הלב של איש הישראלי שהוא עד אין סוף, לא היה אפשר לו לעשות שום עבודה, ולא היה יכול לגלות שום מידה טובה, כי מגודל התלהבותו עד אין סוף אינו יכול שום דבר, שזהו בחינת מה שבתחילת הבריאה וכו'. ועל כן בהכרח צריך האדם לצמצם אור התלהבות לבו שהוא עד אין סוף, כדי שיוכל לעבוד את השם יתברך בהדרגה ובמידה כי הוא רוצה בעבודתנו וכו'.

ומוהרנ"ת בהלכות תפילת המנחה הלכה ז' שהיא מיוסדת על התורה הקדושה הזאת, מבאר בתוך דבריו את דברי התורה הזאת גם לענין ספירת העומר. שעיקר התשובה המבוארת בתורה הזאת היא מה שמובא שם מענין 'עשירית האיפה' דהיינו קרבן מנחה שמביא העני בדלי דלות, שאין לו כלום ומביא סולת למנחה וזהו כל קרבנו, שזה בחינת תפילת המנחה, כמובא בזוהר גודל מעלת התפילה הזאת על הפסוק "תפילה לעני כי יעטוף", דההיא תפילה סלקת לעילא ורק איתה עולים שאר כל התפילות. ולענינינו מה שמביא את מעט התחברותו ותפילתו לקרבן לה', וכותב מוהרנ"ת וז"ל: "שכל מה שמאיר בלבו מלמעלה הוא אצלו בחינת אור אין סוף, ועל כן על פי רוב שנתעורר קצת הוא מתעורר חוץ מהמידה וכו', וכשרוצה לצמצם האור מתגברים בו מחשבות רעות שיניקתם מהצמצומים וכו', שהם בחינת היצר הרע, ומחמת זה התרחקו כמה מתשובה". וכאן מגלה מוהרנ"ת יסוד ועיקר התורה הזאת "**ועל כן עיקר תיקון התשובה בבחינת קרבן מנחה שהוא קרבן עני ודל בדלי דלות, דהיינו שיבטל גאוותו לגמרי וידע שפלותו באמת, וכל ידיעת והרגשת שפלותו וקטנותו וקלקוליו ופגמיו המרובים מאד לא יהיו לרעה רק לטובה, שלא יתרחק ח"ו יותר על ידי שיכיר שפלותו וקלקוליו, רק יבטח בחסדי השם וריבוי רחמיו העצומים מאוד שיש תקוה גם אליו, שיכולין לזכות להתקרב להשם יתברך מכל מקום שהוא ע"י בחי' קרבן עני שהיא מנחה וכו'. ובהמשך שם "דהיינו כשהאדם מצמצם האור המאיר בלבו ואינו הולך בגדולות ובנפלאות ממנו, וממשיך האור על עצמו בהדרגה ובמידה, והעיקר כששומר מחשבתו ומנתק מחשבתו מרע לטוב וכו', ואפילו שתשובתו בקטנות גדול יקר הוא בעיני השם יתברך.**

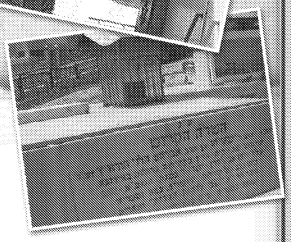
והנה המעיין בתורה הנ"ל בסעיף ז' באמצעו בפירוש הפסוק 'ועשירית האיפה', יראה שכתב שם מענין החיבור ביתא תתאה עם ביתא עילאה דבר נורא נפלא וז"ל: "בלולה בשמן וכו' צריך שיבלל ביתא עילאה עם ביתא תתאה הנקרא שמן בבחינת מלכות דוד, כמו שכתוב: "על כן משחך אלוקים שמן ששון". ועל ידי זה 'רביעית ההין' וכו'. עי"ש.

והנה שני הבתים המבוארין בתורה הזאת היינו 'ביתא עילאה' זה השגת הצדיק שמשיג אורייתא דעתיקא סתימאה, בחי' שבת וכו'. ו'ביתא תתאה' זה מלכות היינו עבודתו יתברך בעובדות ומדות טובות. ומשמע שצריך שיבללו ויתערבו שני הבתים. משמע שגם לנו מאיר הביתא עילאה הזאת. היינו האור אין סוף הגדול שאנו צריכין להיות מסוגלים ומוכנים לקבלו. ובזה נבין קצת את המשך דברי מוהרנ"ת באות נ"א שם.

"כי בכל פעם צריכין לחזור ולזכור את האור אין סוף המאיר בלב, כי אף על פי שבהכרח לצמצמו, אבל חלילה להסתיר פנים ממנו, רק בכל פעם צריכין לקשר לשם היוד שהוא בחינת האור אין סוף וכן להלן" וכו'. ואח"כ כתב בזה"ל: "כי כל הצמצום היה רק בשביל זה שנוכל לעבדו במידות וכו' כדי לגלות מלכותו, ועל כן כל הצמצומים הם רק בבחינת "הסבי עיניך מנגדי" וכו', כדי שיקבל עול מלכותו". ועכשיו מדגיש מוהרנ"ת את החיבור של שני הבתים: "ואז יתלהב ויחשוק יותר להשם יתברך בחשק נמרץ כמו שכתבנו במקום אחר, שזה בחי' "מי עם זאת עולה", כי אח"כ כשמקבל עול מלכותו יתברך בשלמות עוד קצת ועוד קצת כמבואר שם, אז דייקא יכול לקבל התלהבות אור אין סוף בלבו בהשתוקקות והתלהבות נפלא בבחינת תיקון, באופן שיוכל לקבלו שזהו עליית ביתא עילאה ע"י עלית ביתא תתאה, "כי לא אבוא בעיר עד דבקרבך קדוש" (ר' שם בתורה הנ"ל), כי כל מה שהיה בהתחלה בבחינת האור אין סוף אצלו, זה היה מחמת שעדיין לא נתקדש כראוי ולא היה לו כלים לקבל האור על ידי בחינת האיתערותא דלתתא, אבל אח"כ כשצמצם האור והתגבר על מחשבות רעות וכו' עד שקיבל מלכותו שזה בחינת ביתא תתאה, אזי התעלה ביתא עילאה כי אז יכול לקבל האור הנ"ל כמבואר לעיל, וכן צריך לעלות מדרגה לדרגה בכל פעם וכו', כמובא לעיל" עד כאן לשונו שם. וראה שם עוד באות נ"ב שהכל בכח הצדיקים הגדולים שהם בחינת בעלי תשובה וכו'.

יה"ר שנזכה כולנו לזה. ונזכה כולנו להאיר אחד לחברו. ועל ידי זה נזכה שיטהרנו מקליפתינו ומטומאתינו וקדשנו בקדושתך העליונה, ולזכות לקבלת התורה כראוי בחג השבועות הבא עלינו לטובה. ותמיד נחזק זה את זה ונזכיר זה לזה מעשי השם הגדול אשר עושה עמנו בכל עת. ואז איך שהוא אשרינו! אשרינו! שיש לנו תקוה נפלאה ונוראה כזאת, להאמין בצדיקים הגדולים העליונים, ולשמוח בקדושתם וקדושת תורתם, ולהאירם על פני תבל (וכמבואר בתורה הנ"ל בפרט ובשאר מקומות בכלל) לגלות מלכותו לכל באי עולם. אמן.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

מסע בעקבות מהרח"ו

בער"ח (מוקדם) אייר השתא, התקיים מסע רגלי ממושך, בו צעדו חבורות הבחורים של "מורשת הנחל" עם כותב הטורים במסלול עתיק יומין, כפי שהתווה רבינו חיים וויטאל משמו של האריז"ל בשלהי ספרו "שער הגלגולים".

המסע שארך כ8 שעות מפרכות, הקיף קברי צדיקים רבים ועורר הדים רבים בקרב אנ"ש שחפצו לדעת מה זה ועל מה זה, ובעיקר אודות קברי הצדיקים "החדשים" כמו רבי נחוניא בן הקנה, רבי אבא ורבי יצחק מהוהר ועוד.

במסגרת המסע קיבל כל משתתף מנשר מודפס ובו תיאור המסע, דבריהם של התנאים הקדושים, והבאת דבריו הקדושים של מהרח"ו ובתוספת הסברים והמחשות למציאות בשטח כיום. משתתפים רבים לא היה סיפק בידם במשך הנסיעה עצמה לעיין בעלון ולהתעמק בדברים, אך אלו מהם שהגו בו בימים שלאחר הנסיעה הרגישו רגשות סיפוק והנאה מיוחדים על הזכיה לה זכו...

לא קל היה המסע, מה גם שאחד מראשי החבורה אף שבר את רגלו במהלכו, אכן, עבור הבחורים היתה זו כנראה נסיעה של "פעם בחיים" כי לפחות לכותב הטורים לא נראה כי יעיז שוב לקחת ציבור גדול כזה של בחורים צעירים בעל מרץ ופעלתניים, למקומות עדינים כאלה הדורשים זהירות רבה על כל צעד ושעל...

ראש החבורה הוותיק, הרה"ח ר' אלכסנדר פראנק, עומד במרכז בית הכנסת שבמושב "אור הגנוז" מסביבו עומדים ויושבים צפופים קרוב למאתיים בחורים, השומעים פרק בגדולת ההשתטחות על קברי הצדיקים, הוא מתבל את דבריו בדברים היוצאים מכבשונו של רביה"ק ובפרט מבתרי הליקוטי הלכות של מוהרנ"ת. אחר מוסר הוא מספר הוראות נחוצות והדרכות לקראת המסע הרגלי החיסטורי. מחרה מחזיק אחריו כותב הטורים, שאף ציין לפני הבחורים את דבריו של האריז"ל (שער רוה"ק כד:) "**ואמנם הצדיקים אשר קברותיהם נעלמים מבני אדם, ואינם ידועות להם, אלא לפרטים, כמו אלו שנכתוב בעהי"ת בשער הגלגולים, הנה התפלות שהאדם מתפלל עליהם, הם יותר מתקבלות לפני הקב"ה, ויותר נשמעות**". הוי אומר: הקברים "החדשים" עליהם נשתטח היום, הם מסוגלים ביותר לקבלת התפילות.

קבר אלקנה אבי שמואל ורבי בנאה

מרחוק נראו המוני הבחורים כנחיל נמלים הצועדים בשורה בלתי נגמרת... בעת שהזריזים שבהם כבר הספיקו להבחין במבנים המוזרים של הכפר ה"חידושי" 'קדיתא', שאר הבחורים עדיין העפילו על ההר הגבוה שממזרח ליישוב 'אור הגנוז'... התוכנית המקורית היתה להתחיל בקבר רבי טרפון שבקדיתא עצמה, אך 'הזריזים' הבחינו במרחוק באיזה קבר צדיק בעל כיפה כחולה, הם לא היו צריכים יותר, הרגליים דילגו על גבי סלעים וברקנים, ועד מהרה הגיעה החבורה הקדושה ל... קבר אלקנה אבי שמואל הנביא ורבי בנאה האמורא. היה זה המיקום החדש (סמוך מאד למיקום של 'קדמונינו') שציין וועד אהלי צדיקים, הבולט למי שבא מצד מזרח...

לאט לאט הגיעו כל שאר הבחורים למקום, חלקם התמקדו בציון של 'קדמונינו' וחלקם בציון החדש, הללו מעיינים בדברי מהרח"ו ומוצאים אכן ממש "**סלעים רבים, ושם בניהם עומק אחד, ושם כמו פתח מערה אחת, תרד דרך שם ותמצא שם מקום רחב למטה כמו מערה אחת**" - מה שמתאים יותר לציון החדש, אך אלו שעומדים למעלה בציון המקובל מתעקשים כי מהרח"ו מקדים וכותב "תעלה מן הדרך הזה דרך אמצע ההר ההוא **עד למעלה, אצל שטח ההר ההוא למעלה בראשו, יש שם סלעים רבים, ושם...**" מה שיתכן רק לפי קדמונינו, אשר לא כמו אהלי צדיקים הם מציינים את הציון ממש בראש ההר. ואם כן אין לנו הכרח לאף אחד משני השיטות והבוחר יבחר...

האידרא קדישא וקבר רבי יוסי בן יעקב

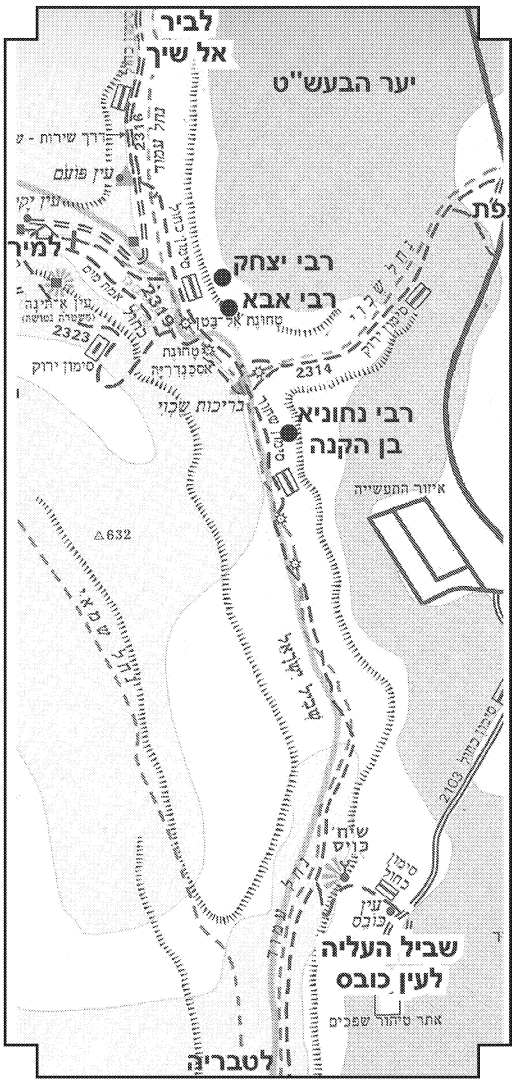
משתטחים על קברי הצדיקים, אומרים מזמורי תהילים וכל אחד מפרט את בקשותיו, ויורדים משם לעבר עמק "ביר אלשיך" הנשקף ממול. חלק ניכר מבני החבורה פונה היישר לציון רב כרוספדאי האמורא הנראה היטב מכאן, וחלק אחר פונה בעמק שמאלה לעבר מקום האדרא קדישא וציון רבי יוסי בן יעקב, שם הם מרותקים לדבריו של הרה"ח רנד"ש שליט"א המציין כי זהו אחד המקומות היחידים בהם נשתמרה עד היום תיאורו של רבי חיים וויטאל באופן מדוייק עד לאחת, כלשון קדשו בשער הגלגולים: "בדרך הנזכר, אצל העומק ההוא שבו בור אל שיך, יש בו פרשת דרכים הולכים לצד צפון. האחד הימיני, הוא עומד לצד מזרח ההר ההוא, שבו כפר קדית"א. והשמאלי עולים בו לגוש חלב: והנה בדרך ימיני, כאשר תגיע במקום שנכנס בין ב' ההרים, הר אחד לימין, והר אחד של כפר קדיתא לשמאל, תמנה כמו מאה אמות רחוק משם, ותמצא מישור אחד קטן, ובו אילני זתים כמו עשרים אילנות, **ושם יש חפירה אחת עמוקה לאורך הדרך עשויה מחמת מימי הגשמים היורדים דרך שם בימי החורף. ובתחילה עומד הדרך לצד ימין החפירה ההיא, ואח"כ נוטה הדרך ועובר באמצע החפירה ועומד הדרך לצד שמאל החפירה ההיא, ובאותו המקום ממש שנוטה הדרך הנזכר יש שם אילן זית א' ובשרשו כמו אצטבא של אבנים.** והנה כנגד האילן לצד מזרח יש סלע אחד, ובו ב' חפירות וגם בקיעות, והנה בבקעה אשר לצפון הסלע ההוא, שם קבור רבי יוסי בר יעקב שנפטר בזמן האדרא רבא דנשא כנזכר שם: והנה בשדה ההוא שם מקום שנתקבצו שם לעשות האדרא ההוא, ורשב"י ע"ה ישב בחפירה ההיא הצפונית ששם קבור ר' יוסי הנזכר, ובחפירה הדרומית שם ישב ר' אבא, ובמקום האילן הנזכר שם ישב ר' אלעזר".

אנו יכולים גם היום, במרחק של למעלה מארבע מאות שנה מזמן האריז"ל, להבחין בחפירה זו העשויה מחמת מי הגשמים, אנו רואים כיצד היא משנה כיון מימין לשמאל, כמו"כ יש אילני זיתים, ובין ב' המבנים הוא כמו איצטבא ועוד סימנים שרנ"ד עדיין זוכרם ונאבדו במשך הזמן.

קברי רבי כרוספדאי האמורא ורבי יוסי דמן יוקרת

אנו חוזרים לעמק ומגיעים ליד הכביש הראשי, כאן בקצה הרחבה ליד הכביש ניתן להבחין במתקן של חברת מקורות השואב את מי מעיין "ביר אל שיך" ומעבירם לתושבי הסביבה. משמאל למעיין, בשיפולי ההר אנו מגיעים לקבר רב כרוספדאי האמורא. ומימיננו, מעבר לכביש הסואן על ההר, נמצא קבר רבי יוסי דמן יוקרת. (לשם נצעד בעז"ה אחרי רבי כרוספדאי).

גם כאן מפליא תיאורו של מהרח"ו: "בדרך הנזכר בהגיעך בבי"ר א"ל שי"ך תעמוד שם ופניך כלפי צפון (היינו שעומדים במעין ומסתכלים לעבר הדרך משם הגענו עכשיו), ואז תראה לצד שמאלך ציון אחד, קבור שם רבי יוסי דמן יוקראת: בדרך שעולים בו לכפר קיומיאה, והוא כן כמו שאומרים העולם והנה בצד ימינך יש הר גבוה, תעלה בהר ההוא כמו חמשים אמה או יותר, ושם תמצא מערה אחת מכוונת ממנו, כנגד ציון ר"י דמן יוקראת, ובמערה ההיא ב' פתחים, פתח אחד קטן במערבה ופתח אחד ע"ג המערה, ותכנס דרך הפתח הזה שבגג (כי בזמנו היה הפתח הקטן סתום), ושם במערה ההוא קבור רבי כרוספדאי האמורא. ואמר לי מורי ז"ל, כי מעלתו גדולה כמעלת התנאים. גם קבורים עמו שם שני צדיקים אחרים לא ידעתי שמם" והדברים ברורים ביותר למי שיגיע למקום ויראה את ב' הפתחים של מערת רבי כרוספדאי הנמצא אכן מכוון נגד ציון ר"י דמן יוקרת.

מפה עם ציוני הקברים

נחל עמוד ומעיין שכוי

כעת אנו מגיעים לעיקר המסלול, אנו נכנסים לתוואי לנחל עמוד, בהמשכו מגיעים לקברי צדיקים אשר כמעט שלא שזפתם עין מזמן האריז"ל ועד לימינו. כאן המקום להדגיש כי גם בימים שאינם חמים במיוחד, הרי שבתוך הנחל הנמצא בעמק עמוק בדרך כלל שוררת חמימות יתירה ויש לשתות הרבה מים גם כאשר אין מרגישים שום צמאון. בימי שרב וכדו', יש להמנע כליל מלהכנס למקום, וחמירא סכנתא מאיסורא.

ובכן אנו נכנסים לעמק בין שתי הרים גבוהים, ההר השוכן לשמאלנו, הוא הוא יער הבעש"ט אשר בו נמצאים הספרא דצניעותא ומקום קבר ר' יוסי דפקיעין ור' שמעון בן מנסיא ועוד הרבה צדיקים שגילה האריז"ל (כפי שכבר הארכנו באחד המאמרים הקודמים). גם כאן נותן לנו מהרח"ו תיאור מדוייק ביחס להיום (הוא כותב זאת כדי לציין את הקברים ביער הבעש"ט אך נעתיק רק את תיאור העמק): "נחל אחד עמוק מאד, בין הרים גבוהים מאד, ותחילת הנחל הזה ראשיתו מתחיל מן עמק אחד שבין ההרים, אשר אצל כפר קיומיאה, ובעמק ההוא יש בור אחד הנקרא ביר אלשיך, ושם בעמק ההוא פרשת דרכים, למירון, ולגוש חלב, ולקאדיתא, **ולדרום הבור ההוא הנזכר, מתחיל נחל אחד יבש מבלי מים, ונמשך בין ב' ההרים גבוהים וארוכים מאד, ונמשך קצה הנחל הזה עד הנחל של צפת שטוחנין בו קמח** הנזכר לעיל" (פרט זה, האחרון חשוב לנו מאד, כי אכן בהמשך נפגוש את הנחל הזה שפעל בו טחנת קמח, וכיום הוא "מעיין שכוי", על פיו נדע את הדרך לציונים הקדושים באיזור).

ההליכה ארוכה היא, הנוף ב"ה עדיין לא שלט בו ידי אדם והוא ממש כפי שנוצר בששת ימי בראשית... הצוקים הגבוהים מימיננו ומשמאלנו מטילים את חיתתם, אך לנו זה מזכיר את התיאור של מהרח"ו... מגיעים למעיין שכוי, אנו מבחינים בשרידי החורבה של טחנת הקמח שפעלה מכח המים שהניעו את הגלגלים שסובבו את אבני הריחיים. טחנה זו פעלה עד לפני כמאה שנה, והרב ישעיה הורביץ אביו של החסיד ר' שמואל הורביץ בספרו עדן ציון, מספר כי בערבי פסחים נהג לרכוב על חמורים מצפת לטחנה זו לטחון חיטים לצורך מצות מצוה, וכי קרוב משפחתו רבי בערל זילברמן מראה את קבר רבי אבא הנמצא בדיוק מול המעיין.

קבר רבי אבא

לאחר ארוחת צהריים, מנוחה קצרה ורחיצת הרגלין ופרקי הידין ב"מימי הנחל" אנו חוזרים על עקבותנו כמה עשרות מטרים בלבד, ועולים במעלה שביל צר ותלול העובר ליד חורבה ששימשה את הבריטים בתקופת המנדט (תרע"ח-תש"ח) עולים עוד ועוד, לעיתים צריך אפילו לזחול על ארבע, אך הדרך אינה ארוכה, בסיומה מוצאים אנו חפירה גדולה בתוך ההר, אשר בצד השמאלי שלה מצויה מערה גדולה למדי, ובה מצבת התנא הקדוש רבי אבא, כותב תורותיו של רשב"י בספר הזוהר. את לשונו של מהרח"ו נעתיק בעז"ה להלן לאחר שנגיע לקבר ר' נחוניא בן הקנה, כי כיוון הליכתו היתה הפוכה משלנו, ובעז"ה כשנעמוד שם נבין באופן ברור את לשון קדשו וכיצד מתאים להיום.

קבר רבי יצחק מהזוהר

לאחר לבטים רבים, ומתוך נסיון להתחשב בכוחותיהם של הבחורים ההולכים ואוזלים... אנו מעפילים עוד במעלה ההר, מצד שמאל של המערה, לעבר סדק הנמצא בצוק שעל ההר, שם טמון התנא הקדוש רבי יצחק מהזוהר, מהחבריא קדישא של רשב"י וממשתפי האידרא קדישא. (ושוב, כפי שניווכח בלשון מהרח"ו לגבי רבי נחוניא, הנשקף מכאן, למביני דבר...) כאן ההתעוררות הגיעה למימדים בלתי נתפסים, קולות התפילה הלכו ודילגו על פני ההרים הנישאים, עין לא נותרה יבישה. רוב הבחורים השאירו את המים בשולי ההר, וכעת כל טיפת מים מתחלקת לשלושה... כאילו מתוך חלום רואים את המחזה הלא יאומן, כיצד הזקן שבחבורה הרה"ח רנד"ש שליט"א מצליח גם הוא להעפיל עד למרומי ההר, הזיעה נוטפת מפניו, אך כולו אושר ושמחה... היה בזה מוסר השכל לצעירי הצאן, עד כמה יש להתאמץ לעלות ולזחול בכדי להגיע לעוד קבר של צדיק...

אך אליה וקוץ בה, דרך העליה אינה חכמה גדולה, בס"ה זוחלים על ארבע ומטפסים עוד ועוד... המבחן האמיתי עומד לפנינו, לרדת את כל המורד התלול הזה, כשכל תזוזה קלה שלא במקומה ורח"ל אפשר להתגלגל עד למטה... הברירה היחידה היא פשוט לגלוש כמו במגלשת משחק, מרימים את המעיל החסידי, אוחזים בצדדים וגולשים מטה - - -

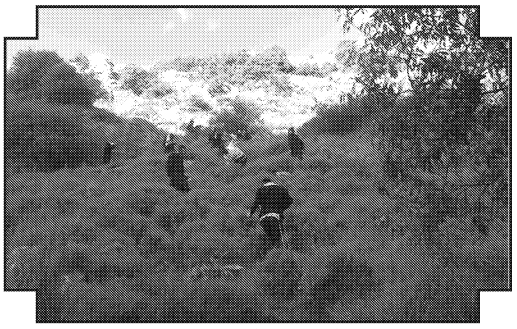
מנהל החבורות, הרה"ח רר"ש שליט"א, מועד לפתע, הוא מתמוטט כלפי מטה ובנס נבלם בשיח קטן. אך הרגל קיבלה מכה, חזקה מדי. החובש שליווה את החבריא מגיע למקום והוא מאבחן שבר קל, לא מסוכן אך מספיק בכדי לסבך את המסע ולהפסיק את השתתפותו של מנהל החבורות. כמה בחורים גברתניים מתנדבים להובילו לעבר היציאה, בהמשך הדרך נכנס לתוואי הנחל טרקטורון של אנשי ההצלה בצפת, הנמנים בין אנ"ש חסידי ברסלב, ומחלץ אותו לעבר הרכב שהובילו הביתה, שם נח במשך כשבועיים עד שהמכה התרפאה לחלוטין ת"ל.

קבר רבי נחוניא

השתטחות על קבר רבי נחוניא

מעפילים בהר לקבר רבי נחוניא

קבר רבי נחוניא בן הקנה

בזהירות רבה אנו יורדים וזוחלים בחזרה לעבר מעיין שכוי, ומשם ממשיכים דרומה עם הנחל הנקרא נחל עמוד, אשר בעצם ממשיך מכאן עד לכנרת... אנו צועדים כמאתיים מטר, וכבר אנו רואים לשמאלנו, על גובה ההר, "סלע אחד יחידי גבוה וזקוף בקומה זקופה" הוא ציון התנא הקדוש רבי נחוניא בן הקנה, מחבר "אנא בכח", חלק הארי מבין המשתתפים לא החין לעלות שוב במעלה ההר, הם עמדו בשוליו מביטים לעבר הציון ומנגנים "אנא בכח" בניגון הבעש"ט, תוך ששפתותיהם מרחשים תפילה בזכות התנא האלוקי. מאוחר יותר, כאשר הגיעו מטיבי הלכת מבינינו, שנשאר להם עוד קצת בכח במותנם, הם החליטו להתאמץ ולזחול בשבילים לא שבילים עד לסלע עצמו, (וזאת מתוך זהירות גדולה ובפרט יש להזהר לא לעלות על הסלע עצמו, שכן מתחתיו פרושה תהום של כעשרה מטרים לפחות!!!). כאן הדרך תלולה יותר, באמצע העליה יש להעזר בחברים בכדי לטפס על הצוקים, אך כל זה לא מנע מזקן החבורה, (ונכון יותר "הצעיר" שבחבורה) לעלות גם הוא עד מעל לציון עצמו. את ההתעוררות ששררה שם אין לתאר, כנראה שצריך זכיה מיוחדת להשתטח על ציון רבי נחוניא, והראיה: רק כשלושים מתוך מאתיים המשתתפים זכו להגיע למקום...

וכאן המקום להעתיק את לשון מהרח"ו, (כשההסברים שלנו מופיעים בסוגריים): "בלכתך מן הכפר הנקרא דהריאה התחתונה (הוא איזור התעשיה כיום) של מערב צפת ת"ו, לרדת אל הנהר אשר שם טוחנים קמח, תלך בדרך ההיא ותגיע עד המקום שכבר משם נראים מימי הנהר קצת, (כאן מזכיר קבר רבי חייא מהזוהר ואכמ"ל)... בהגיעך למטה, כאשר תרד עוד בדרך ההוא עצמו רחוק מעט, (דהיינו שהוא הגיע מכיון דרום, מהמשך נחל עמוד) **תמצא שם לצד מזרח הדרך סלע אחד יחידי, גבוה וזקוף בקומה זקופה, ושם תחת הסלע ההוא עצמו קבור ר' נחוניא בן הקנה.** (הפלא ופלא... בדיוק כפי שאנו רואים)

כנגד הסלע הזה מכוון ממנו ביושר לצד צפון באמצע ההר, יש שם סלע א' גדול, ושם בקיעה א' גדולה מפסיק הסלע לשנים, שם קבור רבי יצחק הנזכר באדרא רבא דנשא: (הגהה - אמר שמואל, הרי מפורש כאן שאינו קבור עם רשב"י ובנו ר"א במירון כמו שאומרים העולם שהציון הג' אשר שם הוא רבי יצחק): (ואכן, אם נשקיף מר' נחוניא בדיוק לכיון צפון, אנו מבחינים בבירור בסדק שבסלע שם היינו מקודם, ענין זה מוכיח על ב' הקברים שהם נכונים).

בהגיעך למטה בהר, יש שם באטא"ן אחד שמותקנים בו הבגדים, (הוא טחנת הקמח הנקראת עד היום "אל באטאן" כפי שמופיע במפה המצורפת) והוא הבאטאן היותר גדול אשר בנהר ההוא. **והנה בהר שלמזרח הבאטאן ההוא, יש בראש ההר מכוון כנגד הבאטאן חפירה גדולה נכנסת בהר ההיא, ושם קבור רבי אבא** הנזכר באד"ר דפרשת נשא: (ואכן, מכאן אנו רואים גם את החפירה של רבי אבא הנמצאת למזרח טחנת הקמח, וכאן המקום לציין כי קבר ר' אבא ור' נחוניא, אינם המצאות חדשות, אלא היו ידועים ליחידי סגולה, אלא שעקב הקושי הגדול להגיע למקום נשתכח המקום המדוייק לרבים. כאשר הגעתי למערת ר' אבא העיד לי הרה"ח רנד"ש כי לפני כחמישים שנה כבר היה במקום...).

חוזרים לנחל עמוד, ממשיכים דרומה עוד כברת דרך מכובדת במשך למעלה משעה, ולאחר מכן עולים בשביל הקשה והמפרך המתפתל שמאלה לעבר מעיין עין כובס "מעיין בנימין" שם לאחר שהחלפנו כוחות חזרנו באוטובוס ליישוב 'אור הגנוז'. כאן לא אוכל להתאפק ולהעלות את ההתעוררות החזקה שקיבלתי לקראת תום העליה המפרכת בשביל האחרון המוביל מנחל עמוד לעין כובס, הכוחות אזלו לחלוטין ובקושי גררנו את הרגליים במעלה התלול, והנה שואל אני את רנד"ש, "האם יש לך עדיין כח להמשיך?" במקום תשובה החל לשיר בנעימות בנוסח המושר אצל אנ"ש "מיט'ן גאנצן כח, מיט'ן גאנצן מוח, אוי אוי אוי דינען, אוי אוי אוי דינען אוי אוי אוי דינען" - - - ויהי ההר לחרדת אלוקים.

ומי שלא ראה את ספירת העומר הנלהבת באור הגנוז, כאשר בחורי חמד צעירים, שזה עתה סיימו הליכה מייגעת המשברת את כל הגוף במשך שעות ארוכות תחת השמש הקופחת, לא היה ניכר עליהם כהוא זה, הקולות שבקעו מפיותיהם "טהרנו" "נורא" היו נשמעות כאילו שלא מעלמא הדין...

נ.ב. להכנת מאמר זה הסתייעתי רבות בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" של הרב ישראל הרצברג והרב ישראל מאיר גבאי, יו"ר ארגון אהלי צדיקים.

בית הגנזים

שהינו כאן רגעים מועטים בלבד ועלינו להיכל הפאואר ורחב־הידים של הישיבה הגדולה "מאה שערים". ואחר סנינו לבית־הכנסת של חסידי ברסלב. בית הכנסת הזה, המשתכן בדירה שכורה באחת החצרות הקיצוניות של השכונה, מותאם למעשה לציבור מתפללים, מה הם פשוטים בהליכותיהם אף הוא פשוט בתכלית הפשטות בצורתו הפנימית והחיצונית גם יחד. מול הכניסה מתנוססת כתובת אחת מאמרי פי קדשו של האדמו"ר ר' נחמן מברסלב זצ"ל, וזו לשונה: "אין שום יאוש בעולם כלל — גיוואלד!! זיי אייך ניט מייאש..." בקיר הצפוני של החדר השני נקבעה במסגרת תמיל־תקשר של חסידי ברסלב בזו הלשון: "הריני מקשר עצמי בתפ"י לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר קדושים אשר בארץ המה ובפרט לרבינו הקדוש צדיק יסוד עולם בחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן בן פייגא זיע"א". בית־הכנסת היה מלא על גדותיו. אברך צעיר, מגודל זקן ופיאות, עמוד בטלית, היה השו"ץ בתפילת "קבלת שבת". התפילה התנהלה בקול רם. האחד מהא כף, השני רקד ברגליו והשלישי חיבל את תפילתו בשירה. כי ר' נחמן זצ"ל היה אומר: השירה. הריקוד ומחיאת־הכף מכתיקים את דינו של אדם... ואכן, מסיימים חסידי ברסלב את כל תפילותיהם בחול ובשבת, ואפילו בערב תשעה־באב. בומר ובריקוד. פעמים נמשך הדבר רגעים מועטים, ופעמים שעות אחדות. כך דרכם מאז ומעולם. ובאיזה להם והתלהבות שרו את "לכה דודי", זו שירת־התקווה של עם ישראל...

תיאור מרתק על תפילת שבת בבית הכנסת בברסלב ששכן אז ברח' עונג שבת בסוף שוק מאה שערים. מתוך מאמר בעיתון "נרות שבת" שנת תש"ו

מקובלי צפת, האר"י ובניו, היו נוהגים בערב שבת בין השמשות ליצא זה לזה בחדווה: "בוא ונצא השדה לקראת שבת מלכתא בתקף את מחוץ לעיר, בין הרי הגליל הנשאים ומקבלים את השבת בין גרוני השרשים לקול שכמרן מעינות־סוד ופריח צמחים משחרי, וכן נתנו אחריהם חסידי ברצלב בירושלים בימינו שהם נהוגים לצאת לקראת משבת למערת שמעון הצדיק בירושלים בעמק הרווח שלמרגלות הר הזיתים והר הצופים ועוד מה ועוד ושם עצי זית עכותי־נוף ועתיקי יומין.

מישהו מכיר??? מישהו יודע???

בעיתון הנ"ל "נרות שבת" מביא "וכן נהגו חסידי ברצלב בירושלים בימינו, שהם נהוגים לצאת לקראת השבת למערת שמעון הצדיק בירושלים בעמק הרווח שלמרגלות הר הזיתים והר הצופים..."

רדיפות אויף אידישקייט אין רוסלאנד

אין אוכאן, שטעהט נאך א שוהל פון רבי נחמן בראצלאווער. דערבייא איז דער אוהל פון דעם רבינ'ס קבר. האט זיך נעראדעם טרעפען, אז דרייי, פיער יונגע לייט פלענען זיך ביינאכט אריינכאפען אין שוהל און לערנען נמרא אדן חסידישע ספרים. די מיליציע האט זיך דערוואוסט אדן מען האט זיי ארעסטירט אדן צעווארפען דעם אוהל אדן צוקערען דעם רבינ'ס קבר.

עדות על סגירת הקלויז ומאסר הקדושים,
מתוך ידיעה בעיתון "המסילה" שיו"ל בנוי־יארק שנת תרצ"ו

תרגום ללשה"ק: **רודפים את היהדות ברוסיה. באומן עדיין עומד בית הכנסת של רבי נחמן בראצלאווער, לידו קיים האוהל של קבר הרבי. קרה ושלש־ארבע צעירים היו חומקים בלילות לבית הכנסת ללמוד גמרא וספרי חסידות. הדבר נודע למשטרה, ואסרו אותם וסגרו את בית הכנסת. אומרים, שהולכים להרוס את האוהל ולחרוש את קבר הרבי.**

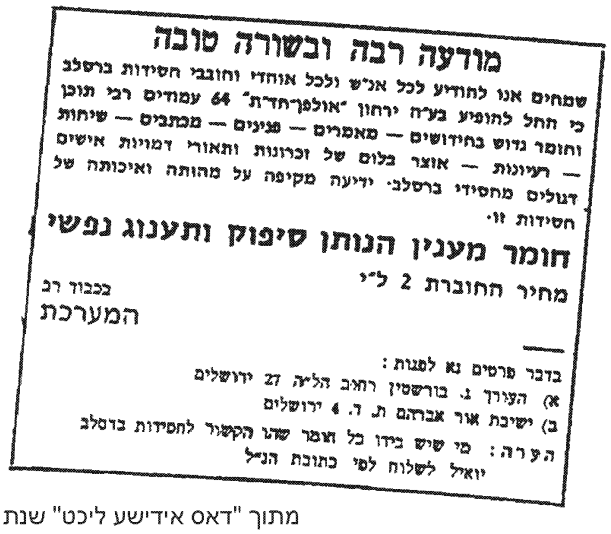
אילם לפרשת יוסלה עלולה להתחסף "פרשת שטרקס". ר' נחמן הישיש חולה אנוש ואף עבר עליו ניתוח לב לפני זמן־מה. קיים כתב בחתימת פרופ' רחמילביץ, הקובע בלשון ברורה ביותר, שחייו של נחמן שטרקס בסכנה "גם בתנאי טיפול אופטימאליים". מרי עצם בפעם ים לרוקן את הנוזלים המצטברים בגופו, ואם הדבר אינו נעשה בזמן, הוא עלול למות. המשטרה אינה מתעלמת ממצבו, אולם היא טוענת, כי הזקן אינו חס על עצמו גם כשהוא מחוץ לכתלי בית הסוהר. ביום הראשון לשחרורו — לפני שלושה חדשים — לא הלך ר' נחמן לביתו לנוח. הוא פנה מיד לתחנת האוטובוסים ויצא למירון של ר' שמעון בר־יוחאי — מעשה לאמבולס אף לגבי אדם בריא ביום של חמסין ישראלי.

קולמוסים רבים נשברו על פרשיית "איפה יוסלה", כאשר הסבא החסיד רבי נחמן שטרקס מזקני אנ"ש, מסר נפשו למען חינוך נכדו יוסלה שוכמכר. עוד חזון למועד לתעד ולרכז את כל סניפי הפרשה וספיחיה מתוך נקודת מבטם של חסידי ברסלב בתקופה האמורה.

לפנינו ציטוט שהובא בעיתונות החרדית מתוך העיתון הכפרני "דבר" שמצא לנכון להתקיף את רבי נחמן שטרקס, על מסירות נפשו לנסוע למירון מיד לאחר שחרורו מהכלא, כשבדרך אגב אנו מתוודעים לפן נוסף בגדלותו של רבי נחמן...

"ר' נחמן הישיש חולה אנוש ואף עבר עליו ניתוח לב לפני זמן־מה. קיים מכתב בחתימת פרופ' רחמילביץ, הקובע בלשון ברורה ביותר שחייו של נחמן שטרקס בסכנה "גם בתנאי טיפול אופטימאליים"...

"המשטרה אינה מתעלמת ממצבו, אולם היא טוענת כי הזקן אינו חס על עצמו גם כשהוא מחוץ לכתלי בית הסוהר. ביום הראשון לשחרורו - לפני שלושה חדשים - לא הלך ר' נחמן לביתו לנוח. הוא פנה מיד לתחנת האוטובוסים ויצא למירון של ר' שמעון בר־יוחאי - מעשה לא מבוטל אף לגבי אדם בריא ביום של חמסין ישראלי"---

מודעה רבה ובשורה טובה

שמחים אנו לחודיע לכל אנ"ש ולכל אוהדי וחובבי חסידות ברסלב כי תחל להופיע ברח ירחון "אולפן־חדש" 64 עמודים רבי תוכן וחומר נדוש בחידושים — מאמרים — פניני — מכתבים — שיחות — רעיונות — אוצר בלום של זכרונות ותאורי דמויות אישים דגולים מחסידי ברסלב. ידיעה מקיפה על מהותה ואיכותה של חסידות זו.

חומר מענין הנותן סיפוק ותענוג נפשי

מחיר החוברת 2 ל"י

בכבוד רב
המערכת

בדבר פרסים נא למענת:
א) העורך ב. בורשטין רחוב הלי"ה 27 ירושלים
ב) ישיבת אור אברהם ת. ד. 4 ירושלים

הערה: מי שיש בידו כל חומר שהו הקשור לחסידות ברסלב יואיל לשלוח לפי כתובת הנ"ל

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו

מתוך שבח והודיה להקב"ה אני מודיעים שאני בנו הבכור הפעורסם בצדקתו הגדולה, העניו האמיתי שמקרב אלפים לאביהם שבשמים והארו שמחמתו, מגדולי וחשובי חסידי ברסלב, לו נשתחי שערי נגלה ונסתר איש האמת החכם הגדול, מיחידי הגדולים שיש היום לכלל ישראל

הרב האאן בתורה, חצדיק החסיד

מורינו רבי גדליהו אהרן קענינ שליט"א

תלמידו וכמקורב של כ"ק האאן החסיד האמיתי מפשלת"ת רבי אברהם שטערנהארץ זצוקללה"ה, מנהגם של כל חסידי ברסלב מארצינו הקדושה הנ"ע לאמריקא לביקור.

זה חפעם הראשונה שהוא נמצא מארץ ישראל.

ברוך הבא בשם ה'

האפסניא שינו אצל האברך היקר
ר' משה אליעזר גרינבערגער הרי"ש
1465 — 56th STREET, BROOKLYN, N.Y.

ועד האמריקאי למען נתן נבע מקור חכמה
קרית ברסלב — צפת
Telephones: (212) 436-2255 — 851-7408

מתוך "דאס אידישע ליכט" שנת תשל"ז

הרה"ח ר' נחמן בורשטיין שליט"א מו"ל ירחון "אולפן חד"ת" ומבקש "מי שיש בידו כל חומר שהו הקשור לחסידות ברסלב יואיל לשלוח..."

מתוך "דאס אידישע ווארט" שנת תשל"ט

קבלת פנים להרה"ח ר' גדליה קענינ זצ"ל בארה"ב

מ'עט' האברכים

לכבוד מערכת 'מימי הנחל'. המרכה שלום ואחדות בין אנ"ש, שלום רב.

ראיתי את מכתבו של אחד האברכים בגליון הקודם, הקורא לכולנו להתחזק ולבוא להתפלל שחרית בבית המדרש של אנ"ש. ומביא שמה דיבורים נפלאים מה שדרש הר"ר נתן מימון שליט"א במזרון, מעוות לא יכול לתקון וכו'. ובמכתבו דורש בחוזק להחזיק בענין הנ"ל.

וכפי מה שלימדנו רבנו הקדוש ז"ל להסתכל תמיד על הצד הטוב ולהתחזק בנקודות טובות הן של עצמו והן של אחרים, ראיתי לעורר את זה שברוך השם כפי מה שראיתי בכמה פעמים שזכיתי להתפלל שחרית בבית מדרשינו הגדול במא"ש, שכמה עשרות אברכים זוכים להתפלל בקביעות עם אנ"ש אם זה כ'ותיקין' או במנין שני עם זמן קריאת שמע הראשון. **ע"כ באו ונחזק ונעודד את אלו שכן זוכים וכופים את יצרם בכל בוקר, ובזריזות קמים ממיטותיהם**, בפרט אלו שקמים בעוד ליל ב'חצות' במסירות נפש עצומה ומטהרים עצמם במקוה, ואח"כ באים ללמוד ולהתפלל ברננה עם אנשי הצדיק, ועליהם אני קורא **"אשריכם גיבורי החייל גיבורי כוח עושי דברו!" מהם יראו וכן יעשו אלו שעוד ככולים בחבלי היצר הרע, ודבוקים במיטותיהם עד שהשמש זורקת אותם בעל כורחם.. בואו לטעום טעם תפילת שחרית באמת! בואו לטעום ריקוד אחרי התפילה בשמחה אמיתית הראוי לאנ"ש!** בואו לקיים דברי המחבר בשו"ע (סי' נ"א) שיקרא פסוקי דזמרה במתינות כמונה מעות, שרק בבית המדרש של אנ"ש יכולין לקיים זאת כראוי. וכל זה חוץ ממעלת התפילה בהתקשרות לרבנו שזה מעלה נפלאה בפני עצמה. כמו שהאריך חברנו ר' חיים צ'צי'ק באחד הגליונות. והשם יזכנו לעובדו בלבב שלם, ואיזו עבודה שבלב זו תפילה.

בברכה נ.א.

הודעה חשובה

ברוך השם אחרי שסיימנו תורה י' 'ואלה המשפטים'. הננו להודיע שעכשיו התורה הנלמדת בצוותא היא **תורה ט"ו 'אור הגנוז'**. ומעתה מתחילים יחד כפי הסדר של כולל חצות "אורות הנחל". כמו כן תהיה אפשרות לכל המעוניין לעשות הבחינות.

חידושים וביאורים על התורה יתקבלו בברכה ובעזרת השם יבואו בגליון הבא.

וכאן המקום להודיע, ששיעוריו המופלאים בתורה הזמנית ע"י הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל שליט"א, מתקיים בחדשי הקיץ אחרי תפילת 'ותיקין' כל יום רביעי בהיכל ה'כולל'. כל הרוצה יבא ויתבשם מנועם זיו אמרותיו.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

שלוחה בזאת קדם האי גברא רבא, מאיר דרכנו ומלמדנו נתיבות פליאות חכמה בעמקות דרכי ותורות רביה"ק, במסירות נפלאה מידי שבוע בשבוע, בעת רצון של אשמורת הבוקר, ה"ה

הרה"ח ר' אברהם יצחק הלוי כרמל שליט"א

מוטובי משפיעי אנ"ש

לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו תחי'

וברכותינו נאמנה: יה"ר שיזכה לרוות מלא חפניים נחת דקדושה משורק זה ומכל יו"ח, לראותם בונים בית נאמן בישראל ע"פ דרך רביה"ק, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, ויזכה להמשיך להרבות פעלים לתורה ולתעודה לפאר ולרומם שם רביה"ק ביתר שאת.

המברכים

שומעי לקחו בכולל חצות "אורות הנחל"

גדול העונה: אפרים נחמן אנשין

מזלא טבא וגדיא יאה

מעומק לב נשגר בזה ברכת מזל טוב אל קדם ראש כוללנו הנכבד, מורה דרכנו ומאיר נתיבותינו בדבר ה' זו הלכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא כרצון רביה"ק בדיבוק חברים ובפלפול התלמידים. ה"ה

הרה"ג ר' יצחק רוזנבלט שליט"א

ראש כולל "עיון הלכה"

שע"י רשת הכוללים "אורות הנחל"

לרגל השמחה אשר במעונו בבוא בנו היקר

הבה"ח כמר **שמעון שמואל נ"י**

בברית האירוסין למז"ט

ונברכו בגילה: יה"ר שיעלה הזיווג יפה יפה לתפארת בית אבותיו, ויזכה לראות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, ויזכה להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה ולהרביץ תורה לעדרים, לראות מתבדרין שמעתתיה בי מדרשא בחיבוריו המחוכמים "הרי הלכות", ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח.

אלה דברי המברכים

אברכי הכולל

גדול העונה: אפרים נחמן אנשין

תשית לראשם עטרת

בלב ובנפש חפצה נחוי קידה קדם ראש כוללנו הנערץ, הפועל במסירות ללא ליאות למען עמלי התורה בטהרה, בכדי שיוכלו לשבת על התורה והעבודה, מתוך הרחבת הדעת, ועתה הרחיב ידו שנית ביגיעה וטרחא יתירה להמציא "קמחא דפסחא" עבור לומדי הכוללים שיחיו, כדי שנוכל לחוג את 'חג המצות' בדיצה וחדוה מתוך הרחבה. ה"ה

הרה"ח ר' **אפרים נחמן אנשין** שליט"א
ראש הכוללים "**אורות הנחל**"
בתוכני ביהמ"ד הגדול דחסידי ברסלב מא"ש

ובמיוחד נקדם בתודה להני תרי צנתרי דדהבא
הרה"ח ר' **נתן מימון** שליט"א

ומשנהו בדומה לו
הרה"ח ר' **נתנאל תפילנסקי** שליט"א
אשר השלימו את מלאכת הקודש במסירות

ונברכם נאמנה: יה"ר מלפני אדון כל המעשים, שיראו ברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם, ויוכלו להמשיך לתמוך בעמלי תורה, להוסיף ולהרבות ספסלים לביהמ"ד, אך טוב וחסד ירדפם כל ימי חייהם לשבת בבית ה' לאורך ימים.

המברכים מקרב לב
לומדי הכוללים:
כולל חצות "אורות הנחל" כולל אחה"צ "עין הלכה" כולל "אור הנעלם"

"קופת אנ"ן"

שע"י איחוד האברכים הצעירים
קופת תמיכה ועזרה הדדית.

כינוס התחדשות

אחרי ההצלחה הגדולה והסייעתא דשמיא שהיה לנו לחלק "קמחא דפסחא" לכל החברים שיחיו, הננו בקריאה של חיבה לכלל האברכים היקרים שיחיו חדשים גם ישנים, ל"**כינוס התחדשות**" בשילוב "סעודת ראש חודש", בו נשמע ונתבשר על כלל פעולות ה'קופה', ועל הפעולות המתוכננים להבא. כמו"כ תהיה הזדמנות לצרף חברים חדשים.

שתתקיים ברצו"ה
ביום השלישי **ראש חודש "סיון"**
בהיכל עזרת נשים החדש דבית מדרשנו הגדול
בשעה **2:00** אחה"צ בדיוק.

דבר הקופה ע"י אחד החברים היקרים שיחי'

"**אנ"ן בחביבותא תליא מילתא**" לדאוג ולעזור לחברנו בעת שמחתו אשר זה בודאי שמחת כולנו, ולעשות אויר הנח והוך בינינו החברים המקושרים יחדיו לאור העולם רוח אפינו רביה"ק הנעמ"ח זיע"א, אשר ציוה "רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד!".

השתתפותך חשובה לנו מאד לטובת הכלל!!
"כאיש אחד בלב אחד נתאסף כולנו למען חברנו"

ואתחד ואתקדש בקדושה של מעלה

לקראת יום ספירת "**יסוד שביסוד**" החל בליל שישי פרשת בחקותי, תתקיים התכנסות רבתית לכלל אברכי אנ"ש דרי ירושלים, בית שמש וברכפלד, **בהיכל ציון הקדוש של דן בן יעקב**, לזעוק ולצעוק בחזקה אל השם יתברך שיטהר אותנו מכל טומאתנו בכח הצדיק הקדוש שנקרא שמו עלינו.

סדר היום:

7:00 תפילת מנחה.
אחרי מנחה יתקיים שיעור
על ידי אחד מחשובי אנ"ש שליט"א.

8:00 תפילת ערבית בכח.
"ספירת העומר" בכל הכוחות
ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות אמן ואמן.

יציאה מרחוב שבטי ישראל בשעה **6:00**
היציאה בבי"ש ובברכפלד יפורסם במקום

דמי השתתפות 12 ₪.

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאת הגליון

הר"ר **שמואל אייזיק צוקר** הי"ו

הר"ר **צבי רייכר** הי"ו
לרגל השמחה
בהיכנס בנו נחמן נ"י
לנועם עול התורה והמצוות

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברינו החקירים:

ישראל נחמן פראנק
לוי יצחק גרוסמן
שמואל בר"מ שפירא
יוסף הכהן גולדברגר
להולדת הבנים

הר"ר **צבי רייכר**
להיכנס בנו **נחמן** נ"י
לעול התורה והמצוות

נחמן קרליבך
שלמה הכהן גוטדינר
נתן יוסף ראובן אנשין
משה בנימין אנשין
חיים דרוק
להולדת הבנות

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

יו"ל ע"י

איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים

"מורשת הנחל"

גליון י"ב | תמוז תשע"ב

נקודת החבר

יעקב נתן אנשין

שבירת התאוות

המטרה של המאמר שלפניכם הוא לתת לכם מבט מסוג אחר על כל הנושא של קדושה ושבירת התאוות. מבט של 'הנאה ותענוג', מבט של שיחרור מכבלי ברזל מעיקים... אם אתם מוכנים לשמוע על כך - המשיכו לקרוא.

ובכן, שימו לב: העבודה על 'קדושה' ושבירת התאוות, היא לא שטח אש של יסורי תופת. אלא שטח של תענוג נפלא ביותר, תענוג של "בן חורין", תענוג של "רָנִּי עֲקֵרָה"...

*

אתם יודעים מדוע קשה לנו כל כך לדבר ולהתעסק בנושא של שבירת התאוות? כי כדי ללחום עם תאווה צריך הרבה כח! כח של איפוק, כח של סבלנות והמתנה, כח לעמוד נגד דמים עכורים ודמיונות שוא. ומי יש לו כח? כח יש רק לאדם שמח ועירני, ולא לעצוב וישנוני. ואנו אנה אנו באים... מי יש לו כח היום? מי יש לו מוחין לצאת עכשיו לקרבות נגד תאוות? אנחנו בקושי שורדים ומתחזקים לחטוף איזה משנה או דף גמרא. ומי יש לו ראש פנוי לשמוע עכשיו על מלחמות שהיו לעובדי ה' בדרכם לפרישות משה רבינו...

אך אברך יקר! איי... איי... איי... מי יגלה עפר מבין עיניך להראותך שאין תענוג כשבירת התאוות... אין תענוג כפרישות מהבלי העולם... אין תענוג כבטישת הגוף... וכי יש תענוג יותר מלעמוד בנסיון של היתר... וכי יש תענוג יותר מלהסתכל על הגוף, ולומר לו בשלווה ובהחלטיות "עד כאן"... לעשות לו 'נדר' ולהכניס את הפרה הסוררת חזרה לרפת... אין! אין תענוג דומה לזה. ומי שלא טעם שבירת תאוה מימיו, לא יבין על מה מדובר. [והרי הוא מוזמן לטעום את הטעם הטוב, ולקבל חשק...]

"שבירת התאוות" כמוה כשחרור מבית כלא!

אין עבדות כשיעבוד התאוות, ואין לך בן חורין כאותו העומד נגדם בעזות מצח. וכאשר לימדנו רבינו: "שמירת הברית, מי שפוגם בו הוא גם כן בבחינת עבדות, בבחינת חם, שנאמר בו ארור כנען, עבד עבדים יהיה לאחיו" (ליקוטי מוהר"ן תנינא, א). אין עבדות גדולה יותר ממי שמשועבד לחמימות יצרו, "חם, דהוא יצר הרע, דמחמם גופיה דבר נש בעבירה" (ליקוטי מוהר"ן, ז). ואין לך בן חורין כאותו שיודע להמתין כחום היום על פתח האוהל ואינו נבהל...

*

אוי, טייערע יונגעלייט! מה עושים? הבו עצה הלום! מה עושים כדי שלא ישתכח מאיתנו התענוג של "שבירת התאוות"? עכשיו זה הזמן, עכשיו זה הגיל. הגיע הזמן להתעורר! וכשאברך מתעורר מרבצו להשיב לתאוותיו מלחמה השערה, הרי אז התחילה אצלו "יציאת מצרים" האישית שלו... הוא מתחיל לתכנן בריחה מ"בית עבדים". "מבית עבדים - זה רמז על ביטול המידות רעות של ארבע יסודות, המכונים בשם עבדים" (ליקוטי מוהר"ן, ד).

אם היו באים ליהודי במצרים ואומרים לו בנוסח של 'עבודה' ו'פרישות': "תשמע ר' יהודי! עזוב את כל הפיתום ורעמסס שלך, ותצא למדבר לעבוד את ה'. תלך במדבריות כמו תלמידי הבעש"ט, תלך ליערות, תצעק. תאכל מן, תקפוץ לתוך הים וכו' וכו'". ניתן לשער שאם היו מציגים לו את זה כך, הוא היה צריך להיות 'עובד' גדול כדי להסכים לצאת ממצרים. אך מה שהיה באמת, הוא שבאו ואמרו להם: מסכנים, הולכים לשחרר אתכם!

והוא הדין לענייננו: כשמדברים איתנו על 'קדושה' ו'פרישות' כפשוטו ממש, אין הכוונה לבוא ולעשות אותנו 'עובדים' גדולים. לא ולא! באים פשוט לשחרר אותנו מהמשא הכבד של ההליכה אחר התאוות המאוסות והבזויות.

קחו אפילו את התאווה של אכילה:

מי שיצא מהתאווה; טוב לו בלחם ומלפפון והוא שבע - האם הוא מסכן או מאושר? הכי מאושר בעולם! הכי משוחרר! הוא לא נהיה מסוחרר מכל מגש עוגות, ולא אוחז אותו בולמוס מול 'בר' מלא.. ומאידך, זה שעדיין נותן לעצמו להנות מכל העוה"ז, הוא האומלל. הוא כל כך משועבד.

ואם בכל התאוות כן, על אחת כמה וכמה לגבי העבדות האמיתית: "חם" "כנען עבד עבדים", "החמימות של היצר הרע".

*

ושימו לב: התענוג הזה שאנו מדברים עליו הוא רק התענוג הראשון, תענוג הרגשת השחרור והבריחה מבית הכלא. ומי מדבר כבר על שאר התענוגים הנגררים לאחריו: תענוג מתיקות התפילה, תענוג השמחה וחירות המוחין, תענוג הנועם העליון, תענוג ה"מין מתיקין", תענוג ה"אנפין נהירין"... תענוגים בלתי נתפסים, שממתינים לכל אברך אם רק ישבור מעט את התאווה...

אבל איך מגיעים לזה? איך משתחררים? מה, וכי יש כאן עצה רק להתענג על שמירת הברית? האמת היא שרק עם יגיעות של שיבור התאווה יוצאים מזה. כי דוקא כש"מרעיבו שבע". אם לא ירעיב לא ישבע אף פעם.

ממש כאותו הבורח מבית הכלא שצריך להתאמץ, ויכול גם להישרט כשינסה לחדור את הגדר תיל. אבל הוא לא עושה את זה בתור 'עבודה' של הישרטות, אלא בתור חוויה של שחרור...

*

סוף דבר: הבה נקדיש כמה שעות של התבודדות, לשוח בינינו לבין קוננו, ובינינו לבין עצמנו, להבין ולהפנים שכל התאוות המענגות אינם אלא בית האסורים, ויסורי שבירת תאוות הנועם המדומה, אינם אלא ייסורים של השתחררות, ויציאה למרחבים האינסופיים של הנועם העליון... נועם התורה, נועם התפילה, נועם ההתקרבות לרבינו [שאינה תלויה אלא בשמירת הברית...]

דבר האיחוד

ברצוני להגיד רק מילה אחת:

"התחדשות!"

את השאר תראו בהמשך הגליון בהוספת מדורים חדשים מיוחדים ומגוונים. ובפרט במדור "מהנעשה בחבורות האברכים". ראה ותרוה צמאונך.

כה לחי!

העורך

לכל עניני הגליון ניתן לפנות: 054-8485412

סיפורי התקרבות

איתמר לייפער

בעזהי"ת אכתוב מעט מזעיר מהחסד הגדול שעשה לי השי"ת שזיכני לידע מעט ולהתקרב לרביז"ל ולאנשיו שהוא חיינו ותקותינו לנצח.

כשהייתי בימי נעורי בחו"ל, נתגדלתי ולמדתי כל הזמן הן בחיידר והן בישיבה כל הזמן באיזה חסידות, וגם עד אחרי נישואיי לא היה לי התעוררות בענין רביז"ל. הגם שהביהמ"ד של אבי מורי ני"ו היה סמוך מאד לביהמ"ד ברסלב בבורו פארק (רק כותל אחד מפסיק, וגם בסוכות השתמשנו בסוכה אחת!) אולם מכל מקום זה "לא דיבר אלי", כיון שאז היה ביהמ"ד ישן מאד וגם אז היו שם אנשים הנראים חיצונית יותר "ליטווישע מאדערנע" וגם קצת - שלפני התקרבות היה נראה "הרבה" - אנשים משונים וד"ל, אולם השי"ת עזרני וחיפשתי בספרים ולמדתי ב'הנהגות האדם' מו"ר אלימלך מליזענסק זיע"א שהאדם צריך להתבודד בכל יום ולומר תיקון חצות וגם לברוח מחברים המדברים לשה"ר, ומהדבורים של הר"ר אלימלך נכנס בי הרבה אמת ותמימות לבקש מקום אמת ותמים לעבודת ה'.

פעם שמעתי מחברי שהיה בארץ ישראל שלמד עם אחד מקרוביי בישיבה אחת, שהקרוב ההוא נעשה "ברסלב'ער" והולך בלילה ליער. לשאלתי אותו מה זה ברסלב? אמר לי: "אם מתחילים להסתכל בספר שלהם הנקרא 'ליקוטי מוהר"ן' זה מושך מאד עד שנעשים 'ברסלבר משוגע' עי"ז... וחשבתי לעצמי מה מושך כל כך ומדוע זה נראה כ"כ משוגע לעשות התבודדות ביער כמו שעשה הבעש"ט זיע"א לפני שנתגלה בעולם - כידוע. גם שמעתי שני חברים מדברים אחד לשני: "אתה טועה כמו ברסלב'ר שסוברים שיכולים כהיום להגיע למדרגות גדולות, אצלינו יודעים שיש ירידת הדורות..." וחשבתי לעצמי, אם סוברים כך אולי יש להם התעוררות וכח לזה וראוי לבדוק מה קורה שמה. ועוד שמעתי פעם מחבר שיש הרבה ספרדים שנעשים ברסלב'ר כי ברסלב זה 'לב' - תחינות ובקשות ותמימות. וחשבתי אם כן, זה מה שאני אוהב!

אבל עם כל זה עדיין הייתי רחוק מאוד מלהסתכל בספר של ברסלב ולדבר עם אחד מאנשיהם, כי פשוט היה מוחזק דבר זה לעבירה חמורה לשיגעון ממש.. עד שהשי"ת עזר ובשנת תשנ"ט נכנס איזה בחור אצלינו בישיבה, שנתקרב לברסלב בישיבה שלמד מקודם ע"י כמה חברים ונכנס בו כזה התעוררות עד שהיה קצת בגדר 'ריבוי אור', וההורים שלו נפחדו ושלחו אותו לישיבה שלנו הגם שלא היה מאותו חסידות, וקיוו שבישיבה שלנו יסתדר (כמו שאומרים: 'ער וועט ווערן א מענטש'). ותיכף כשנכנס לישיבה היה ללעג ולקלס מכל התמימות שלו והתפלה בכוונה (הגם שלא ידעו שהוא ברסלב'ר), אולם אני הסתכלתי בו והיה לי מאד קנאת סופרים על התמימות שלו וההתעוררות שלו, אמנם מחמת בושה לא דיברתי עמו כלל בעבודת ה' רק הייתי עוקב אחריו קצת, עד שביום אחד מצאתי בארון שלו הרבה ספרי ברסלב מרביז"ל ומוהרנ"ת וגם מר' א"ש שיק שליט"א וראיתי שהוא מסתכל בהם הרבה, והתחלתי גם להסתכל בספרים אלו, וההתעוררות והתמימות ופשיטות שקבלתי - בפרט בהתחלה - אין לשער, כידוע ש"אין חוזק כתחילת החסידות". והתחלתי ללמוד בספרים ובפרט מהספרים של מוהרא"ש ובמיוחד בספר 'אשר בנחל' ממנו קבלתי התעוררות גדולה לעשות 'התבודדות' וללמוד הרבה ספרי רביז"ל. וגם מצאתי את הספר "שבחו של צדיק" דפוס ישן מהרה"ח ר' חיים שלמה ראטנבערג שליט"א שמביא הרבה מצדיקים שאחזו מאוד מלימוד ספרים הללו. וגם הלכתי אז לר' מרדכי מנשה זילבער שליט"א מסטוטשין שגם למד ליקו"מ.

בשנת תש"ס אמרתי להורי שאני רוצה ללמוד כל 'ליל שישי' בישיבה והלכתי בגניבה גדולה ובפחד גדול בהסתכלות בכל הצדדים לשיעורים של אנ"ש. בקיצור, בסוף שנת תשנ"ט ושנת תש"ס נהייתי "ברסלב'ער" ולקחתי איזה חדר שלא משתמשים בו בישיבה ועשיתי התבודדות ולמדתי ספרי רביז"ל וגם כבר סיימתי פעם אחת ליקו"מ בבקיאות.

לפני ר"ה תשס"א רציתי מאד לנסוע לאומן ולא היה לי פאספורט, כי מעולם לא עליתי על מטוס, ולנסוע עם פאספורט של חבר וכדו' לא עלה על דעתי כלל, וגם כסף אין לי ולא היה לי ברירה רק לבקש מהורי הי"ו, אך לא יכולתי לדבר אתם גלויות בענין זה ושלחתי להם מכתב להסביר להם גדולת ענין רביז"ל וראש השנה שלו. והבכיות שהיה להם כשקבלו המכתב... א"א לכתוב, ושלחו אותי לאנשים שדברו אלי מרורות ושקרים על מוהרנ"ת זיע"א - שא"א להעלותם על הכתב, וקבלתי דבריהם מחמת פחד ובלבול הדעת והפסקתי מלהיות ברסלבר כל שנת תשס"א ס"ב ס"ג, אולם הספרים של רביז"ל ומוהרנ"ת שקניתי שמרתי בארונית בישיבה וגם מידי פעם למדתי קצת ליקו"מ. וגם בר"ה הייתי נכנס לכמה דקות לביהמ"ד ברסלב ללמוד קצת ליקו"מ. וכן אמרתי מידי פעם תיקון הכללי. ובשנת תשס"א עד תחילת שנת תשס"ב לא הייתי הולך אפילו לר' מ"מ זילבער שליט"א מסטוטשין מכיוון שלמד ליקוטי מוהר"ן, אולם בשנת תשס"ב התחלתי לילך אצלו כי "קול דודי דופק".. וגם דברתי עמו ממוהרנ"ת ז"ל והוציא מליבי כל ההתנגדות על מוהרנ"ת ושיבח מאד דרכו של רביז"ל, ואמר לי; שרק ע"י מוהרנ"ת יכולים להיות ברסלבר. גם אמר לי שעם דרך רביז"ל כל יהודי פשוט יכול להיות צדיק אמיתי. (רק הוסיף שאין חיוב להיות ברסלבר ויש הרבה דרכים למקום..)

בשנת תשס"ג התקיימה החתונה שלי (ומה שהפסדתי מזה שלא הייתי מקורב לרביז"ל באותן הזמנים מובן מאליו, אבל "יש ענין שנתהפך הכל לטובה"). ואחר החתונה לקחתי הספרים של ברסלב מהישיבה לביתי והנחתי אותם בגניזה בתוך ארון הספרים שלי ולמדתי בהם רק מעט מזעיר.

בקיץ שנת תשס"ג אמרתי פעם אחת להשי"ת: "אם זה אמת שצריכים לנסוע לאומן לר"ה זכני שאזכה לזה".. ביום א' דסליחות לפני ר"ה תשס"ד היה לי הרהור תשובה מעומק הלב והרגשתי שאם לא אסע לאומן אתחרט ע"ז כל השנה. ונכנסתי בבוקר לביהמ"ד ברסלב ודיברתי עם אחד מאנ"ש שאני רוצה מאד לנסוע לאומן, ונתן לי הטלפון של הוועד העולמי בויליאמסבורג וצלצלתי לר' יואל פאלקאוויטש ני"ו ועזר לי הרבה להשיג

וויזע. ר"ה היה אז ביום ה' ו' והלכתי לשדה התעופה ביום שלישי, ואנשים שהיו עמי בנסיעה שלא היו כ"כ ברסלבר'ס (כי מי שנוסע ביום ג' כבר א"א להגיע ל'זכור ברית') אמרו שאני צריך להודיע להורים שלי. וצלצלתי אליהם משדה התעופה וממש בכו לפני שאחזור, ורחמתי עליהם וחזרתי הביתה ולא זכיתי להיות באומן בר"ה, והרגשתי קרח מכאן ומכאן, ומאד נשבר לבי בקרבי. ובתפלות ר"ה בכיתי הרבה בהגיעי לפסוק "זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". אבל אחר ר"ה נתייאשתי קצת בליבי מלהיות ברסלבר כי ראיתי ש'גבה טורא', אולם מצאתי את דודי ר' שמואל טייטלבוים ני"ו ואמר לי שאם מתפללים כל יום להגיע על ר"ה לאומן מגיעים. אמנם עדיין הייתי מיואש.

לפני פורים מצאתי את ר' צבי ליברמנש ני"ו בביהמ"ד 'סקולען' והתחלתי להקשות קושיות על ענין רביז"ל. אמר לי בזה הלשון: **"מה אתה מקשה וכי אתה לא יודע בפנימיות לבבך היכן האמת?!"** וסיים בעזות דקדושה: "אתה עוד תהיה באומן השנה!" ומאז נתחזקתי והתחלתי לעשות התבודדות כל יום, ואמרתי לזוגתי שמעכשיו אני 'ברסלבר' וכשאני אומר הרבי הכוונה על רביז"ל. ובכל הזמן הקודם כשלש וחצי שנים שהייתי נפרד מענין רביז"ל כמה שרציתי לעשות התבודדות לא הזדמן לי, ודחפתי ההתבודדות מיום ליום הגם שר"מ זילבער ני"ו אמר לי שטוב לעשות התבודדות. אבל עכשיו התחלתי בקביעות לעשות בכל יום שעה התבודדות. באסרו חג פסח מצאתי את ר' אהרון מייער ני"ו ואמרתי לו שאני רוצה לנסוע לאומן. ועשינו קשר ביחד ללמוד בכל יום על הטלפון ספרי רביז"ל (וזה החזיק כמה שנים!) ור' אהרון חיזק אותי מאד בעזות דקדושה כל הזמן. והפחדים במוח ובלב שהיה לי כל הזמן אין לשער, ממש פחדתי שלא יהיו לי אב ואם ויהי' אצלי גירושין ח"ו, והבזיונות שיהיו לי וכו'. גם פעם בשבוע למדתי עם ר' חיים דוד ראזנבערג ני"ו וחיזק אותי מאוד. וקיימתי אז השיחה של אנ"ש שמי שיש לו מניעות על ר"ה יקדיש 55 דקות בהתבודדות על ר"ה, ו-5 דקות על שאר הדברים. ובקיץ בא אצלנו ל'קעמפ' ר' ישראל בנימין נהרי ני"ו והקיץ אותי בחצות ולמדנו יחד ליקו"מ והלכנו לשדה להתבודד.

ואז בשנת תשס"ד זכיתי לנסוע בל"ג בעומר למירון – בפעם הראשונה בימי חיי שזכיתי להיות בארץ ישראל! וראיתי אנ"ש וספרי ברסלב בכל מקום. והלכתי לקברי צדיקים ובכולם היתה לי בקשה אחת – להיות באומן בראש השנה. ומאז נכנס לי במחשבה [ע"פ תורה כ'] שאחר שהייתי בא"י אני 'איש מלחמה' ואני יכול כבר לנצח המלחמה ולנסוע לאומן. אח"כ הגיעו ימי הסליחות ור' אהרן מייער בא מליקוואד ולקח אותי לשדה התעופה, ויראתי ונפחדתי לקחת את המזוודות ברחוב שלא יראו אותי, ור' אהרן שלח אנשים שיקחו את המזוודות. נכנסתי בפחד לרכב ונסעתי לשדה התעופה ורק זוגתי - מכל המשפחה - ידעה שאני נוסע. ואמרתי לה שלא תגלה עד ההמראה, מפחד שמא יעצרו את המטוס. וכאשר נכנסתי למטוס מסרתי את הפאספורט לחברים כדי שלא אתחרט באמצע מחמת פחד. וב"ה זכיתי להיות פעם ראשונה על ציון רביז"ל ואמרתי תיקון הכללי וכו' אבל בכל זאת כל הראש השנה הזה (שנת תשס"ה) היו לי פחדים, ממש ראשי לא היה עמי. וגם בנסיעה חזרה היו לי פחדים גדולים מה ממתין לי, אבל ב"ה חזרתי הביתה והכל שלום. הלכתי להורי והכל שלום, וכל הפחדים התבררו כדמיונות שוא בזכות רביה"ק.

ואח"כ גם כן עבר מה שעבר, אולם אחרי שכבר הייתי באומן וכבר לא היה צורך לשמור בסוד שאני ברסלבר הכל נהיה יותר קל. וזכיתי לקבל הרבה הדרכה וחיזוק מו"ר, ב. נהרי ני"ו ור' יצחק פרידמאן ני"ו ור' שלמה מייער ני"ו.

וב"ה זכיתי לעשות בזיכוי הרבים בחו"ל בעניני רביז"ל וגם זכיתי לעלות לארץ ישראל בכח וזכות רבינו הקדוש, יה"ר שאזכה עד ביאת גואל צדק אכי"ר.

סימן טוב ומזל טוב

ברכת מזל טוב חמה ולבבית שלוחה בזאת להאי גברא יקירא, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, מסור בכל לב ונפש למען עניני רביז"ל, ממייסדי ומנהלי חבורתינו הק' בכל כחו ואונו, עמוד התוך בכלל הפעולות מקטן ועד גדול

הר"ר אליעזר קירשבוים שליט"א

ולמשפחתו הנכבדה שיחי'

שנותנים את ביתם במסירות מדי שבוע
למען נוכל להתחזק בדרכי ועצות רביה"ק

לרגל הולדת הבת למז"ט

יתן ה' שובע שמחות באהלו, שיזכה לרוות ממנה ומכל יוצ"ח מלא חפניים נחת דקדושה, מתוך שמחה והרחבת הדעת, לגדלם לתורה ועבודה ויראת שמים, בדרכי רבינו הק' ותלמידיו הק' זיע"א בתמימות ופשיטות, ויעמוד לו זכות רבינו הק' להתברך בשפע ברכה והצלחה ברו"ג, ולראות ברכה בעמלו לתפארת שם הצדיק.

המברכים בכל לב ונפש

חבורות האברכים חבורת יום שני

מזלא טבא וגדיא יאה

ברגשי גיל ושמחה בתודה וברינה נשגר בזה ברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם ראש חבורתנו המסור, דולה ומשקה לעדרים ובפרט לבני הנעורים עוסק תמיד להשקות אילנות כצוואת הזקן מהמים החיים והזכים הנובעים מהנמ"ח זיע"א

הר"ר שמעון צבי שפירא שליט"א

לרגל נשואי בתו תחי' עב"ג

הבה"ח כמר אלימלך קלצקי ני"ו

והשמחה כפולה בהולדת נכדו שיחי'

בן לחתנו חברנו היקר

הר"ר שמואל נחמן גודלבסקי הי"ו

יתן ה' שובע שמחות באהלו, לרווות מלא חפניים נחת מכל יוצאי חלציו, להמשיך בפעליו הברוכים לכבוד רבינו הק', מתוך הרחבת הדעת וסייתא דשמיא.

המברכים בכל לב

חבורת יום שני

המנהגים בברסלב

מקורם, יסודם ותפוצתם בין אנ"ש

- מאמר מוגד בפרשת -

א

שמעון מאיר קעניג

בברסלב אין מנהגים!

זה יודע כל מי שדרך אי פעם בברסלב ובוודאי מי שנתגדל בה משנות ילדותו, ויש בזה הרבה מן האמת, כי תורת רבינו ועצותיו ותיקוניו אין מיוחדים דווקא למי שנוהג מנהג זה או אחר או איזה נוסח הוא מתפלל.

אולם בכל זאת יש הנהגות רבות הנפוצות כיום בין אנ"ש אשר חלק מהם מגיעים ממקור קדוש - רביז"ל ותלמידיו, וחלק נכנסו עם השנים וקבעו לעצמם מקום אצלינו. ע"כ אמרתי אתורה לחקור מה נהגו אנ"ש במשך השנים ומאין מקורם ולפי"ז נדע האם ועד כמה זה מחייב את כל אחד מאתנו לנהוג כן.

אקדים ואומר שאיני מתיימר לומר בזה שהגעתי בכל דבר לשורשו, ובוודאי אין כאן הוראת דרך לרבים איך לנהוג, אלא התאמצתי עד כמה שידי הכהה מגעת. ולגבי ההנהגה בפועל יעשה כל אחד כהוראת רבו, וכמובן אשמח מאוד לשמוע מהקוראים הנכבדים הארות והערות בענינים אלו.

המנהגים בברסלב נחלקים לג' חלקים, **א.** הוראות אשר קבלנו מרביז"ל או עכ"פ דברים הידועים שידוע שרביז"ל נהג כן בדווקא וברור שדברים אלו מחייבים את כל אחד ואחד, ובדרך כלל דברים אלו נשתמרו היטב עם השנים. **ב.** מנהגים המובאים בליקו"ה בין השיטים או בשאר ספרי מוהרנ"ת ותלמידיו, **ג.** מנהגי החסידים באוקריינא או מנהגי ארץ ישראל, וכן הנהגות שונות שהונהגו ע"י יחידים במשך השנים, ולגבי אלו חלק מהדברים נתקבלו עד היום ללא עוררין, ובחלק יש או היה וויכוח בין אנ"ש האיך לנהוג.

בכלליות יש לציין, שאנ"ש באומן לא שינו שום מנהג ממנהגי החסידים באוקריינא והקפידו ע"ז מאוד עד שגם האורחים שהגיעו ממקומות אחרים לא שינו את מנהג המקום (מפי רלוי"צ זצ"ל), ולכן יש דברים שעד היום נשתמרו בין אנ"ש. ובמקומות שהמנהג בא"י סתר למנהג אוקריינא ברוב הדברים נתקבל מנהג א"י, מאותו טעם שאין לשנות מנהג המקום באוקריינא, כמו"כ אין לשנות מנהג המקום בא"י. ומנהגים המובאים בליקו"ה: דעת הרב מטשערין דכוונת מוהרנ"ת בהביאם - להורות בזה לדורות לנהוג כן, וכן הקפידו תלמידיו ובראשם הרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ ותלמידיו עד ימינו אנו, ומה שלא הובא ע"י מוהרנ"ת אף שהובא ע"י תלמידים אחרים לא נהגו כן בדווקא.

ואתחיל לפרטם לפי סדר היום.

* * *

א. "קריאת שמע שעל המטה בנוסח האריז"ל". מובא בליקו"ה (הל' קריש"ש שעל המטה ה"ב) ענין הוידוים שאומרים בקריש"ש קודם השינה, וכן ידוע מנהג הרבה מאנ"ש לדורותיהם עד ימינו אנו.

ב. "חצות לילה". רביז"ל אמר עיקר העבודה של חצות הוא לקום מהשינה ולומר חצות, (אבניה ברזל נ"ו) וכן מבואר בליקו"ה בהרבה מקומות, אולם אין זה פוטר את מי שער בזמן חצות לומר תיקון חצות. לגבי ימים שאין אומרים בהם תקון רחל עפ"י המקובלים, כגון בספירת העומר או בשמיטה בא"י וכדו' היה ויכוח בין אנ"ש בדור הקודם איך לנהוג ואיני יודע הכרעה ברורה בנושא ומה שהובא בשיש"ק שבאומן נהגו לומר תיקון רחל אף בשנת השמיטה אין מזה ראיה כי בחו"ל אף לדברי המקובלים יש לומר תיקון רחל.

זמן חצות: כתב רביז"ל (ליקו"מ קמ"ט) עיקר חצות הוא תמיד אחר ששה שעות מתחילת הלילה הן בקיץ הן בחורף ואז מתחיל זמן חצות ונמשך עד זמן אשמורה שניה דהיינו ב' שעות ע"כ. וכן הביא המג"א (או"ח א' סק"ד) בשם הזוהר והוסיף דלגבי תפלה אינו כן, דהיינו לגבי זמן קרי"ש ותפלה בלילה שזמנם לכתחילה עד חצות, וכן כתב בסימן רל"ג סק"ד דרק לגבי זמן עת רצון מחשיבים הלילה לעולם לי"ב שעות (וממילא זמן חצות הוא לעולם ו' שעות מתחילת הלילה) דלגבי הקב"ה לילה כיום יאיר ואנו צריכים לכוון העת שהוא רצון לפניו, אבל תפלות נגד תמידים תקנום ומסור בידינו לפי המקום ואופן מהלך החמה וכו' ע"ש.

בפוסקים נחלקו אם תחילת הלילה הכוונה לשעת השקיעה או לזמן צא"כ, ומנהג אנ"ש הוא מזמן צאה"כ, וכן ידוע לי על הרבה מאנ"ש שהקפידו באכילת אפיקומן על הזמן הרגיל הנדפס בלוחות ולא לפי החצות של ו' שעות לכתחילה וכדברי המג"א, אולם בשיש"ק (ד' קמ"א) מובא שאנ"ש היו נוהגים את זמן חצות של רביז"ל אף לשאר מצוות התלויים בחצות, והדבר צ"ע (ואולי עוד יבואר ביריעה נפרדת בעזהי"ת).

ג. "שתיה קודם התפילה". מדינא דשו"ע מותר לשתות מים לפני התפלה (או"ח פ"ט ס"ג) וכן מותר לאכול ולשתות עד עלוה"ש אף אם ישן בתחילת הלילה, אולם רביז"ל העיד על עצמו (שיהר"ן רע"ז) שמעולם לא שתה אפילו מים קודם התפלה והקפיד מאד על אלו השותין קאווע וכיוצא לפני התפלה, ובליה"ל (השכמת הבוקר ג' ה') הביא מהזוהר דהחמיר מאד שאפילו הקם בחצי הלילה אסור לו לאכול ולשתות עד אחר התפלה ע"ש שצועק מרה על המתפרצים בעם לשתות קודם התפלה עד שנעשה אצלם כהיתר ותולים עצמם באילן גדול. ואכן אנ"ש לדורותיהם עד ימינו אנו הקפידו ע"ז מאד לא לשתות קודם התפלה, ואם קם בחצות הלילה מי שכוחו במתניו ולא יפריע לו בעבודת ה' לא לאכול ולא לשתות עד אחרי התפלה יעשה כן, יש לציין שהרה"ח ר' שמואל שפירא אמר לאחד שעדיף לאכול משהו באמצע הלילה קודם עלוה"ש אם ע"ז יוכל להיות ער עד אחרי התפלה.

ד. "אמירת הריני מקשר". נוסח הריני מקשר הנהוג היום תחילתו מרביז"ל, ע' שיהר"ן רצ"ו: "ע"כ הזהיר לאנשיו שיאמרו קודם התפלה הריני מקשר עצמי לכל הצדיקים שבדורינו". ובתפלה שאחרי תיקון הכללי ממוהרנ"ת מובא זה הלשון והוסיף: "ולכל הצדיקים שוכני עפר קדושים אשר בארץ המה", והוא עפ"י מה שכתב רביז"ל בליקו"מ (תו' נ"ה) "שיקשר את עצמו בכלל ובפרט עם נפשין ורוחין ונשמתין של שוכני עפר ויעורר אותם בתפלתו שיתפללו עמו" ע"כ. ההוספה שיש היום 'ובפרט לרבינו הקדוש' וכו' מקורו מאנשי פולין שהוסיפוהו אח"כ, [כמובא ב'תקנות והנהגות', שארית יצחק עמוד ע"ו, ושם כתוב: "וזה הנוסח המקובל אצל אנ"ש לומר קודם התפלה" וכו'] (וכן הקפידו הם לעשות לוח גדול בכל ביהכנ"ס של אנ"ש עם הנוסח המלא של הריני מקשר, ואף כאן בא"י קבעו הנוסח המלא ע"ג לוח בכמה בתי כנסיות של אנ"ש.)

המשך בעמוד 8 < < <

פנינים ופרפראות בסיפורי מעשיות

"מעשה מחכם ותם"

יעקב ירבלום

רמזים לעובדא למעשה שהעלתי במצודתי בסייעתא דשמיא.

"**הלך התם ולמד מלאכת רצען**". יש כאן רמז, שהתם ידע הדרגא שלו האמיתי ולא רימה את עצמו ומיד התחיל לעבוד במה שהוא יכול, ולא חשב אם זה מקובל בעולם אם לא, ולא חיפש דרגות גבוהות אלא ידע המקום שלו ובזה הוא עבד. וזה צריכים לדעת ג"כ בעבודת ה', שהאדם צריך לדעת איפה המקום והדרגא שלו ולא לחפש אחרי דרגות גבוהות שאינם בשבילו, אלא ידע המקום האמיתי שלו אפילו שזה רק מעט לשמוח בזה ולהישאר בזה, ולא להסתכל על העולם איזה עבודה הולך ומקובל כי אפשר ליפול מזה. והאדם צריך להיות מאד אמיתי עם עצמו במה שהוא עושה; האם באמת אני אוחז בו בכל מיני סדרים שסדרתי לעצמי או שאני מחקה את השני. ולכאורה איך אפשר לידע זאת? הסימן הוא, שאם אני חי במה שאני עושה - שאני מרגיש שמחה בעשייתה וחיות וסיפוק אמיתי סימן שהוא שלי, אבל אם אני מרגיש מרירות ולחץ וכבידות זה לא שלי. כמו שכותב ר' נתן בהלכות תחומין הל' ו' שכל התורה והמצוות רובם ככולם קלים ונעימים לעשותם. וזה הבדיקה הראשונה האם טוב לי או לא. וידוע המשל מהמגיד מדובנא על הפסוק "לא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל" שהיה אחד שאמר למשרתו לך תביא לי מהדואר את החבילה שלי. אחרי כמה שעות חוזר המשרת וכולו מזיע ועייף. אומר לו הבעה"ב: "סליחה זה לא החבילה שלי?" אמר לו המשרת "איך אתה יודע?" ענה לו "אני רואה איך שאתה כ"כ יגע ומזיע, החבילה שלי הייתה חבילה קטנה של יהלומים ומשקלה קל מאד.. " כמו כן בעבודת ה', אם אני צריך לעבוד קשה זה לא העבודה שלי וזה לא עבודת ה', אלא אני מחקה מישהו אחר, או שאני רוצה להיקרא 'עובד' ואני מדמיין לעצמי מה זה עובד כפי שנראה לי בחוץ לפי התפיסה שלי ובודאי שאינו אמת.

בהמשך "**והחכם שהיה בר הבנה לא היה רצונו לעסוק במלאכה פשוטה כזו ויישב בדעתו שילך בעולם ויסתכל מה לעשות**". מבואר כאן בדיוק אותו נקודה כנ"ל בהפכו, שהחכם זלזל בעבודה פשוטה שלא מתאים לו לפי כבודו, אלא צריך לחפש משהו מכובד, אפילו שאינו מוצא את מקומו העיקר שיראו עליו מה הוא. וגם יישב בדעתו שילך בעולם ויסתכל מה לעשות. כלומר שלא חשב מה אני יכול לעשות ולפרנס, אלא אני אלך בעולם ונראה מה חשוב בעולם ומה הולך היום איזה 'מאדע', ולא מסתכל על עצמו מה אני מסוגל אלא על אחרים, וזה מרמז לנו רבינו שזה 'חכמות'.

וממשיך רבינו "**שהחכם נסע עם הסוחרים לווארשא, ואח"כ ישב עצמו מאחר שאני בוורשא למה לי להתקשר עם אלו אולי יש מקום טוב מהם וכו', והתחיל לחקור ואמרו לו שהם אנשים הגונים וטוב להיות אצלם רק שקשה להיות אצלם מחמת שהמשא ומתן שלהם הוא למרחקים מאד**". יש כאן שתי נקודות ללמוד. א. שהוא כבר נסע עם הסוחרים ונהנה ועכשיו הוא מחפש מקום אחר יותר טוב שאינו מרוצה איפה שהוא נמצא, ותמיד הוא מחפש אולי יש יותר טוב. ב. שאנשים אמרו לו שהם אנשים הגונים וטוב להיות אצלם רק יש קושי שהמשא ומתן שלהם הם במרחקים. מונח כאן יסוד גדול שהחכם אינו יודע שאדם לעמל יולד לכן כל קושי שמגיע לו הוא נסוג לאחוריו ואינו מרוצה. ואפילו שהם אנשים טובים וטוב להיות אצלם עכ"ז לא רוצה בגלל שיש קושי וזה מלמד רבינו שלעזוב את העבודות בגלל קושי זה חכמות, כי האמת שהאדם לעמל יולד וכך הוא החיים וזה בונה את אדם.

"**הלך וראה משרתים וכו' והיו הולכים כדרכם עם מיני חן שלהם וכו**". רבינו מספר כאן איך שהחכם נמשך אחרי חן חיצוני חן של שקר וזה פיתה אותו ללכת אחריהם, ולא עצם הענין שצריכים להרויח כסף ולעסוק בפרנסה. ללמד כאן עוד טעות של חכמות שהאדם מתפעל מפאר חיצוני ולא מסתכל על הפנימיות. וכן גם בעבודת ה', שהאדם נמשך אחרי רושם מבחוץ למשל שיהיה לו תעודת הצטיינות או מעמד או לשבת במזרח או כל מיני סוגי כבוד שיכבדו אותו ואינו שם לב על התכלית; למה לומדים? למה מתפללים? ובכל דבר הוא חי רק את החיצוניות ולעשות רושם וזה שקר גדול.

בהמשך "**אח"כ שהלך לעבוד אצל המשרתים וכו' והיה קשה עליו העבודה**". כאן חוזרים לנקודה של מעלה, שמכל קושי נסוג אחור ולא רצה להתחייב כלום כי רצה ליהנות מהחיים בלי לעבוד קשה, ולא הבין שהחיים זה עמל. ובגלל זה ישב עצמו מה לי לעבודה זו הלא העיקר הוא רק בשביל התכלית לישא אשה ולהתפרנס עדיין איני צריך להסתכל על זה וכו', רואים כאן שהחכמות האלו שכל קושי הוא עוזב זה מביא אותו לגמרי לפרוק עול, שבכלל לא רצה להקים בית ולפרנס ולעזוב את הכל לגמרי. וכל זה הם חכמות - שהחיים זה ליהנות ללא עמל. כמו שרואים בהמשך המעשה מה שקרה, כי אם לא רוצים להבין זאת רואים למה זה מביא עד השאול תחתית. (והנקודה הזאת צריך חיזוק גדול, והרבה אנשים אין יודעים זאת)

וממשיך רבינו "**והתחיל לחשוב עם הפלוסופיא שלו מה לעשות**". רואים כאן בפשיטות שהמשפט מה לעשות מחכמות משהו טמון בו בעומק, וגם בהמשך הסיפור רואים שזה שחשב מה לעשות זה משום שחיפש עבודה שהוא יהיה חשוב ולא סתם עבודה, כי אפי' שהוא כבר הגיע לאיזה נקודה שהוא מחפש תכלית להקים בית וצריכים לעבוד אבל הוא לא רוצה סתם לעבוד שהרי אדם לעמל יולד - וא"כ לא משנה איזה עבודה העיקר לעבוד, אלא החכם רוצה רק ליהנות שהכל יהיה קל. ואם כן מוכרחים לעבוד הוא מחפש עבודה של חשיבות שאנשים מסתכלים עליו בהערכה ובכבוד, ואכן התחיל לעבוד עם זהב שזה חשוב, ואח"כ ברפואה, כי לא רוצה להבין בפשיטות עצם המטרה שצריכים לעבוד בשביל עמל, רק רצה ליהנות ושיהיה לו חשיבות ולכן אפילו בדברים חשובים הוא אף פעם לא מצא מקום, כמבואר בהמשך המעשה. וכן בלימוד התורה, אם עצם הלימוד דוחף אותי מה משנה מה אני לומד אחטוף מה שאוכל, אבל אם אני מחפש שם טוב וכל הזמן אני עסוק בזה, ולא לומד מה שאני רוצה באמת ללמוד כי אני עסוק בלמצוא חן של שקר, אז אין שום טעם בלימוד כי לא לומד מה שליבו חפץ והוא בעצבות ומרה שחורה ואינו יודע למה, ויכול אפילו לחפש התחזקות אבל הוא לא מבין שבשקר לא עוזר התחזקות, אלא צריך קודם לעשות חשבון מה אני עושה האם אני במקום האמיתי או שאני מחפש רק תפארת וחן חיצוני.

השי"ת יעזור לנו שנזכה להיות אמיתי עם עצמינו, לחתור אחר האמת שרבינו רוצה ללמד אותנו שכל אחד יגיע למקום האמיתי שלו, ולהיות שמח תמיד ולא להסתכל בכלל על אחרים ומה שהולך בעולם אמן.

שיחות וסיפורים מאנ"ש בדור העבר

נמסרו ע"י ידידנו היקרים הר"ר **אהרן שפירא** והר"ר **יהושע יהונתן דרוק** הי"ו

תודת המערכת נתונה להם, תשואות חן חן

ר' אהרן שפירא

שיחות מר' אליהו חיים רוזין ז"ל

א. ר' שלום מלמד זצ"ל הרב באומן - ת"ח עצום שגמר בחייו מאה ואחד פעמים את כל הש"ס, היה בתחילה מחסידי המתנגדים ובסוף ימיו התקרב לאנ"ש, אבל הוא פחד מהמתנגדים ולא רצה להסתכל בליקוטי מוהר"ן בגלוי. והיה שם באומן אחד מאנ"ש - ר' משה שמואל זצ"ל מפולין - שהיה חריף עם ראש טוב, והוא היה לומד ליקוטי מוהר"ן בפנים והרב היה מקשיב.

ר' שלום הנ"ל החזיק את אנ"ש לצדיקים. פעם כשהיה לו חולה בתוך ביתו נתן לאנ"ש כסף שילכו להתפלל על הציון הק', ונתוודע הדבר להמתנגדים, ובאו אליו בטרוניא ושאלוהו אם זה אמת ששלח להתפלל על ציון רביה"ק? וענה להם בחכמה: "אני נתתי להם כסף להתפלל, והם מה שירצו יעשו..."

כששאלו אותו המתנגדים למה הוא מתקרב לאנ"ש, ענה להם שרק הם - מכל עיר אומן - באים לשאול אותי שאלות בהלכה. (כי כל החסידים דשם התקלקלו בניהם ה"י בזמן הקומוניסטים ורק אנ"ש נשארו ביהדותם ששמרו עליו במסירות נפש).

ב. ר' מתתי' כהן זצ"ל היה מוחה כפיים הרבה באמצע התפלה, וכשבאו העשירים לאומן היו מהם שלא יכלו לסבול את זה. פנה אליו אחד מהעשירים בהצעה שיתן לו סכום מכובד בתנאי שלא ימחה כפיים כ"כ חזק, ענה לו ר' מתתי' בחזקה, שאינו מסכים כלל, ולא יגיד לו איך למחות כפיים!

ג. ר' יחיאל גרינוואלד היה מזקני אנ"ש. הוא נולד בפולין בעיר 'לובלין', והיה לו עוד שני אחים גם הם מאנ"ש, אחד מבוגר ממנו בשם ר' שמואל ישעיה ת"ח גדול, והיה לו שיעור קבוע כל יום עם ר' אליהו חיים רוזין ז"ל. ושמעתי מר' אלי' חיים, שהיה לו לר' שמואל ישעיה חנות ירקות בשוק מא"ש, וכל יום בזמן השיעור כיסה את הירקות בשמיכות והלך ללמוד. [והשני צעיר ממנו בשם ר' צדוק עובד ה' גדול, שהיה קם כל לילה בחצות ושפך את נפשו הרבה בספר "שערי ציון"]

ר' נחמן יהונתן ז"ל היה בנו של ר' שמואל ישעיה. והוא היה איש פשוט - טייח במקצועו. ואני זוכר לא פעם אחת, כשבא לביתי לתקן את הצריך תיקון דיבר כל הזמן מהתכלית - שצריכים לעבוד את ה' ולשוב בתשובה - בתשוקה כזאת שאין לתאר. ואע"פ שהיה עובד קשה כל היום היה קם בכל לילה בחצות.

ד. הבעלי בתים שהגיעו לאומן שהיו קצת עשירים היו רגילים לתת פדיונות להעובדים דשם, כל אחד להקבועים שלו. ולאחרים שלא קיבלו היה חלישות הדעת. אמר על זה ר' משה גלידמאן זצ"ל שלא צריכים ליפול מזה, כי המחלק את הפדיונות הוא כמו 'דוור' המחלק לפי הכתובת..

ה. באומן היה ר' משה הנ"ל מעיר ב'חצות'. ולפעמים כשהתקשו לקום שפך עליהם קצת מים וצעק "וזרקתי עליכם מים טהורים וכו'". כמו כן כשבא לארץ ישראל היה עוסק בזה להעיר לחצות, ומספרים, שבמירון היה מיד אחרי תפלת ערבית דופק על הבימה בהכריזו: "הנה הולך ובא אורח חשוב!" וכולם התפלאו מי האורח? אמר שהאורח הוא "ר' חצות" וצריכים להתכונן על בואו. ואיך מתכוננים? שהולכים לישון מוקדם!

ו. שח לי הרה"ח ר' חיים צבי לעוו זצ"ל מארה"ב, שסיפר לו הרה"ח ר' אהרון גלידמאן זצ"ל בנו של ר' משה הנ"ל, שר' חיים ראובן זצ"ל אביו של ר' משה, היה משמש אצל הרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" זיע"א מראדומסק, וראה פעם אצלו "ליקוטי תפלות" והיה ספוג מדמעות.

ז. ר' אברהם שטערנהארץ זצ"ל לעת זקנותו כשהיה למעלה מתשעים שנה, היה מגיע למירון על 'שבת חנוכה' והיה הולך לטבול במקוה קרה. לפליאת הנוכחים על כך היה אומר; מקודם הוא טובל, ואחרי הטבילה הוא חושב אם המקוה היה קר או חם..

ח. ר' אברהם הנ"ל, לעת זקנותו היה רגיל לומר כל יום לפנות בוקר: "הנה בא יום חדש!" - בהתחדשות כזאת כמו בחור צעיר.

ר' יהושע דרוק.

ט. שמעתי מזקיני ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין ז"ל, שר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל בהתגוררו בעיה"ק ירושלים לא אכל דגים בשב"ק, כי הדגים היו מתקלקלים מחום היום, כי עדיין לא היו מקררים, והיה אומר ששאר תושבי ירושלים יכולים ללכת ביום ראשון לרופא.. משא"כ אנו לא יכולים ללכת לרופא עקב אזהרת רביז"ל להתרחק מהרופאים ורפואות ולכן אין להביא עצמינו לידי חולי ח"ו. "זיי קענען גיין צו דאקטער יולם (כמדומני שכך היה שמו) אבער אונז קענען נישט גיין צו עם".

י. שמעתי מזקני הנ"ל, שהגה"ק מטשערין זצ"ל אמר: "שינה בשבת תענוג, אז מ'פארשלאפט דעם שבת פארשלאפט מען דעם תענוג!". וידוע שמאז שחיבר את ה'יקרא דשבתא' - בו מגלה גודל יקרת וקדושת השבת ע"פ כל מאמר מליקו"מ - לא ישן כלל בשבת קודש. כמו"כ היה אומר: "השומר שבת, א שומר אז ער שלאפט איז ער קיין שומר נישט (=שומר שישן אינו שומר).

יא. שמעתי מזקן ופאר אנ"ש החסיד הוותיק ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל שסיפר לו הגה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל, פעם אחת בשמחת תורה בביהמ"ד של אנ"ש בעיר העתיקה, רצו הצעירים להמשיך בריקודים אף שכבר היה סמוך מאד לזמן של שבע שעות. ניגש זקן אנ"ש הגה"ח ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל ודפק על הבימה וזעק בקול גדול: "מי יקיים את דברי השו"ע אם לא אנחנו חסידי ברסלב! הלא נפסק בשו"ע שהמאחר להתפלל מוסף אחר שבע שעות נקרא פושע...!" וכן שמעתי

בקלטת מהרה"ח ר"מ שכטר שליט"א שסיפר עובדא זו שהוא זוכר זאת מצעירותו.

יב. שמעתי מזקני ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין זצ"ל, שפעם אחת בליל שבת התפלל ר' הירש לייב ליפל זצ"ל בציון הרשב"י במירון, ובתוך תפלתו בכה בבכי ותחנונים לפניו יתברך ושאלו המקובל הגה"צ ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל שבת מעג מען ווינען? ענה לו ר' הירש לייב: און זינדיגען מעג מען... (=וכי לחטוא כן מותר בשבת).

יג. שמעתי מהרה"ח ר' נחמן ישראל בורשטין שליט"א, שכשהלך אביו זקן אנ"ש הרה"ח ר' משה בורשטין זצ"ל לבקש המלצה מהגאון האדיר ר' ישראל זאב [ר' וועלוול] מינצברג זצ"ל עבור ישיבת 'אור אברהם' ע"ש ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל. סיפר לו הגרי"ז שבהימלטם מהעיר העתיקה בשנת תש"ח שהיה בליל שבת, בהגיעם לשכונת 'קטמון' עמדו כל הציבור הק' - שכלל את הרבנים הגאונים רבי וועלוול מינצברג, ר' בנציון חזן, ר' דוד יונגרייז ועוד רבנים חשובים - בחוסר אונים, באין להם יין לקידוש ולא פת ללחם משנה וסעודת שבת, כי מרוב בהלה במנוסתם לא זכר אף אחד לקחת דברים חשובים אלו. ואז פתאום מוציא ר"א שטרנהרץ מחיקו בקבוק קטן של יין ושתי חלות קטנות והוציא את כולם בקידוש ולחם משנה.. וסיפר הגרי"ז איך נתפעל מגודל ישוב הדעת של ר"א, שלא נתבלבל אף בתוך הפחד והבהלה שתקף את כל הציבור הגר בעיר העתיקה, רק קישר עצמו לנקודה השייך לליבו לעת הזאת (כמאמר רביז"ל בתו' ל"ד) והכין מה שצריך לשבת קודש המתקרב.

יד. עוד שמעתי מהנ"ל, שכשהלך לבקש המלצה לישיבת 'אור אברהם' מהרב של קטמון הג"ר יהושע דייטש זצ"ל סיפר לו הרב דייטש, שפעם שבת אצלו חותנו הגאון האדיר ר' דוד שפרבר זצ"ל גאב"ד בראשוב שהיה מגדולי ההוראה בדורו, ובשבת אחה"צ לקחו חתנו להכיר לו את ר"א שטרנהרץ זצ"ל. בבואם לר"א סיפר הגר"י דייטש לר"א על חותנו שהוא רב נודע ובעל הוראה מובהק, נכנס עמו ר"א בשיחה ארוכה בעניני הלכה והוראה, ובתוך הדברים בלי להרגיש הסיט הדברים לעניני חסידות גבוהים וארוכים על ענין סימני ביצים המובא בשו"ע: "ראשם אחד חד וראשם אחד כד" שמוהרנ"ת מאריך בטוב טעם בליקוה"ל לרמז בכל זה ענינים נפלאים של התחזקות באמצע ימי החשכות של בין המצרים, וכך דברו כשתי שעות, ופתאום הפסיק ר"א את שיחתם באמרו שצריך לילך כבר להתפלל מנחה. (כך בלי להביט על השעון הבחין שהגיע שעת המנחה). וביצאתם אמר הרב מבראשוב לחתנו: "לית דין בר נש!" איך שבלי להרגיש סחף אותי מעניני הוראה מובהקים פתאום גלש לחסידות ודיבר דיבורים נפלאים ומתוקים כאלה.

טו. עוד שמעתי מהנ"ל, שאחרי חתונתו שאלו חמיו ר' יחזקאל שרגא מרגלית ז"ל אם הוא רוצה להכיר ברסלב'ער חסיד וותיק מפולניה? ענה לו "בוודאי!" ולקח אותו להחסיד הוותיק ר' אלתר בנציון קראסקאף זצ"ל (רבו של ר' שמואל הורביץ זצ"ל), ודיבר עימם ראב"צ הרבה ובתוך הדברים אמר להם: "אינכם יודעים איזה אוצר יש לכם בקטמון, החסיד הישיש הוותיק ר"א שטרנהרץ זצ"ל הבקי בכל הליקו"מ ולקה"ל בע"פ כלשונם ממש, והוא שימש את רוב תלמידי מוהרנ"ת ויצק מים על ידיהם ושמע מהם אלפי שיחות וסיפורים ואין כמוהו בקי בכל השיחות והסיפורים מרביז"ל ומוהרנ"ת ותלמידיהם אחריהם, אשרי חלקיכם, תנצלו את האוצר הנפלא השורה עמכם!"

טז. עוד שמעתי מהנ"ל שסיפר לו הרה"צ ר"ש שפירא ז"ל, שר"א שטרנהרץ הגיע ארצה בר"ח אדר תרצ"ו, וז' אדר חל אז במוצש"ק, ונסעו קבוצה מאנ"ש שמנו 12 איש לשהות על שב"ק במירון אצל הרשב"י. ור"א התפלל לפני העמוד קבלת שבת, ובשחרית מ'שוכן עד' ומוסף במתיקות נפלאה מאד. ובסעודה שלישית דיבר תורה מליקו"מ בע"פ ושילב בתוכו את כל הביאורים מליקוה"ל ו'פרפראות לחכמה' והכל בע"פ כלשונם ממש. ודיבר עוד הרבה דיבורים נפלאים במתק לשונו והיה חושך גמור ולא יכול לראות את פניו, ומגודל התענוג הנפלא שהרגיש בנועם דבריו מתוקים דמיין לעצמו שרביז"ל בעצמו יושב ואומר תורה.. וסיים ר"ש: "נחמן מה אומר לך: ס'איז געווען א ליכטיגער שבת!"

"מי יקיים את דברי השו"ע אם לא אנחנו חסידי ברסלב! הלא נפסק בשו"ע שהמאחר להתפלל מוסף אחר שבע שעות נקרא פושע...!"

יז. שמעתי מדודי ר' יהושע דוב רובינשטין שליט"א, שכרשלוי"צ ז"ל עבר פעם ניתוח והיה חלש מאד, ביקש מדודי שיבא לפנות בוקר לקחתו עם רכבו לביהמ"ד כי קשה עליו ההליכה. לשאלתו מתי לבוא, עשה רלוי"צ חשבון: ה'נץ' בשעה פלוני, והא צריך להתכונן מקודם ללמוד קצת ולומר קרבנות וכו', ולכן תבא בשעה 3:15 לפנות בוקר. דודי ביודעו את רלוי"צ כדייקן גדול על זמנו בא באמת כל יום בזמן המדוייק, ורלוי"צ נהנה ממנו מאד. ואמר לר' יונתן גרינוולד: "יהושע בערל איז א סאלדאט!" יום אחד איחר ב-3 דקות ורלוי"צ כבר התחיל לרדת את המדרגות לבדו, כששמע את פסיעות ר' יהושע דוב שהוא עולה ובא אליו אמר לו: "שעי' יונתן סאיז שוין 3 מינוט נאך די צייט, דו וועסט שוין קיין סאלדאט נישט זיין...!"

יח. ידוע, שהגה"צ ר' אברהם אלי' מייזעס גאב"ד מינסק היה תקופה ארוכה ב'אומן' ושהה שם כמה פעמים בראש השנה, ועקב הרבה אחר עבודתם הנוראה של החבורה הקדושה של השרף הנודע ר' ברוך געצע'ס וחבריו ר' הירש לייב ליפל, ר' לייבל צרטנר, ר' נפתלי דובינסקי ור' יענקל זיטומיר (המכונה ר' יענקל שרייער – הצועק) ונתפעל עד מאד מעבודתם הנוראה בקור האיום הרוסי של 30 מעלות מתחת ל-0 באין להם אפילו מעילים ראויים לקור כזה..

ביצאו מעמק הבכא הקומניסטי והגיע לשכון פעיה"ק ירושלים ת"ו, עלה לבית מדרשינו ושאל מיד: "איפה ר' הירש לייב?" כי אחז ממנו עולם ומלואו מתוקף עבודתו הנוראה בכוחות בל אנושיים, כשהראו לו על זקן היושב בפינה שזה הוא, נזעק ר' אברהם אלי': "דאס איז נישט ר' הירש לייב!..." אתם יודעים מה היה ר' הירש לייב באומן.. שזה מה שראה אותו עכשיו - אף שגם פה היה נחשב לעובד נפלא ביותר, אבל לעומת מה שהכירו מאומן היה זה כאין ואפס.

יט. עוד שמעתי מדודי וכן שמעתי גם ממו"ח ר' ב"ש רייס שליט"א, שפעם אחת במוצאי יו"כ במירון אחרי תפילת מעריב כשכל הקהל הלכו להחיות את נפשם מהצום, הבחין שר' הירש לייב עדיין לא מש ממקומו וממשיך בעבודתו בכוחות וזעקות גדולות כמה שעות, אף שהיה כבר בגיל הזקנה. ורק אח"כ הלך לאכול משהו.

כ. עוד שמעתי ממו"ח שליט"א, ששמעו מפי בעל המעשה בעצמו - יהודי חרדי הגר בארה"ב, שבימי בחרותו התגורר בעיה"ק ירושלים ול"ע נפל מאד מדרך התורה והקדושה וכולם ריחקו אותו ולא רצו כלל להשתייך עמו, ורק הגה"ח ר' גדליה קעניג זצ"ל דיבר עמו וחיזק אותו. פעם אחת שאלו ר' גדליה אם הוא מתפלל תפילת מנחה, ענה לו שאינו יכול להתפלל, כי בשעה זו הוא נמצא רח"ל במקומות המטונפים וכו'. אמר לו ר' גדליה: אעפ"כ נעמדים שם באיזה פינה ומתפללים מנחה. וסיים הבחור, שבדיבור זה הציל אותו ר' גדליה מרדת שחת, כי מאז התחיל להתפלל מנחה בכל יום, ומעט מעט התחזק בשאר מצוות ודברים שבקדושה, ולבסוף נתחתן והקים בית נאמן בישראל.

כא. שמעתי מזקני רמ"א רובינשטיין ז"ל, פעם אחת שאל ר"א שטרנהרץ את ר' שלמה וקסלר זצ"ל: "מדוע אינם רואים את נכדיך אצלנו בביהמ"ד? השיב לו ר' שלמה: "דעם רעבינס זאך איז א שווערע ניסאלע, סאיז שוועד דאס צו קיינן..." (=ענין רבינו הוא אגוז קשה שקשה ללעסו). כי יש הסתרה גדולה על ענינו של הצדיק האמת.

כב. שמעתי מר' אפרים נחמן אנשין שליט"א, פעם אחת היה רלוי"צ מצונן מאד, ואמר לו ראפר"נ שמועיל לזה הרבה לאכול אשכולית. ענה לו רלוי"צ בשאלה: "מתי אוכלים את זה?!..." - כי כל שעות היממה היו מלאים כבר בשיעורים קבועים, חצות התבודדות וכו', כך שלא נשאר רגע אחד פנוי לאכילת אשכולית - אבל אם יסחטו לו לתוך האוכל יאכל אותו, וכך הוה. כי ההתמדה שלו היה מבהיל הרעיון.

כג. שמעתי מרנ"י בורשטיין בשם ר"ש שפירא ז"ל שאמר על הפסוק: "עונג קרא לשבת" - 'קרא' ר"ת: ק'ודש ר'וחניות א'לקות. כמבואר בליקו"מ "אכילת שבת כולו קודש כולו אלקות כולו רוחניות".

כד. שמעתי מהגרי"מ שכטר שליט"א, שראו בחוש על ר' אפרימ'ל מפשעדבארז שכל אכילתו היתה רק כדי שיוכל לברך ברכת הנהנין'. כי האכילה היתה מועטת ובזמן מועט ביותר, אבל הברכות ובפרט 'ברכת המזון' לקח זמן רב במתינות ובדביקות נפלא. עוד סיפר שר' אפרימ'ל הבחין פעם איך שאברך אחד הלומד בכולל הביא חתיכת עוגה לאכול בהפסקת הצהריים, כי לא הספיק לו הזמן לנסוע הביתה ולחזור לכולל. אמר לו ר' אפרימ'ל: "הרי זה הפסד גדול! כי אתה מפסיד כמה ברכות באכילת מזונות במקום פת, נט"י, ברכהמ"ז שהוא ג' ברכות. הלא יכולת לקחת חתיכת פת ולחטוף עוד כמה ברכות".

כה. עוד סיפר, ששמע מהרה"ח ר' קלמן רוזין ז"ל, שבצעירותו כשלמד בישיבת "עץ חיים" אצל הגאון ר' חיים הקלמן ז"ל, שהיה ת"ח מופלג ובעל הסברה נפלאה, פעם אחת הקשה קושיה עצומה בסוגיא הנלמדת, וסיים; שעל קושיא זו ידוע בעולם הישיבות שאין עליו תשובה. בבואו לביתו סיפר זאת לאביו ר' אליהו חיים ז"ל, אמר לו רא"ח שילך לשאול את ר' אפרימ'ל. שאלו ר' קלמן: מי זה - ההוא שנוטל כל הזמן את ידיו בשטיבלאך..?! כי ר' אפרימ'ל היה רגיל לעמוד זמן רב בשטיבלאך לענות קדושה וקדיש והיה נוטל ידיו תכופות מגודל קדושתו, ור' קלמן חשב שהוא איש תמהוני, ולא עלה על דעתו שהינו גאון עצום בכל מקצועות התורה בחריפות מדהימה. ענה לו רא"ח: "כן, כן, לך תשאל אותו!". והלך ושאלו ור"א מגודל ענותנותו ענה לו: בדיוק היום למדתי סוגיא זו, והשיב לו כלאחר יד תשובה חריפה ונפלאה לאמיתה של תורה.

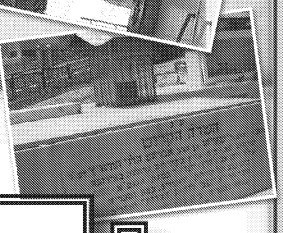
למחרת כשאמר ר' קלמן את התשובה הנפלאה למגי"ש ושאלו מי הגיד לך תשובה זו, ענה לו ר"ק; זה שנוטל ידיו בשטיבלאך. אמר לו המגי"ש לא יכול להיות! זה ענה לך א גרויסער 'ראש ישיבה'! כי תשובה עמוקה כזו אינו יכול לומר רק אחד מגדולי הדור. ור"א מגודל ענותנותו ושפלותו לא הכירו עליו כלל שהוא גאון וחריף עצום וחשבוהו לאיש פשוט. ורק מתי מעט הכירו בגודל גאונותו וקדושתו כנראה קצת ממכתביו הנדפסים בספר 'עונג שבת' שאע"פ שזה רק קובץ מכתבים שכתב לאחד מתלמידיו רואים שם גאונות חריפות ועמקות נפלאים ביותר.

המשך מעמוד 4 < < <

הנוסח בהזכרת שם רביז"ל כותב ראבר"נ (כו"א חו"ב הערה ט'): "גם אגב אורחא אמרתי להודיע למעיין, שרביז"ל הזהיר לכל אשר יבקש בזכותו שיזכירנו ע"ש אמו ר' נחמן בן פייגא ולא כשאר נפטרים אשר יזכרו ע"ש אביהם". אולם רלוי"צ ז"ל סיפר (שיש"ק ד' קמ"ו) שבאומן הזכירו בנוסח הריני מקשר גם את שם אביו 'בן פייגא ובן שמחה' - בסדר הזה קודם שם אמו ואח"כ שם אביו (כך נשמע מפי זקני אנ"ש זצ"ל), וצריך עיון מדוע הוסיפו כן אחרי שרבינו הזהיר להזכירו רק בשם אמו, ואולי לא הזכירו שם אביו אלא בנוסח הריני מקשר ולא בכל הזכרת שמו לזכותו כלשון ראבר"נ. כאן המקום לציין שבדורות הקודמים היו הרבה מאנ"ש שקודם תיקון הכללי לא הזכירו בנוסח הריני מקשר אלא את שם רבינו ז"ל ולא את שאר הצדיקים (שהרי רביה"ק גילה את התיקון הזה) ורק אחרי תיקון הכללי בתפלה של מוהרנ"ת אמרו כנוסח המופיע שם וכנ"ל, וכן אפשר לראות היום בלקו"ת המנוקד הראשון שנדפס ע"י הרה"ח ר' נחמן בורשטיין שליט"א.

המשך יבוא אי"ה.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

בימי יאשיהו המלך התגוררה בירושלים הנביאה חולדה (1), "אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן תִּקְוָה בֶּן חַרְחַס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים" שהנביא אלישע החיה אותו בשעתו. היא היתה נכדתה של רחב (2) שנישאה ליהושע בן נון וירמיהו הנביא היה קרוב משפחתה. היא היתה מרביצה תורה לישראל בבית כנסת מיוחד לנשים (3) ועל שם מקום האולפנא שבה לימדה סמוך להר הבית נקרא המקום 'שערי חולדה' עד לימינו (4).

בנ"ך מסופר כי כאשר המלך שלח אליה שלוחים לשאול בדבר ה', גילתה את הפורענות העתידה לבא על ירושלים עקב חטאי אותו דור, יחד עם זאת מסרה את הבטחת השי"ת שהמלך יאשיהו הצדיק יסתלק לפני החורבן ולא יראה ברעה. הזוהר הקדוש (5) מגלה כי חולדה נמצאת בגן עדן בהיכלה של סרח בת אשר שזכתה להכנס לשם בחייה.

קברה של חולדה הנמצא במרומי הר הזיתים שימש מאז ומעולם כמקום תפילה והשתטחות לעם ישראל, ולמרות שבמשך הדורות קמו עוררין על זיהוי הקבר, דחו יהודי ירושלים את הטענות והמשיכו להשתטח במקום קדוש זה (6), החל מתקופתו של רבי אשתורי הפרחי בעל כפתור ופרח ועד לימינו, אנו מוצאים את הקבר מוזכר כמעט בכל ספרי המסעות והיומנים.

לדאבוננו, כיום כמעט שנפסקו לגמרי הביקורים במקום, למרות שסמוך למבנה הקבר מתגוררת משפחה מוסלמית השומרת על המקום והם מגיעים לפתוח את השער בכל ביקור, יהיה מי שיהיה, כשהם מקבלים על כך תשלום מיוחד ממשרד הדתות הציוני - 'מרשעים יצא רשע' והפחד מההגעה למקום דרך שכונת אבו-טור הסמוכה והמשופעת בצעירים ערביים המיידים אבנים בתדירות למי שמנסה לעבור דרכם, כמו גם עצם ההמצאות בסביבה עויינת, גורמת לכך שרגל יהודית כמעט שלא תדרוך במקום.

קברה של חולדה היכן?

הדרך המובילה למרומי הר הזיתים עוברת דרך השכונה הערבית אבו-טור, ומשם יורדת בסיבוב חד ימינה ומיד שמאלה בירידה תלולה לכביש המוליך לחניון מלון קונטיננטל המצוי בראש הר הזיתים ונשקף ממנו. לפני הסיבוב החד מצוי מבנה קטן עם כיפה לבנה, בתוכו מדרגות ישנות המוליכות למערה עמוקה ובה מצבה מכוסה בפרוכות אשר על פי המסורת היהודית העתיקה היא הציון הקדוש של חולדה הנביאה, ואף בחייה התגוררה במקום זה (7).

החל מתקופת רבינו אשתורי הפרחי בתחילת האלף, אנו מוצאים כמעט בכל ספרי המסעות המזכירים מקום זה (8). כשהם מתארים בנין יפה ובתוך המערה קבר של שיש, בין השאר ניתן לציין את רבי יצחק חילו בספר שבילי דירושלים משנת ה' צ"ג, וכן רבינו עובדיה מברטנורא במכתב לאביו בשנת רמ"ח, רבי משה באסולה ורבי משה מפראג תלמיד השל"ה בשנת ת"י, ובעיקר יש לציין את רבי משה חאגיז בספרו "אלה מסעי" שמעיד כי האריז"ל אישר את קבר חולדה הנביאה שהיא על הר הזיתים (9).

בימים מקדם כאשר חפצו בירושלים לידע מתי זמן השקיעה נהגו להשקיף על מבנה קבר חולדה וכאשר ירדו ממנו קרני השמש ידעו כי תוך כמה דקות תהיה השקיעה (10). כמו כן מביא רבי חיים פלאג'י (11) "חידוש גדול ונפלא" דאף בזמן הזה מי שנוטל לולב בחוה"מ סוכות אצל קבר חולדה שלפי חז"ל הוא בוודאי בשטח ירושלים המקודשת, מקיים מצות עשה מדאורייתא, ואם זהו ספק לא יקל מפני שאינו דרבנן.

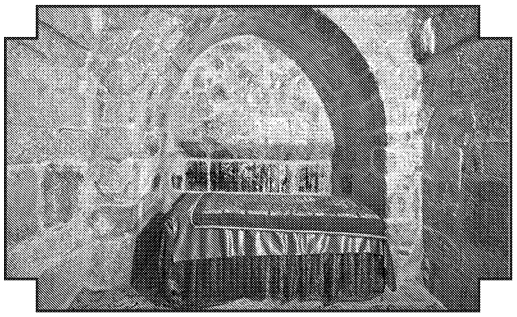
ומכאן לפולמוס הנרחב אודות זיהוי הקבר:

חז"ל אומרים כי קברה של חולדה הנביאה נמצא בתוך העיר ירושלים עוד מימות נביאים הראשונים (12). כאשר פינו את הקברים משטחי ירושלים שנתקדשו לא נגעו בקברה מפני כבודה, ובמקום זה התקינו מחילה שיצאה מקברה וירדה לנחל קדרון ומשם יצאה הטומאה (13).

עם זאת כאמור, המסורת הצרופה מראה את קברה דווקא בראש הר הזיתים שעינינו הרואות שאין הוא בתחומי העיר העתיקה, וביניהם אף מפריד מורדו המערבי של הר הזיתים עם רבבות קברי ישראל ומערות הנביאים המצויים בו, שאין להעלות על הדעת שכל אלו נמצאים בתוך ירושלים המקודשת, וזאת מהטעם הפשוט שאין מלינים את המת בירושלים. כמו כן מפסיק ביניהם נחל קדרון שכאמור לשם היתה הטומאה יוצאת.

קושיה עצומה זאת גרמה לרבים וטובים להסיק שהמסורת איננה נכונה, אולם למרבה הפלא כבר התחבטו בשאלה זו גדולי רבותינו המהרי"ט שהיה מרא דאתרא בירושלים, והרדב"ז רבו של האריז"ל בנגלה. המהרי"ט (14) מיישב זאת לאור דברי חז"ל בגמ' שבועות (15) שבהר המשחה היו שתי 'בצעין', התחתונה נתקדשה בימי בית ראשון והעליונה נתקדשה בימי עולי בבל שאף הקיפו אותה בחומה וזאת מפני שאיזור זה הוא 'תורפה' של ירושלים ונוחה להיכבש משם. הוא מוכיח בכמה וכמה ראיות שמקום מגוריה של חולדה הנביאה היתה באיזור העליון בין שתי החומות (16), ולדבריו התקיימה שם שכונת בתים ולא היה להם חומה ולכן קברוה שם, ולאחר שקידשו גם איזור זה ופינו את המתים שנקברו שם, לא ההינו לנגוע בקברה אלא התקינו מחילה להוציא את הטומאה. ואילו הרדב"ז (17) מיישב על פי עדות ההוא סבא בגמ' בבא בתרא (18) שזכה לראות את ירושלים 'קמייתא' ותלת פרסי הוואי, "נמצא בו בירושלים קמייתא קבר חולדה בתוך ירושלים – אף על פי שעתה היא בראש הר הזיתים".

ובאמת קדם לרדב"ז רבינו אשתורי הפרחי בספרו כפתור ופרח, שהוא הראשון הכותב כי קבר חולדה הנביאה נמצא בהר הזיתים, וגם הוא כותב שירושלים קמייתא התנוססה גם במרומי הר הזיתים, והוא אף מוכיח מירושלמי מפורש (19) שבהר הזיתים היו נזהרים בטהרות כחלק בלתי נפרד מירושלים. וכדבריו נקט גם רבי ישראל משקלוב בספרו פאת השולחן. ויש מביאים (20) ראיה נוספת מרש"י במס' סוכה (21) על המשנה שלא היתה חצר בירושלים שלא היתה מאירה מאור שמחת בית השואבה, ופירש רש"י שהכותל 'המזרחי' של הר הבית היה נמוך בכדי שהאור יגיע לתושבי הצד המזרחי של הר הבית. והיות והמורד המזרחי של הר הבית תלול מאד ולא יתכן שם מקור ישוב, מן ההכרח שירושלים היתה גם על הר הזיתים המתרומם ממזרח.

מצבת קבר חולדה כיום

אולם עדיין נשאר קושי מסויים, כיצד יתכן שנחל קדרון ושאר קברי הנביאים, כמו זכריה ומערת בני חיזיר, נמצאים בשטח שבין הר הבית לראש הר הזיתים, וכן כיצד קברו שם רבבות נפטרים במשך הדורות ולא חששו שהמקום מצוי בתוך ירושלים המקודשת שאין מלינים בה את המת?

וראיתי רבים הנבוכים ומתרצים בדוחק כל אחד לפי דרכו (22). אולם האמת יורה דרכו, שבאמת מי שמכיר את השטח בפועל ומעיין במפות נכונות, יווכח כי קבר חולדה אינו ממוקם בפסגת הר הזיתים הידועה שבראשה נמצא כיום מלון קונטיננטל, אלא בפסגה גבוהה יותר המתנוססת לצד צפון והיא כיום מיושבת לגמרי בבתי שכונת אבו-טור, וממנה יש רצף מיושב עד לעיר העתיקה, ואין שום קברי ישראל המפסיקים בינה לבין מקום המקדש. (ראה מפה מצורפת). ולפי"ז נלענ"ד שכאשר קידשו את ה'בצע' העליונה היינו רק החלק הצפוני יותר, שהוא גם הגבוה יותר ומתאים יותר להקרא 'תורפה של ירושלים' אולם החלק הדרומי שהוא מקום הקברות כיום ונחל קדרון נשאר תמיד מחוץ לירושלים ולכל היותר היה כעין 'מובלעת' בתוך העיר (23).

אך כנגד כל הדברים הללו קם חוקר הארץ הידוע, הג"ר יהוסף שוואַרץ (24) ובספרו תבואות הארץ הקדיש מאמר מיוחד בו הוא מערער בדברים חריפים על זיהוי הקבר. בעקבותיו הלכו חוקרים רבים, בעיקר 'המתחדשים' כמו לונץ וחבריו, אולם גם רבים וטובים נטו אחרי ממצאיו, כמו הגרי"מ טוקצינסקי בספרו עיר הקודש והמקדש, וכן כמה ממחברי זמנינו. יתכן שעובדא זו גם היא 'תרמה' להפסקת התפילות בקברה של חולדה.

אמנם קטנם של ראשונים עבה ממתנינו, ומי יוכל כיום להשיב על דבריו, אולם חש אני לכבודם של רבותינו הכפתו"פ, מהר"ם חאגיז בשם האריז"ל, המהרי"מ, הרדב"ז ושאר גדולי ישראל לדורותיהם שקיימו את הקבר, ובדבריו הוא מחשיב אותם כטועים שהאמינו לתומם על מסורת מוטעית. ובכן אם נרכז את דבריו ונתמצת את טענותיו נמצא 5 טענות מרכזיות, המובאות בזה, ואיתם התשובות כפי שמובאים בספרים נאמנים וע"פ מה שהעליתי בס"ד:

א) בדברי חז"ל אנו מוצאים שקבר חולדה נמצא "בתוך העיר" ואילו ראש הר הזיתים אינו בתוך העיר. וע"ז הרי כבר השיבו הכפתור ופרח, המהרי"ט והרדב"ז שירושלים המקודשת נמשכה עד לשם וגם הארכנו לעיל בכמה הוכחות שגם שם היתה העיר.

ב) בספר יוסיפון משמע שבעת החורבן עמד טיטוס בראש ההר ומשם לחם, וכיצד יתכן שזה בתוך העיר? ובאמת שהתשובה מצויה בתוך דברי חז"ל בגמ' שבועות שם, שכן דווקא משום שהוא מקום 'תורפה' שמשם נוח לכבוש את העיר הלכו והקיפו אותה בחומה. אכן כנראה שטיטוס ידע מזאת, וכאשר נגזרה גזירה, בראשונה כבש איזור זה בכדי שמשם יקל עליו לכבוש את מרכז העיר ובית המקדש הנמצא ממול.

ג) הטענה העיקרית: כל הראיה של המהרי"ט שהיו שתי בצעין וכו', אינה מדברת כלל על הר הזיתים אלא על ירושלים עצמה, והיא טעות סופר בש"ס שלנו, והגירסא האמיתית היא כפי שמופיע בתוספתא ששתי בצעין היו 'בירושלים' ולא בהר המשחה. אולם מה נעשה וכנראה שהגירסה האמיתית היא דווקא הגירסה שלנו, שכן הר"י מיגאש (רבו של הרמב"ם ותלמידו של הרי"ף), לא רק שהוא גורס מפורשות 'בהר המשחה' אלא הוא גם מסביר מדוע נקרא המקום 'תורפה של ירושלים', לדבריו היות והר המשחה הוא הר גבוה על המדינה, (כלומר גבוהה מירושלים ובית המקדש עצמו), אם ההר לא יהיה מוגן מספיק תהיה אפשרות לכבוש משם את ירושלים, לפיכך בנו חומה על אותו מקום והכניסוהו לכלל ירושלים. והוא ממש כדבריו של המהרי"ט. ומה שבתוספתא מופיע 'בירושלים', אין זה הוכחה כלל, שכן כאמור הר הזיתים עצמו ג"כ נכלל בירושלים.

ד) הנוסעים שבאו לפני תקופתו של הכפתור ופרח (רבי בנימין מטולדה, רבי פתחיה בעל אלה המסעות ורבי יעקב

שליח רבינו יחיאל מפאריז) אף שהזכירו את המקומות הקדושים בירושלים והר הזיתים, לא הזכירו את קברה של חולדה. אם היו מציינים את קברה במקום אחר בעיר אולי היו דברים בגו, אך היות ואין הם מציינים כלל את מקום קבורתה, האם משום כך נלך ונבטל את כל הנוסעים הבאים, מהם גדולי ישראל מובהקים, שכן הזכירו את המקום והחזיקוהו לאמת. ואם נלך ונבדוק, נמצא שקברי צדיקים רבים, המקובלים ללא עוררין, אינם מופיעים בספרי המסעות הללו, והבולט שבהם הוא קבר רשב"י במירון, שר' בנימין ור' פתחיה מזכירים את מירון, מציינים בה את קברי הלל הזקן ושמאי ועוד כמה תנאים, והפלא ופלא, הם אינם מזכירים אפילו ברמז שקיים שם קברו של רבי שמעון בר יוחאי!!! וכי זוהי ראיה שקבר רשב"י אינו אמת? אתמהה. והרי ידוע הכלל 'לא שמענו אינו ראיה, והוכחה ניתן למצוא בכך שגם כיום, לאחר שבכל מאות השנים האחרונות הקבר היה ידוע, כיום רוב מנין ובנין של הציבור החרדי אינם מודעים כלל לקבר חולדה.

מפת ירושלים קמייתא

ה) הנוצרים והמוסלמים טוענים שהקבר הוא משלהם (ואין כאן המקום לפרט וד"ל). ותמה תמה אקרא, הלא רוב המקומות הקדושים בא"י שהיו מוחזקים בידי הגויים, 'זכו' לכל מיני מסורות ואגדות מוסלמיות או נוצריות שונות ומשונות, ולדוגמא בעלמא אזכיר את מקום קודש הקדשים בהר הבית, שהערבים מכחישים כל קשר לבית המקדש היהודי, וטוענים ששם עלה נביאם הידוע לשמים... האם מפני סברתם העיז מאן דהוא לערער על זיהוי המקום הקדוש ביותר בעולם??? אלא הדבר ברור כפי שקיבלנו מאבותינו ורבותינו בכל הדורות שאין להתייחס כלל לדברי הגויים ולאגדותיהם והבליהם, שאינם מעלים ואינם מורידים דבר. ורק דברי חז"ל ורבותינו במשך הדורות הם הם שקובעים, והרי נאמנים עלינו דברי גדולי ישראל, והאריז"ל בראשם, שקבעו כי אכן קבר חולדה נמצא שם בראש ההר וכי המקום היה חלק בלתי נפרד מירושלים המקודשת.

לסיום הנני לספר חלום נורא שחלמה הצדקנית מרת חנה לבל ע"ה אשתו של החסיד הנודע רבי יונה לבל זצ"ל כפי ששמעתי מחתנה הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א ששמע מפיה: באחד הלילות בערך בשנת תשכ"ח, נגלתה חולדה הנביאה בחלום הלילה למרת לבל כשבפיה טענה כואבת "מדוע הולכים ומשתטחים על כל קברי הצדיקים ואילו על קברי אין אף אחד מגיע???" הדבר אירע בשנת תשכ"ח, כשנה לאחר שהתאפשרה הגישה למקום, ומאז הקפידו מרת לבל וחברותיה להגיע תכופות למקום. גם זקני וחשובי אנ"ש, כר' שמואל שפירא ובניו ועוד רבים נהגו רבות להשתטח במקום. והשי"ת יעזור שתהיה דרך כבושה לרבים ותתאפשר הגישה גם כיום לכל מאן דבעי ונזכה להשתטח על קבר הנביאה ללא פחד ומורא.

מ"מ הערות והוספות:

(1) מלכים ב, כב. (2) רד"ק שם. (3) רוב הפרטים מתוך סדר הדורות ג' אלפים ר"פ. (4) מדרש חז"ל, מובא ברש"י במלכים שם. (5) פר' שלח עמ' קלט. (6) עדות הגאון רבי משה נחמיה כהנוב מגדולי ירושלים לפני כמאה שנה בספרו שאלו שלום ירושלים עמ' 99. שלמרות שבעל תבואות הארץ שלל את זיהוי הקבר, חזקה על בני ירושלים המסורת הישנה וביחוד דברי מהר"ם חאגיז בשם האריז"ל על נכונות המקום. (7) כך מוכיח המהרי"ט בתשובתו המובאת להלן. (8) ומהם המזכירים סגולות שונות, כמו לעשות הקפות לקברה "בהלחצנו אל הקיר" (כי המצבה סמוכה מאד לקירות...) תוך קריאת פרק "אשת חיל מי ימצא" וגו', "וחכם אחד הביא פקעת חוטים ויהי הולך סביב וכורך החוטים על מצבתה לשלחם לקרוביו לחוץ לארץ לסגולה למעוברות לכרוך אותם על מתניהן לבל תפלנה". (ספר הכותל המערבי לר"ש בן ציון). (9) יש שהעירו כי מהר"ם חאגיז מביא מקור לדבריו בספר שער הגלגולים בסופו, אולם המעיין בשער הגלגולים שלפנינו יראה שאין הדברים מופיעים כלל, וראיתי בקונטרס של הגרי"מ מורגנשטרן על קבר דוד המלך שמתרץ כי ידוע שישנם כמה כת"י של שער הגלגולים ונאמן עלינו מהר"ם חאגיז שראה כת"י זה. ויש לעיין בזה היות ובזמנינו ידוע על כת"ק של מהרח"ו בעצמו וגם שם לא מופיע דבר, ואולי יש כמה כת"י ממהרח"ו בעצמו. (10) ספר וזרח השמש להגר"ש מלכא שיו"ל בשנת תרנ"ח. (11) מועד לכל חי סי' כג, בשם בכורי יעקב סי' תרנח. ומביא שם בשם ספר גט פשוט דביאר גבול קצה הר ציון והתחלת ירושלים. (12) תוספתא נגעים פ"ו. (13) אבות דרבי נתן פל"ה, תוספתא ב"ב פ"א, ירושלמי נזיר פ"ט ה"ג ובמס' שמחות פי"ד. וראה בספר 'קדושת ירושלים' להרה"ח ר' שמואל צציק שמאריך להסביר ענין זה. במפרשים ישנם כמה וכמה ביאורים על מיקומה וטיבה של מחילה זו, בולט ביניהם פירושו של הקרבן העדה על הירושלמי (נזיר פ"ט) "מחילה היה שם. תחת הקברים ומפנין אותן דרך המחילה ולא נודע לבני אדם שפינהו" ולפי דבריו נפל פיתא בבירא גם בזה וגם על קבר דוד המלך. וכבר הקשה עליו הגרימ"ט בספרו שהרי אמרו חז"ל "ולא נגע בהן אדם מעולם", והאמת היא שב'שיירי קרבן' הוא עצמו מקשה על פירושו שנובע מתוך גירסתו בירושלמי "ולא נגע בהן אדם 'לפנותן' מעולם" מדברי חז"ל וכי צדיק קבור בשאינו שלו וכותב שהגירסא במס' שמחות "ולא נגע בהן אדם מעולם" נראית יותר נכונה כי לפיה נמצא שאמנם לא פינו את קברות הצדיקים. (14) ח"ב יו"ד סי' ל"ז. (15) דף ט"ז ע"א. (16) וכפי שרואים מפורש ברש"י במלכים שם: "והיא יושבת בירושלים במשנה - חוץ לחומה, בין שתי החומות, שהיא משנה לעיר" (17) ח"ב תרל"ג. (18) דף ע"ה ע"ב. (19) תענית פ"ד ה"ה, "שתי ארזים היו בהר המשחה ותחת אחד מהם ארבע חניות של מוכרי טהרות וכו'". (20) אנציקלופדיה תלמודית נספח לערך ירושלים הערה 180, וראה שם בהרחבה אודות פולמוס דנן. (21) דף נ"א ע"א, ד"ה שלא. (22) ראה עיר הקודש והמקדש, קובץ נועם במאמר הגרא"מ הורביץ, ובביאור הגר"מ גרוסברג על מגילת תענית, ובעוד כמה וכמה קובצים ומאמרים שאכהמ"ל. (23) ולפי דברים אלו מתורצת גם הקושיא שהקשה בעל תבואות הארץ ועוד, שחז"ל מציינים מקום שריפת הפרה בהר המשחה ושהוא מחוץ לירושלים. ולא קשה מידי דמקום זה נמצא בחלק הדרומי יותר שלא נתקדש. (24) ידוע כאחד מגאוני ירושלים, ועל פיו פסקו רבותינו המנחת יצחק והבד"צ שאיזור הערבה אינו בשטח ארץ ישראל ואין נוהגים בו דיני שביעית. וראה בסוף ספר 'העקוב למישור' שחיבר הרב שמעון מן מאנ"ש דבית שמש, מאמר 'כבודה של תורה' בו הוא מוחה נמרצות נגד אלו שרצו להטיל דופי בבעל תבואות הארץ, ומוכיח בארוכה ע"פ תולדותיו שאין לפקפק בגדולתו וקדושתו. ודלא כספר עמק הערבה שחיבר הרב שוואריץ הטוען שהבד"צ לא סמכו עליו ומפקפק על נאמנותו בהלכה.

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

במדור זה יובאו חידושים,
ביאורים והתחזקות עפ"י התורה הזמנית הנלמדת ע"י האברכים

מען לשליחת חידות: 054-8485412

ב"ה שזכינו לקבל דברי תורה מכמה אברכים על תורה ט"ו קמא – "אור הגנוז", וכעת שבעז"ה עוברים לתורה י"ז "ויהי הם מריקים שקיהם", תקוותינו רבה שיצטרפו רבים ללמוד את התורה באופן המביא לידי מעשה, לקיים את רצון רבינו הק' ללכת עם תורה', ואת חידושי התורה שיעלו במצודתכם שילחו אלינו עבור הגיליון הבא.

הר"ר אברהם שלום הלוי שישא הי"ו

גימטריאות ר"ת וסו"ת לתורה ט"ו

א) ר"ת מ' ש'רוצה ל'טעום ט'עם א'ור ה'גנוז עם הו' תיבות בגימטריא כמו ר"ת ש'ישפוט כ'ל ע'סקיו עם הכולל.

ב) סו"ת אם' אין' דין' למטה' יש' דין' למעלה' בגימטריא סו"ת לעשות' דין' בזה' האדם' עם הב' תיבות והכולל.

ג) בקיצור ליקו"מ (אות ג) כתב: ועיקר הדעת הוא בלב – שידע את השי"ת וכו' עד שיתעורר לעבדו באמת ומרומז בסו"ת ודעת' אלוקים' תמצא' (המוב"פ) –אותיות 'אמת'.

ד) ר"ת ס'ליק ו'יתיב ב'אילנא בגימטריא כמו ר"ת ח'ושך ס'תרו (המוב"פ).

ה) סו"ת הר' זה' קנתה' ימינו' ויגרש' גימטריא 'תפלה' עם הכולל.

ו) כ"י יהי"ה לה"ם דב"ר עם הד' תיבות בגימ' 'משה'.

ז) ר"ת ה'כל צ'ריכין ל'מרי ח'יטא בגימ' כמו ר"ת ס'יני ע'דיף עם ב' התיבות והכולל.

ח) סו"ת בתי' מלכות' כמו סו"ת סמכוני' באשישות'.

ט) ר"ת כ'י ע'ליך ה'ורגנו כ'ל ה'יום כמו ר"ת ו'אינו ח'ושב ל'כלום א'ת ע'צמו עם ה' התיבות.

י) ר"ת נ'שמתין מ'אילנא ר'ברבא נ'פקין עם הד' תיבות והכולל בגימ' ר"ת של ש'ם מ'דור ה'נשמות.

ענין ש"י טבילות בערש"ק עפ"י תורה ט"ו

מבואר בפנים: "ע"י שמעלין היראה לשרשה יסיר מעליו כל הפחדים" ואפשר לומר שזהו מש"כ בספר המדות (יראה כ"ח) 'מי שיש בו יראה, כשבא פחד לעולם הוא לא יפחד. וגם אתי שפיר עוד שם (יראה ל"ו) 'ש"י טבילות מסוגלין ליראה' [ש"י ר"ת י'ראת ש'מים], ובערך פחד (י"ח) 'ש"י טבילות מבטלין הפחד'. ולפי המובא כאן בתורה הא בהא תליא – יראה וביטול הפחד ודו"ק.

וענין ש"י טבילות דווקא בערש"ק, ע"פ מה שכתוב ב'יקרא דשבתא' שמקשר תורה זו לעניני שב"ק ותוכן דבריו בקצרה; שבער"ש הזמן לשפוט עצמו על כל עסקיו כי הוא אחד מד' זמני תשובה, ואח"כ זוכה ע"י הנשמה יתירה לטעום טעם אור הגנוז בשב"ק עי"ש בארוכה. [וכן כתב הראשית חכמה (שער אהבה פ"ו ס"ה): "וביום שבת מצד הנשמה היתירה הבאה, ירגיש בנפשו תענוג נפלא. ואם חכם הוא, על ידו יתגלו לו רזי תורה כמו שראיתי זה בעיני במורי ע"ה וחכמים כיוצא בו".]

ובראשית חכמה (שער הקדושה פ"ז) כותב: "והעיקר שצריך האדם לעשות ביום הששי בגופו לקנות קדושת שבת ונשמה יתירה, היא טבילה במ' סאה, כדי לפשוט לבוש רוח חול וללבוש רוח קדושת שבת שהיא רוחא דנשיב מעתיקא שצריך טבילה, וכולי האי ואולי שישרה עליו אותו הרוה"ק ומהם התשובה בהרהור ומעשה וכו' וכיון שתבוא לו נשמה קדושה בוודאי יגבר עליו ויהיה עניו וירא חטא" וכו' עכ"ל.

ובספר יסוד ושורש העבודה (שער ח' פ"א) כותב: "מצוה גדולה לטבול בערש"ק, כי הטבילה בעש"ק מועיל לקבל נשמה יתירה בשבת, ובלתי טהרת המקוה בוודאי לא ישיגנה וכו' כי כל המרבה בטבילה הרי זה משובח, שבכל טבילה שאדם טובל את עצמו יותר ממשיך עליו קדושה ביותר הן בחול והן בשבת" עכ"ל.

המורם מכל הנ"ל שיש ענין גדול לטבול בפרט בערש"ק ש"י טבילות וכנ"ל.

(וכמובן שערום יעשה בדעת שלא יצא שכרו בהפסדו כשיטבול ש"י טבילות כשיש ריבוי אנשים במקוה, כי אז יכול לגרום צער ועגמ"נ להציבור הנמצאים שם וד"ל)

חבורת "חברים מקשיבים" בכולל חצות "אורות הנחל"
נמסר ע"י משה אייזיק שפירא

ביאור בענין 'שיתין בתי' המבואר בתורה ט"ו

רביה"ק מבאר כאן ש'שיתין בתי' מרמז על החסד שבתפילה. ומבואר שהכוונה בכך הוא על עצם הזכות והחסד שניתן לנו לקרא ולדבר אל השי"ת. וכלשונו הק': "כי אם לא היה חסדי השי"ת לא היה כדאי לקרא ולכנות את השי"ת בתארים ושבחים ותיבות ואותיות" וכו'.

ולכאורה צריך להבין, שהרי לפי הנראה לדעתינו עיקר החסד בתפילה זה מה שאנו קוראים ומבקשים מהשי"ת והוא עונה לנו, וא"כ היה צריך להדגיש יותר את ענין החסד שבתפילה בזה שהשי"ת עונה לבקשתינו ותפילתינו ולא כ"כ את החסד שבעצם הזכות לקרא אליו? אך מכאן מוכח שדווקא עצם הזכות שבקריאה והפניה אליו יתברך זהו עיקר חסדו, ואם כי לפי הנראה לעינינו התפילה היא רק אמצעי לקבלת טובתו והשפעתו, ומשום כך נאלצים לפנות אליו ית', אך למעשה כוונה כזו היא דרגה ב' בתפילה, והדרגה הראשונה והעיקרית בתפילה היא עצם הפניה והדיבור אליו ית' ללא פניה עצמית כלל וכלל של מילוי רצון ובקשת המתפלל. ועל הסוג הזה של תפילה מוסב בעיקר הכתוב בהמשך ש"הקב"ה מתאוה לתפילתן של ישראל" וכו'.

וענין זה מבואר בכמה ספרי קודש ובפרט בספרי רביה"ק ומוהרנ"ת, וכן בתורה זו רואים במפורש שמהות התפילה הוא בבחי' מסירות נפש וביטול הרצון העצמי לגמרי וכלשונו

הק': "שמתפלל בלי שום כוונת תועלת עצמו, ואינו חושב לכלום את עצמו, ונתבטל כל עצמותו וגשמיותו, ונתבטל כאילו אינו בעולם". ודבר זה שייך רק כשזוכים לטעום את התענוג האמיתי של תפילה בעצם, בלא שום כוונה שהשי"ת ימלא מבוקשו, רק רצונו בביטול מוחלט לרצונו ית'.

ואפשר להוסיף שסוג תפילה כזו מכונה בשם 'הודאה' [כמו שמוכח מלשונו הק' "לקרא ולכנות את השי"ת בתארים ושבחים" וכו' שזה שייך רק בתפילת הודאה] ועל כך כתוב בתורה ב' תנינא שרק תפילה זו תישאר לעתיד לבא.

ובכך ניתן למצא רמז נאה על מה שכתוב בפנים שע"י תפילה דייקא זוכין לאור הגנוז, כי דייקא ע"י תפילה של מסירות נפש שכאמור מהותו 'הודאה', והרי רק זה יישאר לעת"ל, על ידה זוכין לתורת עתיקא סתימאה שיתגלה לעת"ל, ודו"ק.

ומצאנו רמז נאה לכך בהמשך התורה (לפי הכלל הידוע מראבר"נ שכל דברי רביה"ק הם בפלס וכו') שבפירוש על מאמר רבה בב"ח מביא רביה"ק שהתיבות 'שיתין בתי' מרמז על חסד ומרמז שם פעמיים על חסד: על המילה 'שיתין' שמרמז על אברהם – חסד [ששים המה מלכות שרש"י מבאר שמוסב על אברהם איש החסד], וגם על המילה 'בתי' [בתי מלכות, ששים המה מלכות] ואולי אפשר לומר שזה מרמז על ב' החסדים שבתפילה, הן החסד העיקרי שבעצם הזכות שניתנה לנו לפנות אליו ית', והן החסד שהשי"ת שומע תפילתינו וממלא צרכינו.

ויה"ר שנזכה ל"אור הגנוז" שיתגלה לעתיד לבא במהרה בימינו אמן.

נתן יוסף בורשטיין

בסעיף ד' כותב רבינו "והתורה שבנגלה הכל צריכין לה, אבל התורה שבנסתר זעיריו אינון דצריכין לה".

הנה תו' זו הוא מלשון רבינו, ובלשונו הקדוש ידוע שיש לדקדק כמו במקרא, ולכאורה היה צריך לומר זעירין אינון 'דזכיין' לה ולא 'דצריכין' לה, לפי שכל קיומינו בגלות הוא רק בזכות הסתרי תורה כמו שאמר רשב"י בזוהר דא יפקון מן גלותא אלא שלא כל אחד זוכה לסתרי תורה, ומדוע כתב דצריכין לה שמשמע שרוב העולם לא צריכין לזה?

והסתכלתי בזוה"ק פרשת אחרי דף ע"ג ושם מובא שיש תורה שבנגלה ושבנסתר, וכתב על רזי אורייתא "דלא יצטרכון לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר כדקא חזי", דהיינו שלמעלה לא מגלים למי שאינו ראוי. ועפי"ז י"ל שמה שנקט רבינו 'צריכין' לה אין הכוונה לאנשי העולם אלא שלמעלה לא צריכים לגלות זאת התורה אלא לזעירין הראויים לה.

אבל מפשטות הלשון משמע יותר שהולך על אנשי העולם, וא"כ קשה מדוע כתב דצריכין ולא דזכין. וביאר ר' אברהם יצחק כרמל שליט"א (בשיעורו ב'כולל חצות') ע"פ מה שרבינו בסעיף ו' מסמיך את סתרי תורה לאכילת קדשים, שהביא הפסוק "וכל זר לא יאכל קודש" ולא יאכל בו אלא מקודשיו ומקוראיו. והנה באכילת חולין הכל שוין וכולם נצרכים לאכלם, אבל הכהנים שנמצאים בבית המקדש וקדושתם למעלה מקדושת ישראל הם צריכים לאכילתם קדשים דוקא, זאת אומרת, שקדשים צריכים כל ישראל שעי"ז מתכפר להם ומתקרבים להשי"ת, אבל שכל החיות יהיה מהקדשים זה דוקא כהנים שאכילתם הוא קדשים. כמו"כ בענין תורה שבנגלה ושבנסתר י"ל, שכל כלל ישראל חיבורם לה' הוא ע"י תורה שבנגלה וקיום מצוות כפשוטם, וזה הכל צריכין לה, אבל תורה שבנסתר – סתרי תורה פנימיות המצוה זה לא כל אחד צריך (כלומר שזה יהיה החיות שלו). ולדוגמא: "מצות שבת" כל כלל ישראל צריכים לקבל ולשמור שב"ק כפי תורה שבנגלה, ומרגישים חיות בשב"ק ע"ז, ואינם בדרגא שכדי לקבל חיות צריכים את הפנימיות – האור של שב"ק שזה הסתרי תורה. אבל יש אנשים בבחי' כהנים – מקודשיו ומקוראיו שהם צריכים את הפנימיות – האור של שב"ק ובלא זה חסר להם החיות של שב"ק (וזה הכוונה צריכין לה שהם צריכים את האור – הסתרי תורה שבכל דבר).

(ולפי זה יבואר שיחתו הק' של רביה"ק שאמר: "איך יכולים לחיות מבלי חדשות" ולכאו' תמוה מדוע אי אפשר לחיות בלי זה, אלא שלדרגתו העמומה היה צריך תמיד לחדשות והתחדשות ולא יכול לחיות מבלי זה.) וזה אפ"ל כוונתו במש"כ זעירין אינון דצריכין לה שזעירין אינון שצריכין את סתרי תורה ובלא זה חסר להם בחיים כמו כהן שאין לו אכילת קדשים.

ה' יזכנו להיות ממקודשיו וממקוראיו שזוכין לאכול קדשים – לזכות לסתרי תורה ולטעום טעם "אור הגנוז" כבר בעוה"ז אמן.

יחיאל צוקר

כל פעם שנכנסים ללימוד ליקו"מ בהבנה - לא בגירסא בעלמא, אפשר לראות את הקשרים וקשרי קשרים הקשורים זה בזה כמין חומר, ואיך שכל התנ"ך וחז"ל וכו' וכו' מתחוורים בצורה ברורה עפ"י דברי התורה. וממש אפשר לטעום בזה מתיקות התורה (טעם אור הגנוז...) והרי דוגמא קטנה לכך מהתורה בה עסקנו – "אור הגנוז":

רבינו הק' מביא כמה פעמים שאברהם הוא בחי' תפלה ובתוך המאמר של רבב"ח מוסבר הקשר לאברהם, חסד, שיתין בתי, מלכות, תפלה וכו'. והנה יש להתפלא שהתפלה שרבינו מדבר בתורה זו זה תפלה בשלימות 'במסירות נפש' 'נעשה אכזרי על בניו כעורב' 'משחיר פניו כעורב' ו'מתפלל בלי שום כוונת תועלת עצמו' ועוד לשונות, שרק ע"ז יכול להשיג התורה שלעתיד ש"היא אינה גבול ואינה נתפסת בגבול". וא"כ למה רבינו מסתפק בלהוכיח שאברהם הוא בחי' תפלה ולא מבאר הקשר בין אברהם לבין תפלה במסירות נפש?

התירוץ לדבר זה מבואר ברמיזה כבדרך אגב ב'ביאור הליקוטים' בסוף התורה, שם כותב "זה אברהם שנעשה אכזרי על בניו כעורב ממש" היינו אברהם אבינו עקד את יצחק בנו במסירות נפש "אכזרי על בניו", וא"כ הרי לנו הקשר בין אברהם שהוא בחי' תפלה לבין מסירות נפש. ואגב זה עיין במראה מקום שרבינו מביא מעירובין כ"ב ע"א "שחורות כעורב במי אתה מוצאן (את התורה) במי שמשכים ומעריב עליהם לבית המדרש, רבה אמר שמשחיר פניו עליהם כעורב, רבא אמר שמשים עצמו אכזרי על בניו כעורב" אומר ע"ז רש"י "שמשכים ומעריב: 'שחורות' לשון שחרית 'כעורב' לשון ערבית". וא"כ אולי יכול לרמז על תפלת שחרית וערבית שזהו הבנין של התורה, שע"י שמשחיר פניו בתפלה ללא כוונת תועלת עצמו זוכה לתורה שלעתיד.

גם לפני זה מבארת הגמרא תחילת הפסוק "קווצותיו תלתלים וגו' מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות". אפשר לרמז שזה קאי על סודות

התורה שיתגלו לעתיד, וע"ז ממשיך הפסוק שחורות כעורב במי אתה מוצאן היינו מי זוכה לתורה שלעתיד מי שמשכים ומעריב וכו' ומשחיר פניו, [לפני סגירת הגליון האיר את עיני אחד האברכים שפירוש זה בגמ' עירובין מובא ב'מי הנחל' לר' אלטער טעפליקער, וברוך שכיוונתי].

ולסיום אפנה אל הציבור שאלה מענינת שנשאלתי ע"י אחד האברכים: הרי ידוע מתורה י' שכל הג' אבות עסקו בהעלאת התפלה מבחינת 'הר' לבחינת 'שדה' ואח"כ לבחינת 'בית'. וא"כ השלימות של התפלה היתה ביעקב שהכניס התפלה לכל העולם בבחי' בית שנצרך לכולם בבחי' "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים", וא"כ מדוע כאן בתורה מובא דוקא אברהם בקשר לתפלה במסירות נפש? אשמח לקבל תשובה.

ואסיים בכל חותמי ברכות.

שמואל פוקס

פעם אחת אמר מוהרנ"ת לפני אנ"ש את התורה "אור הגנוז" המתחלת: "מי שרוצה לטעום טעם אור הגנוז וכו' צריך לעסוק בבחי' משפט" שהוא התבודדות, וכשסיים התורה ונשארו אנ"ש אמר להם שהפירוש של התורה הוא כך: "מי שרוצה לטעום אור רבינו הק' שהוא אור הגנוז ירבה בהתבודדות!"

בתורה נוראה זו שרביה"ק מגלה רבות נפלאות בענין ההתבודדות והמשפט, איך שמעלים עי"ז היראה, עד שזוכין לירא הרוממות ונמתקין כל הדינים, ע"י שיש דין למטה עי"ז מגיעים לדעת וזוכים להשגת התורה בתורה שבנסתר שיתגלה רק לעתיד כאשר נבאר. ורציתי להקדים קצת, שלזכות לזה היום הוא ע"י תפלה במסי"נ שהרי רביה"ק בליקו"מ כבר מביא אותנו בכל תורה לאור של משיח כידוע כלל זה, וכאן בתורה ג"כ רוצה רבינו להביא אותנו בסתרי תורה - אור הגנוז שיתגלה לעתיד, שזהו האור של רביה"ק שאז כשיבא משיח ידעו מגדולתו וידברו באמת איך שהיה חידוש כזה בעולם, ויתרבה דעתו על כל בני העולם. אך כאן בתורה מגלה לנו רביה"ק עצותיו איך נזכה לטעום מאורו הגדול והקדוש כאן בעולם, בתוך חשכת גלותינו, לחיות חיים טובים באמת חיים של שמחה ודביקות בהשי"ת.

בתורה נוראה זו שמתגלה עוצם יקר ההתבודדות כנ"ל, בודאי ראוי לחתור ולחפש בזה התורה דווקא דרכי ההתבודדות כפי שיכולים לגלות כאן בתורה. וראיתי להאיר נקודה מה שמגלה, שבשביל לזכות לתורה שתתגלה לעתיד צריך תפילה במסי"נ עי' פנים סעי' ד'. והוא אחד מעיקרי הדברים שמפיל הבע"ד ליאוש ועצבות, בפרט בדברים שכ"א רוצה ושואף להתגבר ולהתחזק, והוא מבקש עליהם הרבה בהתבודדות ורואה שעדיין אנו רחוקים, ע"פ התורה הזאת אפשר להבין קצת כמה גדלה רחמנות הצדיק עלינו, אשר הקטן שבאנשי אני מוליך אותו וכו'. שרבינו הקדוש מוליך אותנו בדרך ההתבודדות לאופן שנזכה לאור הגנוז התורה שבנסתר, שכבר נזכה בזה העולם להשיגם ולטעום מהן.

ובכן מתגלה כאן שלזכות להשגת התורה שבנסתר הוא ע"י תפלה במסי"נ, וענין התפלה במסי"נ הוא שמבקשים ועדיין רחוקים, וצועקים שוב ומתחזקים ושמחים ואעפ"כ עובר, ולמחרת בהתבודדות שוב ושוב.. אשרי המקוה וכוסף ומתגבר על היאוש והנפילות ומקיים דברי רביה"ק ומתפלל תפילה במסי"נ ממש. שהרי מבטל בזה כל גשמיותו, שמה שרואה שאינו מצליח ואינו פועל בתפילתו לעבוד את ה' כרצונו ואעפ"כ מתעקש ועומד על משמרתו שוב למחרת בהתבודדות, מגלה רביה"ק סוד נורא שזהו דרך לזכות שיתגלה לנו התורה שבנסתר שיתגלה רק לעתיד, ולטעום מהאור הגנוז שיתגלה לעתיד. היינו שנזכה להתקרב ולטעום טעם התקרבות אמיתית באור רבינו ולחיות חיי עולם בקדושתו, חיים טובים באמת, ה' יזכנו.

אריה שוורץ

ידועה השיחה שמביא ראבר"ן, שמוהרנ"ת למד פעם עם אנ"ש את תורה ט"ו ופירש להם "מי שרוצה לטעום טעם אור הגנוז דהיינו אור רבינו הקדוש ירבה בהתבודדות (שזה בחי' משפט).." ורבינו הקדוש מגלה בתורה זו שעי"ז זוכה להעלות את היראה לשרשה וכו' עד שיזכה לאור הגנוז.

מהי אותה היראה שרבינו רוצה לזכות אותנו בה? מוהרנ"ת כותב על רבינו הקדוש: "מי שלא זכה לראות היראה שהייתה מונחת על פניו תמיד לא ראה יראה מעולם". ורבינו הקדוש אמר: "אני רוצה לגלות ולהכניס באנשי יראה גדולה ונפלאה שעדיין לא הייתה יראה כזאת מעולם". היראה עילאה דעילאה שרבינו מאיר לנו היא שאדם יהיה תמיד קרוב לה', בחי' שרביט הזהב, שתמיד יהיה אדם קשור לה', זהו האור הכי גבוה בעולם זה נקרא אור אבא, אור הכתר, שהאדם לא יתרחק מה' אפי' רגע אחד.

רבינו אומר בתורה ט"ו, שהיראה נפלה ומשתלשל מזה פחד, עיקר הפחד הוא שאדם לא רוצה לאבד ולהפסיד את מה שיש לו בריאות, חיים, כסף, ואפי' ברוחניות הוא מפחד שיקחו ממנו את דרגותיו בעבודת ה' שהשיג זה מכבר. רבינו הקדוש רוצה להאיר בנו אור של יראה גבוהה כזאת, ענווה כזו, שאדם לא יהיה אכפת לו כלל מה אתו, שכולם יהיו בטלים, כל אחד ירגיש שהשני יותר טוב ממנו ולא יחלש בדעתו שהשני יותר גבוה ממני, אדרבא אני רץ לה', אף אחד לא לוקח לי שום דבר, אני רץ לה' והוא רץ לה' אין חשבונות כלל... וזה נקרא 'יפוצו מעיינותיך חוצה' – שאדם קטן שבקטנים שלא אכפת לו שלא יהיה לו שום דבר העיקר שימלא כבוד ה' את כל הארץ, לא אכפת לי מה שיהיה איתי, אני רוצה שכבוד ה' ימלא בכל העולם.

וזה נקרא שזוכה 'לעלות עד האילן' ('סליק ויתיב באילנא' עיין פנים התורה) – שהוא לא צריך שום דבר [שמתפלל בלי שום כוונת תועלת עצמו], הוא מוסר את הנפש [...סתרי תורה אדם זוכה להם ע"י מסירת נפש] ואז אין לו פחד. כי אדם מפחד מתי שיש לו משהו והוא מפחד שיקחו את זה ממנו – זה נקרא פחד. אבל מתי שאדם לא צריך שום דבר, זה בחי' 'לעתיד לבוא' (עיין פנים) שאז יתגלה א"ס, יתגלה שהכל אלקות, שלא צריך שום דבר, הוא מוסר את הנפש, סתרי תורה, הוא עוקר הרים, [כי יש סיני ויש עוקר הרים, סיני זה נקרא שיש לו משהו והוא שפל, אבל עוקר הרים זה,] הוא בטל, הוא שחור לגמרי (-שמשחיר עצמו כעורב), הוא לא צריך שום דבר, אדם כזה לא מפחד, אדרבא הוא בשיא השמחה, הוא לא צריך שום דבר, אפי' שהשחור הזה זה נראה שיא היראה כי הוא נותן את כל כולו, אבל זה שיא השמחה, "כי היראה העילאה הזאת נמשכת ממקום קדוש ונורא ונשגב כזה עד שנמשך עי"ז שמחה רבה ועצומה שכל אחד במקומו ישמח בה' וברחמיו המרובים מאד"

.

רבינו אומר פה בתורה ט"ו – שהצדיק שזכה לענווה הזאת [ששם זה היפך הפחד] נותן לנו את אור הענווה

הזאת לתוך המקום שלנו ששם זה שיא הפחד, [כי אנחנו נמצאים ביראה התחתונה, במלכות, בחי' מוראה של מלכות - הפחד שיש במלכות] שאדם כל רגע מפחד שייקחו ממנו, הוא מפחד שייקחו ממנו בריאות, חיים, כסף, כל הזמן הוא מופחד, עד שבדור הזה יש פחד הכי גדול בעולם, כולם מופחדים כולם יראים, ורבינו נותן לנו את המקום הכי גבוה - לתוך המקום הכי הנמוך, שע"י שאנחנו כל הזמן שופטים את עצמינו, אפי' שאנחנו עדיין רוצים שלא ייקחו מאיתנו שום דבר ויהיה לנו הכל, אבל רבינו זורק טיפות מהיראה שלמעלה [ששם אדם לא צריך שום דבר] והוא אומר לנו, תשפטו את עצמכם [במקום שלכם שאתם רוצים הכל], תעשו התבודדות, ואני יזרוק לכם לתוך זה מהמקום שלי, מהמשפט שלמעלה – ששם אדם כבר לא צריך שום דבר, יראה עלאה דעלאה שהוא רוצה רק לתת להשי"ת את הכל כביכול.

כי כשאדם עושה התבודדות אפי' שהוא רוצה שיהיה לו טוב הוא רוצה שיהיה לו כל טוב הוא רוצה שיהיה לו חיים בריאות שיהיה לו הכל ... אבל רבינו נותן לו לתוך היראה שלמטה - שזה כולו אני - את המשפט שלמעלה, את היראה שלמעלה, שהיראה שלמעלה זה כולו ענווה, זה כולו אני נותן, אני לא צריך שום דבר, אני כ"כ רוצה את ה' שאני נותן לו הכל בחזרה כביכול, אין שם שום חסרון לא חסר לי שום דבר כי אני כבר רואה את ה' אז אני נותן לו הכל.

ברגע שאדם עובד את ה' כמו שרבינו רוצה, הוא עושה משפט הוא עושה התבודדות בהתקשרות לרבינו הק', עי"ז הוא מקבל קצת ניצוצות מהמשפט שלמעלה שרבינו זכה לזה שזה אור הגנוז לגמרי, ואז הוא זוכה לאט לאט להרים את המשפט שלו ג"כ למעלה למעלה עד הסוף, ה' יזכינו לקיים את רצון רבינו בפשיטות ותמימות אמן.

שאלות על תורה י"ז

הציבור מתבקש לשלוח תשובות למערכת, ויתפרסם בגליון הבא בעזהי"ת.

לשליחת תשובות: 054-8485412

א. בסעיף א' "שהשי"ת צפה ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל וכו' ובשביל זה ברא את כל העולם נמצא שכל העולם כולו נברא רק בשביל ההתפארות שיתפאר בישראל". ולכאורה צריך להבין, שהרי ידוע שהשי"ת אינו בעל חיסרון ח"ו מהלשון כאן משמע שהיה חסר לו ההתפארות ובשביל זה ברא העולם? ובפרט שידוע מש"כ בזוהר הק' (פר' בא) שהשי"ת ברא את העולם בגין דישתמודעין ליה?

ב. בסעיף ד' "ולהשלים פגם המזבח הוא ע"י גרים" וכו'. ולכאורה צריכים להבין שא"כ כשמתגיירים גרים הרי כל ישראל צריכים לצאת מעכירת המעשים וכסילות השכל ולראות אור הצדיק שהרי נשלם פגם המזבח והמזבח שייך לכלליות ישראל, ובמציאות לא ראינו כך?

ג. בסעיף ה' (למטה) כתוב "ועל כן העיקר ליתן צדקה לצדיקים אמיתיים ולעניים הגונים שכלולים מכמה נפשות ישראל" ואז נתרבה אויר הנח והזך וכו'. צדיקים אמתיים יש להם ממשלה על נשמות רבות לקרבם להשי"ת, אבל "עניים הגונים" מהיכי תיתי שהם כלולים מכמה נפשות?

ד. בסעיף ו' "שהטוב מזכיר את עצמו כמה גדלה מעלתו, ושהוא מנשמות ישראל שבשבילם נבראו כל העולמות" וכו'. למה צריך להוסיף שהקב"ה נמלך בנשמותיהם של ישראל בבריאת העולם (מדרש רבה), ומה מיוחד בנקודה זו, האם עצם זה שנשמות ישראל קדושים מאוד וכו' לא מספיק בשביל שהטוב יתגעגע לשוב למקומו? מה הענין של נמלך וכו' מוסיף בזה?

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

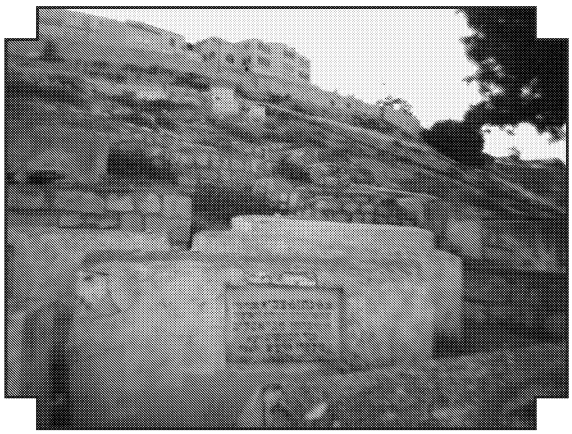
הפעם הבאנו תיאור מיוחד בלתי ידוע, על אנ"ש בצפת לפני כתשעים שנה, ובפרט על הרה"ח ר' **נתן טרוביצר** ובנו ר' **סנדער** זצ"ל, אשר העלה על הכתב ר' **יצחק דוד אתרוג** ז"ל חתנו של ר' **סענדר**, יליד העיר צפת, שהיה רב בכמה קהילות בא־מריקא. התיאור לקוח מספרו "פרי עץ הדר" (ניו יורק תשי"ב) בהקדמתו אשר קראו בשם "קורות חיי ותולדות משפחתי".

ונעתיק מספר "גידולי הנחל" (ערך ר' נתן ב"ר צבי טרוביצר מצפת): "בנו של ר' צבי הירש ממאריאניווקע, חתנו של ר' שמואל מצפת מחשובי אנ"ש בצפת. אליו נכתבו כמעט כל מכתבי ר' נתן ב"ר יהודה מטבריה המכונסים בספר 'נתיב צדיק'. בשנת תרס"ט ייסד יחד עם ר' ישראל מקארדאן ביהמ"ד וחברת "קימת חצות לילה" לאנ"ש בצפת. ברשותו היו כתבי יד רבים של חשובי אנ"ש. נפטר בשנת תרע"ט ומנו"כ בצפת. על מצבת קבורתו נחקק: פ"נ ר' נתן ב"ר צבי ז"ל מט־רוויץ המקושר בדרכי החסידות להאדמו"ר הק' הר' נחמן מבראסליב נכד הבעש"ט זיע"א נ' ט' כסליו תרע"ט תנצב"ה. בנו ר' סנדר חיים." ע"כ

התודה נתונה להר"ר נח שטרנפלד שליט"א שהמציא לנו חומר זה

כבוד התורה נתרומם בעיר צפת ועלה למעלה עליונה מעת שרבינו הרידב"ז בא לשכון בתוכה. ותחת שבימים מקדם בעה"ב האמידים כשהגיעו לקחת חתן לבנותיהם נתנו משקל חשוב לבחור שהיתה לו חלוקה שמנה וגדולה מכולל אונגרין או לעמבערג, התחילו להעריך וליתן חשיבות לבחור מופלג בתורה ושקדן. וכך היה במצבי, כי למרות שהייתי מכולל רומניא אשר החלוקה היתה דלה ורזה נתן בי עיניו לטובה בעה"ב אחד מיקירי עירינו, נגיד ושוע, סוחר נכבד ובר אוריין, הר' סנדר טראוויץ ז"ל, ולקח אותי לחתן בתו, מרת חנה רחל תחי'. בית חותני היה מקום של עבודה וגמ"ח, חסידות ויראת שמים, כל ימיו היה מסור לעשות טובות לאחרים, היה איש מצליח, עסקיו פרחו וגדלו בסניפים בחיפה, וגם אז היה מן המתפללים עם הוותיקין בביהכ"נ האר"י, ומלומדי דף גמרא בכל יום. כל קשה יום, וכל נצרך לעצה או עזרה כספית היה בא אליו והיה מתקבל בסבר פנים יפות. איזה שנים היה בא כח של היהודים בממשלת העיר, מושל העיר ופקידיה - כולם ערבים - תמיד באו לביתו וכבדוהו מאד.

אביו הרה"ח וירא ה' מצויין, הר' נתן ז"ל היה ממעריצי אדמו"ר הגה"ק הר' נחמן מברוסלוב זצוק"ל, והיה עוסק בספרו "ליקוטי מוהר"ן" ועוד ספריו, ובספרי תלמידו הגה"ק ר' נתן זצוק"ל. מעולם לא עבר עליו לילה שלא קם באשמורת הבוקר ולמד משניות, [שו"ע] 'אורח חיים' וספרי חסידות, וכשהאיר היום הלך לטבול במקוה ולהתפלל. אחר התפלה ישב בטליתו ותפיליו עד שעה עשירית, אז הלך לביתו לאכול ארוחת הבקר, ואח"כ לבית מסחרו ביחד עם בנו חותני הנזכר.

מצבת ר' נתן ברקע ביהמ"ד הגדול ברסלב צפת

אנ"ש בסמטאות צפת

בשנות מלחמת העולם הראשונה כשנפסק הקשר בין הארץ וחו"ל, והיה מחסור במאור ה"גז", אז היה זקני הר' נתן יושב בכל לילה בחצר והיה לומד שיעוריו לאור הלבנה בלי הפוגות.

בכל שבת נתאספו לביתו חסידי ברוסלוב לאכול סעודה שלישית, ועסקו בספר הק' "ליקוטי מהר"ן", ושרו כל הזמירות עד שעה מאוחרת בערב.

בחג הפורים היה ביתו פתוח לרווחה לעניים ואביונים, והוא ישב בראש השולחן וחילק כסף לכל אחד לפי ערכו ומצבו. לסעודה באו הרבה מנכבדי העיר והוא היה שמח מאוד בשמחת הנפש וגילת הקודש. במעט יין ששתה קיים את ה"מחייב אינש לבסומי בפוריא" והיה רוקד על השולחן והכסאות וצעק: "להודיע שכל קויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך", ודיבר דברי כבושים ומוסר לכל אחד ממשפחתו ולכל המסובים לדעת שיש בורא עולם, וללכת בדרכיו, לשמור מצוותיו ולדבקה בו.

מה נעים היה לשמוע כשקרא 'שיר השירים' באשמורת הבוקר מידי שבת בשבתו, ובליל פסח אחר ה'סדר' - שנגמר בשעה מאוחרת, בניגון עצוב היורד וחותר לתוך הלב, ובדביקות

נפלאה קרא כל הספר שעליו אמר ר' עקיבא "שאין כל העולם כולו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קודש ושה"ש קודש קדשים".

... באותה שנה (תרע"ט) נעדר גם זקני ר' נתן הנזכר (בט' כסליו). ביומו האחרון התנהג כהרגלו תמיד, עמד באשמורת הבוקר ולמר שיעוריו, טבל במקוה והלך לביהכנ"ס האר"י והתפלל וישב בטלית ותפילין עד שעה עשירית. והלך לביתו ואכל ארוחת הבוקר. בנו - חותני היה אז ב'חיפה' לרגלי מסחרו. זקיני התחיל לאכול סעודה קלה והיה בדעתו ללכת אח"כ לחנות כרגיל, אבל באמצע סעודתו אמר שאינו מרגיש טוב, וקראו להרופא ואמר לו להיות במטתו איזה ימים, אחר שעתיים עמד להתפלל מנחה, והתפלל בכוונה גדולה ועלה למיטתו ואחרי איזה רגעים יצתה נשמתו בקדושה. יהא זכרו ברוך.

* * *

נצטט כאן דיבורים נלהבים מר' נתן ב"ר יהודה זצ"ל בעל ה'נתיב צדיק' שכתב לר' נתן טרוביצער נשוא מאמרינו, מזכתב המדבר מענין תורה י"ז שאותה אנו מתחילים כעת כ'תורה הזמנית' (מובא בשארית ישראל).

* * *

לכבוד ידידי אוהב נפשי הנחקק בקירות ליבי ווותיק וחסיד כמר נתן נ"י עש"ז ובנו סענדיר חיים שיחי' וכו'.

...מכתבך קבלתי לנכון והיה לי למשיבת נפש בראית מכתבכם, אשר נפשיכם קשורה בנפשי (חסר כמה תיבות) לדבר עמכם עפ"י אויר הזך והנח, אוירא דארץ ישראל, ובפרט ע"י רעים אהובים כמוכם, לחקוק הדיבורים שהגיד מרדכי היהודי בעט סופר, לחדש ימינו בכל עת בהתחלה חדשה לעסוק בדברי רביז"ל אשר הוא עוסק תמיד לבקש התפארות חדש בכל יום מאתנו להביא להשי"ת שעי"ז זוכים ליראה ואהבה ותשובה שלימה, ע"כ אנו צריכים לעורר אותנו בכל עת באיזה עובדא, באיזה מעשה טוב, ושלא לישון ימינו ושנותינו בתירוצים מהבעל דבר, כי הוא רוצה להפיל עלינו שינה משני עולמות, ולהבלי עולם הזה ומעורר אותנו, על כן אנו צריכים ללמוד הרבה ספרי רביז"ל אשר הוא היה ההיפך ממש, שהיה עוור, וחרש, וכבד פה וכו' מזה העולם (סיפו"מ י"ג) רק כל עסקיו היה העולם הבא. וכל מה שאנו נדבק בדיבוריו הקדושים יותר, כן נפנה עצמינו מזה העולם לעולם הבא. ע"כ אחי היקרים נטה שכמינו לסבול עול תורה ותפלה, ושיחה בינו לבין קונו, בכל יום חוק ולא יעבור, בוודאי תהיה אחריתנו לטובה.

ותדעו אחיי נ"י שעתה אין יכול לרפאות הבת מלכה שהיא נפשותינו כי אם מי שיכול לשורר עשרה מיני נגינה שהם כל התורות וכל עצות הקדושים, ובלעדיו לא ירים איש את ידו ואת רגלו לרפאות עצמו בסם אחד, רק כשמקבלים מקודם אלו הרפואות אזי בכל מתרפאין. ותאמינו לי שאני לומד עתה ההלכות מחושן משפט ח"א **ואני יושב משתומם ותוהא אם זה אמר ילוד אשה, הנהיה כדבר הזה, הנשמע קול אלוקים מדבר מתוך האש ויחי, שיכולין לזכות לאורות כאלו ע"י תמימות ופשיטות ע"י זקן שבזקנים**, על כן עורו נא התעוררו נא לאהבתינו, ויחזק אחד את חברו, לעורר אחד את חברו שלא לישון ימינו להבל וריק רק בתורה ותפילה.

מפרסמים עושי מצווה

שולחים אנו בזה תודה מרובה מקרב הלב
לכל האברכים היקרים וב"ב שיחיו,
שטרחו בגופם ובממונם והשתדלו בעין יפה

למען הצלחת סעודת ר"ח

שהתקימה ביום ג' ר"ח סיון

ואלה שמותם:

הנהלת 'מורשת הנחל' שיחיו

ר' **ישראל נחמן פרנק** הי"ו
ר' **אליעזר קירשבוים** הי"ו
ר' **בנימין זאב חשין** הי"ו
ר' **יהודה צבי ברוין** הי"ו

הרה"ג **שמעון דוב ברנסדורפר**

ר' **שמואל בר"נ שפירא** הי"ו
ר' **יחיאל גלינסקי** הי"ו
ר' **משה בר"י פרנק** הי"ו
ר' **שמואל מאיר חשין** הי"ו

ויה"ר שזכות רבינו הק' יגן בעדם
וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה אמן.

מהנעשה בחבורות האברכים

רוח של התחדשות נושב בין אברכי האיחוד.

ארבעה דברים צריכים חיזוק בכל יום, ועל אחת כמה וכמה ענין נשגב ונורא זה – התאחדות וההתאספות אנשי הצדיק לשמוע ולהתחזק בדרכי וקיום עצותיו הנוראות, כמה חיזוק צריך.

ולכן התאספו נציגי חבורות האברכים הלא המה האברכים היקרים ר' יצחק פילים, ר' שמואל נחמן גודלבסקי, ר' חיים צציק, ר' שמואל אנשין, ר' יחיאל מאיר צוקר, ר' שמואל דוד שטרנפלד ור' לוי יצחק צוקר, יחד עם הר"ר אליעזר קירשבוים לו ראויה התהילה שלקח את המושכות לידיו לפעול ולהפעיל עבור כלל האברכים כשלנגד עיניהם עומדת המטרה: שלא ישאר אף אחד שאין לו חבורה קבועה בה משתתף מדי שבוע!

את הצורך להשתתף בחבורה אין מן הצורך להאריך. תשאלו את אלו שכבר טעמו... אבל כשם שפרצופיהם שונות כך דעותיהם, ובודאי יש גם מן הצורך לפתוח עוד ועוד חבורות, ונציין רק דוגמא אחת שנשאלה מהרבה אברכים אשר זוכים ב"ה לקיים עצת רביה"ק בפשיטות לקום חצות לילה, לעשות חבורה מיוחדת אחרי תפילת שחרית כותיקין..

ובכן אברכים יקרים אל תחושו, מהרו מילאו את השאלון, והחזירהו בדחיפות אל הנציגים, כי העניינים חייבים לזוז. אנו מצפים בכליון עינים לשמוע את חוות דעתכם לדעת את המעשה אשר נעשה לתועלתכם ולתועלת כולנו.

רשמים מהתקבצות האברכים בספירת "יסוד שביסוד"

ביום חמישי כ"ה אייר אחה"צ יצאו כחמישים אברכים כ"י באוטובוס מירושלים עיה"ק אל עבר קבר דן בן יעקב. שם עמדו הציבור לתפלת מנחה בכוונה ובמתינות, לאחריה פנו האברכים לתוך חדר הציון לאמירת תיקון הכללי ותפלות, כאשר תוך כדי מופיעים במקום עוד שני טנדרים מבית שמש ומברכפלד, ובהם עוד כיותר משלושים אברכים. בשלב זה הוגש לציבור כיבוד קל (תרומת שני אברכים יקרים הרוצים בעילום שמם). ועד דהכי והכי הופיע הרה"ח ר' פנחס בונקר שליט"א אשר מסר לציבור שיחת התעוררות והתחזקות בעניני קדושה "יסוד שביסוד". והאריך בדיבורים נפלאים לבאר ולהוכיח שענין זה הוא עיקר עבודת האדם בהעוה"ז הן עפ"י דברי חז"ל והן עפ"י דברי רביה"ק ותלמידיו ותלמידי תלמידיו עד היום הזה, ואשר בדבר זה צריך להילחם עד הסוף כידוע מרבינו הק' שהזהיר להתרחק מחומרות יתירות, אבל על חומרות שבקדושה אמר שצריך כמה שיותר להחמיר. וביאר באופן נפלא עד כמה הכנסת האש הפנימית בתורה תפלה ועבודה חוסך ומונע מכל התאוות, כאשר האש הטבעית שה' טבע באדם מפנה כוחה לעבוה"ש, ממילא כבר אינה מגיעה בעניני עולם הזה, והוסיף בטוב טעם עד כמה עיקר המלחמה בזה הוא תפלה ושוב תפלה כידוע מרביה"ק, ועד כמה הענין של ימי הספירה זה כיסופין דקדושה שאדם כוסף להתקדש ולהטהר ומוציא כיסופיו בפה, וימי הספירה מסוגלים מאד לקבלת הכיסופים כידוע שאנשים ששאלו "למה נגרע?" קבלו במתנה פסח שני בימי הספירה דייקא.

לאחר דבריו החמים נעמד הציבור הגדול לתפילת ערבית בבחי' "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים" בביהכנ"ס המקומי אשר שופץ בחן נפלא אך קטן במידותיו לכזה ציבור בליעה"ר, התפלה היתה בהתעוררות עצומה ולאחריה ספירת העומר באופן שקשה לתאר עלי כתב כאשר שעה ארוכה הוציא כל אחד ואחד כיסופיו וכו' וכו'.

אשרינו שזכינו עד כה, כה יתן ה' וכה יוסיף שנזכה להוציא לפועל עובדות נוספות בעניני עבודת ה' ביחד, כידוע ממוהרנ"ת שצריך כל אדם לסדר פרשיותיו עם הציבור ביחד עם שאר יראי ה' אשר כולנו נקראים ע"ש רביה"ק, אמן ואמן!

שיחת הרה"ח ר' פנחס בונקר שליט"א

תפילת ערבית וכפיה"ע בתלהבות

סעודת ראש חודש והתחדשות ב'קופת אנ"ן'

ביום שלישי ראש חודש סיון בצהריים התאספו האברכים לסעודת ר"ח בבית מדרשינו במא"ש. דברי חיזוק השמיע הר"ר יהודה צבי צוקר על ענין קבלת התורה כפי המבואר בליקוטי הלכות. אח"כ שרו ניגוני שבועות וקבלת התורה. ואח"כ ניגש חברינו ר' שמואל דוד שטרנפלד הי"ו והסביר לציבור את שינוי הסדרים וההתחדשות בקופת אנ"ן, כאשר נפתח חלון הזדמנויות לכל הרוצה להצטרף לקופת הצדקה הפועלת זה כמה שנים באופן של תרומה קבועה וקבלת סיוע בעת הצורך ובפרט בתת ד' שמחה באהלם של החברים. וכן חולק עלון המסביר את גודל החיוב להחזיק קופת צדקה בכל עיר וקהילה, ואת עיקרי כללי הקופה, וכן דו"ח מפורט של תנועות כספיות מיום היווסד הקופה. ב"ה הציבור נענה והצטרפו רבים להימנות כחברים בקופה. ואנו תפילה שהשי"ת יצליח דרכנו אמן.

התחדשות בתורה הזמנית

ב"ה הציבור נענה בשמחה ובחום להגביר חיילים לתורת רביז"ל, לקיים רצונו הק' 'ללכת עם תורותיו' וקיבלנו מהציבור חידושי תורה והתחזקות היוצאים מתורה ט"ו 'אור הגנוז', כאשר עיניכם תחזינה בגיליון זה, ועתה אנו עוברים לתורה י"ז, 'ויהי הם מריקים שקיהם' והצגנו לחפצים מראה מקומות של ליקוטי הלכות על תורה זו בעמוד האחורי. ויה"ר שחפץ ד' בידינו יצליח, שיצטרפו עוד ועוד מאנ"ש ללימוד התורה הזמנית, ובכל מקום שתהיה דרישה מספקת של מעונינים בשיעורים, חבורות וכדומה על התורה הזמנית נסייע אי"ה בהקמתם.

מ'עט' האברכים

לכבוד מערכת העלון "מימי הנחל".

הנני רוצה להודות לכם על העלון הנפלא אשר מרווה את הצמא הן במאמרים היפים הן בסיפורי התקרבות אשר מחזקים אותי מאד ובפרט תודתי על הנסיעה לקבר דן בן יעקב אשר הטעם המתוק נשאר בפי. הן בדרשה המעוררת של ר' פנחס בונקר, הן מהמעריב וספירת העומר שהיה בוקע רקיעים ממש. ואגב אורחא באתי לעורר את המארגנים לעשות עוד כאלו נסיעות אשר יש להם תועלת מרובה מאד.

יישר כוחכם חזקו ואמצו ש. ל.

לכבוד מערכת מימי הנחל שלום רב!

רציתי לחזקכם, אשריכם! אשריכם! שאתם זוכים להכניס את ענין לימוד "תורה הזמנית" באופן קבוע, שאין ערוך למעלת הדבר, ומי שמעונין ממילא כבר "הולך" עם התורה ע"י שמזכיר בהתבודדות את עניני התורה ומבקש עליהם וכו' אשר זהו ממש "לעשות מתורה תפילה" וזהו הלימוד של "קיום התורה" אשר נצרך מאד מאד לכל אחד חוץ מלימוד דיני והלכות התורה ופירושם.

ורציתי לספר בזה שני עובדות שריגשו אותי מאד מה שעיני ראו ולא זר: יום אחד נקלעתי לאיזה שטיבלאך בירושלים ועמדו שם שני אברכים מאנ"ש ודנו בעניני התורה הזמנית, אשר חוץ מעצם השיחת חברים המעולה ביותר שזכו לה, זכו גם ממילא להינצל מדברים בטלים (וח"ו לשה"ר) שמצוי בשיחת מרעים הנפגשים באקראי.

דבר נוסף שראיתי שאברך אחד בקשו ממנו לדרוש באיזה מקום, ובאופן טבעי פתח תורה ט"ו והתחיל לבאר וכו' מהמעיין היוצא מתורה זו, ושוב ראיתי בזה הוכחה שיש אברכים שממש "הולכים" עם התורה הזמנית, עד שבאופן טבעי זהו נושא שיחתם.

אשריכם אשריכם! ומעל במה זו יוצאת הקריאה לכל אחד ואחד: הצטרפו לדבר עצום זה, ואל תסתפקו בלימוד ליקו"מ בגירסא כשיש כמה דקות פנויות, או לחילופין בהבנה שטחית מאוד וריצה מהירה לגמור התורה, אלא תנו לעצמכם ולנשמתכם להתבשם מיינה של תורה, ואח"כ להתפלל לזכות לדברי אלו (וכלשון מכתב של אחד מאנ"ש) עולמך תראה בחייך!

י. מ.

אל כבוד מארגני "איחוד האברכים הצעירים" – מערכת "מימי הנחל" הע"י.

שלום רב!

כאברך מהשורה העומד ורואה בכל פעולותיכם הברוכות זה כשנה, הן הגליון הנפלא ביותר אשר שמעתי מהרבה מאנ"ש אפילו מהמבוגרים שהגליון הוא מיוחד במינו, והן בפעולות שעשיתם ואי אפשר לפרטם כי רבים הם. ועל כל זה עומד אני ומשתהה איפה הייתם עד עכשיו? למה חיכינו עד היום? כזה אהבת חברים, כזה הפצת דבר רבינו בין אנ"ש, כזה קשר בין אברך אחד למשנהו, ובודאי יש לרבינו נחת רוח גדול מכל זה.

ועל של עתה באתי בעיקר, אשר זה לאחרונה התחילו לעשות עסק מלימוד תורה בליקו"מ במשך זמן מסויים לקיים רצון רביה"ק אשר רצה מאוד שנלך עם תורותיו הקדושות ללמדם ולהתפלל עליהם ולעבוד את ה' על פיהם, שאלמלא קם האיחוד אלא להכניס ענין גדול זה בינינו האברכים דיינו!

ומכאן תצא קריאתי אליכם אברכים יקרים ואני בתוכם, בואו לקיים רצון רביה"ק רועינו רוח אפינו, אשר רצונו היה חזק מאוד שנלך עם תורותיו כי זה עיקר ההתקשרות אליו ז"ל ובלי זה כל ההתקרבות הוא מהשפה ולחוץ וכמו שכתב נכד אדמו"ר זיע"א הרה"ח ר' שמשון ברסקי זצ"ל באחד ממכתביו (נעתק בראשית 'עצות המבוארות' הוצאת משך הנחל) שכתב לכלל אנ"ש וז"ל **"כי באמת אם אינם יודעים "דעתו" הקדושה, אפילו אם היו נקראים כמו שנים ברסלבער חסיד וגם יסעו לאומן אין שום ממש וכח בהתקרבות, כי עיקר ההתקרבות אל הצדיק תלוי בהרגשת דעתו הק' וכו' עכ"ל.** ואיפה נמצא דעתו הק' אם לא בספרו ליקו"מ. וכמו שדרש פעם הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א על ענין זה והתבטא אז בדברים חריפים ואין כאן המקום להאריך.

ע"כ חברים ואחים אהובים ונחמדים! עורו נא! התעוררו נא! עמדו נא! בדבר גדול ויסודי כזה אשר בזה תלוי כל התקרבותינו אליו, וכ"א יחזק את חבירו ויעוררו, ויותר טוב לקבוע חברותא על זה, טעמו וראו כי טוב ה', בואו לטעום טעם אור הגנוז שגנזו לצדיקים ואשר מונח בתוך ספריהם הק', להתחיל ללמוד תורה בצוותא, ולעשות מזה תפלות ויעלו שעשועים אשר מימות עולם לא עלו אמן. חזקו ואמצו!!

בהודאה לשעבר ובקשה על לעתיד
ח. ג. ו.

מזלא טבא וגדיא יאה

ברגשי גיל ושמחה נשגר ברינה ובתודה ברכת מזל טוב לחברינו היקר, אוצר כלי חמדה, ארי שבחבורה,
הוא הגבר הוקם על להאיר אור הצדיק בין אברכי אנ"ש, ובמיוחד פועל ללא ליאות ימים כלילות למען הוצאת גיליונינו
ברוב פאר והדר המחיה ומרוה צמאונם של דורשי ה' ועוזו

ה"ה האברך המופלג

הר"ר שמואל נחמן גודלבסקי שליט"א

עורך גיליוננו

לרגל הולדת הבן שיחי' למזל"ט

כה יתן ה' וכה יוסיף, שמחה ונחת ישרה תמיד באהלו, ויזכה להכניסו בבריתו של אאע"ה
ולגדלו לתורה ולחופה ולמעש"ט ע"פ דרך רביה"ק, אך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים. אמן

המברכים בכל לב

המערכת האברכים

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

ר' **נחמן יצחק דורנבלט** הי"ו
לרגל אירוסי בנו הבה"ח נתן ברוך הי"ו

• • •

ר' **נתנאל תפילינסקי** הי"ו
לרגל הולדת נכדו אצל חתנו ר' נחום אנשין הי"ו

• • •

ר' **משפחת צוקר** הי"ו
לרגל אירוסי אחיהם נתן ני"ו

• • •

הרה"ח ר' **נתן מימון** שליט"א

• • •

ר' **בנימין ויצהנדלר** הי"ו

• • •

ר' **שמואל שלמה בלוי** הי"ו
לרגל אירוסי בנו הבה"ח ישראל נחמן ני"ו

• • •

ר' **יחיאל מיכל הלוי חזן** הי"ו
לרגל הולדת הבת למזל"ט

• • •

לרפואת פרומיט בת גיטל

התורה הזמנית

הננו להודיע לכל האברכים היקרים שבסדר התורה הזמנית מתחילים כעת **תורה י"ז חלק א' "ויהי הם מריקים"**. חידושים וביאורים יתקבלו בברכה. ומכאן תצא קריאה של חיבה אנא! קחו בידכם עט סופר "וקנה" לך חבר, העלו על הכתב נקודתכם המושרשת בתורה הנלמדת "ובודאי היושר לגלות הסגולה לעם סגולה".

מראי מקומות של ליקוטי הלכות
על התורה הזאת:

לו"ח– בהמ"ז ח', לולב ומתרוג ב', פוריס ב'. יו"ל–טריפות ח', בשר שנתעלם מן העין ב', חלב ולס ח', חלב ולס ג', בהמה וחיה טהורה ל', מתנות כהונה ח'. חו"מ– טוען ונטען ה', מתנה ח', הפקר ונכסי הגר ח'.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברינו חשקי"ם:

ר' **שמואל נחמן גודלבסקי** הי"ו
ר' **מרדכי הברפלד** הי"ו

להולדת הבנים

ר' **דוב בר"י צוקר**
ר' **אלימלך קלצקי**
ר' **יחיאל הירש**
ר' **שמואל יצחק סיימונס**
ר' **דוד לייב ברוין**

לנישואיהם

ר' **זאב שורין** הי"ו
ר' **משה קליגר** הי"ו
ר' **יחיאל מיכל הלוי חזן** הי"ו
ר' **יצחק נחמן גבאי** הי"ו

להולדת הבנות

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

איחוד האברכים הצעירים החסידי ברסלב ירושלים
שע"י "מורשת הנחל"

גליון י"ג | מנחם אב תשע"ב

נקודת החבר

יוסף שמעון גרטנר

"שיחת חברים" ו"התורה הזמנית"

"נקודת החבר" הוא ענין פלאי שרביה"ק גילה לבאי עולם ולאנשיו השגה ודעת, שרביה"ק - ורק הוא - זכה להורידו לדרי מטה מעוטי שכל ושפלי ברך כמונו, לידע ולהודיע שכל בן אנוש עלי אדמות יש לו נקודה השייך לליבו, נקודה שאין לאחר בעולם, ובנקודה הזאת יכול להאיר בחברו ולחזקו ולעודדו, וגם כן לעוררו מה שאחרים ואפילו גדולים וטובים ממנו - וכ"ש הוא עצמו - לא יכלו לעשות בכמה וכמה מיני שיחות ודיבורים, ובכח הנקודה הנצחית הזאת מעלה את חבירו ממקום שמונח לסולם העולה בית א-ל.

*

מרוב הטובה שאנו מסובבים בה, איננו מרגישים בחיסרון. כיום זוכים האברכים שמתוועדים מידי יום ביומו עם החברים לספסל הלימודים או החבורות, חברים לדעה אחת - דעת הצדיק רביה"ק זיע"א, וכבר הורגלנו לראות את החבר בתמידות, ומרוב ההרגל הנעשה טבע השיחת חברים נהפך לרגילות כמצוות אנשים מלומדה.

*

הבה נצייר לעצמנו את אנ"ש בדורות עברו, כמה כמהו וצמאו למצוא ולפגוש את החבר מאנשי הצדיק ולשוחח יחד באהבה מדיבורי ודעת הצדיק, ולו לדקה אחת בלבד, לשמוע ולקבל את הנקודה המאירה של החבר, וכך להמשיך ולשאוב חיות מהצדיק ודרכו, והיו מתמלאים שמחה עצומה עד אין קץ על חסדי ה' שגמל להם טובה, כשהם זוכים להתוועד יחד ולהתחבר באחדות לדבר ביראת שמים להחיותם כהיום הזה.

כמה היו מתפללים בשברון לב שיזכו להתפלל יחד במנין של אנשי הצדיק שעולה למקום אחר לגמרי.. כמה היו מתגעגעים לראות שניים מאנשי הצדיק מתועדים יחד ולתקוע את הראש ביניהם, לשמוע, להתעורר ולהתחזק מהדיבורים שהצדיק שולח לאנשיו.. כמה היו משתוקקים ללמוד ולו לשעה אחת ביום עם אח לדעה - דעת הצדיק לקבל דין מן דין, להמשיך את אורו של הצדיק לעולם השפל הזה. כמה היו שמחים כשזכו לזה ואיך שנפרדו בריקוד נלהב...

*

ב"ה זכינו, וב'איחוד' מתחזקים האברכים יחד, וביתר שאת התחילו 'לילך עם תורה' כרצון רביז"ל. בודאי כל העצות מרביז"ל כוללים הכל, אבל במיוחד בענין זה המדובר, סגולת וטבעת העצה מועילה ומקשרת מאד, דהיינו שכשמתחילים לילך עם תורה, אזי במשך הזמן זוכים שכל היום עם כל מאורעותיו, ענייניו ושיחותיו של האדם, מקושר ודבוק חזק עם דברי ועצות התורה, ואזי בקל יבוא האדם לדבר ולשוח עם חברו ביראת שמים ולהאיר בו את הנקודה השייך ללבו - ללבו בלבד - בעת ההיא, עד שנתהפכין למהות הצדיק ותורתו.

עלינו רק להקדיש דקה של מחשבה לזכור, להיזכר ולהזכיר הזכות העצומה שאנו זוכים להיפגש ולהתוועד יחד באהבת אחים, השמחה הגדולה שצריכה למלאות אותנו כשזוכים להתפלל וללמוד עם אנשי הצדיק, ההתחדשות החזקה שצריך בכל פעם שמתוועד עם חבירו; אולי עתה נזכה להתעורר יחד על ידי הנקודה המאירה של החבר, ולהשתדל הרבה להאיר אחד לחבירו את הנקודה המאירה בלבו, להזכיר זה לזה, לחזק ולעורר זה את זה, ולהודיע זה לזה אמיתת אמונת גדולת טובת הקב"ה באופן שיהיה נמשך אור ישר ואור חוזר, ויהיה נבנה ונשלם בנין הקדושה בשלימות, ועל ידי זה נתעורר לשוב בתשובה שלימה, ולעסוק כל ימינו יחד בתורה ותפילה, ויקוים בנו הפסוק "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע, ויכתב בספר זיכרון לפניו, ליראי ה' ולחושבי שמו", אמן ואמן.

דבר האיחוד

הפעם רק שתי מילים:

"תפילה בכח"

וכמובן: **"בהתחדשות"**

חיזקו ואימצו!!

העורך

לכל עניני הגליון ניתן לפנות: 05484-85412

סיפורי התקרבות

יהודה לייב צציק - בית שמש

כשאחי היקר ר' חיים נ"י ביקש ממני שאכתוב סיפור התקרבות. עניתי לו הוא שאין לי סיפור התקרבות... ובאמת שאין לי סיפור מסויים כמו כל המקורבים - שאחד קירב אותי או שראיתי איזה ספר מסויים מספרי רבינו ונתלהבתי וכדו', כי אני זוכר את עצמי מקורב לרבינו עוד בימי ילדותי, (והוא פלאי, ואני רואה בזה ענין שמימי שסיבבו מן השמים שאתקרב לרבינו הק'), אבל אעפ"כ אכתוב כמה דיבורים בעניין התקרבותי.

לפני כעשרים שנה בעת המלחמה הידועה עם 'עירק' הייתי אז בן- 9 שנים, וכל משפחתי נסעו לאמריקה לשהות שם למשך כחצי שנה עד עבור ימי הזעם. ואז באותה התקופה היה אבי שליט"א הולך מפעם לפעם לביהכ"נ 'ברסלב' דשם ושאלתי את אבי "איה האדמו"ר?" ענה לי אבי: "פה אין אדמו"ר חי, אלא כבר נפטר לפני כמאתיים שנה ועד עכשיו הולכים לאורו!". ומאד נתלהבתי מענין זה, וכן הניגונים ששרו שם בסעודה שלישית והתמימות ופשיטות שראיתי שם נכנסו עמוק עמוק בליבי. ואח"כ כשחזרנו לארץ ישראל החלטתי בליבי שאני "ברסלב'ר חסיד" הגם שלא ידעתי עדיין כלום מה זה ברסלב.

והנה אינה ה' לידי ומצאתי בבית אבי ספר "לחם הפנים" [של הר"ר אריה וינשטוק הי"ו, והוא לקט נפלא מהרבה ספרי רביז"ל על עניני קדושת האכילה], ונקשרתי בו מאד והלכתי עמו לחיידר...

ביום הבר מצוה שלי אמר לי המלמד, שיש סגולה שכל מה שמקבלים על עצמו ביום הבר מצוה נשאר לכל החיים, מיד אמרתי בלחש: "**הריני מקבל על עצמי שכל ימי אהיה מקורב לרבינו...**" אבל עדיין לא היה לי איזה אור מיוחד של התקרבות, והכל היה רק מרחוק.

אחר הבר מצוה משך אותי חברי מה'חיידר' ל"חבורות הבחורים" בבית מדרשנו הגדול מא"ש ואז התחלתי לשמוע דבר רבינו יותר בפרטיות, אולם עדיין עמדתי מרחוק. עד שסיבב השי"ת שאחרי שנכנסתי לישיבה קטנה דיבר על לבי בחור אחד מאנ"ש בישיבה בה למדתי שאבוא בליל שישי לחבורות. והסדר היה שם שהיה שיעור בעבודת השי"ת ואח"כ נסעו לפעלד, ואני הספקתי להגיע רק להנסיעה לפעלד. ומה אומר לכם התעוררות הלב והכיסופים שהיה לי מזה - אין לשער ולתאר כלל וכלל.. הן מהניגונים ששרו בדרך לפעלד שהיו חדשים אצלי, וממש נמס לבי בקרבי מזה. ומי מדבר מעצם ההתבודדות - אי אפשר להסביר את זה, שיהודי מגלה פתאום דבר חדש לגמרי; שהוא יכול לדבר עם השי"ת! אין לי דיבורים להסביר זאת בשום פנים ואופן... ומאז התחיל תקופה חדשה בחיי שמצאתי את שאהבה נפשי ומה צריך יותר מזה. ואז נכנסתי בעניני רבינו ביתר שאת וביתר עז. [גם חברתי אז שיר על התבודדות באידיש עם חרוזים.]

אבל בישיבה לא מצא חן בעיני הבחורים שנהייתי "ברסלב'ר". אחד אפילו שאל אותי: "איזה עבירה עשית שבעבור זה נהיית ברסלבר?..." כמובן שלא עניתי לו כלום, אבל אח"כ חשבתי שהייתי צריך לענות לו: "אדרבה בגלל שעשיתי עבירות לכן אני צריך להיות ברסלבר!" (אותו בחור אכן ביקש ממני מחילה אח"כ).

והיה לי חיות מיוחד מהבתי כנסיות הקטנים של ברסלב, וכאמור הניצוץ הראשון בהתקרבותי היה ב'שטיבל' באמריקא, וגם אח"כ היינו הולכים מפעם לפעם לביהכ"נ "פאר הנחל" וגם שם היה לי חיות מיוחד מהאחדות והניגונים. גם היינו נוסעים לפעמים ל"בית שמש" ואז התפללו באיזה בית פרטי של אחד התושבים. ואיני יכול לשכוח ה'מלוה מלכה' והניגונים. אי אפשר כלל לתאר הכיסופים שהיה לי מהניגונים של מלוה מלכה.. והיה שם ר' ברוך טנצמן [-כמדומה שהוא אירגן את המלוה מלכה] והחיות שראיתי אצלו מההתקרבות לרבינו השאיר אצלי רושם עז. (והוא היה אצלי דוגמא של מקורב אמיתי), ובבית אבי היה רק חלק א' של ליקוה"ל. וסיבב השי"ת שליד ביתנו היה "ביהכ"נ לעדת הג'ורג'ים" ושם היה כל הסט ליקוה"ל, והייתי הולך לשם הרבה והחייתי עצמי בלימוד ליקוה"ל. (הליקוה"ל היה עדיין בלי ניקוד..)

*

הרבה מקורבים מספרים שההתקרבות שלהם התחילה מאיזה חג מסויים זה מ"פורים" - שראה איך נראה היום הגדול הזה אצל חסידי ברסלב, זה מ"פסח" וכדו'. אני יכול לומר שעיקר ההתקרבות שלי היתה ב"חנוכה" (שאז גם נולדתי). היה לי הספר "נר להצדיק" (והוא ליקוט מספרי רבינו על עניני חנוכה), ואי אפשר להסביר את המתיקות שהיה לי מזה..

*

אח"כ זכיתי להכנס לישיבת "ברסלב - בני ברק" וזה היה באלול, ואז זכיתי לנסוע פעם ראשונה לאומן על ר"ה. ובאמת מיד בתחילת התקרבותי הייתי כוסף ומתגעגע לנסוע לציון רבינו הקדוש ובפרט על ראש השנה. אולם מהיכן יש לבחור קטן בן- 13 כסף עבור כרטיס ואש"ל?! אבל השי"ת ריחם עלי ואבי שליט"א נתן לי את כל הכסף שהייתי צריך, וזכיתי לנסוע פעם ראשונה לאומן על ר"ה. ואז היה הדרך; שהזמינו אצל סוכן הנסיעות גם את הלינה, וקיבלתי כרטיס לינה שהיה כתוב שם הכתובת "קוליקה 9".

הגעתי לאומן, ודבר ראשון שאלתי "איפה הציון?" כשהראו לי אותו הלכתי לציון ובכיתי שם מאוד. **ואגיד בכנות: "יש התקרבות לפני אומן, ויש התקרבות אחרי אומן"** וזה ענין אחר לגמרי. אח"כ הייתי צריך לחפש היכן הוא "קוליקה 9" וזה היה באמצע הלילה, ומצאתי מישהו שהסביר לי בערך, אבל תעיתי כשה אובד.. וכמובן - כמיטב המסורת האוקראיני - היה 'חושך מצרים'... נכנסתי לאיזה רחוב צדדי ובאמצע הליכתי כך בחושך פתאום נפלתי לאיזה בוץ.. הכלל, לא ידעתי מה לעשות. והלכתי ועשיתי דבר מבוהל "אשר באמת היה שגעון"; נכנסתי לבנין הסמוך ודפקתי על הדלת הראשון שמצאתי (באמצע הלילה...), איזה גוי פתח לי ושאלתי אותו בתנועות "קוליקה?" וממש בדרך נס הסביר לי בסבר פנים יפות עד שמצאתי את המקום, תהילה לקל.

וזה היה השיא של ההתקרבות - ההשתטחות על הציון וכו'. וכמובן שבמשך כל השנים שהייתי בישיבה קבלתי הרבה מאד, ואפשר לומר שהשנים האלו היו היסוד להתקרבותי עד היום הזה. השי"ת יעזור שיקויים בי "טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה" אמן ואמן.

ומקבלין דין מן דין

מכתבים בעניני עבודת השי"ת, לקבל את הנקודות שיש בחברנו

מצאנו באמותחת אחד האברכים מכתב מיוחד במינו, ובו דיבורים נלהבים להתחזק **בקיום עצת "התבודדות" - בפרט אחרי החתונה**, והדפסנוהו כאן לזיכוי הרבים.

* * *

לכבוד חברי היקר אהובי כנפשי, החוסה תחת צלו הנעים של איתן אדונינו ציס"ע הנגמ"ח זיע"א האברך החשוב כמר... ני"ו לעד.

מכתבך הגיעני לנכון עם דיבורים נחמדים כדרכך תמיד, כן יעזור ה' שנזכה תמיד להתחדש בעצת הצדיקים ועי"ז יהא נחקק בנו אמת (עי' תורה ז') ונחיה חיים טובים באמת אמן.

על דבר אשר שאלת שאכתוב לך כמה דיבורים על ענין התבודדות, ואשר זה כמה אשר אתה משתוקק ומנסה מאד לקיים עצה זו ואינו עולה בידך, ותמיד מתגבר עליך המניעות; אם זה מניעות המוח או מניעות וטרדות אחרות, ובאמת מי אנכי שאכתוב לך על דבר גדול ונורא כזה, אשר כל תקוותינו בזה העולם תלוי ועומד בדבר זה, וכמו שאמר רבינו שאי אפשר להיות איש כשר באמת כי אם על ידי התבודדות, אבל בה' אבטח ואסמך, ועל כוחו של זקן דקדושה – שהזהירנו לדבר בינינו ולקבל דין מן דין הארת חברינו – אשען, שנזכה לעורר אחד את חברו ביראת שמים ואולי עי"ז אתחזק אני בעצמי בדבר זה בשלימות.

חברי היקר! קודם כל צריך שתדע שרבינו הק' ברוב רחמיו גילה והוריד סוד גדול ונורא לעולם הלא הוא עצת ה"התבודדות", ולמעלה למעלה הוא אור גדול עד מאוד עין לא ראתה, ורצה רבינו לגלות לנו האור הזה לכן צמצמו אלפים ורבבות פעמים צמצום אחרי צמצום עד שהלבישו בדרך זה המבואר כמה פעמים בליקוטי מוהר"ן ובשאר שיחותיו הקדושות, שהוא: **"לקבוע לנו כל יום שעה מיוחדת שבו נשיח את כל אשר בליבנו, ולפרש שיחתינו בינינו לבין קונינו בטענות ואמתלאות בדברי חן ריצוי ופיוס, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך שיקרבו אליו לעבודתו באמת, ותפלה ושיחה זו יהיה בלשון שמדברים בו, ואת כל אשר עם לבבו ישיח ויספר לפניו יתברך; הן חרטה ותשובה על העבר והן בקשת תחנונים לזכות להתקרב אליו יתברך מהיום והלאה באמת, והנהגה זו היא גדולה במעלה מאד מאד והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך כי זאת היא עצה כללית שכוללת הכל"** (תורה כ"ה תנינא).

וכשנגשים להתבודדות בדרך זה אזי הוא ענין אחר לגמרי, כי יודעים שעכשיו אני עוסק בתיקון נפשי ורוחי ונשמתי וכו' וכו', ולכן גם אם לפעמים אין דיבורים ונסתם הלב לגמרי מכל מקום יושבים לפניו ית' שעה שלימה ומאמינים שזה חלק מהתיקון, ועכשיו ה' רוצה ממני שאשב לפניו בדומיה ואכסוף ואשתוקק אליו ית' במחשבה לבד. כי אם נגשים להתבודדות באופן המתקבל על הדעת שזה מאד מדבר אלי הענין הזה - להתבודד ביני לבין עצמי, ואני מתבוננן על כל מה שקורה אתי וזה מאד משחרר וכו' וכו' אזי כשאין דיבורים נופלים לגמרי מזה, וכמו שר' נתן שפירא מב"ב מדבר על זה הרבה, שהעיקר בהתבודדות (וכן בכל עצות רבינו) הוא ה'אמונה' בדבר, כמה שאני יודע יותר שזה תיקון מהרבי כפשוטו - תיקון כמו "תיקון הכללי" ושאר התיקונים וכדו', כך אזכה להישאר בהתבודדות זמן רב, ואפילו שעוברים ימים הרבה ואין לי דיבורים - מה אעשה זה התיקון, כך רבינו רוצה לתקן אותי.

ועל זה צריך הרבה הרבה התחזקות, כי 'הבעל דבר' יודע את זה טוב, ש"**עיקר עצתו ודרכו שעל ידו יכולים לקבל את כל תיקוני הרבי ושיוכל האדם לתקן את הכל ולהגיע למה שצריך להגיע הוא "רק"!!! התבודדות**" (לשונו של ר' יצחק ברייטר באגרת), והבעל דבר יודע גם ש"**פעלתי אצל הקב"ה, שהאדם הזה שיקיים זאת בפשיטות גמור לעמוד כל יום שעה לפני ה' יתברך בתפלה, אף כשאין לו בעת הזאת שום התעוררות, אף אם לא יוכל לדבר שום דבר ורק זאת שיכריח את עצמו לכסוף לדבר לפניו יתברך, יזכה לכל טוב, ולא יהיה עליו שום דין למעלה כי בזאת יתקן הכל; נפשו, רוחו ונשמתו, וכל העולמות התלויים בו מזמן אדם הראשון עד ביאת הגואל, ודבר זה הוא אמת ויציב נכון וקיים וערב אני על כך, ולכן לא ישקוט על זה הבעל דבר ויניח עצמו לסתור זאת בכל האופנים שבידו והעיקר הוא רוצה לעשות אותך אומלל עד שתשאר חלילה ערום ויחף מכל דבר שבקדושה**" (שם).

על כן יקירי! נא ונא התחזק לעמוד על מקומך, ואל תסוג מדבר גדול כזה חלילה! ומה שכתבת שכשהיית בחור היה לך כל יום שעה התבודדות ועכשיו אחרי החתונה כמעט ועזבת את כל זה, תדע שזה תמיד כך, בתור בחור יש עוד את ה'ברען' וההתלהבות לזה, ואחרי החתונה מתקררים, ואחד מהמניעות הוא פשוט טרדות הזמן - שאברך הוא עסוק בלהביא טרף לביתו ורץ מכולל לכולל ובזמנים הפנויים הוא צריך להיות בביתו ולעזור בבית וכו' וכו', ועל כן לאט לאט נחלש ההתבודדות, אבל תדע ר'... **שלפעמים חמש דקות התבודדות אצל אברך הוא יקר כמו שעה אצל בחור. וזה הרי כל אחד יכול, לקבוע לו חמש דקות להתבודדות, אבל בקביעות, בעקשנות, בעקביות, ולכסוף תמיד ליותר ויותר, ובזמנים היותר פנויים לחטוף כמה שאפשר, ותמיד לבקש מה' שתזכה לעשות שעה כל יום, אבל בינתיים מה שתוכל תחטוף ואל תגיד אם אני לא יכול לעשות שעה לא אעשה בכלל, חלילה וחס! שזה דיבורי הבעל דבר ואין כן דרך רבינו, רק כך למדונו רביה"ק "לכסוף להכי גבוה ולא ליפול מהכי נמוך - זיך ציען צו די גרעסטע און נישט פאלן פון די קלענסטע!!!"**

והיות שאתה קרוב אלי מותר לי לספר לך כי גם עלי עבר כל זה, כי כשהייתי בחור היה לי כל יום שעה התבודדות, ואחרי החתונה לאט לאט זה נחלש ועם הזמן כמעט ועזבתי את כל הענין ה"י, ועבר הרבה זמן שלא היה לי התבודדות, וכל הזמן כשהייתי באומן התפללתי על זה ואמרתי לרבי: "**רבי! איך אני יכול להסתובב בעולם ולהקרא 'ברסלבר' חסיד ואיני מקיים עצתך העיקרית?!**" עד שה' ברוב רחמיו וחסדיו עזר לי שהיה לי שיחת חברים על זה הענין, ואז האיר לי הענין הזה שקצת זה גם טוב, ולאט לאט הוספתי עוד כמה דקות ועוד כמה דקות.

ותדע חברי היקר! שהעיקר זה העקשנות. ותדע שהבעל דבר מניח את האדם ללמוד ספרי רבינו ולנסוע לאומן ולומר כל יום 'תיקון הכללי' וכו' וכו', אבל על עצה זו של 'התבודדות' הוא אורב מאד מאד. ולכן חברי תדע את אשר לפניך, ותזכור תמיד כוחו של אותו זקן דקדושה אשר הוא הולך לפנינו והוא אמר לפני הסתלקותו "וואס האט איר צו זארגן אז איך גיי פאר אייך" (=מה יש לכם לדאוג מאחר שאני הולך לפניכם).

חזק ואמץ בעבודתך, ותזכה לעשות רצונו ית' באמת, אמן.

חברך המשתוקק לקיים עצת הצדיק בשלימות

גם אתה כתבת או קיבלת מכתב שיש בו לעורר ולחזק את כלל האברכים, אל תמנע טוב מאתם - שילחוהו אלינו ונפרסמו לזכות את הרבים

המנהגים בברסלב

מקורם, יסודם ותפוצתם בין אנ"ש

- מאמר מיוחד מהמשכים -

שמעון מאיר קעניג

ב'

ה. "מקוה". הזהיר מאד רביז"ל להיות רגיל בטבילת מקוה (**הקדמה לתיקון הכללי** להרב מטשערין), והמקוה מושיע מכל הצרות ומכל היסורים והוא מטהר מכל הטומאות (**ליקו"מ** נ"ו ז'). וידוע הבטחת מוהרנ"ת (הובא ב'**עצות המבוארות**' בסופו, "עצות אחדות" ו'): "שכל מי שיטבול בכל יום ויום כדי להתקרב לה' יתברך יזכה לתקן כל מה שעליו לתקן בעולם, ויזכה לתשובה שלימה ולכל טוב אמן". ואכן אנ"ש בכל הדורות והזמנים הקפידו מאד שלא יעבור עליהם יום ללא טבילה במקוה. ואפשר להאריך בהרבה סיפורים על מסירות נפש ממש שהיה לאנ"ש תמיד על טבילה במקוה, ונציין המעשה הידוע ממוהרנ"ת, (**כוכבי אור** - אנשי מוהר"ן, ל"ז) שבשבת בבוקר - שבועיים קודם פטירתו, הלך לטבול במסירות נפש, ואמר שכבר היה מוכן לטבול עצמו בנהר 'בוג' תחת הקרח, כי יצאה שמועה שנפל הגג במקוה ואח"כ נודע שלא נפל לגמרי רק באיזה זוית, והחיה עצמו מאד על שזכה לטבול במקוה. ואמר אז שתיבת 'מקוה' יש לה שני פירושים; לשון 'תקוה' ולשון 'מקוה מים'. כי אך ורק כשנזהרים בטבילת מקוה מים על ידי זה יש תקוה שיתתקן כל מה שעבר על האדם. עוד אמר רביז"ל (**ליקו"מ** תנינא קכ"ג) "שהמקוה אינה מזקת כלל. והדאקטיר שיאמר לו שמקוה מזקת אינו דאקטיר כלל" עיי"ש באריכות. מכל זה רואים גודל הענין שלא יעבור יום בלא מקוה.

אולם לא מצינו בכל אלה התייחסות מפורשת לטבול דווקא קודם התפילה, אף שהחסידים הקפידו על זה מאוד בכל הדורות וביחוד אנ"ש. ותיתי ליה לידידי הר"ר נתן פישר הי"ו שהראה לי מקור יפה לזה ב**ליקוה"ל** (הל' גרים א') דמבאר שם שאי אפשר להחזיר הנשמה כי אם על ידי טבילה עיי"ש, ולפי זה יש ללכת מיד כשקמים בבוקר אפילו אם עדיין אינו הולך להתפלל. וכן ב'**תפילת הבוקר**' (תפלה ו') מתפלל ר' אפרים ב"ר נפתלי זצ"ל: "זכני ללכת בכל יום למקוה כשרה לטבול את עצמי קודם התפילה". וידוע על ר' מיכל'ע נכד מוהרנ"ת ז"ל (בנו של ר' יצחק), שהיה מקפיד מאד על טבילת המקוה, אף בימי זקנותו שהיה לו קשה מאד להתלבש ולפעמים לקח לו עבודת המקוה כשעתיים(!!). וכשהלך למקוה ביום שישי לפני התפלה בבוקר אמר לו בנו: הרי תלך למקוה לכבוד שבת ולמה לך לטרוח ב' פעמים? ענה לו: "דאס קאפל לייגט זיך מיר נישט גיט אפן קאפ אן מקוה..." (=הכיפה אינה מונחת לי על הראש היטב בלא מקוה).

ובעיקר יש להקפיד בזה בטבילת המקוה של שבת בבוקר, שכידוע האריך מאד האר"י הק' בגודל מעלת המקוה של צפרא דשבתא עי' **בשער הכונות** (דרושי קידוש ליל שבת) "... צריך לטבול בבוקר ביום שבת, והוא כי כדמיון מה שביארנו לעיל שצריך לטבול בכל ערב שבת להפריש מן החול לשבת כן צריך עתה טבילה אחרת, כי הפרש גדול יש בין קדושת ליל שבת לקדושת יום שבת שהוא קדושה יתירה". ומתוך הענין משמע שעיקר מעלתה הוא רק קודם התפילה, להמשיך התוספת נשמה יתירה דיום השבת המגיעה בשעת התפלה, וכן מבואר מתוך דברי הרב מטשערין בספרו "**יקרא דשבתא**" (תורה ו'). אמנם אף אם לא הלכו קודם יש ללכת אח"כ כדי שלא יעבור יום ללא מקוה, אולם עיקר חשיבותה הוא קודם התפילה כמש"כ.

ימים מיוחדים לענין מקוה: א. ימים שאין אומרים בהם תחנון המבוארים בשו"ע או"ח כגון בימי ניסן וכיוצא, צריכים להיות רגיל ביותר בטבילת מקוה. (**הקדמה לתיקון הכללי**. אגב יש לציין כי ההקדמה מורכבת מהתורות ר"ה, וצ"ב תנינא, ומשיחות הר"ן קמ"א ומהשיחות שאחר סיפו"מ. ואחרי שמעתיק מהשיחות בסיפו"מ מביא שיחה זו, וזו מקורה היחיד הידוע לי. וקרוב לזה ב**שיחות הר"ן** קפ"ה "וכן צוה על 'רוב' אנשים שיזהרו לילך למקוה לטבול בימים שאין אומרים בהם תחנון). **ב.** ביותר צריך ליזהר לטבול לקריו בימי העומר (**ספר המידות** ספה"ע ב'). **ג.** בדרך צריכים ליזהר בטבילת מקוה כי מקוה מסוגל להנצל מרוצחים (**חיי"מ** תע"ה). **ד.** בראש חודש אמר רביז"ל לר' נפתלי "ר"ח דארף מען פריער גיין אין וואסער אריין" (=בר"ח צריכים לילך מקודם במים. דהיינו שצריכים לטבול דווקא קודם התפילה (**אבניה ברזל** ו').

ו. "תכלת בציצית". לא נכנס כאן לכל הפולמוס הגדול שהיה בזמנו בענין התכלת, רק זאת נציין בקיצור; התכלת נתגלה על ידי **האדמו"ר מראדזין** זצ"ל בשנת תרמ"ח, והוא הסתובב באותה העת בין כל גדולי ישראל לשכנעם לקבל את התכלת ולהוכיח להם אמיתת ראיותיו. והיה בזה מחלוקת גדולה בין גדולי ישראל באותה עת כפי שאפשר לראות בספריו באריכות. בין אלה שקיבלוהו למעשה היה **ר' אברהם ב"ר נחמן** זצ"ל, על פי מה שאמר רביז"ל בעת שדיברו לפניו על גילוי משיח בימיו - בשנת תק"ע, התבטא רבינו ואמר "תרח"ם איז אויך א יאר". (**שיש"ק** ב' רצ"ט), וכיוון שבשנת תרח"ם לא זכינו לביאת הגואל הבין ר' אברהם שהכוונה לגילוי התכלת שהוא גם חלק מסימני הגאולה (כך סיפר ר' לוי יצחק זצ"ל, ויש אומרים שהבינו מדבריו שהיה לו בקבלה ממגילת סתרים שיתגלה התכלת קודם

ביאת המשיח, עיין שיש"ק ג' תקנ"ט). ואכן הוא ותלמידיו החלו מאז לשים פתיל תכלת בציציותיהם. אולם **הרב מטשערין** לא קיבל את התכלת ולא הסכים לזה. בין תלמידיו מקובל הטעם לזה עפ"י מש"כ תלמיד האר"י הק' מו"ר ר' חיים וויטאל זצ"ל (**פרי עץ חיים** כוונות ציצית), דענין תכלת אין שייך עתה בגילוי רק בהעלם, עי"ש. ורמז לזה הרב מטשערין בספרו "**פרפראות לחכמה**" (תורה מ"ט, ט"ו). ואכן נמנעו הוא ותלמידיו ללבוש את התכלת, וכן הרבה לא לבשו את התכלת כדי להוציא נפשם מפלוגתא כי 'שב ואל תעשה עדיף'.

כאן המקום לציין שבארץ ישראל אף תלמידי ראבר"נ זצ"ל (**כהר"ר שמואל מאיר אנשין והר"ר לוי יצחק** ועוד) לא לבשו תכלת, בהטעימם שב'אוקריינא' היה להם את התכלת של הרדזינער - שהסכים לזה ראבר"נ, משא"כ בארץ ישראל, אף שאומרים שעושים את התכלת בדיוק כהוראת הרדזינר, מכל מקום ראו הם כמה שינויים בתכלת ממה שהיה להם באוקריינא. [שמעתי שאמר ג' דברים: שהצבע שונה, ויורד מהבגד על ידי שפשוף, והשלישי לא שמעתי מהו]. ועל זה הרי אין הסכמת ראבר"נ, וללא הסכמתו לא רצו ללבוש את התכלת (ואף בבית רדזין יש בזה ויכוח גדול בין היורשים אם כיום עושים את התכלת כהלכה, ואכמ"ל). אמנם אף באותם שנים היו מאנ"ש שאף בארץ ישראל לבשו את התכלת כהרה"ח **ר' שמואל הורביץ** זצ"ל ועוד.

בשנים האחרונות נתפשט יותר ענין התכלת, וכהיום יש הרבה מאנ"ש הלובשים אותו, ואלו ההולכים, חלק נוהגים כשיטת **הרמב"ם** דהיינו לצבוע רק חצי חוט, וחלק כשיטת **הראב"ד** שצובעים חוט אחד שלם. [לא ידוע לי איך נהג ראבר"נ (ועיין **שיש"ק** ד' קנ"ה)]. כאן המקום לעורר דאין ללבוש תכלת סתם דהרי "אם לא יועיל לא יזיק". דהא עפ"י סוד אין ללבוש כלל תכלת כהיום. ואף תלמידי ראבר"נ לא לבשו סתם תכלת שלא הסכים ע"ז רבם, וכל אחד יעשה בזה כהוראת רבותיו. ואלו הלובשים תכלת לא יקחו אלא את התכלת של 'רדזין' ולא מסוגים אחרים שיש כיום בשוק אף אם נראה לנו לעיניים שהתכלת האחר יותר אמיתי כמו שמוכיחים בראיותיהם וכו', מכל מקום אנו אין לנו אלא מה שקיבלנו מראבר"נ זצ"ל.

יש להוסיף בזה, שר' **שמואל שפירא** זצ"ל לא לבש תכלת בבגדו, אולם בסוף ימיו עשה לו מאן דהוא טלית עם תכלת ולבשו. לשאלת אחד מבניו אם אינו חושש לדברי הרב מטשערין, השיבו, דהסיבה שלא קיבל את התכלת הוא רק מפני שחשש ממחלוקת נוספת על ברסלב ולא מחמת הטעם שהבאנו לעיל - שאין ללכת תכלת עד ביאת המשיח. ונסיים בזה בדברי קדשו של מוהרנ"ת **בליקוטי תפלות** (תפלה מ"ט) "ויה"ר שתהא חשובה מצות ציצית שאנו עושים מצמר לבן, כאילו קיימנו גם מצות תכלת שבציצית, וכו' ואם היינו זוכים למצוא תכלת לציצית היינו מפזרים הון רב כדי לקיים המצוה בשלימות, אך בעוונותינו הרבים חרב בית המקדש ונתעלם החלזון וכו', על כן יה"ר שתהא חשובה מצות ציצית לבן לפניך כאילו קיימנו מצות תכלת שבציצית". ואף שאי אפשר לדייק מדבריו דעתו להלכה בענין זה, מ"מ רואים גודל כיסופיו לקיים מצוה יקרה זו בפשיטות.

"**קשירת הציצית**". בתפוצות ישראל יש בזה מנהגים שונים, והרבה מאנ"ש נהגו לקשור הציצית על ידי 'חוליות' כמנהג החסידים בהרבה מקומות, וענינו עפ"י סוד, ורביז"ל רמז לזה בתורה ז' "מנין החוטים והחוליות והקשרים" עי"ש. ויש בזה הרבה דעות בין המקובלים באופן קשירתם, הרה"חר' **גדליה קעניג** זצ"ל הנהיג ללכת עם חוליות פנימיות, ויש מאנ"ש ההולכים עם חוליות חיצוניות, וההולכים עם תכלת יש ענין לקשור הציצית דווקא עם חוליות עפ"י דברי הרמב"ם, ועיין בספרי הרדזינער שהאריך בזה.

(אודות פיוט יגדל המבוסס על י"ג עיקרים של הרמב"ם, יבואר בהמשך אי"ה)

ח. "נוסח התפילה". רוב אנ"ש התפללו בכל הדורות בנוסח 'ספרד', וכן ידוע שרבינו ז"ל התפלל נוסח ספרד. אולם רביז"ל אמר שהחסידות אין לה שייכות בנוסח התפלה "מען קען זיין א חסיד און דאוועגען נוסח אשכנז" (=אפשר להיות חסיד ולהתפלל נוסח אשכנז).

ט. בכל הדורות הקפידו מאד לא לשנות מסדר התפילה ע"י דילוגים וכו', ואף אם אחרו לבוא לביהכנ"ס, (**שיש"ק** ז' י"ז). **והמגיד** הזהיר **למרן הב"י** לבוא לביהכנ"ס בהשכמה כדי שיוכל להתפלל כסדר ולא בדילוג, כי העושה כן מהפך הצנורות (**שו"ע** או"ח סי' נ"ב, **באר היטב** סק"א). ודבר זה היה הנהגה ברורה בין אנ"ש לבלי לדלג שום דבר מסדר הברכות והבקשות ופסוקי דזמרה.

בדורות האחרונים עם ריבוי ה'שטיבלאך' בעם ישראל נפרץ הענין, עד שיש כאלה שכלל אינם אומרים את סדר ה'קרבנות'. ויש בנותן טעם להביא מש"כ מוהרנ"ת (**ליקוה"ל** ברכת השחר ג' כ"ז) וז"ל: "כי כל אחד כפי מה שמערב על ידי עוונותיו רוח האדם ברוח הבהמה כשאינו זוכה לתקן בחייו אזי הוא צריך לקבל עונשו להיות נע ונד בתוך כף הקלע ולבקש הניצוצות ורוח האדם שאבד והפיל בתוך רוח הבהמה וכו' ובשביל זה אנו אומרים פרשת הקרבנות בכל יום בשביל בירור זה וכו' אבל על ידי אמירת הקרבנות שאומרים אותו בשביל תשובה וכפרה על ידי זה מבררים כל המקומות שנפלו ונתערבו רוח האדם ברוח הבהמה ומתקנים ומעלים אותם" וכו' עי"ש. נמצא במעט זמן שמשקיעים בכל יום לאמירת סדר הקבנות ניצולים על ידי זה מעונשים מרים בכף הקלע רח"ל. ועיין בספר **כף החיים** (נ"ב סק"א) שכותב: "כל סדר הדילוגים שיש בשו"ע הוא רק במקומות שאין אלא מנין אחד, משא"כ במקום שיש כמה מנינים פשוט הוא שאין לדלג ולהפוך הסדר שתקנו חז"ל" עיי"ש.

המשך יבוא אי"ה

אנשי הצדיק

תולדות ימי חיי אנשי שלומנו בדורות עברו

החסיד ר' אלעזר מרדכי רוזנפלד זצ"ל

"אוצר כל כלי חמדה מעוטר כל כולו בכל המדות שבעולם זך הנפש ואציל הרוח... מדותיו הנעלות, ביראתו ועבודתו, נזירותו מכל חמדת תבל, בכל אלה היה מפליא את כל מכיריו... עבודתו שבלב בשפכו צקון לחשיו כבן המתחטא לפני אביו שבשמים היתה מעיין של השתפכות הנפש והתלהבות דקדושה, תפילתו חוצבת הלהבות היתה חטיבה של עבודת הקודש ספוגת שפע של מתיקות ודביקות לבבית טהורה צרופה ונרגשת" כך כותב אחד מידידי נפשו של ר' אלעזר מרדכי במלאות שלושים לפטירתו בנסותו לתאר את דמותו הפלאית...

ר' אלעזר מרדכי זצ"ל נולד לאביו הרה"ח ר' דוד ז"ל בי' אייר "נצח שבנצח" תש"ה, ר' אלעזר מרדכי היה נצר מפואר למשפחה ותיקה בברסלב בהיותו נו"נ לשבעה מתלמידי רביה"ק. שלשלת היחוס הוא בן אחר בן לר' שמואל יצחק זצ"ל אב"ד טשערין (שם משפחתו היה רוזנפלד) וממנו הוא נכד ב' פעמים גם דרך בתו, וכן מהרה"ק ר' אהרן אב"ד ברסלב, ור' שמעון מקרימנטשאק תלמידו הראשון ושמשו של רביה"ק, ור' יודל מדאשיב ובנו ר' ישעיה שלום ממעדווועדיוקע, וכן ר' יעקב יוסף ליוברסקי (מחותנו של רביה"ק), ור' 'שראל שו"ב שאיליו היחוס מגיע דרך ר' נחמן מטולטשין תלמידו המובהק של מוהרנ"ת.(ראה אילן מצורף)

את אוירת החסידות ספג מינקותו בבית אביו ר' דוד שעוד זכה להכיר את חסידי ברסלב באוקריינה והשתתף בקיבוץ בר"ה באומן בשנים הקשות של הקומיניזום עד שנת תרצ"ו, כן קיבל הרבה מזקנו החסיד ר' משה בער רוזנפלד שהיה יהודי של מסירות נפש וחסיד ברסלב שורשי כן ספג הרבה מחמיו החסיד ר' שמואל הורביץ ומשאר זקני אנ"ש.

"מעולם לא היה ילד" - אמר עליו דודו - "מינקותו ניחן ברגש רב ובהתבוננות על כל דבר".. בהקשר לכך סיפרה אמו ע"ה, שבילדותו למד בת"ת בגבעת שאול מקום מגוריהם, והמלמד נהג לאסוף את ילדי הת"ת בכל בוקר, באחד הימים פנה אליה המלמד ואמר לה שאינו יכול לקחתו יותר, מפני שבדרך כשהוא מבחין בפרחים בצידי הדרכים עוצר הילד לידם ומתבונן בהם בהתפעלות עד שקשה לנתקו מהם. תכונתו זו באה לידי ביטוי בכל עבודותיו כשהכל נעשה מתוך רגש עצום ודבקות אמיתית לבורא עולם, מכריו מספרים שלא פעם היה נצפה בתפילת מנחה פשוטה כשהוא משתפך בדבקות עצומה ומזיל דמעות כמים, אף בימי מחלתו הקשה כשהיה לומד או מדבר מרבינו ז"ל לא היה ניכר עליו כלום משל מאומה לא קרה לו.

כשהמלמד ר' אהרן בצלאל טורנהיים זצ"ל לקחו להיבחן אצל החזו"א התבטא עליו החזו"א בפליאה "ראש קטן שמכיל כ"כ הרבה"... בבחרותו למד בישיבת טשעבין והתעלה שם בתורה ובעבודה, ידידו הר"ר בנימין פראנק שליט"א מספר שהרבה בחורים נמשכו אליו מכיוון שהיה לדוגמא בתורתו ובחסידותו, (ואגב אורחא יש לציין מה שסיפר ר' אלעזר מרדכי בעצמו **פעם ניגש אליו הגרב"ש שניאורסון זצ"ל ואמר לו בהתרגשות: "היודע אתה מי הרבי שלך? חמי ה"טשעבינע'ר רב" לומד הרבה בספה"ק ליקו"מ ואומר שיש בו עמקות עצומה, "ר' נחמן הוא העילוי של הרבע'ס"!** אומר חמי).

כשהגיע לפרקו חפץ בו אחד מגאוני וצדיקי ירושלים כחתן לבתו, אבל הוא לא רצה להיכנס לבית שאינו חסידי, לבסוף השתדך עם בתו של החסיד הידוע ר' שמואל הורביץ זצ"ל, ר' יעקב תפילנסקי התבטא על שידוך זה שהוא מתאים לחמיו (לוזער פאסט זיך מיט זיין שוועד).

לאחר חתונתו היה ר' שמואל צ'צ'יק מעירו כל לילה בחצות, והיה חוזר הביתה רק למחרת בערב לאחר ששקד כל היום ורוב הלילה על דלתי התורה והעבודה, הנהגתו היתה בקדושה מופלגת, ידוע שר' שמואל צ'צ'יק הפליג מאוד בגודל קדושתו שהיתה ממש כאחד מהראשונים, כמו"כ הנהגתו בכל הענינים היתה בזהירות יתירה, כשקנה דירה ברובע היהודי היתה אפשרות לקחת הלואה נוחה מהבנק שנועדה במיוחד לתושבי הרובע היהודי אך הוא סירב מאחר שזה היה כרוך בחשש איסור ריבית, וזאת על אף שנאלץ לסבול אח"כ מדחקות איומה.

הוא היה דבוק בכל נימי נפשו לרביה"ק, היתה לו בקיאות גדולה בכל ספרי רבינו וכן בשיחות והנהגות ובעניני יחוס ומסורת, **ר' משה בורשטין זצ"ל אף התבטא פעם שכשר' אלעזר היה מדבר היה מה לשמוע, הוא עצמו התבטא פעם שאם יזוב ממנו דם לא יהיה זה כי אם ברסלב "ברסלב'ר בלוט"...**

מאז היותו ילד חקר ודרש בענינים אלו, וחלק מהדברים אף העלה על הכתב (ראה מדור בית הגנזים), סיפר אחד מידידיו שהיה קורא לפניו מהליקו"מ בזמניו הקשים, שלפעמים היה ר' אלעזר מתקנו מתוך זיכרונו כשחיסר משהו, כמו"כ ציין בהתפעלות אותו ידיד שאף פעם לא יכול היה לחדש לו שום שיחה או חידוש שכן הכל היה נהיר לו, הוא אף השאיר בכת"י חידושים על ליקו"מ בעיקר על תורות שמדברים אודות רפואה.

תדיר היה בשמחה, הוא ידע להשמיע מילי דבדיחותא אף כששכב על ערש דוי, כמו"כ הקפיד על שיעוריו הקבועים במסירות נפש גם מתוך יסוריו הנוראים, עם החברותא שלו בשו"ע המשיך ללמוד עד לימים ספורים לפני הסתלקותו, מעניין לציין שהוא סיים איתו בהלכות אבילות...

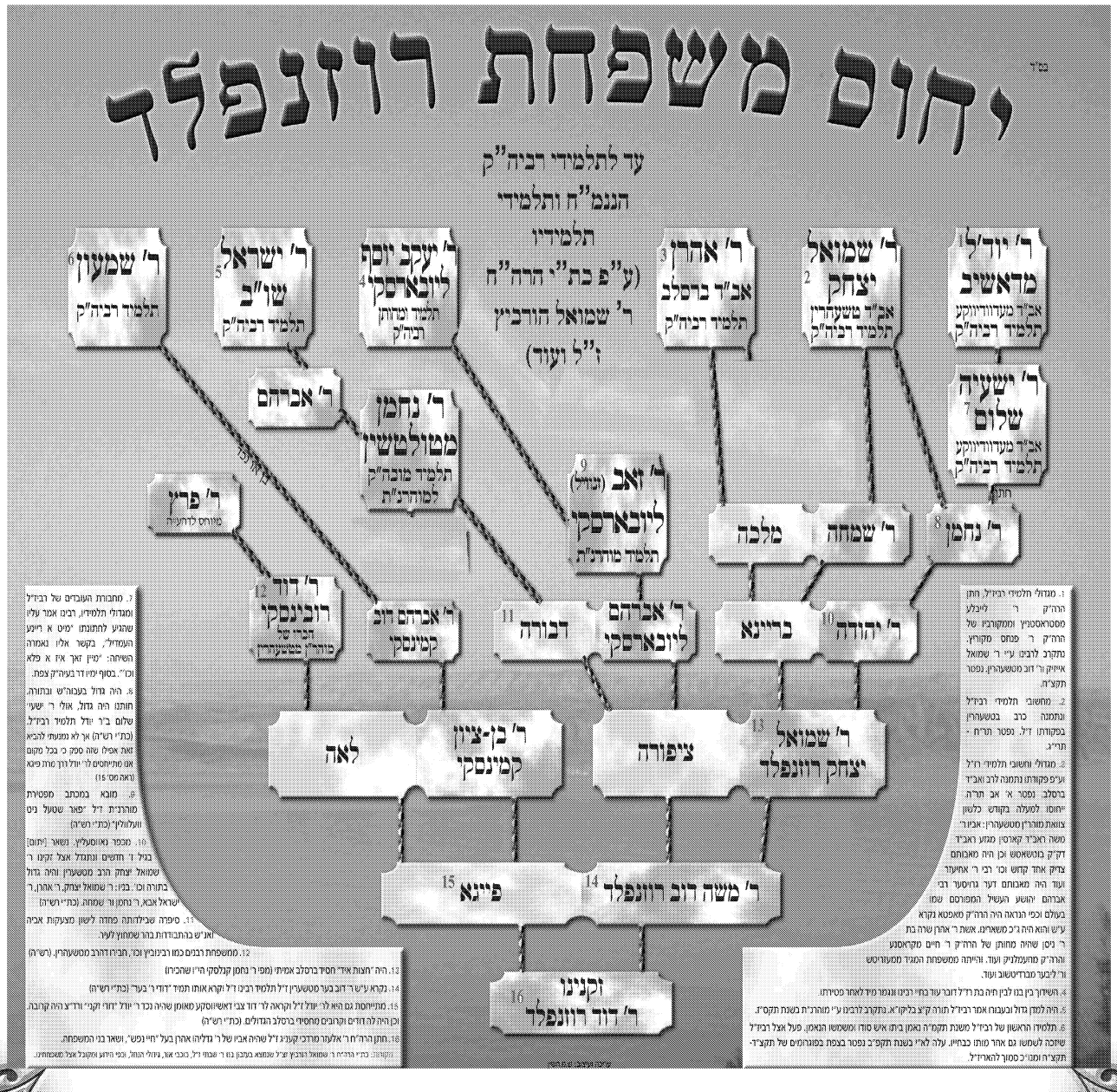
את כל חיותו שאב מלימוד התורה הוא היה מתמיד עצום, והיה יושב ולומד שעות ע"ג שעות ברציפות, **פעם ראה אותו אחד באיזה ביהמ"ד כשהוא יושב ולומד שעות ע"ג שעות ניגש אליו אותו אחד וסגר לו את הגמרא באומרו "עד היכן הגבול?"** בתקופת חליו הקשה כשלא יכל לצאת מהבית ביקשו ראש הכולל שבו למד שיתאמץ לבוא מדי פעם לכולל כדי שיחיה את הכולל בלימודו, הוא עצמו התבטא פעם שהוא לא יודע אם יקבל שכר על לימודו מאחר שהלימוד עצמו מהווה עבורו

תענוג... ילדיו מספרים שמידי פעם היו הם שולפים גמרא מהארון ופותחים אותו במקום כלשהו כשהם מכסים את ראש העמוד והוא היה אומר להם לפי דברי הגמרא איזה מסכתא זו ואיזה עמוד זה שכן היה בקיא בכל הש"ס ממש.

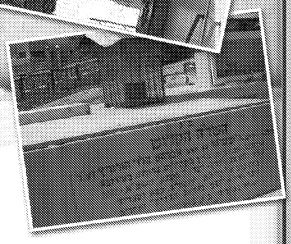
בשנותיו האחרונות בהם התייסר ביסורים הקשים ר"ל התגלו מדותיו במלא הדרם, כאשר חזר לביתו מהרופא שם שמע לראשונה על מחלתו הוא נכנס לביתו כשחיוך נסוך על פניו ונמנע מלספר ע"כ לבני ביתו, רק לאחר שהפצירו בו סיפר להם שהרופא אמר שהתגלה אצלו המחלה הידועה ונותר לו זמן מועט לחיות, אך ר' אלעזר שם בטחונו ברופא כל בשר ואכן חי אח"כ הרבה זמן מעבר למה "שהקציב" לו אותו רופא, לאחר שנפטר כשבאו לבקש תעודת פטירה מאותו רופא סירב להאמין שאדם זה חי עד כה, במשך כל ימי מחלתו שהתמשך כמה שנים התכונן למעבר לעולם שכולו טוב וערך חשבון נפש על כל מעשיו שעשה מיום עמדו על דעתו כשבין היתר נזכר שבימי ילדותו פגע באיזה חבר שלח לו ר' אלעזר מרדכי אלף דולר בכדי לפייסו כשהוא מוסיף שאם זה לא מספיק הוא יוסיף לו עוד...

בבוקרו של יום ז' אב תשל"ט קרא לבנו בן ה-11 בטרם הלך לחיידר וציווהו שיבקש מחילה מכל אלו שהתעסקו בו בתקופה האחרונה, לאחר מכן ביקש שיקראו לגיסו ר' שבתי הורביץ ז"ל, כאשר הגיע גיסו קרא עמו קר"ש ולאחר מכן הושיט לו את ידו ולחש לו "שלום" ובזאת יצאה נשמתו כאשר לא ניכרה על פניו שום שינוי כמיתת נשיקה ממש בהיותו בן ל"ד שנים בלבד.

לסיום נביא עובדא מעניינת שסיפר אותו בעל המעשה (הוא הרה"ג ר' שמואל יעקב איידלס זצ"ל) בעצמו לבנו ר' עמרם, היה זה כשנתיים לפני פטירתו נאלצו לכרות לו את ידו הימנית בכדי שלא תתפשט המחלה בכל הגוף וקברו את היד כפי שנהוג במקרים מעין אלו רח"ל, לאחר הפטירה כשבא ר' שמואל יעקב להוציא את היד בכדי לקוברה יחד עם כל גופו נמצאה היד שלמה כביום שכרתו אותה וזאת לאחר שעבר שנתיים מיום שכרתו אותה... תנצב"ה.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

סודות מאחורי הכותל

(מאמר ראשון בסדרה)

בימים אלו של בין המצרים, מתגברת ומתעצמת אצל עמך בית ישראל הצפיה והכמיהה לבנין בית מקדשנו ותפארתנו, אבלים ודוויים אנו על הר ציון ששמם ושועלים הלכו בו, ומקוים שבזכות האבלות על חורבן ירושלים נזכה במהרה לראות בבנינה.

"הכותל המערבי" הוא השריד היחיד הגלוי לעין שנשאר לנו מבית המקדש, רבים פוקדים אותו במיוחד בשבועות אלו ובפרט בתשעה באב, אם כי אנ"ש האמונים על דרכו של רביה"ק מדקדקים להגיע אליו רק בשעות חצות לילה ולפנות בוקר, כאשר העינים הבוכיות על גלות השכינה יכולות להשאר בטהרתן, וכן יתכן שבכך גם ממעיטים במקצת את חששו של הרה"ק מסאטמאר מחיזוק הציונים שגאוותם על חרבם.

כל יהודי יודע שאין מדובר בכותל גרידא, ובכל זאת קשה לשער כמה סודות ומסתורין טמונים בין אבניו, ביסודותיו, בתקרותיו וקשתותיו, גילויים הטמונים ונעוצים אי שם לפני למעלה מאלפיים שנה עם כינון ובנין בית המקדש ע"י דוד המלך ושלמה בנו. ספרים שלמים ניתן לכתוב על הממצאים, ויש לציין כי גם בימינו אלה הולכים ונתגלים עוד ועוד שרידים במקום. גם המעט שהעלינו על הכתב היה גדול מהמצע הקצר, חלקו הראשון לפנינו, ולחלקו השני נצטרך להתאזר בסבלנות לגליון הבא בעז"ה.

"הנה זה עומד אחר כתלנו" דרשו חז"ל (שהש"ר ב,ד): "אחר כותל מערבי של בית המקדש, למה שנשבע לו הקב"ה שאינו חרב לעולם". גם גילה לנו רב אחא (שמו"ר ב): "לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי, שנאמר הנה זה עומד אחר כתלנו".

כותל העזרה או כותל הר הבית?

שאלה נשאלה במשך הדורות, האם מדובר בכותל העזרה או שמא בכותל התחום המקודש של הר הבית? ונחלקו רבותינו, מהם שהביאו והוכיחו שמדובר בכותל העזרה (ראה שו"ת הרדב"ז תרמ"ח ותרצ"א, הסובר כך) ומהם שטענו כי זהו כותל הר הבית. וכפי שאולי מרומז בקינות לת"ב (קינה יז לרבי אליעזר הקליר) "על פתח **הר הבית** החל לבא, ביד ארבעה ראשי טפסריו להחריבו, על צד מערבי לזכר השריד בו, וצג אחר כתלינו ולא רב ריבו" (הכוונה לסיפור הידוע על ארבעת הטפסרים שאספסיאנוס פקד עליהם להחריב את בית המקדש, כש'פנגר' שהופקד על הצד המערבי השאיר את הכותל שלם בתואנה כי רק כך יידעו איזו אמפריה הצליחו להחריב... עונשו היה אכזרי מאד, אספסיאנוס ציוה עליו לעלות לראש הגג ולהפיל עצמו, אם יחיה יחיה, ואם ימות ימות... פנגר עלה, נפל ומת. כך השתלשלה ההשגחה הפרטית שהותירה את הכותל המערבי עומד על מכונו).

ויכוח זה נוגע גם להלכה למעשה, שכן קדושת כותל עזרה גדולה יותר מכותלי הר הבית, ואם אכן מדובר בכותל העזרה הרי אסור לנו, כטמאי מתים, להכניס ידים ואצבעות בין חרכי האבנים. אכן, גם אם מדובר בכותל הר הבית עדיין קיימת שאלה זו, וגם בזה נחלקו רבותינו, אולם המנהג הפשוט כפי שראינו ושמענו אצל זקני ירושלים שהעידו גם על אבותיהם ואבות אבותיהם, שלא חששו להתקרב לכותל עצמו ואף הכניסו פתקי בקשה לתוך החרכים.

כמדומני שכיום אין זה חזיון נפרץ לראות יהודים חרדיים, ובפרט ירושלמיים, שכותבים פתקים ומכניסים אותם בין האבנים, למרות שמצאנו ענין זה בשם האור החיים הק', (מסעות ירושלים עמ' צ"ג בשם המנחת אלעזר ממונקאטש) ועוד, והדבר אומר דרשני. במחשבה שניה יתכן כי מאז התעורר הג"ר מעשיל גלבשטיין מחכמי ירושלים בשנת תרכ"ז לערך, לעורר שלא להכניס אצבעות לתוך הכותל, וכפי שהעלה בספרו 'משכנות לאביר יעקב', ואף מינה בתקופה מסויימת משגיחים שיזהירו את ההמון על כך – פסקו אנשי ירושלים להשים

פתקים בכותל והדבר נשאר נחלתם של התיירים בלבד, על אף שכאמור לא התקבל האיסור להכניס אצבעות, וכן מתאמרי בשם המהרי"ל דיסקין והתורת חסד שנטו להתיר, וכן דעת המנחת חינוך וראה בארוכה בספר הר הקודש.

עמק הטירופיאון

בילדותי, כאשר התפללתי אצל הכותל המערבי, ניסיתי לא אחת לדמיין כיצד היה נראה הכותל המערבי בזמן שבית המקדש היה בנוי על מכונו... במוחי ניקרה תמיד השאלה על המקום שאני עומד עכשיו, האם כאן הסתובבו הכהנים והלויים בדרכם לבית המקדש?

כדי להבין את התשובה נעלה תמיהה נוספת שמסתמא רוב הקוראים חשבו פעם עליה: "הר הבית" הרי אמור להיות "הר" מסויים שצריך "לעלות" אליו, והרי אנו יוצאים משכונת מאה שערים, "יורדים" לעיר העתיקה, ו"יורדים" את כל רחובותיה עד שבסוף "הירידה" נמצא הר הבית כאילו בתחתית העיר...

והאמת היא שבחפירות השונות התגלה כי אדמת רחבת הכותל המערבי, כמו גם האדמה שבתוך "המערה" שבמרכזה "קשת וילסון" עליו נרחיב בהמשך, מכסה ומסתירה מאתנו את "עמק הטירופיאון" כפי שהוא מתואר ביוסיפון ובעוד מקורות מזמן הבית. וכעת שימו לב: אנו עומדים כעת "על הגובה" לא פחות מכ15 מטרים מעל קרקע הרחוב של העמק עליו צעדו היהודים בזמן הבית, האדמה אשר תחתינו הינה אדמת סחף ועפר, שבמשך הדורות כיסתה לחלוטין את העמק עד שלא נודע קיומו בכלל.

העיר העתיקה של ימינו היא בעצם "העיר העליונה" בו דרו רק עשירי העיר ובמערבה התנוסס בית המלך (היכן שכיום ממוקם המבנה הנקרא 'מגדל דוד'), בינה לבין מפלס הר הבית הפרידה בקעה בעומק 25 מטרים! ומעליה התנוסס גשר אדיר הלא הוא רחוב השלשלת מעל ל"קשת וילסון" (ועל כך נרחיב בעז"ה במאמר הבא). רוב העיר ירושלים היתה בנויה דווקא בדרום הר הבית, באיזור שער האשפות והכפר סילוואן, ומשם אכן היו 'עולים' להר הבית שהזדקר על ראש ההר המבוקע מכל צדדיו. אם תרצו תוכלו להתבונן בקצהו הדרומי של הכותל המערבי, מול תחנת האוטובוסים, שם נחפרה האדמה עד לרצפת הרחוב מזמן הבית, מכאן המשיך הרחוב בערך אותו מפלס למרגלות הכותל.

ואכן, בתוך "המערה" (קשת וילסון) מצויים כמה 'פירים' (בורות) שנחפרו ע"י החוקרים בשנים שעברו כדי לגלות את המשכו של הכותל המערבי עד לקרקע הרחוב בזמן הבית, ואכן מצאו כי למעשה רוב הכותל המערבי, 19 שורות אבנים, נמצאים כיום מתחת לפני הקרקע. יצויין כי שורות האבנים בתוך האדמה הולכים ומתרחבים ויוצאים מקו הכותל, עד למרחק כמטר וחצי, כך שהעומדים סמוך לכותל עומדים מעל לאבנים אלו. וכך אומר רש"י במפורש (יומא כח:): "ולפי שהחומה היתה רחבה מלמטה והולכת ומתקצרת ועולה".

הכותל – יסוד המקדש

ומכאן נוכל ליישב את המחלוקת אודות זהותו של בונה הכותל, בעוד הב"ח (או"ח תקס"א) כותב מפורש "כותל מערבי הוא הכותל אשר בנה **דוד המלך** עליו השלום", וכן כותב רבינו משה חאגיז (אלה מסעי): "כותל זה לא נחרב לעולם, יען הוא בנוי ומיוסד על היסודות שבנה **דוד**, שלא שלטה בהן יד האויב כלל... כאשר עינינו רואות שעדיין המה בקומתן, בצביונם הן עומדים כאילו הן עכשיו נגמרו מיד האומן האלוקי אשר תקע ויסד אותם העמודים למאות דרך נס", לעומתם המהרש"א (סוכה נג.) סובר שדווקא **שלמה המלך** הוא זה שבנה את הכותל המערבי, וכן ישנם עוד דעות לכאן ולכאן.

אם נתבונן במציאות הדברים כיום, לאחר שבעוונותינו "ערו ערו עד היסוד בה" ו"ציון שדה תחרש" ורצפת הר הבית בימינו היא עד סלע היסוד, אנו רואים כי הכותל המערבי ברובו התחתון הוא למעשה היסוד של רצפת הבית, שמולא באבנים ועפר כדי ליישר על גביו את הרצפה הישרה. וכך רואים בשרטוטים שנעשו במשך הדורות האחרונים ע"י חוקרים נכרים שנכנסו לעומק קרקע הר הבית וחקרו את סודותיו. לאור זאת, אין שום מחלוקת בדבר, הרי אמרו חז"ל (סוכה נג.) שדוד הוא זה שבנה את השיתין, דהיינו היסודות, ובעת החפירה נפתח פתחו של התהום ורצה לשטוף את העולם עד שבאה עצת אחיתופל להשקיטו בזריקת חרס עליו כתוב שם ה'. אם כן אפשר ליישב שאכן את החלק התחתון של הכותל שהוא היסוד של הר הבית, בנה דוד המלך, ואילו את המשכו העליון, שהיה "הכותל" של הר הבית בנה שלמה בנו.

אם עינים חדות לכם אף תוכלו להבחין בשינוי שבין 7 שורות האבנים מרחבת הכותל ומעלה להם יש את צורת הסיתות המוכרת, עם קישוט מסויים בזויות האבן, לבין 4 השורות שמעליהם שהם חלקים ללא אותו סיתות, מה שמעלה את ההשערה שאלו נבנו בתקופה מאוחרת יותר, ולכן צורתם שונה. אגב, הנדבכים הקטנים שמעל לארבעת הנדבכים הללו נבנו רק במאות השנים האחרונות, וחלק מהם אף נבנו בשנת תרפ"ט ע"י המוסלמים שרצו בכך "להוכיח" את בעלותם על שטח הכותל כפי שמופיע בפרוטוקול "משפט הכותל" הידוע שהתקיים אז.

גילוי שכינה

כיום ישנה גם אפשרות להכנס לחלק המקורה של הכותל, אולם בשנים שעברו היתה גודלה של רחבת הכותל שעמדה לרשות המתפללים זעום למדי, וגם חלק זה הצטמצם עוד יותר כאשר כחמשה מטרים בצד השמאלי, היו מגודרים בקיר אבנים עם דלת סגורה ונעולה.

הסיבה לכך נוראה היא עד מאד: לפני מאות שנים התרחש בדיוק בנקודה זו 'גילוי שכינה' על ידי אחד מגדולי ישראל, ישנם הטוענים (ארץ חמדה לרי"מ שטרן) כי מדובר ברבי אברהם הלוי ברוכים שכידוע נגלתה אליו השכינה בכותל המערבי כשהיא לבושה שחורים ומיללת (ראה גם דברי החיד"א בשם הגדולים בערכו כי אין לפקפק באמיתות הסיפור), ויש הסוברים (ר"מ ריישר בספרו שערי ירושלים) כי זהו הרדב"ז שזכה במקום נשגב זה לגילוי שכינה. מאז התחילו היהודים להקהל ולהתפלל בבכיות נוראות דווקא במקום זה, ובפרט במנחה של ערב שבת כשהחזן עומד ליד אבן מסויימת שקבלה בידם כי אצלה התגלתה השכינה. הדבר הפריע במיוחד לשופטים

המוסלמים בבנין 'המחכמה' המתנוסס משמאל לרחבת הכותל, והם מיהרו לבנות קיר אבנים ובכך מנעו את הגישה למקום והתפילה שם הופסקה. (כיום המקום בפינה השמאלית מימין הכניסה ל"מערה", לא הצלחתי לברר האם ישנה כיום מסורת על אבן מסויימת).

ואם הזכרנו את בנין המחכמה, יש לציין כי לפי 'יוסיפון' כאן היתה 'לשכת הגזית' שחציה בקודש וחציה בחול, וכן משמע מדברי המהרי"ט בקונטרס צורת הבית ועוד. אולם לרוב הדעות מקומה של הלשכה פנימה יותר ודרומה, בשטח שבין העזרה להר הבית. ואילו רי"ז הורביץ בספרו מעלה את האפשרות שמדובר ב"בית יעזק" לשם היו נקבצים העדים שהעידו על חידוש הלבנה.

גילוי הכותל המערבי

מרחבת הכותל נשקפים חלונות עתיקים במעלה מבנה המחכמה, חלונות אלו טומנים סוד נוסף: מאות בשנים היה הכותל מכוסה באשפה, עד כדי כך שאפילו היהודים לא ידעו על קיומו, עדות לדבר ניתן למצוא בספר 'כפתור ופרח' לרבינו אשתורי הפרחי המזכיר כל הסובב את הר הבית (כולל קבר חולדה כפי שכתבנו בגליון הקודם) אולם אינו מזכיר אף לא מילה אחת על הכותל המערבי!!!

"סולטן סולימן" היה שמו של המלך שישב בבית מלכותו בשנת רצ"ז והשקיף מחלון ביתו אשר בבנין "המחכמה" (ששימש עד לתשכ"ז כבית המועצה המוסלמית), הלא הם החלונות הקיימים עד היום מעל הכניסה לקשת וילסון. באחד הימים כשהשקיף מחלונו גילה אשה נוצריה מגזע הרומאים שהגיעה מבית לחם לזרוק את האשפה במקום זה, לאחר שחקר אותה וגילה כי מדובר במזימה עתיקה כפי שקיבלה מאבותיה, החליט להפסיק אותה ולחשוף את הכותל, הוא פיזר מטבעות כסף לרוב על גבי האשפה והזעיק את עניי העיר שיבואו לחפש מטבעות ובד בבד לפנות את האשפה, גם הוא עצמו לקח סל ומגרפה וחפר, עד שבתום שלושים יום התגלה הכותל המערבי בתפארתו. הכותל נוקה במי וורדים ופקודה יצאה כי הזורק זבל במקום קדוש זה ענוש ייענש. לא פחות מ 38 גויים לא התאפקו וניסו לפזר אשפה במקום, העונש שהם קיבלו היה חסר תקדים: הם נותחו לנתחים ונקבעו במסמרים סביב לעיר!!! (ספר מדרש בחידוש ויניציה ת"א, וכן בספר אלה מסעי למהר"ם חגיז בשינויים קלים)

האבנים שנוספו בפרעות תרפ"ט משמאל חלונות בנין המחכמה

מקום גילוי שכינה מאחורי הקיר הלבן משמאל

הכותל בוכה - - -

מאז ומתמיד חיפשו ומצאו יהודי ירושלים רמזים בכותל המערבי שהשכינה מיללת ובוכה על גלותה. השמועה אמרה כי בליל תשעה באב יוצא קול נהי ואנחה מבית המקדש, רבי יוסף כספי בספרו (כסף צרוף) מספר כי אף ניסה את הדבר מחלון ביתו בליל ט' באב, ולפתע נשמע "קול יללה גדולה מבית קודש הקדשים ותסמר שערת בשרי ואתעורר בבכי גדול עד כי נתעלפתי". היו כאלה שהצביעו על יונה צחורה הפורשת כנפיה ובוכה בקול עצוב כמשתתפת בבכי המקוננים על חורבן הבית. היו שנים שרבים מבין באי הכותל לא היו זזים מהמקום בכל יום תשעה באב כדי לזכות לשמוע את קול היונה על אחת מאבני הכותל.

מסורת אחרת הצביעה על תופעה פלאית שהתרחשה גם היא מידי שנה בליל תשעה באב, כל המנורות במסגדים אשר בשטח הר הבית כבו מאליהם בדיוק כאשר היהודים בכותל אחזובקינה"בלילזהקדרווחשכו המאורות". כל עמל המוסלמים לשוב ולהאיר את האפילה עלה בתוהו. מעיד על זה רבי משולם מוולטירה באיגרתו משנת רמ"א "ודעו רבותי כי זה דבר שאין להסתפק בו, כי בכל שנה ושנה, כל הנרות שבעזרה נכבים מאליהם ואין יכולים לחזור ולהדליקם, והישמעאלים הם יודעים מתי הוא תשעה באב". גם רבינו עובדיה מברטנורא מתייחס לדבר וכותב "והנרות הדולקים בבית המקדש אשר שמעת שדועכו בליל תשעה באב – גם הלום שמעתי כזאת מפי השמועה אך אין אצלי דבר ברור".

ולפעמים אף ראו כי הכותל "בוכה", כך בשנת תרפ"ז לאחר רעידת האדמה הידועה, בפתאומיות זינק סילון של מים מבין אבני הכותל. ביום י"ט אלול שנת ת"ש, בעיצומם של ימי השואה האיומה, נפוצה השמועה כי שוב "הכותל בוכה", יום יום נהרו אנשים אל הכותל לראות בפלא, רבים לקקו בפיהם את טיפות המים שנראו בין האבנים ואף הביאו סירים למלאות אותם במים הנפלאים... גם לפני כעשר שנים רעש העולם כשפתאום התחילו לנבוע מים מתוך האבן הלבנה שבמרכז הכותל, הנביעה לא פסקה במשך תקופה ארוכה ורבים באו לחזות בפלא.

המשך יבוא בעז"ה

מקורות: **אנציקלופדיה לעניני המשכן והמקדש, ספר ועשו לי מקדש, ספר ארץ חמדה** ועוד.

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

הר"ר אברהם שלום שישא

אכילה בכשרות כראוי ובשמחה לפי המבואר בתורה י"ז

באות ג' מבואר, שלהכניע ולבטל כסילות השכל הוא על ידי האכילה כראוי, משא"כ אם אוכל כזולל וסובא שזה בחי' פגם המזבח, אזי יונקים הקליפות, דהיינו הכסילות יותר מהראוי, ואזי מתגבר הכסילות על השכל יעו"ש. הנה גדר "זולל וסובא" היינו כמו שהובא אצל הבן סורר ומורה (בפרשת כי תצא) והוא שאוכל דרך רעבתנות, וכמ"ש הרמב"ם ריש פרק ז' מהלכות ממרים, ופירש הרידב"ז (שם בהלכה ב') שלא בלע מה שהכניס בפיו עד שנתן אכילה שניה לתוך פיו שהוא דרך רעבתנות עיי"ש. אכן מה שכתב רביז"ל אכילה 'בכשרות כראוי' מהו פירושו? הנה 'בכשרות' היינו כפשוטו שנזהר ממאכלות אסורות, מנבלות וטרפות, משקצים ורמשים, וכו', וכמו שהובא בפרטות בליקוטי תפלות (תפילה י"ז) יעו"ש, אכן מהו פירוש 'כראוי'? וראיתי בספר "העצות המבוארות" להרה"ח ר' שמשון ברסקי ז"ל (ערך אכילה אות א') וז"ל "אכילה בכשרות פירושה היא שאפילו כשאוכלים מאכלים כשרים לפי ההלכה צריך לאכלם כראוי; במתינות ובישוב הדעת, ולא כדרך תאוות אכילה כזולל וסובא, היינו אותם מאכלים שאוכלים מהם יתר על המדה, הן בשר הן מאכלים אחרים שבאמת אפשר להסתפק מהם בפחות, רק מחמת תאווה אוכלים יותר מן השיעור הדרוש לקיום הגוף, זהו שנקרא זלילה, וכן כאשר שותים משקאות כשרים, היינו יין שרף, יין, שכר ושאר משקאות ששותים למעלה מן הנצרך, הרי זה בגדר סובא עכ"ל. הרי דס"ל דזולל וסובא הוא שאוכל יותר מכדי צרכו, ולא ס"ל לכאורה כהרמב"ם הנ"ל שזולל וסובא היינו שאוכל דרך רעבתנות.

ובספה"ק מאור ושמש (רמזי ט"ו בשבט דף ע"ט ע"ב) כותב וזל"ק: הנה האוכל לשובע נפשו ומכלכל מעשיו במשפט לבל ימלא בטנו כפי מרבית תאותו, רק מה שצריך לו בהכרח לצורך קיום גופו, אז מאשר אין מיעיו מלאים ביותר, הם מורידים המאכל בנחת, וההמסס טוחן המאכל כראוי ומתעכל כאשר יאות, והכח הדוחה הוא דוחה הפסולת לחוץ ואינם עולים אידים מעופשים למוחו, ולכן מוחו צלול ודעתו ישרה ומעשיו בנחת, ועל ידי זה הוא אהוב למעלה ונחמד למטה שיכול להשוות דעתו עם כולם עכ"ל. ואתי שפיר לפי המבואר בפנים שעל ידי אכילה בכשרות מבטל כסילות השכל עיי"ש, וזה שכתב 'מוחו צלול ודעתו ישרה' ודו"ק.

ולפי הנ"ל מובן היטב הסיפור על מוהרנ"ת זיע"א, שפעם בהיותו יושב על שולחנו ואכל מאכל העשוי מסלק "בארשט". ושאל אותו אחד מאנ"ש איזה עצה, ולא ענהו מוהרנ"ת, ושאל שוב את מוהרנ"ת, ושוב לא ענהו, ושאל עוד פעם, נענה לו מוהרנ"ת ואמר: איני יודע לשית עצות לעצמי אם לאכול עוד כף סלק אם לא, כי אולי כבר מספיק, ואתה רוצה שכבר אענה לך תיכף ומיד. (שיש"ק ב' תרמ"ח)

והנה מבואר בתורה שאפילו אחר אכילת איש הכשר בהכרח שיהיה לו בלבול הדעת קצת אחר האכילה וכו' עיי"ש, וראיתי בספר אורח מישור (על ליקו"מ) ומקורו מה'פרפראות', שמסביר שאע"פ שאוכל כראוי ובכשרות, מכל מקום עד שנתעכל המזון במעיו יש להם להקליפות אחיזה בהמאכל יעו"ש, ולפי הנ"ל אתי שפיר, שעל ידי שאוכל רק לפי המדה ולא יותר, והמאכל מתעכל כראוי, אם כן יש לו בלבול הדעת קצת, משא"כ אם אוכל הרבה יותר מהמדה, שזה נקרא זולל וסובא לפי הנ"ל, אם כן אזי המאכל אינו נתעכל במהרה כראוי ואזי יש לו בלבול הדעת הרבה, כי הקליפות יש להם חיות מהמאכל כל זמן שלא נתעכל המזון וכנ"ל.

הנה כתיב בפרשת עקב "ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת". ובתורה ל"ט כותב רביז"ל על זה הפסוק שצריך לשדד ולשבר הבהמיות שלו המתאווה לאכול, כי עיקר הרעבון הוא לבהמיות יעו"ש. וברש"י שם-ואכלת ושבעת- שתהא הברכה מצויה בפת בתוך המעיים ע"כ. והיינו שאוכל קמעה ומתברך במעיו, וכמ"ש רש"י בפרשת בחוקתי על הפסוק ואכלתם לחמכם לשובע יעו"ש. ולפי המובא לעיל אתי שפיר מש"כ לפני הפסוק ונתתי עשב וגו' – ואספת דגנך ויצהרך- "ויצהרך" היינו שמן - ושמן מרמז על השכל כמבואר בליקו"מ (תורה ד' ט') והיינו שעל ידי שאכל קימעא מקבל שלימות השכל וכנ"ל ודו"ק.

והנה בקיצור שו"ע סימן ל"ב סעיף כ"ב מבואר שעל ידי שהאדם אוכל בטוב לבב ובשמחה, היא סיבה לגדל החום הטבעי ולעכל מאכל ולדחות המותרות ולחזק אור העינים וכל ההרגשות וגם יתחזק כח השכל עכ"ל, והיינו כנ"ל *שע"י שהמאכל מתעכל כראוי ודוחה המותרות* וא"כ אין להקליפות אחיזה בהמאכל ולכן נתחזק כח השכל,

ולפי המובא בפנים בתורה נמצא שאם יש לו שלימות השכל אזי גם המעשים שלו כראוי, כי על ידי מעשים רעים נתחשך שכלו בכסילות כמובא בפנים, ולפי זה אתי שפיר הרמז בפסוק "לך אכול בשמחה לחמך וכו' כי כבר רצה האלוקים מעשיך" – והיינו שעל ידי אכילה בשמחה זוכה לקבל שלימות השכל וכנ"ל, וממילא יש לו גם מעשים רצויים וכנ"ל וא"ש בס"ד.

חבורת "חברים מקשיבים" שע"י כולל חצות "אורות הנחל"

נמסר ע"י משה אייזיק שפירא

סעיף א: **"והצדיק מחפש תמיד ומוצא ההתפארות שיש בישראל בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות".**

עפ"י המבואר בדבריו הקדושים בזה, ניתן להבין היטב מה שידוע שרבינו הק' כינה את הרב מבארדיטשוב זצוק"ל בשם "פאר הדור", כי כידוע עסק הרב הנ"ל כל ימיו בחיפוש הנקודות טובות וההתפארות שכבל אחד מישראל וכידוע הרבה סיפורים מזה, לכך זכה למצוא התפארות , עד שקיבל בעצמו הכינוי "פאר הדור".

סעיף ג': **"ועל כן אפילו אחר אכילת איש הכשר, בהכרח שיהיה לו בלבול הדעת קצת, אך צריך ליתן חיות לקליפות כדי חיונו ולא יותר"**

בשימת לב, יש בדבריו הק' נקודה חשובה ויסודית הנחוץ מאד לידיעת כל יהודי באשר הוא. כי מדבריו הקדושים אלו מוכח שכל יניקת וחיות הקליפות הוא מבלבול הדעת, ולהיפך כל הכנעתם הוא עי"ז שמתגברים על הכסילות ווכים לדעת צלולה, ומכך רואים חשיבות גדולה להרבות בדעת דקדושה הן לכל אחד לעצמו שישתדל להרבות ולהגדיל דעתו

בידיעות דקדושה, הן להשפיע לאחרים דעת דקדושה, שעי"ז מכניעים הקליפות והסט"א, ויה"ר שבמהרה יקויים הפסוק "ומלאה הארץ דעה את ה'" בב"א.

סעיף ו': "וזהו לתקן עולם במלכות שדי"

על פי דבריו הק' בפנים מובן גם מה שמתחילים את התפלה הנ"ל של "וע"כ נקוה וכו' לראות מהרה בתפארת עוזיך וכו', שע"י שזוכים לכל התיקונים המבוארים בפנים זוכין ל"תפארת עוזיך" היינו לגילוי ההתפארות של כל יהודי כמבואר בפנים, וכן זוכין ל"עוזך" היינו לירא. וכמבואר בפנים בסוף אות ח' שעוז זה בחי' יראה. (ושוב ראינו שהדברים מבוארים היטב בספה"ק באבי הנחל עיי"ש).

חיים צ'צ'יק

אכילה בקדושה עפ"י תורה י"ז

בסעיף ג' כותב רבינו: "והתיקון לזה, להכניע ולבטל כסילות השכל, הוא על ידי בחינת מזבח, כי עיקר יניקת הכסילות, דהיינו הקליפות, הוא רק מבחינת מזבח היינו בחינת אכילה, כי שולחנו של אדם מכפר כמזבח, ומשם עיקר יניקתם, ועל כן אפילו אחר אכילת איש הכשר, בהכרח שיהיה לו בלבול הדעת קצת אחר האכילה, וכו' ועל כן על ידי אכילה בכשרות נכנע הכסילות, ונתרומם השכל, וכו' אבל כשאוכל כזולל וסובא, שזה בחי' פגם המזבח, אזי יונקים הקליפות, דהיינו הכסילות, יותר מהראוי, ואזי מתגבר הכסילות על השכל, אבל על ידי אכילה כראוי נכנעין כנ"ל" עכ"ל.

ועי' בליקוטי תפלות על תורה זו שענין פגם האכילה מתחלק לשני ענינים: א'. עצם המאכלים שיהיה בכשרות על פי כללי תורתינו הק'. ב'. שהאכילה תהיה כראוי לאיש הישראלי. וז"ל (תפילה י"ז): "ותהיה בעזרנו ותשמרנו ברחמיך הגדולים, ותצילנו מכל מיני מאכלות אסורות, הן מאיסורין דאורייתא, הן מאיסורין דרבנן, ותשמור אותנו תמיד, שלא יארע לנו שום מכשול לעולם ח"ו, ולא יבוא לתוך פינו שום מאכל האסור לנו. ועזרנו והושיענו ושמור את נפשנו, שנזכה להיות ניצולים ופרושים ומובדלים לגמרי מכל מיני מאכלות אסורות, מנבלות וטרפות, משקצים ורמשים, מבשר בחלב ומיין נסך, מחלב ודם, מגיד הנשה ואבר מן החי, ומפת של עכו"ם ומבישולי עכו"ם, ומשאר כל מיני מאכלות אסורות, מהם ומתערובותיהם, וממשהו חמץ בפסח וכו'."

ובקטע אחר: "ונזכה מעתה לאכול בקדושה ובטהרה, וכו' ונזכה להכניס אורחים הגונים על שולחננו, וליתן חלק מסעודתינו לעניים הגונים, וזכנו ללמוד תורה על השולחן, ויהיה השולחן שלנו שלם בכל מיני שלמות דקדושה, בלי שום פגם כלל, ונזכה לקיים מצות נטילת ידים, במים ראשונים ואחרונים כראוי בשלימות, ונזכה לקדש ידינו על ידי נטילת ידים, ויומשך עלינו קדושה וטהרה שלמה על ידי נטילת ידים ראשונים ואחרונים. ותעזרנו לברך ברכת המוציא וברכת המזון וכל ברכת הנהנין תחלה וסוף בכוונה גדולה כראוי בקדושה ובטהרה, ונזכה על ידי אכילתנו בקדושה, להכניע ולבטל כסילות דעתנו וכיעור מעשינו" עכ"ל.

ועי' חיי מוהר"ן (תקט"ו): "הזהיר שלא לאכול בהלעטה היינו במהירות כדרך גרגרן, כי זהו בחינת 'הלעיטני נא', רק להרגיל עצמו לאכול במתינות בישוב הדעת ובדרך ארץ, כדרך שאוכלין בדרך ארץ כשיושב אדם חשוב על השולחן, כך יאכל תמיד אפילו כשאוכל לבדו" עכ"ל.

ובתורה ז' תנינא כותב רבינו, שעיקר היראה באה לאדם בשעת האכילה, והאדם מסוגל לקבל הארת הרצון גדולה כזו בעת האוכל עד שמרוב השתוקקות לאביו שבשמים תתפרץ צעקה מקרב לבו: "בינד מיר, איך וויל זיין א איד!" (= קשור אותי, אני רוצה להיות יהודי). וזה בוודאי רק כשאוכלים בדרך ארץ במתינות, אז אפשר לזכות להארת הרצון ולכל המדרגות.

ועי' בתורה ס', שיש כאלה שהם בבחינת שינה על ידי תאוותיהם, שהתאוות מרדימות אותם. אך יש כאלה שהם יהודים כשרים רק על ידי אכילה שאינה מבוררת הם נופלים לבחינת שינה. מכאן רואים כח האכילה הן לטב והן להיפך ח"ו. וכמו אצל השני למלכות כשחיפש את הבת מלכה מצא תפוח נאה ואכל אותו ונפל לשינה, ולאחר מכן על ידי שראה את הנהר בצבע היין נפל עוד פעם לשינה עמוקה יותר. וידוע ש'שני' ר"ת ש'ורש נ'שמות י'שראל הוא הצדיק, שהאכילה ושתיה הפילו גם צדיק גדול כזה לבחינת שינה. רואים מכאן כמה גדול כוחה של אכילה; כי הרי כל תיקון העולם בשלמותו היה צריך להיות על ידי השני למלכות, ונפילתו היתה דוקא על ידי אכילה.

וידוע הסיפור על ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל, שהיה יתום מינקותו - אמו ע"ה שהיתה בתו של הרב מטשערין, נסתלקה סמוך ללידתו, ואביו ר' נפתלי הירץ, שהיה עדיין אברך צעיר, נשא אשה בשנית. ור' אברהם עשה את שנות צעירותו בנדידות מבית סבו הרב מטשערין, לבית אביו. בטשערין שהה כמה שנים טובות, בלמדו אורחות חיים אצל הרב מטשערין, בין היתר הורה לו שאם יבקשוהו אנשים רחמנים לאכול אצלם לא יסכים לזה, זולת אם ר' אברהם בערניו נכד רבינו יבקש אותו ילך אצלו. ואכן, כאשר ר' אברהם בערניו הזמינו לסעודת צהריים, ניאות מיד ללכת.

ר' אברהם בערניו היה עשיר גדול, והוכן עבורו ארוחה מכובדת, תוך כדי הסעודה התבונן ר' אברהם שטרנהרץ בהנהגותיו של ר' אברהם בער והתפעל מאד מהם, הוא הבחין כיצד הוא תוחב כף בצלחת וכשהיה מגיש את האוכל לפיו, הניח את הכף על השולחן והרים את עיניו להשי"ת, ושוב נוטל כף ומכניס המאכל לפיו, מניח את הכף, מגביה עיניו להשי"ת... וחוזר חלילה, כך נהג בכל ארוחתו, מעולם לא אכל כף אחת אחר השניה ללא הפסק וללא שָׂרִים עיניו להשי"ת בהשתוקקות וכיסופים ובמחשבות נעלות.

ר' אברהם התפעל מאד מהנהגה זו, וכאשר סיפר זאת להרב מטשערין, אמר לו: "בעבור זה הצעתי לך ללכת לאכול אצלו כי ידוע ידעתי איך שר' אברהם בערניו אוכל, ורציתי שתלמד ממנו סדר אכילה..."

היוצא לנו מכל זה: שצריכים להתחזק בדבר זה ולגשת להאכילה באופן אחר לגמרי ממה שאנו מורגלים, והעיקר על ידי תמימות ופשיטות; דהיינו ליטול ידים כהלכה, לברך במתינות מילה במילה, לאכול בדרך ארץ כנ"ל וללמוד בשעת האכילה. כידוע המשנה באבות: שולחן שלא אמרו עליו דברי תורה וכו'. ולחשוב תמיד שאני אוכל כדי שיהיה לי כח לעבוד את ה', אז נזכה להארת הרצון המופלג המובא בתורה ז', עד שנצעק בקול חזק מעומק הלב "גיוואלד! בינד מיר, איך וויל זיין א איד!!!, ה' יזכנו, אמן.

יחיאל מיכל הלוי חזן

ב"תורה הזמנית - תורה י"ז" הנלמדת עתה, מבאר רבינו שאהבה ויראה מקבלים מהצדיק, וכשנחשך אצל האדם היראה והאהבה זה מחמת שנחשך אצלו אור הצדיק, וזהו מחמת עכירת המעשים וכסילות השכל, שעל ידי מעשים רעים נתחשך שכלו בכסילות, והתיקון לזה הוא ע"י בחינת מזבח היינו בחינת אכילה. ואז כשהמזבח כתיקונו היינו "שהאכילה בכשרות כראוי" אזי נכנעים הקליפות היינו הכסילות ונתרומם השכל.

הנה רבינו הקדוש מלמד אותנו פה סודות נפלאים בעבודת ה' איך שצריך כל אדם לראות שיתגדל ויתרומם שכלו ויכניע הקליפות והכסילות, ועי"ז יאיר לו אור הצדיק ויקבל ממנו האהבה והיראה וכו', ונותן לנו עצה לזה "אכילה

בכשרות", סתם רבינו הדברים ולא פירש, והנה אח"כ אומר רבינו שבחינת פגם המזבח זה כשאוכל כזולל וסובא, אזי אנו יודעים כבר שאכילה בכשרות צריכה להיות הפוכה מזולל וסובא, ובכל זאת לעובדא ולמעשה מה נקרא אכילה בכשרות, ע"כ בס"ד לקטתי האומרים ליקוטי בתר ליקוטי מכל ספרי רבינו ומוהרנ"ת בענין העבודה הגדולה של אכילה בכשרות, וזה החלי בע"ה:

בקיצור ליקו"מ (י"ז ז') כתב על ידי אכילה בכשרות "שאוכל במתינות ואינו אוכל בדרך הלעטה" עי"ז נתתקן השכל ונכנע הכסילות.

ובליקו"ת (י"ז) מתפלל על כמה ענינים הקשורים לאכילה א. שנזכה לשבר תאוות אכילה ב. על ענין כשרות המאכלים כפשוטם ג. על המצוות התלויים בענין סעודה ד. שנזכה לכוין בברכת הנהנין, ובעצם מוהרנ"ת בתפלה זו מדבר מכל הנקודות השייכות לאכילה, שבהשלמת כל הענינים האלו זוכים לאכילה בכשרות "כראוי", אך אנו נתמקד יותר בענין של אופן האכילה וכוונת האכילה ואפילו שרק על ענינים אלו לבדם יש הרבה מה לדבר אך מפני קוצר הדף נקצר כפי האפשר:

בליקו"מ רנ"ז "כשאוכל יותר מכדי צורכו זה האוכל מזיק לו".

ובליקו"מ רס"ג ושיחות הר"ן קמ"ג כשאוכל אכילה יתירה יותר ממה שצריך, הוא מעשה בהמה שאוכלת ולועסת כל היום ועי"ז נופל לאהבה ויראה נפולה.

קיצור ליקו"מ ס"ב ב': "הברור של המאכלים הוא ע"י אמונה, וכשיש לו אמונה בשלימות יוכל להיות ע"י אכילתו יחוד קוב"ה ושכינתיה".

ושם סימן פ"ח ב': "ומאוד צריכין ליזהר בברכת הנהנין, בפרט בברכת הפירות כי יש בהם אבידות הרבה שצריכין לבררם ולעלותם".

ובחיי מוהר"ן תקט"ו: "הזהיר שלא לאכול בהלעטה היינו במהירות כדרך גרגרן, כי זהו בחי' הלעיטני נא, רק להרגיל עצמו לאכול במתינות בישוב הדעת ובדרך ארץ כדרך שאוכלין בדרך ארץ כשיושב אדם חשוב על השולחן, כך יאכל תמיד אפי' כשאוכל לבדו".

מכאן ואילך ליקטנו בעז"ה מספר "אוצר היראה" ערך אכילה:

וע"כ צריכים להמשיך על עצמו בושה גדולה בשעת אכילה, עד שיבוש להושיט המאכל לפיו. כדי לזכות אז דייקא לחיים נצחיים בחינת ענוה האמיתית בחי' תשובה בחי' שפלות שזוכין ע"י הבושה הנ"ל. (אות ו' ואות קס"ו)

אפילו האדם הפשוט שאינו זוכה עדיין שתהיה אכילתו בבחינת מאכל אדם בשלימות, גם הוא, אם יהיה איש חיל ולא יהיה עצל שקורין שלימזלניק, יכול להתגבר בשעת אכילתו שיעלה הכל לשורשו ושיזכה ע"י האכילה להמשיך על עצמו הארת הרצון המופלג וכו', כי כל אדם יכול לזכות לזה בכח הצדיק האמת שמאיר בו הארת בן ותלמיד. (אות כ"ג ואות קפ"ו)

צריך למעט בתאות הטבע ולאכול לקיום הגוף בלבד, והאנשים הכשרים הרוצים לילך בעקבות הצדיקים הגדולים ששברו לגמרי תאוות אכילה, צריכים עכ"פ להרגיל עצמן למעט באכילת פירות ומגדים, (וכבר אמרו רז"ל (מובא בתוס' כתובות ק"ד ע"א) "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו") (אות ל"א)

וע"כ צריכין לברך ברכת הנהנין בכוונה גדולה תחילה וסוף, ובפרט ברכת הלחם שהוא עיקר חיות האדם ומברכין עליו המוציא וברהמ"ז, וצריכין לדקדק ולכוין בהם מאד, כי עיקר הבירור בשלימותו הוא בשעת האכילה ואז דייקא עולין הניצוצות הקדושים שהם בחינת החיות והטוב שבמאכל וכו'. (אות מ"א ואות מ"ב)

עיקר תיקון האכילה בקדושה הוא ע"י צדקה, וע"כ צריכין להפריש צדקה קודם האכילה ולהזמין לעני על שולחנו. (וכן מבואר ביתר אריכות בתורה הנלמדת עתה) (אות נ"ט)

עיקר תיקון האכילה שתהיה בשמחה כמ"ש לך אכול בשמחה לחמך –היפך בעצבון תאכלנה, ועיקר קדושת האכילה הוא ע"י עזות דקדושה שהוא בחינת שמחה, וזהו כשזוכין לשמוח בשם השם דהיינו שאוכל בקדושה לשם ה' שיהיה לו כח לעבוד את ה' יתברך. (אות ס"ח, ע"ד, ק"ל)

הנפש הוא כח המושך שמושכת עצמה למעלה להיכלל בהשם יתברך, והגוף הוא כח המכריח שמעכבה ומונע אותה, וצריך שתהיה כוונת האכילה שיזכה עי"ז שיהיה לו כח להודות ולהלל לשמו יתברך ולעבוד אותו יתברך כראוי, שעי"ז יחזור וימשך לשורשו ויהיה נגמר כוונת הבריאה, וכח המושך הוא בחינת הטוב שבמאכל שע"י שאוכל בכוונה זו מיד מתגבר עליו כח המושך וחושק האדם ונכסף לשורשו בתכלית התשוקה, וזה בחינת הארת הרצון שצריך האדם לזכות בשעת האכילה. (אות פ', קצ"ז)

עיקר תיקון האכילה בקדושה הוא ע"י התקשרות לצדיקים, ועיקר הבירורים ביותר הוא באכילת בשר שהוא ממיני החי שיש בהם חיות ונפשות, ועל כן בוודאי אי אפשר לאכול בשר כראוי לברר הנפשות והניצוצות הקדושים שיש בבשר כי אם ע"י התקשרות לצדיקים, וע"כ אמרו רז"ל עם הארץ אסור לאכול בשר. (אות ק"ט, קצ"א)

צריך להיות איש חיל ולהתחזק בהתחזקות ושמחה בעת האכילה, לידע ולהאמין שהשם יתברך עמו ואצלו וסמוך לו כי מלוא כל הארץ כבודו, ואע"פ שעדין לא זכה לאכול כראוי בשלימות, עכ"ז מאחר שאכילתו בכשרות ובהיתר ומברך תחילה וסוף, אז דייקא ע"י השמחה הזו זוכה להארת הרצון שישתוקק אז דייקא להש"י ברצון מופלג מאוד. (אות קפ"ז)

עיקר כוונת האכילה צריכה להיות בשביל הנפש דייקא, דהיינו שיתגלה אחדותו הפשוט יתברך מתוך פעולות משתנות. (אות קצ"ח)

וזה עיקר כוונת אכילה דקדושה כדי להשלים הדעת והמח על ידה בבחינת צדיק אוכל לשובע נפשו בחינת והשביע בצחצחות נפשך. (אות ר"ג)

בספה"מ ערך אכילה א': "ממה שאתה אוכל תשייר, כדי שיחול ברכת ה' במזונותיך.

תם ולא נשלם. ויש עוד הרבה ענינים הקשורים לענין אכילה הן הלכות והן מוסר וחסידות ובע"ה נביאם בפעם אחרת בל"נ.

והעיקר לזכות לכל הנ"ל הוא רק ע"י תפילה "ולא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להיבטל הימנה".

שמואל שפירא

רבינו אומר בתורה י"ז, שרק ע"י הצדיק מקבלים יראה ואהבה, אהבה זה נקרא שאדם מתקרב לשני ויראה נקרא שאדם מתרחק מהשני, ורואים שכמה שהדורות יותר קודמים, הצדיקים אפי' שהיה להם מכשולים אבל כ"כ היה להם אהבה כ"כ היה להם קירבה לה', הם היו שלמים עם ה' שום מכשול לא הפריע להם, לא היה להם שום חלישות הדעת, היות שהיה להם את הנקודה של אהבה, היה להם נקודה של קירבה לה', היו חזקים ברוחם, אז שום מכשול לא הפריע להם אדרבא הם יותר התקרבו לה', ובסוף התגלה שהכל נתהפך לטובה. אבל כמה שהדורות יותר מתאחרים, ההנהגה יותר ביראה, כי זה שהדורות יותר מתאחרים – אומר שם רבינו בתורה י"ז – זה יותר ענין של עשיה, של תפארת, שצריכים לגלות את ההתפארות שיש להשי"ת עם עמו ישראל, ענין של יראה, אנשים יותר מופחדים, היום אדם מרגיש מאד מרוחק אפי' שיהיה הכי טוב הוא מרגיש מרוחק, ו(שם) יש יו"ד כזה למעלה מכל העולמות והוא אומר לבן אדם [מצד אחד הוא אומר לו

אתה הולך לכליון ומצד שני] אתה באמת לא מרוחק רק שמתי אותך במקום הכי מרוחק, 'ותהי האמת נעדרת' 'כי שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטנינו' שאדם מרגיש מאד מאד מרוחק, בא הצדיק ואומר, שאפי' שם שאתה כ"כ מרוחק, ואתה כ"כ מרגיש יראה, אפי' משם גם תרצה את ה' ותאהב את ה', אז הוא נותן לו ביראה הכי גדולה, ביראה הכי מרוחקת מהשורש, ביראה רעה שלא שייך שם אפי' יראה, הוא לא יכול אפי' לפחד מה', הוא כ"כ שבור בעיני עצמו, הוא כ"כ מופחד ביראות רעות שאפי' ליראה פשוטה הוא לא יכול להגיע, הוא לא יכול להרים את היראה לשרשה. והצדיק שזכה לחברון 'וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים' שארץ ישראל יש שם את העשירות הכי גדולה בעולם שאפי' אדמת טרשים שבא"י זה לפני צוען מצרים, [כגן ה' כארץ מצרים בואכה צוער], שהצדיק יש לו כזה עשירות כזה צדקה, יש לו כזה אויר הנח והזך, שהוא יכול לתת לבן אדם כזה קירבה, שהוא אומר לו: שאפי' שאתה הכי מרוחק, כי כשאדם יש לו יראה רעה, מה שהוא רק יעשה הוא רק יעשה כדי לצאת ידי חובה, הדורות כ"כ התרחקו מאהבה, עד שנהיה יראה כזאת שרוצים רק לצאת ידי חובה, הדורות הקודמים הם רצו את ה', הם לא רצו רק לצאת ידי חובה שלא יהיה להם גיהינום, כמה שהדורות יותר מתאחרים מוליכים את העולם בדרך יראה שרוב העולם רוצים רק לצאת ידי חובה כדי שלא יהיה להם גיהינום, עד שבאנו לדור האחרון הזה שמרוב הפחד הוא בטוח שיהיה לו גיהינום, אז גם יראה לא יכול להיות לו, זאת אומרת, שאנחנו בקליפה הכי חיצונית ששם אפי' יראה לא יכול להיות לנו, ושם הצדיק אומר אני יאיר לך לתוך היראה הכי חיצונית בעולם שנדמה לך שאתה הולך לכיליון, דווקא מהיראה הזאת אתה הכי יכול לאהוב את ה' אפי' שאני מרגיש הכי מרוחק ממך והכי לא שייך אליך ואפי' שאני לא מצליח לעשות שום דבר ואפי' שאני בדרך לכליון גמור אעפ"כ אני רוצה אותך, אני לא יתרחק ממך, אני לא יעזוב אותך אפי' שיש לי יראה כזאת זה יראה הכי גדולה שהיתה מעולם, ואהבה הכי גדולה בעולם, זה לא אהבה כמו הדורות הקודמים, שהם רצו רק קירבת ה', אבל לפי היראה הכי גדולה זה האהבה הכי גדולה, אפי' שאתה תראה לי שאני לא שייך לשום דבר אעפ"כ אני לא יעזוב אותך, ה' יזכינו להתקרב לרבינו הק' ושיאיר אצלינו אורו הגדול המאיר בכל העולמות ושיזכו כל עם ישראל להתקרב אליו ושמעו הולך בכל המדינות ועי"ז כל בני בשר יקראו בשמך אמן.

שמואל אייזיק צוקר

בתורה הזאת שאנו עוסקים בה עתה הולך רבינו ומגלה ומספר פלאות איך שהצדיק מגלה היראה והאהבה, איך שהוא מבקש אחר כל הרצונות של כל אחד ואחד, איך שהצדיק עושה יום גנוסיא דמלכא, איך שנולד בחינת המלכות והוא: רק ע"י ישראל שמקבלין מלכותו, ואז מתפעל נפש הרואה את המלך בבגדי התפארותו, ואזי נופל יראה ואפילו על שנאני שחק. מי שמע כזאת? מי ראה כאלה? לגלות מהיכן נמשך היראה. ואז כולם חרדים וזוחלים מפניו, וכל זה ע"י ההתפארות שמתפאר בישראל, איך שהיראה נולדה מתוך התפארותו וגאוותו בנו מתוך האהבה, וכולם זוחלים מפניו ואח"כ מגלה המלך רצונו לכל אחד ואחד ומחלק ונותן מתנות לכל אחד וכו' כי מגלה רצונו ומרומם קרנם של כאו"א וכו'.

והכל ע"י הצדיק שמבקש ומחפש תמיד לגלות הרצונות של השי"ת, וזהו ע"י התפארותו שמוצא בישראל בכלל ובפרט ובפרטי פרטיות [בכל איבר ואיבר ובכל תנועה ותנועה של כל אחד מישראל יהיה מי שיהיה כל זמן ששם ישראל נקרא עליו] כמו שכתוב שם. והבן הדברים היטיב, כי הם דברים עמוקים מאוד, ומהם תוכל להבין גדולת הבורא יתברך וגדולת ישראל וגדולת הצדיקים האמיתים וכו'.

מהמשך התורה נראה איך שהיראה באה אחרי שמאיר גודל האהבה, שמבאר שם איך נתתקן אצלו שכלו שיזכה להרגיש אור הצדיק, ומבאר שם שזה ע"י תיקון המזבח, היינו ע"י שנעשין גרים, וזה ע"י צדקה, והעיקר ליתן צדקה לצדיקים אמיתיים ולעניים הגונים שכלולים מכמה נפשות ישראל עיי"ש. וע"ז זוכין לשמוע הדיבור של הצדיק "ושמעו הולך בכל המדינות" ואז מוצאים בספריהם היפך אמונתם "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי" ואז נזכר הטוב הכבוש שם מהיכן בא "והמה היוצרים יושבי נטעים עם המלך במלאכתו" כי הקב"ה נמלך עם נשמות ישראל לברוא את העולם, היינו שמתעוררים מגודל האהבה שמתראה להם הקב"ה שמחשיבם ומחבבם כל כך וכו' וכו', וכמו שמבואר באמצע סעיף ו' שם "ואזי נזכר זה הטוב את מעלתו איך שהוא ממקום עליון מאד וכו' (אהבה) ואזי מתחיל זה הטוב להצטער ולהתגעגע (יראה) ורוצה להמשיך ולחזור למקומו וכו'". וזהו גבי גרים, וגם לגבינו וכמו שמביא שם עה"פ זה יכתוב ידו לה' אלו בעלי תשובה ובשם ישראל יכנה וכו' עיי"ש. מכל זה רואים איך שמגודל האהבה באה אליו היראה שרוצה לשוב ולחזור למקומו.

עוד נראה לי לדקדק בהתורה הזאת על פי הכלל שצריך לחזור מרישא לסיפא ומסיפא לרישא. דהנה נראה קצת קשה הלשון בתחילת התורה בסעיף א', "כי יראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם על ידי צדיקי הדור, כי הצדיק וכו'". והלשון 'כי' משמע שבא להסביר איזה ענין והקדמה שכבר הקדים מקודם וכמו לדוגמא בתורה א' שכתב שם כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר שבא להסביר ההקדמה איך ע"י התורה נתקבלין כל התפלות וכל הבקשות, ובאמת המעיין בתורה נ"ד יראה ג"כ שמתחיל בדרך זה, ואולי כך הוא דרכו לפעמים ואולי אפשר לומר דמוסב עה"פ, שמביא מקודם את שני הפסוקים בשלימות (וראה בתורה נ"ד שמביא פסוקים אבל לא בשלימות לגמרי) "ויהי הם מריקים שקיהם והנה איש צרור כספו - הצדיק – בשקו וגו', ויאמר להם יעקב אביהם אותי שכלתם יוסף איננו וגו'" ולפי פירושם שמפרשים בסוף התורה היינו אחר שלומדין כל התורה, ורואים איך שהצדיק מגלה היראה ואהבה ואת פירוש הפסוק, שכשהם כלי המעשה איך שמרגישים שכל השק והחושך שהיה על היראה ואהבה זה מחמת שק וחושך שנחשך להם אור הצדיק, עתה חוזר ומשמיע ומספר מחדש איך שהצדיק מגלה היראה ואהבה, ועי"ז בעצמו מאיר לו אור הצדיק שעל ידו יוכל לבוא לתכלית הטוב ולהבין ולראות ולטעום אורו הגדול.

יה"ר שנזכה שיתגלה היופי והפאר והחן של כל העולם, "שכשזה היופי והפאר נתגלה בעולם, דהיינו כשזה הצדיק שהוא היופי של כל העולם נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העיניים של כל העולם וכו' שכל מי שמתקרב ונכלל בזה החן האמת נפתחין עיניו, ורואה ומסתכל על עצמו איך הוא אוחז בכל וכו' וגם יכול לראות ולהסתכל בגדולת השם וכו'" (תורה ס'ז תנינא), ויקויים לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר' אמן. ומי שלא זכה לראות היראה... שהיתה מונחת על פניו תמיד לא ראה יראה מעולם והיה עליו כל מיני חן שבעולם והיה מלא יראה ואהבה... וקדושה נפלאה ונוראה בכל איבר ואיבר והיה מופשט מכל המידות והתאוות רעות שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב (חיי"מ רמ"ג בסופו).

על ידי תמימות ופשיטות; דהיינו ליטול ידים כהלכה, לברך במתינות מילה במילה, לאכול בדרך ארץ כנ"ל וללמוד בשעת האכילה. כידוע המשנה באבות: שולחן שלא אמרו עליו דברי תורה וכו'. ולחשוב תמיד שאני אוכל כדי שיהיה לי כח לעבוד את ה', אז נזכה להארת הרצון המופלג המובא בתורה ז', עד שנצעק בקול חזק מעומק הלב "גיוואלד! בינד מיר, איך וויל זיין א איד!!!, ה' יזכנו, אמן.

שמואל פוקס

להאיר הטוב הכבוש בדיבור אמונה של הצדיק

נשתדל להאיר לנפשינו ימים אלו של נחמה וגאולה להמשיך לנפשינו גאולת ופדות נפשינו על ידי שנקשיב ונאזין ל"דיבור אמונה" שמנחיל לנו בתורה

נוראה זו, ועי"ז יתקיים בנו 'פאר' תחת אפר אמן.

הנה כל עומק גלותינו הוא שהטוב נפל וכבוש בגלות, שהרי כל נשמה יהודית הוא כולו טוב בתכלית, והשי"ת מתפאר עמו בכל רגע. ומי ישער ויתאר גודל פאר השעשועים, ועל דא קא בכינא בימים אלו על גודל ההתפארות של עין בעין שהיתה לנו, הייתי ככלה בתוך אפריון... הושלכתי לחוץ כעני ואביון...וכן כל הקינות הם בכיה וצעקה על זה.

ובכן מגלה לנו הרבי שיש דיבור אמונה שצריך להתגלות, הדיבורי אמונה הם הדיבורים קדושים ונוראים של רבינו הק' הרבי הרחמן המרחם על נשמות ישראל, הרוצה ללמדם דיבור אמונה להראות להם כמה טובים ונפלאים הם, ולקרבם אל השי"ת להוציאם מעומק גלותם.

"אך כשהרע רואה שהטוב משתוקק וממשיך עצמו ורוצה לחזור למקומו הראשון" היינו שרוצים כן להתקרב לשרשינו לחזור למקומינו הראשון לדעת שקרובים אנו להשי"ת והוא מתפאר בנו, היינו שיהודי רוצה להתקרב להשי"ת להתחיל לחיות במציאות השי"ת, שהוא; עמו ואצלו, ומתפאר בו בכל מעשיו כקטן כגדול, אזי ממשיך הרבי."הם מתגברים על הטוב ביותר ומביאים אותו לתוך העלמה יתרה". וזהו הגלות שנתרחקים כל כך מהשי"ת שנכנסים למציאות של "העלמה יתרה" ממנו ית', ואין האדם יודע מה ואיך יזכה להכנס בהיכל המלך ואיך יזכה לעבוד אותו ית' ונתרחק מאד רח"ל, העצה הוא בוודאי הדיבור אמונה של הצדיק, שיכול לקרב את כל העולם כולו להשי"ת, לגלות לעם סגולה סוד ההתפארות והאהבה והיראה וכו'.

אך מכיוון שאין אויר הנך והזך בעולם, היינו שהטשטוש והבלבול מתגבר בעולם ומרוב ההתרחקות לא זוכים לשמוע הדיבור אמונה של הצדיק, אשר בוודאי יוכל לגלות ולהודיע לטוב – לכל נפש ישראלי בכל מקום שהוא אשר השי"ת עימו ואצלו ומתפאר בו, ולקרבו להשי"ת בדרכי היראה והאהבה וכו'.

אשר על כן מגלה לנו הרבי, לא מיבעיא אתם בלעדי בוודאי לא יכולים ,אלא אני בלעדיכם גם כן איני יכול היינו שרבינו הק' הצדיק האמת עושה ומתקן העולם באתערותא דלעילא אך הוא צריך את האתערותא דלתתא מצידינו.

ועל כך מגלה לנו הרבי הענין של **"הון יוסיף רעים רבים"** ע"י צדקה שנותן שעי"ז שנותן צדקה נעשה אויר הנח והזך, והנה לגבי הענין של הצדקה, הנה בפנים התורה מובן כפשוטו שיתן צדקה לת"ח ולעניים הגונים, ור' נתן מביא שגם ענין הצדקה של הצדיק, בפרט ענין הפצת דעתו הק' שמרבה אויר הנח והזך בעולם, הוא ג"כ בכלל הצדקה הזאת בבחינת יוסיף רעים רבים, דהיינו להאיר פנים לכל אחד ואחד ולהרבות שלום ואחדות בעולם ובפרט בין החברים אנשי הצדיק אשר העולם ראוי שיתמהו עצמן על האהבה שבינינו,וכפי המובא בשיר ידידות: צדקה ליתן על בנין אמונתינו לעשות אויר הנך והזך וכו'

וע"י שנעשה ונפעל בענין נשגב זה של צדקה להצדיק כנ"ל ע"י נעשה אויר הנח והזך בעולם, ואזי זוכין שנשמע בעולם הדיבור של אמונה שמגלה הצדיק שיתקיים הפסוק "ושמעו הולך בכל המדינות" ורואין שהרבי כופל ענין זה בתורה שכל כמה שמרבין בענין זה של צדקה והפצה ולכמה שיותר אנשים נעשה יותר ויותר אויר הנח והזך, ואזי נשמע יותר ויותר הדיבור של אמונה בליבות בני ישראל,

וכשנשמע הדיבור של אמונה בעולם אזי זוכין שהטוב הכבוש בגלות שומע קול הצדיק שמודיעו שהוא טוב ושהשי"ת עמו ואצלו, וכמה הוא ית' מתפאר בו שזהו ענין הגאולה, שעיקר הגלות הוא חיסרון הדעת ועיקר הגאולה הוא שישמע קול הדיבור של הצדיק שידע כל אחד כמה השית חפץ בו ומתפאר בו ואזי יוכלו להתקרב אליו ית' להתחיל לחיות במציאות השי"ת, חיים טובים באמת של אמונה ושמחה ודבקות בהשי"ת ולהפסיק להיות בגלות הייאוש והרגשת הריחוק ממנו ית', והעיקר הוא שמתחילין להיכנס להיכל הצדיק אשר מלמד ומגלה היראה והאהבה כי יראה ואהבה א"א לקבל כי אם ע"י הצדיק האמת,

כי אחר ששומעין הדיבור של אמונה והטוב זוכה לדעת מגדולתו אזי זוכה להתקרב לצדיק, והצדיק מגלה לו התפארות שהשי"ת מתפאר בו ואזי מתחיל לראות כמה השי"ת מתפאר בו בכל בכל עובדא טבא בכל דיבור של תורה ותפילה ומעש"ט בסור מרע ועשה טוב בפרטיות, ובכלליות בעצם זה שלא עשני גוי ושאני מזרע ישראל אשר זהו שמחה עצומה וההתפארות של השי"ת מה שא"א לתאר ולשער וע"י שיש איתערותא דלתתא שמתחילין לשמוח ולהרגיש התפארות שהוא ית' מתפאר בנו ע"י שהצדיק מחפש את ההתפארות בכל הבריאה וכו כמבואר בארוכה בתחילת התורה, וע"י שהצדיק מגלה ההתפארות שהשית מתפאר עם ישראל ונתקיים ישמח ד' במעשיו, וגם שישראל שמחין בהתפארות הזאת ומתקיים ישמח ישראל בעושיו, ואזי נעשה יום גנוסיא דמלכא שזה יום שמכתירים את המלך יום שכולו טוב שמתגלה לכולם עוצם יופי וזיו יקרת ההתפארות של השי"ת בישראל "אזי מתפעל נפש הרואה ונתגלה ונופל יראתו על כולם" דהיינו ע"י ההתפארות שנפתחין עינינו ונתגלה לטוב שלנו עוצם מעלתו ותפארתו, ואיה מקומינו ומתחילין לחיות חיים של שמחה וחיות בהשי"ת שבוודאי הוא ית' חפץ בי ומתפאר בי אזי זוכין ונופל אלינו יראה גדולה מהשי"ת, שבענין היראה נכלל התשובה והבכיה על נפילתינו, וגעגועינו לשוב למקומינו אצל הפאר והיופי,

ולהבין קצת את ענין היראה יש לבאר שיראה הוא לא רק יראת העונש (שכמובן צריכים להתחיל עם זה כמובא) רק יראה שמכירין ויודעים מהשי"ת ומגדולתו עד אין חקר, ולירא ממנו ית' בבחינת יראה עילאה דעילאה, שרביה"ק חידש בעולם יראה נוראה מאד שבדרך כלל יש או יראה או אהבה אבל רבינו מחדש יראה עילאה דעילאה שבאותו יום שמתגלה היראה נתגלה גם האהבה אליו שהיראה והאהבה הולכים ונשלבים יחד שמצד אחד יש יראה גדולה ממנו ית' ומצד שני יש כזו אהבה אליו, כי היראה והאהבה שרבינו רוצה הוא לא רק דרגות נפלאות של יראה ודרגות עצומות של אהבה אלא ענין של רצונות והשתוקקות" שגם היראה והאהבה מכניסים יחד לתוך רצונות וכיסופים וגעגועין אליו יתברך, והכל נכלל בכיסופים עזים אליו יתברך, כאשר נתבאר יסוד זה בארוכה בהלכות בכור בהמה טהורה ה"ד [ואציג את הדברים בתמצית בקצרה אשר שמעתי מאחד מחשובי אנ"ש אויר ר"ת יראה ואהבה אשר למעלה בכתר הוא אחד ולמטה רוח סערה מפוזר ומפורד מפזר ונעשה אווירים, ועבודת הצדיק לשלבם יחד כאן בעולם בבחינת כי יראה ואהבה א"א לקבל כי אם ע"י הצדיק האמת" היינו שהאויר יהא בשלימות זך ונקי כי בעוה"ר האויר נתפזר ונעשה אוירי"ם רבים ועיז נחשך אור הצדיק ומתרחקין מיראה ואהבה והרבי רוצה לתת כבר כאן שנזכה לאור הגאולה שהוא אור הכתר שהור יראה ואהבה יחד]

השית יזכנו להשתדל בענין הצדקה ובהפצת דעתו הק' ולהרבות האהבה והאחדות בין כלל ישראל ובפרט בין אנשי הצדיק להאיר פנים לכאו"א ולחזק כאו"א בבחינ' להוסיף רעים רבים ועיז נזכה לשמוע הדיבור של הצדיק שיגלה לנו האמונה ועיז לגלות עוצם ההתפארות שהשי"ת מתפאר בנו שלא עשני גוי ובפרטיות כל מצוה ומצוה שכל זה מגלה לנו הצדיק ועיז לזכות ליראה ולאהבה ולעבדו באמת ובשמחה ובעיקר להיות אצל צדיק ויאיר אצלינו אורו הגדול והנורא באמת, ובימים אלה לזכות לבכות ולקונן באמת על גודל שברינו וריחוקינו שנעשה אצלינו מפאר ההתפארות שהיינו בו ושם מקומינו – אפר – חשכת גלותינו בכלל, ובפרט החושך וההסתר שנפלנו לתוכו ועיז יקויים בנו לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר להתפארות אמיתית תחת אפר, ע"י התגלות הפאר והיופי של כל העולם כולו, אז יבא הגואל זה ינחמנו ממעשינו "אז ידעו ויספרו שהיה בעולם חידוש ופאר כזה" ונזכה כולו במהרה לאורו אמן ואמן.

שאלות לחידודא על ה"תורה הזמנית" - תורה י"ז

א. בסעיף א' "שהשי"ת צפה ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל וכו' ובשביל זה ברא את כל העולם נמצא שכל העולם כולו נברא רק בשביל ההתפארות שיתפאר בישראל". ולכאורה צריך להבין, שהרי ידוע שהשי"ת אינו בעל חיסרון ח"ו מהלשון כאן משמע שהיה חסר לו ההתפארות ובשביל זה ברא העולם? ובפרט שידוע מש"כ בזוהר הק' (פר' בא) שהשי"ת ברא את העולם בגין דישתמודעין ליה?

ב. בסעיף ד' "ולהשלים פגם המזבח הוא ע"י גרים" וכו'. ולכאורה צריכים להבין שא"כ כשמתגיירים גרים הרי כל ישראל צריכים לצאת מעכירת המעשים וכסילות השכל ולראות אור הצדיק שהרי נשלם פגם המזבח והמזבח שייך לכללות ישראל, ובמציאות לא ראינו כך?

ג. בסעיף ה' (למטה) כתוב "ועל כן העיקר ליתן צדקה לצדיקים אמיתיים ולעניים הגונים שכלולים מכמה נפשות ישראל" ואז נתרבה אויר הנח והזך וכו'. צדיקים אמתיים יש להם ממשלה על נשמות רבות לקרבם להשי"ת, אבל "עניים הגונים" מהיכי תיתי שהם כלולים מכמה נפשות?

ד. בסעיף ו' "שהטוב מזכיר את עצמו כמה גדלה מעלתו, ושהוא מנשמות ישראל שבשבילם נבראו כל העולמות" וכו'. למה צריך להוסיף שהקב"ה נמלך בנשמותיהם של ישראל בבריאת העולם (מדרש רבה), ומה מיוחד בנקודה זו, האם עצם זה שנשמות ישראל קדושים מאוד וכו' לא מספיק בשביל שהטוב יתגעגע לשוב למקומו? מה הענין של נמלך וכו' מוסיף בזה?

תשובות על השאלות לחידודא

שמעון דוב ברנסדורפר

מה ששאלתם אודות מה שכתוב בליקוטי מוהר"ן י"ז שכל העולם כולו נברא רק בשביל ההתפארות שיתפאר בישראל, דנראה לכאורה שהקב"ה כביכול בעל חסרון שמצפה מישראל למלאותו.

הנה רביז"ל כותב בהמשך דבריו "ועל ידי זה שהצדיק מגלה ההתפארות של השי"ת שמתפאר עם עמו ישראל על ידי זה נתגלה היראה והאהבה וכו', כי באמת מלפני המלך בודאי הכל יראים וחרדים, אך אעפ"כ ביום הולדת המלך ביום גנוסיא דמלכא שלובש המלך בגדי התפארות אז נתגלה היראה יותר ויותר, כי כל דבר שרואים בעיניים מתפעל נפשו מזה יותר מאם היה יודע בידיעה לבד בלי ראיה גמורה בעיניים" עכ"ד.

נמצא דמה שהשי"ת מצפה להתפארות שיקבל מישראל הוא לא בשבילו, דליה לא חסר כלום, אלא הוא רק בשבילנו שיתגלה יראתו על פנינו על ידי ההתפארות שהוא בחינת לבושי דמלכא, שעי"ז נתגלה יראתו ביותר ויותר. וכן כותב רבינו (תורה ע"ח) וז"ל "כשמדת המלכות יהיה גדול ויתעלה אורה מחמת תיקון מעשינו אזי נוכל להכיר את בוראינו על כל" עכ"ל.

שמעון אנשין

תשובות קצרות (בתכלית הקיצור) לשאלות לחידודא על תורה י"ז

שאלה א'. כבר מבואר בספרים הק' שדרך הטוב להיטיב, והיכן יתגלה טובו יתברך אם לא על ברואים ממנו שעמם מיטיב, ואין בו ח"ו שום צד חסרון בעצמו אלא שטובו 'מתגלה' (ואכמ"ל בדברים העומדים ברומו של עולם).

שאלה ב'. לכאורה אינה קושיא ושאלה כלל כי אם כן יש כאלה וכאלה שאלות על כל דיבור של רביז"ל (וד"ל) והביאור, שיש בכל דבר מדרגות על מדרגות (חוץ ממה שהשלמת המזבח שייך בפרטיות ולאו דווקא בכלליות) ובודאי שעל ידי כל גר וגר נעשה השלמת פגם המזבח עדי יושלם התיקון לגמרי בביאת גוא"צ בב"א.

שאלה ג'. לכאורה כוונת רביז"ל בעניים הגונים שהם מאלה הצדיקים שכלולים מכמה נפשות ומקרא מלא דיבר רביז"ל: ולעניים הגונים שכלולים מכמה נפשות" מאלה דיבר רביז"ל. והבן.

שאלה ד'. הענין של נמלך מוסיף ומוסיף! כי בזה זוכר מעלתו איך הוא חשוב בעיניו ית' ואיך בריאת העולם תלוי דווקא בפרטיות בו ועל ידו ובשבילו ממש נבראו העולמות (והוא פשוט).

חזקו ואמצו להתייגע בתורת רביז"ל

אברהם שלום שישא

אכתוב בס"ד תשובות על חלק מהשאלות לחידודא על תורה י"ז.

א. מש"כ רביז"ל שכל העולם כולו נברא רק בשביל התפארות שיתפאר בישראל, הכוונה כמבואר בפנים התורה, שע"י שנתגלה ההתפארות של ישראל שזה בחינת יום הולדת המלך יום גנוסיא דמלכא, שאז המלך מחלק ונותן מתנות לכל אחד ואחד לפי כבודו ומרומם קרנם לכל אחד ואחד כפי רצונו עי"ש. נמצא שבריאת העולם היה כדי להיטיב מטובו לבני ישראל. כן שמעתי ישוב זה מהר"ר מרדכי רובינפין שליט"א.

ב. על קושיא ב' יש לתרץ שלפי המבואר בפנים (בפרט בסוף התורה) שעל ידי שנותנין צדקה עי"ז נעשין גרים ועי"ז נשלם המזבח דהיינו שזוכין לאכול בקדושה יעו"ש נמצא שזה תלוי לפי הצדקה שנותן וכו' ולא שייך לומר שכולם יזכו לזו המעלה וכמובן.

ג. על קושיא ג' לפי המבואר בליקוה"ל (הל' ביהכנ"ס הלכה ו' כ"ד) שעניים הגונים הנלווים לצדיקי אמת הם כלולים מכמה נפשות ישראל יעו"ש. צ"ל שגם כאן הכוונה רק לאותם העניים הגונים ודו"ק.

אחד שאל אותי לפי המובא בפנים - שלאחר אכילת איש הכשר יש לו בלבול הדעת מעט - אם יש לי נסיון אישי להבחין כמה זמן לוקח הבלבול הדעת הזה? ועניתי לו עד שאתה שואלני על "בלבול הדעת" תשאל אותי אם יש "דעת" בכלל? ואם אין דעת הבדלה מנין...

נתן משה רובינפין

תשובה על שאלה ג'

מה שאומר רבינו שעל ידי שנותן הרבה צדקה קונה הרבה נפשות ומתרבה האויר הנח והזך ונעשין גרים, "וע"כ העיקר ליתן צדקה לצדיקים אמיתיים ולעניים הגונים שכלולים מכמה נפשות ישראל" נתרבה יותר האויר הנח והזך. ושאלתם אין הכי נמי, צדיקים אמיתיים כלולים מכמה נפשות אבל עניים הגונים מי יאמר שגם הם כלולים מהרבה נפשות, לכאורה לפי פירוש הפשוט אפשר לומר דהכוונה על עניים ות"ח, וכמו שאמר רבינו בתחילה על ידי צדקה שנותן לת"ח שכלול מכמה נפשות ישראל שע"י תורתם כלולים עם הרבה נפשות, וכן בתורה ל"ד, דע' נפש של בית יעקב כלולים בע' פנים של תורה, וכן ס' רבוא נשמות ישראל נגד ס' רבוא אותיות התורה, וזה כוונתו לכאורה, דמבאר דעיקר ע"י הצדקה דמרבה רעים וע"י כך נתרבה האויר הנח והזך. ומהו צדקה אמיתית? היינו לת"ח, (דכשנותן צדקה לעני שאינו הגון מבואר בתורה רס"ד דלא הוי צדקה ותיקון הברית, מכיון שמשפיע למקום שאינו צריך). וצדקה שנותן לת"ח שנעשה תמכי אורייתא כמבואר בתנינא ב' שמחסר ממונו בשביל ת"ח, ואז אינו חסר כלום, דע"י ת"ח נולד הלכות ומשלים החסרון, והם כלולים מהרבה נפשות כמבואר שם; כותלי בית המדרש בחינת עשירים שהכל פונים אליו, דדורשי ה' לא יחסרו כל טוב, (וזהו הצדקה כאן, כמבואר בליקוה"ל מתנה א', שהכל תאבים לממון, ואע"פ שנותן ומחסר קונה יותר אוהבים, וגם אפשר לומר כנ"ל דלת"ח משלים ממונו). וזהו לכאורה פירוש עניים הגונים. ותורה בד"כ הם אצל עניים דחכמה הוא לדרום ועשירות לצפון, וא"א שתיהם כי אם יחידים ענוים (תורה קס"ב).

ואולם היה נראה לפרש זאת ע"פ תורה נ"ז, שם מבואר שיש לכל אחד ואחד בחי' מלכות, ויש שמושלים על הרבה בחי' שרי מאות ואלפים, ומבו' שם דהמלכות הזה יש באיתגליא דהיינו הצדיקים שרואים ממשלתם וכן יש מושלים על הרבה מאד, ויש גם מלכות באיתכסיא דנשמתו מושלת על אלפי נשמות, אבל זה בהעלם דממשלתו רק באיתכסיא, ואפשר שזה ג"כ כונתו 'צדיקים אמתיים' היינו באיתגליא, ועניים הגונים היינו שמושל באיתכסיא על הרבה נפשות, אבל צריך לבקש שיבוא לידו עני הגון זה, ובכך מרבה האויר הזך ונעשה גרים.

אח"כ ראיתי בליקוה"ל (הל' בהמה וחיה ד') "וזוכין ע"י צדקה שנותנין לעניים הגונים ובפרט לצדיקים אמתיים שהם כלולים וכו'" ק"ק בלשונו דמשמע דעניים הגונים לא כלולים, ולעומת זה בהל' טוען ונטען ה"ה כתוב "צריכים זכות גדול לזכות ליתן לעניים הגונים אמתיים" משמע שלא דק בלשונו.

ויה"ר שנזכה ליתן צדקה לעניים הגונים ולעשות גרים ולהשלים פגם המזבח ולתקון השלם אמן.

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

הפעם הבאנו שיחות וסיפורים מאנ"ש הרואים אור לראשונה
מכת"י **הרה"ח ר' אלעזר מרדכי רוזנפלד ז"ל**

שיחות ששמעתי מפי אנ"ש

א. אור ליום ג' ז' דחנוכה תשכ"א. שמעתי מר' לוי יצחק שליט"א שר' נתן זצ"ל אמר אצל רבנו העיקר הוא ר"ה, ואצלי העיקר הוא יוה"כ.

ב. אחר שסיפר רביז"ל המעשה מהרב שהי' בעולם התוהו כח' שנה, אמר: "מי שיהי' אצלי בר"ה ושבת חנוכה ושבועות יהי' ניצול מהעלום התוהו!" ע"כ שמעתי מר' לוי יצחק הנ"ל.

ג. שמעתי מר' לוי יצחק נ"י ביום א' אחר שבת חנוכה שנת תשכ"ב כמה מעשיות מר' אברהם בר' נחמן זצ"ל, ובתוך זה אמר שר' אברהם הנ"ל קירב את ר' פנחס מקיבליטש. ע"כ שמעתי מהנ"ל.

ד. יום א' אחר שבת חנוכה שנת תשכ"ב. כשנסעתי ממירון לירושלים יחד עם ר' לוי יצחק שליט"א סיפר לי כמה סיפורים מרבנו ואנשיו ואלו הן:

ר' מרדכי סוקולבר אמר שהוא יודע בבירור שר' אברהם הי' לו גילוי אליהו.

משה שמואל [מפולין, עי' בשיחות מר"א שפירא בגליון הקודם] שאל פ"א את ר' אברהם אם כבר ראה את רביז"ל בחלום? וחייך קצת ואמר לו: ב"ה כבר ראיתיו במדרגה יותר גבוהה מבחלום!

ה. שמעתי מר' לוי יצחק, שר' נתן זצ"ל בהנהגתו את היונגעלייט הי' מצוה ומסדר להם ללמוד (- חוץ משיעורים שאינם ידועים לנו, אבל זה ידוע) שו"ע בכל יום על הסדר, מתחילת או"ח על הסדר; או"ח יו"ד חו"מ אה"ע. ושני פרקים משניות בכל יום על הסדר, ופרשת השבוע עפרש"י. וכל דבר הי' מקפיד שיהי' דווקא על הסדר.

ו. שמעתי מר' לוי יצחק נ"י, שפ"א הי' מוהרנ"ת ז"ל בטירהויצע, ור' יצחק דוב טעפליקער עמד להתפלל ומוהרנ"ת דיבר מגודל קדושת הרה"ק מברדיטשוב. ובתוך דבריו ענה ואמר בהצביעו על ר' יצחק דוב הנ"ל: "היינט איז (ה)ער ברדיטשובער רב!

ז. וישב כסליו תשכ"ח. שמעתי מר' לוי יצחק, שר' יודיל כשבא לרביז"ל פעם ראשונה שהה ששה שבועות, וכל יום הי' נכנס לרבינו. בגמר זמן הנ"ל בא אליו אחד ואמר לו: מה זה שאתה נכנס כל כך הרבה לרבנו הלא אתה מטריד אותו בזה. ואמר לו שרבנו אינו יכול לסבול זה שתכנס אצלו כ"כ הרבה. (וזה הי' הבע"ד בעצמו). ובגלל זה הפסיק להכנס אצלו, ושלושה ימים לא נכנס. אח"כ התגבר ובא לפניו, מיד אמר לו רביז"ל כשרוצים להתקרב לאמת אזי השקר מתגבר, וכשמתגברים עליו נעשה מ'שקר' - 'קשר'; "ווסטו שוין זיין מקושר צוא מיר וויא לאנג דוא וועסט לעבין" (כבר תהי' מקושר אלי כל ימי חייך). ור' יודיל ז"ל הי' מספר התקרבותו מידי שנה בשנה, וסיים: אפשר אצליכם זה כבר ישן אצלי הוא שפיגל נאיי! רבינו אמר לי שאהי' מקושר אליו כל ימי חיי! (ע"כ).

התקרבותו הי' בערך בשנת תקנ"ב שנה אחר הסתלקותו של הרה"ק ר' פנחס זצוק"ל מקוריץ, והי' מתלמדיו ולאחר הסתלקות רבו זה התחיל בעצמו להנהיג בעיר דאשיב, ומתלמידיו היו הרה"ק ר' שמואל אייזיק ור' דוב מטשהרין ושאר אנשי דאשיב, וע"י ר' דוב הייתה הסיבה שנתקרבו ר' יודיל לרבינו ז"ל ועל ידו נתקרבו כל תלמידיו ואנשיו.

ח. א' ויגש נר חמישי [דחנוכה] הילולא של ר"א בר"נ זצ"ל. שמעתי מר' לוי יצחק, שר' שמואל אייזיק הי' מתפלל תפלת מנחה של ערב שבת קודש ערך ארבע שעות. (וראה שבחי בעש"ט תפלת המנחה זו של הבעש"ט ז"ל בענין תיקון הנשמות, וידוע שר' שמואל אייזיק הי' עוסק בזה ורבינו מסר לו ענין זה) גם שמעתי שהיו אומרים שרק להכנס למדווידיווקא זה כבר פדיון, ולר"י ז"ל מסר רביז"ל ענין הפדיונות.

ט. שמעתי שרביז"ל אחז פעם מצה בלתי שמורה ואמר: "זה עם שמירת הברית זה מצה שמורה!"

י. שמעתי שבליל שבועות מיד לאחר שנפטרה אשת אדמו"ר ז"ל אמר אדמו"ר ז"ל: "אייך וואלט גיהייסן שוין רעדין א שידוך" [=תיכף הייתי מצוה לדבר שידוך (עבורו)].

י"א. אור ליום ה' בשבת שמות ט"ז טבת תשכ"ז. שמעתי מר' אליהו חיים נ"י, שאמר ר' נחמן הרב מטשהרין על הגמ': "זקנים שבדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה". היינו שהזקנים שבדור ראו כמה גדלה מדרגת יהושע שזכה לפני לבנה, שגם היא מדרגה גבוהה מאד מאד, והכל לא זכה אלא ע"י שסידר ספסלים וכו'. וע"ז אמרו 'אוי לאותה בושה' - שאנו התבישנו להוריד את כבודנו ולשמש כמו יהושע, וע"כ לא זכה אלא הוא. ואמר הרב ר"נ מטשהרין דבר זה לענין תלמידי מוהרנ"ת ז"ל; שר' נחמן מטולטשין זכה יותר מכולם על שהי' משמש לפני מוהרנ"ת ז"ל.

גם היום הוא יארצייט של ר' הירשל מטעפליק ז"ל ושוחח ממנו [ר' אלי' חיים] וסיפר, שהי' בעל תשובה ואח"כ נעשה חתנו של ר' אברהם כוכב לב סופר נכד מוהרנ"ת וכו'. וכשנפטר והלכו לטובלו במקוה הי' קשה מאד, כי בימי טבת כבר נקפאים המימות, והיו צריכים לשבר את הקרח ואח"כ לטובלו, ולקחו ר' יע[נ]קל ז'יטמיר ז"ל על כתפו ושבר את הקרח וטבל יחד איתו.. ואח"כ שאלו ר' אלי' חיים שיחי': "איך סיכנת את חייך? ומה ראית על ככה?" - כי עובדא כזאת היא ממש סכנה. וע"ז ענה ר' יע[נ]קל: "הלא אתה יודע מי הי' ר' הירשל!" כלומר הלא ידעתו את גדולתו ז"ל.

גם אור ליום הנ"ל שמעתי מר' צבי ארי' ליפעל נ"י, שר' וועלויל מטעפליק ז"ל אמר פעם על כמה עובדים שבעירו, ואמר עליהם בדרך ביטול: "כשמלבנים על האש שני חתיכות ברזל, אזי אע"פ שאחת חלודה ואחת חדשה אעפ"כ אין מכירים שום חילוק כי שניהם בוערים. אולם כשמוציאים אותם מן האש והם מתקררים אזי רואים את ההבדל" כן הוא עיקר ואמיתת היגיעה וההבחנה אפשר לראות בימי ירידה.

גם דיבר מר' יחזקאל העשיל [קארשינסקי, היה מחותנו של הרב מטשערין] ז"ל שאתמול יום ד' הי' היארצייט שלו, והוא עוד הכירו וזוכר; שכשנעשה בן שמונים שנה עשה סעודה באומן, וסיפר, שמיד אחר חתונתו הי' רוצה לנסוע לאומן ואמו התנגדה לזה והוא ברח בלי רשותה. ורדפה אחריו והכתה אותו במקל. וסיפר, שכמספר המכות שקיבל אז כן כמספר הזה זכה להיות ראשי שנים באומן..

י"ב. אור ליום ב' בשבת וארא כ' לחדש טבת תשכ"ז. שמעתי מר' אליהו חיים רוזין נ"י בענין ישוב ארץ ישראל, ששמע מר' אברהם בר"נ ז"ל שסיפר, בעת שקמו עליו מתנגדים מגדולי אנ"ש וכו' בענין זה, וסיפר שהי' בעת ההיא על ציון מוהרנ"ת ז"ל בברסלב ובכה הרבה מאד שיאיר השי"ת עניו בענין זה. 'וגילו לו' (- כך אמר בלשון זה) את הפסוק "ודור רביעי ישובו הנה" כלומר שלשה דורות, היינו; דור רביז"ל ודור מוהרנ"ת ז"ל ודור אביו הרר"נ ז"ל היו צריכים להיות קרוב להציון הק', אולם בדור רביעי צריך לשוב הנה היינו לארץ ישראל. וסיים להם בבקשה שלא יגלו זאת כדי שלא להרבות מחלוקת ח"ו.

הטעם שהתנגדו לו הי', משום שחששו שמא יזניחו את הציון הק'. והוא ז"ל אמר פעם להרב הצדיק ר' מיכל ז"ל מטולטשין נכד מוהרנ"ת. בעת שהתווכחו בענין זה: "זאלין שונאי ציון אזוי לעבין אוייב איירע אייניקלאך וועלין פארין אויף ראש השנה קיין אומן על ציונו הק'" [(=שונאנו יחיו אם נכדיך יסעו על ר"ה לאומן על ציונו הק')]. והוא ז"ל לא נח ולא שקט ועורר את כל מי ששמע לדבריו לקום ולנסוע לארץ ישראל יהי' מה שיהי', ולבלי להסתכל על שום דבר.

י"ג. אור ליום ה' בשבת וארא כג' לחדש טבת תשכ"ז. שמעתי מר' אליהו חיים נ"י, שפעם ישב ר' אלתר טעפליקער בעת שאמר גיסו ר' אברהם בר"נ תורה (כ"א ס"ז), ושם מדבר מהמפורסמים ש"ש [של שקר] ומדמה אותם לכלבים עזי נפש וכו'. וסיפר ר' אברהם בר"נ הנ"ל, שפעם אחת בעת שאמר מוהרנ"ת ז"ל תורה זאת לפני הקהל וכשהגיע לדברים אלו הנ"ל התחיל לצעוק בקולי קולות: "כלב ארויס! כלב ארויס!" [(=כלב החוצה!)] כמה וכמה פעמים. כי הי' ירא מאד שמא תדבק בו הבחי' הנ"ל של המפורסמים ש"ש. ור' אלתר הנ"ל שמע דברים אלו בעת סעודה שלישית מפי גיסו, והמתין למוצאי שבת ומיד אחר הבדלה נטל קולמוס ורשם את הסיפור. נראה כי ר' אלתר בעצמו הי' אומר תורה בטעפליק לפני הקהל וע"כ הי' נצרך לו סיפור זה, שממנו אתה למד עד היכן הדברים מגיעים.

גם סיפר מענין הריגתו של ר' אלתר הנ"ל על קידוש השם בידי כנופיות המרצחים של פטלו' ימח שמו. הוא נ' ביום ו' עש"ק בעירו טעפליק בביתו, ורק ביום ב' כעבור הסכנה מצאוהו בביתו כאילו אך לפני שעה קלה נ' הי"ד במהרה בימינו. יבלח"ט ר' נתן בר"נ שטהרנארץ נ"י הי' אז בביתו, וכשקרבו הרוצחים לביתו צוה עליו שימהר ויעלה על הבוידים ויתחבא, והוא כנראה שמחמת זקנותו לא הי' יכול לעלות ונשאר בביתו.

י"ד. אור ליום ד' בשבת בא ער"ח שבט תשכ"ז. בקשר להתו' כ"ח, שמעתי מר' אליהו חיים נ"י שר' נפתלי ז"ל חברו של מוהרנ"ת ז"ל הי' נוהג לכבד את כ"א שנכנס לביתו במעט י"ש ומזונות ואח"כ הי' מספר איזה סיפור מרביז"ל. ושמע מפי אנ"ש שסיפרו שהכוסית היתה קטנה מאד וגם את זה לא מילא; כדי לקיים מה שאמר רביז"ל כי מעט השתיה לפי הצורך הוא טובה להרחיב דעתו ול"דקדק" שלא לשתות יותר מיכלתו.

ט"ו. אור ליום ב' בשבת בשלח ה' לחדש שבט תשכ"ז. שמעתי מר' אלי' חיים נ"י שפעם סיפרו לפני מוהרנ"ת ז"ל שנעשה נוהג חדש בשידוכים שהחתן מתראה עם הכלה לפני השידוך, (כי קודם לא נהגו כך רק הורי החתן ראו את הכלה והורי הכלה ראו את החתן ואח"כ נפרצו גדרי הצניעות ר"ל), ענה ואמר עכשיו יש להודות להשי"ת על שנשבע שלא יביא עוד מבול. עד כדי כך ראה מוהרנ"ת ז"ל מה רבה הרעה הזאת של המנהגים הפרוצים מה נאמר בימינו שרבה הפרוץ על העומד, השי"ת יצילנו.

ט"ז. אור ליום ב' בשבת בשלח ה' שבט תשכ"ז. שמעתי מר' אלי' חיים נ"י שר' משה ברסלבר ז"ל הי' אומר גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה – "שמועסין וועגין תורה איז גרעסר וויא לערנן!"

שם משפחתו של ר' משה ברסלבר ז"ל הי' ליוברסקי

י"ז. שמעתי מפי אנ"ש שיחי', שסיפר ר"א כוכב לב ז"ל שעודנו זוכר את אבי זקינו הר"ר צבי ארי' [בן ר' אהרן הרב מברסלב] ז"ל כשהי' ילד בן ארבע, ואבי זקינו הנ"ל הי' לוקחו בזרעותיו וילן אתו במטה אחת.

י"ח. אור ליום ו' פרשת וארא ער"ח שבט תשכ"ג. שמעתי מר' הירש לייב ליפל שליט"א שראה על הבוידים של ביהכ"נ באומן הכתבים של ר' שמואל אייזיק ז"ל, וכולו הי' מראות וחזיונות, וראה שם שהי' לו גילוי אליהו ז"ל, ואמר לו: "שמואל אייזיק בני" עכ"ל.

י"ט. מוהרנ"ת זצ"ל ז"ע אמר: "הראשית חכמה כבר כמה מאות שנים בגן עדן ועודנו עושה יהודים! - דער ראשית חכמה איז שוין אטליכע הונדערט יאר אין גן עדן און הער מאכט נאך אלץ יודן!"

כ'. מוהרנ"ת ז"ל אמר: "אז אפילו די קליידער פון אסלדאט שאט צוא יודישקייט!!" - שאפי' בגדי איש צבא מזיק ח"ו ליהדות.

המשך יבא בעז"ה

מוהרנ"ת ז"ל אמר: "אז אפילו די קליידער פון אסלדאט שאט צוא יודישקייט!!" - שאפי' בגדי איש צבא מזיק ח"ו ליהדות.

"העולם יתמהו על האהבה שביניכם"

סיפור הסתלקות רבינו האלוקי האר"י זיע"א

שמואל דוד שטרנפלד

רבינו האר"י הק' נסתלק לבית עולמו ביום ה' באב לשנת של"ב בעיה"ק צפת תובב"א ע"י הפירוד שנעשה שם בין החברים כמובא בספר שבחי האר"י (הודפס לראשונה בשנת תקנ"א ע"י אחד מתלמידי מהרח"ו) וז"ל:

"אח"כ עשה האר"י הסגר אחד לאלו העשרה חברים (מפני המגיפה שחייב אדם מפני המשחית וכמ"ש ז"ל ע"פ לך עמי בא בחדריך וכו' ויש מן החדרים שהיו סוגרים החלונות משום שנאמר כי עלה מות בחלונינו וכו' ואפילו הכי לא הועיל מפני המחלוקת שעשו החברים וגבר הקטרוג ונלקח ארון האלוקים האר"י ז"ל במגיפה שנת השל"ב ה' לחודש אב כמ"ש בשבחי מהרח"ו וחמשה תלמידים עמו [הערה]) ותקן חדרים לנשים והטף בפני עצמו באותה החצר של ההסגר עצמו לסוף חמשה חודשים נפלה קטטה אחת בין הנשים בערב שבת והנשים הגידו לבעליהם ונמשך עד אשר גם החברים נתקוטטו והרב ע"ה תמיד היה מזהיר אותם על האחוה והאהבה שיהיה ביניהם תמיד שלום אהבה ואחוה ובאותו היום עברו על דבריו בעונות ולעת ערב יצא עם החברים לקבל השבת וחזר לביהכנ"ס סר וזעף וישב כל זמן התפילה באנינות, ומהרח"ו כשראה אותו באותו סגנון נבהל מאוד כי לא כן היה מנהגו לעשות כן לאחר שסיימו הקהל התפילה הלך ר' חיים אצלו ואמר לו רבינו למה ראיתיך כל זמן התפילה באנינות ובמר נפש א"ל האר"י ע"ה מפני שראיתי בקבלת השבת ס"מ ואמר זה הפסוק "גם אתם גם מלככם תספו" מכאן נראה שכבר נחתם גזר דין בעו"ה ולא נחתם אלא בעבור קטטה שנעשה היום בין החברים שכל זמן שהיה שלום ביניהם לא היה לו כניסה לקטרג וכן היה בעו"ה באותו זמן נתבקש בישיבה של מעלה מו"ר עט"ר ז"ל וגם חמשה חברים עמו וחיי למר שבקן... עכ"ל"

ובאמת הזמן גרמא להתעורר בענין האחדות בבין המצרים דייקא אשר עם ישראל מתאבל על חורבן בית הבחירה שנחרב עבור שנאת חנם כידוע וביחוד ביומא דהילולא דרבינו האר"י החי זיע"א החל בימים אלו אולי ג"כ לרמז על ענין זה שנסתלק ע"י המחלוקת דייקא בימי התיקון על ענין זה [ואף אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום נסתלק בזמן זה לרמז על זה].

ומי אם לא אנ"ן אשר בחביבותא תליא מילתא וזכינו להיקרות על שמו של רביה"ק רוח אפינו משיח ה' צריכים ביותר להתחזק בנקודה יסודית זו להאיר כל אחד בחבירו נקודה השייכת ללבו בעת הזאת ולהרבות ב'איחוד' נפלא כדי להמשיך עלינו אורו של צדיק אשר אמר "רק החזיקו עצמכם ביחד אז תזכו להמשיך אותי".

"האם אין מה להוסיף בענין האחדות בין חברי החבורות עצמם? ומה אם שאר האברכים הפונים זה לכה וזה לכה? וכי בעלמא דאתי כשנרצה ליכנס להיכל מוהר"ן לא ידרוש רבינו מאתנו היכן שאר אנשי? ומה עם האויר הנח והזך בין כלל אנ"ש, האם לא מוטל עלינו להוסיף עוד בזה?"

וב"ה אשר זוכים אנו להתקבץ יחד בחבורות האברכים אם לשיחת חברים אם לשמוע דבר ה' מפי ראשי החבורות אשר ודאי אין ערוך לזה אבל בואו ונחשוב חשבונו של עולם האם אין מה להוסיף בענין האחדות בין חברי החבורות עצמם? ומה אם שאר האברכים הפונים זה לכה וזה לכה? וכי בעלמא דאתי כשנרצה ליכנס להיכל מוהר"ן לא ידרוש רבינו מאתנו היכן שאר אנשי? ומה עם האויר הנח והזך בין כלל אנ"ש, האם לא מוטל עלינו להוסיף עוד בזה, ובוודאי שצריך להתפלל על זה.

ובלקו"ה (הלכות ריבית ה"ה אות א' ח') מאריך מוהרנ"ת על ענין זה "אם היו כל בני אדם מתנהגים כך לכלול הכל באחד בודאי היה הכל באהבה ושלום ואחדות והיה כל העולם מתתקן בתכלית התיקון כי זה יקר מן הכל כמו שאמרו רז"ל 'ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה' כי באמת אע"פ שדעת כל אדם משונה מחבירו אעפ"כ צריך כל אדם לאהוב את חבירו כנפשו.

הבה נחושה ונחזק איש את רעהו לבא ולהתכנס יחד להכלל בין אנשי הצדיק אם בתפילה בביהכנ"ס הנקרא על שמו אם בחבורות האברכים אם בכינוסים וכדו' הנערכים מדי פעם אם בכל אופן שהוא העיקר להיות אצל הצדיק!

ובשכר זה נזכה לאור באור החיים חיים אמתיים להכלל בהאי זקן דקדושה עתיק יומין לחדש נעורנו עד ביאת ינון במהרה דידן אמן 'נצח' סלה ועד.

מהנעשה בחבורות האברכים

שנה ל'איחוד האברכים הצעירים'

כבר חלפה ועברה שנה שלימה מאז חל המהפך.
שנה של התאחדות.
שנה שניתוספו הרבה ספסלים לחבורות האברכים.
שנה של היתוספות אהבה ואחוה בין אנשי הצדיק.
ומה שכל אחד הוסיף בשנה זו, כפום דמשער בליביה...
מילוי הצורך לאיחוד המבורך מורגש היטב בכל לב ולב, הפנים החדשות שנראו בכל סעודת ראש חודש ובכל התכנסות שהיא, מילא כל פעם מחדש את הלב ברגשות מעורבים; מצד אחד ברגשי אשמה: "איפה היינו עד היום?! היכן היו כל אלו האברכים עד היום הזה?! ומצד שני: בשמחה גדולה על הזכות שנפלה בחלקנו, על האחדות המופלאה השורר בין האברכים מירושלים ועד ברכפלד...
על הרצונות, הכיסופים וההשתוקקות המתגלה כל פעם מחדש בכל עת מצא...
על האויר הנח והזך הנושב וממלא את האברכים בהתחדשות והתרעננות בעבודתו יתברך..
על ההתעוררות וההתחזקות בקיום עצות רביה"ק.

*

בחודש תמוז אשתקד - ימי האבלות על חורבן הבית שנחרב בעוון שנאת חינם - נתעוררו כמה אברכים לתקן את הענין בשורשו, לפעול ולהפעיל בענין האחדות, שהרי "ראוי לעולם שיתמהו על האהבה שביניכם".
והתוצאות לא איחורו לבא:
ביום ה' מנחם אב יומא דהילולא של רבינו האריה"ק, יצא לאור עולם ברוב חסדיו ית', גליון מיוחד במינו בשמו יקבנו "גליון שיחת חברים – מימי הנחל". שהאברכים ראו בו במה של כבוד להאיר את נקודות לבם להחברים היקרים, לחזק ולהתחזק, לעורר ולהתעורר בכלל ענייני רביז"ל.
האברכים נענו בחום לכל קריאה של חיבה להתאחד תחת דגלו של רביה"ק, התעוררו מחדש להתאחד בכל ראש חודש וביומא דפגרא לשמוע דיבורים ממשפיעי אנ"ש וגם מהחברים היקרים שיחיו. ואך טבעי היה כשהתאחדו האברכים ב"שבת התאחדות והתעלות" שהתקיימה בפרשת תולדות ש.ז. בישוב אור יהודה.
השבת שלא ישכח מלבות האברכים עד עצם היום הזה...
גם הגליון צברה תאוצה - מגליון קטן של רק 4 עמודים התרחב והלך עד הגליון הנוכחי שכבר מגיע ל24 עמודים(!) מלאים וגדושים במאמרים וחידושים אשר יצאו מתחת ידי החברים. לצד שיחות, גנוזות, תולדות ומאמרים מיוחדים ומגוונים. **וכאן המקום להודות לכל האברכים היקרים שלקחו את זמנם ומשכו בעט סופר להעלות עלי גליון את נקודותיהם, ואנו מכריזים בבירור "שלנו ושלהם – שלכם הוא".** ואנו קוראים לכל האברכים: "אל תמנעו טוב מחבריכם! קחו עט ונייר וכתבו ככל העולה על לבכם – התחזקות, התעוררות, פנינים, באורים, חידושים ודרושים ואנו נעלהו על הגליון בעז"ה למען יתחזקו בו רבים!"

המהפך כבר כאן

יהיו מי שיאמרו: "וכי זה רצון רבינו? וכי זה רצה רבינו מאיתנו – 'גליונות' 'כינוסים' מה יוצא מכל זה? היכן העבודות של אנ"ש בדורות עברו?! היכן השעות התבודדו ביערות ובשדות?!
התשובה לזה אחת היא:
אכן כי כן, אם זוהי מטרתנו לא ידענו נפשנו.
אולם בשעה 8:40 בבוקרו של יום שלישי פרשת מטות מסעי נתגלה הכל.
כשנסתיימה התפילה המרוממת בקול בכח ובכונה בהיכל בית מדרשנו הגדול במא"ש, אז ראינו בעינינו תכלית פעולתינו..
אם רק לזאת קמה כל האיחוד דיינו!
רק כדי לראות שיש עוד אברכים הכוספים לקיים רצון צדיק אשר אמר "גאר מיין זאך איז תפילה" והיה זה שכרנו!
המבוגרים מבין המתפללים שפשפו עיניהם בתימהון, האמנם?! יש מי שמכיר עוד מושג כזה תפילה בכח ליישמו להלכה ולמעשה?!
אחד מהזקנים מהמתפללים הקבועים התבטא בערגה: **"כבר 30 שנה לא היה תפילה כזו...!"**
עוד הימים שקודם לכן עברו על האברכים בהתרגשות מרובה.
היטב נרגש באויר שמשהו עומד לקרות כאן..
'אבן מקיר תזעק' על החיוב והזכות להתפלל יחד עם אנשי הצדיק, ועל גודל מעלת התפילה, מתוך ספרי רביז"ל ותלמידיו.
והתפילה עצמה - עין לא ראתה...
היכל ביהמ"ד רעשה כמרקחה עת נשמעו קולות התפילה בחיות עצומה ובהתרוממות מרובה.
ההתבטאות המידית של האברכים בגמר התפילה היתה: "מתי תהיה עוד פעם תפילה כזו?!"
לאחר מכן התיישבו האברכים ליד שולחנות, עם מטעמת כל שהוא ולגימה המקרבת. והרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א דיבר כמה דקות בגודל מעלת התפילה בביהכ"נ הנקרא ע"ש הצדיק, ושעי"ז נזכה במהרה לנחמת ציון וירושלים אמן.

"תפילה בכח"

ליל היארצייט של ר' לוי יצחק בנדר ז"ל

באמת הכל התחיל בלילה זו.
בליל חמישי אור לכ"ב תמוז, התאספו יותר ממאה אברכים צעירים יחד עם האברכים המבוגרים מהחבורה הקבועה של יום רביעי, ליד שולחנות ערוכים מלאים בכל טוב ועל פני האברכים מתגלים סימני תעלומה: מודעות גדולות "היו נכונים ליום שלישי..." זעק מכל עבר, מה פשרה של מודעות אלו??
לאחר דיבורים נלהבים של הר"ר מאיר קרליבך בגודל מעלת התפילה מתובל בסיפורים על בעל ההילולא, פתח הר"ר נתן מיימון בדברים חוצבים להבות, בהביאו את מאמר חז"ל **"מעוות לא יוכל לתקון - זה שנמנו חברו לדבר מצוה והוא לא נמנה עימהם"** והאריך בגודל המסירות נפש של אנ"ש לבא ולהתפלל בביהכ"נ של אנ"ש. החרה החזיק אחריו חברנו היקר ר' שמואל דוד שטרנפלד לפשר את התעלומה, בהודיעו על התפילה בכח שתתקיים ביום שלישי כאמור.
ובכן אברכים יקרים עורו נא! התעוררו נא! התיצבו הכן לכל קריאה לקיים רצון צדיק, להתפלל בכח! התלכדו אל תחת דגלו של רביה"ק לקיים את כל אשר יאמר בתמימות
"רק אתם החזיקו עצמכם יחד אז תהיו אנשים כשרים!"
וע"י שנגאל את התפילה מגלותה נזכה שיפול כל הדאקטריי ועמך בית ישראל לא יצטרכו לשום רפואות (תורה א' תנינא). אמן ואמן.

מורשה להנחיל

מהנעשה בין כותלי "מורשת הנחל"

ישיבת ערב - מכינה לישיבה

אם רצית להבין סודה של "לחבר יום ולילה בתורה ותפילה"?
אם רצית לדעת טעמה המתוק של סיום ספרי רביה"ק בזה אחר זה?
אם ברצונך לטעום טעם אור הגנוז להבין עמקי נתיבות בעצות רביה"ק?
הרי אתה מכובד לסור ולירד אל המרתף הקר השוכן תחת שכונת 'בתי נייטין' הותיקה השוכנת כבוד בין שכונת מאה שערים לבתי אונגרין המעטירה, בנטות צללי ערב סמוך ונראה לשקיעת החמה ולא תתשבע עיניך מראות ואזניך משמוע...

*

שם למטה במקלט דומה העת כאור בוקר, בחורי החמד תלמידי **"ישיבת ערב - מכינה לישיבה" שע"י "מורשת הנחל"** היושבים והוגים על תורתם - הלא הוא ספרי רביה"ק ותלמידיו אינם מבחינים כלל בכניסתך, זה עסוק בהתמדה על סעיפי 'ספר המדות' והשני משתפך נפשו באמירת 'ליקוטי תפילות' ומן הצד בוקע ועולה קול ערב של בחור צורב היושב ושונה בהלכות תפילין.

השקעתו של המגיד שיעור המסור הר"ר בנימין פראנק ניכר היטב על כל צעד, ר' בנימין אשר כבר פקיע שמיה בדרכו המיוחדת להנחיל את אור רביה"ק ועצותיו לצעירי הצאן, מנווט את ספינתם של בחורי החמד במים הסוערים של הזמן והתקופה כרב חובל מיומן במלאכתו.

לימוד ספרי רביה"ק כאמור הלא יוזמה ברוכה ומיוחדת פרי יצירתו, המלווה בעידוד מיוחד עם עשיית סיומים לכל בחור עת סיימו הספר אשר למד. גם מודבקים לאורך כל הקירות פתקאות ע"ג פתקאות - עליהם נחרטים באותיות זהב "מזל טוב לחברינו תלמידנו היקר ... לרגל סיום ספר 'כוכבי אור'" וכדומה.

אחרי כחצי שעה של לימוד בספרי רבינו, בו זוכים הבחורים הצעירים לסיים הרבה ספרים ולקנות להם ארחות חיים ונתיבות יושר בדרכי רביה"ק, לומדים הם 'הלכות תפילין' הנחוצים לכל בחור בגילם הלא היא שנת ה'בר מצוה', והמגי"ש בשפתו המיוחד מבאר ומפרש כל חמירא בפרוטרוט ובהרחבה יתירה, למען ידעו את המעשה אשר יעשון, בהתעטרם כל יום בעיטורא דמלכא.

*

חודש תמוז האי שתא.
אצל הבחורים ניכרת המולה, על פניהם נסוכה דוק של התרגשות ומתיחות.
מה הסיבה לכך הרי זה מובן מאליו.
הן המה עומדים לקראת המבחן הגדול בו יבחנו על כל הלכות תפילין אשר למדו במשך השנה, אצל רב ומו"ץ שליט"א שיבחן ויבקר את ידיעותיהם בהלכות נחוצות אלו.

המבחן אצל הגר"מ דייטש שליט"א

שם למטה במקלט דומה כאילו הזמן עמד מלכת. הבחורים יושבים ודפי סיכומים בידם, יושבים ומשננים חזור ושנן שלא יכשלו במבחן, המגי"ש נעמד מדי פעם ומוסר שיעור מסכם בסעיפים קשים ומסובכים. הבחורים שואלים והוא עונה להם במאור פנים תשובתו המשמחת מבאר הכל כשמלה ברורה.

היום הגדול הגיע.
הבחורים מלאים ברגשות מעורבים; להיכנס לתוך היכל הרב שליט"א לשבת איתו בחדר אחד - לב מי לא ירא מהדרת כבודו. הבחורים מדברים בינם לבי עצמם מנסים לחטוף ולשנן עוד הלכה ועוד הלכה שלא יכשלו בלשונם ולא ינקשו בתשובתם.

הרה"ג ר' מתתיהו דייטש שליט"א רב ומו"ץ דשכונת 'רמת שלמה' פותח את דלת חדרו במאור פנים ובחביבות יתירה, הן רגיל הוא במחזה מכגון זה, אבל כל שנה נפעם מחדש מרוחב ידיעותיהם המקיפות של התלמידים החשובים.

בסיום המבחן ניכר על פני התרגשות יתירה, הבחורים היקרים מסבים לו קורת רוח מרובה כל פעם מחדש בכל תשובה שנענתה בבירור ובדיוק מוציא שריקת התפעלות וממלא אותו בשמחה עצומה. "ניכרת היטב העמל והיגיעה אשר מכניס בהם המגי"ש החשוב" – חוזר ומשנן לכל סובביו.

גם במעמד "חלוקת התעודות" אינו מפסיק מלהלל ולשבח את הכוחות המיוחדים אותו משקיעים ההנהלה החשובה יחד עם המגי"ש החשובים שיחיו. הניכרת היטב על כל צעד, הדרך ארץ הנסוכה על פניהם, היראת והכבוד ומידותיהם התרומיות מפליא את כל רואיהם, "רואים במוחש את כחו של אותו זקן" – חוזר ומדגיש, ה"ה רביה"ק הנעמ"ח זי"ע.

*

ובל נשכח את הכוחות המיוחדים אותו משקיע המגי"ש המסור בכל ערב ובפרט בליל שישי, בשיעוריו המופלאים בדרכי ועצות רביה"ק להנחיל אותם לבחורי החמד לעובדא ולמעשה.

מידי פעם אף יוצאים והולכים אל עבר ציונו של 'שמעון הצדיק' לשפוך שיח לפני רבון העולמים על הצלחתם ברוחניות ובגשמיות ולישועת כל עם ישראל.

כמו כן מתקיימת שבתות מיוחדות של התאחדות והתעלות שם מלמד אותם הניגונים המסורים מדור דור, וממלא אותם במטענים רוחניים אשר נשאר קנינם של הבחורים לנצח המה יעידון יגידון כולם כאחד: "שיעוריו המופלאים של ר' בנימין והשבתות המיוחדות בודאי לא יפוג טעמו ולא ינוס ליחו עד זקנה ושיבה!"

כה יתן ה' וכה יוסיף חיל וכח לעבודתו יתברך, למען יוכל לקיים ביתר שאת ועוז צוואתו של הזקן: "אייער עיקר עבודה זאל זיין אנטרינקען ביימער!" – עיקר עבודתכם תהיה להשקות אילנות.

מעט האברכים

רחשי לב למלואת שנה לאיחוד האברכים ולהוצאת הגליון

ברוך שהחיינו לזמן הזה! שזכינו בזה שנה תמימה מלאה בפעולות ברוכות של אחדות להגדיל ולהאיר שם הצדיק ותורתו בין אנ"ש, אם זה ב"עלון" המהודר מלא תוכן וכו', וכן גם הסעודות ר"ח כינוסים וכדו' שזכינו לשבת יחדיו שזה אחד הגורמים הגדולים ל"אחדות שבין אנ"ש", וגם לשמוע דיבורים חמים מפי משפיעי אנ"ש, תלמידים המוסרים את אור הצדיק שקיבלו מדור דעה (עיין כל זה ב"סקירה") וצריך לראות להגדיל ולהרבות פעולות נרחבות הנ"ל ולחזק ידי העסקנים העוסקים המשמשים להצדיק בבחינת יהושע מסדר הספסלים, אשריכם! אשריכם! חיזקו ואימצו.

אך אעפ"כ הבה נבדוק ונחפש יחד, כמה ומה רצון צדיק באמת **האם הרבי רצה להקים בעולם עוד חסידות מפלגה ביטאון וכדו'? הרי רבינו הק' רצה להכניס בנו אמת, הוא רצה להציל אותנו מכל מיני חן של שקר של הבלי העוה"ז, הוא אשר הבטיח שהעולם כבר לא יטעה אותנו,** הוא זה שאמר לתלמידו הנאמן מוהרנ"ת: האמת הוא שתהיה רב כרצון חמיך הר"ר דוד צבי הגדול, אך אם אמת לאמיתה אתה מבקש כאן מקומך! וזה מה שרבינו רצה להביאנו שנצא לגמרי מכל תאוות והבלי העוה"ז, אם כן מה אנו כ"כ מתפארים בציון שנה לעלון ולאיחוד, זה הרצון של הרבי? זה ברסלב? או לפחות "גם" זה ברסלב? היכן ראינו זאת? התירוץ הוא אחד תלוי איך מסתכלים על זה אם זה מטרה בפני עצמה, זה באמת פסול ולא זה ברסלב. אך אם זה אמצעי לאיזה מטרה, זהו חלק מהפצת אור הצדיק וזה גורם לכך ש-150 אברכים צעירים כ"י יכנסו ביחד תחת צילו של אותו אילן גדול, אם כך, הכל היה שווה, וכמו שידוע השיחה של מוהרנ"ת על "הזילבערנע לייכטער".

אבל תמיד תמיד נזכור את המטרה, **רצונינו להתקרב לרבינו! רצונינו להיות אפויים בלב רבינו! רצונינו לקיים באמת עצותיו הקדושים! רצונינו ללכת בדרכיו הק' וללמוד ספריו באמת ובתמים!** אבל הבע"ד כל כך מתגבר עלינו ואינו מניחנו לעשות את כל זה, ולכן יש את כח הרבים דהיינו שמתקשרים לאנשי הצדיק, אם זה בחבורות השבועיות, אם זה בכינוסים החודשים, אם זה בביהמ"ד של הצדיק ששם מתראים אחד עם השני, ואחד מעורר את חבירו, ותחת "לגימה מקרבת" מנסים ביחד כל מיני עצות איך ללחום מלחמת ה' ואיך להתגבר נגד הבע"ד וחילותיו ואיך להתחזק לעמוד על מקומינו בעקשנות, וביחד מחדדים עצותיו של הרבי איך לקיימם לעובדא למעשה. וגם ה"עלון הנפלא" זה אותו מטרה כי הרי כל אחד יש לו נקודה שאין בחברו, והענין הזה הוא אחד היסודות אצל הרבי, ולכן יש "במה" ששם אפשר לכל אחד להוציא נקודתו הוא, ולעורר ולחזק את כולנו, וכשמו כן הוא גליון "שיחת חברים" פשוטו כמשמעו, שיחת חבירים, שיחת רעים, שיחת אהובים, שיחת חיילים בצבא ה', הלוחמים בחירוף נפש בסטרא אחרא וכת דיליה, ובאמת יש בענין זה להרחיב עוד ועוד וקצר המצע מלהשתרע, אבל זה הנקודה בקצרה, **האיחוד קם כדי לעשות חיילים לדבר רבינו ולקיים בזאת צוואת רבינו "רק אתם תחזיקו עצמכם ביחד 'אז' תהיו אנשים כשרים" אמן ואמן. חיזקו ואמצו!**

אחד מבני החבורה

עש"ק לסדר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל פעיה"ק ת"ו

לכבוד מערכת העלון החשוב "מימי הנחל" הע"י

שלום וברכה!

נהניתי מאד שלאחרונה אתם זוכים להכניס בין אנ"ש את ענין לימוד "תורה הזמנית" באופן קבוע, אשר כידוע שעיקר ההתקרבות אל הצדיק תלוי בהרגשת דעתו הק' וזהו ע"י הלימוד בספרו הק' ליקו"מ וכו'.

ואמרתי לרמז ענין זה במאמר חז"ל עה"פ – מה ה"א שואל מעמך - אל תקרי מה אלא מאה. ומבואר בליקו"מ (תורה ד', ט') שהצדיק ממשיך מאור אין סוף האחדות הרצון הפשוט דרך המ"ה שלו ונעשה ממה מאה וממשיך אור הזה לדעתו ולשכלו יעו"ש. ולפי"ז אפשר לומר מ"ה ר"ת מ'ימי ה'נחל ועי"ז שאתם מכניסים הלימוד בספרו הק' שהוא דעתו הק' נעשה ממה מאה ודו"ק.

ויש לרמז בפסוק פרשת השבוע –מה טובו אהליך וגו', מ"ה ר"ת מ'ימי ה'נחל, ור"ת מ"ה ט'ובו א'הליך י'עקב מ'שכנותיך בגימטריא מאה והיינו כנ"ל.

יעזור השי"ת שנזכה לקבל הדעת האמיתי דקדושה, כרצון רביז"ל זיע"א, ואסיים מכתבי בכל חותמי ברכה והצלחה, שתזכו להגדיל דעת הצדיק הנמ"ח זי"ע מתוך נחת ושמחה, ונזכה לביאת גוא"צ במהרה דידן מתוך רחמים וחסדים. אכי"ר.

כעתירת וברכת א.ש.ש. פעיה"ק ת"ו

מכתב התעוררות
שכתב אחד האברכים בעקבות התאונה הקשה

ער"ח מנחם אב תשע"ב

לחברי היקר המקורב לרביה"ק הנחל נובע מקור חכמה.

עבר עלינו שבוע קשה שבוע של המון צעקות תחינות ובקשות עבור חברנו היקרים שנפצעו בתאונה ובה ראינו איך שהתפילות של אנ"ש ושל כלל ישראל בקעו רקיעים והם בה בהכרה (עדיין צריכים תפילות שיתרפאו מהרה רפואה שלימה אך צריכים להודות על העבר ולבקש על העתיד)

אך ודאי שאל לנו להסתפק בתפילות ולהודות על תחילת החלמתם ודאי שהשי"ת רוצה מאתנו איזה דבר באחד הימים אמר לי אחד מאנ"ש דיבור אמיתי עד מאד: הסתכל כמה תפילות ובכיות על זה שהם בלי הכרה אבל כמה אנשים (ואני בתוכם) יש שחיים ונושמים ובריאים בגופם אבל באמת חיים בלי הכרה ממש בלי חיות במצוות בלי שמחה על התקרבותינו לצדיק בלי חיבור אמיתי להשי"ת – לצדיק – לתורה וכמה יש לנו לצעוק ולבכות ע"ז שאנו מסתובבים בעוה"ז וחסר לנו את ההכרה במציאות השי"ת הן בעשה טוב לשמוח בכל נקודה טובה לרוץ ולחטוף בשמחה ובששון כל מצוה ודבר טוב שאני יכול לעשות הן בסור מרע כמה קשה כל נסיון לעמוד בו כמה חסר הבהירות שאם הקב"ה אמר לא לעשות (או שאני יודע שאין זה רצונו) לא עושים ומה שאמר לעשות עושים בלי שום חכמות.

ובעיקר בהתקרבותנו לרבי כמה חסר השמחה העצומה שצריך להיות לנו כמו שמוהרנ"ת חוזר שוב ושוב במכתביו כמה חסר לנו ההכרה שהעצות של הרבי הם מתנה נפלאה מעין כמותם וצריכים לחוטפם בשתי ידים ושיהיה ברור לנו כמו שהיה ברור לאנ"ש בדורות הקודמים בקיום כל עצות רביז"ל כהתבודדות שהיה אצלם חוק ולא יעבור! עד שהיו כאלה שזה היה אצלם כהנחת תפילין, והתהתקבצות עם אנ"ש ובפרט על ראש השנה במקום גניזתו הק', וכן שאר העצות, (וזהו לגודל הכרתם ואמונתם בהירות ברביה"ק).

וכן בענין לימוד ספרי רבינו החיות שהיה לאנ"ש בדורות הקודמים וההתמדה הנפלאה וכמש"כ הרבה במכתבי ר"נ בר"י (בספרו 'נתיב צדיק') על הגן עדן שיש לו בלימוד ליקו"מ ובעיקר ליקו"ה וכמו שאמר מוהרנ"ת שזה הגן עדן של השי"ת, על ההרגשה שהיה לאנ"ש בליקו"ת שלא יכלו לחיות בלא הספר הקדוש הזה (ומסופר על כמה מאנ"ש שכתשובה על השאלה האיך הצליחו כ"כ עם ילדיהם? השיבו: שעל כל ילד אמרו את כל הליקו"ת!), על החיות שהיה להם ב ג' התפילות היומיות, על ההרגשה בחורבן ביהמ"ק והסתלקות אור הצדיק, ובעקבות זה השתדלו לקום כל לילה בחצות (ולפחות רצו והשתוקקו לזה) ולקונן על חורבן ביהמ"ק והעלמת אור הצדיק.

על החיות שהרגישו בכלליות בלהיות ברסלבער חסיד על הרצון לקיים ציווי רבינו שלא להיות עצים יבשים אלא לקרב עוד ועוד וגם המקורבים מכבר לדבר יותר שיחת חברים ללמוד בצוותא ספרי רבינו וכו' וכו' וכל זה נובע מהיותם בהכרה מליאה ברבינו הק' ואם אצלי חסר בהרגשים הללו זה אומר שאני בלי הכרה (אם למחצה לשליש ולרביע)

ויכול להיות שזה מה שהקב"ה רוצה לעורר אותנו שנחשוב היכן אנחנו בעולם.

וע"ז צריך הרבה לצעוק ולעורר, מדוע נרדמנו?! היכן נקודת משה הטמונה בכל אחד מאתנו? איפה השמחה שאמורה להתלוות לכל ברסלבער 23 שעות ביממה? איפה ההתמדה בספרי רבינו (עד שנקיים רצונו הק' להיות בקיאים בספרו בע"פ)? מתי נזכה ללכת עם התורות כרצון רבינו? מתי ארגיש שהשעה התבודדות זה המתנה של כל יום ובלא זה איני יכול לילך לישון? עד מתי אשב בחיבוק ידים מול התפרצות הסט"א בכל כוחה, הרי בידי להילחם; הן להתפלל על גאולת כלל ישראל בכלליות ובפרטיות הן להפיץ את דעת רביה"ק בעולם שזה הגאולה והוא נלחם עם הסט"א מלמעלה וע"י אנשיו מלמטה, וממילא לאן נעלמתי בשעה שנשמות ישראל מצפים לעזרתי? ובכלליות על כל קיום התורה והמצוות האם אני מחובר לזה או רק כמצות אנשים מלומדה?!

חברי היקר ראינו עין בעין כיצד התפילות פועלות ובודאי שאם נצעק על כל הנ"ל וודאי נחזור להכרה ונזכה להיות ברסלבער כראוי וממילא תבא הגאולה בכלליות ובפרטיות לפי שהכל תלוי בהתגלות אור הצדיק הן אריכות הגלות כמו שכתב מוהרנ"ת מצרנות ד' י"ג): "הכלל, שעקר התרחקות ישראל מאביהם שבשמים ועקר כלל כל הפגמים ואריכת הגלות הוא על - ידי הפגם שפוגמין בכבוד הצדיק האמת, שהוא בחינת הראש בית" הן הגאולה כמוש"כ מוהרנ"ת שם (סעיף ט') "כי עיקר החיות והתקוה והישועה והנחמה מכל הצרות בגשמיות ורוחניות הוא הצדיק האמת שהוא הראש בית" הן בכלליות כפי משתפך מוהרנ"ת בתפילתו על העלמת אור הצדיק שהוא "חיינו ואורך ימינו שורשי נפשינו ורוחינו ונשמתינו אורותינו גדולתינו קדושתינו, תקותינו תכליתנו, נחמותינו נשמתינו תורתינו תפילתנו..." ואם אנו לא נתקרב לרבינו מי יעשה זאת במקומינו.

על כן בימים אלו אשר כל רודפי י-ה השיגוה חובה עלינו להתחזק הן בתפילה על התגלות אור הצדיק הן בלימוד ספריו הקדושים הן בהפצת דעתו לרחוקים ולקרובים.

חזק ואמץ!

מאת חברך הדורש מצפה לישועתינו הפרטית והכללית במהרה אמן.

לקרוע שערי שמים

הננו פונים לכלל אנשי שלומינו דבכל אתר ואתר אנא! המשיכו להתפלל ולעורר רחמי שמים מרובים, על חברינו היקרים אחינו בשרינו שנפצעו קשה בתאונת דרכים ה"ה

שלמה יצחק בן גיטל ראכיל

אליהו בן דבורה

השי"ת ישלח להם מהרה רפואה שלימה מן השמים לכל איבריהם וגידיהם בתוך שאר חולי ישראל אמן

קופת אנ"ן

הודעות השובות

א. ברוך ה' שזכינו ושמונים אברכים הצטרפו לקופה לאור ההתחדשות שהיה בר"ח סיון ההעל"ט.

ב. הננו מודיעים בזאת ששני אברכים קבלו תמיכה מהקופה בחודש סיון בסך 800 ₪ ה"ה ר' שמואל נחמן גודלבסקי ור' זאב שווארץ הי"ו. ברכתינו שלוחה להם שירוו נחת מכל יוצאי חלציהם אמן.

על תשלום זו שילמו החברים במזומן (וכאן המקום לקרוא לאלו שעוד לא שילמו שיזדרזו לגמור חובותיהם.)

ג. בחודש תמוז לא התקיים גביה בנקאית.

לכל עניני הקופה אפשר לפנות לגבאי הקופה

ר' לוי יצחק צוקר, ר' שמואל דוד שטרנפלד.

וחפץ ה' בידינו יצליח להרבות פעלים בצדקה וחסד בין אנ"ש אמן.

התורה הזמנית

הננו להודיע לכלל האברכים שיחיו

שבחודש מנ"א **"ממשיכים"** בעז"ה

תורה י"ז "ויהי הם מריקים"

חידושים וביאורים ומאמרים על התורה יתקבלו בברכה

תאריך אחרון למסירת חומר הוא:

יום רביעי כ' מנ"א

בברכת התורה

המערכת

למשלוח חידו"ת: 05484-85412

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

הר"ר **שלמה אהרן הכהן ליפשיץ** הי"ו

לרגל אירוסי בנו הבה"ח משה נחמן נ"י

• • •

הר"ר **עמרם רוזנפלד** הי"ו

לע"נ אביו הרה"ח ר' אלעזר מרדכי ב"ר דוד ז"ל

נלב"ע ז' מנ"א תשל"ט

• • •

הר"ר **שמעון מאיר קעניג** הי"ו

לע"נ חמיו הרה"ח ר' עמרם יוסף ב"ר משה נחום ז"ל

הורביץ נלב"ע ד' מנ"א תשס"ט

• • •

הר"ר **ישראל נחמן בלוי** הי"ו

לרגל הולדת הבת

• • •

הר"ר **יום טוב פרידמן** הי"ו

לרגל הולדת הבן

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר שלנו חשקי"ם:

ר' **דוד נחמן גרנט**
ר' **מנחם מנדל הכהן פיין**
להולדת הבנות

ר' **ישראל יוסף כרמל**
ר' **נפתלי טשינגל**
ר' **דניאל ארול**
ר' **נתן אריה קרמר**
לנישואיהם

ר' **נתן משה צבי רובינפיין**
ר' **ישראל נחמן בלוי**
להולדת הבנות

גליון שיחת חברים

מימי הנחל

י"ק ע"י

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י "מורשת הנחל"

גליון י"ד | אלול תשע"ב

נקודת החבר

אברהם צוקר

התקרבות לצדיק מהו?

"אמר שכל מי שיגע ויתחבר לאחד מאנשי שלומינו בודאי יהיה איש כשר באמת ולא איש כשר בלבד אלא אפילו צדיק גמור כמו שאני רוצה" (חיי מוהר"ן רי"ח).

וצריך להבין מדוע רביה"ק אמר שמי שיתחבר לאחד מאנשי שלומינו וכו', וכי רבינו צריך אנשים אחרים שאליהם יתקרבו, לכאורה רביה"ק היה יכול לומר שמי שיהיה מקורב אליו ויעסוק בלימוד ספריו הק' הוא יהיה איש כשר וכו'?

אלא באמת רואים כאן, שרביה"ק מלמד אותנו שלא מספיק שאדם יאמר: אני מקורב רק לרבינו וגם לומד ספריו הק', אלא צריך שיגע ויתחבר לאנשי שלומינו.

ובאמת נראה שענין זה צריך חיזוק והתעוררות. כי יש כאלו שאומרים: אני יש לי את רבינו, אני מקורב רק לרבינו הק' ואני ב"ה גם לומד ספריו הק', ולמה אני צריך עוד לטרוח ללכת ולשמוע ולקבל מאנשי שלומינו.

על כן בואו ונראה מה שכתב רבינו הק' בעצמו (ליקו"מ קמא תו' ק"מ): "כי הצדיק בעצמו אי אפשר להשיגו, כי אין בו שום תפיסה כי הוא למעלה משכלו, רק ע"י אנשיו המקורבין אליו יוכל להבין מעלת הצדיק, כי על ידי שרואין אנשיו שהם אנשי מעשה יראים ושלמים, ובהם יש להם תפיסה והשגה כי העולם אינם רחוקים עדיין מהם כל כך כמו מהצדיק בעצמו, על כן מי שרוצה האמת אפשר לו לידע מעלת הצדיק על ידי אנשיו". רביה"ק אומר לנו כאן: שאין לאדם לומר **יש לי השגה בצדיק, יש לי איזה תפיסה בצדיק, כיוון שהצדיק למעלה משכלנו ובשכלנו הדל אין לנו שום השגה ותפיסה בצדיק, כי אם ע"י שרואים את אנשיו שהם אנשי מעשה, דהיינו שיש לראות ולהתחקות אחר אנשי הצדיק ללמוד ממעשיהם, הנהגותיהם ודרכיהם בעבודת ה', ואז אפשר לידע מעלת הצדיק, אבל בלא זה אין בו שום תפיסה והשגה.**

ויש בזה הרבה בספרי רביה"ק ומוהרנ"ת על מעלת מי שזוכה להתקרב ולקבל מהצדיק ותלמידיו הכשרים, ובפרט בהל' שלוחין ה' הידועה, שמוהרנ"ת מאריך שם בענין הנשגב של החיפוש והבקשה אחר הרוח הקודש של הצדיק (כמבו' בתו' ח' תנינא), ושם כתב שחלק גדול מחיפוש הצדיק - חוץ מלימוד ספריו הק' - הוא הקירבה לתלמידי הצדיק, והקבלה ממה שהם קבלו את תורת ודעת רבם עי"ש כ"ז באריכות, רק נעתיק כמה שורות מלשונו(סעיף י"ב): "וצריכין להאמין שבודאי נמצא אחד או רבים שהם תלמידיו האמיתיים שיקבלו תורתו ודרכיו ועצותיו ורמזיו הק' שיכולים להחיות את הכל, כי אין דור יתום, ובודאי לא נסתלק הצדיק עד שהשאיר אחריו ברכה שהם התלמידים האמיתיים שלו" וכמובא בחיי מוהר"ן (שע"ג) בזה"ל: "וכן דיבר עוד פעם אחת שצריכין להשאיר תלמידים שאלו התלמידים יעשו תלמידים אחרים, וכן התלמידי תלמידים יאירו להלן יותר ויותר, וכן לדורי דורות" דהיינו שבכל פעם יש את תלמידי הצדיק שהם מאירים לתלמידים הבאים אחריהם ומהם צריך לקבל את אור ודעת הצדיק.

*

אכן זה ברור וידוע, שלא נגמר בזה שמקבלים מאנשי הצדיק, והמטרה העיקרית הוא לחפש ולמצוא את אור הצדיק בעצמו, ועוד להרבות בתפלות ובקשות על זה, כמו שמוהרנ"ת מאריך בזה בהלכה הנ"ל. אבל מצד שני אי אפשר להגיע לצדיק ולתפוס מדעתו ואורו הגדול שהוא למעלה משכלנו הפשוט כי אם ע"י אנשיו, כמו שראינו בתורה ק"מ המובא לעיל, ואפשר לומר שמי שיתרשל בדבר זה הוא מחסיר הרבה מתוך ההתקרבות לרביה"ק והליכה בדרכיו הק'. הן אמת שקשה הרבה פעמים ענין זה, אבל עכ"פ צריך לדעת שזהו האמת, וע"כ צריך לכסוף לזה ולהתפלל ע"ז עד שנזכה לזה כפי יכולתינו.

ואף ששיחת חברים והאהבה בין אנ"ש הוא דבר גדול, וכמו ש'איחוד האברכים' זוכה להרבות אהבה בין אנ"ש באופן מופלא. אבל עדיין יש להתעורר הרבה בנקודה הנ"ל להתאמץ יותר לשמוע ולקבל מאנשי הצדיק.

לסיום הענין אביא מספר ימי מוהרנ"ת (ח"ב, ל"ג) מה שחיזק מוהרנ"ת שני אנשים מבני הנעורים שבאו לר' יודל לשמוע ממנו דברי אלוקים חיים מתורתו של רבינו ז"ל, ולא מצאו אותו בביתו וכו', כותב מוהרנ"ת: "ודברתי עמהם קצת ונחמתי אותם הרבה, ואמרתי להם: הלא אנו רואים כמה בני אדם נוסעים לאיזה אדון כדי לפעול איזה דבר בשביל עסקי פרנסה או לעשות איזה משא ומתן ואין מוצאים אותו בביתו, וצריכין לחזור וכל ההוצאה והטרחא היתה בחנם לגמרי, ואף על פי כן חוזרים ונוסעים עוד הפעם וכו', **על אחת כמה וכמה אלפי אלפים וריבי רבבות ק"ו, כמה וכמה יש לבוא ולחזור ולבוא בשביל להתקרב לאנשים כשרים אמיתיים שיכולים לקבל מהם חיות דקדושה שיהיו טובה לפניו לעולמי עד ולנצח נצחים".**

ע"כ חיזקו ונתחזקה עורה ונתעוררה בדבר הגדול הזה, עדי נזכה לידע מהצדיק האמת ומתורתו הק' לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה, אמן.

דבר האיחוד

אלול - חודש הרחמים והסליחות.

מה טוב יותר בחודש זה - אשר כולנו מחפשים להרבות זכותים לקראת ימי הדין המשמשים ובאים - להרבות באיחוד ואהבת רעים. והיה זה המכריע לכף זכות, בכח רביה"ק.

העורך

לכל עניני הגליון ניתן לפנות: 05484-85412

סיפורי התקרבות

הר"ר שמעון דוב ברנסדורפר

אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה – את זה זכיתי לראות מילדותי אצל אאמו"ר ז"ל איך שקול התורה שלו היתה בכזה נעימות ומתיקות נפלאה, וגם זכיתי להתגדל במקום חסידי על דרך עקבות הבעש"ט הק' ותלמידיו נבג"מ שהכניסו את האור והתלהבות בצעירי הצאן על ידי סיפורי צדיקים מגדולתם ומעשיהם הנוראים, והצדיקים שבכל דור ודור הם ממשיכים את האור הגדול הזה על ידי חידושי תורתם ורמזים יפים על דרך החסידות, וכמובן שמכניסים בצעירי הצאן ג"כ גדולת רבם שפועל בקרב הארץ, וחוזרים ושונים חידושיו ורמזיו ופעולותיו בכל עת ועונה, אמנם אני לדאבוני לא הרגשתי בכל זה חיות נפשי, כי מה לי עם הרמזים יפים והסיפורים שפועלים הצדיקים בקרב הארץ, הרי מה נותן לי כל זה? התקרבות להשי"ת? שמחה? אני נשאר מתמודד עם היצר שלי?! והיה נראה בעיני שלעסוק בענין זה הוא ביטול תורה גמור, כי אין לי מזה שום תועלת ותכלית עצמי, וגם לא ראיתי אף פעם אצל א"א ז"ל בשולחן השב"ק לדבר סתם רמזים יפים וסיפורי צדיקים ללא שום תועלת ותכלית, לכן במצפון לבי סברתי שאין זאת דרך הבעש"ט.. אולם הביטו וראו איך מסובב השי"ת את עולמו להחיותני כהיום הזה:

בשנת תשס"ח - נבנתה מחדש חנות הספרים "עין יעקב" אשר בשוק מאה שערים ע"י אחד ממשפחת האפרתים של אנ"ש באופן יפה ומסודר והביא גם הרבה ספרי רביז"ל בריש גלי לרווחת הציבור.

אני הייתי רגיל עוד מימי הנעורים להסתובב בחנויות הספרים לראות חדשות וישנות שהופיעו לאור העולם, לילה אחת אחר תפילת ערבית הלכתי הביתה דרך שוק מאה שערים, וכשהבחנתי שהחנות פתוח לקהל, מיד נמשכתי להיכנס אליו, והסתובבתי אנה ואנה לראות סחורתו, ובתוך כך אני רואה לפני ספר שלא הכרתי מעולם בשם "שיחות הר"ן" ונדמה לי כי זה שיחות קודש מהגאון בעל חידושי הר"ן על הש"ס! הוצאתי מיד את הספר מארון הספרים ופתחתי את שער הראשון של הספר ואני רואה כתוב: "שיחין עלאין קדישין מרבינו הגדול והקדוש נ נמ"ח רבי נחמן מברסלב זי"ע" השתוממתי ונדהמתי, ורציתי מיד להחזירו למקומו כי פחדתי להסתכל בו, כי מי יודע לאיזה מקום אפשר ליפול ח"ו...

אולם לא יכולתי להתאפק כי הייתי מאוד מסוקרן לראות מה כתוב בו, וגמרתי בלבי להסתכל רק קטע אחד ותו לא, והוא רחום יכפר עון! פתחתי הספר, קראתי שיחה אחד, ראיתי אור חדש שלא ראיתיו מעולם! דברים בכזה חן, בהירות וברירות, תמימות ופשטות בדברי קדשו של רביה"ק, ולא ידעתי למה ומדוע יש אוסרים ללמוד בספרי הנמ"ח? ברם עדיין הייתי במבוכה כי מי יודע אם טוב עשיתי במה שעיינתי בברסלב'ר ספר.

למחרת חזרתי לחנות ונגשתי מיד לה"שיחות הר"ן" והתחלתי לקרות את השיחות הראשונות מענין 'טוב מאוד להשליך עצמו על השי"ת' ומענין גנות ספרי המחקרים והפילוסופים 'ואשרי מי שאינו יודע כלל מספריהם רק הולך בתמימות', אז ראיתי כי זה בדיוק ההיפך ממה שחשבתי ושמעתי על רביה"ק ועל אנשיו, כי הכל הבל ורעות רוח כדי למנוע להתקרב להשי"ת, וכך עשיתי כמה ימים שבכל לילה לאחר תפילת ערבית נכנסתי לחנותו וקראתי עוד שיחה ועוד שיחה, וכמה שלמדתי יותר קבלתי עוד ידיעה בתמימות ופשיטות עוד ברירות ובהירות בעבודת השי"ת.

בא' דר"ח אייר תשס"ח - פעלתי אצלי לקנות את הספר הקדוש הזה ולהביאו אל ביתי, ואיך שב"ב הרגישה בדבר, נבהלה מאוד! מה? נהייתה ברסלב'ר? לא לא! הרי סך הכול כתוב כאן דברים יפים, הדברים הרגיעו אותה במקצת, אבל הזהירה אותי שעל כל פנים יהא הספר מונח בצנעה, שלא יתראה דבר זה לאחרים ויתוודע שיש לך עסק בספרי ברסלב...

כך עסקתי בספר הזה ביני לבין קוני לבד ללא שום קשר ושייכות עם אנשי הצדיק, ולאחר תקופה קצרה סיימתי את השיחות מהחל ועד כלה, ואז התחלתי להבין קצת מה זה דרך הבעש"ט הק' ואור האורות של הנ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה, לדבר אל ה' על כל דבר גדול וקטן בתמימות ופשיטות, לחיות עם השו"ע כמו שראיתי זאת אצל א"א מו"ר ז"ל, לחיות עם עצמו ולא בחיי אחרים, להפסיק עם הקנאה ותחרות כי כל אחד יש לו נקודה שלו, להיות בשמחה תמיד. כל חיותי עבר שנוי גדול לטובה, וכראות ב"ב כל זאת לא התנגדה בי כלל מלהתקרב אל רביה"ק, ועמדה לי לעזרה על כל צעד ושעל.

אמנם אף שעסקתי בספר השיחות ועשיתי ג"כ התבודדות כפי שהבנתי מספר הזה, מכל מקום הרגשתי שחסר לי שימוש חכמים ודיבוק חברים "אין רעבינ'ס זאך", לכן התחלתי להתבודד על זה בעתות רצון בכותל המערבי או אפילו בביתי וכד' בתפילה חשאית להשם יתברך "כי אם טוב לי הדרך של ברסלב שיקרבני לזה", כי איני יודע איך להתקרב, ועל ידי מי להתקרב.

בשנת תשס"ט י"א לחודש טבת – חיתן אחי את בנו בעיה"ת בני-ברק, והמסבב כל הסיבות עשה שאיחרתי את האוטובוס וחיכיתי על האוטובוס השני, ושם נסעו אתי עוד שני אנשים הרה"ח ר' אברהם שלום שישא שהיה ג"כ דוד להחתן תמימות ופשטות בדברי קדשו של רביה"ק, ולא ידעתי

ועוד אחד, ידעתי שרא"ש הוא ברסלב'ר חסיד אבל לא היה לי אתו שום שייכות, ועלתה לי במחשבה כי מה שאיחרתי את האוטובוס לא מן הסתם הוא אלא מאת ה' היתה זאת לפגוש ברסלב'ר חסיד ולשוחח אתו "פון רעבינ'ס זאך" ללא שום מעכב ומונע מסביבות אנשים, קמתי ממקומי וישבתי על ידו, ודיברנו כל הדרך מענין רבינו וספרתי לו שכבר עברתי על כל השיחות וכו' וכו' ושאל אותי את מעשי וכו' וזה היה פעם ראשונה שעשיתי היכרות עם ברסלב'ר חסיד.

באמצע שמחת החתונה נפגש אלי אחי הקטן שהיה לו קצת שייכות עם ר' אברהם שלום ואמר לי שרא"ש הרבה לשאול עלי, והתעקש שאומר לו מה דברתי אתו שהתפעל כל כך ממך, דחיתי אותו ולא רציתי להגיד לו, לאחר כמה דקות חוזר ובא והמצאה בידו, מכיון שדבר טוב להיות מקושר "מיט א גיטער איד פון דרויס'ן", והיות שראיתי שהתפעל ממך כל כך, אולי תקבע אתו איזה שיעור פעם אחת בשבוע, אע"ג שהזמן שלו יקר מאוד אולי ירצה, מיד נעניתי בחיוב בודאי! אני רוצה לקבוע אתו שיעור! והוא לא ידע מה טמון תחת השלחן.

תיכף ומיד ניגש אחי אל רא"ש ואמר לו שאני רוצה לקבוע אתו שיעור מפעם לפעם והוא נתן לו את מספר פלאפון שלו לתת לי, למחרת עמדתי בקשר אתו וקבענו זמן להפגש ושם קבענו שיעור על יום רביעי פעם אחת בשבוע בין סדרי הכולל בספר "קיצור לקוטי מוהר"ן".

למדנו קיצלקו"מ על הסדר ורא"ש הרחיב לי מאוד כל סעיף להלכה למעשה, ובעת הצורך אף האריך דיבורו בשיחת חברים על שאלות וקשיות שהיה לי בעניני ברסלב, ובעיקר בענין החידוש של "התקשרות לצדיק הדור" שאין פירושו על הצדיק שחי אתנו עכשיו בדור הזה, אלא על הצדיק שנתן עצות ודרכים על כל הדורות הבאות איך להתחזק בעבודת השי"ת שדבר זה לא שמעתי מעולם, לקח לי כשנתיים ימים לקלוט במוחי שאפילו שהצדיק כבר הסתלק מעולם הזה מכל מקום זכותו וכוחו ועצותיו "לעבט און לעבט" לעולמי עד.

באותה שנה תשס"ט – גם נקשרתי עם הרה"ח ר' חיים שלמה ראטנבערג שנסתובב ע"י קישרי השידוכין שיש עמו במשפחותינו, והייתי משוחח אתו ג"כ פעם בשבוע לקבל ממנו שימוש חכמים בענין רבינו, ברם עם כל זה לא פעלתי אצלי עדיין לנסוע על ר"ה לציון רביה"ק, אמנם רח"ש אמר לי בשם רבי אברהם ב"ר נחמן שרביה"ק נמצא בכותל המערבי, כי איתא בזוהר הק' "צדיקיא אנפיה שכינתא" ויכולים לשוחח אתו, ולכן תראה לילך ערב ר"ה לכותל המערבי וליתן צדקה על ענין רבינו ולומר שם תיקון הכללי ולהתוודות לפניו, ולהשתדל להתפלל תפילת ערבית בקיבוץ הקדוש בירושלים, וב"ה עשיתי אכן כמו שאמר לי, אבל זה לא זכיתי להתפלל תפילת ערבית עם הקיבוץ הק' בירושלים עקב מניעות המוח, רק עליתי שם לכמה דקות להיות נכלל בקיבוץ הקדוש, ועמדתי בפלוש כי היה אפס מקום עד המדרגות.

> **"...אני לדאבוני לא הרגשתי בכל זה חיות נפשי, כי מה לי עם הרמזים יפים והסיפורים שפועלים הצדיקים בקרב הארץ, הרי מה נותן לי כל זה? התקרבות להשי"ת? שמחה? אני נשאר מתמודד עם היצר שלי?! והיה נראה בעיני שלעסוק בענין זה הוא ביטול תורה גמור, כי אין לי מזה שום תועלת ותכלית עצמי, וגם לא ראיתי אף פעם אצל א"א ז"ל בשולחן השב"ק לדבר סתם רמזים יפים וסיפורי צדיקים ללא שום תועלת ותכלית, לכן במצפון לבי סברתי שאין זאת דרך הבעש"ט.."**

בשנת תש"ע חודש כסלו – דיבר ר' אברהם שלום עם הראש חבורה ר' שמעון צבי שפירא אודותיי, לאחר שפעל אצלי ללכת בחבורה כי זה דבר נחוץ מאוד, וגם דיבר עם האברך היקר ר' שמואל נחמן גודלבסקי לקרב אותי, וקודם שהלך לחבורה בא אלי בכולל שלמדתי שם, והלכנו ביחד לחבורה, ושם ניכרתי ג"כ עם האברך החשוב הר"ר נתן בר"י אנשין ודיבר אתי הרבה מענין תמימות ופשיטות "אין רעבנ'ס זאך" וגודל החשיבות להסתובב "צווישן דעם רעבינ'ס לייט", ובחודש ניסן פגשתי לראשונה שם בחבורה את האברך המופלג ר' אברהם צוקר כשחן של 'ישיבת ברסלב-בני ברק' היה נסוכה על פניו, ור' נתן יוסף אנשין קירב אותי אליו, והתחיל לדבר אתי מענין רבינו בחן נפלא, ומאז התקשרנו יחד לדבר שיחת חברים מפעם לפעם, ואשרינו! אשרינו! מה ששמעתי ממנו היה מעל כולם כי היה בטעם נפלא, וכן נסענו כמה פעמים ביחד ל'פעלד', והוא הדליק בי את הכיסופים והגעגועים "צו דעם רעבינ'ס ראש השנה" בדיבורים חמים.

על ר"ה תשע"א – כבר זכיתי להיות אצל ראש השנה של רבינו העולה על הכל.

תשע"ב – זכיתי ג"כ להיות על ראש השנה, וכן בחודש מר-חשון זכיתי להיכנס בכולל 'אור הנעלם' בהיכל בית מדרשינו הגדול מא"ש להיות נכלל עם אנשי הצדיק.

ועדיין! עדיין אנו צריכים לרחמים גדולים להיות מקורב באמת לצדיק האמת כי אין לנו השגה בהשגתו.

אשרינו מה טוב חלקינו שהשם יתברך ברחמיו הסיר מאתנו מסוה העורון המסמא את העינים, ומונע הרבה אנשים מלהסתכל בספרי רבינו ז"ל הנוראים. אשרינו! אשרינו!

ומקבלין דין מן דין

מכתבים בעניני עבודת השי"ת, לקבל את הנקודות שיש בחברנו

הגיע לידינו צרור מכתבים שנכתבו ע"י אחד מאנ"ש לחבירו שנתקרב אל אור רביה"ק.
בכן אנו מפרסמים לתועלת האברכים את המכתב הראשון, המרבה לדבר בענין
"בירור המדמה שנעשה ע"י הצדיק, וההכרח להתבטל אליו"
קרוא, ותרוה צמאונך!

חודש סיון תשנ"ז פה עיר הקודש והמקדש תובב"א

לכבוד רעי וידידי הרוצה להתקרב לאור רבינו הקדוש ה"ה הבה"ח נפתלי הורוויץ ני"ו

הנה כשהיית פה בארה"ק נדברנו פה אל פה, והתחייבתי לך שאשתדל לכתוב לך מעט מכתבים המיוסדים על דברי אדמו"ר ז"ל הנמנ"ח, **אשר הם חיינו ואורך ימינו, והם תקוותינו, נחמתינו, ישועתינו בזה ובבא, המעוררים את האדם לבל נישן ימינו ושנותינו**, ואשתדל לכתוב ככל אשר אוכל.

הנה כל אדם אשר משתוקק לעובדו יתברך נוכח בוודאי בדבר תמוה מאוד אשר הוא סותר את עצמו, את דעתו, ואפילו את רצונו, ואבאר דברי בעז"ה. הנה כולנו אשר זכינו ושמענו מרבינו הק' את העצה אשר מועילה כנגד כל מידה רעה והיא עצת ההתבודדות, אשר כל אחד צריך לשפוך את לבבו כמים נוכח פני ה' ולפרש שיחתו מידי יום ביומו, וכאשר מזכה ה' את האדם הוא זוכה להרגיש בעת ההתבודדות ביטול גמור של כל תאוותיו הרעים וגומר בנפשו אשר כל דבר מלבד ה' זה סם המוות ממש, וכל התכלית בעולם זה רק להתקרב אליו, **וכל מה שנראה בעולם הזה כהנאה וכדו' זה רעל ממש וזה מוריד אותו לשאול תחתיות ממש ללא גוזמא.** לעומת זאת כשעובר מעליו ההתעוררות הזאת, הוא רץ ונמשך אחר שרירות לבו הרע כלא היה, ואף אם זוכר בשעת מעשה שזה רע, הוא בכל זאת עושה מה שלבו חפץ, וידוע שיחת רביז"ל שאדם יכול לאחוז מת בידו שלשה ימים ובכ"ז כשיראה תאווה יזרוק את המת אחר גבו וירוץ לתאוותו, והדבר צריך ביאור איך יתכן שכל הבנתו שזה רע לא מונעת ממנו לעשות זאת?

והסתירה הזאת אפשר להווכח בה בעוד דברים כגון שכל האדם מאמין באמונה שלימה שכל תיבה מתיבות התורה שקולה כנגד כל הון דעלמא, ואם יבקשו לקנות ממנו תורה שלמד לא יסכים למכור, ולעומת זאת אם יציעו לו לעבוד שעה אחת תמורת סכום הגון בודאי ילך, וכן יש עוד דוגמאות כהנה וכהנה, והדבר תמוה מאוד איך יתכן סתירה שכזאת, הרי המח האדם עובד לפי הגיון ואם מבין כך כיצד עושה אחרת?

והנה בכל הספרים מתרצים זאת בכך, שיש מוח ויש לב, מוח האדם מבין שתאווה זה דבר רע ומצוה זה טוב, אבל הלב חושק אחרת ורוצה את הרע, ועבודת האדם בעולמו להשליט המוח על הלב.

לכאורה הדבר צריך ביאור. דהנה רואים בחוש אשר הלב לעולם לא ישאף לדבר שהמוח יודע שזה סם המות, ואף אדם שפוי בדעתו לא נכנס לכבשן האש מרצונו אף אם הוא אוהב אש, וכן אם אדם צמא ומתאווה לשתות ויש לפניו כלי עם משקה אשר מריחו יש ספק אם הוא סם מזיק האדם, לא ישתה אותו אפילו שזה רק ספק אצלו, ואם כן רואים שהלב מתאווה רק לדבר שהמוח מסכים איתו שזה כדאי והגון לעשות את זה, ואם כן הדרא קושיא לדוכתא, איך יתכן שיש במוח סתירה אשר מאמין מצד אחד שזה רע ומצד שני בזה שנותן ללב לרצות ולחשוק, בזה מוכיח שהוא סובר שזה כן טוב ואין לו אפילו צד של ספק בזה?.

ומצינו אצל רבינו ז"ל ביאור בדבר זה. דהנה כשהשי"ת ברא את האדם חיבר בו שני הפכים גמורים, מצד אחד עומדת הנשמה שהיא כולה קודש כולה אלוקות, והיא בחינת אדם, צורה, חכמה, אור, חיים, זכרון, וזה המוח שהוא השכל האלוקי, וחיברה עם הגוף שהוא הלב, בחינת בהמה, חומר, סכלות, חושך, מות, שכחה, והשי"ת נתן למח את השליטה על הגוף וטבע בו את זה הטבע, אשר כל דבר שהמח מבין שזה רע גמור, סם המוות, הלב לא מתאווה אליו כלל, וא"כ לא היה שייך בכלל שיהיה בחירה, כי המח לא מסכים לתאוות עולם הזה ואין לו שום קשר אתם, ויותר מזה, לא היה שייך בכלל לחיות, כי המח שכולו רוחני אינו קשור לאכילה ושתיה ושינה ושאר עניני העולם הזה, ולכן יצר הקב"ה אצל כל אחד ואחד כח הנקרא "מדמה" ,הוא שכל מסויים אשר יכול לצייר ולדמות כל דבר, והוא הממוצע בין המח ללב, אשר תפקידו לקחת את כל דברי ורצונות הלב, ולציירם בציור רוחני שיהיה מובן ומקובל גם על המח, וכן להיפך שלוקח דבר רוחני שהמח מבין ורוצה, ולהלב זה לא אומר כלום, ומציירו בציור גשמי כמה שזה טוב וחשוב, עד שהלב מתלהב לעבודתו ית'. ור' נתן בליקוה"ל מגדיר את זה, שלגבי הלב, ה'מדמה' כולו רוחני, ולגבי המח, ה'מדמה' הוא כולו גשמי, וכך שייך בחירה באדם, אחרי שה'מדמה' מסביר למח מה זה תאוות גשמיות, וכן מסביר ללב מה זה תורה ומעשים טובים, ואז המח בוחר מה רצונו בין רע לטוב, אך כל זה היה לפני חטא אדם הראשון, אך כשחטא אדם הראשון ופגם

בעין הדעת טוב ורע ובזה החטא גרם לערבב טוב ורע בכל העולמות, אזי נגזרה הגזירה וה'מדמה' קיבל כח חזק אשר יכול להפוך ולשנות כל דבר מרע לטוב ומטוב לרע, וכל זמן שה'מדמה' לא מבורר מהערבוב שנאחז בו לבלבל כל דבר. וביתר ביאור, מח האדם, כיוון שידע מה זה טוב וכמה רע לעבור על רצונו ית', היה יכול להתגבר ולמנוע מלבו את חשקו. אך כל זה כאשר ברור מה רע ומה טוב, אך עכשיו כשמגיע נסיון לאדם בא כח ה'מדמה' ואומר לאדם: **אמנם זה רע מה שאתה הולך לעשות, אך לעומת המצב שלך וכל מה שפגמת כבר וכל מה שעוללת לנפשך הרי אין לך ממילא סיכויים להגיע לדבר טוב ולהמלט מיצרך הרע לגמרי, ואם כן "הואיל ואטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתהני בהאי עלמא".** וא"כ לגבי המצב שלי זה כבר כן טוב ואין לו כבר שום ספק בכך שבשבילו הכי טוב שיש, זה לעשות מה שלבו חפץ, ועושה רח"ל, וזה כל העבודה שמוטלת עלינו בזה העולם לברר את ה'מדמה' שלא יטעה אותנו.

אך עדיין צריך ביאור, כי כל זמן שלא ביררנו את המדמה מטעותו לכאורה אפסה תקווה, כי כשמגיע ניסיון אזי ברור לאדם שזה הכי טוב שרק שייך עבורו, וא"כ מה יעשה האדם ולא יחטא רח"ל? ומבאר ר' נתן בליקה"ל בכמה מקומות, שכאן מגיע כח הצדיק האמיתי מיחידי הדורות אשר נשמתו לא היה בפגם עץ הדעת ואשר אצלו המדמה הוא אמיתי ונכון ולא פגם בו מעולם, שלא פגם לא במחשבה לא בדיבור ולא במעשה, והוא זה אשר ברוחו יכול להשפיע עלינו שכל דקדושה מדמה אמיתי אשר נוכל לילך בו ולעבוד את השי"ת, אך לזה יש תנאי, שהצדיק אומר לנו שאם רוצים לקבל שכל מהצדיק צריך לבטל מוחו ושכלו לגמרי, כי כל זמן שיש לו עדיין הבנה עצמית זה מגיע מכח המדמה שלו אשר כבר פגום, ולכן אומר רבינו בתורה קכ"ג שהעיקר והיסוד שהכל תלוי בו שיבטל שכלו לגמרי, וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו אינו בשלימות ואינו מקושר להצדיק.

וכך מבאר ר' נתן בהלכות תפילין הלכה ה' סעיף ל"ד שצריך שיהיה התפילין על עור בהמה טהורה, ואפילו על נבילות וטרפות שלהם, אבל לא על עור של מין טמא, כי מין טמא זה מרמז על אפיקורוס, דהיינו אחד שהולך בשכלו על ידי חקירות וסומך על הבנתו, ולו אין שום תקוה כי לא שייך שהאדם ישיג את מוח הצדיק בשכלו אחרי שכבר נפגם בחטא אדם הראשון, ובפרט מה שכל אחד "לב יודע מרת נפשו" הוסיף לחטוא ולפגום בשכלו, רק העצה היחידה לכך שיהיה ממין טהור, **דהיינו שיבטל את מוחו לגמרי ואת כל עניני שכלו יזרוק מעצמו, ואזי אפילו שפגם כל כך הרבה עד שהגיע לבחינת נבילה וטריפה, שזה מרמז על חטאים מרובים שנפל לדרגת נבילה וטריפה, בכל זאת יוכל לבא לתיקונו הנצחי על ידי שהצדיק ימשיך עליו דעת ומוחין חדשים וקדושים ויתן לו מדמה חדש ואמיתי, ואשר אתו יוכל להלחם עם יצרו הרע,** ואם אדם לא יבטל את מוחו ושכלו אזי לא יוכל לקבל בשום פנים ואופן מהצדיק, כי בלי איתערותא דלתתא לא מקבלים מהצדיק, והצדיק אף על כוחו הגדול אינו יכול להכניס באדם דבר שאינו רוצה בזה, וכמו שאדם יושן בשלווה בביתו, ובא חבירו ומעירו משנתו ואומר לו שביתו נשרף וימלט על נפשו, וחבירו שומע ובכל זאת מתהפך לצד השני ואומר לו: אבל אני מעדיף לישון, ברור שהוא ישרף רח"ל, כן הדבר, אם האדם בוחר ומחזיק ברע בכל כוחו אי אפשר להוציאו בכוח מזה, כוח הצדיק רק לתת לכל אדם יהיה איך שיהיה דרך אפשרות לצאת מהרע, אבל אם האדם מתעקש להשאר ברע א"א להועיל לו כלל, ולכן אם האדם לא יבטל את מוחו, הצדיק לא יכול להועיל לו.

ועדיין אנו צריכים לבאר איך עושים זאת, דהיינו איך יכול האדם לבטל את מוחו ודעתו, הרי כל אחד שמגיע לו נסיון, המדמה מוכיח לו שצודק, וכל מה שעובר על האדם בזה העולם מוכיח לו שצודק רח"ל, וא"כ כיצד יוכל האדם לנטרל את מוחו ושכלו אשר מושפעים מהמדמה השקר שלו ולשכנע את עצמו שהכל שקר ולבטל את מוחו להצדיק? על זה נותן רבינו עצה בתורה מ"ד תנינא וז"ל: "אמונה תולה בפה של אדם, בבחינת אודיע אמונתך בפי, היינו על ידי שמדברין האמונה בפה זה בעצמו אמונה, וגם על ידי זה באים לאמונה" עכ"ל. דהיינו שהאדם ילחם תמיד בעצמו ויחזור וישנן לעצמו פעם אחרי פעם, שכל מה שאני חושב שאני מבין שזה טוב, זה רע גמור, אפילו שהמדמה מצייר לי את זה בציור הפוך שזה טוב, זה רק דמיון וזה שקר גמור, וכל מה שנראה לי דעת ושכל וכדו', כולו שקר ואין בזה קורטוב של אמת כלל, כי אמת זה רק מה שהצדיק אומר שזה אמת, וטוב, זה רק מה שאצל הצדיק טוב, ואם אני חושב ומבין ובטוח שלפי כל החשבונות שהעולם שבמצב שלי אין לי תקוה, זה שקר גמור, כי הצדיק אומר הפוך ומוחו ושכלו הם היחידים שיודעים מה זה אמת, עד אשר יזכה לבטל באמת את מוחו ולילך אחר הצדיק.

ולפי הנ"ל מובן מה שכתב ר' נתן בכמה מקומות ומביא דבריו ר' יצחק ברייטער הי"ד ב"חלוקי הנחל" שעיקר הבחירה זה הרצון והתפילה שאדם מתפלל ובוכה להשי"ת על זה, משמים שולחים לאדם נסיון להראות לו שעדיין לא ביקש מספיק על זה, כי בשעת נסיון, האדם מבין בכל שכלו הפגום אשר העבירה זה האפשרות הכי טובה שיש לו בחיים, וממילא לפי מצבו אין לו יותר טוב מזה, וכל מה שהצדיק צועק לו שזה לא נכון, זה שקר אצלו, וכמה שהצדיק משכנע ומוכיח לאדם שהשי"ת אוהב אותו בכל מצב שיש, הוא לא מאמין לזה באמת, ויש הרבה אשר עוזרים בשוגג ליצר הרע במלאכתו ומוצאים לאותו האדם סייעתא לדבריו מאיזה גמרא או זוהר שמוכח שאין לו תשובה וכדו' ועוד הרבה ראיות מעוד אנשים שעשו כך, והם גם פקחים ומבינים כביכול, ולכן ברור לו שהצדק עמו, וא"כ הבחירה נשארת רק בכך, שמתי שמפסיק מעט כח היצר, והמדמה מפסיק את מלאכתו, ואז האדם ימשיך להלחם בכל כוחו וחוזר ומשנן לעצמו שזה לא נכון, ואף שבתחילה הוא מרגיש שהוא משקר את עצמו, הרי לאט לאט עם הרבה תפילות, הדברים יחדרו למוחו וידע באמת שאינו מבין כלל וכל ההבנה שלו היא שקר ורק מוח הצדיק הוא אמת וילך אחרי הצדיק שמגלה לכל אחד ואחד מדרי מטה שמלא כל הארץ כבודו ובשעת עליה יזכור איה מקום כבודו, ואזי מובטח לו שיוכל לצאת מדרכיו הרעים ולשוב אליו יתברך בכל לבבו.

כ"ד ידידך החפץ בטובתך הנצחית

המנהגים בברסלב

מקורם, יסודם ותפוצתם בין אנ"ש

- מאמר מיוחד מהמשכים -

ג'

שמעון מאיר קנניג

י. זמן ומקום התפלה. ראוי להזדרז להתפלל תמיד בבוקר השכם בכל מה שיוכל, כי לפי גודל מעלת התפלה שיקרה מעלתה מאד מאד מי יודע אם יזכה אח"כ להתפלל, על כן כל מה שיוכל להקדים עצמו ראוי לו לזרז מאד ולהקדים (**שיחות הר"ן** ל"א). ואף שלא דיבר כאן רביז"ל מפורש על תפלה עם הנץ החמה, מ"מ כך הוא המנהג הפשוט בין אנ"ש בכל הדורות עד היום, שהמנין העיקרי הוא כוותיקין. וכן כותב מוהרנ"ת (**על"ת** כ"ו): "מי יתן שתזכה להתפלל בכל יום תפלת הוותיקין אשריך וטוב לך, כי כשמתפללין בבוקר השכם יש פנאי וחירות כל היום לעבודתו יתברך וכו', כי הנהגה זאת הוא יסוד גדול להתקרב להשי"ת" עיי"ש. (וכן הובא בצוואת הריב"ש (הנהגות ישרות ט"ו): "והחילוק בין קודם הנץ בין לאחר הנץ כרחוק מזרח ממערב" עיי"ש. אגב יש לציין שבבית מדרשינו מא"ש נוהגין להתפלל לפי זמן הנה"ח הנראה עפ"י הלוחות של הגרמ"ש שפירא זצ"ל). ואף אלו שלא התפללו כותיקין הקפידו לקרות קריאת שמע בזמן הראשון של המג"א, וכן המנהג עד היום בכל בתי כנסיות של אנ"ש.

י"א. אמר רבינו ז"ל: איני מתערב בענין נוסחאות התפלה, רק זאת שבסיום ברכת ישתבח צריך לומר רק: "הבוחר בשירי זמרה מלך יחיד חי העולמים" ולדלג על תיבת 'א-ל' שבסיום הברכה, והוא כעין הפתיחה שבברכת ברוך שאמר שאומרים: 'יחיד חי העולמים'. (**שיש"ק** ב' קי"ט) וכן היה ידוע ומקובל תמיד בין אנ"ש.

י"ב. בשיש"ק (ד' קמ"ט וק"נ) הובא כמה וכמה דיוקים ונוסחאות שונים בברכת שמו"ע שהיו אנ"ש מקפידים על זה, ולא הבאתים כאן מפני אריכות הדברים וכל הרוצה ליטלם יקחם משם, והיום לא ידוע לי על אנ"ש המקפידים לומר דוקא בנוסחאות שהובא שם, ולכאו' הוא גם כמו שביארתי לעיל בכדי שלא לשנות ממנהג אר"י הנהוג כאן בין מתפללי נוסח ספרד.

י"ג. תחנון. הקפידו אנ"ש מאד על אמירת תחנון ולא לדלגו בשום אופן. רק בימים שאין אומרים תחנון ע"פ שולחן ערוך. ולא בשאר ימים, כי כידוע כל עליית התפילה הוא רק על ידי אמירת תחנון, ועל כן נהגו להסמיכו ממש לשמו"ע אף בימים שאומרים סליחות או בערב ר"ח מוקדם במנחה שרוב העולם נוהג לומר תחנון אחרי הסליחות ויום כיפור קטן, מכל מקום נוהגים אנ"ש לומר תחנון אחרי שמו"ע ואח"כ לומר סדר הסליחות (ועי' **שערי תשובה** או"ח קל"א סק"א).

נהגו הרבה מאנ"ש לעשות נפילת אפיים על יד שמאל אף שלבושים בתפילין, והוא על פי מה דאיתא **בחיי מוהר"ן** (תמ"ח): "שמעתי משמו מהרב דפה ברסלב שפעם אחת היה רבינו ז"ל בדרך והתפלל שחרית ונפל על פניו על ימינו כנהוג עכשיו, ובא אליו ר' סעדיה גאון ואמר לו שגם בשחרית צריכים ליפול על שמאל". וכן נראה דעת המחבר בשו"ע סימן קל"א, וכן ידוע דעת הגר"א ועיי"ש במשנ"ב סק"ו: "דאף לדעת הגר"א אם מתפלל בביהכנ"ס והעולם נוהגים כהרמ"א (היינו ליפול על צד ימין) אסור לשנות משום לא תתגודדו". וכן ידוע שאנ"ש היו מקפידים לא לבלוט בזה, ואף אם נפלו על צד שמאל היו מכסים את עצמם ביד ימין כדי שלא לשנות ממנהג המקום שמתפללים שם. אולם יש לציין כי דעת הרה"ח **ר' אברהם שטרנהרץ** בשם זקנו הרב מטשערין זצ"ל היה, שלא נאמרה שיחה זו להלכה כמו שהבאנו לעיל (מאמר א'), דכל מה שהביא מוהרנ"ת הנהגות בליקוה"ל, כוונתו להנהגה למעשה, ה"ה איפכא דמה שלא הביא שם, כוונתו שלא לנהוג כן למעשה, אלא אם כן ציין בפירוש, וכאן הביא המעשה בשם שמועה מהרב דברסלב, א"כ אין לנהוג כן, וכן שמעתי מזקני הרה"ח **ר' נתן צבי** זצ"ל, אולם כפי שציינתי רוב אנ"ש נוהגים כן הלכה למעשה.

י"ד. בימי אלול נהוג לומר המזמור '**לדוד ד' אורי**' אחר שחרית ומנחה, ועמא דבר נוהגים לאמרו אחר התפילה, ומנהג אנ"ש לאומרו אחר תחנון קודם חצי קדיש, (**שיש"ק** ד' רכ"ה). ומקורו ממנהג אוקריינא שהיה נהוג כן, כידוע על עוד קהילות שמקורם משם הנוהגים כן, (ובמחזור 'ברסלב' הוצאת "אבן שתיה" עמוד קמ"ג מביא הטעם, משום שיש במזמור זה י"ג שמות נגד י"ג מדות דרחמי שמזכירים קודם נפילת אפיים, ולכן הסמיכו מזמור זה לאמירת תחנון קודם הקדיש). אולם מה שידוע לי, שבאוקריינא היה נהוג לאומרו מיד אחר שמונה עשרה קודם תחנון (וכן ראיתי נדפס בכמה סידורים ובסידור של הרב שיק שליט"א) ומה שנוהגים היום לאומרו אחר תחנון, הוא לכאורה כדי להסמיך את אמירת תחנון לשמונה עשרה ללא שום הפסק וכדלעיל (אות ט"ז).

ט"ו. הגבהה בקריאת התורה. איתא **בליקוטי הלכות** (קריאה"ת ד' ס"ד): "וזה בחינת הגבהת התורה שאחר הקריאה מגביהים את התורה" וכו', וכן מביא בהמשך דבריו שמצות הגבהה היא אחר קריאת התורה וקונים אותה בדמים יקרים, ומבאר שם מדוע הגולל שהוא המגביה הוא נוטל שכר כנגד כולם עי"ש.

בעבר היה בענין זה פולמוס גדול כאן בירושלים

בין אנ"ש איך לנהוג, כי מצד אחד יש דברים מפורשים ממוהרנ"ת כנ"ל, ומצד שני מנהג ירושלים מאז ומקדם לעשות הגבהה קודם קריאת התורה ולא רצו לשנות ממנהג המקום. וסיפר לי הרה"ח **ר' נתן דוד שפירא שליט"א** שבאותה עת שלח חמיו הרה"ח **ר' אברהם יעקב גולדרייך** זצ"ל את השאלה **למהרי"ץ דושינסקי** זצ"ל איך לנהוג בזה, וענה לו שיגביהו פעמיים את הספר תורה; קודם הקריאה משום מנהג ירושלים, ואחר הקריאה משום דברי מוהרנ"ת. ואכן כל זמן שהיה הוא בחיים חיותו בבית הכנסת היה עומד על זה שיעשו הגבהה פעמיים, אבל כיום נשאר כאן כמנהג בירושלים מאז ומקדם שמגביהים קודם קריאת התורה, ושאר בתי כנסת של אנ"ש נוהגים להגביה אח"כ וכדברי מוהרנ"ת.

ט"ז. לא נהגו אנ"ש לאמר את ה'אני מאמין' המיוסדים על עיקרי אמונה שיסד הרמב"ם, אף שנתפשט מאד בכלל ישראל. והטעם לזה הוא ע"פ דברי **ר' אברהם זכותא זצ"ל מגורי האריז"ל** שאמר, שכל התורה כולה היא עיקר אחד. וכן יש מהראשונים שחלקו על הרמב"ם מטעם זה (עיין סידור 'חלקת יהושע' בארוכה), ולכן לא נהגו גם כן לומר פיוט 'יגדל' בתחילת התפלה המיוסד על י"ג עיקרי אמונה (עי' **שיש"ק** ד' קמ"ז). וכן בתפילת ר' לוי יצחק מברדיטשוב במוצ"ש "גאט פון אברהם" מדלגים המילים: "צו גלייבן בשלשה עשר עיקרים שלך", והיו אומרים: "צו גלויבן אין אלעם וואס א איד דארף צו גלויבן". וכן ידוע שנהג כן **הרה"ח ר' שמואל שפירא** זצ"ל וכן הדפיסו פעם **ר' אריה וויינשטוק** הי"ו. שמעתי מר' **מיכל דורפמן** ז"ל שהיה אומר רק את האני מאמין הראשון 'שהוא עושה ויעשה לכל המעשים'. ואמר שכן היו אומרים כמה מאנ"ש באומן רק את האני מאמין הראשון ותו לא. אולם כפי שציינתי רוב אנ"ש לא אמרוהו כלל.

י"ז. הריקוד לאחר התפלה. אף שרבינו הזהירנו מאד על השמחה וגודל מעלת הריקודים שנעשה ע"ז המתקת הדינים (**ליקו"מ** י') ומתקן ע"ז פגם חטאיו (שם קע"ח), מ"מ לא מצאנו בדבריו הענין לרקוד דייקא בכל יום. אולם מי שכבר ציוונו על זה הוא מוהרנ"ת במכתביו (**על"ת** צ"א): "וכבר אמרתי שצריכים לרקוד בכל יום. ובודאי שמעת זאת ועתה חזרתי ודברתי בזה, כי לפי עצם היסורים והבלבולים וכו' העוברים על כל אחד עתה אין עצה כי אם לשמח את עצמו בכל הנ"ל, ולרקד בכל יום בעובדא או במילולא וכו' או ע"פ במחשבה". (דרך אגב במכתב הזה בסופו מזהיר מוהרנ"ת את בנו "ותהיה מראה האיגרות לאנ"ש החפצים באמת, ותחזור ותצניעם אצלך כי הם דברים יקרים וצריכים לשמרם" עיי"ש) [ובענין ריקוד במחשבה עיין **ב"שארית יצחק"** עמוד רט"ו שאמר בט"ב על אף שאי אפשר לרקוד היום בפועל, אבל במחשבה אפשר לרקוד עיי"ש]. ואנ"ש היו חזקים בזה מאד עד כדי כך שזה היה מסימני ההיכר שלהם. **ובנועם שיח ב'** עמ' רי"ח מביא מאחד ששאל לרלוי"צ מי הנהיג לרקוד כל יום בוקר וערב, והשיבו: "אתה הולך עם חכמות! וכו' זה כל החיות שלי לכן אני רוקד בבוקר ובערב. אם ארקוד בבוקר יהיה לי יום אחר אם ארקוד בערב יהיה לי לילה אחרת".. עיי"ש. ומי שיש לו קצת בלבולים ומניעות בנושא זה, כדאי שיתפלל תפילה ג' **ב'ששון ושמחה'** (כוכבי אור) אשר מתפלל שם ע"ז באריכות להינצל מן המלעיגים על מצוה זאת שאדם דש בעקביו, עי"ש.

וזה שהונהג לרקוד דווקא אחר התפלה הביא **בשיש"ק** (ד' קפ"ד) בשם ר"א שטרנהרץ, שהתחיל ע"י שדברו בשמחה אחר התפלה שזכו לקום בחצות לילה ולעבוד את ה' וכו', ובאו לשמחה רבה עד שפצחו פיהם בשירה וריקודים. (ועיין "תקנות והנהגות" **(שארית יצחק)**: "נוהגין אנ"ש שבכל הקיבוצים להיות רגילים בריקודים אחר התפלה ואחר הלימוד ובפרט בשבת ויו"ט".) ואף בבין המצרים נהגו לרקוד אחר התפלה כבכל השנה ולזמר את הניגון הידוע על הפסוק "כי ניחם ה' ציון" זולת מר"ח אב עד אחר תשעה באב לא נהגו לרקוד (**שיש"ק** ד' קצ"א). ויה"ר שנזכה במהרה לנחמת ציון.

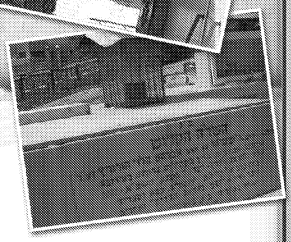
י"ח. תפילין דר"ת. "וע"כ כל מי שרצה לקרב את עצמו להשי"ת להמשיך על עצמו תוספת דקדושה צריך להניח תפילין דר"ת כמו שהזהיר רביז"ל את אנשיו להניח תפילין דר"ת". (**ליקוה"ל** תפילין ה' כ"ח כ"ט). ועי"ש שכותב שעי"ז ממשיך על עצמו הארה מהצדיקים הגבוהים שזכו לעלות לתחילת המחשבה ולהמותיק כל הדינים בשרשם ממש, עי"ש. ואכן ידוע ומפורסם אזהרת רביז"ל להתחיל להניח תפילין דר"ת תיכף מעת שמתחיל להניח תפילין ולא רק אחרי החתונה כמנהג החסידים, (**כוכבי אור - אנשי מוהר"ן ל**"ו), ועי"ש שהביא ראבר"ן בשם אביו ששמע מר' עוזר זצ"ל שאנ"ש נהגו לחבר את שני האזהרות של רביז"ל; שלא יעבור יום אחד בלא לימוד שולחן ערוך, ולהניח תפילין דר"ת והרי מצוה ללמוד בתפילין דר"ת כידוע ע"כ נהגו שהיו מניחין ר"ת ולומדין עם זה שו"ע. וכמו"כ היו מקפידין לא להסיר את התפילין דרש"י עד לאחר עלינו ולאחריה תיכף להניח תפילין דר"ת ולצרף את הנחת ר"ת לחליצת תפילין דרש"י כדי שיחול הברכה שבירך על תפילין דרש"י אף על תפילין דר"ת. (**שיש"ק** ד' קצ"ד). עוד הובא שם בשם ר' **אברהם שטרנהרץ** זצ"ל שאמר **לר' גדליה קענינג** זצ"ל בשם ראבר"ן שהקפידו אנ"ש להניח תפילין דר"ת עוד בזמן קריא"ש.

וכן המקום לציין את אחד מאנ"ש שנסתלק מאתנו לאחרונה, הר"ר נחמן קנלסקי (רוסישע'ר) ז"ל שעל ידו נשתלשל זה שבחורי חסידי חב"ד ג"כ הולכים כיום תפילין דר"ת; ומעשה שהיה כך היה:

ר' נתן בן ר' נחמן – המקורב לחסידות חב"ד – עמד לפני הבר מצוה של בנו, ור' נחמן שלח במתנה לנכדו שני זוגות תפילין, כרצון רביז"ל להתחיל להניח תפילין דר"ת מיום הבר מצוה כנ"ל. ור' נתן שלח אז מכתב לאדמו"ר מחב"ד שיורה לו מה לעשות האם אכן יניח בנו תפילין דר"ת. והאדמו"ר החזיר לו תשובה כי אכן יש בזה ענין נשגב, ויצא ההוראה לכל פרחי החסידים ה'תמימים' להתחיל להניח תפילין דר"ת ג"כ מיום הב"מ. יהא זכרו ברוך.

ע"כ סדרנו בסייעתא דשמיא כל המנהגים מתחילת הלילה עד אחרי תפילת שחרית, שאר מנהגי היום ועניני שבת ויו"ט יבוא בהמשך אי"ה.

שמואל מאיר חשין

סודות מאחורי הכותל
(מאמר שני ומסיים)

הדים רבים התקבלו בעקבות המאמר הקודם. מסתבר שגם מקום מפורסם וידוע מאד כמו הכותל המערבי, מסתיר מאחוריו סודות ותגליות שלאדם מן השורה קשה להגיע אליהם ולגלותם.

ובאמת אין אנו מתיימרים בשני מאמרים קטנים אלו לפרוס בפניכם את כל מה שידוע עד היום על מקום קדוש זה, כי יכלה הנייר והדיו ואפשר לחבר על כך ספרים שלמים (וכבר נכתבו ספרים עבי כרס על הכותל המערבי וסביבותיו). ואם במאמר הקודם התמקדנו בעיקר על מהותו של הכותל עצמו, הפעם ננסה להבין מה פשרם של "הקשתות" והשערים למיניהם.

מי שקרא או בירר פעם עליהם שמע תיבות משונות ולועזיות כמו "ברקלי", "וורן", "וילסון" ו"רובינזון" ועוד, אלו הם שמות החוקרים הנכריים שחקרו את המקום לפני כמאה וחמישים שנה, וכל קשת או שער נקרא בדרך כלל על שם החוקר שגילה וחקר את תכונתו.

ומענין לענין באותו ענין, ננסה לשער היכן היו שערי הר הבית בצד מערב, וכפי שנסביר בס"ד היו 4 שערים בצד זה, שנים מהם היו במפלס שמעל הכותל המערבי עצמו והובילו היישר לרצפת הר הבית, וכדי להגיע לשערים אלו היה צורך לבנות את ה"קשתות" כפי שנסביר, ושנים אחרים היו בתוך הכותל והובילו לחלקים התת-קרקעיים של הר הבית.

קשת וילסון – הנמצאת בסוף השמאלי של שטח התפילה בחלק הכותל המקורה

בשנת תרכ"ה נפל דבר בירושלים, חוקר אנגלי בשם צ'רלס וילסון חשף בשלימותו את השריד הארכיאולוגי הנאה והמרשים ביותר מתקופת בית שני, שנשאר בתפארתו למרות החורבנות והמעברים שעברו על האיזור. זהו גשר אדיר מימדים, ששימש כרחוב רחב-מימדים עתיק ומרוצף, שחיבר את העיר העליונה (כיום העיר העתיקה) ומצודת המלך (כיום מגדל דוד) לשער 'קיפונוס' שבמערב הר הבית. לפי ההשערה הוא נבנה ע"י הורדוס המלך שבנה אותו כמקשה אחת עם חלק זה של הכותל המערבי כשמעליו קיים מילוי עפר המיישר את הקרקע למעלה. ולא רק דרך סלולה היתה שם, אלא שתי אמות מים (כעין תעלות) עברו על הגשר, שהעבירו את המים שהגיעו מהרי חברון להר הבית. ככל הנראה מעל גבי גשר זה היו מובילים את הבהמות הגסות להקריבם על גבי המזבח, משום שבכל השערים האחרים היה צורך לעלות במדרגות. יצויין כי הורדוס בנה אותו על תוואי של גשר קדום – המשוער לזמן שלמה המלך – שהיה בדיוק במקום זה, וכפי שמעידים על כך שרידים של אותו גשר הנמצאים כאן.

גשר זה נמתח בגובה של כ22 מטרים מעל עמק הטירופיאון העמוק והתלול. כיום כמעט שאין זכר לעמק זה, וקיימים חילוקי דעות באשר לשמו המוזר של העמק הנזכר בספר יוסיפון, רוב החוקרים סבורים כי תרגומו הנכון הוא "עמק עושי הגבינה", מקצתם סבורים כי הכוונה ל"עמק האשפות", ואחד מהם אף סבור כי הכוונה ל"בקעה התלולה" (מלשון טרפון-קרע), ואילו רי"ז הורוביץ בספרו דוחה את כל הפירושים ומחליט מדעתו שהכוונה היא לא אחרת מאשר "עמק הצורפים".

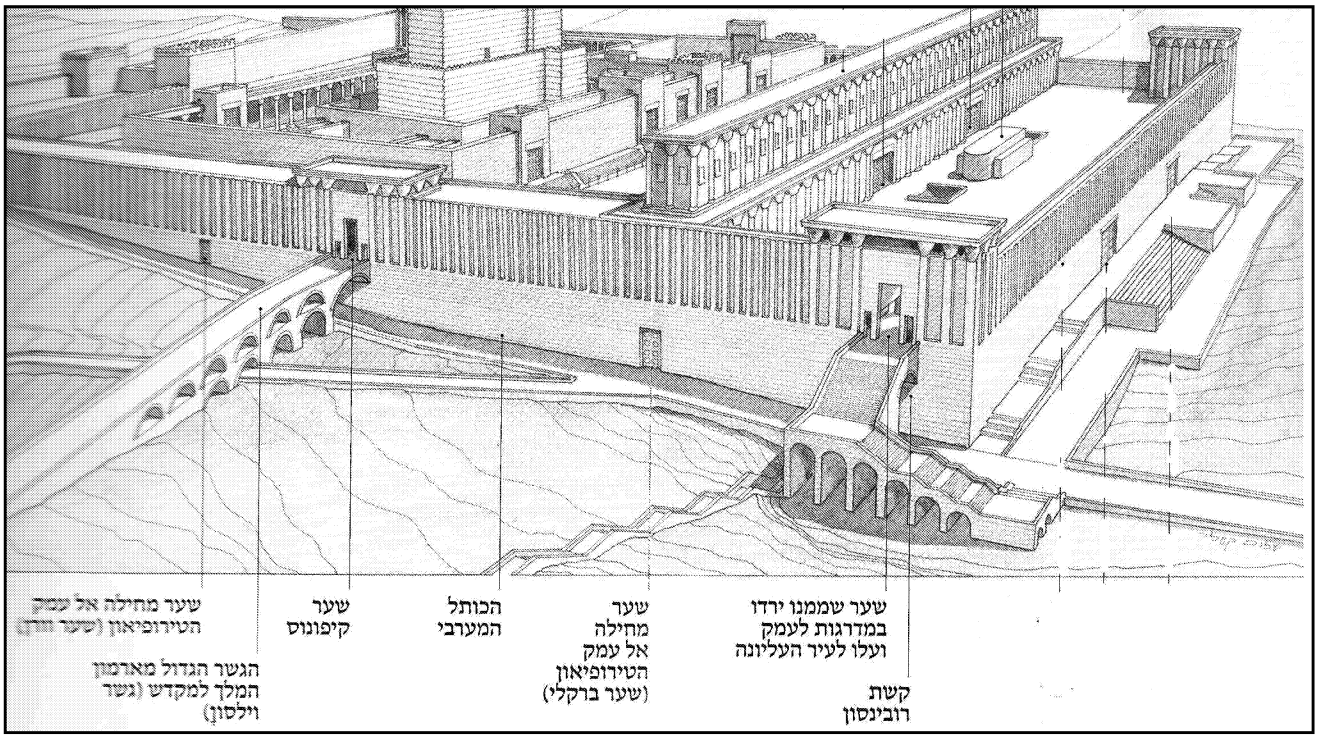
כך או כך, מדובר היה בעמק צר בעל מורדות תלולים למדי, ובמשך השנים נבנו שם בתים בעלי מספר קומות, לאחר תקופה הבתים נהרסו ועל גבי ההריסות הוקמו אחרים, וכן הלאה עד שהעמק נסתם כולו והושווה למפלס העיר העליונה עד שלא נודע כי בא אל קרבנה. ואנו כאשר אנו נמצאים כיום מתחת לקשת וילסון אנו עומדים למעשה על אותם חורבות שהגביהו אותנו עד למרחק של כ6 מטר בלבד מתקרת הקשת.

במשך הדורות שימש החלל שמתחת לגשר כבור מים ענק, ועדות על כך קיימת עד היום בפיסגת הקשת, שם

קיים חור מרובע ובשוליו עדיין ניכרים לעין החישוקים שנעשו באמצעות חבלי הדליים שבהם שאבו את המים. (אתם מוזמנים לגלות אותם, ובדרך אגב, לאחר פירסום המאמר הקודם הבחנתי בשריד יחיד לאותו קיר אבנים שחצץ בין היהודים למקום גילוי שכינה, והוא ברזל חלוד הבולט מהאבן בדיוק באותו מקום וגובה שהיה הקיר קיים. כל זאת לתשומת לבכם בביקור הבא בכותל...)

והאם חשבתם פעם מה קורה מעל הקשת כיום? זהו קצהו המזרחי של "רחוב השלשלת" הידוע, המשכו של "הבטרק" המתחיל משער יפו וממשיך ויורד במורד העיר היישר לשער השלשלת שהוא בעצם 'שער קיפונוס' המוזכר במשנה, וכנראה הינו השער היחיד להר הבית המשמש ככניסה להר מאז שבית המקדש עמד בתפארתו ועד היום הזה. ואכן בסביבות השער קיימים שרידים המוכיחים שבמקום זה היה קיים שער פעיל בזמן הבית, כגון אבנים עתיקות מאד המשמשים כמרצפות לרחבת הכניסה לשער, ומשוערות עוד לזמן הבית הראשון, וכן עמודים מסויימים השומרים בזמן הבית) שיזהיר את היהודים שלא להכנס למקום האסור, בהמשך מכתבו הוא מרמז גם על הסכנה הממשית למי שיכנס למקום בטעות, שכן הערבים היו הורגים יהודי הנכנס להר הבית "מלבד מצות התורה יש מצות פיקוח נפשות שלא ימות מבני אדם וגם זה דבר ברור". (מתוך ספרו 'משכנות לאביר יעקב').

מעניין לציין כי כאותו סיפור אירע גם להרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל כשבא לראשונה בירושלים בשנת תרפ"ג. וכך הוא כותב (ימי שמואל ח"א עמ' קס"ו) "התחלתי לילך בחזרה לישיבת תורת חיים, ועל הדרך נתעיתי והלכתי ישר למקום המקדש עד שהגויים עכבוני ולא הניחוני להכנס, וחזרתי והלכתי עד שהשגתי אחד, והראני הדרך לישיבה. ונתוודעתי שהמקום שנתעיתי היה מקום המקדש והיה לי יסורים מזה, כי הנכנס במקדש חייב כרת רח"ל, אך אח"כ כשהלכתי לעלות לרגל בפסח, נודעתי כי עדיין לא היה שם הגבול". ואכן בהמשך יומנו מזכיר כמה פעמים את

ציור המשחזר את הכותל בזמן המקדש. מתוך ספר "ועשו לי מקדש"

בצידיו.

סיפור נורא התרחש במקום זה בסביבות שנת תרס"ג, היה זה בלילה חשוך אחד, המתמיד הירושלמי הגאון רבי מעשיל געלבשטיין זצ"ל סיים את חק לימודו בבית המדרש ופנה לחזור לביתו כשהוא יורד דרך רחוב השלשלת. כנראה שמחשבותיו עדיין היו משוטטים בהויות דאביי ורבא, רגליו לא ידעו לאן הם מוליכות אותו, הוא המשיך ללכת עוד ועוד, עד שבפתע פתאום מצא את עצמו ליד השער, שומרים לא היו שם בתקופה ההיא וכמעט שהתחייב בחיוב כרת רח"ל. כשהכיר ר' מעשיל כי הר הבית לפניו התעשת וחזר מיד לביתו. אבל הסיפור לא נגמר בכך, ר' מעשיל שראה כמה קל להכשל בדבר, בפרט שבתקופתו הגיעו כמה משפחות יהודיות להתגורר במרחק של חמישים אמה בלבד מהשער, כתב מכתב להאדר"ת בו העלה בארוכה שיש מצוה לשכור בית בחצר ההיא ולהעמיד שם שומר מבני לוי (שהם היו המנהג לגשת עד למקום המותר ולהתפלל שם.

שער וורן – בתוך מנהרות הכותל

מפתיע לגלות כי בזמן הגאונים, כשהחלק הנוכחי של הכותל המערבי היה מכוסה ונסתר מאתנו (כפי שהארכנו במאמר הקודם), היו היהודים מתפללים באחד השערים התת-קרקעיים של הר הבית, שנקרא על שם החוקר וורן שחקר אותו, ונמצא כיום במעמקי מנהרות הכותל, מכוון נגד אבן השתיה קודש הקדשים, כשהוא סתום מצידו המערבי, ואילו האולם שנמצא בצידו הפנימי משמש כבור מים. בזמן הבית הוא שימש ככל הנראה כשער צדדי שהוביל למחילות שתחת העזרה, ואולי דרכו היו יוצאים הכהנים שנטמאו כפי שמפורש במשניות, ויתכן שלכן היה צמוד אליו בית הטבילה כדלהלן.

המקור הקדום ביותר לתפילה של יהודים בכותל

המערבי לאחר החורבן הוא ב"מגילת אחימעץ" שנכתבה בשנת ד'תת"י ע"י רבי אחימעץ בן פלטיאל בו הוא מספר על אחיו רבי שמואל ב"ר פלטיאל שהקדיש "שמן למקדש בכותל מערבי למזבח שבפנים, ולבתי כנסיות לקהילות הרחוקים והשכנים ולאבלי ההיכל המסכנים הם העגומים על ציון ואבלים ועל ירושלים מתאבלים". מוזכר כאן "מקדש" שהוא כנראה מקום ידוע בו התפללו בכותל, כמו כן יש מקורות שקראו למקום זה בשם "מערה", וכן רבי בנימין מטולדה מזכיר שער מסויים הסמוך לקודש הקדשים בו היו מתפללים.

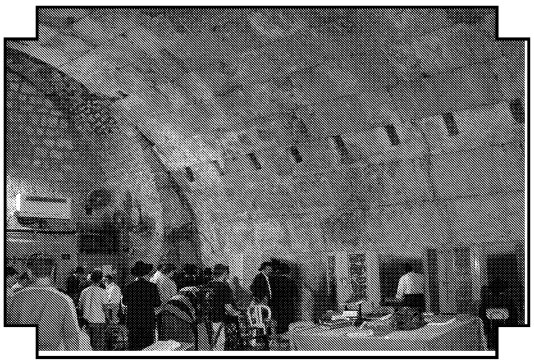
דברים ברורים יותר אנו מוצאים באיגרת של רבינו שמואל ב"ר שמשון משנת ד'תתקע"א: "באנו אל ירושלים ממערבה של עיר, וראינוה וקרענו בגדינו כראוי לנו. ונתגוללו רחמינו עלינו ובכינו בכיה גדולה, אני והכהן הגדול מלוניש (הוא רבינו יונתן הכהן מלוניל). ונכנסנו בשער עד לפני מגדל דוד, ונבוא להשתטח לפני העזרה. וניפול על פנינו לפני שער שכנגדו מבחוץ מרוח לעין עיטם, הוא בית הטבילה לכהנים, ושמה שער, שכנגדו בכותל מערבי ומיסוד הכותל, כעין אולם גדול אחד אשר ביסוד ההיכל ושם באים הכהנים במחילה לעין עיטם והמקום ההוא היה בית טבילה". בספר "ועשו לי מקדש" (עמ' 47) משחזר את מסלול הליכתו, כיצד הוא ממגדל דוד, יורד דרך רחוב השלשלת ובכותל המערבי נפלו על פניהם בשער מסויים שבתוכו נמצא אולם גדול וכו'. ולאור כל העדויות מזמן הראשונים, המקום המתאים ביותר לתיאורם הוא שער וורן. (וראה שם בארוכה שעד היום יש שם בית טבילה 'חמאם א-שפע' והוא היה מזמן הבית).

כיום נמצא במקום בית כנסת חדש שייסד הרב גץ רב הכותל, וסמוך לשער מתקיימים לפעמים מניני תפילה מיוחדים, כגון של וועד הרבנים, כשהם מכוונים גם למקום התפילה העתיק מזמן הראשונים, וגם משום שהוא בדיוק מול מקום קודש הקדשים.

שער ברקלי – ליד מדרגות העזרת נשים בחוץ

כשקראתי בפעם הראשונה על שער זה לא האמנתי עד שראיתיו במו עיני. שכן מדובר בשער גלוי לעין הנמצא כיום בפינה הימנית של עזרת הנשים. אמנם השער סתום באבנים וגם בתוכו קיים כיום בור מים, אולם בשנת תר"ח חקר אותו החוקר 'ברקלי' ואף הצליח לחדור אל חלקיו הפנימיים שמתחת לרצפת העזרה, ומצא את גרם המדרגות שהוביל ממנו אל רצפת הר הבית למעלה.

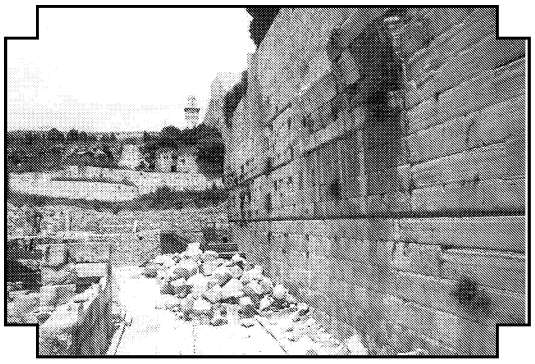
שער זה שונה משאר השערים בכך שצורתו מרובעת, והמשקוף העליון גדול וחזק מאד, באורך של 7.6 מטר ובגובה ועובי של 2 מטרים! היות והשער גבוה למדי מרצפת עמק הטירופיאון, וישנם לפחות 18 נדבכי אבנים ענקיות מתחתיו, נוטים החוקרים לשער כי היו טורי מדרגות שהוליכו מהעמק לפתח השער.

'קשת וילסון'

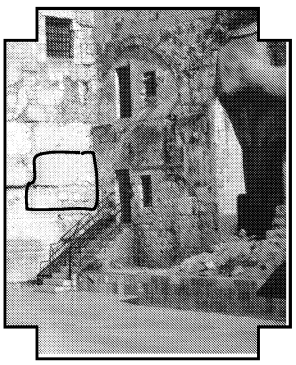
שרידי קשת רובינזון – על קיר הר הבית מול תחנת האוטובוסים

12 מטר מצפון לפינה הדרומית מערבית של הר הבית נמצאים שרידי קשת רובינזון שהתגלתה ע"י החוקר האמריקאי רובינזון בשנת תקצ"ח. רוחב הקשת והגשר היה כמו קשת וילסון שבתוך הכותל, ועל פי חישוב זה התגלה בחפירות הארכיאולוגים ה"אומנה" שלו, דהיינו יסוד הצד השני של הקשת. גובה הגשר מפני הקרקע היה כעשרים מטרים, והוא גבוה למדי גם בהשוואה לגשרים כיום, מה שמרמז על יופי וחוזק בנין הר הבית.

'קשת רובינסון' כפי שנראה כיום
מול תחנת האוטובוסים

שער זה שימש כנראה כשער מרכזי מאד לבית המקדש, שכן הוא חיבר בין העיר התחתונה והמרכזית (כיום איזור כפר סילואן ועיר דוד) להר הבית. הפינה שבו שוכן הקשת היא גם איסטרטגית, ועל כן כשרצו הכהנים להכריז ע"י תקיעות בחצוצרות היו עומדים בפינה זו בשקע מיוחד ותוקעים. מכאן היו התקיעות נשמעות היטב הן בעיר התחתונה השוכנת למרגלותיהם והן לעיר העליונה המשתרעת ממול. מפליא לציין כי בחפירות בשנים האחרונות בשולי הבנין האדיר הזה נמצאו בדיוק מתחת לפינה שברי אבנים מסותתים עליהם נחקקו מפורשות המילים "לבית התקיעה להכ..." (להכריז). לדאבוננו בזמן החורבן עמד בדיוק במקום זה טיטוס הרשע וקרא לכהנים להכנע כפי שמסופר בספר יוסיפון.

'שער ברקלי' בפינת העזרת נשים, (מסומן).
מתוך ספר "ועשו לי מקדש"

מתחת לקשת רוביזון, על אבן בנדבך השישי, נמצאת עד היום כתובת חקוקה, המשוערת לזמן תחילת בית שני, (אולם ישנם חוקרים המאחרים אותה לזמן הראשונים) שהיא תחילתו של הפסוק "וראיתם ושש לבכם ועצמותיכם..." (כדשא תפרחנה). יתכן שהיה זה יהודי בזמן בנין בית שני שרצה בכך לבטאות את שמחתו על בנין הבית, ושמא היה זה יהודי בעת הגלות שהתגעגע לגילוי השכינה בהר הבית, וכתב את הפסוק המנבא על בנין הבית לעתיד לבא.

אין ספק כי כעת נוכל לכוון ביתר שאת בתפילה "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" אכי"ר.

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה י"ז

הר"ר אברהם שלום שישא

אכילה כראוי

כהמשך למאמרינו (בגליון הקודם) שעל ידי שהמאכל מתעכל כאשר יאות, אזי מוחו צלול ואינם עולים אידים מעופשים למוחו, ועד שנתעכל המזון במעיו יש להם להקליפות אחיזה בהמאכל כמובא בפרפראות יעו"ש. רציתי להעתיק מספר "עבודת בנימין" (להגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל חבר הבד"ץ העדה החרדית) מה שדיבר מענין לעיסת המאכל הדק היטיב שמועיל מאד להעיכול וכו', ונצטט לשונו כמו שהובא שם (בסוף הספר) וז"ל: הקב"ה בגודל חכמתו הנפלאה לאין קץ, ברא להאדם את השיניים לצורך האכילה, ותפקידן של השיניים היא ללעוס את המאכלים לטחון אותו היטב, ובפרט המאכלים הגסים והקשים אשר צריכים מאד לטחון אותו היטב, וכך נעשה המאכל מוכן לבני מעיים שיקבלו אותם ויעשו פעולתן על מכונם וכתיקונן לחלק לכל אבר ואבר את הראוי לו, וחוץ מהטחינה הנעשה ע"י לעיסה עם השיניים, עוד תועלת רב יוצא ע"י הלעיסה היטב והוא מפלאי הבריאה של הבורא ב"ה, שע"י הלעיסות עם השיניים יוצא מתחת הלשון מיץ של רוק עבה והוא לא סתם רוק רק מים מיוחדים שנעשה לעזר וסיוע להמאכלים לחזק את כח העיכול של המאכלים, שהרי בכל מאכל יש כוחות טבעיים כמו הצוקער והברזל ושאר דברים וכו', והמיץ שיוצא מתחת הלשון ע"י הלעיסות שלועס המאכל הם עוזרים ומסייעים לזה שיתחלקו התפקידים לאברים הפנימים כראוי, וכל כמה שהאדם לועס המאכל כן יוצא עוד מיץ מתחת הלשון ונבלעים בהמאכלים, וכשהאדם לועס את המאכלים הדק היטב אזי עושה מערכת העיכול את פעולתה כראוי, היות והמאכלים כבר נטחנים היטב ומוכנים להעיכול על ידיהם וגם ע"י מיץ הנ"ל, ועי"ז כל מערכת העיכול עובדים בנחת ובשלווה, וזה גורם שיכוך להנערווועזקייט (רוגז וכעס) של האדם.

וכשהאדם נזהר בזה ללעוס היטב כנ"ל, אזי כשרוצה לעמול על עצמו ולשבר את מידת הכעס שבקרבו אז מגיע לו הדבר בניקל יותר, למשול על רוחו ולטהר את המדה. משל למה הדבר דומה, כשאומרים לאדם לישא על כתיפו שולחן שלם והיות והשולחן משא כבד הוא נעשה עליו כובד גדול לשאת אותו, אמנם כשמחלקין השולחן לארבע או לחמש חלקים ואומרים לו טול רק רבע או חמישית מהשולחן אזי נעשה לו כל המשא הרבה יותר בנקל, וכמו"כ לענינינו כשהאדם יש לו הרבה רוגז וכעס כנ"ל קשה לו מאד להתגבר על זה ולמשול ברוחו, אמנם כשמקיים העצה הנ"ל ונשאר לו רק חלק קטן מהכעס כנ"ל אזי הרבה יותר בניקל להאדם לעבוד על זה עכ"ל.

ואפ"ל שכל ענין הנ"ל מרומז בדברי רביז"ל שצריכים ליזהר שלא לאכול כזולל וסובא, ופירושו שלא בולע טוב מה שהכניס בפיו עד שנותן אכילה שניה לתוך פיו שהוא דרך רעבתנות, וכמו שהבאנו [בגליון הקודם] בשם הרידב"ז על הרמב"ם. והיינו שלאכול "בכשרות כראוי" היינו שילעוס היטב את המאכלים כנ"ל ועי"ז יתעכל המאכל היטיב וממילא ינצל מהכעס כנ"ל, ואיתא בגמ' (נדרים כב.) שהכועס מוסיף טפשות (הובא בספר המידות כעס י"ב), וזה מרומז בפנים מש"כ רביז"ל שעיקר ניקת הכסילות הוא רק מבחי' אכילה יעו"ש, והיינו שאם אינו אוכל כראוי אזי יש לו כעס וממילא מקבל כסילות השכל וכנ"ל ודו"ק היטיב.

וראיתי בשיש"ק (ח"ח-קכ"ז) שהרה"ח רלוי"צ בנדר ז"ל אמר: ענין תאות אכילה אינו מתבטא דוקא במיעוט אכילה או ריבויו, כי יש אוכל מעט והוא שטוף בתאות אכילה, ויש להיפך שאוכל הרבה ואוכלו בקדושה כראוי, וכידוע שר' נחמן מטולטשין ז"ל היה אוכל הרבה וראב"נ ז"ל היה אוכל קימעא קימעא ובכמה הפסקות ע"כ.

ויש לציין מש"כ מוהרנ"ת בליקוה"ל (הל' פורים ה"ב)וזל"ק: "וע"כ מצוה גדולה לאכול בפורים **ולהרבות בסעודה מאוד** כי עיקר שלימות הדעת ותיקונו והכנעת הכסילות וכו' הוא ע"י אכילה כשהוא בכשרות כראוי כנ"ל שזה נעשה ע"י הצדקה עכ"ל. ואמרתי בדרך צחות לרמז ענין הנ"ל בפסוק "צדיק אוכל לשובע נפשו" כי איתא בליקוה"ל (הל' מלמדים ה"ד י') שזה הנותן צדקה הוא בבחי' צדיק כמש"כ 'וצדיק חונן ונותן' עי"ש, וז"ש צדיק - שהוא נותן צדקה עי"ז אוכל לשובע נפשו - יכול לאכול ולהרבות בסעודה מכיון שאוכל בכשרות וכנ"ל ודו"ק.

* * *

ראיתי בגליון הקודם מה שנתלבט הר"ר שמואל אייזיק צוקר הי"ו בפירוש הלשון של רבינו בתחילת התו' "כי" יראה ואהבה וכו' מהו הלשון כי? אכן מה שקיבלנו מאנ"ש הכלל בזה, שרביז"ל מביא פסוק בתחילת התו', והפסוק לפי פשוטו מאוד מוקשה מכמה קושיות ותמיהות, והתיבה "כי" היא תירוץ על כל הקושיות והתמיהות, ולדוגמא אבאר בתורה זו שאנו עוסקין בה כעת:

הפסוק ויהי הם מריקים שקיהם וגו' יש כאן כמה וכמה קושיות ותמיהות; א. ויהי הם מריקים שקיהם ידוע בחז"ל שתיבת ויהי הוא לשון צרה ומה היה כאן הצרה בהורקת השק? ב. בכלל כל הסיפור של הורקת השק מיותר בפסוק, והיה צריך לכתוב – וימצאו איש צרור כספו בשקו – ותו לא מידי כי מאי נפק"מ שהיה בשעת הורקת השק? ג. מהו הלשון – ויראו את צרורות כספיהם – בוודאי אם השבטים לא היו סומים בודאי ראו צרורות כספיהם ומהו הלשון "ויראו"? ד. מהו הלשון המה ואביהם – תיבת "המה" מיותר כי כבר כתוב מקודם והנה איש צרור כספו בשקו וזה קאי על השבטים ה. מהו הלשון "וייראו" למה צריכים לקבל יראה אם הם יודעים את האמת שהם לא גנבו את הכסף הרי הם יקחו את הכסף ויחזירו לאחר זמן למצרים ויאמרו שמצאו כסף איש בפי אמתחתו וכמו שעשו כן לבסוף, ואם פחדו שיבואו המצריים ללחום עמהם עבור הכסף שיחשדו אותם שגנבו אותו, האם השבטים לא היו גבורים דיים נגד כל המצריים וכמובא במדרשים (בפרשת ויגש)? ו. מהו הפירוש – ויאמר להם יעקב אביהם אותי שיכלתם יוסף איננו וגו', מהו השייכות אהדדי שיוסף איננו ושמעון איננו וגו' למציאת הכסף איש בצרורו? ז. ומהו הלשון "עלי היו כולנה" הרי הוא מיותר, וע"ז בא רביז"ל עפ"י דרכו בקודש בהמשך התורה ליישב כל הקושיות הנ"ל וכמובן לכל המעיינים בפנים התורה ואכמל"ב, ולכן כותב רבינו הלשון "כי" ודו"ק.

הר"ר נתן הלוי פישר

תשובה על שאלות לחידודא - ב'

אודות מה ששאלתם בשאלה ג', שרואים גרים שמתגיירים ומדוע אין אור רביה"ק מתפשט בכל העולם כולו.

תשובה. הנה צריך להבין האם התיקון ע"י הגרים שמתגיירים, או ע"י הגרים שמתים בלי יורשים ונתקיים "ונכסי עממיא ירת", ומה התיקון הנעשה בזה.

ויש לבאר עפ"י דברי מוהרנ"ת, שיש נצוצי הקדושה שהתפזר וכו' והטוב של ישראל כבוש אצל העכו"ם וכו' ומובא בכמה מקומות שהתפארות זה הכסף (בממון ישראל) וכו', ועפי"ז מובן מדוע הצדיק נקרא ע"ש צרור הכסף (לקח בידו), כי הצדיק מחפש ומגלה ההתפארות שיש בבריאה, ועכשיו בעוונותינו הרבים "ותרד פלאים" - אותיות אלפים, כמובא בשיחות הר"ן שאלפי זהובים נמצאים אצל הקלי עולם וישראל הכשרים אין להם ממון.

ויש לרמז בסוף התורה 'אנא בריה קלה שבים' וכו' ואיתי נתייעץ הקב"ה, ועפ"י הלכות ערב ד', עי"ז אני ערב לתקן כל הבריאה כולה. 'ואזילנא לפומא דלויתן' עפ"י תורה ז' תנינא 'ששם שוחקין מן – פרנסה' עיי"ש, היינו שאני מדבר כל הזמן מפרנסה - פומא דלויתן, במקום להתעסק להחזיר כל העולם כולו בתשובה, אני בעצמי הולך לכליון והפסד. ועפי"ז מובן 'טוב הכבוש - שע"י מיסים וארנוניות' וזה פגם המזבח, במקום לעבוד השי"ת שזה מזבח; עובדים את הממון ועושים מזה ע"ז רח"ל. וע"כ כשהיה ביהמ"ק קיים היה שם כל העשירות שבעולם, ופגם המזבח - מובא בסוף גמרא סוכה: "לוקום לוקום עד מתי אתה מכלה ממונם של ישראל". והתיקון נעשה ע"י גרים שמתגיירים וממונם נתהפך לממון דקדושה. התפארות זה תיקון המזבח, ונתגלה אור הצדיק - צרור הכסף יוצא מהשק, והא דנפסק בשו"ע שירושת הגר הולך לישראל זה ראיה שממונם נכנס לקדושה, וכשהוא נתגייר כל כליו וחפציו הכל נתגייר אתו. ויש ראיה לזה מדין טבילת כלים, וע"כ כשאין לו בנים אחר שנתגייר הולך ממונו לישראל להוכיח הנ"ל - שממונו נתגייר אתו. ועפי"ז מובן שיש גרים שמתגיירים ואיפה תיקון המזבח וכו'? התירוץ כשכל העולם יתגיירו (או לפחות שכל העשירים שבעולם יתגיירו..) יתגלה אור הצדיק בכל העולמות ובפרט בעוה"ז.

ואין צריך להמתין שהגרים ימותו בלי יורשים, כי התיקון נעשה מיד כשמתגיירים כנ"ל, יעזור השי"ת שכל הגרים בתוך כל כלל ישראל יפקדו בדבר ישועה ורחמים בקרוב, ואור הצדיק יתפשט בכל העולמות אמן.

דרך אגב, בפשטות הדין בשו"ע סימן ער"ה "גר שמת וכו' נכסיו הפקר, וכל הקודם זוכה" משמע אפילו גוי, עפ"י רביז"ל ובפרט עפ"י מוהרנ"ת בכל הלכות הפקר ונכסי הגר משמע, שזה הפקר רק לישראל ולא לגויים, וצריך עיון למעשה.

ובאמת יש כמה וכמה מקומות בשו"ע ובפוסקים שמוזכר הלשון 'גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו', ולגבי הדין אין נפק"מ בלשון ישראל ולאו דוקא נקט כן. ואפשר לדייק מזה שזה רק לישראל, וכן "בקצות החושן" סימן ק"ז ורנ"ג כתב, שתקנת חכמים על גר שמת, שמי שתופס זוכה מדין. רואים שאין זה הפקר רגיל, ועפי"ז ג"כ מסתבר שרק ישראל יורשים גרים. ואם אחד יודע ראיה המוכחת שאין ע"ז פירכא לכאן או לכאן נא להודיעני. וכן אם אחד יודע על גר שמת בלי יורשים נא להודיעני לקיים מצווה הנ"ל... ומכאן קריאה לכל הגרים: "אני אוהב אתכם אהבת נפש בתוך כלל ישראל!" ובזכות זה נזכה ליראה ואהבה אמן.

יחיאל מיכל הלוי חזן

ליקוטי ניצוצות מספה"ק על עניני קדושת אכילה

בהמשך למאמר הקודם שנלקט מספרי רבינו ומוהרנ"ת שהתייחס יותר לענין האכילה עצמה וכוונת האכילה, (המקושר לענין "אכילה בכשרות שהיא אחת מהענינים הנלמדים בתורה הזמנית – י"ז). הרי שעתה הוספנו וליקטנו משאר ספרים לרבות אף גם מהשו"ע והבאנו פנינים יקרים מסדר האכילה, (וכמובן שאפשר עוד הרבה להאריך אבל הבאנו רק ראשי פרקים מכל ענין, וגם מהשו"ע הבאנו רק את הפנינים המורגשים כ"עובדות מעשיות" בעבודת ה'. אבל זה פשוט שאכילה בכשרות יסודה הראשון הוא לקיימה לפי כל דקדוקי ההלכה מראשית הנטילת ידים והברכות וכן שאר כל ההלכות וכו', אך כאן זה לא מדור הלכתי).

בליקו"מ תורה צ"א מביא רבינו מכתבי האר"י, שצריך להגביה ידיו בשעת נטילה נגד הראש כדי לקבל הקדושה, נמצא שצריך לזה אמונה בהידים להאמין שמחמת שמגביה ידיו כנגד הראש מקבל הקדושה, כי בלא אמונה אינו כלום כמו שכתוב כל מצוותיך אמונה.

בנטילת ידיים לסעודה יחשוב כאילו מקדש ידיו ורגליו מן הכיור קודם בואו לאכול על השולחן שדומה למזבח. ובשעה שאוכל יחשוב שהלחם הוא כקדשים ומשולחן גבוה קא זכי, ויצטער על חורבן ביהמ"ק בכל סעודה (ספר הגנוז פרשת אמור).

קודם נטילת ידיים לאכילה יאמר תפלת השב של רבינו יונה ז"ל, ואחר אכילת המוציא יאמר בזה הלשון: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, אין אני אוכל להנאת גופי ח"ו רק שיהיה גופי בריא וחזק לעבודתו יתברך שמו, ואל יעכב שום חטא ועוון והרהור רע ותענוג גשמי את היחוד קודשא בריך הוא על ידי נצוצות קדושות של האכילה והשתיה הזה".

ויכוין כשהוא אוכל דבר מה, שהטעם שהוא מרגיש בפיו בשעת לעיסה ובשעת גמיעה היא פנימיות הקדושה וניצוצות הקדושה השורה במאכל או במשקה ההוא, ועל ידי האכילה והטחינה בשיניים והאצטומכא נברר הפנימיות מהמאכל שלא יעשה מותר להשפיע לחיצונים, ואז נפשו נהנית מהפנימיות והפסולת נעשה מותרות ונדחה אל החיצונים, ויקבל אז במחשבתו שתיכף ומיד כשירגיש שיצטרך לנקביו לא ישהה את הפסולת בקרבו לטמא ח"ו את מוחו ולשקין את נפשו להשהות את הצואה והשתן בקרבו אפילו רגע אחד, וגם יצייר לפניו בשעת אכילה האותיות "מאכל" בכתב אשורית ויהרהר שעולה צ"א כמנין הוי"ה בשילוב אדנ-י. (צעטיל קטן להרה"ק ר"א מליזענסק אות ט"ו)

בברכה הראשונה שעל המאכל צריך לכוון לתקן הניצוצות הקדושים שנתעברו במאכל, ובברכה האחרונה צריך לכוין לתקן נפשות המגולגלים

במאכל וסימנך שבברכת "בורא נפשות" אומרים "להחיות בהם נפש כל חי". (שער הליקוטים פרשת עקב)

כתבו הספרים בשם הזוהר הק' שמצווה לאדם שיתפלל בכל יום על מזונו קודם האכילה. (ויוצא בזה ע"י מזמור "ה' רועי לא אחסר" כדלקמן) (שו"ע קס"ו ובמשנ"ב סק"ג)

מצווה להביא על כל שולחן מלח קודם שיבצע, כי השולחן דומה למזבח והאכילה שאדם אוכל לחזק כוחותיו ועי"ז יהיה בריא וחזק לעבודת ה' היא כקרבן ונאמר על כל קרבנך תקריב מלח, והוא מגן מן הפורענות. (שם קס"ז במשנ"ב סקל"א)

יתן שתי ידיו על הפת בשעת ברכה וכשיאמר "ה'" יגביה הככר. (שם קס"ז ס"ד משנ"ב סקכ"ג)

יאריך קצת בה"א דהמוציא. (שם קס"ז ס"ב בבאר היטב בשם האריז"ל)

כתבו המקובלים לטבול פרוסת המוציא במלח שלש פעמים. (שם במשנ"ב סקל"ג)

אין משיחין בסעודה, אבל בין תבשיל לתבשיל מותר, ומצוה על כל אדם ללמוד תורה על שולחנו, וטוב לומר אחר ברכת המוציא מזמור "ה' רועי לא אחסר" דהוא דברי תורה ותפילה על מזונותיו (שם ק"ע ס"א במשנ"ב סק"א)

לא יהא אדם קפדן, כעסן או רגזן בסעודתו. (שם ס"ו)

נקיי הדעת שבירושלים לא היו מסובין בסעודה אלא אם כן יודעים מי מיסב עמהם, מפני שגנאי הוא לתלמיד חכם לישב אצל עם הארץ בסעודה ואפילו בסעודת מצווה. (שם ס"כ ומשנ"ב סקמ"ב ועי' בביאור הלכה)

האריך בשל"ה שצריך ליזהר מריבוי אכילה ושתיה, אלא יאכל וישתה רק להעמיד ולהברות את גופו שיהיה מזומן לעבודת הנפש, ובזה כל סעודותיו הויין סעודת מצווה. (שם משנ"ב סקמ"ה)

וכתבו ספרי המוסר דאם באמצע אכילתו - בעוד שהוא מתאווה לאכול מושך ידו ממנו, זה נחשב גם כן לסיגוף ומתכפרים עוונותיו. (שם תקע"א משנ"ב סק"ב)

וצריך לישב בכבוד על השולחן כי על שולחן המלך הוא אוכל, והאוכל לשם שמים לא ילך אחר הערב לחיך ומזיק לגוף, אלא אחר המועיל לגוף אע"פ שאינו כל כך ערב לחיכו. (פלא יועץ ערך 'אכילה')

וכתב החינוך שקבלה יש, שכל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימי חייו. (פלא יועץ שם)

וטוב לייחד לו ספר ללמוד ממנו באכילתו, מראשו לסופו, ולא פעם בספר זה ופעם באחר. ומצוה גדולה לשמוח בסיום אותו הספר. (יוסף אומץ ק"ל)

רבינו הקדוש המגיד ממעזריטש זיע"א הזהיר מאד לכוין בברכהמ"ז יותר מתפילה, כי תפילה דרבנן וברכהמ"ז דאורייתא. (תולדות אהרן)

יזכינו השי"ת שנזכה לתת צדקה לתלמידי חכמים ולצדיקים אמיתיים ועניים הגונים, ועי"ז יתרבה האויר הנח והזך, ואזי ע"י דיבורי האמונה של הצדיק יחקק וייכתב בספריהם היפך אמונתם ועי"ז יהיו נעשין גרים, ועי"ז יהיה נשלם המזבח שהוא בבחינת שולחנו של אדם ועי"ז נזכה שתהיה אכילתנו בכשרות ובכוונה כראוי, ועי"ז נזכה להכניע הכסילות והקליפות ויתרומם שכלינו, ועי"ז נזכה לראות ולהבין אור הצדיק ויאיר לנו אור הצדיק באופן שנזכה לקבל ממנו האהבה והיראה שהצדיק מגלה, אכי"ר.

דובב שפתי ישנים

הרה"ח ר' יעקב מלמד [קאלמנוביץ] זצ"ל

מבואר פנים מגודל ההתפארות שהשי"ת מתפאר עם כל אחד ואחד מישראל בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, כי יש בכל אבר ואבר ובכל תנועה ותנועה של ישראל התפארות אחר, וכתב שם: "ויש לפעמים שאיזה פחות מישראל עושה נענוע עם הפאה שלו והשי"ת יש לו התפארות גדול גם מזה". ואמרתי לקיים מאמר חז"ל כל האמר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, וארשום בזה מה ששמעתי בזה מ**כבוד מו"ר הרב ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל** ששאלתי אותו שיפרש לי מה שתפס אדמו"ר ז"ל ענין נענוע עם הפאה דייקא, ואמר לי שאפשר לפרש כי 'פאה' הוא לשון גבול וסוף, **דהיינו שיש לפעמים שאיש ישראל נפל וירד מאד ועבר מה שעבר ח"ו, אמנם אעפ"כ נמצא בו נקודה קדושה ויקרה, והיא אינה נאבדת לעולם כמובא בדברי רביו"ל בכמה מקומות, והיא בחינת גבול וסוף היהדות שלו, ויש לפעמים שעושה נענוע היינו איזה תנועה לכבודו יתברך עם פאת וסוף נקודת היהדות שבלבו, ויש להשי"ת התפארות גדול מזה.**

וזה יובן על פי הגמרא בקידושין עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, ר' שמעון אומר אפילו צדיק גמור וכו' ואפילו רשע גמור כל ימיו, ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שוב רשעו. ע"כ והצדיק האמת הוא אשר יכול למצוא התפארויות אלו שיש בכל אחד מישראל וכו' כמבואר בפנים,

ולענ"ד אפשר לפרש ענין ה"נענוע" שמובנו ענין תנועה בעלמא ולא עשיה ופעולה ממשית, שלפעמים יש שהיצר הרע רוצה להסית לאדם לעבור איזה עבירה ח"ו, כגון שמזמין לפניו ראיית איסור והאדם מתגבר ומעקם ראשו או סוגר עיניו וכיוצא, שהוא רק בשב ואל תעשה, נמצא שלא עשה כלום, רק נענוע בעלמא, והשי"ת יש לו התפארות גדול מזה, **אף אחרי שכבר עבר מה שעבר רק שלבסוף מתגבר עם פליטת הנקודה הנשארת לנענע עצמו מלעשות איזה דבר נגד רצונו יתברך יש לו להשי"ת התפארות גדול מזה,** ועל ידי זה בעצמו זוכה אחר כך לעשות תשובה שלימה, ובצירוף כל ההתפארויות הקדושות האלו שיש להשי"ת מכל אחד ואחד שבישראל אפילו מהפחות שבפחותים ואפילו מנענוע בעלמא כנ"ל, מכל זה תתעורר הגאולה במהרה בימינו אמן בבחינת "כי גאל ה' את יעקב" וזה מחמת כי –"ובישראל יתפאר" כן יהי רצון במהרה בימינו אמן.

(מתוך הספר 'מכלל יופי' על ליקו"מ)

דברים נלהבים מאחד החברים

"גודל נוראות עמקות תורת רבינו הקדוש"

עפ"י תורה י"ז

בפרפראות לחכמה (במהדורות הישנות נדפס בסוף תו' ט"ו ולאחרונה הודפס כהקדמה שניה) כותב הטשערינער רב ז"ל בזה"ל: "כי מלבד העמקות הקדוש שיש בתורותיו ומאמריו הק' לפי פשוטן של דברים הגלויים לכל וכו', מלבד כל זה, צריך המעיין לצייר בדעתו כאילו עומד מרחוק ומציץ מן החרכים נפלאות הבניינים והקשרים הקדושים שבכל מאמר ומאמר, ונפלאות נוראות התגלות קדושת ההשגות בעצמן, ונפלאות נוראות הלבשות ההשגות ורמיזותם בכל התורה שבכתב ושבע"פ" וכו' וכו' עיי"ש עוד לשונו הק'.

מדברים אלו בוקעת זעקה גדולה, נגסה בס"ד להדהד אותה לאזנינו: זה פשוט וברור לכל מי שלמד ולו פעם אחת, את הקדמתו של מוהרנ"ת ז"ל לליקו"מ: "שעיקר כוונתו הקדושה הוא פרוש הפשוט שבכל תורה ותורה, כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה וכו', שכל עיקר כוונתו הקדושה בכל תורה ותורה שגילה, ובכל דיבור ודיבור שיצא מפיו הקדוש, היה רק שנשתדל להבין העבודה והעצות היוצאים מכל תורה ותורה, ושנבקש מהשי"ת ונשתטח לפניו יתברך, ונשתדל לקיים ככל הכתוב בהם בפשיטות" וכו' עכלה"ק.

> **"ובכן נתפעל ונתפעם עד עומק נשמתינו: היכן יש עוד ספר קדוש ונורא כזה שכל תורה ותורה חובקת זרועות כל העולמות?"**

אולם זאת בל נשכח ובל נסיח דעתינו, שהלמעשה היסודי בכל ליקוטי מוהר"ן, זה ההתקשרות והאהבה העצומה למי שגילה והמשיך את כל התורות הקדושות והנוראות האלו. שהרי כמו שבכלליות התורה הנתונה לנו מסיני, ברור ופשוט שעיקר כוונת נותנה יתברך ויתעלה הוא לעובדא ולמעשה, לקיימם בפשיטות עם כל פרטיהם ודקדוקיהם, ודוקא משום כך הרי שבלא "דחילו ורחימו" (יראה ואהבה) "לא פרחין לעילא" כנודע מהזוה"ק, כי היראה והאהבה הם שרש כל הרמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה כידוע, והם ה"למעשה" הגדול ביותר, שכל המצוות ניתנו בשביל שעל ידם נבוא ליראה שלימה ואהבה שלימה, שזה הדבקות הנרצית בהשי"ת.

וזהו הרי הסוגיא של תורה י"ז: לזכות לאהבה ויראה!

כמו"כ לגבי תורותיו ועצותיו של הצדיק, שכולם הם רק שלבים בסולם המוביל אותנו לכת השלישית הזוכה להיות 'אפויה' בלב של הצדיק, כרצונו, שזה ענין "אור הצדיק" שבו עוסקים אנו בתורה זו, שהוא אהבה ויראה לצדיק (עיין ביאור הליקוטים), כידוע בחז"ל (פסחים כ"ב ע"ב) "את ה' אלוקיך תירא - לרבות ת"ח" ועיי"ש במהרש"א דכמו כן "ואהבת את ה' אלוקיך" [בכל לבבך! ובכל נפשך! ובכל מאודך!] לרבות ת"ח. וכפי המתגלה בתורה זו - כמה שנאהב ונירא את התלמיד חכם הגדול כן נזכה על ידו לאהבת ויראת ה' בשלימות, ובלעדי זה הכל עטוי שק ולבוש קדרות.

כיון שכך; הרי שמלבד ההתפארות הפרטית מכל נקודה ועצה של תורה קדושה זו (כגון: אכילה בקדושה, צדקה וכו'), ומלבד ההתפארות בפרטי פרטיות מתילי תילים של חידושים מתוקים ודרכים ישרים הנובעים מכל תג ואות מדברי רבינו, מלבד כל זה הרי ישנה את ההתפארות הכללית של התורה הזאת, כלשונו של ה'פרפראות': "לעמוד מרחוק ולהציץ מן החרכים על נפלאות נוראות הבניינים והקשרים, ונפלאות נוראות התגלות קדושת ההשגות" וכו' וכו'.

ובכן נתפעל ונתפעם עד עומק נשמתינו: היכן יש עוד ספר קדוש ונורא כזה שכל תורה ותורה חובקת זרועות כל העולמות? ובמילים כלשון תורה זו: "מראשית הרצון לבריאת העולם שהוא בשביל ההתפארות וכו' ועד להשבת אחרוני חלקי נשמות ישראל מכליון והפסד והיתה לה' המלוכה". היכן עוד משורטטים מפות עליונות ונשגבות כאלו, מפעולותיו הנוראות של בחירא דצדיקיא המאיר בכל העולמות וכ"ש בעוה"ז לגלות הרצונות וההתפארות של כל הבריאה דומם צומח וכו' ולרפא את מזבח ה' ההרוס ע"י דיבורי אמונה ששולח לכל האובדים והנדחים, וכל זה בכח הצדקה ואויר הנח והזך וכו'.

והלא זה האש היוקדת בכל מכתב ב"עלים לתרופה" כשר' נתן לא מפסיק להתפעל ולזעוק "כי על כל דיבור ודיבור של תורתו הק' ראוי לכל מי שיש לו מוח אמיתי בקדקדו לומר: אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא די! מכל שכן כשמתחברים שני דיבורים יחד מכל שכן כשמתרחב הדרוש להלן יותר והולך ומתגבר כמעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, מי שמע כזאת! מי ראה כאלה! בפרט נוראות נפלאות הצירופי אותיות אשר לא נשמע כזאת, מי יפאר מי יהדר... ואי אפשר לדבר בזה כלל כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בליביה..." (מכתב קע"ח)

"התגלות כזאת לא נשמע בעולם, ומי שיש לו לב להסתכל על האמת, ראוי לו שתסמר שערות ראשו, ויעמוד מרעיד ומשתומם מגדולת נפלאות התגלות הזאת, ואלמלא לא באנו לעולם אלא למשמע דא דיינו!..." (מכתב ס"ג)

כאשר התפארות והתפעלות זאת תבער אצלינו, אמונה לוהטת בגדולת רבינו, שתעורר בקרבינו געגועים וכיסופים לרוחו הקדושה הנושבת על אנפי ספריו, וכאשר רצונות אלו יהפכו לריקודים ומחולות, ושאגות ובכיות ודיבורי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו - אין לך דבר המעורר אהבה ויראה לצדיק יותר מזה... נכון, שהתפעלות זו תשאיר אותנו תמיד רחוקים וקטנים, בבחי' "ראוני נערים ונחבאו" (עיין תורה קל"ה) - הלא לביטול כזה כלתה נפשינו (עיי"ש היטב). והלא דווקא כשהלב של העולם נשאר לעמוד מרחוק, הוא יכול לשאת עיניו אל המעיין הרם ונישא הניצב הגובה ושיפוע ההר (עיין היטב סיפור י"ג ביום השלישי) ה' יזכינו.

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

שיחות וסיפורים מאנ"ש הרואים אור לראשונה
מכת"י הרה"ח ר' אלעזר מרדכי רוזנפלד ז"ל [המשך]

כ"א. מוהרנ"ת ז"ל אמר אם לא הי' הקב"ה נשבע שלא להביא מבול הי' בא מבול רח"ל על הפרצה שנעשה בימיו שחתן כלה נפגשים, השי"ת יצילנו ויגאלנו.

*

כ"ב. שמעתי מזקיני נ"י שהי' פעם במזיבוז על ציוה"ק של הבעש"ט ע"ה, ושמע מהזקנים דשם שאמרו על ענין גילוי של אליהו הנביא ע"ה להבעש"ט ע"ה - שאין ד"א במזיבוז שלא דרך עליהם אליהו זל"ט.

*

כ"ג. הס"ת של הבעש"ט הק' ז"ל שהי' באומן, הביא מוהרנ"ת ז"ל מעזבונו של הר"ר יצחק אייזיק ז"ל חתנו של אדמו"ר ז"ל, ובאומן הי' ס"ת שכתב האיש שהי' בביתו החופה של אדמו"ר ז"ל בבית שני. ואחר המעשה שאמר לו רביז"ל: "השי"ת יודע.." כידוע, כתב ס"ת לבהכ"נ שבאומן מממונו.

*

כ"ד. יום ה' וישלח תשכ"ו. מר' לוי יצחק, ראשי פרקים מה שהבטיח מוהרנ"ת ז"ל לאשת ר"ח סטאליר בנים אם בעלה ר"ח יבטיח לארח עשרה מאנ"ש בר"ה, (ויתן להם) ויהי' להם השנה בן זכר. ואמר לה שיקראו שמו 'לוי יצחק' ע"ש הרה"ק מבארדיטשוב.

מה שאמר ר"ח הנ"ל לבנו שלא לדבר על מפורסמים, ואם לא "וועסטו פאר שוורצט ווערין" [=יושחר לך ימיך] ולא ציית, ועבר על מה שעבר רח"ל.

וכן אבי אביו של ר' מרדכי בבריניצער הי' מאנשי מוהרנ"ת ז"ל וגם הוא צוה לבנו טבי' "אל תדבר!" וגם הוא לא ציית וגם עבר רח"ל.

הר"ח ז"ל אחיו של הרב מטשהרין הי' סובל ממחלת הריאות רח"ל, ואעפי"כ קיים מאחז"ל "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע" במסירות נפש ממש.

*

כ"ה. ר' חיים כהן ז"ל 'סטליר' [=נגר] – מאומן, הי' אביו של ר' ישראל ז"ל טרוויצער, ויש קורים לו 'ר' ישראל חָנראָדַר'. ור' ישראל נולד בברכת מוהרנ"ת ז"ל ור' נפתלי ז"ל ששניהם בירכו אותו על שאירח את אנ"ש שבאו על ר"ה לאומן, כידוע המעשה בין אנ"ש. ור' ישראל הנ"ל הי' בעל מופת גדול והוא מתלמידי ר' נפתלי ז"ל, וגם הי' גאון בנגלה והי' מסיים כל שנה בשמחת תורה כל הש"ס וזוה"ק ותיקו"ז ושו"ע, וספרי אדמו"ר ז"ל. ור' שבתי ברסלבר מאומן הי' גיסו בעל אחותו.

*

כ"ו. החסיד ר' פנחס קיבליטשער זצ"ל נתקרב ע"י הר"ר אברהם בר"נ זצ"ל בחיי הר"נ. ומקודם הי' מקורב גדול להט' והדריך את האברכים שלו. ונתקרב ע"י שחותנו גר באומן והי' סמוך על שולחן חותנו תיכף אחר החתונה, והי' מצוה לו בכל בוקר כשיצא לעיר: "דע לך שיש פה ביהכנ"ס של ברסלבר, והזהר שלא תיכנס לשם!", וכ"כ הי' מזהיר אותו עד שזה בעצמו עורר בו רצון לדעת מה באמת נעשה שם בביהכנ"ס של הברסלבר, ונכנס לשם בגנבה ור"א נמצא אז בביהכנ"ס והבין שנכנס להתענינות, ואז הי' ר' אברהם ז"ל בימי נעוריו ולבבו הי' כאש להבה בעבודת השי"ת, ונכנס אתו בדיבורים עד שעלה אתו לעליה ולמד אתו התורה ט' תיקונין עם המראה, ור' פנחס נתקרב. מיד כשנודע למחותנו ולמשפחתו נעשה רעש גדול וממש רצו להרגו, ואמר לו ר' נחמן טולטשינער ז"ל לברוח לר' ישראל פוטשטניק ז"ל מתלמידיו של מוהרנ"ת ז"ל, והוא הי' גר בכפר סמוך לאומן והי' נחבא ערך חצי שנה, ובתוך הזמן הזה הלך חותנו לעולמו אעפ"כ יעצו לו שלא לדור באומן מחמת קרוביו, והלך לעיירה 'קיבליטש' ונעשה שם מלמד תשב"ר, והדריך את התינוקות עפ"י דרכי רבנו זצ"ל, רק שלא גילה להם מהיכן לוקח הדיבורים והדרכים האלו.

והנהיג אותם להתבודדות ולצדקה וכו' וכל עניני יראת שמים, והאבות ראו שכל תינוק שנכנס להמלמד החדש נעשה יר"ש ומתמיד ובעל מדות טובות עד שכל העיירה נתנו את ילדיהם אליו, וככה הנהיג אותם בעילום שם ברסלב כמה שנים. וכשהי' נוסע על ראש השנה לאומן והיו הם שואלים לו להיכן הוא נוסע והי' אומר להם שם של איזה רבי, וכך עברו כמה שנים עד שהר"ר נחמן זצ"ל טולטשינר אמר לו שהגיע העת לגלות את האמת; הבוחר יבחר והחדל יחדל, וכן עשה. וקרא לכל תלמידיו והיו כבר בחורים בני שש עשרה ביניהם, ואמר להם: "דעו לכם, שכל ההנהגות והדרכים שלימדתי אתכם הם ע"פ חסידות ברסלב. ועתה, מי שרוצה להמשיך ימשיך". כשנודע הדבר בעיירה הוציאו כל האבות את ילדיהם ונשארו כמה מהם - כמדומני שש עשרה, ונעשה מחלוקת נגדו. ועוד יש כמה מעשיות, וגם הענין מהמתנגד וכו' הקפיד מאד ר"נ טולטשינר ז"ל ואמר שאין דרכינו בכך רק בתפלה. וזה ר' פנחס הי' עובד השי"ת גדול במסירות נפש ונפטר בן שלושים ושלוש זצ"ל. וכר"ה הי' הרב מטשעהרין ז"ל שולח אליו לשמוע דיבוריו, ואמר לנכדו ר' אברהם ז"ל שטערינהרץ: "לך ראה איך אברך מדבר מרבינו ז"ל!".

*

כ"ז. ר' יעקב יוסף בן ר' נחמן חי'לס הי' חתן ר' אברהם ציפר'ס. ר' אברהם ציפרס' הי' בנו של ר'

מרדכי מטעפליק, וכפי הנראה נקרא ציפרס' ע"ש אמו.

גם אביו ר' מרדכי הי' נק' 'ר' מרדכי חיי'לס', והי' אחיו של ר' דוד חיי'לס - המובא בהקשר לספר המדות.

ר' אברהם ז"ל בר"נ עשה 'חלקה' לבנו ז"ל במירון.

*

כ"ח. המגיד מטירהוצע הי' נוסע בקביעות פעמיים בשנה לרביז"ל: פרשת יתרו ופרשת ואתחנן. והי' אומר שבקבלת התורה הוא צריך להיות אצל רביז"ל, ע"כ.

*

כ"ט. ר' דוד - גיסו של ר' מרדכי טעפליקער ז"ל לא הי' לו בנים ל"ע, והי' גאון גדול ועשיר מופלג, וביקש מר' מרדכי ז"ל שיתן לו את בנו ר' אברהם הנ"ל וילמדו תורה, וגם יוריש לו את העשירות שלו, ומסר לו. ואח"כ נסע ר' דוד לארץ ישראל ונתמנה לדיין בעיה"ק טברי' ושם מנוחתו כבוד ז"ל. ולר' אברהם נתן את כל הונו, ור' אברהם שלח לו (מידי חודש) לא"י ממעות אלו.

*

ל'. ר' דוד הנ"ל הי' פעם אחת אצל רביז"ל אמר עליו: "טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה".

*

ל"א. ר' יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל הי' לו שני בנים; ר' דוד צבי ור' מיכלי ז"ל, שניהם צדיקים וגאונים, ובנו של ר' דוד צבי הי' ר' נחמן הנקרא 'נשקע טולטשינער' ע"ש עירו, והיו קורין לר' נחמן זה: "דער ירושלמי" על שהי' בקי גדול בתלמוד ירושלמי, וגם הי' בקי בכל האלשיך הקדוש.

*

ל"ב. למוהרנ"ת ז"ל הי' ברכה מאדמו"ר ז"ל, שמתי שירצה - יוכל להתנמנם. ופעם הי' יושב ומדבר עם אנ"ש עד קרוב לחצות הלילה, והשעין ראשו על ידו ונרדם מיד; כדי שיקיים "קימת" חצות.

*

ל"ג. (שם משפחתו של ר' אהרן ז"ל הרב מברסלב הי' גולדשטיין ונכדו הרב מטשהרין הי' חותם אבן זהב)

*

ל"ד. ר' נפתלי הי' לו ברכה מרביז"ל, שכל פעם שיצטרך לאיזה סך ימצא מעות בכיסו.

*

ל"ה. ר' אהרן קיבליטשער נתקרב ע"י ר' פנחס ז"ל קיבליטשער, וחתניו של ר"א זה היו: ר' משה טשנסחוור גלידמן ז"ל, ור' ליבלי סופר ז"ל, ויבלח"ט ר' לוי יצחק בנדר, ור' צבי ארי ליפעל. ואחר פטירת ר' משה גלידמן הנ"ל לקחה ר' בן ציון אפטר שיחי' בבית שני.

*

ל"ו. ר' געצי מאומן הי' בן בתו של ר' פנחס יהושע ז"ל, וחתניו היו: ר' ברוך שהי' נקרא על שמו 'ברוך געצ'ס' והשני הי' ר' אברהם בעדער חותנו של ר' יצחק גלבך (שיחי') [ז"ל]. ואחר פטירת ר' אברהם הנ"ל לקחה ר' יוחנן (שיחי') [ז"ל] בר' ברוך ברדיטשובר זצ"ל.

שם משפחתו של ר' געצי ז"ל הי' 'ליבוונא'.

*

ל"ז. בניו של ר' פנחס יהושע היו: ר' נחמן ור' נתן בייטלמאכער שדר בירושלם, ור' נתן היה חתן ר' נחמן טולטשינער זצ"ל בבית ראשון, ואח"כ גירשה כי היו חשוכי בנים ל"ע, ולקח בבית שני את בתו של ר' דוד בר' פרץ מטשהרין, שהי' נקרא 'ר' דוד פרץ'ס', והיא העלתה אותו לארץ ישראל ונפטרה פה, ולקח את האשה הצדקת גיטל תחי' אלמנת ר' ישראל הלפרין זצ"ל, שהי' נקרא 'ר' ישראל קארדונער'.

*

ל"ח. ר' נפתלי הירץ בר' שכנא הי' חתן הרב מטשהרין ז"ל, ואביו של ר"א סופר מירושלים.

*

ל"ט. אנ"ש היו אומרים על ר' שכנא בן מוהרנ"ת ז"ל, שיש לו המח של אביו (הער האט דעם טאט'נס מוח).

*

מ'. הגאה"צ ר' שכנא בן מוהרנ"ת ז"ל. בניו: ר' נחמן ור' נפתלי הירץ ז"ל. ר' שכנא חיבר ספר על חכמת התכונה והלכות קידוש החודש, ומוהרנ"ת אביו הקפיד ואמר שהי' צריך לעשות על חסידות. וגם חיבר ספר תפילות ורצה להדפיס ולא הניחו אביו; כי אמר: "לא חיברת אותו בדמעות" (סי נישט מיט קיין טרערין). והוא הדפיס בפעם ראשונה את התפלה שאחר תיקון הכללי וחרט בעצמו אותיות על עץ.

בניו היו ר' נחמן (ור' נפתלי הירץ סופר) עובד השי"ת, שהרב ר' נחמן מטשהרין אמר עליו: "נחמן שכנ'ס ונחמן פסחלס' עשוני לחסיד – האבין מיר גימאכט פאר החסיד". כי בתחילה הי' עוסק יותר בלימוד, ואח"כ שראה גודל השגתם וחסידותם נעשה יותר חסיד.

*

מ"א. אור ליום ה' בשבת משפטים, כב' שבט תשכ"ז. ר' אברהם סופר כוכב לב שאל את ר' נחמן טולטשינער

> ,,אוו החסרון ברוחניות, און אוו המעלה ברוחניות; אלץ איז געווענט אין שמירת הברית,,

ז"ל מה יעשה; אם להיות מלמד או סופר, ואמר לו שיהי' סופר, מכמה טעמים וכו'.

*

מ"ב. בנו ר' נחמן אביו של ר' נתן (ש)בא לירושלים בחודש אלול, ונפטר י"ט תשרי ונקבר בהר הזתים ז"ל. והי' מאנשי ר"א בר' נחמן וע"כ נסע לארץ ישראל.

בנו של ר' נחמן הנ"ל הי' ר' יצחק מבובריניץ אביו של ר' נחמן שיחי' שעלה מקרוב לא"י. ובענין המחלוקת שהי' בין אנ"ש אם להשתקע בא"י אם לאו היו כמה חילוקי דעות, ותחילת המחלוקת פרצה בסעודת תנאים שהשתדך ר' מיכלי ז"ל מטולטשין נכד מוהרנ"ת ז"ל עם ר' אלתר ב"ר זעליג מטעפליק, והסעודה הייתה באומן ואז דיבר ר"א ועורר לנסוע לא"י.

(ובענין המחלוקת הנ"ל; כשגמר ר"א את דבריו עמדו נגדו כנ"ל, ובקלויז הי' אז אחד מאנשי מעמד - ר' יענקלי סופר, שאנ"ש אמרו עליו: "תתן אמת ליעקב" מאנשי ר"א בר"נ, ומיד כשגמר ר"א והחולקים עליו התחילו לטעון נגדו, הניח א"ע לישון כדי לקום חצות. ובבוקר שאלו ר"א סופר: היתכן להעיז פנים כ"כ, כשיש בהקלויז חשובי אנ"ש ונכדי מוהרנ"ת ומדברים ואתה הולך מהם לישן?! ענה ואמר: "כששמעתי את ר"א בר"נ דמיתי ששכינה מדברת מתוך גרונו ממש! ואיך אפשר לעמוד נגדו ולבטל דבריו במחי יד!!)

(ר' נתן בר' נחמן במוהרנ"ת ז"ל הי' חתן של ר' שלמה..... מטרהוויצא)

*

מ"ג. ר' נתן בר' נחמן הנ"ל הי' למדן גדול, וכל פעם כשהי' נוסע הרב מבובריניץ לרבו בלובביץ' מסר לו את הרבנות. (שמעתי מנכדו ר' נחמן שיחי').

*

מ"ד. ט' חשוון יארצייט של הרה"ח ר' ישראל בר' יהודה היילפרין ז"ל, הנקרא ר' ישראל קארדינער ז"ל.

*

מ"ה. ב"ה בס"ד

נכתב אור ליום ה' פ' 'כי תצא למלחמה על אויביך ונתנם ה' אלוקיך בידיך', ט' אלול תשכ"ו, ירושלים.

יום ד' בין מנחה למעריב שמעתי מר' אלי' חיים נ"י בשם ר' מיכל ז"ל מטולטשין נכד מוהרנ"ת זצ"ל, (שדיבר פעם) שנמצא כתוב על גליון ליקוטי מוהר"ן שלו, והוא: שבגשמיות אנו רואים שכל מה שהאדם עשיר ביותר ערך הכסף נופל אצלו. למשל, איש עני ורש מתפעל כשמדבר עם עשיר; הוא הדין כשרואה איזה חפץ ערך, והוא מחשיב את העשירים ואת העושר. לא כן העשיר אצלו, כל מה שהוא עשיר ביותר הוא פחות מחשיב את העשירים ואת ממונם.

וברוחניות אנו רואים ההיפך ממש. שהעני בדעת והעמי הארצות אצלם אין כל חשיבות לתורה ומצוותי', אדרבה, הם בזים להם בליבם ומביטים על תלמיד חכם כעל נחותי דרגה, גם כשמדברים עמהם הם מדברים כגדולים אל קטנים.

לא כן התלמיד חכם הוא מחשיב מאוד את התורה, וכשמזדמן אצלו לומד תורה אפילו קטן ממנו הוא מחשיבו מאוד ומחבבו. ע"כ שמעתי מפי הנ"ל בשם הנ"ל, והדברים עתיקים. כי הם הוכחה חותכת מה רב ההבדל בין גשמיות ורוחניות, שאיש שאין לו את הגשמיות, חושב מי יודע מה זה יכול להיות?! וכמשל האיש הבע"ד עם היד הסגורה שכולם רדפו אחריו שיראה להם מה יש לו בידו. אולם כשאחד משיג כבר את הגשמיות מתוודע כמה חסרת ערך הוא, מכיון שלו פתח הבע"ד את היד וראה כי אין בה כלום. אולם התכלית האמיתי; אזי קודם שהאדם מכירו הוא בז לו, מכיוון שכל הרוצה יבא ויטול ומונחת בקרן זווית, וגם בז לאדוקים בה. אמנם המכיר אותה והעוסק בה הוא מתוודע יותר ויותר מערכה האין סופי. ואמר שזה שאמר הכתוב: "יהי מכירך ברוך" שנעמי אמרה לרות: שמי שיכירך (סימן שהוא בעצמו) צריך שהוא בעצמו יהי' ברוך - היינו בעל מדריגה, כי (אם לא כן) אינו מבין בהם. ואמר בקיצור: "להיות מבין על איש כשר צריך בעצמו להיות איש כשר. - זיין א מבין אף א ערליכען יוד דארף מען אליין זעיין א ערליכער יוד". ע"כ.

*

מ"ו. ב"ה נכתב אור ליום הנ"ל.

לפני כמה שבועות שמעתי מר' לוי יצחק נ"י בשיחת חברים (על מה שאמר רביז"ל "מיין זאך איז תפלה"), ששאלו: שפעם אמר רביז"ל שעיקר ענינו הוא תפילה – "גאר מיין זאך איז תפילה", ופעם אמר שהעיקר אצלו קדושת הברית? ואמר ששניהם נכון. היינו הכל תלוי בשמירת הברית. ואמר בשם ר' געצי זצ"ל מאומין שאמר: "אוו החסרון ברוחניות, און אוו המעלה ברוחניות; אלץ איז געווענט אין שמירת הברית" [=היכן שיש חסרון ברוחניות, והיכן שישנה מעלה (עליה) ברוחניות; הכל תלוי בשמירת הברית]. ואולם גם שמירת הברית אי אפשר להיות באמת רק אם באה מריבוי תפילה והתבודדות. וסיפר ממוהרנ"ת ז"ל שאמר פעם, שכל עובדא דקדושה אם לא הי' לו התבודדות מקודם הוא אינו מקנא בה. ושאל אותו בנו ר' יצחק ז"ל: אפילו מה שאני נותן צדקה לחבירי ר' מרדכי, צריך שיהי'ה לי התבודדות מקודם? כי ר' יצחק הי' נוהג שכל מה שקנה לעצמו קנה ג"כ לחבירו ר' מרדכי ז"ל. וסיפרו אנ"ש שמעולם לא הי' לר' יצחק פעלץ, כי לא הי' לו מספיק לקנות גם לר' מרדכי ולקנות רק לעצמו לא רצה. (וזה ששאלו אם גם על עבודת הצדקה כגון זו, היתכן שיהי' בה איזה חסרון אפילו בלא התבודדות מקודם), וענה לו מוהרנ"ת ז"ל: "אם יש לך התבודדות על זה מקודם אני מקנא אותך בזה, ולא; איני מקנא אותך בזה!"

וגם ידוע מה שאמר מוהרנ"ת ז"ל: "אפילו אונדזרע שמועסין, אויב איער בשמלצט דאס נישט מיט תפילה בין איך גאר נישט מקנא" [=אפילו השיחות שלנו, אם אין מתיכים אותם בתפילה איני מקנא כלום]. והיינו, כי לכל מדריגה ביהדות אי אפשר להגיע באמת אלא מתוך התבודדות ותפילה, כי בכוחות האדם לבד אי אפשר להגיע לשום דבר באמת, וצריכים להתפלל על כל דבר. ואכן העיקר צריכין להתפלל על שמירת הברית; נמצא ששניהם עיקר. ועוד יש הרבה להעמיק בענין זה, גם מבואר מכמה תורות שע"י שמירת הברית - זוכין לתפילה.

העבודה של חודש אלול

נחמן נתן טייכנר

המילה "אלול" היא מילה שמתפרשת אצל הרבה מאוד אנשים בתור משהו מפחיד, מאיים, מלחיץ וכו' עד שיש כבר הרבה ביטויים אצל עולם הישיבות "שפתיים דולקות" "פלצות" וכו' וכו' "אוי לנו מיום הדין" וכו', ולמרות שהאמת היא כך שצריך לרעוד ולפחוד מיום הדין אשר מלאכים בו יחפזון ולהכין עצמינו לתשובה, אך למעשה קשה מאוד לזכות לתשובה באמת ודרכי התשובה נעלמים מאוד מרוב כלל ישראל עד שלמרות שהכל חפצים לירא את שמך אך טרם עלתה בידם.

כי באמת עיקר התשובה הוא להחזיר הדבר למקומו הראשון "לאתר דאיתנטילת מתמן" (עי' תורה ל"ה) ומי הוא שידע היכן הוא מקומו?

אך מי שיודע ומכיר את הבעטליר שעומד בין המקום ללמעלה מן המקום, שיודע מקום כל אחד ואחד, והוא לבד יכול לעשות ראש השנה ולדון הכל לכף זכות כי אוחז במרום הכסא, בשורש המקום, וממשיך לכל אחד מישראל הרהורי תשובה אמיתיים ותקווה אמיתית לשוב מן המקום שהוא למעלה מהמקום ששם לא נגע שום פגם, שהיא הבינה, עלמא דאתכסיא, הכסא המכוסה והמופלא מעין כל שאפי' קיטרוג המלאכים שמשם כל הדינים והעבירות לא נוגע לשם, ומודיע לכל אחד ואחד דרכי התשובה באמת, **והעיקר שמודיע לכל אחד היכן היא ההתחלה לשוב אל ה' שההתחלה היא ראש השנה, דהיינו להכניס עצמו לדרכי התמימות והפשיטות לצעוק אל ה' מעומק הלב מעמקי עמקי עמקים, וע"י הצעקה נותן כוח לצדיק הגדול לדלות ולגלות מיני חושך עצות חדשות מופלאות פלאי פלאות באופן שגם הגרוע שבגרועים יזכה למצוא הדרך לשוב אל ה' באמת.**

ולכן, מי שרוצה לזכות באמת לתשובה צריך להרבות באמירת תהילים והעיקר להתקרב למי שמאיר ומגלה את התהילים של דוד - משיח, נעים זמירות ישראל שמשמיע לכל אחד התעוררות עצומה מכינורו הגדול וממשיך לו הדרך לעשות מתורות תפילות.

כי באמת גם אם יתעורר האדם מעצמו לעסוק הרבה בתפילה ותורה, כדרך שמעוררים היום בעולם, עדיין אין זה תשובה באמת, כי תכלית הבריאה הוא בגין דאשתמודעין ליה ואיך יזכה לזה, ומי יאמר זיכיתי ליבי לומר ה'חטאתי' בכר לבב שיתקרא באמת תשובה אליבא דהלכות תשובה דהרמב"ם.. ורק אם זוכה להתקרב ולידע מהבעל תשובה האמיתי שעושה תשובה בשביל ישראל, כי מתעורר לעשות בכל עת תשובה על תשובה על השגתו הראשונה, שכל זה הוא בחי' שבת. ומשם, מהמקום הגבוה הזה, מאיר לכל אחד אפי' לגרוע שבגרועים לעשות תשובה על תשובה במקום שלו, דהיינו להתחיל בכל פעם מחדש למהוי בעולם אפי' רבבות פעמים ביום אחד, ומאיר ומודיע לנקודה התחתונה, הבושה והנחפרת, הדוממת והשותקת, הנאלמת ביונה והנכלמת כסיד ההיכל, כי נעלמו ממנה דרכי התשובה והיא שואלת ומבקשת 'איה'? איה היא הנקודה העליונה הנעלמה והמכוסה, המופלאת והקדושה, שתאיר את אורה ותתן בים דרך ובמים עזים נתיבה איך להתעורר מעומק האפילה ולשוב למקור חוצבה. וע"י הביקוש והחיפוש, החתירה והביטול, הגעגועים בחושך שקיבלה ע"י הלבנה המושלת בלילה, התלמיד שקם בעוד לילה וכל עינינו להאיר בחושך את הכיסופים והתקווה העזה, וחתרה וביקשה, אחור לא נסוגה, ביקשה את ה' בכל כלליות הגוונים והעיתים.

ואז, זאת הנקודה העליונה והתמה מאירה ומגלה לתכלית הדום הרגלין ותחתיות הארץ ומשמיע לכל קצווי ארץ וים רחוקים, משביח שאון גלים ומפורר בעוזו ים ומשבר תנינים ובשוא גליו ישבחם, ומאיר דרכי התשובה מרום מרומים מכתרא דכל כתרין, ומאיר שתי הבקיאויות; בקי ברצוא ובקי בשוב איך למצוא את ה' בין בעליה ובין בירידה, וזהו תשובה על תשובה, התחדשות על התחדשות, התחזקות על התחזקות, כי הבקי ברצוא הגדול שאינו נעצר לעולם, הנשבע בשבת קודש [שורש התשובה] שאינו יודע כלל וכלל, כי מי יודע מה יש עוד, כי לגדולת ה' אין חקר וכו', ודייקא עי"ז משיג בכל עת רחמי ה' עד אין סוף ואין תכלית, ומודיע שיש תקווה לרחוק שברחוקים להתקרב אל ה', והעיקר ע"י שלא יתייאש מן הצעקה לעולם.

כי ע"י פני משה כפני חמה אשר השיג ע"י תשובתו בחי' שבת, וע"י לבנת הספיר דתחת רגליו דא יהושע, אשר התייגע בכל כוחותיו ומסר נפשו וסבל בזיונות ובושות עצומים ונוראים, והכל בכדי לגלות ולפרסם ולהודיע לכל באי עולם מקדושת הכסא העליון הדן לכף זכות כל היצורים, "לא יהיו כאבותם דור סורר ומורה דור לא הכין ליבו" [ולבבו יבין ושב] כי אע"פ ד"הודיע דרכיו למשה [בי הבקיאויות] לבני ישראל עלילותיו", אך "לא חיכו לעצתו" ולא חפרו לגלות הנפלאות דייקא מיני חושך "וישכחו עלילותיו ונפלאותיו אשר הראם", "ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי" [בי הדרכים].

אך, "אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו כי הנני עושה חדשה עתה תצמח, הלא תדעוה אף אשים במדבר דרך בישימון נהרות" "כי נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה והיה השרב לאגם וצמאון למבועי מים והיה שם מסלול ודרך". ביום אשר יתעוררו עם ה' לצעוק מעמקי עמקים, ובביטול ובבושה יבקשו את ה' אלוקיהם ואת דוד מלכם, "ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים". **כי מבית הבחירה הנקודה העליונה ימשכו עצות נוראות ונפלאות לכל אחד ואחד איך להתקרב אל ה' מכל מקום שהוא עד אשר כל אשר יעבור בנחל ירפא,** וכל זה נעשה דייקא ע"י אלו העומדים בתחתיות ארץ ומקצה הארץ קוראים וצועקים צעקות מעומק הלב ואינם מתייאשים בשום אופן בעולם ועי"ז סוללים ומכינים הדרך למשיח ומסייעים באתערותא דלתתא לצדיק הגדול, זה דודי וזה רעי שקולו דופק מסוף העולם ועד סופו ומעורר אותי לשוב אל ה' ומגלה לי כי אף אם אציעה שאול הנך.

למעשה היוצא מכל הנ"ל, **שבכדי לזכות לתשובה באמת צריכים להתקרב למי שזכה לתשובה בשלימות, ומאיר לכל אחד דרכי התשובה לפי דרגתו, איך לידום ולשתוק על כל מה שעובר עליו, ולמצוא את ה' בכל הדרכים והנתיבות ובכל המעברים והגלים שזהו עיקר כוונת אלול, ולכן אם א'ד'ם' רואה שדווקא באלול עובר עליו** "מה" **שעובר** ['מה' **יעשה לי** 'אדם'], ידע שדייקא עכשיו רוצים להאיר לו דרך איך למצוא את ה' בכל המעברים והירידות, ואז ימין ה' פשוטה לקבל תשובתו.

הש"י יזכנו להתקרב באמת לצדיק שזכה לבחי' שבת - תשובה שמאיר לנו את דרך התשובה איך לעשות תשובה על תשובה בדרגתינו, שהעיקר שאפי' שהתעורר ונפל שוב תמיד יתחיל מחדש לעשות תשובה, והכל בזכות ובכח הצדיק שזוכה באמת לתשובה על תשובה, עד שנזכה ליום שכולו שבת בביאת גוא"צ במהרה בימינו, אמן.

מורשה להנחיל

מהנעשה בין כותלי "מורשת הנחל"

חבורת הנערים

הזמן: בין הערביים בימות חול.
המקום: היכל עז"נ דבית מדרשנו הגדול מא"ש.
קול התורה בוקע בעוז מפיות תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא, המתאספים מידי ערב במסגרת **"חבורת הנערים דחסידי ברסלב" – שע"י "מורשת הנחל"** לשנן ולחזור על תלמודם שלמדו בבית רבן, ואף להוסיף קניני דעת בתורת רביה"ק ועצותיו ודרכיו הק'.
בתוך ניצבים המשגיחים המסורים הר"ר יעקב אלימלך היילפרין הי"ו, ומשנהו בדומה לו הר"ר יוסף קנפלמכר הי"ו, כשאף חוטפים להם ספר ללמוד בו משל נדבקו מן אוירת ההתמדה הממלאת את כל ההיכל.
כעבור מחצית השעה נשקטים התלמידים משאון לימודם, והם פותחים את **"קונטרס הלכות ברכות"** – ה"ה קונטרס מיוחד מעשה ידי הר"ר יוסף צבי פראנק הי"ו משגיח בחבורת הנערים - בי"ש, אשר ליקט וערך את כל הלכות ברכות הנהנין ועיבד אותם בשפה פשוטה וברורה שוה לנפש התלמידים, בתוספת דוגמאות חיות להמחשת הנלמד לעובדא ולמעשה. המשגיח המסור ר' יוסף לומד לפני התלמידים ומסבירם את הדברים כפי הבנת שכלם בטוב טעם ודעת.
סדר לימוד זה הינה יוזמה ברוכה מיוחדת במינה, אשר הורים רבים מברכים ומהללים את מחולליה, באשר ניכר היטב אצל התלמידים כי להם שיג ושיח בהלכות ברכות הנוגעות בכל זמן ועת.
לאחמ"כ משמיע המשגיח "סיפור יומי" מרבינו הקדוש ותלמידיו לעורר את לבותיהם הרכים למידות טובות והנהגות ישרות, למלא את רוחם בשאיפות ורצונות; **"מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי ורבותי?!"**

*

ליל שישי בחבורת הנערים הינה פנינת הכתר בימות השבוע, לאחר סדר לימוד קצר מחלקים לתלמידים מיני תרגימא לקרב הלבבות – ומפליא במיוחד, כשהתלמידים מברכים ברכה ראשונה בקול רם ובכונה וכל החברים עונים אמן בהתלהבות, וחוזר ונשנה הדבר בעת שמברכים ברכה אחרונה. מה נהדר המחזה! - לאחמ"כ מתחיל המשגיח ר' יעקב מנגוני שבת המושרים בקרב חסידי ברסלב, כשדגש מיוחד מושם ללמד ולהרגיל את התלמידים בזמירות שבת קודש עם הניגונים הנהוגים.
אה! התענוג שיש בשעה זו לכל הנמצא בבנין בית מדרשנו הגדול, אין לשער ולתאר!
"להיתקפא חלשין"--- "להיתקפא חלשין"---
"להיתקפא להיתקפא להיתקפא חלשין"--- נשמע קולות הרכים משתפכים נפשם....
"השבת נועם הנשמות, והשביעי עונג הרוחות"-----
ואכן מעידים ההורים שמאז החלו בנוהג מבורך זה סעודות השבת בבית שינתה את פניו.

*

ימי החנוכה אצל חבורת הנערים הינו יו"ט מיוחד.
לשם עידוד התלמידים נערכים במשך כל השנה מבצעים מיוחדים על לימוד רצוף בזמני החברה, וכן על ההקפדה בשמירת הזמנים. כמו"כ על התפילות בכונה - כראוי לתלמידים המתחנכים על דרכי רביה"ק. הן על כל אלה צוברים התלמידים 'נקודות הכסף' וב'חנוכה' – חג החינוך מתאספים כל התלמידים למסיבת חלוקת פרסים כשהמצטיינים מביניהם נבחרים לכהן בתואר "חתן" ו"סגן". להרבות 'קנאת סופרים'.

חבורת הנערים בהיכל עז"נ דבית מדרשנו הגדול מא"ש

זקני וחשובי אנ"ש מופיעים בהדרתם להשמיע לפני התלמידים היקרים גודל מעלתם ויקרת זכותם להיקרא ע"ש רביה"ק הנחל נובע מקור חכמה, אשר הפליג במעלת בני הנעורים טהורי לב. ואח"כ מחלקים פרסי עידוד להמשיך מעלה מעלה בסולם העולה בית קל כשאיפת הוריהם ומוריהם עפ"י דרך רביה"ק ותלמידיו.

*

כמו"כ יוצאים התלמידים בימי ראש חודש ויומי דפגרי אחה"צ לקברי הצדיקים אשר סביבות ירושלים, לשפוך צקון לחשם לפני בורא כל העולמים על אביהם ואימם שיזכו לגדלם ולחנכם בתורה ועבודה וירא"ש מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, וכן על רבותיהם ומוריהם שישכילו להדריכם בדרכי העבודה הישרה ויראו ברכה והצלחה בכל מעשיהם. ולפעמים אף יוצאים אל עבר גן שעשועים לפקח את דעתם בדרכים ראויות ובפיקוח.
אכן "כל רואיהם יכירון, כי הם זרע בירך ה'", הדרך ארץ הניכרת על כל מהלכם, ענות החן הנסוכה על פניהם, כל אלו ועוד מעיד כאלף עדים על ההשקעה הרבה המושקעת בהם, ולא נצרך אלא לברך את המשגיחים המסורים: יתן ה' שובע שמחות באהליכם שתזכו לראות רוב ברכה בעמליכם הצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשה ידיכם, אל ירך לבבכם ואל יחלש דעתכם, כי כוחו של אותו זקן אשר אמר: "דיפעט אויף מיין כח – סימכו על כוחי" מסייע בידכם לתמוך בכם ולחזק אתכם בעבודתכם - עבודת הקודש, לקיים צוואתו של אדונינו מורינו ורבינו: **"אייערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך געטאן!"**

* * *

אל לנו לשכוח את חבורת הנערים "זכרון אלעזר" - בית שמש, כי שניהם כאחד הינם תרין רעין דלא מתפרשין. וראוי ליחד מאמר מיוחד על פעולתיהם הנרחבות, אך קצר המצע מהשתרע ועוד חזון למועד.

מעט האברכים

לסדר כי על כל מוצא פי ה' יחי'ה האד'ם [סו"ת ה'וא מ'ימי ה'נחל] תשע"ב לפ"ק

לכבוד מערכת העלון החשוב "מימי הנחל" הע"י

בקשר של התכלת שכתב הר"ר שמעון מאיר קעניג שליט"א (בגליון הקודם) שלא ידוע לו איך נהג ראבר"נ ז"ל אם כשיטת הרמב"ם או כשיטת הראב"ד. יש לציין לשיש"ק (סוף חלק ז') שם מופיע שראבר"נ ז"ל נהג כדעת הראב"ד ע"ש.

ומש"כ עוד (בגליון הקודם) שאין ללבוש תכלת סתם דהרי "אם לא יועיל לא יזיק" – דהא עפ"י סוד אין ללבוש כלל תכלת כהיום עכ"ד. יש להעיר על זה מכיוון שהיום נתגלה כבר תכלת ואם אינו הולך עם התכלת הרי יש חשש ברכה לבטלה על הציצית מכיון שאינה מקיימה בשלימות. וראה מה שהאריך האדמו"ר מראדזין זצ"ל בספרו בענין זה (ואין הספר תח"י כעת) וכל מה שכתב האריז"ל זהו קודם שנתגלה התכלת. וראה לדוגמא בזה בספה"ק עבודת ישראל (להרה"ק מקאזניץ זצוק"ל) על פרקי אבות שכותב (בפ"ג משנה ד') וזל"ק: ולזה בזמן הבית כשהיו ישראל בגדולה ושלווה היו צריכין לתכלת להזכיר היראה, ועכשיו אין צריכין לתכלת, כי בלא זה לבבות ישראל נכנעים מגודל הצרות העוברים עלינו, ואדרבה צריך לחוט לבן להזכיר שאעפ"כ חסד הבורא עלינו ולא יעזבנו לנצח עכל"ק. ובילקוט עבודת ישראל הובא בספר פרקי ישראל על מסכת אבות (שהוציא לאור אחי הגדול הרה"ג ר' יוסף צבי שליט"א) כותב בזה"ל: "הנני להודיע בזה כי יש לנו קבלה ברורה בעדות נאמנה שהרב הגאון הקדוש אור עולם המגיד מקאזניץ ז"ל באותו שבת שאמר ענין זו מתכלת, אמר אח"כ ברבים: 'אף שאמרנו ענין זה, מכל מקום לפני ביאת הגואל יגלה אחד מצוות תכלת לישראל, ויש לנו התעודה בכתב מקובל מנאמנים'" עכ"ל. [אגב, ראה זה פלא, כי האדמו"ר מראדזין נקרא שמו ר' גרשון העניך ליינער והמגיד מקאזניץ אמר 'יגל"ה אחד' - 'יגלה' ר"ת 'היה ג'רשון ה'ענך ל'יינער, וליכא מידי דלא רמיזי...] הרי לנו שאין זה סתירה לדבריו הקודמים שאמר שעכשיו אין צריך לתכלת, ובזה מובן מש"כ הרב קעניג שהרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל לא לבש תכלת ולא מטעם האריז"ל הנ"ל אלא מטעם אחר יעו"ש. וכן אתי שפיר שרביז"ל כותב בליקו"מ (ח"א תורה ז') שעכשיו לבן זה עיקר הציצית ע"ש, ולפי המובן מראבר"נ ז"ל שרביז"ל גילה במגילת סתרים שיתגלה התכלת קודם ביאת המשיח, ולפי המובא לעיל מהמגיד מקאזניץ א"ש, והכל על מקומו יבוא בשלום.

מה שהביא הרב קעניג שליט"א בשם ר' מיכלע נכד מוהרנ"ת ז"ל שאמר: הכיפה אינה מונחת לי על הראש היטב בלא מקוה. ויש לרמז בדבריו על מה שכותב רביז"ל בספר המדות (יראה ל"א) "ליראה תלך למקוה". ובאות י"ג כותב שם: "הכיסוי של הראש מביא לידי יראה". וא"כ מובן שע"י המקוה שמביא ליראה תהיה הכיפה מונחת עליו היטב ודו"ק. ולא באתי בכל הנ"ל רק להעיר ולהאיר. והשי"ת יאיר עינינו בתורתו הק' ונזכה לילך בדרך הק' של רביז"ל מתוך שמחה ונחת וכל טוב סלה ונזכה לביאת גואל צדק במהרה דידן מתוך רחמים וחסדים מגולים בב"א.

כעתירת וברכת א.ש.ש. פעיה"ק ת"ו

אל כבוד מערכת מימי הנחל שלום רב!

הגיע לידי גיליוניכם האחרון, וראיתיו מלא וגדוש בכל מכל כל, כרכא דכולא ביה. כל מאמר ומאמר בפני עצמו ראוי לשבח, אשריכם שאתם מפרסמים את דעת הצדיק באופן מהודר כזה.

וראיתי מאמרו של ר' שמעון קעניג על מנהגי ברסלב, ומביא שם מגודל מעלת מקוה כפי המבואר בספרי רביז"ל ותלמידיו, וקבלתי חיזוק גדול מזה, ופרט ממה שהוא מביא שם הסיפור של ר' מיכל'ע על מסירות נפשו ללכת כל יום למקוה ובפרט לפני התפלה.

רק זאת אעיר על מה שכתב, שמכתבי האר"י משמע שהמקוה בשבת בבוקר מעלתו הוא דווקא קודם התפלה, שאלתי היא: מנין לו זאת? דהמעיין שם בפנים יראה דלא נמצא מזה דבר וחצי דבר, רק כתוב שם שיש הפרש גדול וכו' כמו שמעתיק ותו לא. וגם מה שמביא שכך מבואר מספר "יקרא דשבתא", איני יודע היכן זה מרומז?.

בברכת יגדיל תורה ויאדיר, חיזקו ואמצו להפיץ דבר רבינו ברמה.

החותם בהערצה צ. ב. פ.

לכבוד הגליון הנפלא 'מימי הנחל'.

רציתי להודות לכם על הגליון הנפלא שאתם מוציאים, "קנקן חדש" גליון יפה ומהודר, "מלא ישן" סיפורים ושיחות נפלאים שאינם ידועים, ו"חדש" חידושים נפלאים הנובעים ויוצאים מ"מימי הנחל" נובע מקור חכמה.

ובפרט רציתי להודות לכם על המדור הנפלא "המנהגים בברסלב" שמברר במומחיות נפלאה את כל מנהגי אנ"ש מזמן רבינו עד ימינו אנו אשרי חלקכם.

א. בענין המאמר הנ"ל בענין מספר החוטים שנהגו לצבוע, הנה בספר "התכלת" שהוציאו חסידי ראדזין, מובא שראבר"ן סבר שצריך לצבוע חוט אחד שלם, ואע"פ שרבם סבר שצריך לצבוע אחרת וכן צבע לכולם, עאפ"כ לראבר"ן ולחסידי ברסלב צבע במיוחד חוט אחד שלם. (וקצת קשה למה תלמידו ר' שמואל מאיר אנשין נהג לצבוע חצי חוט [שיש"ק ד' קכ"ה]).

ב. בענין מה שכתב במאמר הנ"ל שאין לומר לגבי התכלת של ימינו 'אם לא יועיל לא יזיק', דהא ע"פ סוד אין ללבוש תכלת כהיום, וגם תלמידי ראבר"ן לא לבשו אלא מה שהסכים רבם עכ"ד. איני מבין כוונתו, דממה נפשך: אם התכלת של היום אינו התכלת האמיתי הרי אין שום בעיה ללבשו הן עפ"י סוד (שהרי ר' חיים וויטאל דיבר מהתכלת האמיתי) והן ע"פ הלכה (חוץ מהידור בלבד ללבוש חוטים לבנים). ואם הוא התכלת האמיתי הרי אחז מזה ראבר"ן. (ואין בזה שום בעיה ע"פ סוד, כי כל מה שכתב ר' חיים וויטאל הוא אמת ויציב בזמן הגלות, אבל בזמן הגאולה לא, ועיקר הסיבה שבגללו קיבל ראבר"ן את התכלת הוא, כי הבין מרבינו שבשנה זו יהיה אתחלתא דגאולה שאז צריך להתגלות התכלת, וכן הרדזינער בספריו מתרץ באריכות ענין זה ואכמ"ל) ולכן ממה נפשך עלינו ללבוש התכלת של ימינו.

מאת נ. ש. ב.

לכבוד מערכת 'מימי הנחל' שלום וברכה!

הנני רוצה להביע את הערכתי על הגליון הנפלא ביותר אשר הוא ממש מחיה אותי עד מאד, אשריכם ואשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא!

בפרט נהנתי מאד מהמאמר על 'סיפורי מעשיות' (גליון י"ב – תמוז תשע"ב) "פנינים ופרפראות על מעשה של חכם ותם" מהר"ר יעקב ירבלום הי"ו, שהועיל לי מאד לעובדא ולמעשה. אבל קצת לא הבנתי, שמחד גיסא כתב שהסימן בעבודת ה' הוא שאם אני מרגיש מרירות ולחץ וכבידות – זה סימן שזה אינו עבודה שלי. ומאידך כתב שעיקר עבודת ה' הוא בעמל ויגיעה דייקא, ולכאו' הוא תרתי דסתרי.

בכבוד רב חיים בלנדר - בי"ש

תגובת המערכת:

הכותב עורר שאלה נכבדה, הנוגעת בכלל עניני עבודת ה'.

ואנו פונים אל הקוראים הנכבדים להעלות עלי גליון את הארתם בענין זה למען רבות דעת הצדיק ודרכיו הק'.

הראש השנה שלי עולה על הכל!

הנה ימים באים ימי הכסא ימים הנוראים, בו יעברון כל באי עולם לפני בורא כל העולמים לדון ולשקול את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש. ובפרט אנו חסידי ברסלב הסרים למשמעתו, וקול הצווי של אבינו רועינו כבר מהדהד וזועק:

"כל מי שסר למשמעתי יבוא אצלי על ראש השנה, לא יחסר איש!"

על כן נתאסף כולנו כאחד בימים הקרובים

ל"כנס הכנה דרבה"

בבית מדרשנו הגדול מא"ש

לשמוע דברי אלקים חיים מפי משפיעי אנ"ש על קדושת וגדולת הימים וההכנה הראויה להם

פרטים מדוייקים יפורסם, נא לעקוב אחרי המודעות

איחוד האברכים הצעירים

שיחת חברים

שיחה גלויה מלב אל לב

לכבוד גליוננו הנכבד כשמו כן הוא משקה "מימי הנחל" נובע לעדרים, ומרוה צמאון אנ"ש והמתקרבים במים זכים מתוקים וערבים, ויה"ר שלא יבוש מעיינו ולא יכזבו מימיו.

איני יודע איך לקרות למאמרי זה; אם בלשון מכתב אשר טבעו יותר להיות מלב אל לב, או בלשון מאמר סתם אשר יש ויתעוררו ממנו יותר ויש שלא יקראוהו כלל או יקראוהו מקופיא בעלמא, כי בעצם הינו התנוצצות אשר הואר לי ע"י אחד מהמיוחדים שבין חברנו, אשר בקשני בכל לשון של בקשה לבל אזכיר את שמו בכל צורה שהיא. ולכן הנני מגישו לפניכם כמו שהוא ואתם החליטו לכם איך לקרותו. ובלבד שיביא התועלת הרצויה לעשות רצון צדיק לדבוק בעצותיו האמתיים הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים, לאהבה את השם הנכבד להגיע לתכלית הנצחי.

הנה למדנו בתורה הזמנית (י"ז) מגודל ההתפארות שיש להשי"ת מכל בר ישראל ואפי' מהגרוע שבגרועים שבהם, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, ואפי' רק בשם פושעי ישראל כיון שעדיין נקרא פושעי **"ישראל"** מ"מ יש להשי"ת כזה התפארות ממנו **שכדאי כל העולם עם כל היסורים שבו כדי שיהודי זה יענה פעם אחת ויחידה בחייו אמן**, כלשון קדשו של מוהרנ"ת בליקו"ה.

המבינים אתם חברי וידידי את עוצם הדברים, אי אפשר להישאר אדישים אחרי דיבורים כאלה! והאמת שאם היה בכוחנו היינו צריכים לצאת לרחובות ולשווקים ולתפוס את אחינו התועים שלא זכו לטעום מאורו של רביה"ק בציצית ראשם ולנענעם בזעקה: **גיוואלד! האיך נשארתם שאננים אחרי הגילוי הנפלא הזה אשר בא לדורנו השפל?! איך יכול יהודי להישאר קבור בעמקי עצבותו וקפאונו אחרי ששומע דיבורים כאלה אשר מפי הגבורה בעצמו הגיעו?!** אלא מאי, כבר אחזו רביז"ל למוהרנ"ת כשעמד במצב זה בידו הרחומה ואמר: "שטיי! דו וועסט נישט פועל'ן" (=עמוד, כי לא תפעל). ואף מאתנו אשר זכינו לאורו לא ניטלה הבחירה, ואדרבה רביז"ל השאיר לנו הבחירה - אף שהיה בידו בוודאי לקחתו מאתנו - כדי שלא ניכול נהמא בכיסופא קמיה קוב"ה, ונוכל לעבדו באיתערותא דלתתא מעצמנו, (עיין ליקו"ה תפילת המנחה ד' ועוד רבות בליקו"ה. וישמע חכם עוד (במערכת השמע של "אוצרות ברסלב" מדור 'שידורים חיים') את שיעורו הנפלא של הרה"ח ר"י כרמל בכולל "אורות הנחל" יום ד' פרשת עקב, וימצא נחת).

אבל באמת, מהו הסוד הכמוס בעצה נפלאה זו, ומהי הסיבה אשר כה רבות הפליג רביז"ל בגדולת ישראל עד אשר הרחיק לכתוב לשונות מופלגים אף על הגרוע שבגרועים שבעמנו, עד כדי לתלות את כל העולם עם כל יסוריו ומכאוביו ואף גם את העולמות העליונים בנענוע קל עם הפאה שלו.

[ועיין בליקו"מ עם פירוש נעימות נצח (אות ט') שהביא בשם הגה"ח ר' אברהם שטרינהארן ז"ל, שלשון פאה מורה ברמז על 'סוף' דהיינו שגם אחד הנמצא בסוף כל דרגין וממש כמעט שאין בו טיפת יהדות, וגם מורה על המצוה הנראית לעין כמצוה קלה כפאה, אעפ"כ כיון שעדיין שם ישראל נקרא עליו והוא לא עוקר אותה ומשרש אחריה בכונה למרוד בו ית"ש, אין לשער גודל השעשועים הנעשים בכל העולמות ע"י נענוע קל עם הפאה שלו, עי"ש]

התשובה לזה האיר עיני אותו אברך מופלא, באחד הימים שהייתי במצב רוח שפוף מאוד, ממין הימים אשר המצוה הגדולה להיות בשמחה הם עיקר נסיונם.. אותו יום אשר כספתי לקום בחצות ואף העמדתי שומר לזה, אבל 'ערבך - ערבא צריך' ושנינו נפגשנו בשטיבלאך בנסיון להספיק בקושי את זמן קרי"ש ותפילה השני.. ובהיותי במצב רוח זה התפילה כבר ג"כ נראתה איך שנראתה, והלימוד בכולל נשא את אותו פנים וגרר את פני ראש הכולל להיות בערך כפני (כמים הפנים לפנים...), ואם לא די בצרותי הרוחניים של אותו יום בא הטלפון מהבנק בהתראה אחרונה על מצב החשבון וכו' וכו' והמבין יבין, ובאמצע אותו היום פגשתיו את אותו ידיד ופרקתי לפניו את מרירותי ('תסכול' בלע"ז), והשיב נפשי בשבעה משיבי טעם מגנו הנפלא של רביז"ל, והנה תורף דבריו לפניכם, אולי ירויח אף לכם:

הנה כל ברסלב'ער חסיד יודע מנקודת 'אזמרה', ואף יכול לזמרו ולדבר ממנו בימיו הטובים כשזורח לו והכל הולך כשורה ברו"ג. אבל בעת נסיון קשה ליישמו, כידוע.

והסיבה לזה הוא, מפני שהוא - ככל העולם כולו רוצה לנחול הצלחות (הישגים בלע"ז), ו'הישג' ו'הצלחה' נמדד אצלו לפי חבירו אשר נראה לו שהוא **ה'מוצלח'**, ומצייר לעצמו ציור 'איך אני רוצה להיראות'. ויש בזה ציורים לטב ולמוטב. יש שיציירו לעצמם את אותו המוצלח כאחד שיש לו 'אוטו' מהמודל האחרון שיצא בשוק (וטענתו בפיו "דער רבי האט גיזאגט אז מ'דארף א פערדל"...) וחשבון הבנק כמעט שא"א להכניס בו יותר, ואף דירה בירושלים יש לו משל עצמו ללא משכנתא, והדירה ממש כלילת יופי משוש כל הארץ, וכל שום וחניכא דאית ליה למרירות העולם - הנראה מבחוץ כדבש ובפנים טעמו כמרה.. לא על אלו אנו דנים.

אבל יש - ובתוכם נכללים חלק מאתנו - שמציירים לעצמם ציור לטוב, ובאמת רצונם חזק לעבוד את בוראם עבודה שלימה ותמה, אבל הם נופלים בטעותים גדולים ע"י הציור הזה אשר מצירים לעצמם. כגון: האחד נמשך לחלק התפילה ורוצה להיות 'דאוועניר' כר' הירש לייב ליפל. השני נמשך לקדושתו של ר' שמואל שפירא. ואילו השלישי חפץ בתמימותו של ר' ישראל בער אודעסער. וזה לעבודתו הנוראה של ר' לוי יצחק בנדר זכר צדיקים כולם לברכה, וכן הלאה והלאה על זה הדרך. אבל האמת אינו כן; רצונו של הבורא יתברך אינו שנהיה ר' שמואל ור' לוי יצחק וכו', רצונו של מקום הוא: שכל אחד יוציא את הכוחות אשר טמונים **בו, ואך ורק בו** ויעבוד את השם יתברך בכוחות ובאפשרויות אשר ניתנו **לו עצמו**. וזה מה שה' רוצה ממנו **"ועתה ישראל מה ה' רוצה מעמך" - 'מעמך' דייקא.**

וזהו הדרך אשר מוליכנו רבינו זה עידן ועידנים במדבר הגדול והנורא, אשר 'עולם הזה' נקרא, מלשון העלם והסתר. **רבינו רוצה לעשותנו תמימים** כה'תם' בסיפו"מ, אשר לא יצא מבית אביו ולא חיפש להלך בגדולות ובנפלאות ממנו, די היה לו במה שקבל מאבותיו הפשוטים והעניים,

מסתפק היה ב"שיך פון דריי עקן" כנעל שלם, ובלחם פשוט כבשר ודגים וכל מטעמים. ולא משום שטיפש היה ולא יכול היה לידע מהו עולם וכו', דהרי כשקראו המלך לעשותו מיניסטר והבין שאי"ז ליצנות מיד החכים בכל החכמות וגדל על כל החכמים, אלא משום שידע ש"יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה **'חובתו'** בעולמו" (הקדמת מסילת ישרים). ואם לחשך אדם "מדארף זיך רייסן צו די גרעסטע" אף אתה אל תגמגם, ותאמר לו סופם של דברים **"און נישט פאלן פון די קלענסטע"** כלומר, הא בהא תליא. כי אם צפיותיך ושאיפותיך גורמים ליאוש וחוסר שמחה ואינך יכול להתחזק בנקודות טובתיך על ידם, אף ראשיתם של דברים אינם אצלך כתיקונם, ומעתה יצאת מכלל אנשי התם ונסחפת בלא יודעין לאנשי החכם, אשר מאס בבית אביו ויצא להחכים בחכמות ובנה לעצמו תכנית תדמית ותבנית איך רצונו ליראות, ומה תשוקתו ומאויו, ואיך ומהי הצלחתו ולכן הגיע להיכן שהגיע.

וסימן לדבר, שהחכם אחר שהחכים בכל החכמות אמר אלך ואחזור לעירי כבראשונה שיראו מה יצא ממני. כי זה היה כל חפצו שיראו הצלחתו והישגיו אשר זכה להשיג בשוטטו ברחבי תבל ולמד את כל החכמות, ולא נשאר כחבירו התם איש פשוט השמח מכל דבר קטן, כיון שרק זה היה מטרתו שיראוהו הבריות בתוקף תפארתו. כי הוא רצה להצליח ואיך יודעים לשער אם באמת הצליח או לאו - שואלים את העולם; ואם הם אינם מחשיבים דבר זה א"כ איני עדיין 'מוצלח', אף שעשיתי מה שעשיתי ויצא דבר יפה וכו', מ"מ כיון שעדיין אינו נחשב בעיני כל העולם, ויש עוד חכם אחד אשר עדיין חכם יותר ממני, ואפי' כשאין עוד חכם כזה מ"מ כיון שאני עצמי לפי רוב חכמתי מצאתי איזה פגם כלשהוא, א"כ אין אני עדיין מספיק מוצלח וא"כ טוב מותי מחיי, ואין לי טעם בכלום, ואז צריך לחפש דבר חדש שבזה אולי אצליח יותר ואגשים את שאיפותיי להצלחה, ואולי זה יביא סיפוק לחיי ויכנים מעט אור בחיי האפלים, וחוזר חלילה. וכך מכלה ימיו ושנותיו ויגיעותיו להבל ולריק ומוליד חכמה במוחו לבהלה, ככתוב בתוכחת משה רבינו (דברים כח) "ונתן ה' לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש" ואומר "בבוקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בוקר" וגו', ועוד לשונות רבים יש בכתובים בדומה לזה.

לא כן היה דרכו של חבירו התם, לא היה נצרך לבריות (כאשר הסביר בטוטו"ד ראש חבורתנו הר"ר ראובן שיף, בשיעורו יום ט' באב אחר הקינות), ולא הלך בגדולות להעשיר ולהחכים יותר ממה שהיה צריך לפרנסתו וכדי חיונו לקיים את גופו, ואף גם זאת כי כן צוה ה' בתורתו 'וחי בהם ולא שימות בהם', וכיון שעשה את פרוטותיו שוב לא חפץ ביותר מזה, באשר שידע **והיה שלם בידיעתו הזו** שעיקר ביאתו לזה העולם השפל הוא לעשות רצון קונו וחפץ צורו, וע"כ חשב כל רגע במה צריך אני לעבדו עכשיו לפי העת המקום והמוח שיש לי עכשיו, אף שנראה כנעל של ג' קצוות מ"מ אשמח בזה, כי זה חלקי אשר נתן לי ה' ובזה אעבדהו בכל כוחי, ואנסה בכל דרך איך אוכל לעשות רצונו אשר רוצה ממני כרגע [עיין בעלים לתרופה כמה צעק מוהרנ"ת על ענין "איבער טראכטין"], ואגיל ואשמח בזה, ולכן הרגיש טעם בלחם יבש כבשר ודגים כי באמת היה בזה טעם כזה, וכאבותינו ביציאת מצרים אשר טעמו במן כל טעמים שבעולם, ולכן יכול היה להאמין לכל דבר אשר סיפרו לפניו בלא ליצנות, כי לא בהישגים חפץ ולא להצלחות מדומות [אף הנראים לאמתיות] רצה, כסף ושאף, רק לעשות מה שרצה ממנו בוראו ברגע זה היתה רצונו, ולא מה שרצה הבורא מאחרים ונראה שהם מצליחים בכך רצה לחקות, כי לא בא לעשות מעשה קוף העושה כמעשה בני האדם, ולא מעשה טווס הפורס נוצות זנבו כאומר ראו כמה נאה ויפה אני. ואף בתוכני נפשו פנימה לא רצה בהצלחות והישגים וכדו', אלא ברצונו ב"ה, ואם רצונו שיצא הנעל של ג' קצוות אשמח ואסתפק בזה, העיקר שרציתי ניסיתי וכמה שיכולתי [אבל בכל כוחותי], עשיתי את רצון השי"ת ודי לי בזה כדי לשמוח כל ימי. וכדאמרי אינשי "מ'דארף טאן, מ'דראף נישט אויפטאן" (=צריכים לעשות, לא צריכים לפעול), דהיינו כי תפקידנו לעשות רצון בוראנו ולא להסתכל על מה שיוצא מפעולותינו, ולכן אנו יכולים לשמוח בתפילה שהיא כנעל של ג' קצוות, כי עשינו את המוטל עלינו להתפלל ואין צריכים להביט על תוצאותיו וכנ"ל.

וכך הם דבריו של בעל התולדות יעקב יוסף, על מאמרם ז"ל "הרבה עשו כרבי שמעון ולא עלתה בידם" על דרך זה כי עשו 'כ'רבי שמעון ולא חיפשו לעשות את מה שהשם רוצה מעמם בכוחם ותכונתם, והיינו שחיפשו להיות כרבי שמעון ולא חיפשו להוציא מן הכח אל הפועל את תכונתם וכשרונותם ומוחם אשר קיבלו מאתו יתברך, רק כספו ושאפו להיות ר' שמעון, וממילא כל זמן שלא היו לגמרי כמדרגתו היו עצבים ומיואשים, וממילא לא עשו גם את מה שיכלו לעשות בכוחם כנ"ל.

וזה החידוש בדרך הבעש"ט, וביותר בדרכו הנעימה של רביז"ל, לבלי להיות **נוחלי הצלחות** כנ"ל, אלא לעבוד את בוראנו עבודה תמה ושלימה ועבודה אמיתית וברורה (כלשונו של הרה"ק ר"א ראטה בעל שומרי אמונים, בסדר קבלת עול מלכות שמים שלו. מובא בסידור כתב אשורית). ולזה כיונו את דרכם לאהבת השם יתברך בלי שום ענין ותועלת עצמית לאדם, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, [כי גם בעולם הבא אין רצוננו שיהיה לנו תועלת אלא שאז נוכל להתבשם יותר מאור השכינה ולעבוד את הבורא ית"ש ביתר שאת וביתר עוז, מה שא"א לעשות בגוף גשמי], וכל אחד מאבות החסידות קראו בשם אחר: "ביטול היש" "שפלות" "ענוה" וכו', והוא ג"כ דרך רביז"ל להביאנו לתכלית המכוון בבריאת העולם לאישתמודע אלהותו יתברך ולדבקה בו, כי באלה חפץ הוא יתברך וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כידוע וכנ"ל.

והראני ר' יעקב נתן אנשין הי"ו בשיחות הר"ן (מ"ח) שזה ממש לשון רביז"ל שם, שרצה שנעבוד אותו יתברך רק בבחי' זו שלא נחפש הצלחות אלא לעבדו בתמימות כנ"ל וזל"ק: **"וכל כך הוא צריך להתחזק, עד שהוא מוכרח להיות מרוצה לעבוד את ה' תמיד כל ימי חייו על מנת שלא לקבל פרס. כי לפעמים נדמה להאדם שרחוק שהוא יזכה לחיי העוה"ב לפי גודל התרחקותו מהשי"ת, אעפ"כ יהיה מרוצה לעשות מה שיוכל בעבודת ה' בלא עוה"ב, ואפי' אם נראה לו שיהיה לו גיהנם ג"כ ח"ו יהיה איך שיהיה הוא מחוייב לעשות את שלו תמיד בעבודת ה', לעשות כל מה שיוכל לעשות, ולחטוף איזה מצוה או תורה ותפילה וכיוצא, וה' הטוב בעיניו יעשה. וכעין מה שמספרים בשם הבעש"ט זצ"ל שפעם אחת נפל בדעתו מאוד מאוד עד שנדמה לו שבודאי לא יהיה לו עוה"ב ח"ו, ולא היה לו במה להחיות את עצמו כלל ואמר: "אני אוהב את השי"ת בלא עוה"ב!". וכל אדם אפי' איש פשוט א"א להיות איש כשר באמת, כי אם כשיכול לעמוד בכל כנ"ל"** עכל"ק.

מי יתן והיה לבבנו זה ליראה אותו ולשמור את כל מצותיו כל הימים למען ייטב לנו ולבנינו לעולם (דברים ה' כ"ו). ואומר "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ושמרת את חוקיו ואת מצותיו אשר אנוכי מצוך היום אשר ייטב לך ולבניך אחריך ולמען תאריך ימים על האדמה אשר ה' אלוקיך נותן לך כל הימים (שם ד' ל"ט,מ'). ויקויים בנו ומלאה הארץ דעה את השם כמים לים מכסים, אמן.

לעי"נ העלמה רינה ע"ה ביבלחט"א ר' שמואל פלטניק הי"ו

בשורה משמחת

אנשי בשורה אנו היום לכל האברכים היקרים החפצים להתחזק בעבודת ה' ע"פ דרכי ועצות רביה"ק, כי הרה"ח

ר' **בנימין זאב קנפלמכר** שליט"א

ניאות לבקשת רבים להתחדש ביתר שאת להתאסף בדיבוק חברים לשמוע דברי אלקים חיים יוצאים ממעיין בית ה', ולעבודת ה' בנעימה בשירה וזמרה.

מידי יום רביעי

אחר תפילת ערבית

בביתו: רח' עידו הנביא 4

שמעו ותחי נפשכם!

קופת אנ"ן

הודעות הקופה

א. בחדשי תמוז ואב (7-8 למנינם) קיבלו האברכים דלהלן מענק הקופה - השתתפות החברים בשמחתם: **ר' משה נתן רובינפין, ר' נפתלי גלינסקי, ר' אלישיב דגני, ר' חיים נחמן רובינפין, ר' אשר מלמד, ר' מנחם דוד יעקובסון, ר' שמואל ברא"ל שפירא.** ברכותינו שלוחה להם שירוו נחת מכל יו"ח.

ב. הגביה והתשלום וכו' הינה ע"פ החודש הלועזי.

ג. כל מי שיש לו עדיין איזהו חוב מתבקש להסדירו בהקדם.

בכל עניני הקופה נא לפנות אל הגבאים

ר' לוי יצחק צוקר: 02-5402837

ר' יצחק פיליפ: 05276-43910

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

הר"ר **פנחס צציק** הי"ו
לעי"נ אביו הגה"צ ר' **זאב דוב** ב"ר **אברהם חיים** זצ"ל. נלב"ע י"ג מנ"א תש"מ

• • •

הר"ר **זלמן שמואל הלוי נפתלי'ס** הי"ו

• • •

ר' **אלישיב דגני** הי"ו
לרגל הולדת הבת

• • •

ר' **אשר הכהן מלמד** הי"ו
לרגל הולדת הבן

התורה הזמנית

הננו להודיע לכלל האברכים שיחיו, שבחודש אלול נלמד בעז"ה במסגרת **"התורה הזמנית"**

תורות פ"ז - פ"ח, תנינא

מסוד כוונת אלול.

וכן גם ההלכה בליקוה"ל **'ברכת הפירות ה'** המיוסדת על תורות אלו.

וה' יזכינו שנזכה ללמוד אלו התורות, ולעשות בהם איזה עובדא למעשה, ולהיות בקי בדרכי התשובה

באמת אמן.

חידושים וביאורים יתקבלו בברכה
למשלוח חידו"ת: 05484-85412

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחבר'ינו יקירים:

ר' **נתן רוזנפלד** ר' **נפתלי גלינסקי**
ר' **חיים נחמן רובינפין** ר' **אלישיב דגני**
ר' **מנחם דוד יעקובסון** ר' **שמעון נתן שפירא**
להולדת הבנות

ר' **חיים גבריאל וולרשטיין**
ר' **נחמן** הכהן **גולדברגר**
לנישואיהם

ר' **אשר** הכהן **מלמד**
ר' **שמואל** ברא"ל **שפירא**
להולדת הבנים

שנת ההתאחדות
פרי תולדות תשעיי"ג
גליון שיחת חברים
מימי הנחל
יי"ס ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
"מורשת הנחל"
גליון ט"ו חשון - כסליו תשע"ג

ברוכים הבאים בשם ה'

לכלל האברכים היקרים שבאו והשתתפו יחד באהבה ואחווה

בשבת ההתאחדות

יה"ר שנזכה לקבל באמת את אור הצדיק ע"י אהבה התלויה בינינו

נקודת החבר

"גיין מיט א תורה"

יחיאל מ. צוקר

ידוע לכל, רצון רביה"ק שנלך עם תורותיו הק', כאשר התבטא ואמר: שרצונו חזק מאד שנלך עם התורה שגילה, ודיבר כמה פעמים מזה "אשרי מי שיאחז בזה" (שיחות הר"ן רצ"ז). "ואמר שטוב לקבוע לעצמו שני שיעורים ללמוד ספריו הק', שיעור אחד פשוט ללמוד במהירות הרבה מאד כדי שיהא שגור בעל פה, ושיעור אחד ללמוד בעיון גדול, כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו, ועיין במקום אחר מזה (שיחה"ר קל"א) מענין עוצם העמקות הגדול שיש בתורתו הק' והנוראה מאד עד אין סוף ועד אין תכלית"(חיי מוהר"ן שמ"ו).

אך דא עקא שרבים הרוצים לזכות בדבר זה, אך נפשם בוכה במסתרים מדוע איני זוכה לדרגה זו? ע"כ ברצוני להעיר כאן נקודה קטנה; עיקר הקושי בעבודת ה' הוא כאשר האדם מרגיש שהעבודה גדולה, כבידה וקשה, ואין לו כח לחגור מתניו לדברים גדולים כאלו. ועל מניעה זו בא רביה"ק ולימד אותנו: "אביסל איז אויך גוט!" אל תיבהל מעבודה גדולה שאינך מסוגל, קח פירור שניים וקיים אותם כפי יכלתך וכוחותיך.

ופשוט הוא, שעצה זו טובה ומועילה גם בענין זה של הליכה עם תורה; לא דורשים ממך להפוך פתאום לר' שמואל שפירא או ר' הירש לייב וכדומה, אתה יכול להתחיל בפירורים קטנים כגון: ללמוד את העמוד היומי בליקו"מ ולבקש כל יום כמה דקות לזכות לדברים המופיעים בעמוד זו, (וכמובן שגם זה נקרא ללכת עם תורה בזעיר אנפין). או כגון ללמוד ליקו"מ בסדר של עיון קטע אחד ליום ולבקש על זה לפרטי פרטים וכו', (ומה טוב אם אפשר להצטרף לסדר של רבים כגון הסדר של איחוד האברכים וכולל חצות שמתחילים כעת תורה י"ח). ובהמשך בעז"ה אפשר לזכות לדרגות גדולות ללכת עם התורה בכל הענינים וכו' וכו'. אבל לא ברגע אחד. אל תיפול מלכתחילה בגלל שאינך יכול להגיע לשלימות זו, הרי זעקתו הגדולה של מוהרנ"ת פעמים אין ספור בליקוה"ל.

מעלה נוספת וחשובה שיש בהליכה עם תורה שמענו מר' מאיר קרליבך הי"ו בסעודת ר"ח חשון שהתקיימה לאברכי חבורת יום שלישי, שהאדם רגיל לבקש על מה שהוא מבין שהוא צריך כעת מתוך עשרות ומאות מדות ונושאים ברוחניות שיש בהתבודדות, ועפ"י התורה 'צוהר תעשה לתיבה' (ט' ח"א) מובן שיש אמת של השי"ת זאת אומרת: יכול להיות שאתה מבין שהנך צריך עכשיו לעבוד על קדושה, והשי"ת יודע שאתה צריך עכשיו לעבוד על תפלה. אתה חושב שאתה צריך עכשיו ישועה בענין יראה והשי"ת יודע שעכשיו נצרך לך שמחה. אלא מאי הצדיקים מגלים לנו את האמת של השי"ת (ליקו"ה על התורה הזו).

נמצא שאם תלמד דברי תורה של הצדיקים ותתפלל לקיים את הנאמר שם, אתה מבקש על הדברים הנכונים, כי הצדיק מאיר לך את אור האמת של השי"ת. ובדרך אגב מרוויחים הרגל קבוע לבקש להשי"ת על כל מה שלומדים בכל מקום בכל חלקי התורה הק', כמורגל אצל אנ"ש.

ובהקשר לזה אספר עובדה מעניינת: בערש"ק פר' ניצבים כ"ז אלול בבוקר הייתי בציון הק' באומן, והנה אני רואה אחד מאנ"ש מעביר הסדרה שמו"ת ובהגיעו לפסוק "לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא" התחיל לשיר בניגון מעורר מאד, וחזר על המילים כרבע שעה ויותר עם דמעות בעיניו! דברים כאלו קורים כאשר מתרגלים שכל מה שאנו לומדים אמור להביא אותנו לעובדה למעשה, ואז כל מה שרואים בכל חלקי התורה מביא מיד לידי כיסופים ותפילה מתי נזכה לזה? ובפרט בספרי רביה"ק המלאים עצות טובות ומוסר עמוק על כל ענין וענין וכרצון רביה"ק שנעשה עבודה זו. יתן ה' שנזכה לילך בדרך רביה"ק ולעסוק בתורותיו ה' עדי נזכה להיות יהודים כשרים אמן.

לכל עניני הגליון ניתן לפנות: 05484-85412

דבר האיחוד

אזא שבת!

שבת כזו לא היה מעולם...

כהנה וכהנה תגובות חמות ונלהבות הגיעו אל מארגני השבת המיוחדת שהתקיימה בפרשת תולדות אשתקד, אשר הביאה בעקבותיה כבר מקין העבר דרישות ובקשות חוזרות ונישנות, מתי? מתי כבר תהיה עוד שבת נפלאה כזו.

ואכן בסייעתא דשמיא מרובה על כל צעד ושעל, זוכים אנו ושוב יושבים כולנו יחד על האוטובוס שיקח אותנו אל מחוז חפצינו – מושב אור יהודה, אל עבר ישיבת 'ברכת יצחק' המפוארת, שזכתה לארח אותנו כולנו כאחד יחד לשבת התאחדות התעלות והתרוממות, לשאוב מלא חפניים מאור השבת קודש בכח הצדיק האמת, והכל ע"י כח האחדות והאהבת חברים.

* * *

מה היתה באמת מיוחד בשבת זו? מהו אותו כח קסם שהפליאה את כולם? מהי הטעם המיוחד שהותירה הד עצום עם דרישה וכמיהה לעוד ועוד??

התשובה הראשונה תהיה; כשמונים תשובות שונות ומגוונות – כפי מספר האברכים שהשתתפו בשבת המרוממת...

כי באמת כל אחד הרגיש את טעמו המיוחד בנקודה השייכת אליו. האחד בסעודות שב"ק המיוחדות, השני בזמירות המעוררות, השלישי בקימת החצות, והרביעי בתפילות המרוממות. אחרים יפליאו את השיחות המיוחדות המחזקות והמעוררות.. כל אחד כפום מה דמשער בליביה. וישנם גם שירצו לציין את עצם הענין - שבת התאחדות של אברכים צעירים לבד ברוח ובסגנון משלהם..

אולם כמדומה שישנה בריח התיכון המאחד את כל ריבוי הדעות לכדי חטיבה אחת, וברצוננו להעלותה כאן על גליון, כי חושבני שזוהי התשובה המאחדת את השבת המיוחדת.

ראשית כל נצטט כמה שורות מתוך 'דבר האיחוד' בגליון "מימי הנחל" שיצאה לקראת השבת בשנה שעברה:

"ולמען יצליח דרכינו עלתה בדעתי עצה נפלאה והוא: שכל אחד ישב בשב"ק בעת ה'סעודות' ליד אלו האברכים שאינו מכיר אותם כל כך. ובזה נרויח בכפלים, א. שיתרבה ויתגדל ה'אחדות' בין החברים, ב. שיתודע לעוד נקודות נפלאות שישנו בלבות האברכים היקרים מה שמאיר להם דרכים נפלאים להתחזק בדרכי הצדיק.

ומי שאין לו מוחין לזה, ורוצה לשבת עם חבירו המוכרים בפרט בשבת שכזו שאין לו עוד הזדמנויות כאלו לסעוד כל סעודות השבת בצותא, יש לי עצה עבורו שהיא הרבה יותר פשוטה, ובאמת הוא חובה על כל אחד ואחד ע"פ מאמר רבותינו ז"ל: "הוי מקדים בשלום כל אדם", היינו: לקרב את כל אחד ואחד מהאברכים היקרים ע"י שיגש עכשיו - בעת קריאת העלון... אל כל אחד ואחד – בלי יוצא מן הכלל - ויקדמו בברכת "שלום עליכם" בחביבות ובמאור פנים, [ישאל לשמו אם אינו מכירו] וישוחח אתו קצת בעניני רביז"ל או בשאר עניני דעלמא, וכן בשב"ק יברך את כאו"א בברכת "שבת שלום" חמה ולבבית. ועצתי אמונה, שע"י זה יתקרבו ויתאחדו הלבבות ביותר, לקבל יותר את אור רביה"ק המאיר בכל אחד ואחד"

הבה נשאל בכנות:

האם קיימתם את הנאמר כאן?

זה לא הפתעה שהתשובה היא; לא.

אולם דבר אחד אפשר לומר בבירור שדיבורים אלו היה ה'מוטו' של השבת כולה.

הרעיון הנפלא שהרימה לא מעט גבות מתמיהות אצל האברכים, על אף שלא התקיימה כמו שנכתבה, מכל מקום ביטאה היטב את התחושות, את הרצונות ואת השאיפות אליו שואפים אנו להגיע. את ההרגשות הנעלות שמרגישים כל האברכים - בלי יוצא מן הכלל – ללא הבדלי גיל וגוון... על האחדות המופלאה השוררת בין האברכים. על האהבה העזה השוכנת בין אנשי הצדיק. על האויר הנח והזך הנושבת בין שורות האיחוד.

אגב. אחד האברכים פנה אל כותב הטורים לפני התחלת הזמירות בסעודת ליל שב"ק, ואמר לו כשבת שחוק על פניו: **חיפשתי בכל האולם ולא מצאתי אף אחד שאיני מכירו חוץ ממך.... ע"כ הנני רוצה לשבת על ידך לקיים את עצתך...**

כמה שהדברים נאמרו בנימת בדיחותא; הרבה אמת יש בהם כמו שהתבוננתי אח"כ, כי אכן ב"ה אהבת החברים המופלאה אינו פרי יצירת ה'איחוד', אלא מושרש ועומד כבר מימות נתינת התורה לעם ישראל כמו שנאמר: "ויחן שם ישראל נגד ההר – כאיש אחד בלב אחד". והדברים קיבלו משנה תוקף ב'קיום התורה' למעשה, ע"י איתן אדונינו רביה"ק הננמ"ח זי"ע כאשר ציוה: "רק אתם תחזיקו עצמכם יחד".

וכל מטרתינו בכל עניני האיחוד אינו כמזהיר אלא כמזכיר; להזכיר אחד לשני "מי שבקית מידי בעלמא דלא שטפתיה וניתי אנא וניחרביה, היינו אח"כ כשכל אלו הנפשות חוזרות מעיבור הנ"ל ואז מעוררים אלו לאלו ואומרים זה לזה ו'מזכירים זה את זה': אחי! שמא שבקת איזהו דבר בעולם הזה שעדיין היא מושלת עליך ואין אתה יכול להתגבר עליה, וניתי אנא וניחרביה היינו אכלה את הדבר הזה ממך" (ליקו"מ, י"ג). כי **מי ששם לב לכל התנהלות האיחוד ראה במוחש שהכל בכל מכל כל - כל סעודה וארגון, כל נסיעה והתאחדות כולם מרגישים 'מארגנים' וכולם מרגישים 'משתתפים'. אכן זכינו וכמה אברכים יקרים הם הדואגים לכולנו שהכל יהיה מסודר על צד היותר טוב בממון ברצון ובטירחא, אולם כל זה הוא ללא הרגשת גדלות וגבהות רוח כלל. כי אם ההיפך הגמור; כולם אהובים כולם ברורים כולם קדושים וכולנו שואפים ורוצים לקיים רצון צדיק.**

זוהי ייחודיותה של 'שבת תולדות' תשע"ב, וזוהי מטרתה של 'שבת תולדות' תשע"ג.

כי אכן "ראוי לעולם שיתמהו על האהבה שבינינו!!!"

א פריילאכן שבת!

העורך

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

שלוחה בזאת אל האי גברא יקירא, עמל בכל כחו להנחיל אור רביז"ל בין אנ"ש, הקים את חבורתינו "מורשת הנחל" במסירות נפלאה,

ה"ה הר"ר **אליעזר ליפא בורשטיין** הי"ו

על השמחה אשר במעונו בהולדת הנכד

בן לבנו החשוב ר' **שמואל מרדכי** הי"ו

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שיזכה לראות נחת דקדושה מכל יו"ח, עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים, ויוכל להמשיך בעבודתו הקדושה מתוך הרחבת הדעת, בשפע גדול ובהרוחה מרובה, להאיר את אור רביה"ק ביתר שאת ועוז, ובכל אשר יפנה יעשה ויצליח.

המברכים מקירות הלב

איחוד האברכים הצעירים

סיפור התקרבות

אברהם אירגאס, עמנואל

הנה עט"ר אבי מו"ר שליט"א היה מתחזק מאד מספרי ברסלב, בפרט בשנות בחרותו, והי' הולך לבית הכנסת של ברסלב בשבת בכל סעודה שלישית לשמוע דברי התעוררות והתחזקות מאנ"ש, וכן היה מנהגו רבות בשנים, ואז היו הוא ואביו – סבי שליט"א מקורבים לדרך הגה"ק מסאטמער זי"ע.

ופעם אחת במוצ"ש כשהייתי ילד קטן מאד לקח אותי לשדה שע"י ציונו הק' של דן בן יעקב אבינו ע"ה ואמר לי לדבר עם ה' בתמימות, ועמדתי לבד על יד העץ ודברתי הרבה זמן בפשיטות הרבה לה' ית', מעמקי ליבי ומחשבותי. וכן היה פעם הגרלה בחיידר על איזה דבר שמאד חשקתי בו, ואמרתי בליבי אני אתפלל ע"ז הרבה יותר מכולם וכך בוודאי אזכה בזה, ושכנעתי את אימי מורתי תליט"א לומר ע"ז תהילים, ובהפסקה באתי הביתה להזכיר לה, ובאמת כך היה שה' ית' עשה שיעלה שמי דייקא בהגרלה. וכן היו עוד כמה מאורעות שקירבו אותי לעניין זה.

בשנת תשס"ב נפתחו עיני ברחמנותו וחסדיו ית', והתחלתי לחשוב ולהתבונן באמת מה התכלית מכל החיים לפי הבנתי והשגתי, ועזרני ה' שהתחלתי להתפלל אז בכוונה גדולה מילה במילה, בעיון תפילה, וכן העיר ה' רוחי שאלמד הרבה מאד, בעיון ובבקיאות, ולמדתי עם חברותות רוב הש"ס (לפני הבר מצוה), ואז גם כן התחלתי לדבר יותר ויותר עם ה' ית', והרבה טבילות, ותהילים. [וכן קראתי ולמדתי אז הרבה ספרים ממש מאות במספר]. ובכל הזמן הזה לא ידעתי כמעט מברסלב, אם כי למדתי קצת ליקו"מ בעצמי ועם אבי שליט"א, ופעם אחת הגעתי בשחרית של שבת לביהמ"ד של ברסלב ושמעתי שהיו לומדים שם סיפורי מעשיות עם הנוסח הידוע, המלא בכיסופים וגעגועים אליו ית' והמושך את הלב מאד, אולם אז לא הבנתי בזה.

פעם אחת בהשגחה פרטית מיוחדת נפגשתי עם בן דוד שלי הר"ר חיים צ'צ'יק הי"ו והוא אמר לי: "למה שלא תלמד בישיבת ברסלב בני ברק?", ובאמת מכמה טעמים רציתי ללמוד בעיר בני ברק, וחשבתי שיהיה ברסלב, וגם היו לי עוד כמה סיבות, וגם שמעתי סיפורים ממנו ומאחרים על הישיבה והבנתי שיש שם עבודת הלב, וקבלתי חשק ללמוד שם, ובקשתי מאבי שליט"א וחשב שזה לא מתאים לי, ולקח אותי לכמה אנשים שניסו להסביר לי, אבל בכ"ז ביקשתי הרבה, עד שאמר לי אבי שליט"א שאלמד בתחילה בישיבה אחרת לכל הפחות חצי שנה, ואם עדיין ישאר לי חשק אז הוא מסכים שאעבור ללמוד בישיבת ברסלב בבני ברק, וכן היה שאף שהצלחתי בס"ד בישיבה האחרת עם כל זה עדיין החשק נשאר בתוקפו, והרגשתי רצון חזק ביותר ללמוד שם.

ובתחילת זמן אלול ס"ג זכיתי להיכנס לישיבת ברסלב בני ברק, ובזמן קצר כבר נפל עלי בושה גדולה, וראיתי האמת היכן אני נמצא, וראיתי שהגעתי להר של זהב ומבצר של מרגליות, כי הבחורים שם היו בבחינת צדיקים ממש, וכבר בימים הראשונים ראיתי את התפילות בכח, בהתלהבות ובצעקות מעמקי הלב, והריקודים שאחרי זה, ואבי שליט"א התרשם והתפעל עד מאד מהערנסטקייט של התפילות, וכל השיג ושיח שם ביראת שמים, והארת פנים שהאירו לכל אחד, ושם הטעימוני מנפלאות תורת רבינו הק', וכן השיעורים של ר' נתל'ע שפירא הי"ו, וממש הרגשתי שנתקיים בי הוי זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים. (וכבר הי' נדמה לי שזה חלקי ונחלתי, ושכבר הגעתי למקום של תכלית השלמות שיכול להיות...). ומאז התקרבתי והתחזקתי להלן בכל פעם יותר, ומה שזכיתי עי"ז אי אפשר לתאר ולספר כלל בזה העולם.

ובהתחלה עוד לא התוועדתי כל כך לכל עניין רבינו ז"ל, והייתי כצופה מן הצד, והציעו לי כמה בחורים ליסע לר"ה לאומן, מה שלא תכננתי כלל, ואמרו שיעזרו לי בכל הנצרך, ובליבי חשבתי האמת, אם זה ילך אני ירוויח שר' נחמן יוציא אותי מהשאול תחתיות, וחשבתי אז שאם כך, אסע לפחות פעם אחת, כי מי יודע אם יהיה אח"כ עוד פעם הזדמנות.

והי' הרבה מניעות ע"ז, אולם ראיתי ניסי ניסים והשגחתו ית', שב"ה זכיתי להגיע לר"ה לאומן והכל בתוך זמן מועט וקצר של כשבועיים, שבדיוק בהשגחה פרטית, אחד הביא לי כרטיס, ובעל החברה סידר לי את הויזה, ואמא שלי תליט"א, היתה אחרי לידה ונסעה בשבילי במיוחד להוציא ויזה במסירות נפש, ועזרו גם לשלם את זה, והכל שלא כדרך הטבע, בתפילות ובהשתדלות נמרצת, ועזרו לי הרבה בחורים מהישיבה, ובפרט הר"ר מאיר שמחה פלטניק הי"ו והר"ר נתן יוסף בורשטיין הי"ו והר"ר יהודה דגן הי"ו. (ואחרי שנתיים כבר נסעתי ביחד עם אחים שלי ואבי וסבי שליט"א שהתקרבו ב"ה כולם לברסלב, ולמדו איתי תורה ס"א, והתחזקו מאד בכל הענינים כחצות והתבודדות וכו', ובזמן האחרון גם הדודים שלי ובניהם שיחי' נתקרבו, מה רבו מעשיך ה').

ובין כך עבר מה שעבר, "והתחיל לעבור", ואחרי שנה עברתי ישיבה, והייתי צריך הרבה התחזקות, (וכמו שיש בכמה התקרבויות שיש כמה שלבים, וכל פעם מתקרבים יותר ולפעמים נסוגים אחור) ואז הזמין לי השי"ת את היקר מאנ"ש הר' נחמן דהן הי"ו מב"ב וחבריו, וכל השיחות שדיברנו היו כמים קרים על נפש עייפה, ובפרט בחצות או כשהיו נוסעים לעשות מצוות (לשמחת חתן או להפצה או לקברי צדיקים) שאז הייתי מרגיש ממש ביטול הבחירה באופן החזק ביותר, ממש ביטול מוחלט, שאיני צריך שום דבר כלל מעתה ועד עולם, והשתוקקות גדולה למלאות רצון ה', מפני שהוא רצונו ומאהבתו, יהיה איך שיהיה אם יהיה וכו', וכל זה מגודל הנעימות והתענוג בהבנת האמת.

ואח"כ עבר יותר ויותר, והתחזק והתאמץ הקשר עם רבינו הק' ובתוקף הצער ומרירות נעשה קשר חזק ואיתן בעבותות אהבה, ורק מזה ובזה הייתי מקבל חיות ושמחה ותקוה, ובאותם זמנים הייתי מחיה את עצמי עם התורות והעצות של רבינו, בעיקר עם הספרים וגם עם חברים מאנ"ש, שהיו מחזקים אותי, וכשהייתי זוכה לשמחה הייתי מספיק הרבה מאד עד י"ב דפים גמרא וכו', אבל ע"פ רוב הי' קשה מאד ואז הייתי לומד רק סדרי הישיבה ושאר הזמן רק בספר ליקוטי מוהר"ן הרבה והוא היה החבר שלי.

ובשנת תשס"ה למדתי בישיבה ברמות מול קבר שמואל הנביא ע"ה והייתי נוסע בלילות לישיבת ברסלב בב"ב ונוסע איתם להתבודדות וגם לשוהל במא"ש, ואנ"ש היו מחזקים אותי ומדברים איתי מהתכלית דיבורים נפלאים ומעוררים מאד, ומחזקים ומלהיבים את הלב מאד להתחדשות וכו'.

בחורף תשס"ו הרגשתי התקרבות אחרת חדשה לגמרי, וממש כאילו נולדתי מחדש, וכתבתי זאת כי כן סיפרו לי כמה מקורבים שהגיע להם השלב הזה ואינו דומה כלל להתקרבות שלפני זה, ואפשר לשאול את אלו שהרגישו את זה, כי התחלתי להבין את הענין של להחיות א"ע עם נקודות טובות, והשמחה שלא עשני גוי, והתחלתי לחיות חיים חדשים לגמרי, חיים טובים שמחים ומאירים, נעימים ומתוקים מאד וכו' וכו', ובאותם ימים הי' הכל באופן אחר לגמרי, ובמיוחד האיר לי הדיבור שלפעמים מתגלגלים ברפש וטיט בשביל השי"ת, והייתי מדבר הרבה עם השי"ת כדבר איש אל רעהו, והייתי הולך איתו כל הזמן, בשינה, באכילה, בתפילה, בריקודים, ובלימוד, והרגשה זו א"א לתאר.

ואז בחשוון ס"ו נכנסתי לישיבת ברסלב בפקיעין, וכידוע שם מתנהג הכל לפי ספרי רבינו, והמקום שם הוא מנותק לגמרי מכל סממני הישוב, בלי שום חנויות ושאר הבלי עוה"ז, ומיד אחרי הריקודין של מעריב, הי' שם חושך ואפילה גמורה (במובן החיובי), והיו קמים בחצות הלילה, והולכים למקוה, תיקון חצות, ואח"כ לשדות הסמוכים להתבודדות, אשרי עיני שזכו לראות את כל זה, שהרגישו שרוח קדשו של רבינו מתנוצץ שם, והתפילות והשבתות, הזמירות, והאחדות והדבקות הנפלאה, ואהבת חברים ממש כמו המוזכר באיגרת שכתב הר"ר זכריה מענדל זצ"ל הנדפס בסוף ספר נועם אלימלך, רק בדור שלנו של עכשיו, ולא לפני מאתיים שנה.

ובכל הזמן הזה ראיתי בעיני הרבה שהתפילות מתקבלים, וראיתי השגחת ה' הפרטית ישועות והמון ניסים נגלים ממש, הן בעניינים רוחניים וקדושת היהדות, והן בגשמיות כמו בנסיעת הדרכים ובכספים, ובעוד הרבה עניינים ממש, ואצל אנ"ש הניסים הם לחם חוקם.

השי"ת יעזרני להגיע לתיקון השלם כראוי בתוך שאר כל אנ"ש אשר עליהם נאמר ישראל אשר בך אתפאר, ע"י רבינו הקדוש ההולך לפנינו ושרק ע"י אפשר להגיע לקיום וקבלת התורה בשלמות כראוי, אכי"ר.

ומקבלין דין מן דין

מכתבים בעניני עבודת השי"ת, לקבל את הנקודות שיש בחברנו

בכן אנו מביאים לפני האברכים המכתב השני, ובו דיבורים נלהבים בענין ביטול לצדיק, מפליא במיוחד!

חודש אדר א' התשנ"ז פה עיר הקודש והמקדש תובב"א

לכבוד הבה"ח הרוצה ומשתוקק להתקרב לאמת כמר הי"ו

קבלתי מכתבך עכשיו, ומאוד שמחתי לשמוע ממך, ובפרט שמחתי לראות אשר אתה משתוקק ומחכה להתקרב להאמת, ה"ה אור רבינו הקדוש והנפלא, ואשתדל לענות לך ככל שידי יד כהה מגיעה על הראשון ראשון. בעניני החבורה, חסדי ה' כי לא תמנו, והיא גודלת ופורחת כל הזמן, וחלק מבני החבורה יש להם חבורות פרטיים והם מתחזקים ומחזקים עוד ועוד צעירים מאנ"ש, וברוך ה' דבריהם עושים פרי, ומספר מבקשי האמת גודל ורב.

והנה על שאלתך היסודית כיצד מתחזקים? אשתדל לענות ככל יכולתי, וקודם לכן אקדים שתדע שאין מקום לבושה בשאלה זאת, כי הוא יסוד החסידות וכל תפקידו של הצדיק בזה העולם, וכמו שכותב רביז"ל בליקו"מ תנינא ז' "כי מרחמם ינהגם" שזה עיקר הרחמנות של הצדיק לחזק כל אחד ולהראות לכל אחד שהשי"ת אתו ואצלו ורוצה אותו ובעבודתו, וזה כל המטרה של הצדיק, וכן ראינו במשה רבינו ע"ה שהיה ראש בני ישראל צדיק האמת שאמר להשי"ת "ואם אין מחני נא מספרך", דהיינו שמסר נפשו למען ימחול השי"ת לישראל עי"ש, וכיוון שזה מטרת הצדיק וחידושו בזה העולם, ברור שיש בזה עמקות נפלאה וסודות נוראים, וצריכים להתייגע בהם ולבקש הרבה מהשי"ת להבין אותם, ובעיקר לבקש לזכות שכל חיינו ילכו ע"פ היסודות האלו.

והנה אם רוצים שיפעל אצלינו מה שרבינו אומר לנו, צריך לפני כן ביטול, וזה לשון רבינו בתורה קכ"ג: "העיקר והיסוד שהכל תלוי בו לקשר עצמו להצדיק שבדור ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה דבר גדול ודבר קטן וכו', אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל וכו', וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו אינו בשלימות ואינו מקושר להצדיק" וכו' עיי"ש. רואים מהתורה הזאת דבר מבהיל, שאם אדם בא עם שכלו לרבי לא יוכל להבין מה הרבי רוצה ומה הוא מחדש לי, וכ"ש איך הוא יכול לחזק אותי, וכן מצינו אצל ר' נתן שהעיד על עצמו שכשהגיע לרבי השליך כל שכלו שיגע עליו, וכל מילה שהרבי אמר לו קיבל את זה כמו שתינוק לומד אצל רבו אלף בית ממש, ועוד אמר מוהרנ"ת שהיה לו שני מלמדים בחייו, אחד שלמדו א"ב, והשני רבינו, ולכאורה ר' נתן שהיה כ"כ גדול בפני עצמו והיה חתן ר' דוד צבי הגדול שהיה רב גאון ומפורסם בדורו, ובודאי אם לקחו לחתן ידע את מי הוא לוקח, ואם כן מדוע היה צריך להתבטל עד כדי כך ?

אך אם נתעמק בדבר נראה שיש שינויים מהותיים איך מגיעים לרבי, אם מגיעים עם ביטול עד הסוף או לא, ואשתדל לבאר מהות הביטול ודרגות הביטול בעזי"ה, ולמשל, כשאדם רגיל נהיה חולה רח"ל, והולך לרופא ומקבל כל אשר הרופא יצווה עליו אף שאינו מכיר את הרפואה, הוא יודע שהוא לא מבין בתורת הרפואה כלום והוא מציית לרופא, אך אם רופא נהיה חולה והולך לחבירו הרופא הוא לא בא כמו תם אלא כמו אחד שמבין בזה, והוא רק רוצה לשמוע חוות דעת של חבירו אם הוא מסכים אתו או לא, כי הוא מרגיש שיש לו גם שכל והבנה עצמית, וזה הצרה הראשונה שלנו שצריך לעבוד עליה בתור דבר ראשון, שלא נגיע לרבי כמו מבינים שיודעים מה טוב ומה לא, ומה הדרך לטוב ואנו רק מחפשים הסכמה, כי אז ברור כשמש שאין שום סיכוי לצאת מהבוץ שלנו. ויש עוד דרגה כמו חולה שיודע שהוא לא מבין אבל בכל זאת הוא עדיין מחשיב את מוחו למשהו, ואם כואב לו הרגל והרופא יגיד לו תחבוש את היד הרי לא ישמע בקולו, ויגיד לרופא: אדוני! אני גם מבין משהו. וכן אצלנו אנו מגיעים לרבי שהוא רופא כל הנפשות ואנו רוצים להבין כל רפואה בשכל איך היא עובדת ואיך היא עוזרת, ואם נראה לנו שלבעיה שלנו צריך לבכות כל היום, והרבי אומר לשמוח, איננו מוכנים לקבל את זה בשום אופן. מה ההבדל בין שני הציורים הלא הצד השוה שבהם שהוא לא מקבל מה שאומרים לו?

אך יש עוד דרגא בביטול שאם יש חולה שכואב לו מאוד הראש רח"ל ואף רופא לא יודע לומר לו מה זה עד שהוא עשה כל ההשתדלות שבעולם והגיע לרופא הכי גדול שיש שיגיד לו מה יש לו בכלל ומה התרופה וכעת אם הרופא יאמר לו לשטוף ידיו כל יום יקבל את זה אפילו שזה מוזר אבל הוא יודע שהוא הרופא הכי טוב ואף אחד לא יודע בכלל מה הרפואה שלו אבל במקרה שהרופא יאמר לו: אדוני! אני יודע מה המחלה שלך והתרופה שלך היא שתלך ותשתה מים מכל ברז שני שיש בשכונה ותקפיד לספור מדויק שלא תטעה בברזים, ועוד כמה וכמה שגעונות שלהם ולרפואה אין שום קשר אז אדם לעולם לא יסכים לקבל דברי הרופא אפילו שפיזר כל כספו בשביל הרופא הזה, כי הוא יאמר לעצמו אמנם הוא רופא גדול אבל אני עוד לא משוגע לגמרי, מעט שכל עצמי עוד יש לי. וכן אנחנו אצל הרבי. תחשוב בזה ותראה איך שזה עובד בדיוק כך אצלנו.

ואפשר לבאר עוד במשל כמה גרוע שאנחנו חושבים שיודעים מה זה טוב ואנחנו רק מחפשים את הדרך, לאדם שראה פעם תמונה של ציון הרשב"י ורוצה להגיע אל הרשב"י להתפלל אבל הוא בטוח שזה ב'חברון' ושואל אנשים איך מגיעים לחברון והם מראים לו, כשהוא מגיע הוא מתחיל לחפש את ציון הרשב"י כפי שראה בתמונה והוא לא מוצא, ומדוע כי הוא מחפש באמת את הטוב אבל עם הקדמות שלו, שהטוב נמצא שם ושם, ולכן הוא לא מגיע. אבל אם הוא היה יודע שהוא לא יודע כלום והיה שואל אנשים איך אני מגיע לרשב"י היה מגיע. וכן אצל הצדיק אנו מחפשים מה שאנו החלטנו שזה טוב, ולזה לא נגיע ונבוא בטענות לרבי למה אני לא מגיע לטוב, והתשובה, שלא תחליט מה זה טוב אלא להגיע לאיפה שהרבי החליט שזה טוב עבורינו.

והיה מעשה עכשיו באחד מבני החבורה אשר ילדו לא חש בטוב ולא ידע בכלל מה זה והלכו מרופא אחד לשני עד שהחליטו שיש לו זה וזה, ויש שני אפשריות לרפאות אותו או ע"י תרופות כחצי שנה או לעשות ניתוח, והיה שאלה מה לעשות, והציע הרופא שיקחו את כל המסמכים לרופא יותר גדול והוא יגיד איך לטפל בבעיה כזאת וכזאת, והנה אבי הילד בחסדי השי"ת עלה בדעתו לקחת את התיק עם בנו שהרופא הגדול גם כן יביע דעתו על הילד, והרופא הנ"ל בדק וענה לאבי הילד: אדוני זה בכלל לא נכון האבחון של הרופאים הקטנים זה משהו אחר לחלוטין וממילא הטיפול בזה שונה לחלוטין ממה שחשבתם. והנה אם לא היה מביא את הילד לבדיקה הרי לעולם לא היה מתרפא כי האבחון לא היה נכון בכלל, רק כיון שלקח את הילד עוד פעם כמו שהוא לא יודע כלום לכך הגיע לרפואה האמיתית של הילד.

כן הדבר אצל רבינו **אנו מגיעים מתוך ידיעה מסויימת שזה המחלה שלנו ורק שואלים איך לרפאות אותה, אבל מי אמר לנו שזה המחלה באמת אולי זה מחלה אחרת לחלוטין וממילא התרופה לא תרפא?! ולכן יסוד היסודות זה לדעת שאיננו יודעים ומבינים כלל מה חסר לנו ומה כואב לנו וכו' מה הדרך לצאת מזה, אלא לבוא לרבי עם ידיעה אחת שאנו חולים והוא הרופא, ועם רצון**

ואמונה שכל מילה שהוא אומר לנו לעשות זה מה שחסר לנו וזה מה שירפא אותנו באמת.

ולמשל בעבודת ה' אנו רוצים להתחזק, אנו מרגישים שאנו לא טובים עדיין ואנו רוצים להיות טובים. ושואל אותנו הרבי מה זה טוב בכלל? מי גילה לכם מה זה נקרא טוב? אולי מה שאתם שואפים זה לא טוב?! וביתר ביאור, כל אחד יבחון את עצמו שכל המעברים שלו מגיעים כי הוא קבע לעצמו מה זה טוב, שהוא צריך ללמוד כל היום בלי לבטל שניה אחת, ולהתפלל בהתלהבות נוראה בלי להסיח דעתו לרגע מדיבורי התפלה, **בא הרבי ואומר לנו אני הרופא ואני יודע לרפאות אתכם! הטוב שלכם יהיה אם תעשו כמו שאתם יכולים, וכמה שעשיתם תשמחו ותודו לה' על זה, ואז אנו אומרים לרבי: אבל מה יהיה הרי איננו מרגישים בזה שנהיינו טובים ואנחנו לא מסכימים לכך, וזה מגיע מזה שאנו מדמים לעצמינו שאנו יודעים משהו, ולכן מובן למה יסוד היסודות זה ביטול גמור, וכמו שר' נתן זרק את כל שכלו שאם נבוא עם שכל פרטי לרבי שאנו כבר מבינים אז מגיעים לאיפה שאנחנו רוצים ולא לאיפה שהרבי רוצה שנגיע.**

ואפשר גם להבין מדוע זה לא טוב אמיתי, כי אדם יכול ללמוד כל היום מתוך גאווה וכדו', ורואים בחוש שמה שאצלינו זה טוב זה מגיע מרגשות הפנימים שלנו שהתעקמו מרוב פגמים ועוונות, וכן ר' נתן מבאר בליקוה"ל שאדם יכול לבחון את עצמו באם יום אחד לא התפלל שחרית רח"ל, ולמחרת התפלל חצי שעה הרי יהיה כל היום בשמחה שחטף ב"ה שחרית, ואם למחרת יתפלל שעתיים ישמח כפליים, אבל ברגע שאח"כ יהיה שיפול ויתפלל רק חצי שעה הוא נופל ונכנס למרה שחורה ועצוב כל היום. ולכאורה למה הוא לא מוכן לשמוח שב"ה התפלל להשי"ת ואפילו שהתפלל בפחות התלהבות אבל שישמח שהתפלל בכל זאת, ורואים מכאן עוד פעם שכל יסודות האדם מה טוב ומה לא, נמדד מהרגשות שלו שזה בדרך כלל הפוך מהאמת, ואם ילך לפי האמת צריך לשמוח באותו יום עוד הרבה יותר מהרגיל.

* *

ורבינו מסביר איך שמחים ולמה שמחים. בתורה רפ"ב מלמד אותנו הרבי שכל אדם שרוצה הבע"ד להפילו לעצבות יחפש בעצמו ויראה שיש בו ב"ה נקודה טובה ועוד נקודה, ואף אם עשה הכל עם פניות אבל בכל זאת נקודה אחת ודאי אמיתית וישמח בזה. ולכאורה השמחה היא כי אנו יודעים שכל מצוה ומצוה אפילו קלה שכרה הוא הרבה, כי כל מצוה ומצוה זה קשר נצחי להשי"ת, וכמו שהשי"ת הוא נצחי כך כל קשר אתו זה נצחי. ואחרי שתזדכך נשמתו בגיהנום יהיה דבוק בו יתברך עד אין סוף. אך הדבר הזה צריך ביאור לכאורה איך אפשר לשמוח אם אדם יודע שכל יום ויום הקב"ה נותן לו כלים לעשות מצוות ומעש"ט, והוא יום אחרי יום מבזבז ולא עושה אחד מני אלף ממה שה' רוצה ונותן לו את הכוחות, וכי מה מנחם אותי אם לויתי מליון דולר והפסדתי כמעט הכל ורק משהו נשאר לי, ולכאורה כן הדבר ברוחניות; הרי אני חייב להחזיר לה' את כל ההלואות ועל כל יום ויום שלא נצלתי כמו שצריך אני ישלם בגיהנום ומה מנחם אותי שאח"כ יהיה לי גן עדן, ולכן צריך לבאר שיסוד החיזוק בכוונת רבינו הוא שכל נקודה ונקודה שאדם רואה שעשה הוא צריך לדעת שזה מתנת חינם ממש שקיבל מאביו שבשמים, כמאמר הגמ': "אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו" וא"כ כל נקודה שהאדם מוצא בעצמו זה עוד סימן מובהק שאבי אוהב אותי.

ובדרך משל לאבא שחבב מאוד את בנו וכל הזמן נתן לו עוד ועוד. ויהי היום והבן פגם בכבוד אביו ובא אביו וממשיך ליתן לו ומחבבו ומוקירו כבראשונה, הרי אותו בן לא יחשוב בעצמו שאבי לא רוצה אותי כי הרי באהבתו הוכיח לו אביו שהוא אוהב אותו הלאה אחרי עבירה כמו לפני עבירה. וכן אם אדם יאמין בזה וילך עם יסוד זה אף אם יעשה העבירות הגרועות ביותר רח"ל לא יפסיק רגע מעבודתו ית' כי תמיד ירגיש שאביו אוהבו הלאה עוד ועוד. והראיה, שזיכה אותי בעוד מצוות ובעוד מעשים טובים וכל זה הוא מתנה שלא היה מגיע לו רק אבינו שבשמים נותן לו עוד ועוד מתנות מרוב אהבתו, וא"כ אדרבא כל מה שיפול ביותר תגבר שמחתו, כי אם פגמתי ופשעתי כל כך הרבה ובכל זאת אבינו עדיין אוהב אותנו הרי אין חיזוק גדול מזה.

וכן הביאור בתורה כ"ג תנינא "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" שצריך להכניס היגון והאנחה לתוך השמחה. ולכאורה זה תמוה הרי אם אדם יש לו צרות ורוצה לשמוח, לכאורה עצתו שישכח מהצרות, אך לפי זה מבואר שדווקא אם רואה שכ"כ רחוק מהשי"ת א"כ השמחה בכפליים; שכמה שהתרחקתי, השי"ת אוהב אותי עדיין ורוצה בעבודתי. אך הרבה פעמים קשה לאדם לילך עם יסודות אלו כיון שרואה שהשי"ת מרחק אותו ולזה בא ר' נתן ומבאר בליקוה"ל פעמים רבות שהכל רק נובע מרחמנותו ית'. ונביא דוגמא, ר' נתן מקשה הרי אנו מאמינים שכל הגלות זה עונש לבנ"י על אשר פגמו ובגלות הם מתקנים ומעלים את כל מה שנפל. ולכאורה רואים בחוש שכל מה שנתארך הגלות נופלים יותר וא"כ מה תועלת יש בכך, ועוד יותר קשה אם אדם חוטא השי"ת מענישו ולכאורה הרי אין שום נקמה ח"ו מאתו ית' אלא הכל לטובה, ורואים במציאות שאם לוקחים לאדם את ההתעוררות שלו הוא נופל עוד וא"כ מה התועלת בעונש שמפילים אותו ולוקחים לו את החשק מהכל. או אם נגזר עליו גלות למקום שאין לו מנין או ס"ת והוא רק נופל יותר וא"כ זה מחזי כאכזריות ח"ו. ומבאר ר' נתן שקודם צריכים לידע שכל הדברים האלו הם נפלאות תמים דעים וגם אם לא מבינים וא"א להבין צריך להאמין שהכל לטובה, אבל אפשר להסביר שמתי שבנ"י ישבו באדמתם ופגמו וכן אדם שהיה במדריגה עליונה ופגם הרי זה פגם איום ונורא, כי זה כמו שר שמתחצף למלך בהיכלו וצריך לעשות תשובה, והשי"ת רוצה לקרבו בחזרה אך רואה שלפי מה שפגם גרם לכך שכל התשובה שהוא יעשה לא יחשב לכלום לעומת המקום שהוא עומד, כי בהיכל המלך דורשים יותר מהאדם, וכיון שהשי"ת ברא עולמו גם במשפט הוא גוזר עליו גלות ומפילו ומרחיקו מלפניו, ואז אפילו שיעשה רק קצת יחשב לדבר גדול מאוד לעומת ריחוקו, ואז השי"ת יוכל להוציאו מן המיצר ואז גם מה שעושה זה הרבה יותר באמת, כי זה בלי התעוררות וההנאה שיש לו כשהוא במוחין דגדלות. וכך אנו צריכים לגשת בהתבודדות ולבכות: **"רבונו של עולם! תעזור לי שאני יכיר בעובדה שכל משהו טוב שיש בי עדיין זה מתנה גמורה. כל נקודה שיש בי זה רק רחמנותך. וא"כ רבוש"ע אתה הרי אוהב אותי כ"כ ואתה נותן לי כ"כ הרבה אני מבקש ממך; אבא! תן לי עוד! תראה לי עוד את אהבתך שלא אעזוב אותך אף פעם לעולם ועד!"**

"רבונו של עולם! תעזור לי שאני יכיר בעובדה שכל משהו טוב שיש בי עדיין זה מתנה גמורה. כל נקודה שיש בי זה רק רחמנותך. וא"כ רבוש"ע אתה הרי אוהב אותי כ"כ ואתה נותן לי כ"כ הרבה אני מבקש ממך; אבא! תן לי עוד! תראה לי עוד את אהבתך שלא אעזוב אותך אף פעם לעולם ועד!"

אסיים בזה ואקוה לקבל ממך עוד מכתבים, ואתפלל עליך שהדברים יכנסו בלבך ויעוררו אותך להתקרב באמת ובתמים לרבינו ז"ל.

דברי ידידך הרוצה בטובתך הנצחית

המנהגים בברסלב

מקורם, יסודם ותפוצתם בין אנ"ש

ד'

מאמר מיוחד מהמשכים

שמעון מאיר קעניג

נתחיל לסדר עניני סעודה, מנחה ומעריב

י"ט. רבינו ז"ל אמר: "פארבענדיוועז אין עסין איז תאוות אכילה?" היינו שמדקדק איזה מאכל אוהב לאכול וכו', וכמו שמספרים מר' נחמן טולטשינר זצ"ל שמעולם האט ער נישט צו געזאלצען דאס עסין. (**אבניה ברזל א'**) אשרי הזוכה לקיים הנהגה קדושה זו.

כ'. כתוב **בליקו"מ** (מ"ח תנינא): "צריך ליזהר מאד שלא לאכול פרי שלא נתבשלה כל צורכה וכו' והאוכל פרי קודם גמר בישולה יכולה להזיק לו מאד לנשמתו". ועי"ש דעם כל זה אם מברך הברכה בכונה ובירא שמים אזי יוכל לינצל מזה, וגם אם הוא חזק ביותר בעבודת ד' יוכל ג"כ להוציא עוד חיות מהפרי וכו'. **ורבינו ז"ל** בעצמו כתב ע"ז שהדברים סתומים, ובודאי אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

כ"א. "הזהיר מאד לבלי לאכול בצלים חיים כלל אפי' עם שמן או שומן, ואפי' ע"י תערובות כגון ע"י ביצים וכיוצא ואפי' בשבת וכו', ואמר שהם מזיקים מאד לכמה דברים, (**שיהר"ן רס"ה**) עיי"ש באריכות. ובגמ' **נדרים** (ס"ו ע"א) איתא שהבצל רע ללב **ובתוס' תענית** (ל' ע"א) איתא, "אין רגילים העולם לאכול בצלים חיים כדאמר בעירובין שקשים לכל גופו של אדם כחרבות". ומקובל אצל אנ"ש בכל הדורות דאין כונת רבינו ז"ל ל'**בצל ירוק**' שהם רק העלים הצומחים מן הבצל, אף שלא מצאתי לזה מקור מפורש בכתובים סייעתא לזה מצאתי **בימי שמואל** ח"א פרק ק"ט - ק"י.

כ"ב. "אמר (רבינו ז"ל) על איגערקעס (מלפפון) שצריכים שלא ליטול קליפתם לגמרי, כי קליפתם היא קליפת נוגה וצריכים לברר ממנו הטוב, ומשמע שבכל דבר שראוי לאכול הקליפה שלו צריכים להניח קצת מהקליפה כדי לברר הטוב" (**אבניה ברזל** ל"ה)

כ"ג. "ממה שאתה אוכל תשייר כדי שיחול ברכת השם במזונותיך" (**ספה"מ אכילה א'**), ומקורו מהגמ' **בסנהדרין צ"ב.** ואף ששם אמרו כן לגבי פת, למד **רבינו ז"ל** כן אף לשאר אכילות, ואף **בשו"ע** (או"ח ק"פ) הובא לשון הגמ' רק לגבי פת, ועיי"ש כל פרטי הדינים.

כ"ד. "הזהיר שלא לאכול בהלעטה, היינו במהירות כדרך גרגרן כי זה בחי' הלעיטני נא, רק להרגיל עצמו לאכול במתינות בישוב הדעת ובדרך ארץ, כדרך שאוכלים בדרך ארץ כשיושב אדם חשוב על השולחן, כך יאכל תמיד אפילו כשיושב לבדו" (**חיי"מ תקט"ו**). וידוע על הרבה מאנ"ש שהקפידו מאד על הרבה גינוני דרך ארץ בשעת הסעודה, וכמו שאמר **רבינו ז"ל:** "מלכים און קיסרים קענען שיקן צו מיר זייערע קינדער צו לערנען דרך ארץ". (**שיש"ק ג' ע"ד**).

כ"ה. נוסח ברכת הזימון. כמו שמובא **בליקוה"ל** הוא: "רבותי מיר 'וילין' בענטשין" (עי' נט"י ה"ו, ע"ה). ועיי"ש שמפליג בגודל הענין שתקנו חז"ל ברוח קדשם כסדר הזה, והוא לגודל הארת הרצון המאיר בשעת האכילה ולכן תקנו להזמין עצמו בפה כדי לברך, עיי"ש באריכות. וכן הובא גם בהל' בהמ"ז (ה"ג, ו') ושם הובא ג"כ בלשון הקודש: "שמעו נא רבותי אנו רוצים לברך" [ה"ה: ויש לשים לב לתוספת 'שמעו נא רבותי' כמו שנוהגים הרבה לומר בלשון אשכנז: 'הער צו רבותי'] ועיי"ש מה שביאר בזה, ומכאן סמך וראיה לאלו שהקפידו לומר דווקא בנוסח הזה.

כ"ו. ברכת המזון. אנ"ש השקיעו הרבה כוחות בברכת המזון, עד שאמרו על כמה מאנ"ש שכל אכילתם הוא רק עבור הברכה שיברכו אח"כ, והברכהמ"ז לקח הרבה פעמים הרבה יותר זמן מהאכילה עצמה, וכבר העידה ע"ז **מרת אדיל בת רבינו** ז"ל בעת שהיה סעודה אצלה בבית, וישבו כנהוג הגברים בחדר אחד והנשים בחדר אחר ואנ"ש דברו ביניהם איזה זמן, וסברו הנשים שכבר ברכו ברכהמ"ז, ואמרה להם מרת אדיל שעוד לא ברכו "וארום מיין טאטינס לייט אז זיי בענטשין הערט מען - כשאנשי אבי מברכים שומעים אותם" (**אבניה ברזל** מ"ז).

כ"ז. מקובל בין אנ"ש לסיים בברכה ראשונה: **הזן 'ברחמיו' את הכל**, ומקורו ממנהג אוקריינא, כך אמר **רלוי"צ** זצ"ל. והטעם לזה הוא כדי שיהא סיום הברכה מעין הפתיחה. ולא ידוע על עוד קהילות הבאים משם הנוהגים כן. הרה"ח **ר' שמואל שפירא** נהג לסיים ברכת ובנה ירושלים; בונה ברחמיו ירושלים **'עיר הקודש'** אמן .

כ"ח. [אין שייך למנהגי ברסלב דוקא. אומרים **שיר למעלות במעריב** קודם עלינו, והוא מנהג א"י בין מתפללי נוסח ספרד ומקורו מנוסח **האריז"ל**, וכן היה המנהג מאז ומקדם בא"י, אף שבאוקריינא לא אמרוהו וכמו"כ עד היום רוב קהילות חו"ל אין אומרים אותו במעריב. (וכאן המקום לציין פליאה שיש לי בענין זה מאז ומקדם, ואולי ימצא מי מבין הקוראים הנכבדים שישיב לי דברים ברורים בזה. הרי מקור הענין לומר שיר למעלות הוא מנוסח האריז"ל וכמנהג א"י, וא"כ מה המקור לשנות המזמור בחנוכה שאומרים מזמור שיר חנוכת הבית, ובפסח בצאת ישראל, ובסוכות אומרים לדוד שמחתי בזמן שמנהג א"י הוא לומר תמיד רק שיר למעלות?! ועוד תימה מאי שנא מנחה ממעריב, מדוע במעריב קבלו עליהם מתפללי נוסח ספרד עליהם את מנהג א"י לומר שיר למעלות קודם עלינו, ואילו במנחה לא קבלו עליהם לומר למנצח בנגינות קודם עלינו כמנהגם, ואשמח לשמוע דברים ברורים בנושא).

כ"ט. ספירת העומר סופרים אחר עלינו לשבח, כן הוא מנהג א"י וכן היה אף מנהג החסידים באוקריינא.]

ל'. [**שייך למאמר א' בעניני הלילה. רבינו ז"ל** אמר שצריכים לשמור השינה "מי דארף היטן דעם שלאף". עוד אמר: "אז מען כאפט זיך אויף בדארף מען זיך אויף הייבין, און מיט דעם שלאף בעדארף מען זיך אפרעכינן נאך דעם דאוונען" (אם מתעוררים צריכים לקום, ועם השינה יתחשבו אחרי התפילה), (**אבניה ברזל** ל"ג). וכן הובא שם עוד (ע') בשם **ר' דוב בער - מחותנה של מרת אדיל בת רבינו ז"ל** שאמר שיש לו קבלה מרבינו ז"ל, כשמקיצים אחד מהשינה בלילה הוא בודאי מן השמים, ולא יניח את עצמו עוד לישון שנית.]

גמרנו עניני סדר היום בעזרת קל נורא ואיום

ונתחיל לסדר עניני שבת קודש

כולו אלוקות כולו קודש

ל"א. שנים מקרא ואחד תרגום. רבינו ז"ל הקפיד שיאמרו שנים מקרא ואחד תרגום בערב שבת דייקא (**שיש"ק ב' י"א**), וכן ידוע ומקובל בין אנ"ש בכל הדורות שהקפידו על זה. וכן הובא **בליקוה"ל** (קריה"ת ו', ל') ועיי"ש באריכות גודל ענין זה. ולעת זקנתו של **מוהרנ"ת** קרא סדר שמו"ת ביום ו' קודם חצות היום כשהוא עדיין מעוטר בתפילין, וכששאלו אחד מאנ"ש אם עפ"י האריז"ל נכון לומר אחר חצות, ענהו מוהרנ"ת: "לא את הכל אפשר לעשות עפ"י האריז"ל!" (שיש"ק). ועי' **באו"ח רפ"ה בבאר היטב ושערי תשובה** שם שנחלקו בזה בדעת **האריז"ל**, אם צריך לקרות שמות קודם חצות היום או אח"כ.

ל"ב. הפרשת חלה. נוהגים לדקדק לאפות לחם לשבת כדי להפריש חלה (**ליה"ל** חלה ג'), ועיי"ש שמבאר מדוע נקרא הלחם של שבת בשם חלות, וכן איתא **בשו"ע** (או"ח רמ"ב).

ל"ג. טועמיה. הובא **בשיש"ק** (ה' תס"ב) שנהגו אנ"ש לבלי לטעום בערב שבת מהדגים של שבת, לבד אם חל ר"ח בערב שבת ומשום כבוד ר"ח, וכן נהג **ר' מיכל בן מוהרנ"ת** זצ"ל. ואף שאין מובן דבר זה דהא בשו"ע משמע שמצוה לטעום מכל המאכלים בער"ש, קצת סמך לזה יש **בליקוה"ל** (בשר שנתעלם מן העין ה"ב ז'), ועיי"ש גודל ענין אכילת דגים בשבת ויו"ט. אולם אין ידוע ומפורסם בין אנ"ש כיום שמקפידים ע"ז.

ל"ד. מקוה. "דרכו של רבינו היתה תמיד לילך למרחץ ביום השישי תיכף סמוך אחר חצות היום" (**ימי מוהרנ"ת** ט').

ל"ה. לכה דודי. באוקריינא לא היה נהוג לשיר בפיוט לכה דודי וא-ל אדון, והוא מנהג שנתקבל בא"י משאר קהילות החסידים כאן, ותימא גדולה יש על מנהגנו כאן בבית מדרשינו במא"ש ומזה נמשך לעוד ביהכנ"ס של אנ"ש שנהוג לשיר, אחרת מהנהוג בשאר מקומות; כי בכל מקום אומרים הקהל אחר החזן, ואצל אנ"ש אומרים הקהל כל קטע קודם החזן. ואיני יודע מי הנהיג דבר זה אם זה טעות או שהונהג במכוון. וכן עוד שינוי יש; שבכל מקום מחליפים נגון בקטע 'לא תבושי' ואצל אנ"ש מחליפים הניגון ב'והיו למשיסה'. ואשמח לשמוע מפי הקוראים הנכבדים דברים ברורים בענין זה.

ל"ו. המנהג אצלנו כיום ברוב בתי כנסיות של אנ"ש לומר **קדיש שלם אחר מזמור לדוד**, והוא כמנהג הספרדים בא"י ומקורו מהאר"י ז"ל, ושלא כנדפס בסידורים רק חצי קדיש. ואין המקור מאוקריינא כי שם היה המנהג שהרב או אדם חשוב אומר קדיש ולא החזן, אולם לא אמרו קדיש שלם אלא חצי קדיש, וכפי הנראה הוא מנהג קדום בין אנ"ש, כי אף הזקנים שחיים איתנו היום אין זוכרים איך התחיל המנהג הזה. ואשמח מי שיאיר לי בזה דברים ברורים.

ל"ז. בשמים. "נוהגים המדקדקים להריח בשמים והדם בכניסת שבת, כי צריכים להמשיך קדושת שבת שהוא בחי' ריח טוב לימי החול שלפניה, ולימי החול שלאחריה בבשמים בהבדלה" וכו' (**ליקוה"ל** מאכלי עכו"ם ב', י"א) וכבר כתב רבינו ז"ל (**סה"מ בנים נ"ט**): "הדסים בשבת סגולה לבנים". וכן הוא **במהרש"א** ח"א שבת דף ל"ג ע"ב ד"ה חד כנגד זכור וכו'.

ל"ח. זמירות. "**רבינו ז"ל** היה דרכו לשיר 'אזמר בשבחין' אחר ברכת המוציא" (**שיהר"ן** קנ"ג). ולא כנדפס ברוב הסידורים, וכן הוא מנהג אנ"ש עד היום.

ל"ט. ר' חייקיל ז"ל היה מנגן בשבת קודש ובתוך הניגון הזדמן לו לומר תיבת אוי, ואמר לו רביז"ל בשבת אין אומרים אוי (**אבני"ה ברזל** ס"ו).

מ'. ר' יצחק ז"ל ישב לפני אביו **מוהרנ"ת** בשב"ק אצל השולחן ונשען בידו על השולחן אמר לו אביו: "בשבת זיצט מען גלייך!" (**אבני"ה ברזל**, שיחות מרנ"ט).

מ"א. "והיה מקפיד וכועס מאד על מי שהוא חכם בעיניו ואינו מתאמץ לזמר זמירות בשבת ובמוצ"ש, או שאר עבודות פשוטות. וגם הוא ז"ל היה מזמר זמירות הרבה בכל שבת ובמוצ"ש". (**ליקו"מ** ק"ד).

מ"ב. מובא **בשיש"ק** (ה' תס"ד): "נהגו אנ"ש בסדרם בשבת את השולחן אחר הסעודה להשאיר עליה את החלות הנשארות הן השלימות והן הפרוסות ולכסותם במפה". ואיני יודע טעם לדבר, ואף לא ידוע לי על רבים המקפידים על כך.

מ"ג. זמן התפילה. אף בשבת הקפידו להתפלל מוקדם כשאר ימי השבוע מי כותיקין ומי עם הזמן קרי"ש של המג"א ולא איחרו יותר.

מ"ד. תיקון הכללי. מה שנהוג היום לומר תיקון הכללי בשבת בבוקר אחרי התפילה הונהג ע"י הרה"ח **ר' שמשון ברסקי** זצ"ל, ובספרו עצות המבוארות בסופו כותב: "טוב מאוד היה להנהיג בציבור ועכ"פ בשבת בבוקר כפי שנוהגין בכמה מקומות לומר אחר התפילה בציבור תיקון הכללי". ולקח זמן עד שזה נכנס לדבר פשוט בין אנ"ש, וב"ה כיום כפי הידוע רוב אנ"ש נוהגין כן (ע"ע **שיש"ק ו'**, **תקי"ג**). וכן לימוד הסיפו"מ בשבת אחרי התפלה ברבים הונהג ע"י הנ"ל (עי' **גבורות שמשון** עמוד פ"ה).

מ"ה. מאכלי שב"ק. נהגו אנ"ש כנהוג אצל החסידים לאכול בשבת בבוקר מאכל העשוי מביצים עם בצל מבושל או מטוגן, ומקורו **מור' פנחס מקוריץ** זצ"ל (שיש"ק). וכן בשיחת רבינו לגבי איסור אכילת בצל חי משמע דכך היה המנהג הפשוט.

מ"ו. כשר' **יצחק בן מוהרנ"ת** הגיע לגיל עשרים, ויום העשרים חל בשבת אמר לו **מוהרנ"ת** הרי תהיה ער בלילה ותאמר תהילים (- כי כך היה המנהג כשהגיעו לגיל עשרים היו ערים כל הלילה ואומרים כל התהילים), תאמר גם מהתפילות שחיברתי, וכשתגיע לתפילה המדברת מעוונות תדלג על זה (**שיש"ק** ח"ב תרע"ד) אולם ידוע מהרה"ח **ר' שמואל שפירא** זצ"ל ומעוד כמה מזקני אנ"ש זצ"ל שלא הקפידו על כך, ואף הורו כן לרבים.

מ"ז. מעריב מוצ"ש - למנצח בנגינות. נהוג כיום בין אנ"ש להתחיל מעריב של מוצ"ש עם קדיש אחרי מזמור למנצח בנגינות, ולפי הידוע לי אין עוד מקום הנוהג כן, כי החסידים הנוהגים כל השבוע לומר קדיש קודם ברכו במוצ"ש מתחילים 'והוא רחום', ואף הפרושים האומרים במוצ"ש למנצח בנגינות אין אומרים קדיש אח"כ, והספרדים מתחילים בקדיש אחר אמירת ג' פסוקים, ואיני יודע מי הנהיגו ואימתי.

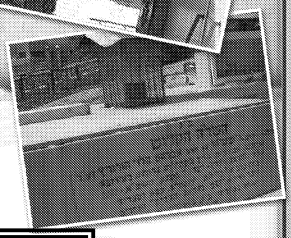
מ"ח. זמירות מוצ"ש. בסדר הזמירות של מוצ"ש נהוג כיום לשיר את כל סדר הזמירות קודם המבדיל, והמבדיל שרים קודם פיוט אליהו הנביא, ויש לזה קצת סמך **בעלים לתרופה** מכתב ריי"ג: "והנה עדיין לא זימרנו המבדיל ואליהו" עיי"ש. וע"ע במכתב קע"ב אודות פיוט אדיר איום "שניגן בנגון נפלא המשבר הלב מאד וצעקנו הרבה 'זך ונקי כפים' וכו' ואלפי דמעות זלגו מעיני" וכו'.

המשך יבא אי"ה

בחלק מהמאר נעזרתי בספר החדש "מאורות השבת".

הודעה ובקשה: היות שסדרת המאמרים עומדת לקראת סיומה, כל מי שיש באמתחתו חומר מעניין השייך לענייני אלו, בקשתי שטוחה אם יואיל בטובו להמציאו אלי, למען לא יחסר המזג.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

קציון ועלמה – לכולי עלמא?

כאשר שומעים את המושג "הרי הגליל העליון", המחשבה נודדת לעבר הנופים הנשגבים, העוטים עליהם הוד קדומים. בדמיוננו אנו מפליגים לעבר הרים נישאים, מורדות תלולים ומעיינות מפכים, כאשר בין הר למשנהו בולטת לה לפעמים כיפה לבנה או כחולה של קברי הצדיקים הרבים הפזורים בין הסלעים והיערות.

כמדומני שרוב הקוראים מכירים היטב את האזור ההררי בקרבת צפת ומירון, על עשרות המקומות הקדושים הנמצאים בו, אולם הפעם נעסוק באיזור הצפוני יותר, רכס ההרים שמצפון לעמוקה, אשר בתוכו שוכנים המושבים דלתון ועלמה, ובו פזורים גם כן קברי צדיקים רבים, מהם בולט קבר רבי אליעזר בן ערך בעלמה ורבי יוסי הגלילי בדלתון.

כמו כן נזכיר את הכפר העתיק "קציון" המצוי בלב השממה והדרך הקצרה ביותר מהכביש אליו, לוקחת לפחות כשעה עגולה של צעידה קשה ומפרכת בדרכי עפר ושבילים תלולים.

לאחר הפסקה ארוכה, בה לא עסקנו בחילוקי הדעות בנושאים הללו, הפעם אנו שוב עוסקים בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", משם שאבנו מידע רב לגבי המקומות הקדושים האלו, גם אם לא תמיד אנו מחוייבים לקבל את ממצאיו, בעיקר כאשר הוא משנה מאשר הורגלנו עד כה. אמנם הפעם אין מדובר בשינוי ממסורת קודמת אלא ממה שקבעו ראשי ארגון 'קדמוננו', ובכל זאת הבה ונבדוק את הדברים, וכפי שנווכח המסקנות לא תמיד עולים בקנה אחד, והבוחר יבחר. זכות הצדיקים יעמוד לנו לזכות ולמגן אכי"ר.

קבר רבי יהודה בן תימא

מאז נסעתי בילדותי עם התלמוד-תורה לקבר רבי יהודה בן תימא, המקום משך אותי כמטה קסם, ניצלתי כל הזדמנות לעלות שוב ולזחול על הסלעים המשוננים בדרך הארוכה משולי היישוב דלתון, עד לפסגת "הר אביתר" שם מצויין כיום בפאר והדר קברו של רבי יהודה בן תימא, בעל המאמר הידוע "הוי עז כנמר, קל כנשר גבור כארי ורץ כצבי לעשות רצון אביך שבשמים". אין מילים היכולים לתאר את הרגשי הקדושה וההתעוררות מחד גיסא, ומאידך גיסא את הנוף הבראשיתי הנשקף ממרומי הפסגה, כאשר רואים מכאן את כל איזור עלמה וקציון, באופק הר חרמון ועמק החולה, וממול ההרים הגבוהים של מדינת לבנון אשר בפסגתם נשקפים האנטנות והמגדלים של העיירה "בינג'בייל" הזכורה שלא לטוב ממלחמת לבנון האחרונה משנת תשס"ו, כאשר נהרגו בה עשרות רח"ל בנסיון כושל לכבוש את המקום מידי החיזבאללה.

כאשר יצא לאור הספר "מקומות הקדושים וקברי צדיקים בגליל" נדהמתי לראות כי הוא מבטל מכל וכל את הקביעה שכאן אכן קבור רבי יהודה בן תימא, והוא מרחיק אותו צפונית מערבית, במרחק של כמה ק"מ עד לצפון עלמה במורד "הר עלמון" הנשקף ממול. בתחילה סירבתי לקבל את הדברים, מה גם ששמעתי מרבי נתן דוד שפירא שליט"א כי רבי שלום גפנר ז"ל הוא זה שבנה את הציון במקום וכמדומה לו ששמע ממנו שקיבל את המקום במסורת מזקני צפת ע"י רבי בערל זילברמן ז"ל הידוע. גם בספרו של רבי שלום, "ציוני מקומות הקדושים" (שחיבר לפני עשרות שנים עם יבדלחט"א רבי נח שטרנפלד שליט"א), כותב בבירור על המקום המדוייק הזה, ואף מציין כי קיים במקום גל אבנים בולט בצל אילן עתיק.

אולם המעיין בכל המקורות המביאים את קברו של רבי יהודה בן תימא, לא יוכל להתעלם מהתמיהות הרבות העולות ומבצבצות ומערערים על זהות המקום. גם רבי נתן דוד שפירא אמר לי כי מאז ומתמיד ידע שישנם קושיות רבות על הקביעה. להלן נווכח כי כמעט הכל מתיישב אם נקבל את המקום החדש שקבע בספר "מקומות הקדושים וקברי צדיקים בגליל".

התמיהה המרכזית היא היות וכל הנוסעים מציינים אותו בעלמה ולא בדלתון, ואילו הר אביתר מצוי סמוך לדלתון ורחוק מדי בשביל להקרא 'עלמה'. ולדוגמא נצטט לשון תלמיד הרמב"ן בספרו 'תוצאות ארץ ישראל': **"ושם בעלמא ר' אלעזר בן עזריה תחת אילן אחד. ושם יהודה בן תימא לצד האחר מן העיר. ומעלמה הלכנו לדלתה, כחצי פרסה, ועל אם הדרך מערה מלאה מים טובים לשתיה וקורין אותה מערת הבלליים (ראה בדברינו להלן) והרבה צדיקים שהובאו מכבל לארץ ישראל קבורים באותה מערה..."** יצויין כי העיר עלמא העתיקה היתה בקרבת קבר רבי אלעזר בן ערך ורבי

אלעזר בן עזריה, וצפונית מהם, ואם רבי יהודה בן תימא צריך להיות "בצד האחר" הרי שהוא חייב להיות צפונית יותר מרבי אלעזר בן ערך לאחר שנעבור את חורבות הכפר העתיק, וזה ממש כפי שציין הספר החדש.

כמו כן משמע מספרי המסעות כי קברי תלמידי רבי יהודה בן תימא נמצאים במערות אשר במעלה ההר, גבוה יותר מציון רבם, וזה לא שייך בכלל במקום של קדמוננו, שהוא ממש בפסגת ההר ואין גבוה ממנו. וזה לשון רבי משה באסולה: **"ונפן ונבא דלתא, וכו', משם הלכנו לעלמא, הוא כפר גדול במישור שמן מלא כל טוב, וקהל יהודים כמו ט"ו בעלי בתים ובית הכנסת וכו', ואח"כ הלכתי על קברי הצדיקים אשר שם, למעלה אצל ההר באמצע השדה יש ר' יהודה בן תימא, ציון בנוי וסתום, ולמעלה ממנו לצד ההר יש מערה גדולה, ומערה לפנים ממערה שם היו קבורים תלמידיו..."** מי שמכיר את הקבר המצויין כיום, אינו מוצא את ידיו ורגליו בתיאור זה, הוא יוצא מדלתון, מגיע לכפר עלמא, ומשם עולה במעלה ההר, שם באמצע השדה הציון, ולמעלה ממנו לצד ההר יש מערה גדולה וכו' בה קבורים תלמידיו. ואילו בקבר "החדש" אכן מצויים בקרבתו ובמפלס ההר מעליו, מערות קבורה רבות העונים לתיאור זה במדוייק.

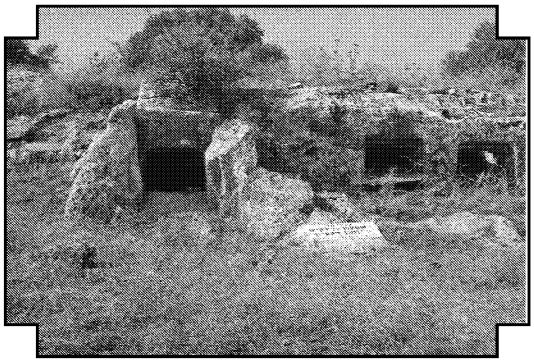
בספר הנ"ל ישנם עוד כמה הוכחות לדבר, כמו "גל אבנים" שמצא במקום (ויצויין כי גם ר' שלום ז"ל מצא גל אבנים במקום שלו), אולם נסתפק בזאת, ומי שרוצה להרחיב את ידיעותיו בנושא זה יעיין בתוך הספר.

מערת הבבלים

בספרים העתיקים מצויינת מערה מסויימת בעלמה בשם "מערת הבבלים", ישנם סתירות רבות באשר למקום המדוייק של המערה עד כדי כך שגם רבי שלום גפנר ז"ל התחבט רבות בזה, בתחילה הראה אותה במורד הצפוני התלול של הר אביתר אשר בפסגתו מצויין כיום קבר רבי יהודה בן תימא, שם קיימים חורים גדולים ובהם קיני נשרים. רבי נתן דוד שפירא מספר כי פעם אחת בלבד הצליח להגיע איתו למקום מתוך סיכון גדול ולאחר זחילה קשה ומפרכת. לדבריו בפנים המערות לא ראו שום כוכים וכדו'. שנים לאחר מכן התחרט ר' שלום ואמר שזוהי בעצם "מערת עלמה" הידועה גם כ"מערת אל-הוטה" הגדולה והעמוקה עד מאד, ובערוב שנותיו התחרט שוב וציין את מערת הבבלים בבקעה צפונית מערבית לרבי אלעזר בן ערך, ליד רפתות הבקר (סמוך לרבי יהודה בן תימא "החדש"), וכיום נבנה במקום מבנה מפואר ע"י ארגון קדמוננו.

מי טמון במערה מיסתורית זו? ישנם הכותבים כי בתוכה טמונים חביות עצמות של הרבה צדיקים שהובאו מבבל לארץ ישראל, ולדבריו של תלמיד האוה"ח מדובר בלא פחות מתשע מאות אלף צדיקים! לדברי נוסעים אלו במערה אחרת לידה קבורים רב הונא ורבי המנונא ועוד אמוראים. נוסעים אחרים מציינים כי האמוראים הנ"ל קבורים 'בתוך' מערת הבבלים.

בעיקר ישנם אי-התאמות לגבי תיאור המערה עצמה. ישנם נוסעים המתארים במדוייק את המערה הידועה הגדולה "מערת עלמה" ומרתקים ביותר דבריו של תלמיד האור החיים הקדוש: **"סיפרו לי חכמי זקני העיר צפת שיש להם בקבלה שאין לה [למערה] קץ ותכלית, והנכנס לה הוא נאבד מרוב הכוכין שיש בהן. כל כוך עשרה כוכין וכל כוך מהעשרה אם אתה נכנס אתה מוצא עשרה כוכין אחרים. והנכנס לשם הוא מסתכן מרוב הפחד, ומעשים של זו המערה הם נפלאים, וכולם תחת הארץ, והנכנס שם צריך אבוקות גדולות, ואני נכנסתי לתוכה באבוקות גדולות כמו עשרים אמה. אין אני יכול לומר כמה כוכין יש שם, אין להם מספר והמקום נורא מאד, וזקני אומות העולם אומרים שתחילת המערה היא במדבר ויש לה קצה אחד בירושלים..."** כמו כן בעל ידי משה מתאר כיצד הוא זחל לתוך המערה המפחידה בשנת תקכ"ט: "מערה גדולה ובתוכה מערות רבות, ועוברים מזו לזו מכל שלושת הצדדים. המערות הללו נמשכות מהלך שלושת ימים עד ירושלים (!) והזר הנכנס לתוכה תועה בדרכו כי חושך במערה. ואני לא רציתי להאמין בכך, ונכנסתי אני ובידי שני נרות ואיש אחד איתי, ולידי המערה הראשונה קשרנו חבל ארוך ונכנסנו דרך ארוכה, והשמש עומד בחוץ על יד החבל פן יתירהו אחר. אולם לאחר שעברנו כמה מערות נפלה אימה חשיכה עלינו, ובדוחק יצאנו מהמערה מחמת האימה ורק אחרי זמן רב החלפנו כח..." ואילו רוב הנוסעים האחרים, בעיקר הקדומים יותר, מתארים מקום שונה לחלוטין, מערה קטנה ויפה בת 8 כוכים בלבד, ובפתחה מים רבים טובים.

כוכי הקבורה בקציון שציין קדמונינו

אם רבי שלום ז"ל הראה 3 מקומות לסירוגין, בא הספר החדש ומציין מקום רביעי, צמוד לכביש הראשי ליד ההסתעפות לכפר ריחניה, והיא אכן מערה קטנה המלאה מים. בביקורי במקום לא הצלחתי לזחול אל תוכה מחמת המים, אולם בספר מביא כי במקום ישנם בדיוק 8 כוכים כפי שמציין רבי משה באסולה. יצויין כי גם במערה השלישית שציין רבי שלום ז"ל ישנם מספר כוכים דומה, אני כשלעצמי זוכר כי גם שם ישנם 8 כוכים, אולם בספר החדש טוען כי מצויים שם 9 כוכים ואשאיר לאנ"ש היקרים לבדוק את השטח...

יצויין כי לדברי תלמיד הרמב"ן שהובאו למעלה אודות רבי יהודה בן תימא, מערת הבבליים נמצאת על אם הדרך מעלמה לדלתון, במרחק של חצי פרסה, והוא מתאים רק לשיטת הספר החדש.

קברי רבי יוחנן וריש לקיש

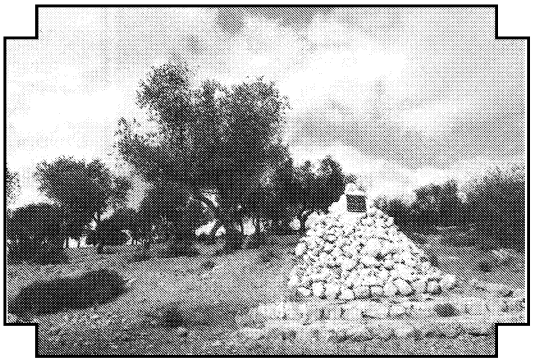
כעת נרד במורד ההר מזרחה, לעבר חורבות קציון השוכנת לא רחוק מכאן, קצר המצע מהשתרע ולא נוכל לתאר באריכות את נפלאות המקום, נתמקד יותר בתמיהה על כך שבספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" קבע מערה מסויימת בקציון שהיא זו מערת רבי יוחנן וריש לקיש, וזאת על פי מקור אחד ויחיד, הלא הוא אגרת ר' מנחם ב"ר פרץ החברוני שהתגורר בארץ ישראל בתקופת הראשונים (ד' תתקע"ה), אגרת הכתובה בנוסח מעניין מאד, ולענ"ד קשה עד מאד להחליט דברים על פיה. (יש מחלוקת בין החוקרים האם מדובר באגרת מזוייפת או מקורית).

האמת אגיד שגם כוכי הקבורה בקציון, אשר ארגון קדמוננו מציין אותם בתור קברי רבי יוחנן וריש לקיש - גם הם אין להם שום מסורת או מקור כלשהו

בספרים, לבד מעצם העובדה שהם קבורים בקציון שעל זה ישנם כמה מקורות. כפי שביררתי הם ציינו את המערה שנראית להם מרכזית, יפה ומפוארת מכל השאר, כמתאימה לקברי הצדיקים. אולם מה שבספר הנ"ל קובע מסמרות שהם קבורים במערה אחרת היות ויש בה הצטברות של מי גשמים וזאת לאור דברי ר' מנחם ב"ר פרץ ש"מעיין יוצא מן המערה" - לענ"ד תמוה הדבר עד מאד.

קבר ר' יהודא בן תימא
בפסגת הר איתר שבדלתון

קבר ר' יהודא בן תימא 'החדש'
בהר עלמון צפונית לעלמה

וכך מספר ר' מנחם ב"ר פרץ החברוני: "**והלכתי לעכו, גבול נחלת אשר, ומשם הלכתי וראיתי מערה אחת ובתוכה קבר ר' שמעון בן לקיש, ומעיין יוצא מן המערה. ומשם הלכתי לבית שאן**". ראשית כל הוא אינו מזכיר כלל את קציון, והאבסורד הגדול היא ההערה על כך המופיעה בספר הנ"ל (עמ' 94 מס' 12) "קציון נמצאת בין עכו לבית שאן, לפיכך ברור שלכך כוונתו". כמדומני שמי שמכיר קצת את מפת הארץ מעלה חיוך על שפתותיו למקרא הדברים, הדרך מעכו לבית שאן עוברת דרך איזור שפרעם, ציפורי וטבריה, או דרך עמק יזרעאל ועפולה, אולם קציון נמצאת הרחק המדוייק בקציון. הרחק צפונית לצפת, ורחוקה מבית שאן יותר מאשר עכו רחוקה ממנה. (להבנת הדברים גם למי שאינו בקי במפה נצייר כאילו מאן דהוא מציין שהעיר חיפה נמצאת בין ירושלים לתל אביב...)

ובאמת אם נתבונן בדברי ר' מנחם ב"ר פרץ קשה להבין בכלל כיצד מדלג הוא מרחקים עצומים בכל קצוי הארץ, "ומשם הלכתי" כאילו מדובר במרחק פעוט, אולם גם אם נקבל את הדברים כאמיתיים ומקוריים, ההסבר היחיד ניתן לקבל לאור כמה עדויות שציינו את קבר ריש לקיש דווקא בטבריה, (ראה בספר הנ"ל עמ' 306 שכותב שזו טעות, וגם אם אכן כך, יתכן וגם ר' מנחם ב"ר פרץ החברוני ניזון מאותה שמועה), וטבריה אכן יכולה להמצא "בין עכו לבית שאן".

נמצאנו למדים שאין ספק שדברי ר' מנחם ב"ר פרץ אינם מכוונים בכלל לאיזור קציון, ומשכך אין שום ראיה והעדפה למערה החדשה על פני הכוכים הישנים, ונשארים אנו איפה באותו ספק היכן הוא המקום

התורה הזמנית

הננו להודיע לכלל האברכים שיחיו

שבמסגרת 'התורה הזמנית' מתחילים

בעז"ה

תורה ב' תנינא - "ימי חנוכה"

חידושים וביאורים ומאמרים על התורה

יתקבלו בברכה

תאריך אחרון למסירת חומר הוא:

יום שלישי כ' כסליו

בברכת התורה

המערכת

בשורה משמחת

אנשי בשורה אנו היום

לכלל האברכים שיחיו

שבעז"ה בימים הקרובים יחל

נסיעה קבועה לשדה

בשעה 7:00

אחרי מעריב בבית מדרשינו מא"ש

נא לעקוב אחרי המודעות

לפרטים: 05731-55472

מוסרי המעשיות

רמזים ומוסרי השכל היוצאים מסיפורי מעשיות

יחיאל מיכל הלוי חזן

בהקדמה לסיפו"מ כותב מוהרנ"ת: **"גם יש בהם התעוררות מוסר נפלא ועצום מאוד ברוב המקומות יבינם המשכיל בעצמו. כי רובם ככולם מעוררים וממשיכים את הלב מאד לה' יתברך, לשוב לה' יתברך באמת לאמיתו, לעסוק רק בתורה ועבודה תמיד ולהפוך פניו מהבלי העולם לגמרי".** ובהקדמה שניה כותב: **"ויותר מהם יכול כל אחד להוציא מהם רמזים והתעוררות נפלא אם ירצה. ישמע חכם ויוסיף לקח".**

ע"כ בס"ד לקטנו קצת את המוסר הפשוט השזורים בתוך המעשיות, גם הוספנו כמה ענינים הנלמדים מתוך המעשיות בדרך מוסר השכל ובשם **'מוסרי השכל'** יקרא. ואני תפילתי לה' יוצרי ובוראי, שלא תצא תקלה תחת ידי ושאזכה לכוון לאמיתה של תורה אמן.

מעשה א'

השני למלך הלך לבקש את הבת מלך, **והיה הולך אנה ואנה זמן רב "ובמדבריות ובשדות וביערים" והיה מבקשה "זמן רב מאד".**

מה שהיה מבקשה זמן רב מאד מרמז על כל הענין של העליות והירידות, שכשהולכים לבקש ולחפש את אור הצדיק וכן כשהאדם מחפש את קדושתו ואת שלימותו והוא רוצה לעבוד את ה' אזי אומרים לו "המתן", וזה לוקח זמן רב מאוד והכלל: שהאדם צריך להחזיק ולהחיות את עצמו ולא להתייאש מהביקוש ולא להתייאש מהרצונות, אעפ"י שרואה שעוברים ימים ושנים ועדיין לא זז כמלוא נימה (לפי הרגשתו...) אעפ"כ ימשיך בעבודתו ויעשה את שלו.

"ובמדבריות ובשדות וביערים". שם הוא המקום שמחפשים ומבקשים, כמו שגילה רבינו הקדוש שצריך לצאת ליערות כי גודלים שם עשבים וכו' וכן הוא חוץ לישוב ואין שם אנשים ביום הרצים אחרי הבלי העולם הזה, ומסוגל המקום להתבודדות, ושם דייקא מסוגל לבקשה זמן רב מאוד.

***

והיה מתיירא מפני החיילות פן לא יניחוהו לכנוס "והיה מיישב עצמו אלך ואנסה" וכו' והיו מניחים אותו ולא עכבוהו כלל.

מה שהיה מתיירא זה מרמז על מניעת המוח שהבע"ד מכנים יראה ורעד מלגשת לעבודת ה', ועל ידי כך האדם לא מנסה אפילו להתגבר על הנסיונות שעוברים עליו, כי נראה לו שהוא לא יצליח, אבל העצה לזה "והיה מיישב עצמו" וכבר אמר רבינו (ליקו"מ י' תנינא) "מה שהעולם רחוקים מה' יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם יישוב הדעת ואינם מיישבים עצמם. והעיקר להשתדל ליישב עצמו היטב, מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני העולם הזה הן תאוות הנכנסות לגוף הן תאוות שחוץ לגוף כגון כבוד, ואז בוודאי ישוב אל ה' " כי ע"י שהאדם מיישב עצמו כראוי נופלים לו כל מניעות המחּ.

והיה מיישב עצמו "אלך ואנסה". אני יעשה את ההשתדלות שלי ואנסה כפי יכולתי, ועל זה אמר התנא באבות לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה.

והיו מניחים אותו ולא עכבוהו כלל. בליקו"מ תנינא מ"ו מביא רבינו משל מהבעש"ט על מלך שסיבב סביב האוצר חומות באחיזת עינים ובן המלך הבין שהכל רק אחיזת עיינים. עי"ש כל המשל ולבסוף מסיים שם רבינו בזה"ל: "ומזה יבין המשכיל הנמשל מאיליו על כל המניעות וההסתות ופיתויים שהם בחי' חומות שיש על אוצר של יראת שמים שבאמת אינם כלום, והעיקר לב חזק ואמיץ ואז אין לו שום מניעה".

***

מוסרי השכל

"והיה מחבבה מאד" צריך ליזהר שלא לכבד ילד אחד יותר משאר אחיו וכן הוא בספר המדות בנים נ"ג "אל ישנה אדם בנו בין הבנים".

*

"והיה משתעשע עמה מאד" בשיחות הר"ן נ"ט אומר רבינו "מסוגל יותר לבנים להיות רחוק מהם לבלי לשעשע בהם בכל פעם רק בלי להסתכל עליהם כלל.

באוצר היראה (ערך דיבור מהדורא בתרא י"ח): צריכים ליזהר מאוד שלא להוציא מפיו דיבור שאינו טוב, ובפרט דיבור של קללה ח"ו, שהרי הדיבור שיצא מפי המלך בשעת הרוגז על הבת מלך ואמר שהלא טוב יקח אותה גרם לו ולבתו צער גדול מאוד.

*

כשראה שהמעיין דומה ומריח כיין שאל את המשרת **הראית שזה מעיין וראוי שיהיה בו מים והמראה אדמומית והריח של יין? והלך וטעם מהמעיין "ונפל" וישן מיד כמה שנים "עד שבעים שנה".** בספר המדות ניאוף י': לא תכנס עם פתוייך בטוען ונטען, כי אריכת הרגשת החושב אפילו לבחינת השולל תגבר הגברת החפץ ותתהפך הרצון אליו.

*

כל האנשים הגדולים שנשאו עליהם אילן, וייאשו אותו שאין בעולם הר של זהב וכו' וכשהוא התעקש לבסוף עזרו לו ע"י שקראו לאחיהם, ולבסוף השלישי קרא לכל הרוחות כי באמת כל המניעות כשמתגברים עליהם נהפכים לנעימות והם עצמם מוכרחים לבסוף לסייע לזה העקשן בעבודת ה' (ועיין בהקדמת מוהרנ"ת).

*

לבסוף נתנו לו כלי שכשמושיט יד לתוכה יהיה מוציא מתוכה מעות שלא יהיה לו מניעה מחמת ממון. באבות פ"ד ט' "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר". ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

◇◇◇◇◇◇◇

אמרה לו הבת מלך שבשביל להוציאה יצטרך לישב במקום אחד שנה אחת **"וכל השנה תתגעגע אחרי להוציא אותי, ובכל זמן שיהיה לך פנאי תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי".**

רבינו הק' כבר גילה שהעיקר הוא הרצון - אבל צריך את הרצון הזה כל השנה! ובכל זמן שיהיה לך פנאי! כל הזמן להתחזק ברצונות בכל עת ובכל מצב ובכל מקום, "מתגעגע" זה הרצונות להתקרב להש"י לחזור ולהכלל בשורשו, "ומבקש" זה ביקוש וחיפוש 'איה' מקום כבודו, (וכן מרמז על בחי' תפלה ובקשה) "ומצפה" זה ציפיה לישועה כמו שאדם מחכה לאיזה ישועה בכליון עיניים מתי כבר

תבוא ישועתי, כן צריך להתגעגע לבקש ולצפות מתי אבוא וארא פני אלוקים.

***

אח"כ הקיז משנתו ושאל להמשרת "היכן אני בעולם?".

ב"חי מוהר"ן" רל"ט מסופר שאחד מבני הנעורים שאל את רבינו הק' איך להתבודד ורבינו לימד אותו לומר לפני השי"ת בזה"ל: "רבוש"ע רחם עלי וכו' כי היתכן שיעברו ימי בהבל כזה וכי בשביל זה נוצרתי?!" "היכן אני בעולם" זה השאלה שצריך כל אחד לשאול את עצמו בכל יום, הרי עוד נשכב עם הרגליים לדלת והיכן אני...

***

והיתה מצטערת לפניו מאד וכו' "ובשביל יום אחד אבדת..."

בליקו"מ תנינא ק"ח "ענה ואמר הלא האדם בשביל תענוג אחד של רבע שעה הוא יכול לאבד ולהפסיד כל העולם הזה עם העולם הבא". ובתנינא מ"ח "כי כן דרך הבע"ד והסט"א כשרואה שהאדם סמוך סמוך ממש לשערי הקדושה, וכמעט שיכנס אזי הוא מתפשט עליו בהתגברות גדול מאוד מאוד רח"ל, ע"כ צריך אז התחזקות גדול נגדו".

וצריך לזכור דברים אלו בפרט בדור חשוך כזה שרבו הנסיונות מכל הצדדים אזי יעשה כל אדם לעצמו גדרים וסייגים שלא יבוא ח"ו למצבים של איבוד כל נצחיותו ה"י.

***

והשאיר את המשרת והניחו והלך "לבדו" לבקשה, והלך כמה שנים לבקשה, ויישב עצמו "שבוודאי בישוב לא נמצא" הר של זהב ומבצר של מרגליות, וכו', וע"כ אלך אל המדבריות, והלך לבקשה "במדבריות" כמה וכמה שנים.

מה שהלך לבקשה לבדו על זה אומר התנא באבות אם 'אין אני לי מי לי', אל תחכה שמישהו יעשה בשבילך את העבודה שלך, עבודת ה' צריך כל אחד בנפרד לתקן ולזכך את עצמו, ע"י שיעשה את המוטל עליו בסור מרע ועשה טוב. וכן רואים גם בסיפור של מוהרנ"ת שלפני התקרבותו של רבינו, חלם איך שעולה על הסולם ונופל בכל פעם, ורבינו חיזק אותו ואמר לו "דראפע זיך און האלט זיך -טפס ואחוז עצמך!", ורבינו לא עזר לו לעלות רק עמד למטה וחיזק אותו, ומוהרנ"ת עלה לבדו בכח ההתחזקות של הצדיק האמת (ויש בזה אריכות גדולה עיין חיי"מ ש"ל ועוד...).

ויישב עצמו שבוודאי בישוב לא נמצא... והלך לבקשה במדבריות.

הרמב"ם פוסק שבמקום שאנשי העיר רעים וחטאים צריך לעזוב את המקום שח"ו לא יתחבר לרשעים, ואם אין שום עיר עם אנשים טובים צריך לברוח אל המדבריות. כשעושים ישוב הדעת מבינים ורואים מיד שבוודאי בישוב לא נמצא הר של זהב ומבצר של מרגליות, אם רוצים להגיע אל האמת צריך דבר ראשון להתרחק מכל השקר הנמצא בישוב וצריך לברוח ולחפש האמת במדבריות (אלו הבתי מדרשות כדמתאמרי משמיה דצדיקים בביאור דברי הרמב"ם).

***

והתחיל לבכות מאוד כי בוודאי "בהכרח" הוא נמצא באיזה מקום וכו' ואמר "אני יודע" שישנו בוודאי.

עצם זה שהתגברו עליו המניעות כל כך, והוא עמד והתגבר נגדם בתוקף הרצון, נתברר לו בשכלו שישנו בוודאי, ונעשה בבחי' 'איך גלייב אזוי ממש ווי איך זעה' (אני מאמין ממש כמו שאני רואה). כי ע"י שהאדם רואה את התגברות היצר עליו, עי"ז בעצמו הוא צריך להקיש לעצמו בק"ו וגזירה שווה להבין כמה וכמה הוא צריך דייקא להתגבר נגדו ולהתחזק בעבודת ה', כי הרי המניעות הם רק בשביל להגביר החשק.

***

והלך אל גביר ושכר לו מזונות "כי צריך לשהות שם" כי צריך "לשום שכל וחכמה להוציאה" וכו' ובסוף הוציאה.

בתחבולות תעשה לך מלחמה איך לנצח את היצר (ולשחד את חיילותיו...) ולא ברגע אחד זה ילך אלא המתן... (ימי שנותינו בהם שבעים שנה).

"ואיך שהוציאה לא סיפר" כי על כל אחד ואחד עובר סיפור חייו בצורה אחרת לגמרי מהשני, כל אחד עם תיקונו המיוחד אבל "ובסוף הוציאה" אומר רביה"ק שאין הקב"ה עושה לי זאת לקחת אחד מאנשי קודם שגמר את תיקונו, מי שמקורב לרבינו בוודאי יבוא לתיקונו- נצחתי ואנצח גמרתי ואגמור.

סימן טוב ומזל טוב

ברגשי גיל ושמחה בתודה ורינה, נשגר בזה ברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם ראש חבורתינו המסור, דולה ומשקה לעדרים לבני הנעורים, עוסק תמיד להשקות אילנות כצוואת הזקן, מהמים החיים והזכים הנובעים מהננמ"ח זיע"א

הר"ר **שמעון צבי שפירא** שליט"א

לרגל נישואי בנו ר' **ישראל נחמן** הי"ו

עב"ג בת ידידנו הר"ר **שמואל** ברע"י **הורביץ** שליט"א

והשמחה כפולה בהולדת הנכד בן לחתנו חברנו היקר

הר"ר **שמואל שפירא** הי"ו

יתן ה' שובע שמחות באהלו, לרווות מלא חפניים נחת דקדשה מכל יו"ח, להמשיך בפעליו הברוכים מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא

המברכים מקרב לב ונפש חפיצה

חבורת יום שני

מזלא טבא וגדיא יאה

ברגשי גיל ושמחה בתודה ורינה, נשגר בזה ברכת מזל טוב חמה ולבבית קדם ידידנו היקר, העומד לימננו בכל עת, למען הרבות האהבה והאחוה בקרב אברכי אנ"ש, בשמחה ובמאור פנים

הר"ר **משה גדליה אנשין** שליט"א

לרגל השמחה אשר במעונו באירוסי בתו תחי'

עב"ג הבה"ח **יואל** הי"ו

בן ידידנו הר"ר **שלום יעקב קוט** הי"ו

חתן הרה"ח ר' **שמואל משה קרמר** שליט"א

יתן ה' שובע שמחות באהלו, לרווות מלא חפניים נחת דקדשה מכל יו"ח, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, ויזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה ע"פ דרך רביה"ק.

המברכים

איחוד האברכים הצעירים

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורות פ"ז - פ"ח

הר"ר אברהם שלום שישא הי"ו

רביז"ל מסיים (בליקומ"ת סוף תו' פ"ח) שענין כוונת אלול שהם תיקון לפגם הברית, וענין הפירות הנ"ל, וענין זה של המלאך וכו' כנ"ל הכל אחד, ויש בזה רזים גדולים עכל"ק. ולפי היוצא מדברי מוהרנ"ת זי"ע בליקוה"ל ברכת הפירות הל' ה' אפשר לומר ש'הכל אחד' היינו בענין מציאת האבידות.

כוונת אלול

בליקוה"ל כותב מוהרנ"ת: "כי עיקר מציאת האבידות הם ע"י בחי' כוונות אלול שעי"ז זוכין למצוא זווגו בקדושה וכו', וכוונת אלול הם בחי' התורה 'קרא את יהושע' (תורה ו') עיי"ש, כי שם מבואר שזהו סוד כוונת אלול עיי"ש היטב" ע"כ. [ואגב, מדבריו הנ"ל יש להוכיח שלא כדעת כמה מצעירי אנ"ש שיחיו, הסוברים שבכדי לקיים הסגולה שמגלה רביז"ל (בתורה פ"ז) שע"י סוד כוונת אלול מוצאין הזיווג, אזי צריכים ללמוד כוונת אלול בסידור האר"י דייקא (ושם יש קצת יותר כוונות מהמבואר בתורה ו'), ולפי המבואר בדברי מוהרנ"ת הנ"ל הרי כוונת אלול הם תורה ו' ותו לא מידי ודו"ק. ולא באתי בכ"ז רק להעיר]

ובאות ט"ו כותב מוהרנ"ת: "נמצא שעיקר בעל החפצים הוא הדעת שהוא עיקר האדם וכשמסיח דעתו ונאבדים, הם רחוקים מדעתו שאינו יודע היכן הם החפצים, וזהו עיקר האבידה, נמצא שעיקר האבידה הוא בחי' התרחקות נקודה התחתונה שהוא בחי' גוף החפץ מנקודה העליונה שהוא הדעת בחי' משה כמ"ש בתורה הנ"ל, על כן צריך האדם להשתדל כל ימיו לקשר נקודה התחתונה בנקודה העליונה, שזה זוכה ע"י שמתקרב לאנשי אמת שממשיכין בחי' בקיאות הנ"ל שהוא בחי' בקי ברצוא בקי בשוב שהוא עיקר דרך התשובה שעי"ז זוכין לקשר נקודה התחתונה בנקודה העליונה כנ"ל, שזהו בחי' מציאת האבידות כנ"ל עכ"ל.

ענין הפירות

באות ז' כותב מוהרנ"ת: כי גידול הפירות והצמחים בכל שנה הוא בבחי' מציאת האבידות וכנ"ל, כי האבידות הם בחי' ניצוצות הק' שנאבדו ונדחו למקום שנאבדו ונדחו ע"י התאוות רעות כנ"ל, שצריך כל אחד להשתדל לחפשם ולבקשם מאוד, והשי"ת ברחמיו בכל שנה מסבב סיבות בתחבולותיו, שע"י כח הצדיקים והכשרים אמיתיים, שבכל דור מתקיים העולם ומגדל הצמחים בכל שנה, שעיקר צמיחתם וגידולם הוא כפי בירור האבידות הנ"ל שרובם נעלמים בהפירות והצמחים כמובן מדבריו הנ"ל, כי הניצוצות שהם בחי' האבידות הנ"ל אי אפשר לבררם בפעם אחד ולא בשנה אחד רק צריכין בירורין הרבה וכו' יעו"ש בארוכה.

ענין המלאך

מבואר בפנים (סוף תו' פ"ח) שיש מלאך ותחתיו כמה ממונים וכולם אוחזים בידם שופרות והם עומדים וחופרים תמיד ומחפשים תמיד אחר אבידות וכו' ואפילו הצדיקים החופרים ומבקשים אחר אבידות וכו' יעו"ש.

ויש להוסיף שגם ענין מציאות הזיווג נקרא בשם מציאת האבידה כמאחז"ל בקידושין (ב' ע"ב) דרכו של איש לחזר אחר אשה, משל לאדם שנאבדה לו אבידה וכו'. וכן ענין תקיעות השופר מובא בספה"ק פרי צדיק (לר"ה אות י"ד) שעי"ז מוצאים האבידות וכמ"ש והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור וגו' וראה עוד בזה בספר נחלי בינה לר"ה (אות רס"ד – רס"ד).

אכן מדברי מוהרנ"ת יוצא שענין מציאת האבידות הוא דייקא ע"י הצדיק וכו', וכן מבואר בליקו"מ (תורה קפ"ח): דע שצריך לנסוע להצדיק לחזור על אבידתו וכו' יעו"ש היטב.

ומצאתי בס"ד רמז בשם רביז"ל לענין זה והוא: מציא"ת כ"ל אבידו"ת עם הג' תיבות בגי' כמו: רב"י נחמ"ן, נח"ל נוב"ע מקו"ר חכמ"ה, עם האותיות ודו"ק.

רק ע"י הצדיק יכול לצאת מכל התאוות

באות כ"ג כותב מוהרנ"ת: כי בוודאי אי אפשר לקבל מהצדיק בחי' משה שהוא נקודה העליונה שעל ידו עיקר התשובה, אי אפשר לקבל ממנו כל זמן שהוא בבחי' השמן לב וכו' ואזניו הכבד וכו', כמו שרואין בחוש שהצדיק מגלה נוראות ונפלאות כאלה המאירין עיינים ומחיין נפשות לכל מי שרוצה להסתכל על האמת, והרבה בני אדם אע"פ שיכולין ללמוד אינם רואים כלל אור גדול ונורא כזה, שכל זה נמשך מבחי' השמן לב וכו' ואזניו הכבד ועיניו השע, וכל זה נמשך מתאוותם הרעות שעדיין לא התחילו להשתדל כלל להכניע עכירת דמיהם הרע שבחלל השמאלי, ולא די להם בזה שהם משוקעים עדיין בכל התאוות וכו', אף גם יש להם קנאה הרבה וחפצים בכבוד ומתקנאים מאד באנשים כשרים החושבים על אחריתם באמת ורוצים לבולען ח"ו וליקח לעצמן כל הכבוד. וכו' יעו"ש בארוכה.

ויש לציין לזה מהמובא סיפור אישי מאברך בן שלושים ואחד בקובץ "מאור הנחל" (ר"ה תשע"ג) שכותב בתו"ד: הכלל שאני חשבתי לתומי שאני נמצא כבר בתכלית, מעמד כבר יש לי בעולם התורה, פרנסה בשפע, כבוד לא חסר, תלמידים ב"ה יש, אבל בתוך תוכי, במסתרים תבכה נפשי על כך שלא ראיתי שינוי בעצמי בענין התאוות, המח מלא תורה מהבוקר עד הערב, למדתי ולימדתי, אבל בנוגע לתאוות לא הצלחתי להשתחרר כחוט השערה, אי אפשר להסביר את הצער שהייתי עובר בענין של התאוות שהיו ממש בוערות בי וכו' וכו', הגעתי לציון רבינו והתחלתי לומר תיקון הכללי, ומאותו הרגע עד המילים הללו שאני כותב התחיל אתי ענין אחר לגמרי, דבר חדש וכו', הדמעות זרמו בלי הפסקה, בכיתי ממש כמו תינוק, הרגשתי שאני משיל מעלי קליפות עבות וכיסויים של חן של שקר וצביעות ומסכות ששמתי על עצמי מהיום שחזרתי בתשובה עד הרגעים הללו וכו', הרגשתי אהבת ישראל משהו לא מהעוה"ז, רציתי לחבק כל יהודי וכו' וכו' כל זה היה תהליך של כמה שבועות שהייתי ממש כולי בוער להבות של אש עד כדי שרזיתי 10 ק"ג, פשוט לא היה לי תיאבון ורצון לא לאכול ולא לשתות וכו', ראה שם עוד באריכות נפלא ואכמל"ב. ועכ"פ הלימוד מכל הנ"ל שלא נהיה עוד עניים רק נתחיל להשתמש עם האוצרות הנפלאים שבידינו בס"ד. ונזכה ע"י לגאולת הנפש בפטיות וכלליות בביאת משיח צדקינו במהרה דידן מתוך רחמים וחסדים מגולים אכי"ר.

שמואל שפירא

"שרבב"ח הלך לחקור במדה הטובה של ענווה" (תורה ו' סוד כוונת אלול). כל הענין של בקיאות ברצוא ושוב זה ענווה שהצדיק נותן לנו, ב'שוב' אין צריך לייצר ענווה כי הוא כבר מרגיש שפל, רק העבודה זה להתחזק ולהמשיך לכסוף, וברצוא אפילו שהולך לו טוב והענווה נסתרת, העבודה זה לא להסתנוור, וכמו שרבינו אומר בתורה פ"ב ח"ב.

ובאמת כל אדם הנפילה שלו מתחילה מגאווה, שהוא מרגיש שהוא יכול להסתדר לבד, אפילו אם אדם בעליה אבל אם באיזה שלב הוא מרגיש שהוא יכול לבד והוא כבר מפסיק לכסוף לה', מזה עצמו נמשך הירידה הזה שהוא לא בקי ברצוא, וזה שורש של כל הנפילות. וע"כ רק הצדיק הגדול מאד בחי' משה שהוא זכה בתכלית בשלימות להיות בקי ברצוא שתמיד התחיל מחדש לגמרי, ואפילו שזכה לתכלית השלימות התחיל מחדש בכל פעם כאילו לא התחיל מעולם כלל והוא לא נעצר בשום עליה, והוא תמיד נשאר עניו, כגמול עלי אמו, רק הצדיק הזה יכול להציל את כל העולם, ולתקן את כולם ולרדת לכל הנופלים ולגלות להם שה' אתם שיהיו בקיאים בשוב שיתחזקו בכל מקום שהם.

וע"כ כשהאדם מתקשר לצדיק הזה הוא לא נופל בירידה, כי אצלנו עיקר הנסיון זה בירידה וכשהאדם לא נופל בירידה והוא כל הזמן כוסף לה' הלאה, הוא יותר נדבק לצדיק הזה ומקבל ממנו בשפע עצום.

*

הדבר העיקרי שאפשר להתקשר לרבינו עד הסוף זה לא ליפול בדעתו משום דבר שבעולם, ולהאמין שרבינו יתקן אותנו, וכשאדם נכנס לזה להתחזק תמיד לכסוף לה' הלאה בלי שום אכזבה הוא יותר מרגיש את האור של רבינו.

וזה הענין של הבקיאות, שהעיקר זה בקיאות בשוב שלא להפסיק לחפש, וחיפוש אומר ר' נתן (על"ת ע"א) "שכל היגיעות בעבודת ה' בתורה ותפלה ובפרט בשיחה בינו לבין קונו ע"פ רוב מבקשין ומחפשין ע"י רצון ותשובה וגעגועים" ואזי יזכה למצוא כל האבידות ויזכה לגאולה. וכן בכלליות ע"י שיתגלה אורו הגדול לכל העולם וילכו בדרכיו ויתחזקו בהשי"ת תמיד יהיה מה שיהיה, עי"ז יהיה תיקון העולם בשלימות, וכמו שר' נתן אומר (על"ת רס"ט) "ואם לא פעלתי כי אם מה שהודעתי לכם שאין שום יאוש בעולם דיינו, ותדע שכן הוא האמת לאמיתו בכל אדם ובכל זמן ואם היו כל העולם יודעים זאת ומאמינים בזה באמת כבר היה העולם מתוקן לגמרי אך לה' הישועה שברבות הימים ידעו הכל זאת וכו'".

דובב שפתי ישנים

החסיד ר' אפרים ב"ר נפתלי זי"ע תלמיד מוהרנ"ת.

לפנינו קטע מספרו "ליקוטי אבן" המדבר מתורה ו' "סוד כוונת אלול" השייכת לתורתינו הזמנית - פ"ז, ובו מסביר באופן נפלא כל עניני פרשיות שבועות אלו ע"פ תורה זו, דבר בעתו מה טוב.

"וזה בחי' יצחק ורבקה, יצחק זה בחי' בקי ברצוא בחי' צדיק בן צדיק בחי' אברהם הוליד את יצחק, היינו אף שזכה למדת אברהם בחי' גדלות המוחין לעליה גדולה אעפ"כ לא הסתפק עצמו בזה והוליד בחי' יצחק בחי' פחד יצחק בחי' יראה עלאה. וזה בחי' ולך לך אל ארץ המוריה בחי' בית המקדש בחי' נקודה העליונה. והעלהו שם לעולה שיעלה בכל פעם לעליה יתירה, ורבקה היא בחי' נקודה התחתונה בחי' בקי בשוב בחי' תפלת צדיק בן רשע בחי' מפדן ארם אחות לבן הארמי ולא למדה ממעשיהם הרעים בחי' שהמשיכה על עצמה הקדושה משם ס"ג בחי' ואציעה שאול הנך ודבקה את עצמה בהשי"ת אעפ"י שהיו אביה ואחיה ואנשי מקומה רשעים אעפ"כ לא השגיחה על כל זה ודבקה עצמה בהשי"ת על ידי שם ס"ג בחי' בקי בנפיק בחי' והנה רבקה יוצאת וכדה על שכמה זה בחי' נקודה התחתונה בחי' יחודא תתאה בחי' כ"ד אתוון דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כי שמע ישראל זה בחי' יחודא עילאה נקודה העליונה בחי' שין של שמע בחי' סגול דקס"א. ובשכמל"ו היא בחי' חיריק בחי' דמימה ושתיקה. ועל כן אומרים בשכמל"ו בחשאי כי היא בחי' חיריק בחי' ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, ועל כן ביצחק כתיב ונשתחוה עד כה בחי' כ"ה אתוון דיחודא עילאה וזה שאמר הקב"ה לאברהם כה יהיה זרעך שיצחק הוא בחי' כ"ה.

ועל כן כששלח אברהם את אליעזר ליקח את רבקה מסר לו סוד של אלול כמובא בדברי רביז"ל, כי כל זה הוא בחי' אלול אני לדודי ודודי לי, ועל כן אמר אם ישך נא מצליח דרכי בחי' דרך כנ"ל, ועל כן נתן לה נזם ושני צמידים על ידה בחי' חוטם שעולה ס"ג ושני צמידים עשרה זהב משקלם בחי' שני נקודות הנ"ל, ועל כן כתיב ויביאה יצחק האוהלה שנעשה יחוד בין נקודה עילאה לנקודה תתאה על ידי האוהל שהיא בחי' ואו שבתוך האלף ועל כן נולד מהם יעקב שהוא בחי' ואו שבתוך האלף בחי' ויעקב איש תם יושב

הנ"ל

תורה פ"ח

ר' נתן אומר (הל' בה"ר ד' א') "כל אחד ואחד מישראל אפילו הפחות שבפחותים הוא בעל כח גדול לעמוד כנגד היצה"ר שלו, ומי שלבו חזק יוכל להתגבר בכוחו כנגד כל התאוות..." הכלל שהאדם צריך להאמין מאד בכוחו וידע באמונה שלימה שבוודאי יש בכח שכלו ומוחו לעמוד כנגד התאוות כי המח והשכל הוא הנשמה וכו' והנשמה של איש הישראלי אפי' של הפחות שבפחותים בוודאי היא יכולה לעמוד כנגד כל העולם עם התאוות.

וזה היה עבודת כל הצדיקים שחיפשו אחר האבידות של עם ישראל, כי אעפ"י שהאדם איבד ע"י תאוותיו וכו', אבל השורש שלו, הנקודה של היהודי שבו נשאר, ממילא כל אבידה שאיבד (שזה נקרא שזה נאבד מהמוח, כמו שבגשמיות אם אדם יודע איפה החפץ שלו אז אפילו אם זה רחוק ממנו זה לא נקרא אבידה אבל אם הוא לא יודע איפה זה זה נקרא שזה נאבד ממנו יוצא שעיקר האבידה זה שהחפץ התרחק מהמוח שהוא לא יודע איפה זה כמו כן ברוחניות עיקר האבידה זה שנאבד מהמוח אבל אם יש לו את המוח אפשר למצוא את האבידה ולהחזירה- כך מסביר מוהרנ"ת בהלכות ברה"פ ה' עיי"ש) וע"כ אפשר להחזיר את כל האבידות (וכן אומר רביה"ק בתורה ע"ד שעיקר רפואת הנפש זה להחזירה לשרשה לחכמה שמשם עיקר

המשך דובב שפתי ישנים

אוהלים.

וזה ורבקה אוהבת את יעקב כי בחי' יעקב נעשה על ידי בחי' רבקה דייקא. כי על ידי הדמימה והשתיקה נעש בחי' רבקה נקודה התחתונה. ועל ידי הבושה נעשה בחי' הואו שבתוך האלף ועל כן כתיב ורבקה אוהבת את יעקב.

אבל דע כי התורה היא נצחיות והיא נותנת עצה לכל אדם להתקשר להשי"ת בכל עת כי בכל אדם נמצאים כל הבחי' הנ"ל, וצריך כל אדם לבקש מהשי"ת שיזכהו לבוא לכל הקדושות ולזכות שיהיה מן הנעלבים ואינם עולבים שישמע חרפתו וישתוק ויקיים דום לה' ובוודאי השי"ת יפיל לו חללים חללים בגשמיות וברוחניות ויזכה שיתמעט הדם שבחלל השמאלי שבלב וינצל מחרפות ובושות בגשמיות וברוחניות מה שהבעל דבר מחרף ומבייש אותו ורוצה לבטלו וממעט מעבודתו ומשפיל ומכניע אותו. וימשוך על עצמו קדושת השם הק' ס"ג בניקוד חיריק, עד אשר יזכה בכל פעם לתשובה גדולה לבחי' תשובה של עולם הבא ויקדש את עצמו עד שיזכה להמשיך על עצמו קדושת השם קס"א בניקוד סגול ואז יזכה שיהיה נעשה על ידי זה יחוד בין שני השמות הק' שהם בחי' חמה ולבנה ואז יהיה בחי' אדם בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה כנ"ל. כי בכל אדם יש בחי' יעקב ועשו כי היצר טוב נקרא יעקב , והיצה"ר נקרא עשיו ועל כן כתיב ויצא הראשון אדמוני בחי' שפיכות דמים ובזיונות שמבזה את האדם, ואחר כך יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו היינו שהיצר טוב מכניע עקב דסט"א על ידי שמקבל עליו כל הבזיונות ושותק למחרפו ומבזה נפשו.

וע"כ נקרא יעקב בחי' י' עקב בחי' נקודה התחתונה יוד שתחת האלף כי את זה לעומת זה עשה האלוקים כמו שבקדושה צריכין להיות בקי ברצוא ושוב, כמו כן בקליפה הנקרא עשו הוא מתגבר על האדם בשני בחינות, לפעמים מתגבר על האדם ומכנים בלבו גדלות ואומר לו שכבר השיג השגות גדולות וכבר אתה צדיק ואינו מניח לו להכניע עצמו לפני הצדיק האמת ולהתקרב ליראי ה' האמיתים ולקבל מהם דברים קדושים שקבלו מהצדיק האמת, וגם אפילו לפני השי"ת אינו מניח לו להתפלל ולהפציר כי נדמה בדעתו שאין לו עוד על מה להתפלל ואף כי יודע שיש בחי' רצוא שאעפ"י שהאדם הוא בעליה גדולה אעפ"כ צריך לילך יותר אבל מחמת גבהות לבו מראה לו השגות של שטות כמו עשו ששאל לאביו איך מעשרין את התבן ואת המלח כאילו כבר קיים כל התורה וצריך להשגות אלו, וכן מטעה אותו עד אשר מפילו לבאר שחת, כי באמת איש הישראלי כשזוכה לאיזה השגה בקדושה אזי אדרבה צריך להתבייש מאד מהשי"ת ולהכניע את עצמו, כי מי יודע מה שיכולים לזכות עוד כי הלא בימים הקדמונים נדמה לו שאי אפשר לזכות להשגה גדולה ממה שהשיג אז ועתה רואה שיכולין לזכות להשגה גדולה מזה כמו שאמר רביז"ל וצריך להקטין את עצמו ולאחוז תמיד במידת התשובה. (עיי"ש עוד דברים נפלאים מענין יעקב ועשו עיין שם ותמצא מרגוע לנפשך)

(ליקוטי אבן הלכות תפילין הלכה ב')

הרפואה וכו' עיי"ש) וזה היה עבודת הצדיקים בכל הדורות לתקן את עם ישראל שמחזירים כל האבידות לשרשם לחכמה ואפילו אם פגם גם בחכמה אבל עדיין עם הקצת דעת שנשאר לו עדיין יש תקוה אבל כל זאת זה בחי' עבירות שיש עליהם תשובה אבל בדורות אחרונים כמה שיותר מתאחרים הדורות מתגברים יותר עבירות שנקראים עבירות שאין עליהם תשובה רח"ל שעיקר הפגם הוא שמאבדין את המח בעצמו שאדם פוגם בחכמה שעיקר תיקון כל האבידות הוא ע"י שיש לו את החכמה (שזה הכח לעמוד נגד הכל וכו') אבל ע"י עבירות האלו שרבינו מדבר בתורות האלו שזה בחי' עשרה מיני חיצים שפגם לגמרי בשורש שזה מרמז פרי שלא נתבשלה כל צרכה (שמרמז על הפגמים האלו כידוע) שאם אדם תולש את זה זה מרמז על החטאים האלו שאדם מאבד את השורש שלו שבדרך כלל כל התקוה זה שנשאר המח וזה הכח לעמוד כנגד הכל לתקן הכל אבל פה מאבד את המח כמו שרבינו אומר בספר המידות שהניצוץ בעצמו נעקר ע"י החטאים האלו שהדבר הזה שמתקן, הוא בעצמו נעקר אבל באמת לאמיתו את השורש א"א אף פעם לאבד וזה התיקון שרק הצדיק הגדול מאד מתקן שהוא יכול להודיע להאדם שתדע לך שזה עצמו הפגם שהפגם הזה גורם לאדם שיהיה לו חלישות הדעת ויאוש.

ועל כן זה גורם לאדם לחשוב שאין לו תקוה ועל כן תיקון כל הבריאה וכל העולמות וכל הגאולה תלוי רק ע"י שמתקרבים לצדיק הזה שהוא מגלה לכל אחד שאפילו שאתה מרגיש שאין לך תקוה אבל זה שקר הפגם גורם שתחשוב שאין לך תקוה אבל באמת לאמיתו יש לך תקוה כי הצדיק הזה זכה לכזה דרגא למעלה מהחכמה הוא זכה לכתר והוא מגלה לך שאם הפירות שלא נתבשלו כל צרכן על האילן הם מונחים איזה זמן עד שנעשין מבושלין מאליהן בתלוש זה מועיל ומותר לאכלן (פה בתו' פ"ח) הצדיק אומר לך: אפ' שכבר איבדת את השורש כבר תלשת את הפרי לפני הזמן אתה חושב שאין תקווה ח"ו, לא, אם תחכה אתה תראה שהפרי בסדר הפרי לא יקח ממך את הנפש ח"ו (וכן אומר שם רביה"ק שע"י ברכה בכוונה ג"כ אפשר לתקן, זה ג"כ מרמז שהצדיק מגלה לך שעדיין יש לך מח אתה יכול לברך בכוונה במוח)אפי' שמיהרת לתלוש אבל יש לך תקווה.

רק הצדיק הזה שזכה לכל העשרה מיני נגינה הוא יכול לרפאות אפ' את אלו שנכנסו בהם כל העשרה מיני חיצים שזה העבירות האלו שגורמים לאדם שיחשוב שהוא כבר לא קשור להשי"ת ח"ו אבל כמה שאדם מקורב להתחזקות של רבינו לעשרה מיני נגינה של רבינו אז הוא אומר: לא! אפ' שכבר עקרתי את הפרי לפני הזמן ח"ו, אבל אני מאמין שאם אני יחכה עכשיו אז הפרי יהי' מבושל יש לי תקווה כי כל זמן שזוכר שיש אבידות ומבקש וחותר לחפשם ואינו שוכח את עצמו ח"ו כאבידה לאחר יאוש ח"ו אז יש לו תקוה עדיין והכל בכח הצדיק הגדול שמחפש תמיד אחר "כל" האבידות ומחזק לב "כל" אחד לבל יתייאשו עצמם "בשום אופן" מלבקש ולחפש אחר האבידות בתפלה ותחנונים ולהתגעגע מאד אחריהם ולצפות לישועה תמיד שעי"ז יזכו שעל ידו ימצאו כל האבידות של כל העולם במהרה בימינו אמן (הל' ברכת הפירות ה').

אשרינו שזכינו לדעת מהצדיק הזה שלא היה לו שום הסתכלות בזה העולם וכל העולם אינו עולה אצלו כהרף עין שהוא יכול להוציא כל העשרה מיני חיצים ולתקן כל הנשמות וכל העולמות.

וה' יעזור שיתגלה אורו בעולם עד שיזכו כולם לידע ממנו ולהתקרב אליו שעי"ז יתתקנו כולם וישובו אליו ית' באמת בתשובה שלימה לנצח נצחים אמן.

תורה י"ח

הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א

נרשם ע"י הר"ר אברהם שמעון בורשטיין הי"ו באחד השיעורים והוגה ע"י הרי"ם שליט"א

א. מוהרנ"ת כותב בחיי מוהר"ן (שיחות השייכים לתורות ח') : איזה זמן קודם שאמר התורה הזאת, נכנסנו פעם אחד אליו, אני וחברי, ובאנו לחדרו והיה שוכב על מטתו והתחיל לדבר עמנו. ענה ואמר: "אני חייתי היום חיים שלא חייתי עדיין מעולם, כי יש כמה מיני חיים והכל נקרא חיים אבל חייתי היום חיים טובים שלא חייתי מעולם חיים כאלה" ואח"כ התחיל לדבר ולזרוק מפיו הק' דיבורים וגילה קצת ראשי פרקים מהתורה קרטליתא, עיי"ש.

ידוע הוא הכלל, כי רביה"ק כשאמר 'תורה' אחז בזה וזה היה עבודתו באותם העיתים. וזה מובן מאד כי כל מה שמרגישין את התכלית של העבודה זה מוסיף הרגשת החיות בעת העבודה, וכל כובד העבודה נחשב לכלום, בבחי' הכתוב ביעקב "ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה". ומבואר בפנים כי "תכלית העבודה" וכו'. שפירושה השגת שעשוע עולם הבא של עין לא ראתה, ולפי"ז יפה להתאים בדברי רבינו הנ"ל "אני חייתי חיים טובים" והיינו בעבודתו את השי"ת באותו יום, כי הלא באותו עת עסק רביה"ק בהשגת זה המאמר ששם מדובר מתכלית העבודה וכו' שהצדיקים משיגים בעבודתם, בבחי' "עין לא ראתה", והשיג אז בעבודתו השגת התכלית של עין לא ראתה.

ב. ועניין "עין לא ראתה אלוקים זולתך" שמביא רביה"ק, לכאורה צריך ביאור, כי הרי הפסוק אמר שעין 'לא ראתה' וכאן מגלה רביה"ק שהצדיקים באמת גם הם יכולים לתפוס זאת במחשבתם? אך יובן הדבר בזה, כי אמנם ע"פ נבואה שהוא בחי' עינם של נביאים, על זה נאמר "עין לא ראתה" אך ע"י אמונה אפשר לתפוס זאת, כמובא להלן בדברי רביה"ק (אות ו') ע"י השלימות אותיות אמונה שבמלכות, עי"ז הצדיקים יודעים את התכלית של עוה"ב, והבן.

ג. באות ב'. וזה בחי' "עטרת צבי לשאר עמו" למי שמשים עצמו כשיריים. וזה ע"י שלימות האמונה שאין שלימות אחריו, כמ"ש לקמן (אות ג'). ונ"ל, כי צב"י, בגימטריא אמונ"ה, היפך אמונות כוזביות, בחי' "צבי הפסיקו".

ד. באות ד'. ודע שעיקר המלכות שרשה בחכמה בשביל לידע איך להנהיג ולמלוך, ולכן יש לכל מלך חכמים ויועצים, כי בזה תיכון מלכותו ויתקיים מדינתו. עיין בפרקי דר"א פ"ג וז"ל :"מכאן אמרו חכמים כל מלכות שאין לה יועצים, אין מלכותה מלכות, ומנין אנו למדים ממלכות בית דוד שהיו לה יועצים וכו' עיי"ש.

ה. באות ו'. כי ר' חנינא בן דוסא זה בחי' אמונה, כי מדתו אמונה בחי' (ברכות י"ז) וחנינא בני די לו בקב חרובין, קב חרובין מדת אמונה. ומובא בכתבי האר"י ז"ל (שער מאמרי חז"ל י' ע"ב) כי ר"ח בן דוסא בא בעולם הזה בגלגול מפני שלא היה לו בנים בפעם הקודם, ועי"ז החריב את הקב, כי ע"י בנים נשלם השם "יב"ק" ר"ת י'חוד ב'רכה ק'דושה, וע"י שלא היה לו בנים נחסר ב'רכה וק'דושה ר"ת ק"ב ונשאר רק י'חוד. ובגלגול הזה שהוליד בנים השלים את הקב שהיה חרוב. ונראה עפ"י מה שמובא מרבינו הק' (שיחות הר"ן ל"ד) "אמונה בגי' בנים", והוא מספר 'קב', וזה מדוייק בדברי רבינו בלשונו "כי מדתו אמונה בחי' וחנינא בני די לו בקב חרובין, קב חרובין, מדת אמונה".

• •

הרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א

ביאור ענין הפיכת הבת—קול את התיבה, המובא באות ח'

ביאור הדברים דלקמן נכתב בשעתו להרה"צ ר' שמואל שפירא זצ"ל, וזאת מאחר שביקשו שיסביר לו הענין, ואז כתב לו דברים אלו, ואחרי כמה שנים מסרו ל"מבועי הנחל" ומשם לקחנוהו.

ביאור ענין הפיכת הבת- קול את התיבה (באות ח') דהבת קול הנזכר כאן הוא קול של הברה שנשמע להאדם קול דיבורו בעצמו. וסיבת התהוותו הוא כי קולות האדם היוצאים מפיו כשנפגשים באיזה דבר גוש, עי"ז הם נזרקים לאחור מחמת ההכאה, וזהו קול ההברה שנשמע. (הערת המערכת, עיין בזוה"ק פרשת שלח דף קס"ח ע"ב, דברים נפלאים ונוראים בסוד קול הברה.)

והנה, כשמוציא אות ב' מתיבת "ברוך", הקול הזה הולך עד שנפגש אל הדבר העומד נגדו, ואז האות ב' הופרדת עצמו לאחור והולך ובא ונשמע להאדם עצמו, וכן אח"כ כשמוציא את האות ר' ואח"כ האות כ'.

והנה, כשאומר תיבת 'ברוך', היינו ג' אותיות ב'ר'ך' זה אחר זה, הנה אות ב' שיצא מפיו ראשונה הולך ונתרחק ממנו, ואח"כ האות ר' אחריו ואח"כ האות כ'. נמצא, שבהליכתם והתרחקותם מהאדם זה אחר זה, הם הולכים בסדר זה, כ' ר' ב'. כי מה שהוציא ראשונה שהוא האות ב' הוא היותר רחוק ממנו, כי התחיל ראשונה להתרחק. ואח"כ האות ר' ואח"כ כ'. וכשנפגשים אל הדבר שנגדם וחוזרים לאחור, אז מתהפך הסדר. כי האות ב' הוא אשר נפגש ראשונה, ונחזר לאחור והולך ומתקרב אל האדם, ואחריו האות ר' ואחריו האות כ', נמצא שעכשיו בהתקרבותם אל האדם הם בסדר זה ב' ר' ך'. כי כן הוא כשהאדם שומע עכשיו את הבת-קול שאומר 'ברוך' הרי שומע את האות ב' ואח"כ ר' ואח"כ כ'. הרי שנתהפך הסדר, ומה שהיה בראש הוא עכשיו בסוף וכן להיפך.

ואפשר לבאר קצת ענין דמיון הנמשל למשל המוב"פ. כי מבואר בפנים שתכלית בריאת עולם המעשה הזה שהוא תכלית השחרות, הוא בשביל שעשוע עוה"ב שהוא תכלית הלבנונית, ואעפ"י שמחמת זה הרי גשמיות העולם הזה רחוק מאד מהתכלית, וא"א בעוה"ז לקרב את התכלית למחשבת בנ"א (כי הם ב' הפכים שחור ולבן) אבל מחמת זה דייקא א"א לזכות לבוא ולהגיע להתכלית הנ"ל, כי אם ע"י עולם המעשה הזה דייקא, שהוא עולם הבחירה, וכמבואר באריכות בפל"ח. והיינו כי מחמת עוצם לבנוניתו, הוא החי' אין סוף ובלתי גבול שא"א להשיגו כי אם ע"י כלים וצמצומים שנעשים ע"י עולם המעשה תכלית השחרות.

וזהו כענין המשל הנ"ל, שדייקא ע"י שהקול נפגע בדבר גוש ועב (בחי' עשיה ושחרות) עי"ז נחזר ונזרק לאחור לראשית המחשבה שהוא התכלית. וכל שהדבר יותר גוש ועב, עי"ז ההכאה יותר בחוזק וחוזר ונתהפך לראשית המחשבה ששם הוא כולו טוב ועונג ושעשועים. וזהו ענין שיחתו של רבינו"ל "ויש ענין שנתהפך הכל לטובה" והוא ע"י תפלה וצעקה כמבואר שם, כי ע"י אותיות הדיבורים של התפלה והצעקה יתהפכו ויחזרו כל הקלקולים לתיקונים.

וזהו ענין התכלית המובא בפנים, שהוא חיבור שחור ולבן סוף המעשה ותחלת המחשבה, כי תחילת המחשבה שהוא שעשוע עוה"ב לפני ההשתלשלות והירידה לבחי' עשיה, הוא כולו לבן ואין בו שום תפיסה, אבל

אחר שכבר נשתלשל בחי' העשיה שהוא השחרות וכשחוזרין וכוללין אותה שוב בתחלת המחשבה אז נעשה בחי' גוון תכלת, שיש מציאות לתפוס בו ולהשיגו.

חיים צ'צ'יק

כמה עצות טובות למעשה היוצאים מתורה י"ח

א. רואים מהתורה שהתכלית של הבריאה היא שעשוע עולם הבא, וחוץ מזה אין שום תכלית אחר, וכמו שרבינו מתחיל התורה "דע! כי לכל דבר יש תכלית", אין שום דבר לריק רק כל דבר שאתה רואה פה בעולם יש לזה תכלית. והתכלית של כל התכליתין הוא שעשוע עולם הבא, ולזה צריך כל אדם לכסוף וכל עבודתינו בזה העולם הוא לזכות לתכלית הזה. ורואים ב"ליקוטי תפלות" כמה ר' נתן משתפך בתפלתו לזכות לזה התכלית, ונציץ לרגע בתפלתו ונתחמם גם אנו מאשו היוקדת הבוער עד לב השמים, וכך הוא מתפלל: "רבון עלמין, טוב ומטיב לכל, אתה בראת עולמך ברצונך הטוב וכו', ותכלית כוונתך הטובה היתה לטובתינו כדי שנזכה עי"ז להשיג התכלית הטוב, תכלית האמיתי, תכלית הטוב של כל התכליתין וכו'. רבוש"ע אתה ידעת כמה אני רחוק מתכלית האמיתי, ולא די שלא נזהרתי בכל מעשי שלא לעשות דבר שאין בו השגת התכלית האחרון, אף גם עשיתי מהפך אל הפך, ועשיתי מעשים הגורמים להתרחק מאוד ח"ו מן התכלית, ופגמתי הרבה ונתרחקתי מן התכלית האמיתי בתכלית הריחוק, ועתה, אבי שבשמים, **למה לי חיים כאלה?... חיים מרים ומרורים כאלה, האם זה נקרא חיים? הלא אלף מיתות טובים מחיים כאלה!!! מאחר שאיני זוכה בחיים האלה להשגת התכלית האמיתי,** רבוש"ע, מרא דעלמא כולא, מחייה מתים ברחמים רבים, חי החיים, תן לי חיים ואחיה ולא אמות, תן לי חיים אמיתים, חיים נצחיים, חיים טובים, חיים ארוכים, חיים שיש בהם יראת שמים, חיים שנזכה על ידם בכל עת ובכל רגע להשגת התכלית האחרון האמיתי, אשר בשביל זה בראת כל העולמות כולם, ובשביל זה באנו מהעולם העליון מרום המעלות לעולם השפל הזה, חוס וחמול עלי ותן לי תקווה ולא אובד, וחזקני ואמצני שאזכה מעתה לרחם עלי להתרחק ולסור מרע לגמרי, ולא אעשה עוד שום דבר שאין בו השגת התכלית האמיתי האמיתי, חמול על מעשה ידיך וזכני לשוב אליך באמת, עד שאזכה אל התכלית האמיתי, להרים ולהגביה ולהכלל סוף המעשה במחשבה תחילה. (תפלה י"ח)

ב. הענין של להפוך הכעס ברחמנות. לא די שהאדם יאמר די לי אם לא אכעוס, רק צריך להפוך מהיפך אל היפך, לקחת את הכעס ולהפכו אל רחמנות, ולזה צריך הרבה תפלות ובקשות לזכות למדריגה זו, וכמובן שרק ע"י הצדיק יכולים לזכות לזה. ואעתיק מ"שבחי הר"ן" איך שרביז"ל זכה לשבור מדת הכעס לגמרי בתכלית ההיפך וז"ל: " ובענין שבירת כל המדות רעות היה מופלג בקדושה מופלגת מאד מאד, וקצת סיפר מענין שבירת כעס ואמר שמתחלה היה כעסן גדול מאד מאד, ואח"כ מחמת שרצה להיות איש כשר כרצונו ית', התחיל לשבר מדה רעה זו של כעס, עד שזכה לשבר מדה רעה זו. אבל תכלית שבירת מדה זו מהיפך אל היפך, דהיינו להתהפך לטוב גמור, שלא יכפת ליה כלל וכלל שום דבר, ויהיה רק טוב בלי שום צד קפידא בעולם, זה זכה רק בארץ ישראל, שם זכה לזה שנתבטל הכעס בתכלית הביטול וזכה ונעשה טוב ממש ולא נשאר בו שום צד קפידא בעלמא, עד שאח"כ, אפילו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם, לא היה בלבו שום צד שנאה וקפידא עליו, אדרבא היה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל רק כולו טוב ממש (סעיף כ"ב). ה' יזכינו לשבור מדה רעה ומגונה זאת של כעס, שקשה מאוד להנצל ממנה (תורה ס"ח) ולהיות טוב לכל ומאריך אף, אמן.

ג. ענין האמונה הקדושה, שעי"ז גורמים שהצדיקים ירצו להנהיג את העולם. רואים מכאן דבר נורא, שעל ידי שהאדם נחלש באמונה כל אחד לפי מדרגתו, עי"ז הוא גורם שלא יהיה מנהיג להעולם, "וכשאין לישראל מנהיג ומשגיח כזה, באמת כל העולם מעורב ומבולבל, וכל הרוצה ליטול את השם נוטל, כמו שמתנהג עכשיו בעוה"ר. כי ישראל צריכין שיהיה עליהם משגיח שישגיח ויראה בהם שיעמוד כל אחד על מקומו הראוי לו באמת." (תורה ע"ב תנינא) ולהיפך מדה טובה מרובה כשממתיקין החרון אף הבא על ידי מיעוט אמונה, ואז הרחמנות גובר, ואז הצדיקים מרחמים על העולם ונתרצים בהנהגתו.

ד. רואין מהתורה גודל מעלת הצדיק האמת מנהיג ישראל שהוא שלם באמונה בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, ורק מי שהוא אוחז במדריגה זו הוא יכול להנהיג את ישראל. אשרינו שיש לנו רבי כזה שמגלה לנו מדריגתו הנוראה, ורק על ידו אנו יכולים לזכות לאמונה שלימה ולהשגת התכלית האחרון שהוא שעשוע עולם הבא.

ה. עיין בליקו"ה (מעונן ומנחש ג') שר' נתן מקשר הענין של השגת התכלית האחרון, לענין המובא בהמשך התורה מענין דרכי האמורי כגון צבי הפסיקו בדרך וכו'. ובקיצור נמרץ היוצא מהלכה זו, שמי שלא זכה להשגת זה התכלית וחושב שהעיקר זה העולם הזה, הוא אינו יכול לתת עצות לנפשו, וע"כ הוא מעונן ומנחש ורוצה להשיג עצה עי"ז, כי הם תלויים זה בזה, למשל אם צבי הפסיקו בדרך או פתו נפלה מפיו הם אומרים שזהו סימן רע לו ואינו צריך לעשות עוד זה המשא ומתן וכיוצ"ב, או עונה פלונית יפה להתחיל וכו' ובאמת הם כסילים ושוטים גדולים כי אי אפשר בשום אופן לקבל עצה שלימה עי"ז. וממשיך ר' נתן ואומר "כי בוודאי אם היו יודעים את התכלית של כל דבר לא היה שייך להסתפק בשום עצה. למשל האדם הוא מסופק אם לסחור משא ומתן זה או משא ומתן אחר, ועיקר כוונתו בהמשא ומתן הוא רק בשביל התכלית שלו כדי להרוויח ממון, נמצא שעיקר מה שהוא מסופק וצריך לעצה הוא מחמת שאינו יודע על ידי איזה משא ומתן ישיג התכלית המכוון שלו וכו'. אבל מי שמסתכל על התכלית האחרון של כל דבר ועיקר כוונתו באמת בכל דבר הוא רק להשיג התכלית האחרון, זה זוכה בוודאי לעצה שלימה, וגם אין צריך כ"כ לעצות, כי התכלית האחרון הוא כולו אחד כולו טוב, ושם אין שייך להסתפק בשום עצה כלל וכו' וכו'. ועיי"ש עוד דברים נפלאים ומתוקים איך שבלי שמתקשרים להתכלית האמיתי, תמיד מבולבלים בספקות וחלוקת הדעת וכו'. ולהיפך להיפך, **ומי שרוצה להשיג שעשוע עולם הבא, יעיין בכל ההלכה הזאת מרישא עד גמירא ויראה גודל מעלת התלמיד הק' שזכה להוציא "עצות" אמיתיות למעשה מתורתו של רבו הק' והנורא, ועי"ז נזכה לשעשועי עולם הבא אמן ואמן.**

• • • •

שמואל שפירא

בכל דור ודור רוצה הצדיק בחי' משה לפדות אותנו מהגלות, אבל כשיש ח"ו מיעוט אמונה – אומר רבינו פה בתו' י"ח – עי"ז הצדיקים מסתירים פניהם מהעולם ואינם רוצים להנהיג את העולם וכו', עיי"ש באריכות.

אבל – אומר רבינו – דבר נורא, מתי הצדיק מוכן לפדות את כלל ישראל, כשאדם בא לכלל כעס על השני, והוא מתגבר על עצמו ומפר את הכעס ברחמנות ומרחם

עליו, הוא לוקח את הכעס ועושה מזה שיא ההיפך, הוא עושה מזה רחמנות, אומר רבינו, עי"ז הוא גורם שהכעס שיש על העולם – שעי"ז הצדיק מסתיר פנים מהעולם – נתהפך לרחמנות, והצדיק מקבל כתר של רחמנות, ופתאום יש לו כזה רחמנות על כלל ישראל ועל כל העולם, והוא אומר: אפילו שאני לא שווה כלום (כי כך הצדיק מרגיש, בחי' משה עניו מאד וכו') אעפי"כ אני מוכן למסור את הנפש כי אצל הצדיק זה מסירות נפש להיות גדול – הוא אומר אני מוסר את הנפש, אני פודה את כלל ישראל. זה הרי סגולה נוראה; אדם לא מקפיד על השני ומרחם עליו... פתאום הצדיק מקבל כתר של רחמנות... בן אדם אחד יכול להביא משיח...פשוט על ידי שלא כועס על השני...!!!

רבינו מגלה את כל הסודות של הבריאה, צריך רק לקיים. רבינו מגלה את כל הסודות הכי נסתרים, כל תורה בליקו"מ, מגלה רבינו איך להפוך את כל העולם לטובה ! וזה שווה לכל נפש !...

ובאמת הצדיק הגדול שולט בכל הבריאה, "כי 'זה' כל האדם" ורוח של משיח מרחפת על פני המים עוד קודם הבריאה... רבינו עושה את כל התיקונים האלו כל הזמן, רק הוא רוצה שזה יהיה באתערותא דלתתא, שאנחנו נעשה את זה, שנתעורר מלמטה לעשות את התיקונים האלו שמגלה לנו בכל תורה.

*

בתורה פ"ב אומר רבינו סוד גדול לכל אחד – אתה רוצה להיות נקי מקלי' נוגה? אני התייגעתי... שברתי... צמתי... בכיתי... אתה יכול ברגע אחד להיות נקי מקלי' זו, איך ? ע"י שאדם מבייש אותך ואתה לא עונה לו (ולא בגלל שאתה רוצה לעשות לו יסורים ע"י זה שאתה שותק, שאז זה נכלל בקלי' רח"ל) אלא לשם שמים – אתה נהיה נקי מקלי' זו עיי"ש.(וזה ידוע שכל הצדיקים התייגעו כ"כ על קלי' נוגה שזה הכי קשה).

כל ליקו"מ זה סודות הכי גדולים בעולם... כל הסודות שבעולם מונחים בסיפו"מ וליקו"מ, וזה שווה לכל נפש ! צריכים רק להאמין... לקיים... ולהתבודד על זה, לעשות מתורות תפילות, לכסוף לזה, להוציא הכיסופין בפה, ללכת לשדה עם זה... והעיקר, להתקשר לצדיק שזכה לזה באמת, לסמוך על כוחו הגדול העולה על הכל, שימשיך עלינו האמונה העליונה – ראש אמנה – ועי"ז נזכה לגאולה השלימה אמן.

• • • •

שמואל מאיר בר"ש אנשין

בסעיף ב'. "אבל ע"י שנמתק הרוגז והחרון אף ע"י רחמנות כנ"ל אז נמתק החרון אף שיש בתוך הצדיקים" וכו'. ויש להבין כמה דברים 1. לכאורה זה נראה ככח סגולי (ועיין בפל"ח ישובו) 2. ועוד יותר צריך להבין, שרביז"ל כותב לעיל בסמוך, שעיקר מה שהצדיקים אינם רוצים להנהיג, הוא מחמת החרון אף, שיש ע"י שאין האמונה בשלימות, א"כ הרי צריך לעבוד על אמונה, ומה תלוי שלימות אמונה בהפרת הכעס ברחמנות 3. ועוד קשה דרביז"ל מבאר דברי הגמ' " והדרי ליה מיני כוורי דמיקרי בירשא" זה בחי' אמונה וכו' ונקרא יהודי על שם שכפר בע"ז. נראה מזה שבאמת באים ע"י הפרת הכעס ברחמנות לאמונה והיכן זה נזכר בתורה?

אלא נראה שבאמת עצם העבודה של הפרת הכעס הוא רק ע"י אמונה, שאין רואה, רק את ה' בכל דבר, ואינו כועס על חבירו על שעשה לו כך וכך, כי לא חבירו עשה אלא יש מנהיג לבירה. וזה שאמרו חז"ל "כל הכועס כאילו עובד ע"ז" כי כל הכעס הוא כפירות, ולפי זה מובן שאין זה כח סגולי אלא הוא תיקון אמונה, שעי"ז מפיר החרון אף שבא ע"י ע"א שנתלבש בצדיקים והבן. וכן מובן כל התמיהות, שבאמת הוא תיקון אמונה, והבן.

בסעיף ג'. "כי כל זמן שאין לאדם אמונה בשלימות שאין שלימות אחריו וכו' ואפילו מי שמאמין באיזה דבר מדרכי האמורי". לכאורה בין אמונה בשלימות למאמין בדרכי האמורי יש הבדל גדול, וזה לכאורה דרגא תחתונה מאד. אלא נראה שבאמת יכולים להאמין בהשגחה פרטית בדרגה עליונה מאד שאין שלימות אחריו, אולם יש לו עודף אמונה כלמור שחסר לו את התמימות ופשיטות של האמונה מכיון שמאמין בעוד דברים ובכל מיני סימנים כגון צבי הפסיקו וכדו'.

פנינה נפלאה

בנותן טעם לציין מה ששמעתי מר' אליעזר בורשטיין שליט"א בשם ר' נתן ליברמנש שליט"א מה שרבינו אומר בתורה, שמה שמשה רבינו לא רצה להיות מנהיג ולגאול את כלל ישראל זה היה מחמת שנשתלשל בו חרון אף ה', והרי בסוף הוא כן הלך וקיבל עליו המנהיגות, וצריך לעיין, היכן היה שם הפרת כעס ברחמנות?

ואפשר לומר שזה הפשט בפסוק "ויחר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי וכו' וראך ושמח בלבו" וכפי שמפרש רש"י "לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה" זאת אומרת, שאהרן הכהן היה יכול להקפיד, כי היה גדול ממשה, ואעפ"כ לא הקפיד, ולהיפך, הוא היפך את זה לרחמנות, "וראך ושמח בלבו" ועי"ז 'נמתק החרון אף שבתוך הצדיקים', ונתרצה משה ללכת ולגאול את כלל ישראל. (ח. צ.)

שאלות לחידודא על ה'תורה הזמנית' - תורה ב' "ימי חנוכה"

א. בסעיף א'. מדוע אומר רבינו ש"ימי" הודאה הוא שעשוע עוה"ב, ויתר פשוט לומר שהודאה הוא שעשוע עוה"ב?

ב. מדוע ע"י הודאה והלל מכירין אותו יתברך?

ג. בסעיף ו'. מדוע צריך רביז"ל לומר לנו ששבת היא "מתנה גדולה" ומה היה חסר לנו אם רבינו רק היה אומר שע"י שבת נתגלה אחדות הפשוט?

ד. רבינו אומר בהמשך שהלכה כרבים מכיוון שהעיקר האמת הוא ע"י התגלות אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות, ומדוע אומר רבינו את ההמשך וגם כדי שלא להרבות מחלוקת בישראל (שזה נראה כאילו הערה צדדית שלא כ"כ קשור לענין)?

שיחת התעוררות מהרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ז"ל

להפוך כעס ברחמנות

את כל הבקשות אפשר לפעול אצל השי"ת על ידי זה שישתדל האדם להיות כובש כעסו!!!

"דע לכל דבר יש תכלית ולתכלית יש עוד תכלית אחר, גבוה מעל גבוה. למשל: תכלית בנין הבית – כדי שיהא לאדם מקום לנוח,ותכלית המנוחה-כדי שיוכל בכח הזה לעבוד את השם,ותכלית העבודה" וכו'.

הכוונה של עבודת השם צריכה להיות רק: שהוא יכיר את השם יתברך; שע"י שהוא מתפלל ולומד שיהיה יותר קרוב להשי"ת, והאמונה שלו תהיה יותר חזקה אצלו, זהו התכלית של העבודה. וכך זה הולך יותר הלאה והלאה, שאדם צריך שיהיה לו תמיד רעיונות יותר גבוהים.

אנו הרי נמצאים כאן בעולם הזה, נו, הוא בונה בית: "מה כבר יהיה בשעה שיהיה לי את הבית?" המחשבות שלי צריכות להיות רק: "כשיהיה לי את הבית תהיה לי מנוחה!"

"ומה כבר יהיה כשיהא לך מנוחה?" - אפשר להיות כאן במנוחה ולעשות עבירות גם?!

- "אני יוכל לעבוד את ה' יתברך; אני יוכל להתפלל וללמוד!"

וכך זה הולך הלאה יותר ויותר - האדם צריך שיהיה לו תמיד מחשבות יותר גבוהות, שכל מה שהא עושה יהיה קשור ומהודק לדבר יותר גבוה!

למה אני עושה את הדבר הזה? בכדי שאוכל להגיע ולהשיג את הדבר היותר גבוה! לא להיעצר אצל הדבר הראשון לבד... למשל: הוא הולך לאכול: מה כבר יהיה כשאני יאכל? יהיה לי יותר כח להתפלל וללמוד! אבל אם אני אוכל 'כי אני רוצה לאכול' זה לא בסדר!... האכילה צריכה שתהיה לי מיד תכלית יותר גבוהה---

זה הפירוש, שהאדם צריך שיהיה לו רעיונות יותר גבוהים מעצם העשיה! כל מה שהוא עושה הוא צריך לדעת: "למה אני עושה את זה?"- אם רק בשביל כאן, אז גם הבהמה אוכלת, וגם שאר החיות אוכלות, גוים גם אוכלים, מה אם כן כבר הנפק"מ? אם לא אעשה חילוק והבדל עם מחשבותי, אז גם כשאני כבר יאכל - הרי זה דומה ממש כמו כל החיות?!---

ותכלית של כל דבר הוא מחובר להמחשבה והשכל יותר מהדבר שזה התכלית בא ממנו.

רבינו מסביר את זה בהמשך: אדם כשרוצה לבנות בית, הוא חושב מיד במחשבתו בית גמור. אבל כשהוא רוצה להתחיל בבניית הבית הוא מתחיל קודם בהכנת עצים, אבנים - הוא הרי לא יכול לראות מיד בית גמור ומושלם. וזה הרי לא שייך לומר שהוא חושב רק על אבנים? הוא הרי מתכוון וחושב על בית, הוא חושב על התכלית האחרון. יש באמת הרבה דברים שצריכים להיות קודם, אבל התכלית, הסוף, יותר קרובה אל האדם משאר הפרטים והדברים שהוא עושה אותם כעת.

כשהוא הולך לבנות בית, על מה הוא חושב? הוא חושב על בית מושלם, הוא חושב על תכלית יותר רחוקה, אבל זה לא יכול להיות מיד ולכן הוא חייב להתחיל קודם עם דברים קטנים גם.

התכלית הסופית של הכל - אומר רבינו - זהו שעשוע עולם הבא! התענוג של העולם הבא! אנחנו לא יכולים לצייר לעצמנו איזה תענוג יש שם... התענוג של העולם הבא הוא תענוג של עין לא ראתה, שנביאים לא ראו את זה... יש כזה מין תכלית.

אבל הצדיקים באמת, הם יכולים להכניס ולהחזיק אפי' את התכלית הזו - שעשוע עולם הבא - בתוך מחשבתם. התענוג של שעשוע עולם הבא הוא הרי כזה תענוג - אי אפשר לצייר את זה במחשבה איזה תענוג יש שם... אבל הצדיק יודע! וכל אחד כפי שהוא יותר קרוב אל הצדיק יכול גם כן לדעת משהו מזה- אבל רק כפי מה שהוא מפיר את כעסו ברחמנות! – מגיע אליו איזשהוא להפוך את זה, להפוך את הכעס לרחמנות.

לפי האמת, מה שרבינו אומר לנו כאן זה לא דבר קטן: להגיע לתכלית האחרון- אפילו אחרי שהוא קרוב לצדיק- אז בכדי שיוכל להשיג משהוא מהשעשוע עולם הבא, צריך לראות להפוך את הכעס רחמנות!!! הענין של להפוך את הכעס לרחמנות- לפעמים הכוונה היא על כעס פשוט ומגושם (=א פראסטן כעס) ולפעמים יש, שיש לי איזשהוא כעס על השני, משהוא כזה; "אל תעשה שום פעולה עם הכעס שיש לך על פלוני! תעבוד על עצמך להפוך את זה לרחמנות!!!---

היה פעם מעשה-ראיתי זאת בספר של אחד הגדולים:

היו שני חברים, הם עסקו יחד במסחר. אחד נהיה עשיר. והשני היה עני. העשיר, בזמן שהיה עשיר, היה תומך בעני - הוא הרי היה חברו - ולכן תמך בו, שיהיה לו את כל ההצטרכויות. אחר כך נהיה המעשה הפוך, העני נהיה עשיר והעשיר העני... וכעת, העני הזה שהתעשר – לא רצה לתת כלום לחברו שהעני.

כמובן שלעשיר זה כאב מאוד: 'הרי כ"כ הרבה תמכתי בך, כ"כ הרבה עזרתי לך, ואחרי שנהיית עשיר ואני אבל השי"ת הרי מנהיג ומסבב ענין, ואז שוב חזר הדבר כמקודם: העשיר חזר לעשרו והשני חזר לעניותו.

נו, בפעם השניה הוא נכנס אצל חבירו העשיר, כנס לביתו לבקש איזה נדבה. העשיר הזה נזכר: 'הוא עוד מעיז להיכנס אצלי לבית? בשעה שהוא היה עשיר-לא רצה לדעת ממני?' הוא ניגש, ורצה לזרקו מביתו... אבל בשעה שהלך לקראתו, התבונן: 'לא! אפילו שהוא עשה לי כך...' הוא הפך את כוונתו, הוציא ונתן לו רענדיל...

טוב, הוא נפטר לעולמו – הגביר הזה - נו, הוא הגיע לשם, אני מתכוון ל'שם' כמו כולם... שמים אותו שם בקבר, והתחילו לבוא לשם כל המחבלים ושאר כל הפלוני ואלמוני.. הגיע אחד אליו ואומר לו: "הנה יש לך רענדל!" ו... כולם בורחים... כולם בורחים להם ---

הוא מגיע לשם ל'דין וחשבון'- הוא מראה להם את ה'רענדל'!--- ה'רענדל' הזה שנתתן לצדקה, שהפיר אתו את הכעס ברחמנות - זה הציל אותו הרבה... בקבר, בשעת ה'דין וחשבון', בכל---

זה דבר גדול ועצום, שהאדם יתנהג כפי שרבינו אומר כאן הלאה: "שלא יפעול בכעסו שום אכזריות!!!---"

* * *

היה אחד מאנ"ש, הוא היה בחרקוב, שמו היה חיים פוקס, הוא היה עשיר גדול. הוא היה רגיל לבוא על ר"ה, יהודי יקר הוא היה, נשק'ע טולטשינער קירב אותו לרבינו. פעם הייתי בחרקוב, ואכלתי אצלו בשבת.

חיים פוקס היה לפני כן - בשעת המלחמה בשנת תרע"ד - גר בפולין, בעיר ליד וורשא, שם היה לו רב, עני, הרב היה לומד אתו - עם חיים פוקס - והוא היה נותן לו, תומך בו.

הכלל, באותו תקופה הרגו שם את הדוד של ניקולאי, הוא היה רשע גדול. הדוד הזה של ניקולאי, לפני שהרגוהו, הרג את הרב! –וגם לא נתנו להוציאו לקבורה... הוא שכב בחדר, שמו שם שומר, ולא נתנו להוציאו לקבורה כמה ימים. אמר חיים פוקס: "הוא הרי הרבי שלי... אני הרי למדתי אתו... והנה עכשיו הרגוהו, ולא מוציאים אותו לקבורה?!..." – הוא לא היה יכול לסבול זאת – הוא הלך וחפר קבר בבית הקברות, הוא לקח אתו שק גדול, ובידו החזיק כלי זיין... והוא הלך לשם, להיכן שהרבי שלו שוכב.

הוא הגיע לשם, השומר מיד ירה - הרי אסור להתקרב ליד הבית הזה - אז הוא ירה... חיים נתן לו בחזרה... הוא ירה בחזרה... ולא ענו לו שוב, הוא הבין שהוא הרג את השומר... הרי השומר כבר לא יורה בחזרה---

נו, השומר שכב מת, הוא טיפס מעל הגדר, ונכנס להיכן שהרבי שוכב, הוא הכניס אותו לתוך השק, זרק אותו מעל הגדר, והביא אותו לקבורה. הוא מסר את נפשו...

למחרת, נכנס הדוד של ניקולאי שם לבית... והשומר שוכב מת?... ודאי שהיהודים עשו זאת - ולכן הוא רוצה עכשיו להרוג את כל היהודים של העיר, במחוז שלו!- -- חיים פוקס ניגש לשם, ואמר אני עשיתי את זה! – הוא היה הרבי שלי, זה לא שייך לכל היהודים כאן, אני עשיתי זה! רציתי להביא אותו לקבורה..." זהו, אסרו אותו, ולמחרת היו צריכים להרוג אותו... באותו לילה התחלפה שם המלוכה... והוא ניצל---

אחרי שקרה לו כזה מין נס; הוא הבטיח להשי"ת: "בגלל הדבר הזה, מה אשלם לך? אני לוקח על עצמי שלעולם לא אכעס!..." – את זה הוא לקח על עצמו בגלל הנס שהשי"ת עשה אתו: "הוא לעולם לא יכעס! --- "

עבר עליו כאלו דברים, עשו לו כאלו צרות, והוא אף פעם, אף פעם לא כעס! --- הכרנו אותו טוב, כאלו נסיונות שהיו לו... היה לו אח בפולין, עני, והוא הוציא אותו משם ונתן לו אוכל והכל, והאח עצמו רדף אותו... והלשין עליו..

הכלל, יש לנו דברים מאד גדולים, אבל הקב"ה רוצה מאתנו – בכדי לפעול אצל השי"ת, שהקב"ה ימחל לך, אז גם אתה תעשה את הדבר הזה: "אני הרי רק בשר ודם ובכל זאת אם אני בכעס אני מהפך את זה לרחמנות! אז אתה רבש"ע! הרי אתה מלך מלכי המלכים ! אז רחם, רחם עלי ! - - - "

על ידי זה אפשר לפעול את כל הבקשות אצל השי"ת, את כל הבקשות אפשר לפעול בזה שהאדם הוא 'כובש כעסו' !!! - - -

המשך השיחה תבא בהזדמנות אחרת בעז"ה

בית הגנזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

הפעם אנו מציגים לציבור אוצר צפון בלתי ידוע.

עלינו אל הר"ר אברהם שמעון בורשטיין שליט"א בביתו אשר ברח' נחמיה בירושלים עיה"ק, על מנת לעיין בארכיונו לדלות משם פנינים ומרגליות עבור מדורינו זה, והנה בין הדברים חמינו ראינו אור: צילום מכתב יד מוהרנ"ת עם תוכן מעניין ביותר.

וכה מספר רא"ש:

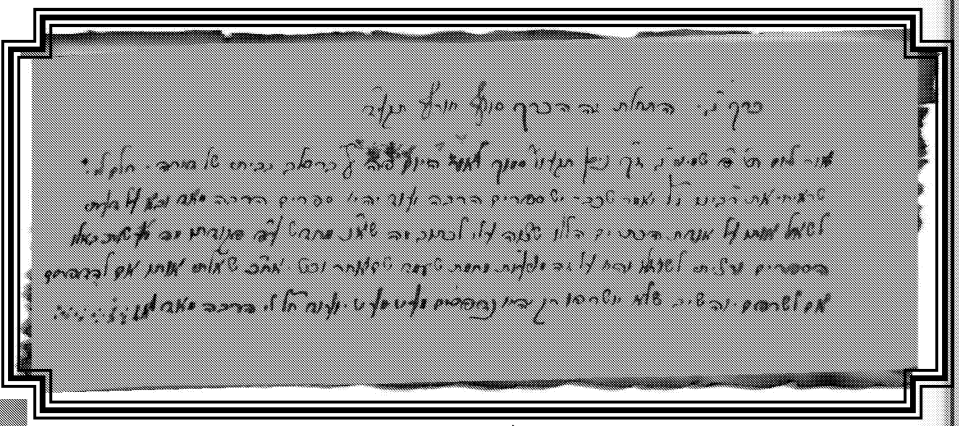
כתב יד זה שהוא "חלום מוהרנ"ת" זיע"א שחלם בשנת תקע"ו נמצא רשום על גבי כרך ג' של הספה"ק "ליקוטי הלכות" שבכתיבת ידו הק' [על גבי עמוד הכריכה למעלה] והוא ספר כת"י של אדמו"ר מוהרנ"ת זיע"א שנרשם במו ידיו הק'... על הכרך למשמרת, וראוי להתבונן בדבריו שבכת"י, משום כמה לימודים שיש בהם כדלקמן.

פענוח הכת"י:

כרך ג'. התחלת זה הכרך סוף חורף תקע"ד

אור ליום ה' פ' שמיני ג' [ה"ה: בחו"ל כשחל אחרון של פסח ביום שב"ק, שאז קוראים הקריאה של יו"ט, נמצא ששלש שבועות ברציפות קוראים בשני וחמישי ובשבת במנחה את הקריאה של פרשת שמיני דהיינו ששלש שבועות נקראים פרשת שמיני וזהו "שמיני ג'"] ז"ך ניסן תקע"ו (לפ"ק) סמוך לאור היום פה ק' ברסלב בביתי של דירה. חלם לי שראיתי את רבינו ז"ל ואמר שכבר יש ספרים הרבה ועוד יהיו ספרים הרבה מאד. ובא על דעתי לשאול אותו על אודות הכתבים הללו שציוה עלי לכתוב מה שאנ[י] מחדש ע"פ פקודתו מה לעשות באלו הספרים. ורציתי לשואלו והיו על זה מניעות מחמת שעמד שם אחר וכו'. אח"כ שאלתי אותו אם להדפיסם אם לשרפם. והשיב שלא יושרפו רק יהיו נדפסים מעט מעט. ועוד חל[ם] לי הרבה מאד אז

* * *

צילום כתב יד מוהרנ"ת

נציין, כי עד דורינו אנו, היה כת"י זה נעלם, עד שזכינו והגיע לידי מאוצרו של הר"ר ר' אריה לייב ברגר הי"ו [בן רחל לרפו"ש] וב־אדיבותו נתן לי את הכרך, והעתקתי זאת עם עוד תצלומי ספרים שבכת"י, ותשו־אות חן חן לו. זכינו ב"ה, ונתקיימו דברי רבינו הק' אלה הנזכרים בכת"י זה, מאשר נתגלו למוהרנ"ת בחזיון לילה, ולא נפלו מן הדברים ארצה, כשב"ה נדפסו כל הספרים הללו לאט לאט, (משך זמן של עשרים שנה) ונציין עוד שמלבד החלום ופשרו הרי שמדברי התלמיד ושאלתו אנו שומעים פן נוסף; גם את עוצם ענוותנותו, כאשר מוכן היה לשרוף את אלפי גליוני חידושיו הפוריים, לולא שקיבל הסכמת רביה"ק להביאם לבית הדפוס, ואכמ"ל, ואמנם מני אז ואילך הפכו הכתבים הללו למשאת נפשו וראה בכך משימת חיים. כאשר העיד מפיו תלמידו הגה"ק מוהר"ן רבה של טשעהרין זצ"ל בספרו פרפראות לחכמה סי' ס"א: "ושמעתי מפיו הקדוש בפירוש שכל חיותו והתחזקותו בעבודת ה' אחר פטירת רבינו ז"ל הוא רק ע"י הכתבים שציוה עליו רביז"ל לחדש תמיד חידושי תורה ולכותבם בספר וגם נשמע מפיו הקדוש שחקר הרבה בדעתו במה לזכות את העולם ולהאיר להן קצת מהרשימה הקדושה שקיבל מרביז"ל ונתברר לו שהוא רק ע"י שיכתוב ספרים רבים בענין זה ויפיצם בישראל עי"ש.

* * *

לידיעתכם, ישנה עוד כת"י של ראבר"ן שנדפס בכרך א' של ליקוה"ל במהדורא הרא־שונה של תורת הנצח, בו מופיע ג"כ חלום של מוהרנ"ת. [ואולי חלום אחד הם רק בגירסאות שונות או שמא אכן שניים המה. ונשמח לשמוע תגובת הקוראים] **לפניכם החלום כמו שנדפס שם:**

קר מהדותא משמיא על קדושת ספרי המחבר זצוקל"ה

בכתב יד של ראש חבורתנו הגה"ק רבי אברהם בי"ר נחמן ז"ל איתא שהרב ר' משה ברסלבר הלעיל מבוקי של המחבר הקדוש אמר ששמע מהמחבר מוהרנ"ת זצ"ל בענין הסכמות על ספריו וכו'. בכמה התנבויות הרחק סערה על מוהרנ"ת זצ"ל ואנשי מחתנגדים בשנת תקנ"ה וחי' לבו נשבר מאד וכו'.

אדמו"ר [הצדיק נובע מקור חכמה] בא אלי [אחד המחלוקות] עם עוד אחד. וסיפרתי לפניו בדרך קטלנא כל מה שעבר עלי. ואמר לי אדמו"ר בזה הלשון: יי' יאמצם אבקר מס ויירגן פניים נגש ניסאבם [אבל אתה עם הספרים שלך טוב עשית] וזה האחד שהיה עמו נענע לו בראשו והסכים על זה ואמר בזה הלשון: יאשי יאצ, ייישך נש ניסאבם [כן כן טוב מאד עשית] ושאלתי את אדמו"ר מי הוא זה, והשיב לי, זה הוא משה רבינו ע"ה עכ"ל.

השבת...
נפשי חולת אהבתך

שמואל דוד שטרנפלד

האמת שאולי אין מאמרי זה נוגע לשבת ההתאחדות, כי בשבתות כאלו בדרך כלל לב כל אחד מתעורר יותר להתקשרות אליו יתברך משבת 'רגילה' אשר הוא ספון בביתו ואין בו מן החידוש המיוחד, ואף אין דרך ישיבתו והנהגתו של האדם בביתו עם בני ביתו, כהנהגתו בין חבריו הקרובים אליו עמהם מתחזק הוא בתמידות בעצות רביה"ק הנמ"ח זיע"א.

אולם ע"פ האמת אין המקום מתאים לכתבו רק בגליון הרואה אור לקראת שבת כזו, אשר רשימו דיליה היא הנותנת טעמה של שבת לשאר שבתות השנה, כי הרי אם יעשו שבתות התאחדות מדי שבוע ולא ימצא בהם שום חידוש יסור חינם ואף עליהם יחול גזירת ה'מלומדה' כשאר הענינים, אלא שצריכים אנו מדי פעם לצאת חוצה ולהיזכר בטעם שבת האמיתי, כדי שבשאר השבתות יעלה הטעם הטוב הלזה בחיכנו וירגיש לנו אף אותם בטעמה של שבת.

הנה הגמ' במסכת שבת מספרת: "אמרה השבת קמיה דקוב"ה לכל נתת בן זוג [ובספרי קבלה יש בזה כמה ביאורים מיהו בן זוגו של כל אחד] ולי לא נתת בן זוג, אמר לה השי"ת ישראל יהיה בן זוגך". כמו שמשורר ר' שלמה הלוי אלקבץ בשירת לכה דודי "בואי כלה בואי כלה". - נכסף וקראה בשם המיוחד 'כלה'. והיינו שכנסת ישראל נתחברה בחיבור אמיץ ומקושר כזה עם השבת להיות בן זוגו ממש, כתרין רעין דלא מתפרשין; נפש ישראל קשורה כ"כ בנפשה של השבת עד שאין שום כח בעולם שיוכל לנתק או להרפות קשר זה. ולכן היא הנקראת "אות" ברית בינינו ובינו יתברך ואין אות של תפילין נוהג בו, יען כי השבת הוא האות הנצחי המקשר ביותר ואין שייך לערבו עם האות הפחות ממנו כמובן, וכן שאר המצוות כלולב שופר ומגילה ואף ציצית שהתורה צוותה אותה בלשון 'ועשו' ומזוזה שצוותה התורה הלשון 'וכתבתם' אין נוהגים ביום השבת, כי בשבת עסוקים אנו באלוקות נפלא אשר אינה מצטמצמת במצוות מעשיות, אלא כולה "עונג" - להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו.

וא"כ עולה ונשאלת השאלה, אמאי דוקא השבת אשר היא המקשרת בינינו ובינו ית"ש, היא אשר נצטוינו בה 'וקראת לשבת עונג' בעונג גשמי ואף ניתנה נשמה יתירה בשבת כדי שיהא 'ברוחב לב למנוחה ושמחה ולהיות פתוח לרוחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו' (לשון רש"י ביצה דף ט"ז ע"א), והשינה הגשמית משתבחת בו וג' סעודות אוכלים בו. והוסיף עוד הרז"ה בספרו בעל המאור להצריך: "לענג את השבת בחמין, עד כדי לומר שמי שאינו אוכל חמין בשבת צריך בדיקה אחריו אם הוא מין ואם מת יתעסקו בו עממין" ועוד כתב: "שהמזמין לבשל ולהטמין, ולענג את השבת ולהשמין, הוא המאמין וזוכה לקץ הימין, ויש מן החכמים אומרים על שמאל שהוא ימין, אנו קורין עליהם מי יתן החרש תחרישון, ותהי להם לחכמה" עכל"ק (שבת דף נ: בדפי הרי"ף).

והתמיה רבה עד מאוד; איך יתכן שבשבת קודש - קודש הקדשים אשר אין ערוך לקדושתה, דייקא בה נצטרך להתפלש בענינים גשמיים ולאכול לשתות וללבוש בשבת לבוש מיוחד יפה נאה ומתוקן ביותר שלא כבימי החול, [עיין כל אלה במשנה ברורה בהרבה מקומות על כל הענינים אשר נצטוינו להתענג בעינוגים גשמיים בשבת קודש].

והתירוץ הפשוט בזה הוא, והוא המובן ביותר בשבת התאחדותינו הנפלא הלזה, כי דרך העולם שלבוש מסוים מסמן דבר מסוים. למשל חיילות המלך כל גדוד ופלוגה לובשת לבוש המסמל את תפקידה, וכל מין ממיני החיילות לובש לבוש אשר מיחדה כחיל בצבאות המלך. והחייל אשר יבא אל חצר המלך בלבושו הפשוט היומיומי אין מקומו בין שורות צבא המלך כי הוריד את אות המלך ממנו. אם כי מבחינת מה אין בזה דבר המייחד את החיל עצמו למלך אלא הוא חלק ממערכת חיילות המלוכה. משא"כ בן המלך לובש לבוש מיוחד אשר מיחדו כבן המלך ולבוש הזה אין אדם לובשו אלא בן המלך עצמו לובשו הוא ולא אחר, כי זה הדבר המייחד אותו למלך.

אף אכילה דבר מייחד הוא ומקשר כידוע גדולה לגימה המקרבת, ובפרשתינו הבא לי מטעמים ואכלה בעבור יברכך נפשי (דברי יצחק לעשו טרם הברכות). וכן דרך ידידים הרצויים יחדיו ורוצים להיוועד ולהתקשר ביניהם להביא מיני תרגימא וכדו' לתוספת חיבור. וכן האכילה הוא הדבר המקשר ביותר את הנשמה לגוף, והמונע אותו יביא לפירוד נשמתו מגופו א"כ אכילה הוא אמצעי לחיבור בין שני דברים.

ואם כן מה נאה ויאה להצריך דייקא בשבת ענייני האכילה והלבושים והעניינים הגשמיים, כי הם הם המחברים אותנו איליו יתברך, והם המיחדים אותנו אליו. ומכיון שהם המקשרים את ישראל לאביהם שבשמים א"כ הם "כולם קודש כולם אלוקות" [עונג קר"א לשבת ר"ת ק'ודש ר'וחניות א'לוקות - בשם הרה"צ ר' שמואל שפירא ז"ל] כי הם החיבור בינינו ובינו, וממילא קדושים הם בקדושתו העצומה. ואף הנשמה היתירה שניתנת לנו ביום השבת מתיחדת באכילה ושתיה מרובה בלא שגופנו יקוץ בה, כי אין אכילה זו אכילה פשוטה כלל וכלל כי איננו מכניסים לקרבנו חלות סלטים בשר דגים וגלידה אלא "שטיק געטליכקייט".

וכן הוא ענין הלבוש, שהרי אפילו אם ישאר יהודי בכל מצב ובכל מקום לבד בלא שום יהודי עמו לשבות עמו את השבת גם כן ילבש אותו היהודי את בגדי השבת ויפרוש מפה וכו' לכבוד שבת, ואף שהוא לבד ואין לו למי להתנאות כיון שמתנאה הוא לכבודה של השבת ולכבוד השי"ת נותן השבת, יען כי מלבושי השבת מיחדים אותו איליו יתברך גם כשהוא לבד בניכר והתחברותו עמו יתברך הוא בינו לבינו ואין לזה שום שיכות לשאר האנשים אשר עמו.

ובאמת בתורה הנלמדת כעת (ב' תנינא) ביאר רביז"ל ממש ענין זה: "כי שבת מורה על אמונת היחוד, שאנו מאמינים, שכל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט יתברך, שברא כולם בששת ימי החל ושבת בשבת נמצא שעל ידי שבת נתגלה אחדות הפשוט יתברך והתגלות אחדות הפשוט זאת הבחינה יקרה מאד אפלו אצלו יתברך, כמו שמצינו: 'יחיד ורבים-הלכה כרבים' (ברכות ט' ול"ז), כי מחמת שהם רבים, שכל אחד יש לו דעה משונה בחינת פעולות משתנות, וכשהם מסכימים יחד לדעת אחד, נמצא בחינת פעולות משתנות נעשה בחינת אחדות הפשוט, שזה יקר מאד בעיניו יתברך, ועל כן הלכה כמותם וגם כדי שלא להרבות מחלוקת בישראל, כי אם לא כן, כל יחיד ויחיד יאמר כדעתו ואין לדבר סוף, ויתרבו מחלוקת בישראל (עין ב"מ נ"ט:), שאין זה רצונו יתברך, כי רצונו רק בבחינת אחדות הפשוט, כי כשנתגלה בחינת אחדות הפשוט למטה, גם למעלה נתגלה אחדות הפשוט יתברך, בבחינת: "אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" שעל ידי אחדות שנתגלה בישראל למטה, נתגלה אחדותו הפשוט יתברך למעלה"

והיינו כי בשבת הוא ענין יחוד עמו יתברך שכלל ישראל מתיחדים עמו יתברך ביחוד נפלא וקשר שאין חזק ממנו וכנ"ל. ואולי בשבת התאחדות נפלאה הזו אפשר להמליץ ענין זה במיוחד כי הצדיק שהוא בחי' שבת 'אנת הוא שבת דכולא יומא' [יום שבתון אין לשכוח ר"ת יש א-ל וס"ת נחמן. שמעתי מחברנו ר' חיים צ'צ'יק בשם הרה"ח ר' נחמן בורשטין שליט"א] הוא המאחדינו תחת קורת הגג הלזה "איחוד האברכים" והוא אשר הביאנו עד הלום. ודייקא בשבת אשר אנו מתאחדים באחדות פשוט. יש ענין של האכילה והעניינים הגשמיים ביחד דייקא וכנ"ל, כי בכאן נתגלה ביותר האלוקות הטמונה באכילת השבת ע"י שהוא יחד עם הצדיק המזמיננו לפונדק אחד, ומתקשרים יחד ג' חוטים השבת, הצדיק, ואנשי הצדיק אשר נשזרים יחד לחוט עבה אשר לא נוכל לינתק ממנו יתברך. ה' יזכנו לכל זה אמן

מהנעשה בחבורות האברכים

נפל דבר בבית שמש

העיר בית שמש, 'ירושלים הצעירה' - כמו שנקראת בפי רבים כבר דרכה מזמן את כוכבה, עם שמה הטוב שיצאה לה בזכות הקהילות החשובות שנבנו בה בעיר הישנה ובפרבריה.

מן בתי המדרשים החשובים הנקראים ע"ש רביה"ק המפוזרים בעיר, מפורסם בפי כל ביהכ"נ "נחלת חן" השוכנת למרגלות רמת בית שמש. השוקקת חיים מחצות ליל ועד הערב למחרת. הכוללים המפורסמים שבין לומדיה נמנים טובי האברכים, התפילות בהתעוררות והתלהבות, כל אלו גוררים בעקבותיהם אברכים חשובים רבים הבאים לקבוע דירתם בעיר.

* * *

כבר זמן רב שהורגש הצורך בחבורה ראויה להאברכים הצעירים, החפצים ומשתוקקים להתעלות בעבודת ה' בדרכי ועצות רביה"ק הנמ"ח זי"ע עד הקיץ האחרון.

בחודש תמוז נפל דבר בבי"ש. כמה גבורי כח הידועים בפעולותיהם הברכות למען כל דבר שבקדושה, ובראשונה למען עניני רביז"ל נתעוררו לחדש ולרענן את ציבור האברכים הצעירים ההולך ומתרבה בליעה"ר, להקים חבורה חדשה שיהא בכדי לאחד וללכד את האברכים היקרים תחת דגל אחד.

בכינוס היסוד הרחיב בדבריו הר"ר אברהם צבי גלינסקי שליט"א בענין אהבת חברים וגודל חשיבות החבורה ע"פ תורת רביז"ל ותלמידיו, ואז נקבע יום השלישי בשבוע ליום החבורה השבועית, להתאחד ולהתחזק לשמוע דברי אלקים חיים מפי משפיעי אנ"ש, לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר נעשה בדרך רביה"ק וקיום עצותיו.

* * *

בבוקר יום ראשון דחוה"מ סוכות התאספו האברכים היקרים לסעודת מצוה, בהמשך נשמעו דיבורים מפי הר"ר יעקב נתן אנשין הי"ו כמו"כ נשא דברים הרה"ח ר' בנימין ויצהנדלר הי"ו שעורר וחיזק את האברכים בענין חשוב ביותר ה"ה הזכות והחובה להתפלל בביהכ"נ הנקרא ע"ש רביז"ל. ולאחריו יצאו כולם בריקודים נלהבים זכר לשמחת בית השואבה.

השמש כבר עמדה בתוקף גבורתה כשיצאו האברכים בהרגשה מרוממת, שהנה קמה לה וגם ניצבה חבורה נפלאה כשאיפותיהם ורצונותיהם, למלאות את המיית ליבם לעבוד את השי"ת כראוי וכנכון.

* * *

לתוספת חיזוק התקיימה במוצ"ש פרשת נח עם תחילת החורף סעודת מלוה מלכה מיוחדת בבית אחד האברכים החשובים שיחי' בהמשכה נשמעו דיבורים נלהבים בתורת רביה"ק.

נסיעות לפעלד בימי חוה"מ סוכות

מספר אברך אחד:
יום לפני היארצייט של רביה"ק, נקלעתי לאחד מערי ארה"ק, המאוכלסת ב"ה במיטב האברכים מסלתה ומשמנה של חסידות ברסלב הע"י, לביקור חג אצל קרובי משפחתי שיחי'. הביקור התארך קצת, ומבט חטוף על השעון הראה שכבר הגיע זמן קריאת שמע של ערבית. ירדנו אל ביהכ"נ בדחילו ורחימו, אה! ליל היארצייט של רבינו! תוך כדי הליכה המשכנו את השיחה.

בתוך הדברים אני שואל את קרובי מתי יוצא ה'טנדר ל'שדה'? לתדהמתי נשאר הלה עם פה פתוח כאינו מבין את שאלתי – איזה טנדרים ואיזה פעלד??

במקלט בבתי נייטין, שנתרמה ע"י אחד האברכים להודות ולהלל להשי"ת על שזכינו ברוב רחמיו להיות נמנה בקיבוץ הק' בעיר עוז לנו אומן יצ"ו, על קברו הק' כאשר ציוה.

בהמשך הסעודה נשמע דיבורים מפי הרה"ח ר' מאיר קרלבך שליט"א, שהאריך לבאר ענין 'צוהר תעשה לתיבה' – נקודת האמת שרבינו מגלה לנו בכל תורה. ולאחריו יצאו כולם בריקודים נלהבים.

"ומי שזכה להיות אצלו על ראש השנה, ראוי לו לשמוח כל השנה!"

'כינוס חג' - החבורה בבי"ש

סעודת מלוה מלכה

במוצ"ש פרשת נח התאחדו האברכים היקרים בסעודת מלוה מלכה רבתית בהיכל הכולל בבית מדרשנו מא"ש, ל'כינוס התחדשות' לקראת זמן החורף "די גילדענע נעכט". פיאר בהשתתפותו הרה"ח ר' ניסן דוד קיוואק שליט"א ונשא דברים בעניני פרשת נח 'צוהר תעשה לתיבה' להאיר את הדיבור.

מהסעודה יצאו האברכים בהתחדשות מיוחדת, להשתדל ביתר שאת ועוז לקיים עצת רביה"ק בהתאחדות ואהבת חברים.

חבורת האברכים בברכפלד

החבורה המתחדשת בברכפלד התאחדו בר"ח חשון לסעודת ר"ח, בהמשכה נשמעו דיבורים מפי הרה"ח ר' אליהו נהרי שליט"א. האברכים יצאו מדבריו מחוזקים מאד.

חבורה מיוחדת - "נחל השבת"

כבר תקופה ארוכה מתקיימת בבי"ש חבורה מיוחדת במינה אשר בשם "נחל השבת" יקרא. האברכים מתאספים בבית אחד החברים ולומדים בצוותא תורה בליקו"מ בעיון ובעמקות בליבון ובדיבוק חברים.

לאחרונה הצטרפו למעגל לומדי 'התורה הזמנית' במסגרת 'איחוד האברכים' בצירוף "כולל חצות אורות הנחל".

אף הפליאו בשלחם חידושים נפלאים ומלהיבים עין רואיהם. מפאת חוסר מקום יבואו החידושים בגליון הבא בעז"ה.

מהם ילמדו וכן יעשו להתחזק בלימוד התורה הזמנית בחברותא ובחבורה, ואפילו ביחיד. בפרט עתה שהזמן גרמא עת מתחילים המוני חסידי ברסלב הע"י את לימוד 'עמוד היומי' מחזור טו"ב. לקיים את רצון רביה"ק "רצוני שילמדו את ספרי!". וידוע רצון רביה"ק שיהיה לכל אחד שני שיעורים בעיון ובבקיאות.

בדבר פרטים: ר' אריה גלינסקי הי"ו
05271-16038

או אז ידעתי להעריך את גודל מאמציו של חברנו היקר שעמל כבר זמן רב קודם סוכות להעמיד מערך הסעות מסודר, בוקר וליל בחצות הלילה ואחרי ותיקין, בכדי לקיים את עצתו הקדוש של רביה"ק.

מודעות הודבקו בכל רחבי עיה"ק: "הושע נא!" יצאו אוטובוסים חינם לשפוך שיח לפני אבינו שבשמים. שהביאה אף כאלו שאינם נקראים בפועל על שם רביה"ק – בעל השדה. ולפני היארציט הודבקו על כל קירות בית מדרשנו מא"ש: "התחדשות ביים רעבינ'ס יארצייט!" המשתתפים הודו בכל לב למארגן באמרם שהרגישו טעם אחר בחג הסוכות.

סעודת ראש חודש

סעודת ראש חודש מיוחדת התקיימה להחברים היקרים משתתפי החבורה של יום שלישי,

מעט האברכים

לסדר "ונברכו בך כל מ'שפחות ה'אדמה" (ר"ת מ'ימי ה'נחל) תשע"ג לפ"ק

לכבוד מערכת העלון החשוב "מימי הנחל" הע"י.

בענין המדור "המנהגים בברסלב" שכותב שם מה שסיפר לו הרה"ח ר' נתן דוד שפירא את התשובה שענה מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל איך לנהוג בענין הגבהה בקריאת התורה יעו"ש. יש לציין שהתשובה הזאת ל'ו נדפס'ה בספרו שו"ת מהרי"ץ (ח"א סי' י') יעו"ש.

ואגב, יש לציין מה שסיים המהרי"ץ במכתבו שם וזל"ק: "חיזקו ואמצו להגדיל תורה ולהאדירה ותורת 'רבכם מרן' זיע"א לא תזוז מכם" עכל"ק. וראה זה פלא כי רבכ"ם מר"ן עם הכולל בגימטריא נחמן בן שמחה.

בענין אמירת "אני מאמין" שלא נהגו אנ"ש לאומרו, יש לציין 'אני מאמין' אחד שרביז"ל ציווה לאמרו בפה מלא בכדי לחזק את עצמו באמונה בהשי"ת וזהו: "אני מאמין באמונה שלימה שהוא יחיד ראשון ואחרון". (שיחות הר"ן סי' קמ"ב).

בענין מה ששאל הר"ר חיים בלנדר בענין עבודת ה' שעיקרו בעמל ויגיעה דייקא ומאידך גיסא כתב (הר"ר יעקב ירבלום) שהסימן בעבודת ה' הוא שאם אני מרגיש מרירות ולחץ וכבידות זה סימן שאינו עבודה שלי.

ויש לפרש זה שעבודת ה' בעמל ויגיעה הכוונה שמרגיש תענוג וסיפוק בהעמל והיגיעה, וזהו עפ"י מה שכתב רביז"ל בסיפו"מ (במעשה של הבעל תפלה) שאצל האנשים שקירבם להשי"ת היה תענית או סיגוף גדול יקר יותר מכל התענוגים שבעולם יעו"ש. ולכאורה יקשה הלא רביז"ל אסר את התעניות? אכן אם מרגיש תענוג גדול בהתענית אזי יכול להתענות. ראה כזה בשו"ת שערי צדיק להגה"ח מוה"ר גדליה קעניג זצ"ל שנדפס עתה (מכתב כ"ב אות ד'). וראה עוד בענין זה בליקוה"ל (ברכת השחר הלכה ג', י"ח ובהלכות תפילת ערבית ה"ד, ז') ואכמ"ל.

ואסיים מכתבי בכל חותמי ברכה והצלחה, ונזכה לילך בדרך הק' של רביז"ל מתוך נחת ושמחה, וכל טוב סלה, ונזכה לביאת גוא"צ במהרה דידן מתוך רחמים וחסדים גדולים בב"א.

כעתירת וברכת א.ש. שישא פעיה"ק ת"ו

לכבוד מערכת מימי הנחל

שלום רב !

בעקבות מה שכתבתי בגליון הקודם, בענין מאמרו של הר"ר שמעון קעניג הי"ו - 'המנהגים בברסלב', בענין מקוה בשבת בבוקר, שכתב שמשמע מהאריז"ל שהענין הוא דווקא לפני התפילה, שאין זה משמע כלל דבר זה בהאר"י. שוב שמעתי מאמו"ר שליט"א שב"שולחן הטהור" (להגה"ק מקאמארנא), כתב בפירוש שמה שכתב האר"י גודל ענין המקוה בצפרא דשבתא הוא לפני התפילה דייקא (יעו"ש).

דרך אגב, שח לי אחד מאנ"ש שמזה כמה שנים שהיה לו מניעות עצומות לטבילה במקוה יום-יום, וממש עברו עליו תקופות ארוכות שדילג על טבילה במקוה, ומלמחרת שהגיע לידו 'מימי הנחל' בו הובא טורו של ר' שמעון בענין הנ"ל לא עבר עליו יום בלי טבילה במקוה (!).

אשרינו! אשרינו!

הודעה חשובה ומשמחת

הננו להודיע לכל האברכים החשובים שיחי' המבקשים לקנות דעת בתורת רביה"ק, שנפתחה

"חבורה חדשה"

ביום חמישי בערב בשעה **7:00**

בהיכל "**בית צבי**" שבבית מדרשינו מא"ש

בהשתתפות הר"ר **יואל משי-זהב** שליט"א

שימסור שיחה מידי שבוע לפי נושאים מיוחדים בתורת רביה"ק ותלמידיו הק'

שמעו ותחי נפשכם!

מזלא טבא וגדיא יאה

שלוחה בזאת קדם ידידנו היקרים הפועלים בכל עת וזמן למען הכלל, ובפרט על פעולתם במסירות למען "איחוד האברכים הצעירים" בממון, ברצון, ובטירחא כצוואת גאון עוזינו מוהרנ"ת זיע"א, ה"ה הני תרי צנרי דדהבא האברכים היקרים

ר' **חיים צציק** הי"ו

לרגל הולדת בנו **שמעון** ני"ו למז"ט

ואיתו עימו

ר' **שמואל דוד שטרנפלד** הי"ו

לרגל הולדת בנו **נחמן יוסף** ני"ו למז"ט

יתן ה' ויזכו לגדלם כראוי לתורה לחופה ולמעש"ט בדרכם של רביה"ק הנענ"ח זיע"א ושאר צדיקי אמת כיוסף צדיקא וכרשב"י וחבריו ,ולמלוא חופנים נחת מהם ומכל צאצאים יזכו אמן,

כעתירת ידידיכם המוקירים ומערכים

אברכי האיחוד

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם
עבור הוצאות הגליון

הר"ר **יהודה לייב פראנק** הי"ו

ואחיו

הר"ר **זאב פראנק** הי"ו

לעי"נ אביהם הרה"ח ר' **יעקב**

ב"ר **נחום יצחק שמעון** ז"ל

נלב"ע ט' כסליו תשנ"ט

ת. נ. צ. ב. הח.

לתרומות והנצחות נא לפנות ל:

05484-85412

קופת אנ"ן

אלו האברכים שקיבלו תמיכה בחודשים האחרונים לרגל השמחה השרויה במעונם למז"ט ה"ה:

ר' **איתמר לייפער** הי"ו, ר' **אייזיק שפירא** הי"ו,
ר' **שמואל דוד שטרנפלד** הי"ו, ר' **משה אייזנבאך** הי"ו,
ר' **רפאל ויסקי** הי"ו, ר' **יעקב יוסף אנשין** הי"ו, ר' **משה** בר"י **פראנק** הי"ו, ר' **חיים צצי"ק** הי"ו, ר' **מיכל זלוטניק** הי"ו,
ר' **שמואל** בר"ן **שפירא** הי"ו

*

הגביה על חודש חשון תתקיים בעז"ה בו' כסליו

*

הודעה משמחת לחברי הקופה

ניתן לקבל **'כרטיס הנחה'** למכלול חנויות באזור את הכרטיס ניתן להשיג חינם אצל:
ר' **לוי יצחק צוקר** הי"ו או אצל ר' **חיים צצי"ק** הי"ו

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברינו החקדים:

איתמר לייפער, בנימין זאב חשין, דוד לוי"צ גולדברגר, דוב צוקר, שמואל דוד שטרנפלד, שמעון דוב ליברמנש, רפאל ויסקי, משה בר"י פרנק, חיים צציק, אלישע גבריאל נוימן, שמואל בר"נ שפירא

להולדת הבנים

שאלתיאל

ג'רופי להולדת

התאומים

הבן עם הבת

אייזיק שפירא, משה אייזנבאך, נחמן בנימין קעניג, יעקב יוסף אנשין, יחיאל מיכל זלוטניק, מאיר שמחה פלטניק, שלום שטיין, משה דוד סופר,

להולדת הבנות